MÜNİR MUHAMMED GADBAN
NEBEVİ HAREKET METODU
TEORİ VE PRATİK
Düzenleyen:bilgin.DK
2018-07-06
MÜNİR MUHA/MMED GADBAN
NEBEVİ HAREKET METODU
TEORİ VE PRATİK
Nehir

nehir yayınları: 55

"Menar Yayınları" tarafından Ürdün'de "El-Menhec ül Harekî Lisîret'ün Nebevî" adıyla yayımlanan bu kitabı Arapça aslından Tarık Akarsu Türkçeleştirdi. Kapak kompozisyonu, dizgi ve içdüzen Anajans'ta hazırlatıldı. Kapak baskısı Orhan Ofset'te, baskısı Doğan Ofset'te yaptırıldı.

Nehir Yayınları

© ATLAS & NEHİR İLETİŞİM A.Ş, İSTANBUL, 1991

NEBEVÎ HAREKET METODU

TEORİ VE PRATİK

2

Münir Muhammed Gadban

Türkçesi:
Tarık Akarsu

Nehir Yayınları

Peykhane Sokak 53/3 Çemberlitaş-İstanbul
Tel: 526 44 93

Peykhane Sokak S3/3 Çomh erlitafU
tan b u l Tel: 526 44 93

İkinci Merhale
GİZLİ DAVET VE GİZLİ ÖRGÜTLENME 9
Birinci Özellik
Muşriklere Karşı Yapılan Soğuk Savaş 9
İkinci Özellik
İfk Hadisesi 12
Üçüncü Özellik
Rasulullah'ın Evlilikleri ve Dava Üzerindeki Etkileri 18
Dördüncü Özellik
Hudeybiye Sulhu İle İslam Saflarının Kuvvetlenmesi 23
Beşinci Özellik
Putperestlerin İslam Devletini Resmen Kabul Etmeleri 49
Altıncı Özellik
Mustaz'afların Savaşı 59
Yedinci Özellik
İslam'ın Uluslararası Platformda İlan Edilişi, Krallar ve Reislere Gönderilen Risaleler 69
Sekizinci Özellik
İslam Kuvvetlerinin Toparlanması 87
Dokuzuncu Özellik
Arap Yarımadasında Yahudi Varlığının Sona Erdirilmesi "Hayber Gazası" 91
Onuncu Özellik
Düşman Saflarındaki Liderlerin İslam Saflarına Katılması 124
Onbirinci Özellik
Rumlarla Yapılan İlk Çarpışma "Mute Gazası" 137
Onikinci Özellik
Mekke'nin Fethi 161
Onüçüncü Özellik
Putperest Bölgelerin Temizlenmesi 222
Ondördüncü Özellik
Arap Yarımadasının İslama Girişi 257
Onbeşinci Özellik
Tebük Gazası 277

Onaltıncı Özellik
Berae (Tevbe) Suresi ve Putperest Varlığının Sona Erişi 288
Onyedinci Özellik
Yüz Otuz Bin Müslümanın Katıldığı Büyük Hac "Veda Haccı" 293
Onsekizinci Özellik
Nimetin Tamamlanmasından Sonra Rasulullah'ın
Refik-i Ala'ya Kavuşması (Rasulullah'ın Vefatı) 299
SON SÖZ 309
İNDEKS 313

İKİNCİ MERHALE
SİYASİ CİHAD VE DAVANIN GALİBİYETİ

Bu merhaleyi belirleyen genel çizgi, siyasi çizgi olup, müslümanların yeterli güce sahip olmalarıyla ortaya çıkmıştır. Müslümanların gücü oldukça artarak, bölgede hesaba katılması gereken bir düzeye ulaşmış ve davanın önderi olan Hz. Muhammed'e (s.a) fikirlerini sergileme fırsatını vermişti. Çünkü insanlar kuvvetli olandan başkasının sözlerine pek az kulak asıyorlardı. Bu yüzden müslümanların kuvvetlenmesi, sözlerinin dinlenmesine vesile oldu. Nasıl ki, bugün nüfuz bölgelerini paylaşan büyük devletler arasında sadece propaganda savaşı oluyor ve bu devletler çok acil durumlar olmaksızın askeri kuvvetlerini kullanmıyorlarsa, o zaman da durum aynıydı.

Hendek savaşının müslümanlar için büyük bir zafer sayılamayacağı doğrudur, fakat bu savaş müslümanların yenilemeyecek bir güç olduğunu göstermiş ve o güne kadar Medine'ye yapılan en kapsamlı Arap hücumunu başarısızlığa uğratmıştır. Bu durum terazinin müslümanlardan yana olan kefesinin daha ağır basmakta olduğunu gösteriyordu. Müşrikler artık Hz. Muhammed'e (s.a) galip gelmenin mümkün olmadığını anlayarak büyük bir umutsuzluğa kapılmışlardı. Rasûlullah (s.a) müşriklerin bu durumunu çok iyi biliyor ve kapıldıkları umutsuzluğu daha etkin bir hale getirebilmek için büyük bir çaba sarfediyordu. *"Artık biz onlara karşı savaşacağız, onlar bize karşı savaşamayacaklar"* sözüyle ilân ettiği gerçeği uyguluyor ve müşrikleri kendi topraklarında baskına uğratıyordu.

Şimdi bu merhalenin belirgin özelliklerini tafsilatıyla sergilemeye çalışacağız:

Birinci Özellik
MÜŞRİKLERE KARŞI YAPILAN SOĞUK SAVAŞ

Makrizî'nin, Ben-i Lehyân gazasıya ilgili yazısı ve sunuş biçimi bu özelliği açıklayıcı niteliktedir. Çünkü bu savaş, düzenli bir

Makrizî'nin, Ben-i Lehyân gazasıya ilgili yazuı ve sunuş biçi mi bu özelliği açıklayia niteliktedir. Çünkü bu savaş, düzenli bir

savaş niteliğinden ziyade, bir soğuk savaş niteliğini taşımaktadır. Bu savaşta müslümanların kuvveti, iki yüz piyade ve yirmi süvariyi geçmiyordu. Bu kuvvetin görevi, düşman saflarına korku salmak ve Ben-i Lehyân'ın tuzağa düşürüp katlettiği Hubeyb ve arkadaşlarının (Reci ashabının) intikâmını almaktı. Söz konusu olay, bu savaştan iki yıl önce meydana gelmişti.

Ben-i Lehyân'ın kaçarak dağlara sığınması ve müslüman kuvvetlerine karşı çıkmaya cesaret edememeleri ile birinci hedef gerçekleşmişti. Fakat bu hedefle ulaşılmak istenen daha derin ve daha kapsamlı gayeler vardı. Bu olayın akabinde, Rasûlullah (s.a): *"Eğer Asfan'a inersek, Mekke halkı, Mekke'ye geleceğimizi zannederler"*(1) diyerek elindeki kuvvetlerle birlikte Asfan'a hareket etti. Bununla da yetinmeyip daha tehlikeli bir adım daha atarak Hz. Ebubekir'i (r.a) bir avuç süvariyle, Mekke'den birkaç mil uzaklıktaki Kürrâ'ül-Gumeym denilen mevkiye gönderdi. Bu meydan okuyuşla gerçekleştirilmek istenen hedef açıktı. Vâkidi, rivayetinde bunu şöyle dile getiriyor: "Haber Kureyş'e ulaşacak ve Kureyş müşrikleri korkuya kapılacaklardı. Onlarla savaşmak için geldiğimizi zannedeceklerdi. O vakit Hubeyb İbn Adiy'de onların elinde esirdi. Onu kurtarmaya geldiğimizi zannederek korkmuşlardı."(2)

Ben-i Lehyân'dan intikam almaya yönelik olan ikinci hedef maddi olarak gerçekleşmemiş olsa bile, Ben-i Lehyân'ın içine düşen korku, müslümanların bölgede ne kadar etkin bir güç haline geldiğini onlara hissettirmişti.

On süvariyle birlikte Kurrâ'ül-Gumeym'e gitmek için, Hz. Ebu Bekir'in (r.a) seçilmesi rastgele alınmış bir karar değildi. Aksine gerçekleştirilmek istenen hedefle bağlantılı idi. Hz. Ebu Bekir, Mekkeli bir muhacir idi. Hicaz topraklarının -en aşağısından en yukarısına- her yerini biliyordu. Kurrâ'ül-Gumeym ahâlisinin tanımadığı bir kişi de değildi. Aynı zamanda Rasûlü Ekrem Hz. Muhammed'in (s.a) en yakın arkadaşı idi.

Bu merhaledeki büyük gelişmeyi ifade edebilmek için, müslümanların muhâsara altına sıkışıp kaldıkları Hendek harbiyle, hücuma geçerek çıkış yapmış oldukları Ben-i Lehyân gazası arasında beş aylık bir zaman süreci olduğunu hatırlatmamız yeterlidir. İşte bu olay: *"Artık biz onlarla savaşacağız, onlar bizimle sa-*

(1) İbn-i Hişâm: (c. 3, s. 293)
(2) İmtâü'l-Esmâ s. 257

olduğunu hatırlatmamız yeterli- dir. işte bu olay: “Artık *biz onlarla savaşacağız, onlar bizimle* âa-

(1) İbn-i H i s ^ (c. 3, s. 293)
(2) tmtafl'l-Eemâa.257

vaşamayacaklar" ifadesinin fiilen uygulamaya konulduğu anlamına gelir.

Bu olaylar İslâmi hareket için çok derin mânâları içeren birer ders mahiyetindedir. Yönetici kadro bir hedef veya tavır belirleyip ya da belirli bir operasyona hazırlanıp uygulamada yalpalamaya başlayınca, tabanının güvenini yitirmekte ve müslüman cemaâtin tabanı ile tavanı arasındaki normal ilişkiyi sarsıntıya uğratmaktadır. Dosta ve düşmana karşı saygınlığı kazandıracak olan şey, ağızdan çıkan sözün, amelle bütünleştirilmesidir.

Söz konusu gazânın, içeriği itibariyle, kesin askeri zaferleri taşımadığı doğrudur. Fakat düşmanı kalbinden vurmuş, yüreğine korku salmıştır. İkinci bir yönüyle de düşmanı kendi topraklarında bozguna uğratarak İslâm ordusunun maneviyatını yükseltmiş, Hendek gazâsındaki büyük mücadeleden sonra orduya tekrar kendine olan güvenini kazandırmıştır.

Ben-i Kureyzâ gazâsındaki gâlibiyet moralleri çok yükseltmesine rağmen, müslümanların içindeki Kureyş'in üstünlüğü saplantısını söküp atamamıştı. Bu olay söz konusu saplantıyı da söküp atmıştı. Günümüz İslâmi hareketinin alması gereken diğer bir ders de, Rasûlü Ekrem'in (s.a) Ben-i Lehyan gazasına, Mekke'den bir kaç mil uzaklıktaki Asfan hamlesini eklemesidir. Bu hamleyle gerçekleştirilmek istenilen hedef çok açıktır. Rasûlullah (s.a) bu hamle için ashabından yüzlerce, hatta binlerce kişiyi gönderebilir ve onların başına da ashab-ı kirâm'dan birini tayin edebilirdi. Fakat o, bu hamleye bizzât komuta ederek ashabının maneviyatını yükseltti. Kurrâ'ül-Gumeym'e kendisine en yakın olan bir kişinin komutasında kuvvet göndererek ümmetin komutanlığı ile tebaası arasındaki ameli kaynaşmanın ne kadar zarûri olduğunu kesin bir biçimde ortaya koydu.

Müslümanların kanlarının boşa gitmemesi düşüncesi, İslâmi ve asil bir düşüncedir. Tuzağa düşürülüp katledilmelerinin üzerinden iki sene geçmiş olmasına rağmen Reci ashabının intikamını almak için, Rasûlü Ekrem'in Ben-i Lehyân üzerine harekete geçmesi, İslami hareketin alması gereken üçüncü bir derstir. Zalimleri sindirip etkisiz hale getirebilmek için yapılması gereken şey, işledikleri cinayetlere mukabil onlardan öç almaktır.

Girdiğimiz savaşın tabiatı sadece tek taraflı olarak fedâkarlığı ve tek taraflı olarak hasara uğramayı kabul etmez. Müslüman asker, yöneticilerinin kendine verdiği kıymeti ve cemaâtinin katında kendi kanının ne kadar değerli olduğunu hissetmelidir. Kendi-

Girdiğimiz savaşm tabiatı sadece tek taraflı olarak fedâkârlığı ve tek taraflı olarak hasara uğramayı kabul etmez. Müslüman as ker, yöneticilerinin kendine verdiği kıymeti ve cemaâtinin katm- da kendi k an ın ın ne kadar değerli olduğunu hissetmelidir. Kendi-

sini savunanların ve şehid düştüğünde öcünü alacak olanların varlığını bilmelidir. Müslüman bir asker, yöneticileri düşmanın şerrinden ve tuzağından emin olduğu halde kendisinin fedakarlığa ve boğazlanmaya itildiğini hissederse, imani seviyesi ne kadar yüksek olursa olsun, yola devam edemez.

İslâmi hareketin yapması gereken bir başka şey de sıkıntılı ve meşakkatli anlardan sonra da düşmana hücumu durdurmamaktır. Ordunun kendine olan güvenini kazanması için düşmana karşı giriştiğimiz savaşın tabiatı bunu gerektirmektedir.

Rasûlullah'ın (s.a), Uhud savaşından üç gün sonra Kureyş ordusunu Hamra'ûl-Esed'e kadar takib ettiğini gördük. İşte şimdi de, Hendek'ten dört ay sonra Mekke açıklarına varıyor. Niçin? Ordunun kendine olan güvenini kazanması, savaş kabiliyeti ve kudretine olan inancının sağlamlaşması ve manevra kabiliyetini muhafaza edebilmesi için.

Keşke bu dersleri yeterince anlayabilsek. Bu dersler vasıtasiyle İslâm saflarında tavan ile taban arasında zaman zaman meydana gelen güvensizlik krizinin sebeblerini öğrenebilsek. Eğer Rasûlü Ekrem'in (s.a) gösterdiği hidâyet yolu üzerinde yürürsek bu krizin kendiliğinden eriyip yok olacağını ve büyük bir kaynaşmanın ve bu kaynaşmanın neticesinde büyük fedâkarlıkların ön plâna çıkacağını göreceğiz.

İkinci Özellik
İFK HADİSESİ

Müslüman gençlerin, ortalıkta dolaşan şayiâlara araştırıp soruşturmadan inanmalarının ne kadar tehlikeli olduğunu hissetmeleri ve bu şayiaların İslâm saflarını nasıl yıkabileceğini anlamaları için, bu özelliği, Kur'ân-ı Kerim'de geçen bu özel terim ile, aslına uygun olarak isimlendirmeyi münasib gördüm.

Bu hadisede itham edilen kişi, her ne kadar sâdıkların sâdıkı Hz.Ebu Bekir'in (r.a) sâdık kızı Hz. Aişe (r.a) olsa bile, nesiller boyu tekrarlanagelen bu tür olayların asıl hedefi müslüman liderler ve yönetici kadroları yıpratıp çökertmektir. İslâm düşmanları maddi kuvvet kullanarak müslüman liderlere ve yönetici kadrolara zarar veremeyeceklerini anladıkları zaman, bu önder ve emirleri yıpratıp çökertmek için soğuk savaşa ve özellikle de söz konusu yönteme başvururlar. Bunun için ifk hadisesini sadece tarihi açıdan tafsilatiyle ele almakla yetinmeyeceğiz. Hadiseyi, islâm

hedefi müslüman liderler ve yönetici kadroları yıpratıp çökertmektir. İslâm düşmanlan maddi kuvvet kullanarak müslüman liderlere ve yönetici kadrola ra zarar veremeyeceklerini anladiklan zaman, bu önder ve emir leri yıpratıp çökertmek için soğuk savaşa ve özellikle de söz konu su yönteme başvururlar. Bunun için i& hadisesini sadece tarihi açıdan tafbilatiyle ele almakla yetinmeyeceğiz. Hadiseyi, İslâm

düşmanlarının müslüman yöneticilere karşı İslâm safları içerisinde yaymaya çalıştıkları fitne ve moral harbinin bir cüzü olması niteliğiyle de ele alacağız.

Bu hadisedeki en önemli nokta fitne kaynağının Abdullah İbn Ubey liderliğindeki münafıklar olmasıdır. Fitne ve iftira, sadece münafıkların içinde kalıp İslâm saflarına sirayet etmediği müddetçe, hiçbir tehlike ve ehemmiyet arzetmez. Fakat islâm safların da sirayet edip ateşin kuru ağaç dallarını yuttuğu gibi gerçek müslümanları da birer birer yutmaya başlarsa, işte o zaman münafıklar büyük tehlike arzediyorlar demektir.

Bu yüzden, Kur'ân-ı Metin bu hadiseden bahsederken münafıklardan ziyade gerçek müslümanlara hitâb etmektedir. Mesnedsiz ve delile dayanmayan bir zan ile bu iftiradan etkilenen sâdık müminlere mesuliyeti yüklemektedir.

Bu önemli hadisede, sergilemeye çalışacağımız belirli noktalar şunlardır:

1- İthamı gerektirecek şüpheli konumlarda bulunmamak İslâm saflarının ana vâciblerinden biridir. Her mümin -özellikle yöneticiler- dost ve düşman nazarında hedef olduklarını bilmeli ve elinden geldiği kadar şüpheli konumlara girmemelidir.

2- Kur'ân-ı Kerim'deki *"Dört şâhid getirmeleri gerekmez miydi? İşte bunlar şâhid getirmedikçe Allah katında yalancı olanlardır"* (Nur: 13) ayet-i celilesine ittiba ederek mesnedsiz şayialara kapılmamak. Asılsız ve güvenilir olmayan her türlü haber, gerçek bir müslüman gözünde mevcuttur. Her müslüman kardeş iyi bilsin ki, güvenilir olmayan bir haberi rivayet etmek ve yaymak, kendisini yalancı durumuna düşürür. Bu tür kişilere Kur'ân-ı Kerim'in verdiği hüküm budur. Yalan, iftira atmamış olsalar bile, bu kişiler Allah katında yalancıdırlar. Kişi, başkasından duyduğu güvenilir olmayan bir haberi, duyduğu gibi doğru olarak iletse bile Allah Teâla'nın katında yalancılardandır.

3- Şayialar hakkında hüküm verirken kullanacağımız en hassas ölçü kendi ölçümüz olmalıdır. Her müslüman kardeş, diğer kardeşlerine kendine güvendiği gibi güvenmelidir. Kur'ân-ı Kerim bu ölçüyü takrir edip övmüştür. Bu övgü, Hz. Ebu Eyyüb El-Ensâri (r.a) ile zevcesi Ümmü Eyyüb (r.a) arasında geçen şu olay üzerine nâzil olmuştur. Ümmü Eyyûb (r.a) zevcine: "İnsanların Aişe hakkında söylediklerini duydun mu?" der. Ebu Eyyûb El-Ensâri hazretleri: "Evet duydum. Bunların hepsi yalandır. Ey Ümmü Eyyûb sen olsaydın böyle birşey yapar mıydın?" diye sorar.

Hz. Ebu Eyyüb El- Ensâri (r.a) ile zevcesi Ümmü Eyyüb (r.a) açasında geçen şu olay üzerine nâzil olmuştur. Ümmü Eyyüb (r.a) zevcine: “İnsanlann Aişe hakkında söylediklerini duydun mu?" der. Ebu Eyyüb El- E nsâri hazretleri: “Evet duydum. Bunların hepsi yalandır. Ey Ümmü Eyyüb sen olsaydm böyle birşey yapar miydin?” diye sorar.

Ümmü Eyyûb: "Hayır, vallahi yapmazdım" der. Bunun üzerine Hz. Ebu Eyyûb El-Ensârî (r.a): "Vallahi, Aişe senden daha hayırlıdır" diye cevap verir.(1)

Müslüman bir kardeşimin veya emirlerimiz hakkında şayia yaymaya alet olan her kardeşimizin onların da en azından kendisi kadar dinlerine bağlı olduklarını, din ve takva yönünden kendisinden aşağı olmadıklarını düşünmesini temenni ediyoruz. İşte bu kişisel ölçüyü kullandığımız zaman iftirâ ve şayialar temelinden yıkılacaktır.

4- Hevâ-i nefse uyarak şayia yaymamak ve şayialara âlet olmamak gerekir. İfk hadisesinde biri heva-i nefsine uyarak şayiaları yayan, ve diğeri şayialara karşı tavır koyan, iki müslüman kız kardeşin örnekleri vardır. Bunlar, Zeyneb binti Cahş ile kızkardeşi Hımne binti Cahş'tır. Makrizî'nin rivayet ettiği, Rasülullah (s.a) ile Zeyneb (r.a) arasında geçen konuşmada Zeyneb (r.a) şöyle demektedir: "Hâşâ! Ben kulağımı ve gözümü, işitmediğim ve görmediğim şeylerden muhafaza ederim. Aişe hakkında iyilikten başka birşey bilmem. Ben onunla hicret edenlerden biriyim. Vallahi o, kemâle ermiş biridir. Ben de sadece hakkı söylerim."

Hz. Aişe'ye zarar verebileceği halde nefsine uymayarak şayiâlara kapılmayan bu müslüman kadının durumu, onun ne kadar yüce bir mertebeye ve ne kadar geniş bir ufka sahib olduğunu göstermektedir. Zeyneb'in (r.a) bu tutumu karşısında Hz. Aişe (r.a) onun bu iftiraya ve yalan dolu şayiâlara katılmadığını simgeleyerek onun hakkında: "Rasülullah (s.a) yanında beni temize çıkaran sadece bir kişi vardı. O da Zeyneb binti Cahş'tı" demiştir. Hz. Aişe (r.a) bu sözüyle Zeyneb (r.a) ile arasındaki rekabete rağmen, onu lâyık olduğu yere oturtmuştur. Bununla da yetinmeyip, "Allah Zeyneb'in dinini muhafaza buyurmuştur. Zeyneb de iftiraya bulaşmamıştır" diyerek, Hz. Zeyneb'in (r.a) takınmış olduğu tavrı ve dolayısıyla kendisini övmüştür.

İkincisi Hz. Zeyneb'in (r.a) kız kardeşi Hımne'nin tavrıdır. Himne kapı kapı dolaşarak bu şayiâyı yaymış, bunu da nefsine uyarak kızkardeşi Zeyneb'ten intikâm almak için yapmıştır.

Hz. Aişe (r.a) diyor ki: "Ama kızkardeşi Himne'ye gelince, Zeyneb'e nisbet olsun diye aleyhimde yayabildiği kadar yalan iftirayı yaymış ve helâk olmuştur."

Bu iki kızkardeşin tavırlarını en ince ayrıntılarıyla tesbit ede-

(1) İbn-i Hişâm c. 3, s. 305

Hz. Aişe (r.a) diyor İd: “Ama kızkardeşi Hinme'ye gelince, Zey- neb'e nisbet olsun ^ye aleyhimde yayabildiği kadar yalan iftirayı yaymış ve helak olmuştur.”

Bu iki kızkardeşin tavırlarım en ince aynntılanyla tesbit ede-

(1) tbn-i Hişâm c. 3. b. 305

bilen ve kız kardeşi Himne'nin suçundan Zeyneb'e hiçbir şey yüklemeyen Hz. Aişe'ye (r.a) hayran kalmaktan kendimizi alamıyoruz.

5- İftira olunanın durumu ki, ifk hadisesinde en ağır ve en zor durumdur.

Bu konumda uygulanması gereken en önemli yöntem, iftiraya başka bir iftira ile mukâbele etmemektir. İftira şayiâsına başka bir şayiâ ile karşılık vermemektir. İftira olunan kardeş nefsine hâkim olmalı, kendisine haksızlık edilmiş olsa bile, suçsuzluğu ortaya çıkana kadar başkalarının ırzına dil uzatmamalıdır. İftira olunan her kardeşimizi bu asil tavrı takınmaya davet ediyoruz. İfk hadisesiyle ırzlarına dil uzatılan şu üç unsuru örnek olarak kendilerine sunuyoruz.

Bunlardan birincisi, ümmetin ve beşeriyetin efendisi, Allah'ın Rasûlü Hz. Muhammed Mustafa'dır (s.a). Hz. Muhammed (s.a) hâkim ve lider konumundaydı. Bütün otorite onun elindeydi. Bir tek işaretiyle ırzına dil uzatanların hayatlarını sona erdirebilirdi. Fakat o böyle yapmadı. Büyük sahabaleriyle istişâre ettikten sonra, minbere çıkıp Allah'a hamd ve senâ'dan sonra müslümanlara şöyle hitab etti:

"Ey Insanlar! İçinizden bazı kimselere ne oluyor da ehlim hakkında bana ezâ ediyorlar ve onlar hakkında gerçek olmayan sözler söylüyorlar. Vallahi ben onların iyiliklerinden başka birşeylerini bilmem. Sonra bu asılsız sözleri öyle bir zât hakkında söylüyorlarki, vallahi onun hakkında iyilikten başka birşeyini bilmem, evlerimden hiç bir eve de yanında ben olmaksızın girmemiştir"

Bu hutbeden sonra Evs ile Hazrec arasında patlak veren krizde dahi bu iki gruptan birisinin Hz. Aişe'nin ırzına söz atanları savunması ve diğerinin de söz konusu münafiklara hücum etmesine rağmen, Rasülullah (s.a) hiç bir gruba tarafgir olmamış, sadece aralarında hakemlik yaparak onları yatıştırmıştır. Elinde açık bir delil olmadığı için, her ne kadar Hz. Aişe'nin masumiyetine inansa bile, Hz. Aişe'yi itham edenleri savunan gruba karşı kesin bir tavır koymamıştır. Hatta, Hassan İbn Sâbit'in ithamlarına ve hicivlerine dayanamayıp onu yaralayan Safvân'ı[1] Hz. Aişe'yi sa-

(2) Safvân ibn-i Muâttal (r.a) İfk hadisesini irtikabla iftira olunan sahabidir. Selemlidir. Zekuzu'da ikamet etmiştir. Ebû Amr künyesiyle meşhurdur. Eski ve faziletli sahabelerdendir. Birçok gazâda hazır bulunmuştur. Resûl-i Ekremin medhü senâsına mazhar olmuştur. Hz. Ömer'in (r.a) hilafetinde Hicri 17. yılda erminiyye fethinde şehid olmuştur. (Sahih-i Buhari'den)

(2) Safvân ibn-i Muâttal (r.a) İfk hadisesini irtikabla iftira dunan sahabidir. Se- lemlidir. Zekuzu'da ikamet etmiştir. Ebû Amr künyesiyle meşhurdur. Eski ve faziletli sahabelerdendir. Birçdı gazada hazır bulunmuştur. ResOl-i Ekre- min medhü senâsına m«»har olmuştur. Hz. Ömer'in ***(ra)*** hilafetinde Hicri 17. yılda erminiyye fethinde şehid olmuştur. (Sahih-i Buhari'den)

vunmuş olduğu halde desteklememiş, bu konuda açık bir beyan olmaksızın ona hak vermemiştir. Sonra haddi aşan bu iki sahabi Rasulullah'ın huzurunda muhakeme edilmişlerdir. Şimdi bu muhakemede olan bitenleri izleyelim:

Hassan'ı ne için yaraladığı, sorulan Safvân (r.a), Rasûlü Ekrem'e (s.a): "Ya Rasûlallah! Hassan sözleriyle bana eziyet etti ve beni hicvetti, ben de sinirlerime hâkim olamayıp kendisine vurdum" diyor. Bunun üzerine Rasulullah (s.a) Hassan'a dönerek: "Ey Hassan! Durumunu düzelt, Allah'ın İslâm'a yöneltip, İslâm'la muazzez kıldığı kavmimi karalıyorsun" buyuruyor ve sözlerine devamla: "Ey Hassan Başına gelene sabret" diyor. Hassan'da (r.a) cevaben: "Senin uğruna feda olsun ya Rasûlallah" diyor.

İbn-i İshâk rivayetinde diyor ki: "Muhammed İbn İbrahim'in bana anlattığına göre, Rasulullah.(s.a) yarasına tadavi olmak üzere Hassan'a bir yer bağışlamış ve kendisine kıbtî bir eme olan Sirin'i vermiş ve Hassan'ın bu câriyeden Abdurrahman İbn Hassan isminde bir oğlu olmuştur."[1]

İşte Safvân'ın, Hassan'a vurduğu darbe, bir yer ve cariyeye mal olmuş, Rasûlullah (s.a) Safvân'ı Hassan'ın da rızasını almak sûretiyle affettikten sonra, Hassan'a bunları bağışlamıştır.

İkinci olarak, bu olayın bir karabasan gibi üzerlerine yıkıldığı aile de, Hz. Aişe'nin babası Hz. Ebu Bekir (r.a) ile annesi Ümmü Rumân idi. Hiçbir müslüman ailenin başına böyle bir musibet gelmediği halde, kızının namusu iftiraya uğrayan Ümmü Rumân'ın söylediği sözler sadece şunlardan ibâretti:

"Ey kızım! Kendini üzme, sen nefsini ve sıhhatini düşün. Vallâhi bir kadın, senin gibi hüsnü cemâle mâlik ve kocasının yanında sevimli olsun ve bir çok ortakları bulunsun da aleyhinde dedi-kodu etmesinler, pek nâdirdir"

Hz. Ebu Bekir de (r.a) kendine hâkim olamayarak şöyle demişti:

"Ebu Bekir'in ev halkına gelenin Araplardan hiçbir ev halkına gelmiş olduğunu bilmem! Böyle bir şey, Allah'a ibadet etmediğimiz cahiliyye zamanında bile bize söylenmemiştir. İslâm'a girdikten sonra mı söylenecek!!?"

Üçüncü olarak, Hz. Aişe'nin (r.a) durumudur ki, iki gece bir gün devamlı ağlamış ve ağlamaktan yüreği parçalanacak hale gelmiştir. Netice de, Rasûlullah (s.a) konuyu açarak kendisine soru

(1) İbn-i Hişâm, c. 3 s. 318-319

halkına gelmiş olduğunu bilmem! Böyle bir şey, Allah'a ibadet etmediği miz cahiliyye zamamnda bile bize söylenmemiştir. İslâm'a i r d ik ten sonra mı söylenecek!!?"

Üçüncü olarak, Hz. Aişe'nin (r.a) durumudur ki, iki gece bir gün devamh adamış ve ağlamaktan yüreği parçalanacak hale gel miştir. Netice de, Rasûlullah (s.a) konuyu açarak kendisine soru

(1) tbn-i Hi^ın, e. 3 s. 318-319

yönelttiği zaman:

"Vallâhi ben bilirim ki siz, halkın dedi-kodusunu işittiniz ve nefsinizde büyütüp ona inandınız. Şimdi ben size suçsuzum desem benim sözümü tasdik etmezsiniz. Eğer bu işi yaptım desem ki, Allah kat'i surette benim beri olduğumu biliyor, muhakkak beni tasdik edersiniz. Vallâhi, bu durumda size söyleyecek bir şey bulamıyorum, ancak kendime Yusuf'un babasını (Hz. Yakûb) örnek alıyorum ki o, Yusuf'un kardeşleri Yusuf'un kanlı gömleğini getirdiklerinde *"Şimdi işim güzellikle sabretmektir ve söylediklerinize karşı da sığınağım Allah'tır"* demiştir." şeklinde mukabelede bulunuyor.

İşte bu yazdıklarımız, namus ve şereflerine kötü damga vurulmak istenen, yeryüzünün en temiz ve en pak insanlarının sergilediği, tarihte eşine rastlanmaz tavırlardır. Haklarında en ağır sözler söylenildiği halde hiçbiri edep çerçevesini aşmamış ve dillerini hiç kimsenin namus ve şerefine uzatmamışlardır. Hepsi de sinirlerine hakim olmuş, sadece Savfân İbn Muattal (r.a) kendini tutmayarak kılıcıyla Hassan'ı yaralamış, Rasulullah'ta (s.a) durumu hemen tedavi ederek, olayların büyümesini önlemiştir.

İşte bütün bu olaylar bilip bilmeden iftira yolunda gidenler ve şayiâlar üretenlere verilmesi gereken en büyük İslâmi edeb dersidir.

6- İfk hadisesinden çıkaracağımız en son ders de, iftiraya dalıp fitneyi yayanların cezalandırılması olayıdır. İtham edilen şahsın suçsuzluğunun ortaya çıkması ve yöneticilerin iftiracılara karşı o kişiyi savunmaları yeterli değildir. İslâm safları içerisinde asılsız iftira ve yalanları yaymak sûretiyle fitne yapmaya çalışanlar mutlaka cezalandırılmalıdır. Günümüzde İslâmi hareketin sıkıntısını çekmekte olduğu durumlardan biri de asılsız yalan ve iftiraları yayarak fitne yapmaya çalışanları ihmal etmektir. Durum bu şekilde devam ederse fitnenin biri bitmeden ötekine düşmemiz kaçınılmazdır. Bu konuyla ilgili olarak ifk hadisesinde iftiraya dalan Mistah İbn Üsâse, Hassan İbn Sâbit ve Himne binti Cahş adındaki üç kişinin hakkında İslâm'ın hükmü olarak iftiranın hadd cezası olan seksen celde'nin uygulandığını bilmemiz yeterlidir. Bazı rivayetlere göre de ifk hadisesinin hadd hükümleri nâzil olmadan önce meydana geldiği ve hükmün daha sonraları tatbik edildiği söylenmektedir.

Dava tarihinde bu merhaleye kadar böyle bir olayın kesinlikle ortaya çıkmayışı ve ifk hadisesinin özellikle böyle bir merhalede

olmadan önce meydana geldiği ve hükmün daha sonraları tatbik edildiği söylenmektedir.

Dava tarihinde bu merhaleye kadar böyle bir olaym kesinlikle ortaya çıkmayışı ve ifk hadisesinin özellilde böyle t e merhalede

ortaya çıkışı bize şunu göstermektedir: Ümmetin iç yapısı zayıfladığı zaman şayiâlar çok büyük etki yapmakta ve kolaylıkla yayılabilmektedir. Ümmet cihad ile meşgul olduğu zamanlarda ise bu tür şayialar kesinlikle etkisiz kalmaktadır. Bu da, cihad ile pekiştirilmiş imanlı kalplerin fitnelere karşı ne kadar mukavemet iktisab ettiğini gösterir.

Üçüncü Özellik
RASULULLAH'IN EVLİLİKLERİ VE DAVA ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ

Rasûlullah (s.a) hanımlarından beşi ile evliliğini bu merhalede yapmıştır. Bunlar: Zeyneb bitni Cahş, Ümmü Habibe binti Ebi Süfyan, Cüveyriye binti Hâris, Safiyye binti Huyey ve Meymûne binti Hâris (r.a)tir.

Rasûlü Ekrem'in (s.a), bu merhalede yaptığı evliliklerle önceki merhalelerde yaptığı evlilikleri mukayese ettiğimizde, aralarında çok belirgin bir fark olduğunu mulahaza ediyoruz. Yapılan evliliklerin merhalelerin özelliklerini belirleyici doğrultuda olması dikkatimizi çekiyor.

Rasûlullah'ın (s.a) daha önceki merhalelerde yapmış olduğu evliliklerin binâya ve iç yapıyı sağlamlaştırmaya yönelik olduğunu söyleyebiliriz. Bu merhalede yapmış olduğu evliliklerin özelliği de dış safları kazanmak sûretiyle bu safları Arap topraklarında davanın yayılması için bir geçit haline getirmek şeklinde karşımıza çıkmaktadır. Şimdi bu beş evliliğinin her biri üzerinde az da olsa duralım:

Ümmü Habibe: Ebu Süfyan'ın kızı ve Hz. Muaviye'nin kızkardeşidir. İsmi "Remle"dir. İslâm'ın başlangıcında kocası Ubeydullah İbn Cahş ile Habeşistan'a hicret etmiştir. Kocası Nasrani olup öldükten sonra, Allah yolunda gurbetlerde çektiği sıkıntılara ve imanına binâen kendisine ikram edilerek Habeş'te iken Rasûlü Ekrem'e bil-vekâle nikâhı kıyılmış ve mehri de Rasûlü Ekrem hesabına Necâşi tarafından tediye edilip Medine'ye gönderilmiştir. Kureyş liderlerinden birinin kızı olması hasebiyle, büyük önderimiz Hz. Muhammed'e (s.a) kalplerin dahada yakınlaşmasını sağlamıştır. Bu evliliğin etkisi, Mekke fethinin hemen öncesinde çok daha açık olarak görülmüştür. Ebu Süfyan İslâm davasına karşı ve müşrik olduğu halde, kızının evine gelerek Rasulullah'a (s.a)

gönderilmiştir. Kureyş liderlerinden birinin lazı olması hasebiyle, büyük önderi miz Hz. Muhammed'e (s.a) kalplerin dahada yakmlaşmasım sağ lamıştır. Bu evUliğin etkisi, Mekke fethinin hemen öncesinde çök daha açık olarak görülmüştür. Ebu Süfyan İslâm davasına karşı ve müşrik olduğu halde, lazımn evine gelerek Rasulullah'a (s.a)

misafir olmuştur. Kızının Rasülullah'ı (s.a) kendisine tercih etmesi onu çok derinden yaralamasına rağmen, İslâm'a karşı tutumunu yeniden gözden geçirmesine sebeb olmuş; bu dinin ve bu dine tutunan kadın ve erkeklerin ne kadar azimet sahibi olduklarını anlamasına vesile olmuştur.

"Ebu Süfyan, kızına: "Ey kızım! Rasülullah'ın döşeğini mi, yoksa beni mi tercih edersin?" diye sorduğunda Ümmü Habibe: "Tabi ki, Rasülullah'a zevceliği sana tercih ederim. Sen şirk üzere olduğun müddetçe necis bir insansın" diye cevap vermiş. Bunun üzerine Ebu Süfyan: "Vallâhi, benim yanımdan ayrıldıktan sonra sana şer bulaşmış" diyerek kızının yanından kalkmıştır."[1]

Bu evliliğin, Ebu Süfyan üzerinde bıraktığı etkiyi daha iyi anlayabilmek için şunu belirtmemiz yeterlidir ki, Ebu Süfyan İslâm'a girdikten sonra ikinci kızını da Rasülullah'la (s.a) evlendirmek istemiş, iki kız kardeşi bir arada toplamak helâl olmadığı için Rasülullah (s.a) kendisinden özür dileyerek bu evliliği reddetmiştir.

Zeyneb binti Cahş: Hz. Muhammed'in (s.a) azadlı kölesi Zeyd'in (r.a) karısı idi. Zeyd (r.a) Zeyneb'i boşadıktan sonra, Rasülullah (s.a) Zeyneb ile evlendi. Rasûlü Ekrem (s.a) Zeyneb ile evlenirken insanların yanlış anlayıp ileri geri konuşmalarından çekinmiş ve Kur'an-ı Kerim'de onun bu halinden söz edilerek "*...insanlardan çekiniyorsun, oysa Allah'tan çekinmen daha uygundur..*"(Ahzâb: 37) kavl-i celiliyle uyarılmış ve Rabbani bir emir ile Rasûlü Ekrem (s.a) Hz. Zeyneb ile evlendirilerek toplumda kök salmış olan evlâtlık âdeti teorik karardan sonra bilfiil pratikte de yıkılmış ve bütün dünyanın bilmesi gereken bir hüküm ortaya konulmuştur. Kur'an-î tabirle: "*...Ta ki, evlâtlıkları eşleriyle ilgilerini kestiklerinde onlarla evlenmek konusunda müminlere bir sorumluluk olmadığı bilinsin...*"(Ahzâb: 37)

Bu evlilik her ne kadar iç yapıyı sağlamlaştırıcı özellikte olsa da aynı zamanda dış yapıyı da sağlamlaştırıcı özelliktedir. Çünkü Zeyneb (r.a) her ne kadar, Peygamberimizin halası Ümeyme binti Abdülmuttalib'in kızı olsa da, Ben-i Esed kabilesinden olup, Hz. Peygamber'in (s.a) evlendiği Kureyş'ten olmayan ilk kadındır.

Cüveyriye binti Hâris: Ben-i Mustalık'ın reisi Hâris İbn Dı-

(1) Er'rahik El'Mahtûm, s. 445

C ü v e y r iy e b in ti H âris: Ben-i Mustahk'm reisi Hâris İbn Dı-

(1) Er'rahik El'Mahtûm, s. 445

rar'ın kızıdır. Rasûlullah'la (s.a) evliliği önce bütün kabilesinin esâretten kurtulmasına, sonra da İslâm'a girmelerine neden olmuştur. İbn İshâk'ın rivayetine göre: Cüveyriye (r.a) esirlerin taksimi esnâsında Sâbit İbn Kays'e isâbet etmişti. Hâris'in kızının asâlet ve şerefinin muhafaza edilmesini bilvasıta rica etmesi üzerine Hz. Peygamber (s.a) tarafından ezvâc-ı Nebevi'ye dâhil edilmişti. Bu evlilik haberi orduya yayılınca: 'Artık Peygamber zevcesinin akrabasını esir tutmak doğru değildir' diye bütün Ben-i Mustalık esirleri serbest bırakılmıştı.

"Aişe (r.a) diyorki: "Cüveyriye'den[1] ziyade kavmine hayrı dokunan hiç bir kadın bilmem. Onun evliliğiyle Ben-i Mustalık'tan bütün akrabaları (ki sayıları yüz kişidir) serbest bırakıldı."[2]

Safiyye binti Huyey: İslâm düşmanlarının en büyüklerinden olan ve Ben-i Kureyzâ'da öldürülen Huyey İbn Ahtab'ın kızıdır. Fakat sonradan Rasûlullah'ın (s.a) Safiyye ile evlenmesi çok derin bir manayı ve geniş bir ufku ifade etmektedir. Bu evlilikte Rasûlullah (s.a) ehli kitabı kendisine hısımlık bağı ile bağlamıştır.

Rasûlullah (s.a) bir gün Safiyye'yi ağlar bir halde bulmuş ve sebebini sorduklarında "Aişe ile Hafsa'nın hakkında söz söyleyip: "Biz Rasûlullah'ın gözdeleriyiz, Safiyye ise yahudi sülalesindendir. Biz Safiyye'den daha hayırlıyız, dediklerini işittim de onun için" demiş, bunun üzerine Rasûlullah (s.a) "Sen de onlara, benden nasıl daha hayırlı olabilirsiniz ki, zevcim Muhammed, babam Hârun, amcam da Mûsâ aleyhi's selâm'dır desene" buyurmuşlardır.

Bu büyük ictimai amel, dava mefhumunda çok önemli şeyler ifade etmektedir. Kadınlarını nikâhlamak sûretiyle de olsa ehli kitab ile müslümanlar arasındaki uzlaşmanın devamlı olduğunu gösterir. Çünkü ehli kitab olan bir kadının müslümanla evlenmesi, sonra İslâm'a yönelerek müslümanca yaşaması, onun mensub olduğu toplumun kalbini de İslâm'a karşı yumuşatacaktır.

Bu evliliğin benzeri olan evliliklerden biri de Rasûlullah'ın (s.a) Kıbtî'lerden olan **Mariye** ile evlenmesidir ki bu evlilikle

(1) Cüveyriye, Câriye'nin musaggarıdır. Yani câriyecik anlamına gelir. Asıl ismi Berre iken Rasûlullah (s.a) tarafından bu şekilde tesmiye olunarak muhabbete mazhar olmuştur. Hicret'in 56. senesi vefat etmiş olup kendisinden 65 hadis rivayet edilmiştir. (Sahih-i Buhariden)

(2) İbn-i Hişâm, c. 3 s. 307-308

<[s.a) Kıbtî'lerden olan M ariye ile evlenmesidir ki bu evlilikle

(1) Cûvefyriya, Câıiye'nin musaggandtr. Yani câriyecik anlamına gelir. Aşıl ismi Berre ikan ResfiluUah (s.a) tarafından bu şeldide tesmiye olunarak muhab bete maîhar olmuştur. Hicret'in 56. senesi vefot etmiş olup kendisinden 65 hadis rivayet edilmiştir. (Sahih-i Buhariden)

(2) tbn4 Hişfan, e. 3 s. 307.30S

Rasûlullah bir milletle bağlantı kurmuş ve: "Kıbtî'lerin iyiliği için çalışın, çünkü benim onlarla nesebim ve hısımlığım vardır" buyurmuştur.

Rasûlullah'ın (s.a) bu daveti sonradan etkisini göstermiş ve Rasûlü Ekrem'in vasiyyetine binaen, müslümanların kendilerine çok iyi davrandıklarını gören Mısır halkı bölük bölük Allah'ın dinine girmişlerdir. Allah Teâla'nın bu evlilikle tecelli eden bir hikmetidir ki, Rasûlullah'ın (s.a) Hz. Hatice'den sonra sadece Mariye'den (r.a) bir erkek çocuğu olmuştur. Nebiyyi Ekrem (s.a) İbrahim ismindeki bu çocuğunu çok sevmiş ve onun vefâtıyla kendini tutamayarak göz yaşı döküp, hüzünlenmiş:

"Göz yaş döker, kalp huşû eder. Senin fırakınla hüzünlüyüz Ey İbrahim" diyerek teessürünü izhar etmiştir.

"Göz yaşarır, kalp hüzn eyler.
Söylemeyiz razı olduğundan başkasını Rabb'in
Senin fırakınla hüzünlüyüz Ey İbrahim."

Meymune binti Hâris: "Hâris-i Hilâli'nin kızıdır. Bu cihetle "Hilâliyye" nesebi ile yad olunur. Nikâh için nefsini Rasûlü Ekrem'e (s.a) arz eden kadındır. Bu asil kadın mehirsiz, külfetsiz, nikâh edilmek şartiyle ve yalnız Rasûlullah'ın hânedanı câmiasına girebilmek iştiyâkıyle Peygamber Efendimize kendisini arzetmişti. Peygamber Efendimiz bu evliliği kâzâ umresinden sonra Kureyş'in kalplerini birbirine yakınlaştırmak sûretiyle semerelendirmeye gayret etti. Bu yüzden Kureyş müşrikleri Mekke'den çıkması için kendilerini uyarmaya geldiklerinde onlara: "Sizin içinizde düğün yaptım ve düğün yemeği hazırlattım beni biraz daha tecil edemez misiniz?" diye onlara sormuş, müşrikler de: "Bizim senin yemeğine ihtiyacımız yok, bizim aramızdan çıkmanı istiyoruz. Allah aşkına ve aramızdaki ahde binâen bizim topraklarımızdan çık" şeklinde cevap vermişlerdir.

Bu özellik düşmanların kalplerini İslâm'a yakınlaştırmaya yönelik genel bir çizgiye açık bir şekilde delâlet etmektedir. Hasımlarla evlenmek ve onlara hısım olmak siyasi cihadın çok geçerli bir vesilesi olabilir.

Müslüman gençlerin bu dinin yapısını gerçek anlamıyla kavrayabilmeleri için sözkonusu siyasi fıkhı öğrenmeye ve geniş ufuk sahibi olmaya çok ihtiyaçları var. Müslüman gençler çoğu zaman, kesin tavır koymak sûretiyle, karşı tarafla bütün ilişkileri kopar-

kav- rayabilmeleri için sözkonusu siyasi fıkhı öğrenmeye ve geniş ufuk sahibi olmaya çok ihtiyaçları var. Müslüman gençler çoğu zaman, kesin tavır koymak sûretiyle, karşı tarafla bütün ilişkileri kopar-

mak yanlısı bir tavır takınmaktadırlar. Bununla da kalmayıp içlerine kapanarak ve kendilerini katılaştırmak suretiyle toplumla aralarına bir sed çekmektedirler. Bu tavırlarıyla halkı İslâm saflarına katmak için gayret göstermek şöyle dursun, onların İslâm'a girişini bile engellemektedirler. Kendilerine sadece Allah düşmanlarına karşı savaş ve nefret fikri hâkim olmakta ve onları küçük düşürüp zelil etmekten başka bir şey düşünmemektedirler. Kendilerinin herşeyden önce birer davetçi olduklarını unutmakta ve en son hedeflerinin savaş ve feth'ten sonra insanların grup grup Allah'ın dinine girmeleri olduğunu düşünmemektedirler. Netice itibâriyle her davetçinin, ilk hedefinin İslâm'a karşı olanları İslâm'a çekmek olduğunu bilmesi gerekir. İlk hedef onları kesmek veya öldürmek değildir. Hasımlardan büyük zâtların kalplerini kazanmak, onlara tâbi olan kimselerin de kalplerini kazanmak demektir. Her müslüman kardeşimizin, İslâm'a kalpleri yanaştırmak ve İslâmı sevdirmek yöntemleri ile, sadece belirli maksadlara erişebilmek için İslâm'dan taviz vererek Allah'ın dini ile yağcılık yapmak yöntemlerini ayırdedebilmelerini temenni ederiz.

İslâm davetçilerinin önemle öğrenmeye muhtaç oldukları diğer bir şey de şudur: Günümüzde evlilik İslâmi mefhumunu yitirmiş, müslüman gençlerde dahil olmak üzere toplumdaki evlilikler hristiyan ve papaz evliliklerine benzemeye başlamıştır. Öyle ki, birden fazla evlilik yapmak İslâm saflarında dahi kaldırılmış, sanki bir münker irtikâb etmekmiş gibi müslümanlara uzak kalmıştır. Bu davânın liderleri, bu davâda uyulması gereken örnek kimseler olmalıdırlar. Bu yüzden liderlerin birden fazla evlilik konusunu, davânın yapısını oluşturmak, kalpleri İslâma ısındırmak, dost ve düşmanları islâma çekebilmek yönüyle ele alan nebevi anlayışın uygulamasında canlı birer örnek olmaları gerekir. Yukarıda da gördüğümüz gibi, Rasûlullah'ın (s.a) Hz. Zeyneb (r.a) ile evlenmesi, evlâthğının boşaması olan kadınla evlenmek sûretiyle, evlâtlık konumunun cahiliyet toplumuna getirmiş olduğu cahiliyet adetlerini yıkışı, bu tür evliliği haram sayan cahiliye toplumunun tepkisine güğüs gerişi, bu evliliği yapmak suretiyle müminlerin bu tür evliliklere karşı duyduğu ihrâcı izâle etmesi; büyük İslâm davetçilerini Rasûlullah'a (s.a) iktidâ ederek, evlilik meselesini gençlik, bekâret ve güzellik gibi şeylerle sınırlı olan bu günkü mefhumundan çıkarıp ümmet içerisinde sevgi ve merhameti yayacak olan geniş ufkuna oturtmaya yöneltmek içindir. Müslüman dul kadınların ve şehid kadınlarının seviyesi, layık ol-

tür evliliklere İmrşı duyduğu ib râa izâle etmesi; büyük İslâm davetçilerini Rasülullah'a (s.a) iktidâ ederek, evlilik meselesini gençlik, bekâret ve güzellik gibi şeylerle sınırb olan bu günkü mefhumundan çıkanp ümmet içerisinde sevgi ve merha meti yayacak olan geniş ufkuna oturtmaya yöneltmek içndir. Müslüman dul kadınların ve şehid kadmlannm seviyesi, layık ol-

dukları değerli mevkiye yükseltilmeli. Kendilerinin her zaman müslümanların gözdeleri oldukları, dul olmaları itibariyle gözden düşmüş ve mahrum bir durumda olmadıkları ortaya konulmalıdır.

Bu durum İslâm davetçilerinin öğrenip uygulamaları gereken büyük bir sorumluluktur. Özellikle yöneticiler, evlilik müessesesini genel ictimai mevkiine oturtmalı; evlilikteki denklik şartını güzellik, bekaret ve neseb çerçevesinde değil, din ve ahlak çerçevesinde görmelidirler. Evliliği sınırlı cinsel istekler çerçevesinden değil, İslâm'ın yüksek menfaati çerçevesinden algılamalıdırlar.

Evliliğe, davanın yolundan alıkoyucu bir engel olarak değil, davaya iletici önemli bir vesile olarak bakılmalıdır. Bütün müslüman bacılarımıza bu manalar öğretilmeli, onlar da İslam ve İslâm âkîdesinin menfaati ve Allah yolunda eşlerini kaybetmekten başka hiçbir günahı olmayan bacılarının menfaati karşısında nefislerini, bencilliklerini ve kıskançlıklarını tutmayı bilmelidirler.

Dördüncü Özellik
HUDEYBİYE SULHU İLE İSLAM SAFLARININ KUVVETLENMESİ

Ben-i Lehyan gazâsı her ne kadar bu yeni merhalenin başlangıcına delâlet ediyorsa da, Hudeybiye umresi, Hz. Peygamber'in (s.a) "Bundan sonra biz onlara karşı savaşacağız, onlar bize karşı savaşamayacaklar" kavlinin, açık olarak pratikte uygulanışıdır. Fakat Hudeybiye gazâsı tam manasıyla askeri bir gazâ değildir. Beyt'ûl-Haram'a umre'yi hedefleyen barışçı bir gazâdır. Fakat bu umre'nin uzun vâdeli hedefleri de, Rasülullah'ın (s.a) zihninden silinmemektedir. Rasülullah (s.a) silâhlı bir mukavemetle karşı karşıya kalabilirdi, fakat yeni bir yöne doğru siyasi bir harekâtın yapılması kaçınılmazdı.

"Rasülullah (s.a) bu sefere umre, yâni Kâbe-i Muazzamay'ı ziyaret ve tavaf niyetiyle çıkmıştı. Katiyen harb etmek istemiyordu. Bu cihete herkesi iknâ için Ashab-ı Kiram'a harb levâzımı bile aldırmayıp, yolcu silahı olan birer kılıç taktırmıştı. Rasûlü Ekrem Medine civârında bulunan Müzeyne, Cüheyne, Gufar ve Eşcâ kabilelerini de birlikte umre yapmak üzere davet etmişti. Fakat bu kabileler Kureyş'ten korkarak: "..Rasülullah (s.a) kendisini harb tehlikesine atıyor. Her halde Kureyş kendisini Kâbe'yi ziyâretten men edecektir" diye Rasülullah'la (s.a) birlikte gitmekten çekindi-

birer kılıç taktumıştı. Rasûlü Ekrem Medine civârmda bulunan Müzeyne, Cüheyne, Gufar ve Eşcâ ka bilelerini de birlikte umre yapmak üzere davet etmişti. Fakat bu kabileler Kureyş'ten korkarak: "..RasüluUah (s.a) kendisini harb tehlikesine atıyor. Her halde Kureyş kendisini Kâbe'yi ziyâretten men edecektir^ diye RasüluUah'la (s.a) birlikte gitmekten çekindi-

ler. Rasûlü Ekrem, Muhâcirlerden ve Ensâr'dan ve bunlara iltihak eden diğer Arablardan müteşekkil ashâb ile yola çıktı. Medine'nin mikâtı olan "Zülhuleyfe"de ihrâma girdi. Kurbanlık develerine kurbanlık nişanları takarak sevkettî. Kureyş'in Beyt'i ziyaret ve tâ'zim maksadıyla varıldığına emin olmalarını istiyordu.. Hz. Cabir İbn Abdullah'tan gelen rivâyete göre her yedi kişiye bir deve alındığı ve bu sefere bin dört yüz kişinin katıldığı haber verilmiştir..."[1]

Burada, Hudeybiye Sulhu'nu her yönüyle inceleyemeyeceğiz. Burada sadece bir yanını hatırlatacak ileride de "apaçık zafer" diye nitelendirilen zaferden söz edeceğiz.

Hudeybiye seferindeki müslüman toplumun birlik ve beraberliklerine delâlet eden belirtiler şunlardır:

Birincisi: Ahzâb gazâsının üzerinden henüz bir sene geçmemesine rağmen, Ahzâb gazâsında kendilerine karşı on bin kişilik bir düşman kuvvetinin savaşmış olduğunu unutmayan müslümanların, bin dört yüz kişi gibi küçük bir kuvvetle böyle bir harekâta girişmeleri, Hudeybiye seferine çağrılan Muhacirun ve Ensâr'ın bu emre hiç tereddüt etmeden icâbet etmeleri, İslâm saflarının ne kadar disiplin, itaat ve iltizâm içinde olduklarını göstermektedir.

Bu kadar az bir kuvvetle müşriklerin merkezi durumunda olan Mekke şehri açıklarına kadar nasıl gidebiliyorlar? Hiç şüphe yok ki, müslümanları böyle bir emre icâbet etmeye iten en büyük kuvvet, kalplerindeki imânın vermiş olduğu kuvvettir. Onları harekete geçiren tek şey Rasûlullah'ın (s.a) görmüş olduğu bir rüyâyı kendilerine anlatarak onları bu sefere davetidir ki, bu rüyada Rasûlü Ekrem (s.a) Beyt-i Hâram'a girdiğini, tavaf edip başını traş ettiğini, Kâbe'nin anahtarlarını teslim aldığını ve Arafat'ta vakfe yapanlarla birlikte vakfe yaptığını görmüştür. İşte bu rüyayı sâdıkâ'nın emâresiyle sefere davet edilen müslümanların bin dört yüz (diğer bir rivâyete göre bin beş yüz) kişi gibi az bir kuvvetle, kendilerine savaş ilân etmiş olan Mekke'ye yönelmeleri eşi görülmemiş bir cesaret örneğidir.

İkincisi: Hudeybiye seferine çıkan bu müslüman topluluk Asfân mevkiinde müşriklerin ilk soğuk harb taktiğiyle karşı kar-

(1) Es'sire, ibn-i İshâk, c. 4 , s. 308-309.

İkincisi: Hudeybiye seferine çıkan bu müslüman topluluk Asfân mevkiinde müşriklerin ük soğuk harb taktiğiyle karşı kar

tı) Es's İk , ibn-i tshâk, c. 4 , s. 308-309.

şıya kaldılar. Rasûlü Ekrem (s.a) Kureyş'in hâl ve hareketini anlamak üzere Beşir Ibn Süfyân'ı yeterli bir kuvvetle gözcü olarak göndermiş kendisi de maiyetiyle beraber Asfân mevkiine varmıştı. Beşir İbn Süfyan burada Rasülullah'a (s.a) haber getirerek: "Ya Rasûlallah! Kureyş sizin hareketlerinizi işitmiş, kaplan derilerinden savaş elbiselerini giyip kadın, çocuk, genç, ihtiyar hep birlikte Mekke'den çıkıp Zitûva mevkiine inmişler ve seni kesinlikle Mekke'ye sokmamak üzere and içmişlerdir. Halid İbn Velid'te bir süvâri müfrezesiyle Gâmim mevkiine varmıştır." demişti. Bu haber üzerine Rasûlü Ekrem (s.a) müslümanlara yolun sağ tarafını tutmalarını emretmiş, sonra da: *"Kureyş'e yazıklar olsun! Belli ki savaş (Bedr ve Hendek harbi) onları hayli zaafa uğratmış. Eğer onlar diğer Araplarla benim arama girmeseler ve karışmasalar, diğer Araplar gâlip geldiği zaman zâten istemiş oldukları yerine gelmiş olur, yok eğer Allah beni onlara karşı gâlip kılarsa, arzu ettikleri takdirde İslâm'a girerler, arzu etmedikleri takdirde ise benimle savaşırlar ve böylece kuvvetlerini de yitirmemiş olurlar.*

Eğer Mekkeliler benimle anlaşmayı kabul etmez, diğer Araplarla beni kendi halimize bırakmayıp müdahale etmek isterlerse, Allah'a yemin ederim ki, şu müdafaâ ettiğim müslümanlık uğruna Allah Teala bizi müşriklere üstün kılana kadar veya müslümanlardan tek kişi kalmayıncaya, kanımın son damlasına kadar, Kureyşlilere karşı cihâda devam ederim" buyurmuştur.

Yukarıda serdettiğimiz durumu şöyle bir düşünelim: Kureyş'in genç ihtiyar, çocuk-kadın herşeyiyle, Muhammed'e (s.a) karşı koymak için harekete geçtiği haberini duyan, bin dört yüz kişilik bir orduda, korku ve paniğin zuhur etmesi, anarşi ve fikir ayrılıklarının çıkması kaçınılmazdır. Fakat Peygamberin ordusu komutanına son derece bağlıdır. Söz konusu merhaleler çoktan aşılmıştır. Ordunun içerisinde bazı zayıf ve dönek şahsiyetler olsa dâhi bunlar seslerini çıkaracak, korkularını ve paniklerini ortaya koyarak teslim olmaya veya kaçmaya yeltenecek kadar cürete sahip değillerdir. İslâm saflarını böyle bir konuma getiren kuvvet hangi kuvvettir!

Meselenin diğer yönüde, siyasi yönüdür. Rasûlullah (s.a) ilk defa, Kureyş'le savaşmak istemediğini açıklamış ve onları sulha davet etmiştir. Bunu çok açık ve belirli bir şartı, diğer Araplarla kendisi arasında tarafsız kalmaları şartını öne sürerek yapmıştır. Rasulü Ekrem (s.a) bununla da yetinmeyip meseleyi daha geniş boyutlarıyla ortaya koymuş ve gâlip gelsede, gelmesede durumun

onları sulha davet etmiştir. Bunu çok açık ve belirli bir şartı, diğer Araplarla kendisi arasmda tarafsız kalmaları şartım öne sürerek yapmıştır. Rasûlü Ekrem (s.a) bununla da yetinmeyip mesele3d daha geniş bo3Mitlanyla ortaya koymuş ve gâlip gelsede, gelmesede durumun

uzun vâdede yine Kureyş'in menfaatine olduğunu sözleriyle beyân etmiştir. Bu şekilde davranmakla, hem Kureyş'in savaşa devam etme arzularına gem vurmuş, hem de Kureyş'in İslâm davasının önünde kapamış olduğu yolu açarak davaya yeni boyutlar kazandırmıştır. Meselenin en çekici tarafıda, yapılacak barış antlaşmasının müslümanların menfaâtinden önce Kureyş'lilerin menfaâtine görünmesidir.

Ancak bu sözün, müslümanların zayıf düştükleri ve bu yüzden savaşmaktan çekinip barış istedikleri imajını vermemesi için, müşriklerin anlayacağı bir dilden, yani kuvvet dilinden bir sözle pekiştirilmesi gerekiyordu. Bu söz: Rasûlü Ekrem'in (s.a) konuşmasının sonuna eklediği şu sözdür: "Eğer Mekkeliler benimle anlaşmayı kabul etmezler, diğer Araplarla beni kendi halimize bırakmayıp müdahale etmek isterlerse, Allah'a yemin ederim ki, şu müdafaâ ettiğim müslümanlık uğruna Allah Teala bizi müşriklere üstün kılana kadar veya müslümanlardan tek kişi kalmayıncaya, kanımın son damlasına kadar, Kureyşlilere karşı cihâda devam ederim."

Dengeli bir mantığa dayanan bu söz, savaşın; savaş için değil, dini üstün kılmak için yapılacağını belirtmekle beraber hasımların görüşlerini dinlemeye ve anlaşmaya hazır olunduğunu da ortaya koyuyordu. Meselenin bu mantıkla ele alınması İslâm saflarında bir gevşeklik ve zaaf olduğu anlamına gelmiyordu. Çünkü ordu savaş için değil, umre için yola çıktığı halde Rasûlü Ekrem'in (s.a) savaşa girmeye hazır olduğunu söylemesine rağmen, hiç bir askerin buna karşı itiraz etmemesi, İslâm saflarının nasıl bir birlik ve dirlik içerisinde olduğunu bize apaçık göstermektedir.

Üçüncüsü: Kureyş temsilcisi liderlerin yapmış oldukları gövde gösterisi sırasında da, İslâm saflarında tabanla tavanın birbiriyle nasıl kaynaşmış oldukları açıkça ortaya çıkmaktadır. Bu duruma dört örnek verebiliriz:

Birinci örnek: Huzâi Büdeyl İbn Verkâ'dır. Bu zât Huzâa kabilesi ile Hz. Muhammed (s.a) arasındaki samimiyette, Hz. Muhammed'e en yakın olan bir kişi idi. Kureyşliler Hz. Muhammed'i (s.a) Mekke'ye girmekten vazgeçirebilecek tek kişi olarak Büdeyl'i görüyorlardı. Büdeyl Rasûlullah'a (s.a) gelip Mekkelilerin niyetlerini söyleyince Rasûlullah (s.a) onlara savaş istemediğini ve yanlızca Beyt-i Hâram'ı ziyaret ve tâ'zim için geldiklerini bildirdi.

Huzâa ka bilesi ile Hz. Muhammed (s.a) arasındaki samimiyette, Hz. Mu- hanuned'e en yakm olan bir kişi idi. Kureyşliler Hz. Muhammed'i (s.a) Mekke'ye ıprmekten vazgeçirebilecek tek kişi olarak Büdeyl'i görüyorlardı. Büdeyl Rasûlullah'a (s.a) gelip Mekkelilerin niyet lerini söyleyince Rasûlullah (s.a) onlara savaş istemediğini ve yanhzca B ^ - i Hâram'ı ziyaret ve tâ'zim için geldiklerini bildirdi.

Bunun üzerine Büdeyl, Kureyşlilere giderek: "Muhammed savaş için değil bu evi (Beyt-i Haram'ı) ziyaret için gelmiş" dedi. Kureyşliler de: "Madem ki savaş için gelmemiş, vallahi kesinlikle barış yoluyla da buraya giremez. Onu buraya sokarak, bütün Arapları aleyhimizde konuşturmayız" dediler.

İkinci örnek: Mikrez İbn Hafs'tır. Rasûlü Ekrem (s.a) bu adama hiddetlenmiş ve onun hakkında ashabına: "Şu gelen Mikrez'dir. Gaddar bir kimsedir" buyurmuştur. Rasûlullah (s.a) Büdeyl'e söylemiş olduklarını Mikrez'e de söyledi. Mikrez'le yapılan görüşmeden sonra da durum normaldi ve bu kuvvetli ordunun durumu kesinlikle bozulmamıştı.

Üçüncü örnek: Ehâbiş'in[1] efendisi Huleys İbn Alkame'dir. Kureyşliler savaşta yalnız kalmayacaklarını ve Mekke civarındaki kabilelerin de kendilerinden olduklarını vurgulamak için Hz. Muhammed'e (s.a) bu adamı da göndermişlerdi. Rasûlullah (s.a) meseleyi çok iyi anladığından, müslümanlara: "Bu gelen hac ve umre kurbanlarını ta'zim eden kabilelerdendir. Kılâdeli kurban develerini bu zatın gözü önüne salıveriniz de görsün" buyurdu. Bu zât kurbân develerini görünce, gelenlerin kötü niyetli olmadıklarını anladığından Kureyşlilerin yanına döndü ve: "Ben bunların umre için kesecekleri develeri kılâdelenmiş (işâretlenmiş) gördüm. Doğrusu bunları Beyt'i ziyaretten men etmeyi muvâfık görmem" dedi. Bunun üzerine Kureyşliler kendisine: "Otur oturduğun yerde, sen A'râbisin (Bedevi), bu işlerden anlamazsın" dediler. Huleys bu söz üzerine sinirlenerek: "Ey Kureyşliler, Allah'ın adına yemin ederimki biz sizinle böyle bir şey üzerine anlaşıp, akdetmedik. Ya Muhammed'i bırakırsınız umresini yapar, ya da bütün Ehâbiş'le üzerinize tek bir vücud halinde yürürüz" dedi. Kureyşliler de: "Bırak ey Huleys, bizden uzak dur, işimize gelen kararı alalım" dediler.

Bu örnek Rasûlullah'ın (s.a) yüce dehâsına çok açık bir şekilde işaret etmektedir. Rasûlü Ekrem efendimiz Ehâbiş'in efendisiyle karşı karşıya gelmeksizin, umre için geldiklerini anlamasını sağlamıştır. Neticede durum Mekke saflarını içeriden parçalayacak raddeye gelmiş, Kureyş ile Ehâbiş arasında bir savaşın patlak vermesine ramak kalmıştı. Fakat Kureyşlilerin durumu idare etme-

(1) Ehâbiş: Mekke civarındaki dağlarda yaşayan arap kabileleridir.

saflannı içeriden parçalayacak raddeye gelmiş, Kureyş ile Ehâbiş arasmda bir savaşmjıatlak ver mesine ramak ksdımştı. Fakat KureyşIilerin durumu idare etme

l i) Ehâbiş; Mekke âvanndaki dağlarda yaşayan arap kabileleridir.

siyle tehlike önlenmişti. Buna rağmen Mekke saflarında Hz. Muhammed'e (s.a) umre için izin verilmesi gerektiğini savunan, aksi takdirde silah kullanmaya yönelmekle bile tehdid eden kuvvetli bir akım oluşmuştur. Bütün bunlar Hz. Peygamber'in (s.a) Ehâbiş efendisine karşı uygulamaya koyduğu dahice taktiğin semeresidir. Çünkü karşı karşıya gelip iki kelime bile konuşmadıkları halde, Hz. Peygamber (s.a) umre için hazırlanan kurbanlık develeri bu zâtın yolu üzerine salmak suretiyle niyetini ortaya koymuş, bu zâtın kabilesiyle beraber kendi lehine bir tutum içerisine girmesini sağlamıştır.

Dördüncü örnek: Bu örnekte Kureyşliler Hz. Muhammed (s.a) ve ashâbına karşı bir soğuk savaş manevrası denemişler ve bu karşılaşmada Sakif kabilesinin de Kureyş'in yanında olduğunu müslümanlara göstermek istemişlerdir. Bu sebeble Sakif kabilesinin en zeki ve en akıllı liderlerinden biri olan Urve İbn Mesud'u Kureyş'in temsilcisi olarak Hz. Muhammed'e (s.a) göndermişler ve sadece Urve'nin gözükmesinin, İslâm saflarını sarsacağını zannetmişlerdir. Urve, akıl ve zekâsını nasıl kullandı? Şimdi bu siyasi savaşı izleyip, sonuçta kimin galip geldiğine karar verelim:

"Urve, Rasûlullah'ın (s.a) yanına gelerek arz-ı hâle başladı. Nebi (s.a) Urve'ye fikrini beyân etti. Sözünün sonunda *"Bir mütâreke kabûl etmezlerse Kureyş ile ölünceye kadar savaş edeceğim"* buyurması üzerine, Urve:

"Ey Muhammed! Görüyorumki, oradan, buradan topladığın bir sürü zibidiyi önüne katıp, kendi vatanına getirmiş, onlarla kavmini kırmak, helâk etmek istersin. Karşında ise kadın-erkek, yaşlı-genç bütün kuvvetiyle ortaya çıkıp, seni Mekke'ye sokmamak için Allah'a and içerek, kaplan derilerini giymiş bir vaziyette hazır bekleyen Kureyş vardır. Yarın savaş gününde bunların seni bırakıp kaçışlarını görür gibi oluyorum" dedi.

Bu sırada Rasûlullah'ın (s.a) hemen arkasında bulunan Ebu Bekir (r.a), Urve'nin, ashâb-ı Nebi'yi firar ile ittihâmına dayanamayarak Urve'ye: "Sen Lât'ın gerisini yala...![1] Biz mi Rasûlullah'ı

(1) **Lât Kureyş'in ve Sakif kabilesinin ibâdet ettikleri putlardan birisidir. O zamanlar Araplar arasında "Anasının fercinin dilciğini emsin!" diye sövmek adetti. Ebû Bekr'de (r.a) Urve'nin Ashâb-ı Nebiye firar isnadına son derece tehevvür ettiği sırada bu Arâb adetinden istifâde ve Urve'nin anası kadar tâ'zim ettiği lât putunu anası makâmına istiâre ederek "Sen Lât'ın fercinin dilini em!" diye galiz bir sûrette sebb-ü red etmiştir. Sahih-i Buhâri Tecrid-i Sahih tercemesi, c. 8, s. 159.**

ittihâmma dayana mayarak Urve'ye: “Sen Lât'ın gerisini yala...!^'' Biz mi RasûluUah'ı

(1) liât Kureyş'in ve Sakif kabilesinin ibâdet ettikleri putlardan birisidir. Ö za manlar Araplar arasında ‘ Anasının fercinin dilciğini emsin!” diye sövmek adetti. Ebû Bekr'de (r.a) Urve'nin Ashâb-ı Nebiye firar isnadına son derece te hevvür ettiği sırada bu Arâb adetinden istifâde ve Urve'nin anası kadar tâ'zim ettiği lfit putunu anası makânuna istiâre ederek ‘ Sen Lât'm fercinin dilini em!” diye galiz bir sOrette sebb-U red eüniştir. Sahih-i Buhâri Tecrid-i Sahih tercemesi, c. 8, a. 159.

(s.a) yalnız bırakıp firar edeceğiz?" diye sebb'ü red etti.

Urve: "Bu da kimdir?" diye sordu.

Rasûlü Ekrem (s.a): "Bu Ebu Kuhâfe'nin oğludur" buyurdu.

Urve: "Ah Ebu Bekir! Vallahi, eğer üzerimde henüz mukabele edip ödeyemediğim bir ihsanın olmasaydı elbette ben de sana cevap verirdim, cevap vermeyişim bu yüzdendir" diye mukabele etti.

Râvi diyor ki: Urve Rasûlullah'la (s.a) konuşmaya devam etti. Her söz söyleyişte de (Arab adeti üzerine) Rasûlullah'ın (s.a) sakalını okşayarak mukabelede bulunuyordu. Bu sırada Rasûlullah'ın (s.a) yanıbaşında duran Muğire İbn Şube, Urve ne zaman Rasûlü Ekrem'in (s.a) sakalını okşamaya yeltense derhal kılıcının ucuyla Urve'nin eline vuruyor ve Urve'ye: "Rasûlullah'ın (s.a) sakalından elini çek!" ihtarında bulunuyordu. Urve, Muğire'ye dönerek: "Yazık sana, ne kadar da kaba ve vahşisin" deyince, Rasûlü Ekrem efendimiz tebessüm etti. Bunun üzerine Urve: "Ey Muhammed! Bu da kimdir?" diye sordu. Rasûlü Ekrem efendimiz: "Kardeşinin oğlu Muğire İbn Şûbe'dir" buyurdu. Bu sözü duyan Urve, Muğire'ye dönerek: "Ey gaddar! Ben hâlâ senin geçmiş, gadrü hiyânetini temizlemeye çalışmakla meşgul değilmiyim?" dedi...

Sonra Urve, Rasûlullah'ın yanından kalkarak, Rasûlullah (s.a) ile ashâbını uzaktan tetkik etmeye başladı ve arkadaşlarına: "Bu ne ta'zimdir? Vallahi bir şey emredince âshâbı derhal emri yerine getirmek için yarışıyorlar. Abdest aldığı zaman abdest suyunun fazlasını almak için çabalıyorlar. Saçının bir teli yere düşse onu alıyorlar. Peygamber konuşurken huzurundaki bütün ashab seslerini alçaltarak cevap veriyorlar. Ona ta'zim için yüzüne de dikkatle bakamıyorlar" dedi. Bunu müteakiben Urve Kureyş'in yanına dönerek izlenimini şöyle anlattı: "Ey Kureyş ahâlisi! Vaktiyle ben (Fars kralı) Kisrâ'nın (Rum kralı) Kayser'in ve (Habeşistan kralı) Necaşi'nin, hâsılı bir çok padişahın huzuruna sefir olarak çıktım. Vallahi bunlardan hiç bir padişahın etbâını, Muhammed'in ashabının Muhammed'e ta'zim ettikleri derecede, kendi padişahlarına ta'zim ettiklerini asla görmedim. Muhammed'in ashâbı onun herşeyi ile teberrük edip emirlerini derhal yerine getirebilmek için âdeta yarışıyorlar.

Şimdi, Muhammed sizinle sulh yapmak istiyor. Artık siz kararınızı veriniz" dedi."[1]

Yaptığı görüşme ve izlenimleri sonunda Urve, Kureyş'i savaşa

(1) ibn-i Hişâm, c.3, s. 327-328

yanşıyorlar.

Şimdi, Muhammed sizinle suljh j^apmak istiyor. Artık siz kara rınızı veriniz" dedi."^*'

Yaptığı görüşme ve izlenimleri sonunda Urve, Kureyş'i savaşa

(1) ibn-i Hişâm, c.3, s. 327-328

kışkırtacağı yerde farkında bile olmadan Hz. Muhammed'in (s.a) müdâfii ve davetçisi durumuna geldi. Urve'yi hayrete düşürüp, nefsinin derinliklerinde onu hezimete uğratan, tam anlamıyla itaat, disiplin ve düzenlilik sergileyen müslüman toplumun dirliği karşısında, Urve de, Kureyş de manevi bir yenilgiye uğramıştı. Müslümanlar, bu gaddar düşmanlarının karşısında önceden yapmış olduklarından daha ziyade bir itaat örneği sergilemişlerdi. İşte İslâm ordusunun yapısı ve tabiatı budur. Ancak böyle bir orduyla yeryüzünün zâlim ordularına, yalnız Kureyş'e değil, Kureyş, Sakif ve Ehâbiş'e karşı konulabilir. Öyle ki, o halim selim sakin bir insan olan Hz. Ebu Bekir (r.a) bile bu Allah düşmanları karşısında kükreyen bir arslana dönüşmüş, Kureyş'in kuvvetiyle müslümanları korkutup fitne çıkarmak isteyen Sakif kabilesi lideri Urve'ye çok kırıcı bir üslubla hakaret etmiştir. Urve, taban ile tavanı birbirine düşürmek suretiyle Hz. Muhammed'in savaş gayretini kırıp ashabını dağıtmayı amaçlıyordu. Bunun önlenmesi için de Urve'nin Ebu Bekir'den (r.a) duymuş olduğu söz gibi, hoşuna gitmeyen bir sözü duyması gerekiyordu. İffet dışı olan bu kötü söz, Urve'nin deliğinden dışarı çıkıp haddi aşmasını engelleyecekti. Urve'ye kendi anladığı dilden konuşulmuştu. Muğire İbn Şûbe'den gelen ikinci tepki ise daha sert ve şiddetli idi. Eğer Kureyş, Sakif kabilesinden bir kahraman ile, Urve ile müslümanları ürkütmeye çalışıyorsa, Hz. Muhammed'in (s.a) yanında da, onun kılıcı mesabesinde olan başka bir Sakif kahramanı, Muğire vardı. Demire ancak demirle mukabele edilirdi. İşte tarihte eşine rastlanamayan ve rastlanamayacak olan Hz. Muhammed'in (s.a) siyasi dehâsı, yumuşaklık ve şiddetin mahallinde ve en güzel bir şekilde kullanılmasında bir kez daha kendini gösteriyordu... Kureyş'in kurnazlık ve hileleri boğazlarına geri tıkılmıştı. Hz. Muhammed (s.a), ashâbı ve ordusu karşısında, manevi olarak hezimete uğramışlardı. Bunun için Urve İbn Mesud'un konuşmasından sonra meseleyi tehdid ve savaş yoluyla değilde, anlaşma yoluyla çözümlemeye yönelmişlerdi. Savaş için değil, umre için gelmiş olan bin beş yüz kişilik İslâm toplumu, savaşa hazırlandığı halde olupta sarsılan, hatta birbirlerini silahla tehdit edecek dereceye gelen Kureyş, Sakif ve Ehâbiş'den bin kat daha kuvvetli bir konuma gelmişti.

İslâmi hareketin buradan alması gereken çok büyük bir ders vardır. Bu ders, İslâm düşmanlarına, hepsinin durumları ayrı ayrı göz önüne alınarak, nasıl davranılması ve onların nefislerini derinlerden sarsmak suretiyle nasıl morallerinin çökertileceği açı-

beş yüz ki şilik İslâm toplumu, savaşa hazırlandığı halde olupta sarsılan, hatta birbirlerini sUahla tehdit edecek dereceye gelen Kureyş, Sa kif ve Ehâbiş'den bin kat daha kuvvetli bir konuma gelmişti.

İslâmi hareketin buradan alması gereken çok büyük bir ders vardır. Bu ders, İslâm düşmanlanna, hepsinin durundan ayn ay- n göz önüne alınarak, nasıl davrandması ve onlarm nefislerini de rinlerden sarsmak suretiyle nasıl morallerinin çökertileceği açı-

sından yönetici kadroya, özellikle düşmanın karşısında ve onların topraklarında itaat ve disiplinin gerçek manasının ne olduğunu öğrenmeleri ve düşman karşısında tek bir kalb ve tek bir vücud olmaları bakımından da tabana yani yönetilenlere yöneliktir.

Dördüncüsü: Kureyş'in dördüncü muhavelesi İslâm saflarında bir gedik açmaya yönelikti. Bu amacı gerçekleştirip ashabtan bazılarını esir almak veya katletmek üzere Kureyş'ten elli kişi askeri bir operasyon yapmakla görevlendirildi. Neticede ne oldu?!

Bu elli kişinin tamamı, müslüman gözcülere komutanlık yapan Muhammed İbn Mesleme'nin (r.a) eline düşerek esir edildiler.

Arkadaşlarının esir edildiğini öğrenen Kureyşli bir topluluk daha müslümanların üzerine yürüyerek onları ok ve taş yağmuruna tuttular. Müslümanlar da onlara aynı şekilde mukabele edip Kureyş'ten on iki süvariyi esir ettiler.

Kureyş, bu düzensiz operasyonlarının neticesinde çok ağır bir darbe daha yemiş oldu. Rasûlullah'la (s.a) görüşen Kureyş temsilcilerinin görüşlerine bu ağır darbenin de eklenmesi, düşman saflarının iyice gevşemesi için yeterli olmuştur.

Buna karşılık Kureyş'ten elli yaya ve on iki süvari esir alan İslâm ordusunun morali epey yükselmiştir.

Beşincisi: Kureyş'in düzenlediği son gövde gösterisi ve silahlı tehdit Halid İbn Velid'in komutasındaki süvari birlikleri tarafından yapılmıştır.

Halid İbn Velid, süvarileriyle birlikte müslümanları görebilecek derecede müslümanların mevkiine yaklaşmış ve süvarilerini bir saf halinde kıble ile müslümanların arasına dizmişti. Buna mukabil olarak Rasûlullah (s.a) Abbâd İbn Bişr komutasındaki süvarileri öne sürerek, tek sıra halinde ashabını hizaya getirdi. Bu sırada öğle namazının vakti girdi. Hz. Bilâl (r.a) ezânı okudu, sonra da kâmet getirdi. Rasûlullah (s.a) ashabının önüne geçerek, kıbleye yönelmiş oldukları halde, onlara namaz kıldırdı, onlarla beraber rüku edip, secdeye varıyordu. Hepsi de savaşa hazır bir vaziyette namazlarını cemaatle edâ ediyorlardı. Bu manzarayı seyreden Halid İbn Velid:

"Gaflet halinde idiler. Eğer üzerlerine bir hamle yapsa idik onları gafil avlardık. Fakat gariptir ki, namaz vaktinin girmesiyle namaz kılmak, onlara nefislerinden ve çocuklarından daha sevimli geliyor" dedi. Bu olaydan sonra öğle ile ikindi arasında Cibril

“Gaflet halinde idiler. Eğer üzerlerine bir hamle yapsa idik on- lan gafil avlardık. Fakat gariptir ki, namaz vaktinin girmesiyle nam az kılm ak, onlara nefislerinden ve çocuklarmdan daha se vimli gehyoı^ dedi. Bu olaydan sonra öğle ile ikindi arasında Cibril

(a.s) vasıtasıyla Rasûlü Ekrem'e (s.a) şu ayeti celile vahyolundu: *"Ey Muhammed! Sen içlerinde olup da namazlarını kıldırdığın zaman bir kısmı seninle beraber namaza dursun ve silahlarını da yanlarına alsınlar; secdeyi yaptıktan sonra onlar arkanıza geçsinler; kılmayan öbür kısım gelsin seninle beraber kılsınlar, tedbirli olsunlar, silahlarını alsınlar. Kâfirler, size ansızın bir baskın vermek için silâh ve eşyanızdan ayrılmış bulunmanızı dilerler. Yağmurdan zarar görecekseniz veya hasta olursanız, silahlarınızı bırakmanızda bir engel yoktur, fakat dikkatli olun. Allah kâfirlere şüphesiz ağır bir azab hazırlamıştır"*(Nisâ: 102) Sonra ikindi vakti girdi ve müslümanlar korku namazı kıldılar.(1)

Halid İbn Velid, Hz. Muhammed'i (s.a) kasdederek diyorki: "Bu adamın ilahi bir güç tarafından korunmuş olduğunu anladım"

Evet, Kureyş süvarilerinin komutanı içinin derinliklerinden fetholunmuştu ve zaferden ümidini kesmişti. Düşünmüş olduğu hileyi, namaz esnasında baskın yapılabileceği fikrini, Muhammed'e kim bildirmişti? Halid İbn Velid, Muhammed'e bir şey yapmaktan aciz olduğunu iyice anlamıştı. İşte bu olay, daha önceki olayla da birleşerek Kureyş'i iyice gevşetmiş ve azmini çökertmişti. Müslümanlara karşı koymanın gereksiz olduğunu anladıklarında, sulh yapmayı düşünmeye başlamışlardı.

İşte, İslâm saflarının ne kadar kuvvetli ve birbirine ne kadar kaynaşmış olduğunu ve sebat etmeye ne denli kararlı olduğunu gösteren iki ayrı örnek. İşte, sayıları müslümanları oldukça aşan fakat görüş ayrılığına düşmüş ve moralman çökmüş müşrikler ordusu.

Altıncısı: Kureyş'in temsilciler göndermek sûretiyle müslümanların niyetlerini anlama çabalarına karşılık, Rasûlullah'ın (s.a) yapması gereken şey, bir temsilci yollayarak doğrudan doğruya Kureyş'in görüşlerini anlamak, yine aynı şekilde kendi görüşlerinin de doğrudan Kureyş'e aktarılmasını sağlayarak görüşlerinin çarpıtılmasını önlemekti. Bu sebebe binâen Rasûlullah (s.a) Huzâilerden Hırâş İbn Ümeyye'yi Sa'leb adındaki devesine bindirerek, geliş amaçlarının umre ve Kâbetullah'ı ziyaret olduğunu bildirmek üzere Kureyş eşrâfına gönderdi. Hırâş Mekke'ye varıp bunu anlatınca, Kureyşliler üzerine hücum ettiler. İkrime İbn Ebu Cehil, Hiraş'ın devesini boğazladı. Kendisini de öldürmek

(1) Emtâü'l-Esmâ - Makrizî, c. 1, s. 380

devesine bindirerek, geliş amaçlanma umre ve Kâbetullah'ı ziyaret oldu ğunu bildirmek üzere Kureyş eşrafına gönderdi. Hırâş Mekke'ye vanp bunu anlatmca, Kureyşliler üzerine hücum ettiler. İklim e İbn Ebu Cehil, Hiraş'ın devesini boğazladı. Kendisini de öldürmek

(1) Emtâo'l-Esmâ - Makrizî, c. 1, s. 3B0

istedilerse de, kavminden orada hazır bulunanlar bunu önleyerek, Hirâş'ı serbest bıraktılar. Hiraş'ta geri dönüp durumu Rasûlü Ekrem'e bildirdi.

Daha sonra, Rasûlullah (s.a) Mekke'ye Hz. Ömer'i göndermek ve onun vasıtasiyle Kureyş eşrafına gayesini anlatmak istedi. Ancak Ömer (r.a): "Ya Rasûlallah! Kureyş'in bana suikast düzenlemelerinden korkarım. Kureyş, benim kendileri hakkındaki kin ve düşmanlığımı bilirler. Mekke'de beni himaye edip, bunların hücumlarından koruyacak, Adiy İbn Kâ'b oğullarından kimse de yoktur. Fakat ben size kendimden ziyade, Kureyş nezdinde hürmet görecek birisini tavsiye edeceğim ki, o da Osman İbn Affân'dır." diyerek özrünü beyan etti. Hz. Osman Kureyş'in riyâset mevkiinde bulunan Ebu Süfyan ile amca çocukları olup, her ikisi de Ümeyye İbn Abd-i Şems torunlarından idi. Rasûlü Ekrem'in temsilci olarak onu göndermesi daha uygun idi. Bu defa da Rasûlullah (s.a) Osman İbn Affân'ı çağırdı. Ebu Süfyan ile Kureyş eşrafına gayelerini bildirmesi için gönderdi. Bir de hicret edemeyip Mekke'de kalan kadın-erkek tüm müslümanlara teselli vermesini tenbih etti.

Hz. Osman Mekke'ye gitti ve Kureyş eşrafına: "Biz kimseyle savaş etmek için buraya gelmedik. Sadece Beytullah'ı tâ'zim ile ziyaret etmeye geldik. Bu yüzden beraberimizde kurbanlık develer de getirdik. Kurbanlarımızı kesip ayrılacağız" dedi. Kureyş eşrafı, Rasûlullah'ın Mekke'ye girmesine karşı olduklarını belirterek, Hz. Osman'ın teklifini reddettiler. Bu sırada Mekke'de bulunan Ebân İbn Said İbn As, Hz. Osman'ı himayesi altına aldı ve ona: "Mekke'de istediğin gibi gez ve dolan, hiç kimseden çekinme. Bil ki, Said oğulları Hârem'in en izzetlilerindendir" dedi. Hz. Osman bütün Mekke'yi dolanarak, Mekkelilere ne maksadla geldiklerini anlattı. Fakat karşılaştığı herkes: "Muhammed, kesinlikle Mekke'ye giremez. Eğer sen Beyt'i tavaf etmek istersen git tavaf et" diyordu. Hz. Osman: "Rasûlullah (s.a) tavaf etmedikçe ben de tavaf etmem" diyerek bu teklifleri geri çevirdi. Buna kızan Mekkeliler, Hz. Osman'ı Mekke'de göz hapsine aldılar. Hz. Osman'ın dönüşü gecikince, Rasûlü Ekrem'e, Hz. Osman'ın ve akrabalarını görmek üzere Rasûlullah'ın (s.a) izniyle Mekke'ye giden on müslümanın öldürülmüş oldukları haberi ulaştı. Bu haber üzerine Rasûlullah (s.a) Mazin İbn Hudeybiye'nin yurduna yöneldi ve maiyetiyle beraber Hudeybiye'nin bir tarafına indiler. Burada Rasûlü Ekrem, Semure denilen bir ağacın altına oturup Ashâb-ı Kirâm'ı biat'a da-

Rasûlullah'm (s.a) izniyle Mekke'ye giden on müalümanm öldürülmüş olduklan haberi ulaştı. Bu haber üzerine Rasûlullah (s.a) M azin İbn Hudeybiye'nin yurduna yöneldi ve maiyetiyle be raber Hudeybiye'nin bir tarafina indiler. Burada Rasûlü Ekrem, Semure denilen bir ağacm altma oturup Âshâb-ı Kirâm'i biat'a da-

vet etti. Rasûlü Ekrem, Hz. Osman'ın şehâdet haberini duyunca, kendi temsilcisine karşı irtikab edilen bu cinayeti, müslümanlara karşı bir hakaret ve açık bir savaş sebebi addederek: "Artık bu adamlarla vuruşmadıkça Hudeybiye'den ayrılmayız" diye harbe karar vermiş ve ashâbını biâte davet etmişti. Bu davet üzerine bütün Ashab-ı Kirâm, yanlarında çok az olan savaş aletlerini kuşanıp, birbirlerinin üstlerine çıkarcasına Rasûlullah'a (s.a) biât ettiler. Bu esnada biât mevkiinde hazır bulunan Ümmü Ammara'da bir eliyle çadır direklerinden birini kapıp diğer eliyle de kuşağındaki bıçağını çekerek biât edip tüm müslüman kadınlara örnek olacak bir şekilde cihada hazır olduğunu izhâr etmiştir. Ashab-ı Kirâm'ın tamamı Rasûlü Ekrem'e firar etmemek üzere biât etmişlerdi. Rasûlü Ekrem'e ölüm üzerine biât ettikleri de söylenmektedir.

Hudeybiye'de müslümanların arasında bulunduğu halde biât etmeyen sadece bir kişi vardır ki o da münafıklardan Beni Seleme'nin kardeşi Ced İbn Kays'tır. Ced İbn Kays biât yapılırken devesinin altına saklanmıştır... Bütün bu olaylar devam ederken Kureyş eşrafı, münafıkların reisi Abdullah İbn Ubey İbn Selül'e haber gönderip: "Eğer istersen gel ve Beyt'i tavaf et" dediler. Bunun üzerine oğlu karşısına dikilip: "Baba! Allah aşkına her gittiğimiz yerde bizi rezil etme. Rasûlullah (s.a) tavaf etmeden, tavaf mı yapacaksın" dedi. Oğlunun bu sözü üzerine Abdullah İbn Ubey: "Rasûlullah (s.a) tavaf etmeden, tavaf edemem!" diye haber yolladı. Abdullah İbn Ubey'in bu sözü Rasûlullah'ı (s.a) çok hoşnut etti.[1]

İki grup arasındaki anlaşmazlıklar devam ederken, Kureyş'ten, Rasûlullah'a (s.a) elçi olarak gelen Huzâi Büdeyl İbn Verkâ'ya karşılık, Rasûlullah (s.a) Kureyş'e elçi olarak yine Huzâilerden olan Hiraş İbn Ümeyye'yi göndermişti. Huzâa kabilesi, müslümanları ve müşrikleriyle hem Rasûlullah (s.a), hem de Kureyş'le iyi olduklarından Hiraş, Mekke'de öldürülmek istenince kabilesi tarafından kendisini kurtaracak kişiler bulabilmişti.

Temsilci olarak seçilen ikinci şahsiyet ise Ömer İbn Hattab (r.a) idi. Bir yandan Hiraş'ın maruz kaldığı tehlike, diğer yandan Kureyş'in Ömer'e karşı duyduğu kin ve Adiy oğullarının Mekke'de zayıf oluşları, Hz. Ömer'i, komutanından özür beyân etmeye itmişti. Çünkü Hz. Ömer'in elçi olarak gönderilmesi, istenilen hede-

(1) İmtâü'l-Esmâ (Makrizi), c. 1, s. 289-290-291

kalağı tehlike, diğer yandan Kureyş'in Ömer'e karşı duyduğu kin ve Adiy oğuUanmn Mekke'de zayıf oluşları, Hz. Ömer'i, komutanından özür beyân etmeye it mişti. Çihıkü Hz. Ömer'in elçi olarak gönderilmesi, istenilen hede-

(1) İmtâü'l-Esıoâ (Makrizi), e. 1, s. 2S9-290-291

fi gerçekleştiremeyecekti. Bu yüzden Ömer (r.a): "Ya Rasûlallah! Kureyş'in bana suikasd düzenlemelerinden korkarım. Kureyş benim kendileri hakkındaki kin ve düşmanlığımı bilirler. Mekke'de beni himaye edip bunların hücumundan koruyacak, Adiy İbn Kâb oğullarından kimse de yoktur. Fakat ben size kendimden ziyade, Kureyş nezdinde hürmet görecek birisini tavsiye edeceğim ki, o da Osman İbn Affân'dır" demiştir.

Hz. Ömer'in bu teklifi tereddütsüz kabul edilmiş ve kesinlikle sui'zannda bulunulmamıştır. Çünkü her işi gerektiği gibi yerine getirecek insanlar vardır. Hz. Osman da bu görev için Hz. Ömer'den daha münasibtir. Şunu da belirtmek gerekir ki, câhiliye devrinde temsilcilik görevini Adiy oğulları yerine getirirdi. Fakat Hudeybiye gününde Mekke'de nüfuz Mahzum oğulları ile Umeyye oğulları arasında pay edilmişti. Bu sebeble Osman (r.a), Rasûlullah'ın (s.a) mesajını iletirken kendisini himaye edebilecek kişileri bulmuştur. Bunun yanısıra Hz. Osman'ın gizli bir görevi daha vardı. Bu da, Mekke'de bulunan müslümanlarla irtibata geçip onları sabır ve sebâta davet ederek, Allah'ın (c.c) vâdettiği feth gününe hazırlanmalarını istemekti. Mekke müşrikleri Hz. Osman'a Beyti yalnız başına tavaf edebileceğini söylemişlerse de Hz. Osman, Rasûlullah (s.a) olmaksızın Beyti tavaf etmeyi reddetmişti.

Hz. Osman'ın bu tutumu, dinine ve komutanına olan bağlılığı, tüm müslümanlara ibret olacak nitelikte bir derstir. Çünkü Hz. Osman senelerden beri hayalini kurduğu Kâbe'yi tavaf vazifesini, dönüp Rasûlullah'a (s.a) sormaksızın ifâ etmeyi reddetmiş, Rasûlullah (s.a) tavaf etmeden, tavaf yapmamıştır.

Müslüman bir askerin, düşmanların ortasında ve onların baskılarına rağmen, komutanının emirlerine bağlı kalması, itaat ve bağlılığın ancak Allah'a ve O'nun Rasûlü'ne olduğunu gösterir. Hz. Osman'ın bu bağlılığı Beni Ümeyye liderlerinden Ebân İbn Sa'd İbn As'ın himayesini kabul etmesine mâni olmamıştır. Bu iki meseleyi birbirinden çok iyi ayırt etmemiz gerekir. Çünkü birinci meselenin, görevin mahiyetiyle bir ilişkisi yoktur. Fakat ikinci mesele Hz. Osman'ın görevinin temelini teşkil etmektedir. Bu yüzdendir ki, Hz. Osman, Ebân İbn Sâid'in himayesini kabul etmiştir.

Şimdi, Hz. Osman'ın şehadet haberinin ulaştığı İslâm ordugahına dönelim. Bu haber bomba gibi patlamış ve Rasûlullah (s.a) Ensâr'ın en izzetlilerinden olan Mazin İbn Neccar oğullarının ko-

himayesini kabul et miştir.

Şimdi, Hz. Osman'm şehadet haberinin ulaştığı Islâm orduga
hına dönelim. Bu haber bomba gibi patlamış ve Rasûlullah (s.a) Ensâr'm en izzetlilerinden olan Mazin ibn Neccar oğullanmn ko-

nağına giderek, Ashab-ı Kirâm'ı biâte davet etmiştir. (Bu davet üzerine Ashâb-ı Kiram, yanlarında çok az miktarda bulunan savaş aletlerini kuşanıp birbirlerini ezercesine Rasûlullah'a biât etmişlerdir.)

İbn İshâk'ın rivayetine göre "Biat-ı Rıdvân bir ağacın altında icrâ edilmiştir. Ashâb-ı Kiram'ın, Rasûlullah'ın önünde ölmek üzere biât ettikleri söylenmiştir. Câbir İbn Abdullah (r.a): "Rasûlullah (s.a) bizimle ölüm üzerine değil, firâr etmememiz üzerine biât etti" demiştir."

Bu olay tarihin bize aktardığı en hayret verici bir bağlılık, itaat ve yardım örneğidir. Çünkü müslümanlar bu sefere umre için çıkmışlardı. Silah taşımak için Rasûlullah'a (s.a) ısrar ettikleri halde, Rasûlullah (s.a) bunu reddetmiş: "Ben umre için çıktım, silah taşıyacak değilim" demişti. Rasûlü Ekrem'in bu görüşüne Ensâr ve Muhâcirin'in ileri gelenleri de katılmıştı. Buna rağmen, işte, Rasûlullah (s.a) onları savaşa ve ölüme davet ediyor, onlar da birbirlerini ezercesine bu davete icâbet ediyorlar. Tarihin hangi sayfasında böyle bir olaya rastlanabilir?

Bu olayda, İslâm safları birbirine öylesine kaynaşmıştır ki, münafıkların bile silindiğini söyleyebiliriz. Ahzâb gâzasında on küsûr olarak hatırladığımız münafıkların Hudeybiye'de tamamen silindiklerine şahid oluyoruz.

Sebebler âleminde, pratikteki durum, savaş ve ölüm üzerine biat etmeyenlerin ancak birkaç kişi olduğunu göstermektedir. Çünkü müslümanlar savaşa çıkmamışlardı. Liderleri de umreye çıktıklarını belirtmişti, bunun için silâhlarını bile yanlarına almamışlardı. Fakat neticede savaşın patlak vermesine ramak kalmıştı.

Buna rağmen Ahzâb gününde olduğu gibi Rasûlullah (s.a) orduyu tehlikeye atmak gibi bir suçla itham edilmemişti. Aksine bütün ordu biât etmek için yarışmıştı. Söz konusu durum, bu merhalede nifakın karanlıklara gömüldüğü anlamına gelmektedir. Bu ordudan sadece bir kişinin devesinin altına saklanarak biât etmeyişi, Abdullah İbn Ubey gibi münafıkların lideri pozisyonundaki bir kişinin de biât edenler arasında bulunması, İslâm ordusunun nifak krizini atlatmış ve zaâfa sebebiyet veren unsurları aşmış olduğunu gösterir.

Bu müthiş iltizâmın yanı sıra biâte iştirak eden dört müslüman kadını hatırlamadan geçemiyoruz. Bir elinde savaşmak için kaptığı çadır direği, diğer elinde de kuşağından çektiği bıçağı, şim-

pozisyonundaki bir kişinin de biât edenler arasmda bulunması, İslâm ordusunun nifak krizini atlatmış ve zaâ& sebebiyet veren unsurlan aşmış ol duğunu gösterir.

Bu müthiş iltizâmm yanı sıra biâte iştirak eden dört müslü- man kadını hatırlamadan geçemiyoruz. Bir elinde savaşmak için kaptığı çadır direği, diğer elinde de kuşağmdan çekti^ bıçağı, şim-

şek gibi parıldayan gözleriyle, Akâbe gününde yaptığı biâtini yenileyen, büyük mücahide Ümmü Ammare'yi görür gibi oluyorum. Evet, Ümmü Ammare de savaşçı müslümanlara katılmak istiyordu. Bu birkaç müslüman kadının sebâtı Urve İbn Mesûd'un da gözüne takılmış olacak ki, Kureyş'e döndüğünde: "O'nunla birlikte birkaç kadın gördüm ki, ne şekilde olursa olsun onu teslim edecek gibi değillerdi."[1] demiştir. Bu kuvvetli saflardan bir asker bile, kendilerini umre için getiren ve silahlarını hazırlamalarını bile reddeden, sonra da kendilerinden ölüm üzerine biât isteyen komutanına (s.a) karşı çıkmamıştır.

Bu bağlılığın metâneti, Kureyş'ten kendisine özel bir heyet gönderilerek tavafa davet edilen Abdullah İbn Ubey'i bile frenlemiştir. İbn Ubey bu fırsatı değerlendirerek ve Kureyş'in içinde büyük bir sükse yaparak Kâbe'yi tavaf edebilirdi. Fakat, Mûreysi gününde kılıcını boynuna takarak kendisini durduran oğlu Abdullah yeniden karşısına dikilmişti. 'Allah aşkına' diyerek babasını önlemeye çalışıyordu. Nifâkın lideri de bu manevi havanın fırtınasına boyun eğerek: "Rasûlullah tavaf etmeden, ben tavaf etmem" dedi.

Müslüman cemaatın, bu büyük dersten, liderlerine nasıl bağlanmaları ve itaat etmeleri gerektiğini öğrenmesi lazımdır.

Biat olayı, erkeklerin bile pazarlığa oturmalarını gerektiren bir hadise olduğu halde, kimse biâtten geri durmamış, kadınlar bile biât etmek için yarışmışlardır.

Bu konuda değinmek istediğimiz son noktayı iyice anlamaları için İslâmi hareketin liderlerine yöneltiyoruz. Bu nokta, müslüman bir askerin komutanlarının katındaki değeridir.

Rasûlullah (s.a) bir askerinin intikâmını almak için -ki, bu asker ölüm haberi gelen Osman İbn Affân'dır- ölüm üzerine biât etmiş olan müslümanlarla beraber Kureyş'e karşı savaşmaya karar vermiştir.

Komutanın kendisine bu kadar önem verdiğini ve kendisinin şerefini bu kadar korumaya çalıştığını gören bir asker, komutanları uğruna hiç çekinmeksizin kanını, canını, varlığını ve sahip olduğu en yüce değerleri fedâ edebilir.

Rasûlullah'tan (s.a) bu dersi alan, İslâmi hareket yöneticileri, durumlarını yeniden gözden geçirip, gerekli tavrı takınmalıdır.

(1) İmtâü'l-Esmâ, c.1, s. 288.

tavrı tabnmahdır.

(1) İm tâö'l-Esınâ, c .l, s. 288.

Yedincisi: İslâm saflarının sahip olduğu kuvvetli iç yapıyı sergilerken, siyer kitaplarında geçtiği şekli ile iki taraf arasında yapılan muâhedeyi de sergilememiz gerekmektedir.

"Anlaşmaya varılmış, sadece yazılıp imzalanması kalmıştı ki, anlaşmanın müslümanlara getirdiği ağır koşullardan müteessir olan Hz. Ömer, ortaya atılarak Rasûlullah'a (s.a): "Ya Rasûlallah! Biz müslüman değil miyiz?" diye sordu. Rasûlü Ekrem: "Evet müslümanız" buyurdu. Hz. Ömer: "O halde dinimizin aşağılanmasına niçin râzı olalım?" diye sordu. Rasûlullah (s.a) cevaben: "şüphesiz ben Allah'ın kulu ve resûluyum. O'nun emrine kesinlikle muhalefet etmem. Şüphesiz, Allah benim yardımcımdır ve beni terketmeyecektir" buyurdu. Sonra Hz. Ömer, Hz. Ebu Bekir'in yanına giderek: "Ey Ebu Bekir! Biz müslüman değil miyiz?" diye sordu. Hz. Ebu Bekir: "Evet müslümanız" dedi. Hz. Ömer: "O halde dinimizin aşağılanmasına niçin râzı olalım?" diye sordu. Hz. Ebu Bekir: "Sen onun üzengisine tutun (emirlerine uy), şüphesiz ben onun Allah'ın elçisi olduğuna şehadet ederim, onun emirlerini yerine getirmeye çalışırım, o hiç bir zaman Allah'ın emrine muhalefet etmez. Allah da onu yalnız bırakmaz" dedi.

Bu mesele Hz. Ömer'e, çok büyük bir dert olmuştu. Rasûlullah'ın (s.a) yanına giderek sözlerini tekrarlıyor, Rasûlullah'ta (s.a) kendisine: "Ben Allah'ın elçisiyim. Allah'ta beni yalnız bırakmaz" diye cevap veriyordu. Sonunda Ebu Ubeyde İbn Cerrâh (r.a), Hz. Ömer'e: "Ey Hattab'ın oğlu! Rasûlullah'ın söylediklerini duymaz mısın! Şeytandan Allah'a sığın ve kendi görüşünün doğru olup olmadığını bir düşün" dedi. Bu söz üzerine Hz. Ömer hemen lânetlenmiş şeytanın şerrinden Allah'a sığınıp, tevbe etti. [Ömer (r.a): Bu itirazlarıma keffâret olarak bir çok sâlih amelde bulundum, demiştir.]

Müşriklerle yapılan sulh anlaşması müslümanların hoşuna gitmiyordu. Çünkü Rasûlullah'ın (s.a) gördüğü rüyadan hiç şüphe etmeksizin yola çıkmışlardı. Rasûlü Ekrem rüyasında traş olup, Beyt'e girdiğini; Kabe'nin anahtarını aldığını ve Arafat'ta vakfe yapanlarla birlikte vakfe yaptığını görmüştü. Müslümanlar bu rüyanın hemen o sene tecelli edeceğini zannediyorlardı. Bu yüzden sulh anlaşmasını görünce büyük bir hayal kırıklığına uğramışlar ve çok sarsılmışlardı..."

"Sulh anlaşması kararlaştırılmış sadece yazılıp, imzalanması kalmıştı. Bu sırada Süheyl İbn Amr'in oğlu Ebu Cendel İbn Süheyl (Ebu Cendel müslüman olmuş ve bu yüzden Mekke'de hapsedil-

den sulh anlaşmasmı görünce büyük bir hayal h nklığma uğra mışlar ve çok sarsılmışlardı...”

“Sulh anlaşması kararlaştırılmış sadece yazıhp, imzalanması kalmıştı. Bu şuada Süheyl İbn Amr'in oğlu Ebu Cendel İbn Süheyl (Ebu Cendel müslüman olmuş ve bu yüzden Mekke'de hapsedil-

mişti.) Mekke'deki hapsinden kaçıp, türlü meşakkatlerden sonra, belinde bir kılıç ve ayağında prangalarla seke seke müslümanların arasına kendini zor atmıştı. Müslümanlar, Ebu Cendel'in bu halde dağdan inişini görünce çok sevinmişler ve hemen kendisini karşılayıp, himaye altına almışlardı. Bu sırada Rasûlullah'la (s.a) anlaşma yapmakta olan Süheyl başını kaldırdığında bu gelenin oğlu olduğunu gördü. Hemen ayağa kalkarak üzerine yürüdü ve eline bir diken dalı alarak oğlunun yüzüne vurup, yakasına yapıştı. Ebu Cendel, en yüksek sesiyle müslümanlara: "Ey cemaât-i müslimin! Dinim uğrunda çektiğim eziyetleri görmüyor, beni tekrar müşriklere mi iâde ediyorsunuz" diye haykırdı. Gerçekten, Ebu Cendel Allah yolunda Kureyş'in en şiddetli işkencelerine maruz kalmıştı. Bu durum müslümanları daha ziyade dertlendirdi ve Ebu Cendel'in bu sözü karşısında gözyaşlarını tutamadılar. Bu manzarayı gören Huveytıb İbn Abduluzzâ, müşrik arkadaşı Mikrez İbn Hafs'a dönerek: "Şu müslümanlar gibi kendi içlerine gireni; Muhammed ashabı olup Muhammed'i ve birbirlerini bu kadar büyük bir sevgiyle seven bir millet kesinlikle görmedim. Fakat sana şunu da söyleyeyim ki, bu günden sonra Muhammed bize hiç insaf etmeyecek ve bir gün zorla da olsa Mekke'ye girecek" dedi. Mikrez: "Ben de aynı görüşteyim" diye cevap verdi.

Bu olay üzerine Süheyl İbn Amr, Rasûlullah'a (s.a): "İşte, anlaşmamızın ilk maddesine göre bunu bana iâde etmelisin" dedi. Rasûlullah (s.a): "Biz anlaşmayı henüz imzâlamadık bile" buyurdu. Süheyl: "Onu bana iâde etmediğin müddetçe, vallahi seninle hiç bir madde üzerine sulh yapmam" dedi. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a) Ebu Cendel'i, Süheyl'e iâde etti. Ebu Cendel kendisini bırakması için babasıyla konuştuysa da, Süheyl diken dalıyla Ebu Cendel'in suratına vurup bu teklifini reddetti. Ebu Cendel'in bu durumunu gören Rasûlü Ekrem, Süheyl'e: "Onu bana bağışla ya da ona işkence etme" dedi. Süheyl: "Vallahi, aslâ yapamam." dedi. Mikrez ve Huveytıb, Rasûlü Ekrem'e hitaben: "Ey Muhammed! Biz onu, senin hatırın için koruruz" dediler ve Ebu Cendel'i deve kılından yapılmış bir çadıra sokarak korudular, böylece babasını ondan uzaklaştırdılar. Rasûlullah (s.a) sesini yükselterek: "Ey Ebâ Cendel! Sabret ve ecrini yalnız Allah'tan bekle. Şüphesiz Allah sen ve seninle beraber olanlara bir çıkış yolu verecek ve sizi kurtaracaktır. Biz bu milletle aramızda sulh yaptık ve bu iş üzerine onlara ahd verdik. Verdiğimiz ahdten dönmek biz müslümanların şanından değildir" buyurdu.

yük selterek: “Eîy Ebâ Cendel! Sabret ve ecrini yalnız Allah'tan bekle. Şüphesiz AUah sen ve seninle beraber olanlara bir çıkış yolu vere cek ve sizi kurtaracaktır. Biz bu milletle aramızda sulh yaptık ve bu iş üzerine onlara ahd verdik. Verdiğimiz abdten dönmek biz müslümanlann şanmdan değildir” bu)mrdu.

Bu olayı dikkat ve hüzünle takip eden Ömer (r.a) tekrar Rasûlullah'ın (s.a) yanına gelerek: "Sen Allah'ın Peygamberi değil misin?" diye sordu. Rasülü Ekrem: "Evet hak peygamberiyim!" buyurdu. Hz. Ömer: "Biz hak üzere değil miyiz?" diye sordu. Rasûlü Ekrem: "Evet hak üzereyiz" buyurdu. Hz. Ömer: "Düşmanlarımız bâtıl üzere değiller mi?" diye sordu. Rasûlü Ekrem: "Evet öyledir" buyurdu. Hz. Ömer: "O halde dinimizin aşağılanmasını niçin kabul edelim?" dedi. Rasûlü Ekrem: "Şüphesiz ben Allah'ın peygamberiyim ve ben O'na isyan etmem. Allah'ta beni terketmiş değildir. O benim yardımcımdır" buyurdu. Hz. Ömer, daha sonra Ebu Bekir'in (r.a) yanına gidip, ona da aynı soruları sordu. Hz. Ebu Bekir de, Rasûlullah'ın (s.a) cevapları doğrultusunda Hz. Ömer'e cevap verdi ve sonra: "Ey Ömer! Bu görüşlerinden vazgeç" dedi. Bunun üzerine Hz.Ömer, Süheyl'in iteleyerek götürmeye çalıştığı, Ebu Cendel'in yanına koşarak ona: "Sabret Ebu Cendel. Bil ki onlar müşriktirler ve onlardan herbirinin kanı köpek kanı gibidir! Netice de seni götürmeye çalışan bir adamdır. Senin de yanında kılıcın var" diyerek, Ebu Cendel'i babasını öldürmeye teşvik etti. Sonra sözlerine şöyle devam etti: "Ey Ebâ Cendel! Kişi Allah yolunda babasını bile öldürür. *Vallahi* eğer babalarımıza yetişmiş olsaydık, adam adama, teke tek, Allah yolunda onları katlederdik" Bu söz üzerine Ebu Cendel, Hz. Ömer'e: "Niçin, onu sen öldürmüyorsun?" diye sordu. Hz. Ömer: "Rasûlullah onu ve diğer müşrikleri öldürmekten beni menetti" diye cevap verdi. Ebu Cendel: "Sen Rasûlullah'a itaatte benden daha öncelikli değilsin" dedi. Daha sonra Ömer ve yanındaki müslümanlar Rasûlullah'a (s.a) gelerek: "Ya Rasûlallah! Sen bize Mescid-i Haram'a gireceğini, Kâbe'nin anahtarını alacağını ve Arafat'ta vakfe yapanlarla birlikte vakfe yapacağını söylememiş miydin? Halbuki, ne getirmiş olduğumuz kurbanlıklar, ne de biz Beyt'e varabildik" dediler. Rasûlü Ekrem: "Ben size bu seferinizde diye mi haber verdim?" buyurdu. Hz. Ömer: "Hayır" dedi. Rasûlullah (s.a): "Hiç şüphesiz ki, çok yakın bir zamanda oraya gireceksiniz. Ben de Kâbe'nin anahtarını alacağım. Başımı ve başınızı Mekke'nin göbeğinde traş edeceğim ve Arafat'ta vakfe yapanlarla birlikte vakfe yapacağım" buyurdu. Sonra Ömer'e doğru dönerek: "Ben arkanızdan sizi çağırırken, başınızı bile çevirmeden Uhud'a doğru tırmandığınız, Uhud gününü unuttunuz mu? Müşriklerin yukarınızdan ve aşağınızdan üzerinize geldiği ve korkudan gözlerinizin döndüğü Ahzâb gününü unuttunuz mu? Falanca günü unuttunuz mu? Fa-

göbeğinde traş edeceğim ve Arafat'ta vakfe yapanlarla birlikte vakfe yapaca ğım" buyurdu. Sonra Ömer'e doğru dönerek: "Ben arkanızdan sizi çağırırken, başımzı bile çevirmeden Uhud'a doğru tırmandığınız, Uhud gününü uputtunuz mu? Müşriklerin yukarınızdan ve aşa- gımzdan üzerinize geldiği ve korkudan gözlerinizin döndüğü Ahzâb gününü unuttunuz mu? Falanca günü unuttunuz mu? Fa-

lanca günü unuttunuz mu?" diye sormaya başladı. Rasûlullah (s.a) her soruşunda, müslümanlar hep bir ağızdan: "Allah ve Rasûlü ancak doğruyu söylerler. Ey Allah'ın Peygamberi, biz senin düşündüğün gibi düşünemedik" diyorlardı..."

"Uzun konuşmalar ve tartışmalardan sonra hokka ve sahife getirildi. Rasûlullah (s.a) müsâlehanâmeyi yazması için Evs İbn Havli'yi (r.a) çağırdı. Süheyl: "Müsâlehanâmeyi ancak amcanın oğlu Ali veya Osman İbn Affan yazmalıdır" diyerek itiraz etti. Bunun üzerine Rasulü Ekrem musâlehanâmeyi yazması için Ali'yi çağırdı ve: 'Bismillâhirrahmanirrahim' yaz" buyurdu. Süheyl: "Ben Rahmân'ı bilmem. Bizim yazdığımız gibi: 'Bismike'llahümme' [Allah'ım! Senin isminle başlarım] yaz" dedi. Müslümanlar bu sözden sıkılıp, hep bir ağızdan: "O Rahmân ve Rahim'dir. Vallahi ancak 'Bismillahirrahmanirrahim' yazarız" dediler. Süheyl: "O halde hiç bir madde üzerine sulh yapmam" dedi. Rasûlullah (s.a), Hz. Ali'ye hitaben: "Haydi 'Bismike'llahûmme' yaz" buyurdu. Sonra da: "Bu kitab Muhammed Rasûlullah'ın mazmûnuna hüküm ve imza ettiği muâhedenâmedir" diye yazmasını emretti. Süheyl buna da itiraz ederek: "Vallahi, senin Rasûlullah olduğuna inansaydım, sana karşı olmaz, sana ittiba ederdim. Kendinin ve babanın isminden vaz mı geçiyorsun? Muhammed İbn Abdullah yaz" dedi. Süheyl'in bu sözü üzerine müslümanlar arasında ilkinden daha şiddetli dalgalanmalar oldu ve sesler yükseldi. Ashabtan bazıları ayağa kalkarak: "Muhammed Rasûlullah'tan başka birşey yazmayız" dediler. Useyd İbn Hudayr ve Sâ'd İbn Ubâde (r.a), kâtibin elinden tutarak: "Muhammed Rasûlullah kelimesinden başka birşey yazma, bunu kabul etmezlerse aramıza kılıç koyarız, dinimizin aşağılanmasını niçin kabul edelim?" dediler. Rasûlullah (s.a) eliyle işaret ederek onları yatıştırdı. Huveytıb, müslümanların bu durumuna şaşırarak Mikrez'e: "Bunlardan daha fazla dinlerine düşkün olan bir millet kesinlikle görmedim" dedi. Rasûlü Ekrem: "Ben Muhammed İbn Abdullah'ım, öyle yaz" buyurdu..."

"Rasûlullah (s.a) anlaşmayı bitirip, Süheyl ve arkadaşları gittikten sonra ashabına: "Haydi kalkınız, kurbanlarınızı kesiniz ve traş olunuz, sonra da ihramdan çıkınız" buyurdu. Ashabtan bir kişi olsun kalkmadı. Rasûlullah (s.a) bu emrini üç kere tekrarladı. Ashabtan hiç kimse kalkmayınca Rasûlullah (s.a) çok kızgın bir şekilde, ezvâc-i tahırattan Ümmü Seleme'nin yanına girdi ve uzandı. Ümmü Seleme: "Ne oldu ey Allah'ın Rasûlü?" diye defalarca sorduysa da hiç bir cevap alamadı. Sonunda Rasûlullah (s.a),

kurbanlanmzı kesiniz ve traş olunuz, sonra da ihramdan çıkmız" buyurdu. Ashabtan bir ki şi olsun kalkmadı. RasûluUah (s.a) bu emrini üç kere tekrarladı. Ashabtan hiç kimse kalkma3nnca RasûluUah (s.a) çok kızgın Inr şekilde, ezvâc-i tahırattan Ümmü Seleme'nin yanına girdi ve uzandı. Ümmü Seleme: "Ne oldu *ey* AUahin Rasûlü?" diye defiüar- ca sorduysa da hiç inr cevap alamadı. Sonunda Raaûlullah (s.a).

Ümmü Seleme'ye: "Ey Ümmü Seleme! Hayret vericidir. Onlara kurbanlarınızı kesin; traş olun ve ihramdan çıkın diye defalarca söylüyorum, sözümü duyup yüzüme baktıkları halde, hiç kimse bu emrime icâbet etmiyor" dedi. Ümmü Seleme: "Ya Rasûlallah! O halde dışarı çık ve kurbânını kes, onlar sana iktidâ edeceklerdir" dedi. Rasûlullah (s.a) elbisesini koltuk altına sıkıştırdı, bıçağını alarak dışarı çıktı ve kurbanına doğru yöneldi. "Bismillahi Allahü Ekber" diye sesini yükselterek bıçağını kurbanlık deveye daldırdı ve deveyi boğazladı. Rasûlullah'ı bu halde gören müslümanlar hemen kalkarak kurbanlarını kesmeye başladılar. Rasûlullah'a icâbetin aşkıyla kalabalıklaşan müslümanlar, az kalsın birbirlerini öldüreceklerdi. Rasûlullah'ta (s.a) ashâbiyle birlikte kurban kesimine iştirâk etti. Rasûlü Ekrem Efendimiz kurban kesimini bitirdikten sonra, berberin bulunduğu kırmızı deriden otağına girdi ve başını traş ettirdi. Sonra başını otağından çıkararak: "Allah traş olanlara rahmet eylesin" diye duâ etti. Bunun üzerine halk: "Ya Rasûlallah! Saçını kısaltanlara da" demiş, Rasûlü Ekrem yine aynı duâyı tekrarlamıştır. Üç kere aynı duâyı tekrarladıktan sonra ashâbın temennisi üzerine: "Allah saçını kısaltanlara da rahmet etsin" diye duâ buyurmuştur."[1]

Tetkikçi bir gözle sergilediğimiz bu olaylar, bütün duyguları ve gruplarıyla bu yüce topluluğun yapısını açık bir şekilde gözler önüne sermektedir. Burada, tenakuzlar arasında gidip gelmekte olan yepyeni bir durumun karşısındayız. Ölüm üzerine yapılan biâtla kabaran duyguların son raddeye varmasından sonra, zâhirde tamamen müslümanların aleyhinde gibi görünen şartlarla donatılmış bir sulh antlaşmasına yönelmek suretiyle tam tersi bir duruma girilmiştir. Bu şartların en ağır olanı ve müslümanlara en zor geleni de, kalbleri Mescid-i Haram'ı görmek tutkusuyla yanıp tutuştukları halde Mekke'nin yakınlarına kadar ulaşmışken, geri dönmeye mecbur bırakılmaları ve umre'nin bir yıl daha ertelenmesidir. İşte görüyoruzki bu durum karşısında Ömer İbn Hattab (r.a) kendisini kaybediyor. Ömer'den başka hiç kimse de tepki göstermeye cesaret edemiyor.

Müslüman olduğu ilk anlarda bile El'Erkâm'ın evinde gizlenmeyi gururuna yediremeyen Hz. Ömer, aynı o gün yapmış olduğu gibi Rasûlullah'tan (s.a) izin istiyor. (Biz hak üzere değil miyiz? Onlar bâtıl üzere değiller mi? Öyleyse ne diye gizleniyoruz?) İşte

(1) İmtâü'l-Esmâ (Makrizî), c.1, s. 292-296.

başka hiç kimse de tepki göstermeye cesaret edemiyor.

Müslüman olduğu ilk anlarda bile EVErkâm'ın evinde gizlen meyi gururuna yediremeyen Hz. (jmer, aym o gün yapmış olduğu gibi Rasûlullah'tan (s.a) izin istiyor. (Biz hak üzere değil miyiz? Onlar bâbl üzere değiller mi? Öyleyse ne diye ğzleniyoımz?) İşte

(1) İmtâu l-Esmft (Makrizt), c.1, s. 292-296.

şimdi de "Dinimizin aşağılanmasını niçin kabul ediyoruz?" diyor. Rasûlullah (s.a), Ebu Bekir ve Ebu Ubeyde arasında dolaşıp bu sorusuna cevap arıyor. Kendisine gelen cevap, bu durumun vahiy ile olduğunu bildiriyor.

Müslümanların gücüne giden ikinci durum ise, Rasûlullah'ın (s.a) rüyasında Kabe'ye girip, onun anahtarını aldığını ve Arafat'ta vakfe yapanlarla birlikte vakfe yaptığını anlatmasına rağmen, bu rüyanın o anda gerçekleşmemesidir. Çünkü müslümanlar, peygamberlerin rüyalarının hak olduğuna inanıyorlardı.

Müslümanların gücüne giden üçüncü durum; müslüman olarak Mekke'den kaçıp gelen Ebu Cendel'in "Ey cemâat-i müslimin! Dinim uğrunda çektiğim eziyetleri görmüyor, beni tekrar müşriklere mi iâde ediyorsunuz" diye haykırması ve babasının kendisine diken dalı ile vurmasına rağmen müslümanların duygularına ve anlayışlarına yapılan bu meydan okumaya karşı, muâhede şartları mucibince hiç bir şey yapamadan eli kolu bağlı kalmalarıdır.

Müslümanların gücüne giden dördüncü durum, Süheyl İbn Amr'ın; "Bismillahirrahmanirrahim" ifadesinin yazılmasını reddetmesidir. Bu durum karşısında niçin müslümanların kanları kabarmasın ki? Allah'ın, Rahman ve Rahim sıfatını korumak uğruna en tehlikeli savaşlara dahi girilmez mi? Senelerden beri yapılan bunca savaşlar ne için di? Yeryüzünde Rahman ve Rahim adlarını ilân etmek için değil miydi?

Müslümanların gücüne giden beşinci durum, Süheyl İbn Amr'ın: "Muhammed Rasûlullah" kelimesinin yazılmasını reddedişi ve yazıldığı takdirde muahedeyi ilgâ edeceğini söylemesidir.

Müslümanların gücüne giden altıncı durum ise, zahirde tam anlamıyla müslümanların aleyhine görünen muâhede şartlarıydı.

Bu sene Mekke'ye giremeden geri döneceklerdi. Mekke ahalisinden müslüman olup yanlarına gelen kişileri Rasûlullah (s.a) müşriklere iâde edecekti. Buna mukâbil müslümanlardan müşrik olup Mekke'ye gidenleri müşrikler müslümanlara iâde etmeyeceklerdi.

Bütün bu baskılar, müslümanları, boyutlarını ancak Allah'ın bileceği çok zor bir psikolojik duruma sokmuştu. Özellikle ölüm üzerine biât ederek kendilerini savaşa ve şehadete hazırladıktan sonra, böyle ağır şartlara razı olmak onlara çok zor gelmişti. Çünkü savaştıkları takdirde, Mekke'ye girmeleri için Allah'ın kendilerine yardım edeceğini umuyorlar, Rasûlullah (s.a) bu şekilde

Özellikle ölüm üzerine biât ederek kendilerini savaşa ve şehadete hazırladıktan sonra, böyle ağır şartlara razı olmak onlara çok zor gelmişti. Çün kü savaştıklan takdirde, Mekke'ye girmeleri için Allah'm kendi lerine yardım edeceğini umuyorlar, Rasûlullah (s.a) bu şekilde

kendilerine haber verdiği için, zaferden kesinlikle şüphe etmiyorlardı.

Müslümanların içine düştükleri bu zor psikolojik durum öyle bir raddeye gelmişti ki, içlerinden bir grup dayanamayıp Rasûlü Ekrem'e görmüş olduğu rüyâyı hatırlatmışlardı. Bu grubun başını da bugüne kadar kendisini hiç bu kadar kaybetmemiş olan Hz. Ömer çekiyordu. Rasûlullah (s.a) onlara cevaben: "Ben size bu seferinizde diye mi haber verdim?" dedi. Ömer (r.a): "Hayır" dedi. Rasûlullah (s.a): "Hiç şüphesiz ki çok yakın bir zamanda oraya gireceksiniz. Ben de Kâbe'nin anahtarını alacağım. Başımı ve başlarınızı Mekke'nin göbeğinde traş edeceğim ve Arafat'ta vakfe yapanlarla birlikte vakfe yapacağım" buyurdu.

Bütün bu konulardan, tabanın idrâk etmesini arzuladığımız ders şudur: Bilinmelidir ki, yönetici kadro bütün emir ve uygulamalarına her zaman gerekçe göstermek zorunda değildir. Bu davânın askerlerinden istenilen yönetici kadrolarına karşı duydukları güvenin, kendi görüş ve kanaatlerine duydukları güvenden daha fazla olmasıdır. Yönetici kadro, uygulamalarının gerektirdiği gizliliği hiç bir zaman kamuoyuna ifşa etmek zorunda değildir. Davâ askerlerinin hakkı olan ve yapmaları gereken şey, istişâreye katılarak görüş sunmak ve nasihat etmektir. Karar alındıktan sonra ise, ister hoşlarına gitsin ister gitmesin, zorlukta ve kolaylıkta emri dinleyip itaat etmektir.

Peygamberimizin (s.a) ashabının içinde bulunduğu durum bu uygulamaya çok açık bir örnek teşkil etmektedir. Hz. Ömer, kendisini kaybedip, çok soru yöneltmesine rağmen, liderinin emirlerinin uygulanmasını engelleyecek hiçbir davranış veya muhalefette bulunmamıştır. Aslında Hz. Ömer, Peygamber Efendimizin sözlerini dinlemeden önce, sadece kendi görüşlerini ortaya koymaktan başka birşey yapmamış, yapmayı da kendine mübah görmemiştir. Hiç şüphe yok ki, bu muâhededen dolayı Hz. Ömer'in sinirleri gerilmiş ve içinden bu sulh anlaşmasının bozulmasını dilemişti. Fakat bu gayesini gerçekleştirmek için hiçbir teşebbüste bulunmamıştı. Ebu Cendel'e babasını öldürmesini teklif ettiğinde, Ebu Cendel: "Sen niçin öldürmüyorsun?" diye sorunca "Rasûlullah (s.a) beni onları öldürmekten menetti" diye cevap vermiş, Ebu Cendel'de ona: "Sen Rasûlullah'a itaatte benden daha öncelikli değilsin" demişti.

Hz. Ömer'in defalarca tekrar ettiği söz, zâhirde müslümanların aleyhine gibi görünen anlaşma şartlarını hatırlatan: "Dinimi-

ettiğin de, Ebu Gendel: “Sen niçin öldürmüyorsun?” diye sorunca “Rasûlullah (s.a) beni onları öldürmekten menetti” diye cevap ver miş, Ebu Cendel'de ona: “Sen RasûluUah'a itaatte benden daha öncelikli değilsin” demişti.

Hz. Ömer'in defalarca tekrar ettiği söz, zâhirde ınii.nlüfnnr>lfl- nn aleyhine gibi görünen anlaşma şartlarım hatırlatan: “Dinimi

zin aşağılanmasını niçin kabul edelim?" sözüydü.

Anlaşmaya, besmele ve Rasûlullah kelimelerinin yazılması esnâsında Ashab-ı Kirâm'ın tutumuna bakınca, görüyoruz ki, Rasûlullah (s.a) kendi görüşünü belirtmeden önce, onlara görüşlerini belirtmeleri için fırsat vermiş, onlar da itiraz ederek kabul etmediklerini belirtmiş, hatta bazıları katibin eline yapışmışlardı. Buna rağmen Rasûlullah'ın (s.a) bir tek işareti onların susmasına ve Rasûlullah'ın (s.a) görüşünü kabul etmelerine yeterli olmuştu.

Bu meselenin önemli iki yönü vardır:

Birincisi: Yapılan muâhedenin müslümanların zayıflığından ve aralarındaki görüş ayrılıklarından kaynaklanmadığını, müslümanların dâima savaşa hazır olduklarını, kuvvet ve cesaretlerini, müşriklere hissettirmektir.

İkincisi: Rasûlullah'ın (s.a) görüşü karşısında kendi görüşlerinden hemen vazgeçebilen müslümanların, ne kadar itaâtla liderlerine bağlı olduğunu İslâm düşmanlarına göstermektedir.

İslâm düşmanlarının yapılan muâhedeye karşı döneklik yapmamalarını sağlamak ve İslâm ordusunun gerçeğini ve zulme karşı mukavemetini göstermek için bu iki hususun düşman önünde ortaya çıkarılması gerekir.

Hoşa gitmeksizin ve zor anlarda emre itaât etmek, hoşa gittiği ve kolay anlarda itaât etmekten çok daha büyük bir iştir. Hoşuna gitmediği zaman ve zor anlarda emre itaat eden kişi, hoşuna gittiği ve kanaatine uygun olduğu zaman hiç şüphe yok ki emre daha kolay itaat edecektir. İşte itaatin gerçek anlamı budur.

İslâmi hareketin yöneticileri ve sorumlularına yöneltmek istediğimiz ders; vermiş oldukları emirlerin açıklanmasının sakıncalı olduğu zamanlarda askerlerin üzerinde oluşan olumsuz etki ve davranışlara karşı sabırlı ve merhametli olmalarıdır.

Hudeybiye sulhunda, komutan kendisine Allah tarafından vahiy gelen Rasûlullah (s.a) olmasına rağmen, ashabın sinirleri bu kadar ağır baskıları kaldıramamış ve neticede kendilerine ihramlarını çıkarmalarını emreden Rasûlullah'ın (s.a) nidâsına karşı kayıtsız kalmışlardır.

Anlaşma imzalanmış, anlaşmayı yapanlar dağılmış ve mesele bitmişti. Savaşın olmayacağı ve Harem'e girilmeyeceği artık bir gerçekti. Diyebiliriz ki, bu son durum, Rasûlullah'ın (s.a) vermiş

Rasûlullah'm (s.a) nidâsına karşı kayıtsız kalmışlardır.

Anlaşma imzalanmış, anlaşmayı yapanlar dağümış ve mesele bitmişti. Savaşın olmayacağı ve Harem'e girilmeyeceği artık bir gerçekti. Diyebiliriz ki, bu son durum, Rasûlullah'm (s.a) vermiş

olduğu bir emrin anında uygulanmadığı ilk ve son durumdu. Bunun için Rasûlullah'ın (s.a) üzüntüsü çok büyüktü. Emirlerine muhalefet etmektense ölmeyi tercih eden askerleri, şimdi talimatlarını reddediyordu.

Kesinlikle belirtmemiz gerekir ki, bugün yeryüzünde masum olan ve kendisine vahyolunan hiçbir yönetici kadro yoktur. Netice olarak kanaatlerine ters düşen emirleri yerine getirmekte tereddüt eden veya nefsine ağır gelen kararları uygulamakta ağır davranan cemaâti, yönetici kadro mazur görmelidir.

Eğer yeryüzünde gelmiş geçmiş toplumların en hayırlısı olan Ashab-ı Kirâm, komutanları olan Rasûlullah'ın (s.a) emrini geçmişte olduğu gibi büyük bir istek ve tam bir itaatle yerine getiremiyorsa, yöneticileri masum olmayan ve hata yapma ihtimali olan, herhangi bir müslüman cemaatin bu şekilde davranmasında şaşılacak hiç bir şey yoktur.

Aynı zamanda, İslâmi hareket yöneticilerinin bu dersten istifade edecekleri şu noktaya da hemen işaret edelim. Bu nokta yöneticilerin uygulamada örnek olmaları sebebiyle çok önemlidir.

Teorik bir emri uygulamada yönetici kadro başı çekmezse, taban bu emre icâbet etmez. İşte Ümmü Seleme bu durumu çok iyi kavradığından, Rasûlullah'a (s.a) önce kendisinin kurban kesip, traş olduktan sonra, ihramdan çıkmasını hatırlatmış, Rasûlullah'ta (s.a) müminlerin anası olan bu kadının istişaresine icâbet ederek tek kelime dahi söylemeksizin, çıkıp kurbanını kesmiş ve traş olmuştur. Bunu gören müslümanlar da bu uygulamayı edâ etmek için adeta yarışmışlardır. Çünkü verilen kararın değiştirilebileceği ihtimali ortadan kalkmıştır.

Askerlerinin itaat etmesini isteyen bir yönetici, herkesten önce verdiği emri uygulamaya girişmelidir. Eğer yöneticinin durumu verdiği emirlerle tezat teşkil ediyorsa, taban belki bir veya iki kereye mahsus olmak üzere bu emirleri yerine getirir, fakat üçüncüsün de emre kulak asmaz, yöneticilerine sırt çevirerek, onları terkeder. Bu gibi durumlarda da sorumluluk askerlere değil, tamamen yöneticilere aittir.

İslâmi hareket içerisinden bir grup tâğutlara fiili savaş açtığı zaman, buna benzer bir olay meydana gelmişti. Tâğuta karşı cihad nidâsını duyunca yeryüzünün en uzak köşelerinden bile mücadeleye katılmalar olmuş, fakat bu hareketin bir süre sonra göstermelik olduğu, gerçekte ise tarihi düşmanlarıyla siyasi bir pakt oluşturmak için anlaşıldığı ortaya çıkınca şaşkınlığa uğramışlar-

Islâmi hareket içerisinden bir grup tâğutlara fiili savaş açtığı zaman, buna benzer bir olay meydana gelmişti. Tâğuta karşı ci- had nidasını duyunca yeryüzünün en uzak köşelerinden bile mü cadeleye katılmalar olmuş, fakat bu hareketin bir süre sonra gös termelik olduğu, gerçekte ise tarihi düşmanlarıyla myasi bir pakt oluşturmak için anlaşıldığı ortaya çıkınca şaşkınhğa uğramışlar

dı. Sonra bu durum cemaâtın içine yansıyarak onları içten sarsmış, aylar hatta seneler boyu İslâmi hareket bunun acısını çekmiştir. Bu anlaşmanın bıraktığı izler, hala da silinememiştir.

Gerçekte, savaşan müslüman askerleri durdurmak, onları savaşa itmekten çok daha zordur. Çünkü müslüman mücahidler cesaret sembolüdürler. Allah'ın vaâdi gerçekleşinceye kadar, düşmanlarıyla savaşmak isterler. Bu yüzden kendilerine savaşı durdurmaya yönelik bir emir gelince sanki boğuldukları ve tıkandıklarını hissederler. Bu sebebe binâendir ki, İslâmi hareket savaşın başlayacağı vakte karar verdiği halde, askerlerini ateş etmeksizin uzun bir süre parmakları tetikte tutamadığı, onlara hâkim olamadığı için, girmiş olduğu birçok savaşta zaferi yitirmiştir.

Askerler ve yöneticiler olarak yapmamız gereken şey, Peygamber Efendimizin bu tertemiz hayatını yaşamak, uygulamamız ve istememiz gereken şeyleri oraya bakarak öğrenmektir.

İslâm tarihi, Biât-i Ridvan'daki gibi heyecan ve teveccühe şahid olmadığı gibi, Hudeybiye andlaşmasındaki gibi bir duraklama ve krize de şahid olmamıştır.

Allah Teala bu müslüman cemaati çok zor bir imtihana tabi tuttuğu halde, onları yalnız bırakmamıştır. Sonunda Peygamber'in (s.a) emirlerine icâbet etmişlerdir. Bütün bu olanlardan sonra Kur'ân gelmiş ve o taşan nefisleri teskin edip muâhedenin uzun vadeli hedeflerini açıklamıştır. Bu müslüman topluluğa, söz konusu muâhedenin, dâvâ tarihinde apaçık bir fetih hatta önlerinde yepyeni ufuklar açan yeni bir dönemin başlangıcı olduğunu vurgulamıştır. Evet, dâvâ için tarihin akışını değiştirecek çok büyük bir sıçrayış olmuştur. Bu şartlardan faydalanmak için gerekli olan en önemli şey de, itaat ve disiplinle pekişmiş, kuvvetli İslâm cemaati olmuştur. Bu kuvvetli müslüman cemaat hakkındaki sözü; Fîzılâl-il-Kur'an'da, Fetih sûresinin açıklanması çerçevesinde, şehid Seyyid Kutub'a bırakalım:

"Bu bölüm tamamiyle müminlerden ve müminlerle birlikte olanlardan söz etmektedir. Evet Allah'ın Rasûlü'ne o ağacın altında biât eden o eşsiz ve mesut topluluktan bahsetmektedir. Allah Teâla o biâtte hazır bulunmuş, şahit olmuş ve O'nun eli biât edenlerin elinin üstünde bulunmuştur. O topluluk Allah Teâla'nın, Rasûlü'nün vasıtasıyla kendilerinden şöyle bahsettiğini duymuştur: *"And olsun ki Allah Teâla, o ağacın altında sana biât ederlerken, müminlerden razı olmuştur. Kalblerinde olanı bilmiş de onlara güven indirmiş ve onları pek yakın bir fetihle*

bahsetmektedir. Allah Teâla o biâtte hazır bulunmuş, şahit olmuş ve O'nun eli biât eden lerin elinin üstünde bulunmuştur. O topluluk Allah Teâla'nın, Rasûlü'nün vasıtasıyla kendilerinden şöyle bahsettiğini duymuş tur: *"A nd olsun ki Allah Teâla, o ağacın altında sana biât ederler ken, müminlerden razı olmuştur. Kalblerinde olanı bilmiş de on lara güven indirm iş ve onları pek yakın bir fetih le*

mükafâtlandırmıştır."

Ve o topluluk ki, Rasûlullah'ın (s.a): *"Siz bugün, yeryüzünün en hayırlı insanlarısınız"* sözüyle medhini duymuşlardır.

Allah Teâla, o topluluktan Rasûlü'ne bahsederken, onlar için hazırladığı birçok ganimetleri ve fetihleri müjdelemiş, bu merhalede kendilerini çepeçevre kuşatan himaye ve riâyeti belirtmiş, katiyyen değişmeyecek olan ilâhi kanuna bağlı olarak gelen mukadder zaferi beyân etmiştir....

"And olsun ki Allah, o ağacın altında sana biât ederlerken müminlerden razı olmuştur. Kalblerinde olanı bilmiş ve onlara güven indirmiş. Onları pek yakın bir fetih ve alacakları bol ganimetlerle mükâfatlandırmıştır. Allah, Aziz ve Hakîm olandır." Ve ben şu anda, bin dört yüz yılın ardından yücelerin yücesi olan Allah'ın emin peygamberine inananlar topluluğundan söz ederken kullandığı bu ulvi tebliğata bütün mevcudâtın şahit olduğu o mukaddes anı kavramaya ve yaşamaya çalışıyorum. O andaki mevcudat safhasının, kâinatın gizli dünyasının bu yüce ve ilâhi sözü nasıl karşıladığını ve mevcudat sahnesinin bir köşesinde yer alan o insanlardan söz eden bu ayetlere nasıl mükabele ettiklerini idrak etmeye çabalıyorum. Kulaklarıyla Allah'ın kendilerinden: *"And olsun ki Allah onlardan razı olmuştur"* kavli şerifini duyarken hissettikleri o erişilmez saadeti bir parça olsun ben de anlamaya çalışıyorum. Allah'ın nerede ve hangi şartlar altında kendilerinden razı olduğunu anlattığı o ayeti dinlerken duydukları sonsuz mutluluğu idrâk etmek için uğraşıyorum: *"O ağacın altında sana biât ederlerken..."* Bu ilâhi kavli, doğruların doğrusu peygamberlerinden, yücelerin yücesi Rablerinin lisanıyla dinliyorlar.

Ya Allah..! O mesut erler, o kudsi ânı ve o ilâhi tebligâtı nasıl karşılamışlardı acaba? O ilâhi tebliğat ki, herbirisine teker teker işaret ederek *"Sen evet sen! O ağacın altında biât ederken Allah senden razı olduğunu bildiriyor. Nefsinde olanları bilmiş ve bu münasebetle sana sükûnet vermiş üzerine güven indirmiş"* diyor.

Bizden birisi "Allah iman edenlerin mevlâsıdır" ayetini okurken veya duyarken sonsuz bir mutluluğa ererek kendi kendine: "Ben de bu kitleye dâhil olmak için neden çalışmayayım?" diyor. Ya da *"Muhakkak ki Allah sabredenlerle beraberdir"* ayetini okur okumaz, duyar duymaz rahatlıyor ve kendi kendine: "Neden ben de bu sabreden kişilerden olmayayım?" diyor. O bahtiyar kişilerse birer birer ilâhi tebligâtı dinliyor, okuyor ve Allah'ın bizzat kendilerini birer birer kastederek razı olduğunu belirttiğini görüyor,

duyarken sonsuz bir mutluluğa ererek kendi kendine: “Ben de bu kitleye dâhil olmak için neden çalışmayayım?” diyor. Ya da *"Muhakkak ki Allah sabredenlerle beraberdir^* ayetim okur okumaz, duyar duymaz rahathyor ve kendi kendine: *^eden ben de bu sabreden kilerden olmayayım?” diyor. O bahtiyar kişilerse birer birer İlâhi tebligâtı dinliyor, okuyor ve AUah'm bizzat kendi lerini birer birer kastederek razı olduğunu belirttiğini görüyor,

nefislerinde olanı bildiğini anlıyor ve bu anlamanın erişilmez bahtiyarlığına ulaşıyorlar.

Aman Allahım! Ne dehşetengiz ve ne büyük bir hadise..."

Beşinci Özellik
PUTPERESTLERİN İSLAM DEVLETİNİ RESMEN KABUL ETMELERİ

Geçen özellikte müslümanların nasıl kuvvetli bir iç yapıya sahip olduklarını görmüştük. Şimdi de, Hudeybiye sulhunda Hz. Peygamber'in yüce önderliğine şahid oluyoruz:

".... Süheyl İbn Amr gelince, Rasûlullah (s.a) bu isim ile ilgi kurarak:* "İşleri bir dereceye kadar kolaylaştı" buyurdu. Süheyl: "Ya Muhammed! Bütün bu olup bitenler [yani arkadaşlarının Mekke'de hapsolunmaları ve sana karşı savaş edilip karşı konulması], bizden söz sahibi olanların görüşleri değildi ve biz bütün bunlara karşıydık. Bize haber ulaştığında, bu yapılanlardan haberimiz yoktu. Bu olayları bizden cahil kimseler yapmıştır. Bu yüzden bizden ilk ve son olaylarda esir ettiğin kişileri geri ver" dedi. Rasûlü Ekrem: "Siz alıkoyduğunuz ashâbımı göndermezseniz, ben de sizinkileri göndermem" buyurdu. Süheyl: "Doğru söylersin. Bize insaflıca davrandın" diyerek, yanında bulunanlardan birkaçını Kureyş'e göndererek, oradaki müslüman esirlerin bırakılmasını sağladı. Bunlar Hz. Osman ve onunla birlikte bulunan, muhacirlerden on kişi idi. Buna mukabil Rasûlullah'da (s.a) Kureyşli esirleri serbest bıraktı.

Rasûlullah (s.a) yeşil bir ağacın altında müslümanlarla biât ederken, Hz. Ömer: "Ruh'ül-Kudüs Rasûlullah'a (s.a) gelerek biâtı emretti. Allah'ın ismiyle çıkın ve biât edin" diye müslümanlara seslenmiş, bunun üzerine bütün müslümanlar biâte koşuşmuşlardı. Müslümanların bu şekilde biâte koşuştuklarını ve harbe hazırlandıklarını gören Süheyl İbn Amr ve beraberindeki Kureyşliler, korkuya kapılarak, Mekke'deki müslüman esirlerin serbest bırakılması için acele etmişlerdi.

Hz. Osman'ın gıyabında müslümanlar Rasûlullah'a (s.a) biât ederken, Rasûlü Ekrem: "Osman, Allah ve Rasûlü için görev yapmaya gitti. Bunun için onun yerine ben biât ediyorum" diyerek, sağ elini sol elinin üstüne koymuştu. Hz. Osman serbest bırakılıp dönünce ağacın altında, bu biâtini yeniledi...

Süheyl, Huveytıb ve Mikrez Kureyş'e dönerek, müslümanla-

biât ederken, Rasûlü Ekrem; “Osman, Allah ve Rasûlü için görev yap m aya gitti. Bunun için onun yerine ben biât ediyorum" diyerek, sağ eüni sol elinin üstüne koymuştu. Hz. Osman serbest bırakılıp dönünce ağacın altında, bu biâtini yeniledi...

Süheyl, Huvejıtıb ve Mikrez Kureyş'e dönerek, müslümanla-

rın savaşmaya kararlı tutumlarını haber verdiler. Kureyş'in görüş sahipleri, Rasûlullah'ın (s.a) bir sonraki sene gelmesi ve Mekke'de üç gün kalması üzerine sulh yapılmasına işaret ettiler. Bu görüşte oy birliğine varılınca, sulhu yapmak üzere Süheyl ve iki arkadaşını tekrar geri gönderdiler. Nebi (s.a) Süheyl'in gelişini görünce: "Kureyş sulh yapmak istedi" diyerek ashabını haberdar etti. Rasûlullah (s.a) uzun bir müddet elçilerle konuşup tartıştı. Bu sırada durumdan sıkılan ashâbın sesleri yükselmeye başladı. O esnâda Rasûlullah (s.a) bağdaş kurmuş bir şekilde oturmakta idi. Abbad İbn Bişr ve Seleme İbn Eslem ise silahlarına bürünmüş bir vaziyette Rasûlullah'ın (s.a) arkasında ayakta duruyorlardı. Süheyl sesini yükselttiğinde: "Rasûlullah'ın yanında sesini alçalt" diyerek kendisini uyarıyorlardı. Süheyl dizleri üzerine çökmüş bir vaziyette idi. Müslümanlar da Rasûlullah'ın (s.a) etrafında halka şeklinde oturuyorlardı..."

"... Uzun tartışmalardan sonra sahife ve okka getirilince, Rasûlullah (s.a) muâhedeyi yazması için Evs İbn Havli'yi (r.a) çağırdı. Süheyl: "Muahedeyi amcanın oğlu Ali veya Osman İbn Affân'dan başka kimse yazamaz" dedi. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a), Hz. Ali'ye muahedeyi yazmasını emrettti ve: "Yaz...." dedi."

"Allah'ım senin isminle başlarım. Bu kitâbe Muhammed İbn Abdullah ve Süheyl İbn Amr'ın mazmûnuna hüküm ve imzâ ettiği sulh anlaşmasıdır. Şu şartlar üzerine bu sulh anlaşması yapılmıştır:

Her iki tarafta on senelik bir müddet içerisinde birbiriyle savaş etmeyecek ve huzur içinde yaşayacaklardır.

Karşılıklı olarak silahlı hücum ve ihânet olmayıp, ahde vefâ gösterilecektir.

Kâbilelerden hangisi Muhammed'in ahd-ü emânına girmek isterse girebilir. Aynı şekilde hangisi Kureyş'in ahd-ü emânına girerse girebilir.

Kureyş'ten her kim velisinin izni olmaksızın Muhammed'e gelirse iâde edilecektir. Muhammed ashabından Kureyş'e gelip katılanlar ise iâde edilmeyeceklerdir.

Muhammed, ashâbı ile birlikte bu sene geri dönecek ve gelecek sene Mekke'ye girecektir. Mekke'de üç gün kalacaktır. Yolcu silâhları hariç olmak kaydıyla Mekke'ye silahsız girilecektir ve kılıçlar kınında olacaktır."

Muhammed, ashâbı ile birlikte bu sene geri dönecek ve gelecek sene Mekke'ye girecektir. Mekke'de üç gün kalacaktır. Yolcu silâhlan hariç olmak kaydıyla Mekke'ye silahsız girilecektir ve kı lıçlar kınında olacaktır."

Bu muâhedenâmeyi Hz. Ali kaleme almış, müslümanlardan, Ebu Bekir İbn Ebi Kuhâfe, Ömer İbn Hattab, Abdurrahman İbn Avf, Sâ'd İbn Ebi Vakkas, Osman İbn Affan, Ebu Ubeyde İbn Cerrâh, Muhammed İbn Mesleme, müşriklerden ise Huveytıb İbn Abduluzza ve Mikrez İbn Hafs bu muâhedenâmeye şâhid olmuşlardır.

Süheyl muâhedenâmenin kendi yanında kalmasını istemiş, Rasûlullah (s.a) ise buna razı olmayarak kendi yanında kalmasını teklif etmiş, neticede bir nushâ daha yazılmış, ilk nushayı Rasûlullah (s.a) almış, ikinci nushada Süheyl'e verilmiştir. Muâhede bittikten sonra Huzâa kâbilesinden orada mevcud bulunanlar ayağa kalkarak: "Kabilemizin temsilcileri olarak biz Muhammed'in ahd-ü emânına giriyoruz" deyince, Beni Bekr kabilesinden olanlar da: "Biz de kabilemizin temsilcileri olarak Kureyş'in ahd-ü emânına giriyoruz" demişlerdir...

" Rasûlullah (s.a) yola çıkmak için izin verdi. Yola koyulduklarında mevsim yaz olduğu halde şiddetli bir yağmur başladı. Rasûlullah (s.a) bineğinden indi. Onunla birlikte ashabı da indiler ve yağmur suyundan içtiler. Rasûlullah (s.a) burada ashabına bir konuşma yaptı. Bu sırada üç kişi geldi. İkisi oturdu, biri ise yüz çevirip gitti. Rasûlullah (s.a) ashâbına: "Şu üç kişinin durumunu size bildireyim mi?" diye sordu. Hep bir ağızdan: "Evet ya Rasûlallah!" dediler. Rasûlü Ekrem: *"Bunlardan birisi hayâ etmiş, Allah'ta ondan istihyâ etmiştir, diğeri ise tevbe etmiş Allah'ta onun tevbesini kabul buyurmuştur. Üçüncüsüne gelince yüz çevirmiş, Allah'ta ondan yüz çevirmiştir"* buyurdu.

Sonra tekrar yola çıkıldı. Hz. Ömer, Rasûlullah'ın (s.a) yanı sıra gidiyordu. Bir ara Ömer (r.a) Rasûlullah'a (s.a) birşey sordu. Fakat Rasûlullah (vahiy ile meşgul olduğundan) Ömer'e cevap vermedi. Ömer sonra yine sordu. Rasûlullah bu defa da cevap vermedi. Sonra Ömer bir daha sordu. Rasûlullah yine cevap vermedi. Bunun üzerine Ömer içinden kendi kendine; "Ey Ömer! Anan seni kaybede de yok olasın. Rasûlullah'a üç kere soru sordun. Hiçbirinde de sana cevap vermedi. [Ne diye üstelersin!]" dedi ve devesini sürerek müslümanların önüne geçti. Hudeybiye'deki soruları ve itirazları yüzünden hakkında kınayıcı bir şekilde Kur'ân nâzil olmasından korkmuştu. Ömer bu düşüncelerle kederli bir vaziyette müslümanların önünde giderken, Rasûlullah'ın münâdîsinin "Ey Ömer İbn Hattab!" diye kendisine seslendiğini duydu. O sırada Ömer'in içine nasıl bir heyecan geldiğini ancak Allah bilir. Hz.

bu düşüncelerle kederli bir vaziyette müslümanlarm önünde giderken, Rasûlullab'ın münâdîsinin ‘ Ey Ömer İbn Hattab!” diye kendisine seslendiğini duydu, ö sırada Ömer'in içine nasıl bir heyecan geldiğini ancak Allah bilir. Hz.

Ömer bu korku ve heyecanla Rasûlullah'ın (s.a) yanına geldi ve selâm verdi. Rasûlü Ekrem gayet memnun bir şekilde Ömer'in selâmını aldı ve: "Ya Ömer! Bana öyle bir sûre indirildi ki, o sûre bana, üstüne güneş doğan her şeyden daha sevimlidir" buyurdu. Sonra:*"Biz sana doğrusu apaçık bir fetih ihsan ettik"* ayetini okudu.

Allah Teâla, Fetih sûresini nâzil etmişti. Rasûlü Ekrem'in Fetih sûresini okumaya başladığını gören müslümanlar: "Rasûlullah'a vahiy indirildi" diyerek koşuşmuşlar ve onun etrafında halka oluşturarak, Rasûlullah'ın okuduğu sûreyi dinlemeye başlamışlardı.

Denilir ki, Cibril (a.s) bu sûreyi indirdiğinde Rasûlullah'ı (s.a) tebrik etmiş, Cibril'den (a.s) sonra da müslümanlar tebrik etmiştir..."[1]

Rasûlullah (s.a) Mekke'ye giderken devesi çökünce o andan itibaren sulh yapmayı düşünmeye başlamıştır. Seniyye mevkiinde Rasûlullah'ın (s.a) devesi çökmüş ve müslümanlar: "Kasvâ ıhtı[2], Kasva[3] ıhtı." demişlerdi. Bunun üzerine Peygamber Efendimiz: "Kasva ıhmaz. Bu onun huyundan değildir. Fakat vaktiyle filleri Mekke'ye girmekten men eden kudretullah şimdi de Kasvâ'yı men etti" demiş, sonra da: "Hayatım yed-i kudretinde olan Allah'a yemin ederim ki Kureyş, Allah'ın Haremi dahilinde muhterem kıldığı şeylere tâzim kasdederek benden ne kadar müşkül talebde bulunursa, ben onu muhakkak onlara vereceğim" buyurmuştu."

Görünüşe bakılırsa, düşmanlarla sulh yapması üzere Rasûlullah'a (s.a) vahiy gelmişti. Çünkü gelen rivâyetlere göre, bu kararı alırken Rasûlullah (s.a) hiç kimseyle istişare etmemişti. Sadece devesi çöktükten sonra bu itticahta bir söz söylemişti: "Vaktiyle filleri Mekke'ye girmekten meneden kudretullâh, şimdi de Kasvâ'yı men etti" sözünde ince bir işaret vardır. Bu söz, Mekke'den geri dönülmesi ihtimalinin varid olduğu anlamına gelir.

Rasûlullah'ın (s.a), ismiyle tefe'ûl ederek: "İşleri bir dereceye kadar kolaylaştı" buyurduğu, Süheyl İbn Amr'in gelişiyle, iki grup arasında esir değişimini öngören ilk anlaşmalar bitmişti. Fakat Kureyş'i sulh andlaşmasına iten son sebeb, Kureyş'ten gelen heyetin müslümanların biât etmelerini görüp, bu durumu Kureyş'e

(1) İmtâü'l-Esmâ (Makrizî), c.1, s. 291-292-297-298-301-302.
(2) Çöktü.
(3) Kasvâ peygamberimizin devesinin adıdır.

(1) tmtfifi'l-EBmâ (M akrid), c.1, s. 291-292-297-298-301-302.
(2) çoktu.
(3) Kasvâ peygamberimizin devesinin adıdır.

iletmeleridir. Kureyş'in bu sulh andlaşmasıyla güttüğü ilk hedef askeri şöhretlerinin yıkılmaması ve Rasûlullah'ın (s.a) zorla Mekke'ye girmesiyle, Arap kabileleri arasındaki şan ve şereflerinin kaybolmamasıydı. Andlaşmanın diğer şartlarına gelince, bunlar, tartışma götürebilecek nitelikteydi.

Kureyş'in, müslümanların bu sene kesinlikle Mekke'ye girmemeleri isteği ile, müslümanların Mekke'ye girip, Beyt'il-Hârâm'ı tavaf etme isteği ve dönüşlerinin kendileri için askeri bir hezimet sayılacağı.

İşte bu iki büyük istek arasında Nebi (s.a), uzun vâdeli hedeflerle, hemen gerçekleşmesi istenilen ümitleri dengeliyordu.

Kureyş'in sulh andlaşmasını kabul etmesi ve bu gayeyle heyet göndermesinden daha büyük bir hezimet olabilir miydi? Kureyş daha bir sene önce Araplardan oluşturduğu ordularla müslümanları muhasara ederek, üstlerinden ve altlarından onlara hücum etmiş iken, şimdi Mekke yakınlarına gelen müslümanlarla sulh yapmak için heyet gönderiyordu.

Hiç şüphe yok ki, bu çok büyük, hem de ezici bir zaferdir. Diğer bir zafer de andlaşma mucibince Mekke'nin tarafsız bırakılması, Arap yarımadasında savaşın durması ve İslâmın uzanışı karşısında Arap yarımadasının kapılarının açılmasıdır.

Üstelik bir sene sonra müslümanlar geri dönüp Kureyş'in resmen kabulü ve himayesi ile hiç kimsenin eziyetine mâruz kalmaksızın Mekke'ye gireceklerdir.

Şüphesiz, bu ezici bir zaferdir.

Dahası Kureyş, müslümanlar için yeni bir sayfa açmakta ve devletlerini resmen kabul etmektedir. Bundan sonra iki grup arasında güven ve sevgi olacaktır. Müslümanlar daha kuvvetli bir konumda olarak, Mekke lideriyle yeni bir muhavere kapısı açmışlardır.

Bundan daha büyük zafer mi olur?!

Müslümanların Mekke'ye barış yoluyla girmede ısrar etmelerinin sebebi ne idi?

Bunun ilk sebebi şudur: Müslümanlara karşı kin ve intikam alma duygusu bütün Mekke halkının içine işlemişti. Bu durum İslâm'ın Mekke'ye girmesini veya en azından Mekkeliler tarafından düşünülmesini engelliyordu.

Mekke halkının müslüman olmaları, Rasûlullah'ın (s.a) kalbinden hiç silinmeyen bir arzu idi. Onların müslüman olmayışı İslâmi hareket için büyük bir kayıptı.

kal binden hiç silinmeyen bir arzu idi. Onların müslüman olmayışı Islâmi hareket için büyük bir kayıptı.

Öte yandan Mekke'ye savaş yoluyla girilecek olsa, İslâm ordusunun en seçkin ve gözde mucâhidlerinden yüzlerce şehid verilmesi ihtimali vardı. Çünkü kuvvetler denk değildi. Bu da İslâmi hareket için ikinci büyük kayıp olurdu.

Rasûlullah (s.a) bütün bu hesapları yaparak ve vahyin yol gösterişiyle en küçük şüphesi dahi olmaksızın planını uygulamaya devam ediyordu. Bu durumu kendisine sorular yönelten Ömer İbn Hattab'a (r.a) verdiği açık ve net olan şu cevapta görmekteyiz:

"Şüphesiz ben Allah'ın Peygamberiyim ve ben O'nun emirlerine muhalefet etmem. O da beni başıboş bırakmaz. O benim yardımcımdır."

Görüldüğü kadarıyla Rasûlullah (s.a) düşündüğü plânı ancak müslümanların Mekke'ye girmek için yaptıkları aşırı ısrarları karşısında mecbur kalarak bir dereceye kadar açmış, bunu da geçmişte yaşamış oldukları olayları hatırlatarak îmâ yoluyla gelecek yeni bir zâfere işaret edip onları bu zafere hazırlamıştır:

"Ben arkanızdan sizi çağırırken, başınızı bile çevirmeden Uhud'a doğru tırmandığınız, Uhud gününü unuttunuz mu? Müşriklerin yukarınızdan ve aşağınızdan üzerinize geldikleri ve korkudan gözlerinizin döndüğü, yüreğinizin ağzınıza geldiği Ahzâb gününü unuttunuz mu? Falanca günü unuttunuz mu? Falanca günü unuttunuz mu?" diye sormaya başladı. Rasûlullah (s.a) her soruşunda müslümanlar hep bir ağızdan: "Allah ve Rasûlü ancak doğruyu söylerler. Ey Allah'ın Peygamberi, biz senin düşündüğün gibi düşünemedik. Şüphesiz sen Allah'a ve O'nun emrine bizden daha çok vâkıfsın" diyorlardı"

Muâhedenâmenin metinlerini incelediğimizde, Kureyş'in İslâm devletini resmen kabul ettiklerini müşahede ediyoruz. Kureyş devleti kabul etmiş fakat İslâm risâlesini kabul etmemiştir. Bu yüzden "Rahman ve Râhim" ile "Rasûlullah" kelimeleri üzerinde tartıştıklarını görüyoruz. Her ne şekilde olursa olsun, bu muâhede İslâmi hareketin dava yolunda atmış olduğu büyük bir adımdır. İki taraf arasında savaşın on sene durdurulması, müslümanların önünde, hiç kimsenin mukâvemetine mâruz kalmaksızın Arap yarımadasındaki tüm Araplara İslâm'ı iletmek için geniş bir imkân açmıştır. Çünkü müslümanlar ile Kureyş müşrikleri arasındaki çatışmalar devam ederken Arap yarımadasındaki diğer kabileler tarafsız kalarak, iki grup arasındaki savaşın neticesini bekliyorlardı. Hiç bir Arap topluluğu iki taraftan biri diğerine galip gelebilir korkusuyla, her iki tarafa da intisâb etmiyordu. Ba-

İslâm'ı iletmek için geniş bir imkân açnnştır. Çünkü müslümanlar ile Kureyş müşrikleri arasmdaki çatışmalar devam ederken Arap yanm adasm ^ki di ğer kabileler tara&ız kalarak, iki grup arasmdaki savaşm netice sini bekliyorlardı. Hiç bir Arap topluluğu iki taraftan biri diğerine galip gelebilir korkusuyla, her Ud tarafa da intisâb etmiyordu. Ba-

zı Arap kabileleri Rasûlullah'a (s.a) karşı Kureyş'i destekledilerse de, bu destekleme Kureyş'in kuvvetine olan güvenden kaynaklanıyordu. Fakat Ahzâb gâzasıyla müşriklerin yaptıkları büyük hücum başarısızlığa uğrayınca bölgede İslâm aleyhine yapılmış olan muhalefet bitmiş ve tüm Araplar İslâm'ı ve İslâm Peygamberini yok etmenin imkansız olduğunu anlamışlardı.

Muâhedenin en önemli maddesi, Arap topraklarında korku unsurunun sona erdirilmesini içeren madde idi. İsteyen Muhammed'in ahd-ü emânına, isteyen de Kureyş'in ahd-ü emânına (güvencesi altına) girebilecekti. Davanın önünde kapalı duran kapının iki kanadı birden açılmış ve İslâm'ın geniş ufukları gözükmüştü. Tebliğ kimsenin korkusu olmadan ve eziyete maruz kalmadan yapılabilecekti. Rasûlullah'ın (s.a) İslâm hamlesinin başlangıcından beri istemiş olduğu şey de bu idi.

"Biz kimseyle savaşmak için gelmedik. Sadece Beyt'i tavaf edip umre yapmaya geldik. Bununla beraber savaş (Bedir ve Hendek) Kureyş'in maddi ve manevi bütün kuvvetini zaafa ve onları hayli zarara uğratmıştır. Eğer isterlerse onlara güven içinde olacakları bir müddet veririz. Onlar da bizimle diğer müşriklerin münasebetlerini serbest bırakıp karışmasınlar. Diğer müşrikler sayıca onlardan daha fazladır. Eğer ben onlara galib gelirsem, Kureyş müşrikleri isterlerse itaat yoluna, diğerlerinin girdiği gibi girerler veya bizimle savaşırlar. Şayet ben mağlub olursam, zaten istedikleri gerçekleşmiş olur.

Eğer Mekkeliler, böyle bir anlaşmayı kabul etmez, diğer Arablarla bizi kendi halimize bırakmazlarsa, Allah'a yemin ederimki, başım vücudumdan ayrılıncaya kadar, onlara karşı cihad ederim. Şüphesiz ki Allah zafer va'dini yerine getirecektir.

"Muâhedenin diğer iki maddesine gelince, müslümanların sabırlarını taşıran maddelerdi. Kişi ilk bakışta bu maddelerin tamamen müslümanların aleyhine olduğunu zannederdi. Fakat uzun vadede her iki maddenin de müslümanların lehine olduğu kesindi.

Bu iki madde şunlardır:

"Müşriklerden kim velisinin izni olmaksızın müslüman olup Muhammed'e katılırsa müşriklere geri iâde olunacaktı."

Hiç şüphe yok ki, bu madde ilk bakışta müslümanların aleyhine gibi gözükmekte ve Mekke'de bulunan zayıf müslümanlardan vazgeçildiği izlenimini vermekteydi. Fakat Kur'ân-ı Kerim, Kureyş'le yapılacak savaşın tecil edilmesinin Mekke'deki bu mus-

Hiç şüphe yok ki, bu madde ilk bakışta müslümanlann aleyhi ne gibi gözükmekte ve Mekke'de bulunan zayıf müslümanlardan vazgeçildiği izlenimini vermekteydi. Fakat Kur'ân-ı Kerim, Ku- reyş'Ie yapılacak savaşm tecil edilmesinin Mekke'deki bu mus-

taz'afların lehine olduğunu göstermektedir:

"Eğer oradaki henüz tanımadığınız mü'min erkeklerle mü'min kadınları bilmeyerek ezmek suretiyle üzüntüye kapılmanız ihtimali olmasaydı, Allah savaşı önlemezdi. Allah dilediklerine rahmet etmek için böyle yapmıştır. Eğer inananlarla kafirler birbirlerinden ayrılmış olsalardı, kafirleri can yakıcı bir azaba uğratırdık." (Fetih: 25)

Çünkü, savaş olsaydı Mekke'deki mustaz'aflar yok olma tehlikesiyle karşı karşıya kalacaklardı. Halbuki bu muâhedenin yapılmasıyla söz konusu tehlike önlendiği gibi, Mekke'deki mustaz'afların devletlerine karşı sevgi ve güven duymaları sağlanmış, manevi bir zafer gerçekleştirilmiştir. Bu maddenin müslümanların aleyhine gibi görünen cüz'î kısmı müslümanların gücüne gittiyse de, daha henüz iki ay geçmeden, Ebu Basir'in, yanındaki diğer müslümanlarla birlikte Mekke'den kaçarak sahil taraflarında Zi'l-Merve mevkiini tutup gerilla savaşına başlamasıylâ, bu durumda düzelmiştir.

İkinci madde ise şu idi:

"Muhammed ashâbından kim Kureyş'e katılırsa geri verilmeyecekti."

Rasûlullah (s.a) yanındaki müminlere güveniyordu. Bir sahabenin, buyurduğu gibi: "Bizden kim onlara giderse onu Allah'ta döndürmez."

İslâm aleyhine entrikalar çeviren münafiklarla, Kureyş ajanlarının İslâm saflarında bulunmasında ne yarar vardır?

Rasûlulah'ın (s.a) Mekke'ye giremeden geri dönüşü zâhirde Hudeybiye seferinin başarısızlıkla sonuçlanması gibi görünüyorsa da, gerçekte müslümanların gelecek sene Mekke'ye girme hakkının Kureyş tarafından resmen kabul edilişiydi.

Müslümanların yüzlerce şehid vererek ulaşabilecekleri kısmî bir zafer ile, hiç kayıp vermeksizin müşriklerin resmi karar ve kabulleriyle Mekke'ye girmek arasında çok büyük bir fark vardır.

Bu konu hakkında Allah'ın kelâmından başka söylenecek söz yoktur. Allah Teâla Hudeybiye'yi apaçık bir zafer olarak isimlendirerek şöyle buyurmuştur:

"Ey Muhammed! Doğrusu biz sana apaçık bir zafer ihsân ettik. Allah böylece, senin geçmiş ve gelecek günahlarını bağışlar, sana olan nimetini tamamlar, seni doğru yola eriştirir. Böylece sana, kimsenin güç yetiremiyeceği bir şekilde yardım eder."(Fetih: 1-3)

"Ey Muhammedi Doğrusu biz sana apaçık hir zafer ihsân et tik. AJlah böykce, senin geçmiş ve gelecek günafdanm bağışlar, sana oUm nimetini tamamijar, seni doğru yola eriştirir. Böylece sa na, kimsenin güç yetiremiyec^ bir şekilde yardım eder."(Fetih; 1-3)

Bu ayetlerin muktezasınca, Cibril'in (a.s) diliyle bütün semâ ehli, Rasûlullah'ın (s.a) diliyle de başta Ömer İbn Hattab (r.a) olmak üzere bütün yeryüzü ehli tebrik olunmuş, kalblere huzur, güven ve emniyet doldurulmuştur.

"İnananların imanlarını kat kat artırmak için, kalblerine güven indiren O'dur. Göklerdeki ve yerdeki ordular Allah'ındır. Allah, Alîm'dir Hakîm'dir."(Fetih: 4)

Ebu Bekir (r.a) diyor ki:

"İslâm tarihinde Hudeybiye zaferi kadar büyük bir zafer yoktur. Fakat o gün müslümanlar, Muhammed ile Rabb'i arasındakileri bilmeksizin kısa vâdeli düşünerek gereksiz görüşler ileri sürmüşlerdi. Kullar acele ederler. Ancak Allah, kulların acele ettiği gibi acele etmez. Ta ki işler O'nun istediği gibi kıvamını bulup yerine otursun.

Vedâ Hacc'ında Süheyl İbn Amr'ı, kurban kesilen yerde dikilirken gördüm. Rasûlullah'a (s.a) kurbanını götürüyor. Rasûlullah'ta (s.a) kendi elleriyle kurbanı kesiyordu. Sonra berberi çağırıp başını traş ettirdi. Ben gözlerimle Süheyl'i izliyordum. Rasûlullah'ın (s.a) saçlarını alıp yüzüne gözüne sürerek duygulanıyordu. O anda, Hudeybiye günü "Bismillahirrahmanirrahim" ve "Muhammed Rasûlullah" kelimelerinin yazılmasını reddedişini hatırladım ve onu İslâm'a ileten Allah'a hamd ettim. Allah'ın bütün sâlât ve bereketi bizi İslâm'a iletip, helâk olmaktan kurtaran Rahmet Peygamberi'nin üzerine olsun."[1]

İslâmi hareket bugün, bu özelliğin ışığı altında, sermayesini yeniden gözden geçirmelidir. Kısa vâdeli basit ve küçük hedeflerle uğraşmak sûretiyle asıl plan ve hedefi hebâ etmemelidir.

Bu dâvayı yeryüzünde sabit kılacak şey, İslâmi hareketin sarfettiği askeri çabanın yanısıra, davayı siyasi sahaya intikâl ettirmek ve söz konusu sahada tutunmasını sağlamaktır.

Hiç şüphe yok ki, davanın önündeki bütün kapılar kapatıldığı, tekerine taş konulduğu ve her taraftan zulüm ve ihânetler yağmaya başladığında yeryüzüne kök salıp tutunulmak için, kuvvetten başka hiçbir yol kalmamaktadır. Fakat bu kuvvet hasımlarımızla fikri muhavereye ve siyasi sahaya katılmamıza bir vesile olmalıdır. Bu iki önemli unsurla birçok büyük hedeflere varılabilinir. Bunlardan birini terketmek ise davanın yayılmasına çok büyük bir aksaklık getirecektir.

(1) İmtâü'l-Esmâ (Makrizî), s. 296.

unsurla birçok büyük hedeflere vanlabilinir. Bunlardan birini terketmek ise davanın yayılmasına çok büyük bir aksaklık getirecektir.

(1) tmtflO'l-Esmâ (Makrizî), s. 296.

Görüyoruz ki, hiçbir kuvvete dayanmaksızın, sadece demokratik sistemlerin getirdiği bir takım özgürlüklerden yararlanmaya çalışan İslâmi hareketler, bazı mevkilere ulaşsalar bile, neticede çok zaman geçmeden bu mevkileri kaybetmektedirler. Çünkü batıl, onların üstün gelmesine razı olmamakta ve onları silip atma gücüne sahip bulunmaktadır. İslâmi hareketin edindiği tecrübeler; bir takım bakanlık veya müesseselerin ele geçirilerek olgunlaştırılmaya çalışılan meyvelerin bir çırpıda tarümâr edilmesi, bu görüşümüzü doğrulamaktadır. Aynı şekilde davanın ana hedefi ve siyasi yönü unutulup sadece askeri kuvvete dayanıldığında da, halk ile hareket arasında kapanılmaz bir boşluk açılmasına sebeb olunmaktadır.

Ancak, siyasi hareketle birlikte cihad hareketi de yürütülürse, İslâm davası Allah'ın vadettiği zaferi gerçekleştirme yolunda ilerliyor demektir.

Zühri (rh.a) Hudeybiye fethi hakkında şöyle diyor:

"İslâm'da Hudeybiye fethinden daha büyük bir fetih yoktur. Önceleri müslümanlar ile müşrikler arasında daimi bir savaş vardı. Hudeybiye'de barış yapılıp, savaş sona erince insanlar birbirlerinden çekinmez oldular ve güven sağlandı. Her konuda rahatça oturup tartışma imkânı doğdu. Bu yüzden, az çok birşeyler bilen kişiler İslâm'ı tanıdıkları zaman müslüman oluyorlardı. Hudeybiye antlaşmasından sonraki iki sene içerisinde, o zamana kadar müslüman olanlardan daha çok kişinin müslüman olduğu söylenebilir."

İbn Hişâm diyor ki: "Zühri'nin sözüne delil olarak şunu söyleyebiliriz: Rasûlullah (s.a) Hudeybiye seferine çıktığı zaman, Câbir İbn Abdullah'ın kavline göre, yanında bin dört yüz kişi vardı. Oysa bundan iki sene sonra Mekke'nin fethine tam on bin kişi ile çıkmıştı."

Ahzâb gününde müşrik ordusunun on binin üstünde olmasına karşılık, Mekke fethinde İslâm ordusunun on binin üstünde oluşu, bu apaçık zafer olarak nitelendirilen zaferin gerçek mahiyetini ortaya koymaktadır. Hiç şüphe yok ki, Rasûlullah (s.a) bu büyük zaferi en iyi bir şekilde değerlendirmiştir.

Mücâhid müminlerin de, kazançlı oldukları pozisyonları en iyi şekilde değerlendirmeleri gerekir.

Gelecek özelliklerde, bu zâferin neticeleriyle, İslâm devletinin müşrikler tarafından resmen kabulünün, bütün dengeleri İslâm ve müslümanların lehine nasıl değiştirdiğine şahid olacağız.

pozisyonları en iyi şekilde değerlendirmeleri gerekir.

Gelecek özelliklerde, bu zâferin neticeleriyle, İslâm devletinin müşrikler tarafından resmen kabulünün, bütün dengeleri İslâm ve müslümanlarm lehine nasıl değiştirdiğine şahid olacağız.

"And olsun ki Allah, peygamberinin rüyâsının gerçek olduğunu tasdik eder. Ey İnananlar! Siz, Allah dilerse güven içinde, başlarınızı traş etmiş veya saçlarınızı kısaltmış olarak, korkmadan Mescid-i Harâm'a gireceksiniz. Allah sizin bilmediklerinizi bilir. Size bundan başka yakın zamanda bir zafer verecektir."(Fetih:37)

Altıncı Özellik
MUSTAZ'AFLARIN SAVAŞI

Müslümanlar, Mekke'deki mustaz'aflar hakkında kaygılanıyorlardı. Mekke'den kaçıp gelen Ebu Cendel İbn Süheyl'in (r.a) durumu ciğerlerini parçalamıştı. Fakat sonradan Ebu Basir'in (r.a) çıkışı bütün dengeleri mustazafların ve yeni İslâm devletinin lehine çevirmişti. Bu özellikte, İslâm devletinin muahede anlayışı ile gerilla harbi anlayışını göreceğiz:

"Rasûlullah (s.a) Medine'ye döndükten sonra, Kureyş'in halifi olan Sakafi'lerden Ebu Basir Utbe İbn Useyd Medine'ye geldi. Ebu Basir Mekke'de hapsolunan müslümanlardadı. Bu olay üzerine Ezher İbn Abdü Avf ve Ahnes İbn Şüreyk, Beni Amir'den Huneys İbn Câbir ve kölesi Kevser ile Rasûlü Ekrem'e bir yazı göndererek sulh mucibince Ebu Basir'i geri istediler. Huneys ile kölesi Kevser, Medine'ye Ebu Basir'den üç gün sonra varmışlardı. Getirdikleri yazıyı Ubey İbn Kâ'b, Rasûlullah'a (s.a) okudu. Yazıda şöyle söyleniyordu: "Yaptığımız sulh antlaşmasında, bizden size gelenlerin iâde edilmesine ilişkin maddeyi biliyorsunuz. Bu yüzden, size gelen arkadaşımızı göndermenizi istiyoruz."

Yazı okunduktan sonra Rasûlullah (s.a), Ebu Basir'e onlarla geri dönmesini buyurdu. Ebu Basir: "Ya Rasûlallah! Beni, müslüman olduğum için bana işkence eden müşriklere geri mi gönderiyorsun" dedi. Rasûlullah (s.a): "Ey Ebu Basir! Bu milletle bir antlaşma yaptığımızı biliyorsun. Dinimizde de döneklik yoktur. Hiç şüphe yok ki Allah, sana ve seninle birlikte olan müslümanlara bir kurtuluş yolu açacaktır" buyurdu. Ebu Basir yine: "Ya Rasûlallah! Beni bu müşriklere geri mi vereceksin?" diye sordu. Rasûlü Ekrem: "Ey Ebu Basir! Haydi git. Allah muhakkak sana bir çıkış yolu açacaktır" buyurdu. Rasûlullah'ın (s.a) bu buyruğu üzerine Ebu Basir (r.a) kendisini almaya gelen Huneys ve Huneys'in kölesi Kevser ile yola çıktı. Zülhuleyfe mevkiine geldiklerinde dağarcıklarındaki hurmadan yemek için mola verdiler. Burada Ebu Basir Huneys'e: "Ey Benî Amir'lerin kardeşi! Kılıcın çok keskin midir?"

muhakkak sana bir çıkış yolu açacaktır" buyurdu. Rasûlullah'ın (s.a) bu buyruğu üzerine Ebu Basir (r.a) kendisini almaya gelen Huneys ve Huneys'in kölesi Kevser ile yola çıktı. Zülhuleyfe mevkiine geldiklerinde dağarcıklanndaki hurmadan yemek için mola verdiler. Burada Ebu Basir Huneys'e; "Ey Benî Amir'lerin kardeşi! Kılıcm çok keskin midir?"

diye sordu. Huneys: "Evet, çok iyi ve keskin bir kılıçtır. Çok tecrübe etmişimdir" Ebu Basir: "Müsaade et de bakayım" dedi. Huneys: "İstiyorsan bak" dedi. Ebu Basir kılıcı Huneys'ten kaptığı gibi, bir darbede hemen Huneys'i öldürdü. Huneys'in kölesi Kevser'de kaçarak ta Medine'ye vardı. Mescid-i Saâdet'e koşarak girdi. Rasûlullah (s.a) onun telaşla koşup geldiğini görünce: "Muhakkak şu adam bir korku geçirmiştir" buyurdu. Kevser, Rasûlullah'a (s.a) yaklaşınca, Rasûlullah (s.a) kendisine: "Nedir bu halin? Ne oldu?" diye sordu. Kevser: "Arkadaşımız efendimi öldürdü" dedi. Kevser henüz sözünü bitirmemişti ki, arkadan Ebu Basir de kılıcını kuşanmış bir vaziyette geldi ve Rasûlullah'ın (s.a) önünde dikilerek "Ya Rasûlallah! Vallahi, sana Allah ahdini ifâ ettirdi, beni müşriklere iâde ettin. Sonra Allah beni onlardan kurtardı" dedi. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a), Ahzâb'a hitaben:

"Anası helâk olası Ebu Basir'e hayret olunur. Bu adam harb gelberisi'dir. Bir de buna yardım edecekler bulunsa" buyurdu"[1]

"Rasûlullah'ın (s.a) bu sözünden sonra, Ebu Basir, Huneys'ten selb etmiş olduğu eşyaları (râhilesini ve kılıcını) ganimet olarak bölüştürmesi için Rasûlullah'a (s.a) takdim etti. Rasûlü Ekrem: "Eğer ben, bu ganimeti pay edersem, onlara vermiş olduğum ahdimde durmadığım ortaya çıkar. Huneys'i selbetmen, senin işindir. [Öylece kalsın]" buyurdu. Sonra Kevser'e dönerek: "Ebu Basir'i alıp arkadaşlarına götürür müsün?" diye sordu. Kevser: "Ey Muhammed! Benim onu götürebilecek gücüm yok" dedi. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a), Ebu Basir'e: "İstediğin yere gidebilirsin" dedi"[2]

Bunun üzerine Ebu Basir, huzûr-u saâdet'ten çıkarak "Iys" mevkiine geldi ve Kureyş'in Şam ticâret yolu üzerinde olan deniz sahili tarafında karar kıldı. Ebu Basir yola çıktığında, yanında bir avuç kadar hurmadan başka birşey yoktu. Tam üç gün boyunca bu hurmalardan yedi. Sonra sahile vurmuş bir balığa rastlayıp, onunla karnını doyurdu. Ebu Basir'in kaçmış olduğu haberi Mekke'de gözaltında tutulan müslümanlara ulaşınca onlar da Ebu Basir'in yanına kaçmaya başladılar. Bu haberi onlara Ömer İbn Hattab (r.a) ulaştırmıştı. Hz. Ömer Rasûlullah'ın (s.a) Ebu Basir hakkında söylemiş olduğu: *"Anası helâk olası Ebu Basir'e hayret olunur. Bu adam harb gelberisi'dir. Bir de buna yardım edecekler bu-*

(1) İmtâü'l-Esmâ (Makrizî), c.1, s.303.
(2) İbn-i Hişâm, c. 3, s. 337-338.

Ömer İbn Hat- tab (r.a) ulaşünmştı. Hz. Ömer RasûluUah'm (s.a) Ebu Basir hak- kmda söylemiş olduğu: *"Anası helâk olası Ebu Basir'e hayret olu nur. Bu adam harb gelberisi'dir. Bir de buna yârdım edecekler bu-*

(1) İmtâli'l-EsmA (MakrûS), c.1, b.303. (2) tbn-i Hişâm, c. 3, s. 337.338.

lunsa." sözünü Mekke'deki müslümanlara iletmiş ve Ebu Basir'in sahilde olduğu haberini vermişti. Bu haber üzerine Süheyl'in oğlu Ebu Cendel yetmiş müslüman ile müşriklerin arasından kaçarak Ebu Basir'e iltihâk etti. Artık müslüman olan herkes Kureyş'ten kaçarak Ebu Basir'e iltihak ediyordu. Ebu Basir'in etrafında mühim bir kuvvet toplanmıştı. Bu kuvvet Kureyş'i bayağı rahatsız ediyordu. Ebu Basir ve adamları Kureyş'in Şam'a giden ticaret kervanlarını duyar duymaz çevirip yağmalıyor ve kâfilede bulunan müşrikleri öldürüyorlardı. Son olarak, Şam'a yönelen seksen deve yüklü bir Kureyş ticaret kervanını vurmuşlar ve adam başı otuz dinarlık ganimet ele geçirmişlerdi. Bu Mekke firârisi müslüman mücahidler, başlarına emir olarak Ebu Basir'i seçmişlerdi. Düzenlerini Ebu Basir sağlıyor, onlara namaz kıldırıp, Kur'ân okuyordu. Onlar da Ebu Basir'e sonsuz bir itaatle bağlanmışlardı. Ebu Basir'in komutasında gerilla harbi veren bu küçük müslüman çete Kureyş'i çok bunaltmıştı. Bu duruma daha fazla dayanamayan Kureyş, Rasûlullah'a (s.a) bir yazı göndererek rica ve minnetle, Ebu Basir ve beraberindekileri yanına almasını istediler ve "Bizim onlara ihtiyacımız yok" dediler. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a), Ebu Basir'e bir mektup göndererek, yanındaki mücâhidlerle beraber Medine'ye gelip kendisine katılmalarını istedi. Rasûlullah'ın (s.a) bu mektubu Ebu Basir'e ulaştığında, Ebu Basir ölüm döşeğinde idi. Mektubu okurken, vefat edip Rahmân'ın rahmetine kavuştu ve elindeki mektup ile birlikte defnedildi. Arkadaşları ise Medine'ye geldiler. Sayıları yetmiş kadardı..."[1]

"Mekke'de Ukbe İbn Ebi Muayt'ın kızı Ümmü Gülsüm müslüman olmuştu. Arasıra Tenim nahiyesinde, akrabalarına ait olan bir vahâya gidip, bir kaç gün kaldıktan sonra Mekke'ye geri dönüyordu. Sonra Medine'ye hicret etmeye karar verdi. Ve bir gün, adeti üzere vahaya gidiyormuş gibi yola çıktı. Yolda Huzaâ kabilesinden bir adama rastladı. Ona müslüman olduğunu bildirerek yardımını istedi. Adam onu devesine bindirerek, Medine'ye getirdi. Yolculukları tam sekiz gün sürmüştü. Ümmü Gülsüm, Medine'ye gelir gelmez, Ümmü Seleme'nin (r.a) yanına gitti. Mekke'den muhacir olarak geldiğini ve Rasûlullah'ın (s.a) kendisini geri iâde etmesinden korktuğunu söyledi. Rasûlullah (s.a) Ümmü Seleme'nin (r.a) yanına geldiğinde, Ümmü Seleme, Ümmü Gülsüm'ün duru-

(1) İmtâü'l-Esmâ (Makrizî), c.1, s. 304.

yanma geldiğinde, Ümmü Seleme, Ümmü Gülsüm'ün duru-

(1) İmtâü'l-Esmâ (Makrizî), c.I, s. 304.

munu Rasûlü Ekrem'e arzetti. Ümmü Gülsüm'ün muhacir olarak geldiğini fakat geri iâde edilmekten korktuğunu bildirdi. Bu olay üzerine Allah Teala Rasûlü Ekrem'e Mümtahine ayetini nazil buyurdu:

"Ey İnananlar! İnanmış kadınlar hicret ederek size gelirlerse onları imtihan edin (hicretlerinin sebebini inceleyin). Allah onların imanlarını çok iyi bilir. Onların mü'min kadınlar olduklarını öğrenirseniz, onları kâfirlere geri çevirmeyin. Ne bu kadınlar o kafirlere helâldir, ne de o kafirler bu kadınlara helâl olur. Kafirlerin bu kadınlara verdikleri mehirleri iâde edin. Bu kadınların mehirlerini kendilerine verdiğiniz zaman onlarla evlenmenizde bir engel yoktur. İnkarcı kadınları nikahınızda tutmayın, onlara vermiş olduğunuz mehri isteyin, inkârcı erkekler de hicret eden mü'min kadınlara verdikleri mehirleri istesinler. Allah'ın hükmü budur, aranızda O hükmeder. Allah Alîm'dir, Hakîm'dir"(Mümtahine:10)

Rasûlullah (s.a) müslüman olup Mekke'den gelen erkekleri iâde ediyor, fakat müslüman kadınları iâde etmiyordu.

Ümmü Gülsüm'ün Medine'ye gelişinden bir gün sonra, kardeşleri Velid ve Ammare İbn Ukbe İbn Ebi Muayt kendisini almaya geldiler. Huzur-u saadete çıkarak Rasûlü Ekrem'e: "Ey Muhammed! Bize söz vermiş olduğun şartı yerine getir" dediler. Rasûlü Ekrem: "Bu şart artık bozuldu" buyurdu. Bunun üzerine Mekke'ye geri dönüp, Kureyş'e durumu bildirdiler. Buna rağmen Kureyş, Ümmü Gülsüm'ü almak için kimseyi göndermeye yeltenmedi ve kadınların alıkonulmasına razı oldular."[1]

Ebu Basir (r.a) olayında gerilla harbinin gerektirdiği temel prensipleri görmekteyiz:

1- Böyle bir harbe girmeyi düşünen kimsenin, kuvvetli bir irâdeye, çelikten bir azime ve Kureyş hapisanesinden kaçmayı tasarlayan Ebu Basir'in düşünce yapısı gibi bir düşünceye ve bu düşünceyi uygulayabilecek kudrete sahip olması gerekir. Ebu Basir'in Mekke'den kaçarak Medine'ye hicret edişi, müşriklere karşı direnmek konusunda ne kadar azimli olduğunu, bunun yanısıra aşağılanmayı ve zilleti reddeden mücadeleci bir yapıya sahip olduğunu gösterir.

İşte, yeryüzünde tâğutlara karşı girişilecek herhangi bir silahlı mücâdelenin başlangıç noktası budur.

(1) İmtâü'l-Esmâ (Makrizî), c.1, s. 305-306.

sahip ol- duğwu gösterir.

İşte, yeryüzünde tâğutlara karşı girişilecek herhangi bir si lahlı mücâdelenin başlangıç noktası budur.

(1) tnıtta'l-Gsma (Makrizt), c.l, e. 30S-306.

2- Ebu Basir (r.a) sadece Medine'ye sığınmakla yetinecek olsaydı, kendisini almaya gelen müşriklerle Mekke'ye geri götürüldüğünde, söz konusu olay ortaya çıkmazdı. Fakat, Ebu Basir'in zillete geri dönmemek hususunda liderine ısrar etmesi, onun ne derece kuvvetli bir iradeye sahip olduğuna ve bu irâdenin ileride hazırlayacağı olaylara bir işarettir.

Onun bu ısrarlı tutumu karşısında Rasûlullah'ın (s.a) cevabı şu olmuştur:

"Ey Ebu Basir! Dinimizde döneklik yoktur. Hiç şüphe yok ki, Allah sana ve seninle beraber olan müslümanlara bir kurtuluş yolu açacaktır"

İşte Ebu Basir, davanın liderinden üç önemli prensibi alıyor:

Birinci prensip: Haddi aşan, mücrim müşriklerle olsa dahi yapılan antlaşmalara vefâ göstermek.

İkinci prensip: Cemaâtin menfaâti, ferdin menfaâtinin üstündedir. Bu sebebe binâen, söz konusu şart kabul edilmiştir.

Üçüncü prensip: Allah'a ve O'nun vaâdine güvenmek ki, Allah'ın yardımıyla kurtuluş yolu açılacaktır.

Fakat Ebu Basir, kurtuluş yolunu kendisinin açacağını bilmiyordu. Allah Teâla ise, kendisini buna hazırlıyordu.

3- Belki, Medine'deki müslüman kardeşlerinin, direniş için bir yol ortaya koyması veya bu yolu izlemesi hakkında söyledikleri imalı sözler Ebu Basir'i etkilemiş, Ebu Basir de kendisini kölelik zilletine geri götürmeye gelen müşrikleri öldürmeyi kafasına koymuştu. Ve bu planını, Huneys'in kılıcını almasını gerçekleştiren güzel bir hile ile devreye sokup, Huneys'i öldürdü, daha sonra Huneys'in kölesini Medine'ye kadar takip etti.

4- Ebu Basir'in (r.a) kararlılığını gösteren üçüncü adımı, Medine'ye geldikten sonra Rasûlullah'a (s.a): "Ya Rasûlallah! Vallahi, Allah sana ahdini ifâ ettirdi, beni müşriklere iâde ettin. Sonra Allah beni onlardan kurtardı" şeklinde söylediği sözdür.

Ebu Basir'in (r.a) zekâsı ve düşünce tarzı, onu ferdi girişimler ve ani tepkilerden uzak tutarak, sağlam bir plan ve müslüman mücahidlerce desteklenmiş geniş boyutlu bir savaşa yöneltmede, başlangıç noktasını oluşturmuştur.

Rasûlullah (s.a) sözünde durduğunu tamamen belirtmek için,

girişimler ve ani tepkilerden uzak tutarak, sağlam bir plan ve müslüman mücahidlerce desteklenmiş geniş boyutlu bir savaşa yöneltmede, başlangıç noktasuu oluşturmuştur.

Rasûlullah (s.a) sözünde durduğunu tamamen belirtmek için.

Huneys'in kölesi Kevser'e: "Ebu Basir'i alıp arkadaşlarına götürür müsün?" diye sormuş Kevser: "Ey Muhammed! Benim onu götürebilecek gücüm yok" deyince Ebu Basir'e: "İstediğin yere gidebilirsin" demiştir.

Şüphesiz, zaman, mekân ve adamların seçimi iyi yapılmalı, uzun vâdeli savaş için bir plan ortaya konulmalıdır. Fakat, Medine böyle bir savaş için uygun bir yer değildir. Medine, Mekke'yle yapmış olduğu devlet antlaşmasına bağlıdır. Öyleyse böyle bir savaş için seçilecek yer ve adamların Medine dışından olmaları gerekir. Adamlar Mekke'nin kendi halkından olacaktır. Yer ise Mekke'nin yoluna hakim olmalıdır. Bu yüzden sahildeki geçiş yolu olan "Iys" mevkii seçilmiştir.

Rasûlü Ekrem'in devlet antlaşmasına bağlı kaldığını gösteren en büyük örnek, Huneys'ten selbedilen ganimeti paylaştırmayı reddetmesidir. Çünkü böyle bir olay, Ebu Basir'in Medine'ye sığınma olayının meşruluğunu resmen kabullenmek anlamına gelir. Oysa bu sığınma anlaşma mucibince meşru değildir.

Muhakkak, başka bir yer ve başka adamlar araştırılmalıdır! İşte Ebu Basir, Rasûlullah'ın (s.a) çizmiş olduğu, bu genel çizgi üzerinde yürüyerek hareketini gerçekleştirmiştir.

5- Ebu Basir (r.a) yanındaki bir avuç hurma ile yola çıkmış ve bununla üç gün idare etmiştir. Gerçek bir gerilla kendini açlığa, çıplaklığa ve yokluğa alıştırmalı; kasvet, şiddet ve belâlarla yoğurulup katılaşmalıdır. Ebu Basir, deniz sahiline vuran balıkları arayıp onlarla karnını doyurmuştur. Öyleyse bir gerilla, kendi kişisel imkânlarını son raddesine kadar kullanarak geliştirmeli, mücadelesini dışarıdan gelecek yardımlara bağlamamalıdır. Çünkü bu yardımlar her an kesilebilir. Kesinti ile birlikte mücadele de biter.

6- Ebu Basir gerçek bir gerilla hareketi lideridir. Gerilla harbinin gerektirdiği mübâşir ve gayri mübaşir (müjdeleyici ve korkutucu) uslupları hakkıyla kullanabilmiştir. Amirî Huneys'i, hile yoluyla kılıcını alıp öldürmesi bunu göstermektedir.

İslâm düşmanları, İslâmi hareketi yok etmek için birleştiklerinde, izlenilmesi gereken İslâmi çizgi budur. Hile ve aldatmaca yoluyla İslâm düşmanları katledilip silahları alınmalıdır.

Herhangi bir İslâmi gerilla hareketi ortaya çıkarken, tâğutların taraftarları ve zebânilerine karşı başarılı olabilecekleri münasip metodları uygulayabilirler. Çünkü onlar, ortaklık etmiş oldukları cürmün ne mahiyette olduğunu çok iyi bilmektedir-

Hile ve aldatmaca yoluyla Islâm düşmanlan katledilip silahlan ahnmahdır.

Herhangi bir İslâmi gerilla hareketi ortaya çıkarken, tâğutlarm taraftarlan ve zebânilerine karşı başardı olabilecekle ri münasip metodlan uygulayabilirler. Çünkü onlar, ortaklık et miş olduklan cürmün ne mahiyette olduğunu çok iyi bilmektedir-

ler.

7- Ebu Basir'in liderliğindeki gerilla hareketi, devletler arası antlaşmalara bağlı olan İslâm devletini mazur görmektedir.

Yapmış oldukları operasyonlarla bu devleti zor duruma düşürmemekte ve bu devletin kanun ve prensiplerine tam manasıyla bağlı kalmaktadırlar.

Ebu Basir'in, İslâm ve Rasûlullah'la (s.a) olan bağlantısının, akide ve iman bağı olduğunu görüyoruz. Buna rağmen Ebu Basir, Rasûlü Ekrem'i zor durumda bırakmamaktadır. Çünkü, Rasûlullah (s.a) selbetmiş olduğu ganimeti paylaştırmadığı zaman, gereken dersi almıştır. Günümüzün, İslâmi hareketi bu dersi çok iyi öğrenmelidir. Özellikle de, toprakları üzerinde hareket ettiği devletle olan bağı, imân ve akide bağı olmadığı müddetçe.

İslâmi hareket içerisinde bulunan gençler, yöneticilerinin içinde bulunduğu zor şartları idrâk etmelidirler. Çünkü yönticiler devletin menfaâti için kendilerine yardım etmekten vazgeçebilirler.

Yukarıda geçen olayda da gördüğümüz gibi, Rasûlullah (s.a), müslüman gerillaların korunmamasını; onlara yardım edilmemesini ve kendisine sığındıkları takdirde müşriklere iâde edilmelerini içeren bir antlaşma imzalamıştır.

8- Ebu Basir'in başlatmış olduğu gerilla hareketinin gerçek sermayesi, Mekke'de bulunan mustaz'af müslümanlardır. Bunlar peşpeşe Ebu Basir'e iltihak ederek, yetmiş kişilik bir kuvvet oluşturmuşlardır. Silahlı mücadeleyi başlatan İslâmî hareketlerin bu olaydan almaları gereken pay, başlattıkları mücadelenin gerçek sermayesinin, mücadelenin başlatılmış olduğu memleketin mücahidleri olduğunu bilmeleridir. Gerçek sermayeleri budur. Bu yüzden, Medine'deki müslümanlardan hiç biri, Ebu Basir'in başlatmış olduğu gerilla hareketine katılmamıştır. Çünkü onlar resmi bir devletin düzenli askerleri konumundadırlar. Ama Mekke'deki mustaz'af müslümanların hepsi Ebu Basir'in hareketine katılmıştır. Çünkü bu meselenin gerçek sahibi onlardır. Başka bir devlete dayanarak ortaya çıkan bir gerilla hareketinin başarıya ulaşma imkânı yoktur.

9- Böyle bir hareket için uygun olan yeri seçmenin çok büyük ehemmiyeti vardır. Kureyş'i besleyen ana damar ticarettir. Şam'a olan ticaretleri ise ilk ekseni oluşturmaktadır. Bu yol üzerindeki kıskaçta, Hudeybiye sulhuyla ortadan kalkmıştır. Kureyş birdenbire bu yolda, yeniden anarşinin kol gezdiğini görmüştür. Kafirler

başarıya ulaşma imkâm yoktur.

9- Böyle bir hareket için uygun olan yeri seçmenin çok büyük ehemmiyeti vardır. Kureyş'i besleyeli ana damar ticarettir. Şam'a olan ticaretleri ise ilk ekseni oluşturmaktadır. Bu yol üzerindeki kıskaçta, Hudeybiye sulhuyla ortadan kalkmıştır. Kureyş birden bire bu yolda, yeniden anarşinin kol gezdiğini görmüştür. Kafirler

birbirinin ardınca vurulup yağmalanmakta ve adamları öldürülmektedir.

Bu tür gerilla hareketlerinin, düşmana hayat veren ana damarları kesebilecek stratejik mevkileri tutması, düşmanın gevşeyip boyun eğmesine neden olur. Eğer düşman, hayatının ve varlığının tehlike altında olduğunu hissetmezse, bu tür hareketleri ezip, son ferdine kadar yok edecektir.

Düşmanın sınırları içerisine giriş yolları bulamayan her gerilla hareketinin fertleri neticede başkalarının yardımlarıyla yaşayan siyasi mülteciler haline dönüşeceklerdir. Yapılması gereken tek şey, düşmanın bel kemiğini kırarak mukâvemet gücünü bitirmektir. Gaye, mustazafların üzerinden zulmü kaldırmaktır. Bu gaye için sivil veya askeri tüm hedefler iyi seçilmelidir. Tağutlar canlarına, mallarına ve güvenliklerine zarar gelmeksizin, tutumlarını değiştirmezler. Canları, malları ve güvenliklerinin tehlikede olduğunu gördüklerinde, çepeçevre kuşatılmış olduklarını hissederek teslim olacaklardır.

10- Gerilla hareketinden gaye anarşi çıkarıp, haksız yere kan dökmek değildir. Hedef, inanç fikir ve mukaddesatlarından dolayı ezilen ve zulüm gören insanların üzerinden zulüm ve baskıyı kaldırmaktır. Bu hedef gerçekleştiği zaman gerilla hareketi sona erer.

Bu hedefe binâen, sahildeki müslüman savaşçılar, gerilla savaşı vermişlerdir. Bu durum karşısında, Mekke boğulmakta olduğunu hissetmiştir. Yolları tutulmuş ve güvenlikleri kalmamış olduğundan anlaşmak üzere Rasûlullah'a (s.a) gitmişler ve rica edip, rahmetine sığınarak, bu müslümanları kendi düzenli ordusuna katmasını ve böylece, ordusu için geçerli olan sulh antlaşmasının onlar için de geçerli olmasını istemişlerdir.

Böylece Ebu Basir'in (r.a) komuta ettiği gerilla savaşı hedefine ulaşmış ve müslüman gerillalar İslâm devletine iltihâk etmişlerdir. Düşman saflarından çıkarak, gerilla özelliği kazanan bu mücahidlerin sayısı yetmiştir.

Bu gerilla hareketinin güç ve imkânlarının sınırlarını çok iyi belirlememiz gerekir.

Ebu Basir'in komuta ettiği gerilla hareketinin hedefi Mekke'deki düzeni yıkıp, yeni bir düzen kurmak değildi. Hedef, Mekke'den çıkan mustazafların, Medine'deki komutanlıklarına iltihak edebilmelerini sağlamaktı. Hareket hedefine ulaştı. Hareketin komutanı büyük mücahid Ebu Basir ölmek üzere idi. Elinde

Mek ke’deki düzeni yıkıp, yeni bir düzen kurmak değildi. Hedef, Mek ke'den çıkan mustazaflann, Medine'deki komutanlıklanna ilti hak edebilmelerini sa^amaktı. Hareket hedefine ulaştı. Hareke tin koniutam büyük mücahid Ebu Basic ölmek üzere idi. Elinde

Peygamber'in mektubu olduğu halde ruhunu teslim etti. Allah'ın vâ'dettiği hem zafer, hem de şehadete erişerek, mutmain olarak gözlerini hayata yumdu.

Bu hareketin yanı sıra başka bir davranış daha görmekteyiz ki, bu da Allah düşmanlarının en şiddetlisi olan Ukbe İbn Ebi Muayt'ın kızı Ümmü Gülsüm'ün davranışıdır. Erkeklerin gücüyle, kadınların gücü karşılaştırıldığında, Ümmü Gülsüm'ün bu davranışı Ebu Basir'in kahramanlığından aşağı kalmamaktadır.

İslâm düşmanlığının merkezi olan bir ailede, kalbine İslâm güneşi doğan Ümmü Gülsüm (r.a) ailesinden vazgeçerek, kaçış planları yapmış, sonunda Huzaâ'dan birini bularak, onun yardımıyla Medine'ye hicret etmiştir.

Ümmü Gülsüm'ün (r.a) zekâ ve anlayışı iki yönde belirgin olarak görülmektedir:

1- İslâm düşmanı olan ailesinden kurtulmak için hicreti düşünüp plan kurmak.

2- Kendisine yardım edecek kişiyi iyi seçmesi.

Ümmü Gülsüm (r.a) muâhede şartlarını ve Huzaâ kabilesinin, Hudeybiye sulhundan sonra Hz. Muhammed'e (s.a) müttefik olduklarını biliyordu. Bu yüzden Muhammed'le (s.a) müttefik olan bir şahısla karşılaşmayı bekleyerek, onunla beraber yola çıktı.

Ümmü Gülsüm'ün, Medine'de sığınmak için Ümmü Seleme'yi seçmesi de zekâ ve anlayışını ortaya koymaktadır. Ümmü Gülsüm, Rasûlullah'ın (s.a), anlaşma mucibince, müslüman olarak Medine'ye gelenleri iâde ettiğini biliyordu. Bu yüzden Ümmü Seleme'nin yanında gizlendi. Ümmü Seleme, hicret eden müslüman kadınların ilkiydi. Bundan altı ya da yedi yıl önce, aynı yolla, kendini tehlikeye atarak, Mekke'den, dinini korumak için Medine'deki kocasının yanına hicret etmişti. İşte kader onları aynı çatı altında birleştiriyordu. Sonra Rasûlullah'ın (s.a) evinde, Rasûlü Ekrem durumdan haberdar edildi. Fakat Allah Teâla'dan gelen emirle Ümmü Gülsüm iâde edilmedi.

Ümmü Gülsüm'ün bu cüretkâr hicretinden, ayaklanma esnasında İslâmi hareket için gerekli olan bazı sonuçları çıkarabiliriz.

İslâma göre, bir kadın yanında mahremi olmaksızın sefere çıkamaz. Oysa, Ümmü Gülsüm'ün sekiz günlük bir yolu, yanında mahremi olmaksızın, katettiğini görüyoruz. Çünkü onun mahremleri, Allah'ın düşmanlarıdır. Öyleyse aslolan, onun Allah düşmanı mahremlerinden uzakta, İslâm devletinin gölgesi altında, asıl yuvasında bulunmasıdır.

düşmanlandır. Öyleyse aslolan, onun Allah düş manı mahremlerinden uzakta, İslâm devletinin gölgesi altmda, asıl yuvasında bulunmasıdır. v

Her zaruret kendi boyutlarına göre takdir olunur. Uzun bir yolculukta dahi olsa, müslüman bir kadının ırzı, müşrik bir müttefik tarafından muhafaza edilebilir.

İslâmi hareket ve yöneticilerinin, düşman pisliği içerisine düşmüş her müslüman kadın üzerinde velâyeti vardır. Düşman o kadının öz babası, kardeşi ve kocası da olsa bu şartlar altında İslâm, kendisine bu prensibi seçmiş, İslâm bağını evlilik ve akrabalık bağlarının üstünde saymıştır.

Bu konuda Allah Teâla'nın hükmü şudur:

"Ey İnananlar! İnanmış kadınlar hicret ederek size gelirse onları imtihan edin. (hicretlerinin sebebini inceleyin) Allah onların imanlarını çok iyi bilir. Onların mümin kadınlar olduklarını öğrenirseniz, onları kafirlere geri çevirmeyin. Ne bu kadınlar o kafirlere helâldir, ne de o kafirler bu kadınlara helâl olur. Kafirlerin bu kadınlara verdikleri mehirleri iâde edin. Bu kadınların mehirlerini kendilerine verdiğiniz zaman onlarla evlenmenizde bir engel yoktur. İnkârcı kadınları nikâhınızda tutmayın, onlara vermiş olduğunuz mehri isteyin. İnkârcı erkekler de hicret eden mümin kadınlara verdikleri mehirleri istesinler. Allah'ın hükmü budur, aranızda O hükmeder. Allah Alîm'dir, Hakîm'dir.

Ey mümin erkekler! Eğer inkâr eden eşlerinize sarfettiklerinizden inkârcılara birşey geçecek olursa ve siz de üst durumda olursanız, ganimetten, eşleri giden mümin erkeklere sarfettikleri miktar kadarını verin. İnandığınız Allah'a karşı gelmekten sakının"(Mümtahine: 10-11)

Rasûlullah (s.a); hicret eden müslüman bir kadını himaye etmek için, Allah'ın vermiş olduğu emirle bütün antlaşmayı bozmaya hazırdı.

Müslüman kadınların, bu muazzam hadiseyi çok iyi anlayıp, değer ve kıymetlerini çok iyi bilmeleri gerekir.

İslâm ordusu ve yöneticileri, bir tek müslüman mücahide kadını korumak için, kendisini çok büyük zararlara uğratacak bir savaşa hiç çekinmeden girebilir.

Bu ayet-i celile hakkında, Urve İbn Zübeyr'in (r.a) Zühri'ye yazdıkları, söz konusu kavramı daha açık ve belirgin biçimde ortaya koymaktadır:

"Rasûlullah (s.a), Hudeybiye gününde Kureyş'le sulh yapmıştı. Anlaşma mucibince, velisinin izni olmadan gelenleri geri çevirecekti. Ancak, kadınlar İslâm'a ve Rasûlullah'a (s.a) hicret etmeye başlayınca, Allah Teâla, bu kadınların denenip mümin kadın-

yapmış tı. Anlaşma mucibince, velimi^ izni olmadan gelenleri geri çevi recekti. Ancak, kadınlar İslâm'a ve Rasûlullah'a (a.a) hicret etme ye başlayutca, Allah Teâla, bu kadınlann denenip mümin kadın-

lar oldukları anlaşıldığı takdirde, müşriklere geri çevrilmelerinden râzı olmadı. Onların sadece mehirlerinin kâfirlere geri verilip, kendilerinin alıkonulmalarını emretti. Tabi ki bu; kafirler yanlarında alıkoydukları kadınların mehirlerini müslümanlara geri verdikleri takdirde yapılacaktı. *'İşte Allah'ın hükmü budur. Aranızda O hükmeder. Allah Alîm'dir, Hakîm'dir.'* Bunun üzerine Rasûlullah kadınları alıkoyup, erkekleri iâde etmeye başladı. Sonra Allah'ın kendisine emrettiği şekilde kafirlerin alıkoydukları kadınların mehirlerini onlardan istedi. Onlar bu şartı yerine getirdiği takdirde, müslümanlar da, müslüman olup Medine'ye hicret eden kadınların mehirlerini kafirlere geri göndereceklerdi.

Eğer bu konuda Allah Teâla'nın hükmü olmasaydı, Rasûlullah (s.a), erkekler gibi kadınları da iâde edecekti. Ve eğer, Hudeybiye'de Kureyş'le arasında yaptığı sulh antlaşması olmasaydı, kadınları da, onların mehirlerini de iâde etmezdi. Çünkü sulh antlaşmasından önce, hicret edip gelen müslüman kadınlar hakkında böyle davranıyordu.

Müslüman erkeklerle kafir kadınlar ve müslüman kadınlarla kafir erkekler arasındaki evlilik bağları ortadan kalkmıştı.

İlişkiler artık iman ve akide ilişkileri olmuştu, fakat bu durum iki taraf arasındaki mâli hakları ortadan kaldırmıyordu. Bu meselenin iki devlet arasında halledilmesi mümkündü.

Bu şekilde, İslâmi hareketin bazı durumlarda ne gibi şartlardan vazgeçebileceğini görmüş bulunuyoruz. Aynı zamanda, müslüman kadının da bazı şartlar altında kendisine gelecek olan büyük tehlikeyi telafi etmek için bazı cüzi hükümlerden muâf olduğunu görüyoruz. Mesela, bir kadının kafir kocası ve yakınlarından kaçarak, İslâm ve müslümanların topraklarına gelirken yanında mahremi olmaksızın sefer edebilmesi gibi.

Yedinci Özellik
İSLAM'IN ULUSLARARASI PLATFORMDA İLAN EDİLİŞİ, KRALLAR VE REİSLERE GÖNDERİLEN RİSALELER

Hicri altıncı yılın sonlarında, Rasûlullah (s.a), Hudeybiye'den döndükten sonra büyük devletlerin kralların mektuplar göndermek suretiyle İslâm'a davet etti.

Rasûlullah (s.a) bu krallara mektup göndermek istediğinde, kendisine: "Bu krallar, üzerinde mühür olmayan mektupları ka-

Hicri altmcı yıhn sonlarında, Rasûlullah (s.a), Hudeybiye'den döndükten sonra büyük devletlerin krallarını mektuplar gönder mek suretiyle İslâm'a davet etti.

Rasûlullah (s.a) bu krallara mektup göndermek istediğinde, kendisine; “Bu krallar, üzerinde mühür olmayan mektupları ka-

bul etmezler" denildi. Bunun üzerine Rasûlü Ekrem gümüşten bir mühür yaptırıp, üzerine: "Muhammed Rasûlullah" yazısını kazıttı. Bu yazı üç satır olarak yazılmıştı. *"Muhammed"* bir satır, *"Rasûl"* bir satır ve *"Allah"* bir satır olmak üzere üç satırdı.

Rasûlullah (s.a), ashabından tecrübeli ve bilgili kişileri seçip, bu krallara elçi olarak gönderdi. Allâme El-Mansur Fevri'nin kesin olarak açıkladığı bilgilere göre: Rasûlullah (s.a) bu elçileri hicri yedinci yılın Muharrem ayı başlarında, Hayber'e çıkışından birkaç gün önce göndermişti.

Aşağıda bu mektupların metinleri ve bunlardan bazı özetler verilecektir.

1- Habeşistan Kralı Necaşi'ye Gönderilen Mektup:

Necaşi'nin ismi Ashame İbn'il-Ebcer'dir. Rasûlullah (s.a), hicri altıncı yılın sonlarında veya yedinci yılın Muharrem ayında Damrî nisbetiyle meşhur olan Abdimenâf oğullarından Amr İbn Ümeyye'yi bir mektupla Necaşi'ye elçi olarak göndermiştir. Taberî, bu mektubun metnini zikretmişse de, metin dikkatle incelendiği zaman, Rasûlü Ekrem'in Hudeybiye'den sonra yazmış olduğu mektubun metni olmayıp, Mekke döneminde Habeşistan'a hicret eden muhacirlerle göndermiş olduğu mektubun metni olduğu anlaşılmaktadır. Mektubun son kısmında muhacirler şu lafızla zikredilmektedir: *"Size amcamın oğlu Cafer ve onunla birlikte müslümanlardan bir topluluk gönderdim. Sizin yanınıza geldiklerinde onları yurdunuza yerleştirin ve büyüklük duygusuna kapılmayın."*

Beyhakî'nin, İbn İshâk'tan rivayetine göre, Rasûlullah'ın (s.a) Necaşi'ye göndermiş olduğu mektubun metni şöyledir:

"Bu mektub Allah'ın Peygamberi Muhammed'ten, (s.a), Habeşe'nin yücesi Necâşi Ashame'yedir: Doğru yola gidenlere, Allah'a ve Rasûlü'ne iman edenlere, Allah'tan başka hiç bir ilâh olmadığına, O'nun şeriki bulunmadığına, ne bir dost ne de bir çocuk edinmediğine ve Muhammed'in O'nun kulu ve Peygamber'i olduğuna şahâdet edenlere selâm olsun.

Sizi İslâm'a davet ediyorum, çünkü ben Allah'ın Peygamberi olarak gönderildim. Müslüman ol ki, selâmete eresin. "Ey kitab ehli! Ancak Allah'a kulluk etmek, O'na hiç bir şeyi eş koşmamak, Allah'ı bırakıp birbirimizi rab olarak benimsememek üzere, bi-

şahâdet edenlere selâm olsun.

Sizi İslâm'a davet ediyorum, çünkü ben M lah'm Peygamberi olarak gönderildim. Müslüman ol ki, selâmete eresin. "Ey kitab ehlif Ancak Allah'a kulluk etmek, O'na hiç bir şeyi eş koşmamak, Allah'ı bırakıp birbiritrûzi rab olarak benimsememek üzere, bi-

zimle sizin aranızda müşterek olan söze gelin. Eğer, yüz çevirirlerse: "Bizim müslüman olduğumuza şâhid olun" deyin."

Eğer bu davetime yüz çevirirsen kavminden bütün nasranîlerin günahı boynuna olsun!"

Amr İbn Ümeyye Damrî, Hz. Peygamber'in mektubunu Necâşi'ye tebliğ ettikten sonra, Necâşi mektubu alarak gözlerine sürdü ve tahtından yere inip diz çökerek, Cafer İbn Ebi Talib'in eliyle müslüman oldu. Sonra Hz. Peygmabere (s.a), şöyle bir mektub yazdı:

"Bismillahirrahmanirrahim

Allah'ın Rasûlü Muhammed'e, Necâşi Ashame tarafından: Ey Allah'ın Peygamberi, selâm üzerine olsun ve Allah'ın rahmeti ve bereketi senin üzerine olsun. O Allah ki, O'ndan başka ilâh yoktur, ancak O vardır.

Ya Rasûlallah! Hz. İsâ hakkındaki beyanatı havi mektubunuz bana vâsıl oldu. Yerin ve göğün Rabbi'ne yemin ederim ki, Hz. İsâ da kendi hakkında, zikrettiğiniz şeylerden ziyâde bir şey söylememiştir. Onun tebliğâtı da sizin buyurduğunuz gibidir. Bize tebliğe me'mur olduğunuz İslâm esaslarını öğrendik. Amcanın oğlu ile ashâbını yerleştirdik. Ben şahâdet ederim ki sen Allah'ın Rasûlü'sün, sözünde sadıksın, geçmiş peygamberleri tasdik ediyorsun. Ya Rasûlallah! Ben size biât ettim. Sizden önce de amcanızın oğluna biât edip, onun eliyle âlemlerin Rabbi Allah Teâla'ya iman edip müslüman oldum."

Rasûlullah (s.a) Necaşi'den, Câferle diğer muhacirleri göndermesini de taleb etmişti. Necâşi, Amr İbn Ümeyye ile birlikte iki gemi hazırlayarak muhâcirleri gönderdi. Rasûlü Ekrem Hayber'de iken bu muhacirler yanına ulaşmışlardı.

Hicretin dokuzuncu yılı Receb ayında, Tebük seferi sonrasında Necâşi'nin vefat haberi geldi. Rasûlullah (s.a) Necâşi vefat ettiği gün onun ölüm haberini duyurup, gıyabında cenâze namazını kıldırdı. Necâşi vefat ederken yerine başka bir kral bırakmıştı. Hz. Peygamber, o krala da bir mektup göndermiştir. Fakat onun müslüman olup olmadığını bilmemekteyiz.

2- Mısır Kralı Mukavkıs'a Gönderilen Mektup:

Rasûlullah (s.a), Mısır ve İskenderiye'nin kralı Mukavkıs la-

2- M ısır K rah M ukavkıs'a Gönderilen Mektup:

Rasûlullah (s.a), Mısır ve İskenderiye'nin kralı Mukavkıs la-

kaplı Cüreye İbn Mina'ya şu mektubu gönderdi:

"Bismillâhirrahmânirrahîm.

Allah'ın kulu ve Rasulü Muhammed'ten, Kıbt milletinin ulusu Mukavkıs'a: Selâm hidâyet yoluna gidenlere olsun. Duâ ve temenniden sonra derim ki: Sizi İslâm dinine dâvet ediyorum. Müslüman ol ki selâmete eresin. Müslüman ol ki, Allah ecir ve mükafatını iki kat versin. Eğer bu davetimden yüz çevirirsen Kıbt ehlinin günahı boynuna olsun! "Ey Kitab ehli! Ancak Allah'a kulluk etmek, O'na hiç bir şeyi eş koşmamak, Allah'ı bırakıp birbirimizi rab olarak benimsememek üzere, bizimle sizin aranızda müşterek olan söze gelin. Eğer, yüz çevirirlerse: "Bizim müslüman olduğumuza şahid olun" deyin!"

Rasûlullah (s.a) bu mektubu göndermek için, Hâtib İbn Ebi Belteâ'yı (r.a) seçmişti. Hâtıb, Mukavkıs'ın huzuruna çıkınca, Mukavkıs'a: "Senden önce bu diyarda kendisinin en yüce rab olduğunu iddiâ eden bir adam (Firâvn) vardı. Bu yüzden Allah onu dünya ve ahiret azabına uğrattı. Onunla, ona inananlardan, sonra da ondan intikam aldı. Başkalarından ibret al ki, başkaları senden ibret almasınlar" dedi.

Mukavkıs: "Bugün için bizim bir dinimiz var. Biz bu dinimizi bundan daha hayırlı bir din olmadıkça bırakamayız" diye karşılık verdi.

Hâtıb: "Biz sizi, Allah'ın diğer dinleri neshederek sadece kendisiyle yetindiği İslâm dinine davet ediyoruz. Sizi İslâm dinine davet eden bu Peygamber, bütün insanları dâvet etmiştir. Ona karşı en şiddetli husûmeti Kureyş müşrikleri göstermiştir. Ona karşı en fazla düşman olanlar da yahûdilerdir. Ona en yakın olanlar da nasrânilerdir. Hayatıma yemin ederim ki, Musâ'nın, İsâ'yı müjdelemesi; İsâ'nın Muhammed'i müjdelemesi gibidir. Bizim sizi Kur'ân'a davet etmemiz, sizin Tevrât ehlini İncil'e davet etmeniz gibidir. Her peygamber bir kavme yetiştirilmiştir ki, o kavim, o peygamberin ümmetidir. O peygambere itâat ederek onun ümmeti olmuşlardır. Ey hükümdar! Siz de bu aziz Peygamber'in zamanına erişenlerdensiniz. Biz sizi İsâ'nın dininden menetmiyoruz. Aksine onun davasını size emrediyoruz" dedi.

Bunun üzerine Mukavkıs:

"Ben bu Peygamber'in durumunu tetkik ettim. Onun, ne küçümsenen kötü şeyleri emrettiğini, ne de istenilen iyi şeylerden

Ak sine onun davasmı size emrediyoruz” dedi.

Bunun üzerine Mukavkıs:

“Ben bu Peygamber'in durumunu tetkik ettim. Onun, ne kü çümsenen kötü şeyleri emrettiğini, ne de istenilen iyi şeylerden

menettiğini gördüm. Onu, ne sapık bir sihirbaz ne de yalancı bir kâhin olarak görmüyorum. Kendisinde kalplerdeki gizlilikleri bulup çıkarmak ve gönüllerdeki gizli temâyüleri bilip haber vermek gibi nübüvvet âlâmeti de buldum. Biraz daha düşünmek isterim" dedi. Rasûlullah'ın mektubunu aldı ve fildişinden küçük bir kutu içine koyup, mahfazayı mühürleyerek bir câriyesine verdi. Sonra Arabça yazmayı bilen bir kâtib çağırıp, Rasûlullah'a (s.a) şu cevabı yazdırdı:

"Bismillâhirrahmânirrahîm.

Muhammed İbn Abdullah'a Kıbt kavminin ulusu Mukavkıs'tan: Selâm üzerine olsun. Bundan sonra arzolunur ki: Mektubunuzu okudum, zikrettiğiniz hususu ve dâvetinizi anladım. Peygamber silsilesinden gönderilecek bir peygamber daha kaldığını bilirdim. Fakat onun Şam'dan çıkacağını sanırdım. Gönderdiğiniz elçiye ikrâmda bulundum. Size iki câriye gönderiyorum. Bunların Kıbtiler arasındaki mevkileri yüksektir. Bir de kisve (elbise) takdim ettim. Binmeniz için de bir ester hediye ettim. Selâm üzerinize olsun!"

Mukavkıs, bundan başka bir şey yazdırmadı. Müslüman da olmadı. Takdim edilen cariyelerin isimleri Mâriye ve Sîrîn'dir. Rasûlü Ekrem, Mâriye'yi müslüman olduktan sonra, zevceleri arasına almış ve ondan İbrâhim adında bir oğlu olmuştur. İbrâhim, on sekiz aylık iken vefât etmiştir. Mâriye'nin hemşiresi Sîrîn'i, Rasûlü Ekrem, Ensâr'dan Hassan İbn Sâbit'e vermiştir. Düldül adındaki beyaz ester, Muâviye zamanına kadar yaşamıştır. Hz. Peygamber'in vefatından sonra Hz. Ali binmiştir.

3- Fars Kralı Kisra'ya Gönderilen Mektup:

Hz. Peygamber (s.a), Fars kralı Kisrâ'ya şu mektubu göndermiştir:

"Bismillâhirrahmânirrahîm.

Allah'ın kulu ve Peygamberi Muhammed'ten, Fars'ın ulusu Kisrâ'ya: Hidâyet yoluna gidenlere, Allah'a ve Rasûlü'ne inananlara, Allah'tan başka hiç bir ilâh olmadığına O'nun şeriki bulunmadığına ve Muhammed'in O'nun kulu ve Peygamberi olduğuna şahâdet edenlere selâm olsun! Ey Kisrâ! Seni, Allah'in dini İslâm'a dâvet ediyorum. Çünkü ben bütün insanlara peygamber olarak gönderildim. Hayatta olanları uyarmak ve kâfirler üzerine

selâm olsun! Ey Kisrûl Seni, A llah 'in dini İslâm 'a dâuet ediyorum. Çünkü ben bütün insanlara peygamber olarak gönderildim. Hayatta olanları uyarmak ve kâfirler üzerine

hakkı yerine getirmek için gönderildim. Ey Kisrâ! Müslüman ol ki, selâmete eresin. Eğer bu dâvetimden yüz çevirirsen mecûsi kavminin günahı boynuna olsun!"

Rasûlullah (s.a) bu mektubu göndermek üzere, Abdullah İbn Huzâfe'yi[1] seçti. Abdullah İbn Huzâfe, bu mektubu Bahreyn'in kralına iletmiştir. Bahreyn kralı kendi adamlarından biriyle mi, yoksa yine Abdullah İbn Huzâfe ile mi bu mektubu Kisrâ'ya ulaştırmıştır bilemiyoruz. Velhâsıl, mektup Kisrâ'ya ulaştığı zaman Kisrâ mektubu okuyup, hemen yırtmış ve büyük bir kin ve tekebbürle: "Raiyyetimden hakir bir köle, ismini benim ismimden önce yazmış" diyerek gazaba gelmiştir. Bu haber Rasûlullah'a (s.a) erişince, Rasûlü Ekrem, Kisrâ'nin mülkünün tamamıyle parçlanması için duâ etmiş: "Allah da onu mülkünü yırtıp parçalasın" buyurmuş. Aynen dediği gibi de olmuştur.

Kisrâ, bu mektubun gelmesinden sonra, kendisine bağlı olan Yemen valisi Bâzân'a bir mektup yazarak: "Yanımdan iki kuvvetli adamını şu Hicaz'da bulunan adama gönder ve onu tutup bana getirsinler" diye emretti. Bâzân, en kuvvetli bir adamını, Harhara adında İranlı biriyle beraber Kisrâ'dan aldığı mektubla Hicaz'a gönderdi. Ve Rasûlullah'a (s.a) yazdığı bir mektubta, onlarla birlikte Kisrâ'ya gitmesini emretti. Bu iki adam Medine'ye gelip, Rasûlullah'ın (s.a) huzuruna çıktılar. İçlerinden birisi, Rasûlullah'a:

"Şahlar Şâhı Kisrâ, Yemen vâlisi Bâzân'a seni getirmek için iki kişi göndermesini emretmişti: O da bizi gönderdi. Şimdi bizimle geleceksin" dedi, ardından da tehdit etti. Rasûlullah (s.a) büyük bir vakâr ile kendileriyle yarın görüşeceğini bildirdi.

O gece, Kisrâ ordularının, Kayser orduları karşısında yenilmesinden dolayı Kisrâ'ya karşı büyük bir ayaklanma oldu. Kisrâ'nın oğlu Şireveyh, babasına karşı ayaklanarak onu öldürüp, mülküne el koydu. Bu olay hicri yedinci yılın Cemadiye'l-ûlâ ayı, onuncu salı gecesi meydana gelmiştir. Rasûlullah (s.a) vahiy yolayla bu haberi almıştı. Ertesi günü bu iki adamı çağırıp olayı haber verdi. Adamlar bu haberi duyunca Rasûlullah'a (s.a): "Sen, ne dediğini biliyor musun? Biz seni hafif bir cezâyla cezalandırmayı düşünüyorduk. Bu söylediklerini yazıp Bâzân'a bildirelim mi?"

(1) Abdullah İbni Huzâfa (r.a) Beni Sehm'den ve Kureyş eşrafından olup Habeşistan'a hicret eden ilk müslamanlardandır. Bedir Savaşı'nda bulunmuştur.

haber verdi. Adamlar bu haberi duyunca Rasûlullah'a (s.a): “Sen, ne dediğini biliyor musun? Biz seni hafif bir cezâyla cezalandırma yı düşünüyorduk. Bu söylediklerini yazıp Bâzân'a bildirelim mi?”

(1) Abdullah Ibıti Huzâfo (r.a) Beni Sehm'den ve Kureyş eşrafından câup Habe şistan'a hicret eden ilk müslamanlardandır. Bedir Savaşt'nda bulunmuştur.

diye sordular. Rasûlü Ekrem: 'Evet bunu ona bildirin. Sonra ona deyin ki, Benim dinim ve sâltanatım Kisrâ'nınkinden daha büyük olacaktır. Bineklerin ayaklarının bastığı en ücrâ yerlere kadar ulaşacaktır. Sonra ona şunu da söyleyin: "Eğer müslüman olursa, elinin altında olan mülkünü sana vereceğim ve seni milletine hükümdar olarak bırakacağım' buyurdu."

Adamlar bu cevâbı aldıktan sonra huzûr-u saâdetten çıkıp, Yemen'e döndüler. Duydukları haberi Bâzân'a ilettiler. Bâzân, Rasûlullah'ın sözlerini duyunca: "Vallahi, bunlar bir melikin sözü olamaz. Bu bir peygamber tebliğidir. Ben bu zâtın, söylemiş olduğu gibi bir hak peygamber olduğunu zannediyorum. Göreceksiniz, bu sûikasd hadisesi de, muhakkak, onun dediği gibi çıkacaktır" dedi. Çok geçmeden Şireveyh'ten bir mektub geldi. Şireveyh, babasını katlettiğini bildiriyor ve Bâzân'a şöyle diyordu: "Babamın, sana hakkında mektub göndermiş olduğu zâtın hareketlerini kontrol et ve benim emrim olmaksızın ona ilişme."

Bâzân, Şireveyh'in mektubunda yazılanlara vâkıf olunca: "Bu zât muhakkak hak peygamberdir" deyip müslüman oldu. Yanında bulunan Farslılar da müslüman oldular. Rasûlullah (s.a) Bâzân'ı San'â'da Yemen valiliğinde bıraktı. Böylece Bâzân Rasûlü Ekrem'in Yemen'e gönderdiği valilerin birincisi oldu.

4- Rum İmparatoru Hirakl'e Gönderilen Mektup:

Buhâri, uzun bir bahis içerisinde Hz. Peygamber'in Rum imparatoru Hirakl'e gönderdiği mektubtan bahsetmiştir. Mektubun metni şöyledir:

"Bismillâhirahmânirrahîm.

Allâh'ın kulu ve Peygamberi Muhammed'ten Rum'un büyüğü Hirakl'e: Hidâyet yoluna gidenlere selâm olsun! Müslüman ol ki, selâmete eresin. Müslüman ol ki, Allah ecrini iki kat versin. Eğer bu davetimden yüz çevirirsen hristiyan çiftçilerin günahı boynuna olsun!

"Ey kitab ehli! Ancak Allah'a kulluk etmek; O'na hiç bir şeyi eş koşmamak; Allah'ı bırakıp birbirimizi rab olarak benimsememek üzere, bizimle sizin aranızda müşterek olan söze gelin. Eğer yüz çevirirlerse, 'Bizim müslüman olduğumuza şahid olun deyin.'"

Rasûlullah (s.a) bu mektubu göndermek üzere Dihye İbn Hali-

olduğumuza şahid olun deyin.'"

Rasûlullah (s.a) bu mektubu göndermek üzere Dihye İbn Hali

fe El-Kelbî'yi[1] seçti. Mektubu Kisrâ'ya iletmesi için Busra vâlisine vermesini emretti.

Buhâri'nin, İbn Abbas'tan (r.a) rivayetine göre, Ebu Süfyan İbn Harb kendisine şunları haber vermişti: Ebu Süfyan ticaret için Şam'a giden bir Kureyş kafilesi içinde bulunduğu sırada Hirakl tarafından davet olunmuş, arkadaşlarıyla beraber Hirakl'in huzuruna gelmişler. O zaman Hirakl ile etbâı İliyya'da yani Beytü'l-Makdis'te imiş. Hirakl, etrafında Rum büyükleri olduğu bir sırada bunları huzuruna davet etmiş ve tercümanının da yanına gelmesini emretmiş. Tercümanı vasıtasıyla: "Peygamberlik iddia eden zata neseb olarak en yakınınız hanginizdir?" diye sormuş. Ebu Süfyan derki: "Neseben en yakınları benim" dedim. Bunun üzerine Hirakl: "Onu bana yaklaştırın. Arkadaşlarını da yakına getiriniz. Lâkin arkasında dursunlar" dedi. Ondan sonra tercümanına dönüp dediki: "Bunlara söyle, ben bu zat hakkında, bu adama bazı şeyler soracağım. Eğer bana yalan söylerse, kendisini yalanlasınlar" Ebu Süfyan der ki: "Vallahi, arkadaşlarım yalanımı ötede beride söylerler diye utanmasaydım, onun hakkında yalan uydururdum. Ondan sonra bana sorduğu ilk soru şu oldu: "Sizin içinizde nesebi nasıldır?" "Onun, içimizde nesebi pek büyüktür" dedim. "Sizden bu sözü ondan evvel söylemiş (peygamberlik iddiasında bulunmuş) hiç kimse var mıydı?" diye sordu. "Yoktu" dedim. "Ecdâdı içerisinde melik olanlar var mıydı?" diye sordu. "Yoktu" dedim. "Ona tabii olanlar halkın eşrafı mı, yoksa zayıfları mıdır?" diye sordu. "Zayıflarıdır" dedim. "Artıyorlar mı yoksa eksiliyorlar mı?" diye sordu. "Artıyorlar" dedim. "İçlerinde onun dinine girdikten sonra beğenmeyip irtidâd edenler var mıdır?" diye sordu. "Yoktur" dedim. "Şu dediğini demezden (davetten) önce, kendisini hiç yalan söylemekle itham ettiniz mi?" diye sordu. "Hayır" dedim. "Hiç gadreder mi? (ahdini bozar mı?)" diye sordu. "Hayır gadretmez, ancak biz şimdi onunla bir müddete kadar mütareke halindeyiz. Bu müddet içinde ne yapacağını bilmiyoruz" dedim. Ebu Süfyan der ki: "Kendiliğimden katmak için bu kelimeden başka bir kelime bulamadım." "Onunla hiç savaştınız mı?" diye sordu. "Evet" dedim. "Onunla savaşınız nasıldır?" diye sordu. "Savaş aramızda gidip gelicidir. Kah o bizi zarara uğratır, kah biz onu" de-

(1) Dihye ibni Halife (r.a) Ashâb'ın en güzel ve en kibar bir siması idi. Rivayetlere göre Dihye hazretleri Şam'a vardığında herkes evinden çıkıp bu necib çehreyi görmeye koşmuştu. Cibril (a.s) bazen Resulü Ekrem'e Dihye suretiyle gelirdi.

sordu. “Savaş ara mızda gidip geliddir. Kah o İnzi zarara uğratır, kah biz onu” de-

(1) Dihye fimi Halife(r.a)Adıâb'm en güzel ve en kibar bir simBaidLRivayellere güre Khye hazretleri Şam'a vardığında herkes evinden çıbp bu nedbçehreyi gOrmeıye koşmnştu. Cânil (a.a) bazen Resulü Ekrem'e Dihye suretime gelirdi.

dim. "Peki, size neyi emrediyor?" diye sordu. "Bize, yalnız Allah'a ibâdet ediniz, hiçbir şeyi O'na ortak koşmayınız. Babalarınızın ibâdet ettiğini terkediniz diyor. Bize namazı, doğruluğu, iffeti ve akrabalık bağlarını korumamızı emrediyor" dedim. Bunun üzerine tercümana "Ona söyle, nesebini sordum. İçinizde âli neseb olduğunu söyledin. Peygamberlerde zaten böyle kavimlerin âli neseblerinden gönderilir. İçinizden bu sözü ondan evvel söylemiş hiçbir kimse var mıydı? diye sordum. Hayır dedin. Ondan evvel bu sözü söylemiş bir kimse olsaydı, bu adam kendisinden evvel söylenmiş bir sözü almıştır diyebilirdim. Ecdâdı içinden hiç bir melik var mıydı? diye sordum. Hayır dedin. Eğer ecdâdı içinde bir melik olsaydı, bu da babasının mülkünü geri almaya çalışıyor, derdim. Kendisini hiç yalan söylemekle itham ettiniz mi? diye sordum. Hayır dedin. Ben bilirim ki, insanlara karşı yalan söylemeyen bir kimse, Allah'a karşı hiç yalan söyleyemez. Ona tabii olanlar halkın eşrafı mı yoksa zayıfları mıdır? diye sordum. Sen zayıfların ittiba ettiğini söyledin. Zaten peygamberlere öyleleri ittiba ederler. Ona tabii olanlar artıyor mu yoksa eksiliyor mu? diye sordum. Artıyorlar dedin. Tamam olana kadar imanın durumu böyledir. İçlerinde onun dinine girdikten sonra beğenmeyip irtidad eden var mıdır? diye sordum. Yoktur dedin. İman kalblerde kök salınca böyle olur. Hiç gadreder mi? diye sordum. Hayır dedin. Peygamberler böyledir, gadretmezler. Size ne emrediyor? diye sordum. Yalnız Allah'a ibâdet edip, O'na hiçbir şeyi ortak koşmamanızı size emrettiğini, putlara tapmaktan sizi nehyettiğini, aynı zamanda size namazı, doğruluğu ve iffetli olmayı emrettiğini söyledin. Eğer gerçekten dediklerin doğruysa, şu ayaklarımın bastığı yerlere, yakında o zat malik olacaktır. Zaten bu Peygamber'in çıkacağını bilirdim. Lakin sizden olacağını tahmin etmezdim. Onun nezdine varabileceğimi bilsem, ona ulaşmak için her türlü zahmete katlanırdım. Yanında olsaydım ayaklarını yıkardım" dedi. Ondan sonra Hirakl, Rasûlullah'ın (s.a) Dihye ile Busrâ emirine gönderdiği mektubu istedi. Mektubu getiren adam onu Hirakl'e verdi. O da mektubu okudu. Mektubu okuyunca etrafındakilerin sesleri yükseldi ve bir hengame oldu. Bize çıkmamızı emretti ve çıktık. Süfyan der ki: "Arkadaşlarımla yalnız kalınca onlara dedim ki, Ebi Kebşe'nin oğlunun (yani Muhammed'in) işi hakikaten çok büyüdü. Baksanıza, Beni Asfar Melik'i[1] bile ondan korkuyor" Artık

(1) Araplar Romalılara böyle derlerdi.

çıktık. Süfyan der ki; “Arkadaşlarımla yalmz kalınca onlara dedim ki, Ebi Kebşe'nin oğlunun (yani M uham m edi) işi hakikaten çok bü yüdü. Bakaamza, Beni As& r MelikT'^ bile oq|dan korkuyor'’ Artık

(1) Araplar Romalılara böyle deılenii.

Rasûlullah'ın (s.a) davasının üstün geleceğine, Cenâb-ı Allah İslâm'ı kalbime yerleştirinceye kadar yakinen inanır olmuştum.

5- Bahreyn Hükümdarı Münzir İbn Savi'ye Gönderilen Mektup:

Rasûlullah (s.a) Bahreyn hükümdarı Münzir İbn Sâvi'ye, Alâ İbn Hadramî (r.a) ile bir mektup göndererek, kendisini İslâm'a davet etti. Münzir bu mektubu okuduktan sonra, Rasûlü Ekrem'e cevaben yazdığı mektubunda, arz-ı ihtiramdan sonra şöyle diyordu: *"Ya Rasûlallah! Kıymetli risalenizi Bahreyn ahalisine okudum. Bunlardan bir kısmı İslâm'a muhabbet ve icâbet edip müslüman olmuştur. Bir kısmı ise müslüman olmayı hoş görmemiştir. Memleketimde mecûsi ve yahudi tebeam vardır. Bu vaziyet hakkında emirlerinizi bildirmenizi istirham ederim."*

Bunun üzerine Rasûlü Ekrem şu cevabı verdi:

"Bismillâhirahmânirahîm.

Allah'ın Peygamberi Muhammed'ten Münzir İbn Sâvi'ye: Selâm üzerine olsun. Kendisinden başka ilâh olmayan Allah Teâla'ya senin namına hamd-ü senâ ederim. Muhammed'in Allah'ın kulu ve Peygamberi olduğuna şahâdet ederim. Bu hamd ve şâhadetten sonra; ey Melik, Aziz ve Celil olan Allah adına seni yâd ve sana vasiyet ederim. Muhakkak ki bir kimse bir mümine öğüt verirse, onun hayır ve sevabı ile müstefid olur. Her kim de elçilerimin nasihatlerine uyup emirlerine tabi olursa, bana itaat etmiş olur. Ey Münzir! Elçilerim seni övdüler ve hayır ile andılar. Ben de kavmin hakkında sana şefaâtçi olarak derim ki, bunların müslüman olanlarını, müslümanlıkta sebat ettikleri müddetçe kendi hallerine bırak. Günahkâr olanların da günahları hususunda arz ettikleri özürlerini kabul et. Ey Melik! Sen görevinde iyi olduğun müddetçe, seni görevinden azletmeyi düşünmeyiz. Yahudilerle, mecûsiler kendi dinlerinde kalmak isterlerse serbest bırakır ve cizye vermelerini istersin."

6- Yemame Kralı Havze İbn Ali'ye Gönderilen Mektup:

Rasûlullah (s.a) Yemâme kralı Havze İbn Ali'ye şu mektubu göndermiştir:

6>Yemame Krah Havze İbn AlTye Gönderilen M ^tup:

Rasûlullah (s.a) Yemâme kırah Havze İbn Âli'ye şu mektubu göndermiştir;

"Bismillâhirrahmânirrahîm.

Allah'ın Peygamberi Muhammed'ten, Havze İbn Ali'ye: Hidayet yoluna tâbi olanlara selâm olsun. Mâlumun olsun ki, Rabb'ım İslâm dinini bineklerin ayaklarını basabileceği en ücrâ köşelere kadar yayacaktır. Müslüman ol ki, selâmete eresin. Ben de hakimiyetin altındaki memleketi velâyetin altına vereyim."

Rasûlü Ekrem bu mektubu iletmek için Selît İbn Amr El-Amirî'yi elçi olarak seçti. Selît (r.a) Rasûlullah'ın (s.a) mühürlü mektubuyla Yemâme'ye vardı. Hıristiyan olan Havze'nin huzuruna çıktı, kendisini selâmladıktan sonra Rasûlü Ekrem'in mektubunu okudu. Havze, Rasûlullah'ın davetini reddetmekle kalmadı. Bir de mektub yazarak mektubunda: "Beni davet ettiğin din ne kadar iyi ve güzeldir. Ancak Arap kavmi benim makam ve saltanatımı büyük görüp çekinirler. Saltanatımın bekâsı için bana teminat verirsen sana tâbi olurum" diye bildirdi. Elçi olarak gelen Selît'e (r.a) hediye verip, Hecr kumaşından, dikilmiş bir elbise giydirerek geri gönderdi. Selît bu mektup ve hediyelerle Rasûlullah'ın (s.a) huzuruna gelip, Havze'nin mektubunu takdim etti. Mektup okununca, Rasûlü Ekrem, "Bu şartlar altında, benden bir karış toprak istese yine vermem. Kendisi de, elinin altında bulunanlar da helâk olsun" dedi.

Rasûlullah (s.a), Mekke fethinden döndüğü sırada Cibril (a.s) gelip, Havze'nin öldüğünü bildirdi. Bunun üzerine Rasûlü Ekrem: "Fakat Yemâme işi bitmiş değildir; yakında orada yalancı peygamber türeyecektir ve benden sonra öldürülecektir" buyurdu. Ashabtan birisi: "Ya Rasûlallah! Onu kim öldürecek?" diye sordu. Rasûlullah (s.a): "Sen ve arkadaşların" diye cevab verdi. Hakikaten, Hz. Ebu Bekir'in hilâfeti zamanında yalancı peygamber Ashab-ı Kirâm tarafından katledildi.

7- Şam Hükümdarı Gassani Haris İbn Ebi Şimr'e Gönderilen Mektup:

Rasûlullah (s.a), Hâris İbn Ebi Şimr'e şu mektubu göndermiştir:

"Bismi'llâhirrahmânirrahîm.

Allah'ın Rasûlü Muhammed'ten Hâris İbn Ebi Şimr'e: Hidâyet yoluna tabi olanlara, Allah'a iman edip. Rasûlü'nün nü-

“Bismi'llâhirrahmâniiTahim.

A lla h 'ın Rasûlü Muhammed’ten Hâris İbn Ebi Şim r’e: Hidâyet yoluna tabi olanlara, Allah'a iman edip. Rasûlü’nün nü-

büvvetini tasdik edenlere selâm olsun! Ey hükümdar! Seni ortağı olmayan bir Allah'a imân'a davet ediyorum. İcâbet ettiğiniz surette mülkünüzde yine hükümdar olarak kalacaksınız."

Rasûlullah (s.a) bu mektubu iletmek için elçi olarak Beni Esed İbn Huzeyme'den Şücâ İbn Vehb'i seçti. Şücâ (r.a) Hâris'e Rasûlullah'ın (s.a) mektubunu ulaştırınca Hâris mektubu okuduktan sonra yere atıp: "Kim benim mülkümü elimden alabilir? Onun üzerine ordu göndereceğim" diyerek müslümanlığı reddetti.

Şücâ, Medine'ye geldiğinde Hâris'in bu küstahça hareketini Rasûlü Ekrem'e bildirdi. Rasûlü Ekrem de: "Allah mülkünü elinden alsın!" diye bedduâ etti. Hâris, Mekke fethi sırasında öldü. Bir müddet sonra da İslâm orduları Gassân diyarını zaptederek Gassân idaresine son verdi.

8- Umân Hükümdarına Gönderilen Mektup:

Rasûlullah (s.a), Umân hükümdarı olan Cülendî oğullarından Ceyfer ile kardeşi Abdâ'ya da bir mektub gönderdi. Mektubun metni söyledir:

"Bismillâhirrahmânirrahîm.

Allah'ın kulu ve Rasûlü Muhammed'ten, Cülendî oğullarından Ceyfer ile Abda'ya: Hidâyet yoluna tabi olanlara selâm olsun. Bu duâdan sonra: Ey iki birâder! Sizi İslâm'a davet ediyorum. Müslüman olunuz ki selâmete eresiniz. Ben bütün insanlara gönderilmiş olan Allah'ın Rasûlü'yüm. Hayatta olanları uyarmak, kâfirler üzerine de Allah'ın emirlerini yerine getirmek vazifemdir. Ey kardeş hükümdarlar! İslâm dinini tasdik ve kabul ederseniz, sizi mülkünüz de hâkim kılarım. Eğer İslâm'ı kabul etmezseniz biliniz ki, mülk ve saltanatınız zâil olur. İslâm süvârileri topraklarınızı çiğneyecektir. Mülkünüzde nübüvvetim hâkim olacaktır."

Rasûlü Ekrem'in bu mehâbetli davetnamesini Ubey İbn Kâ'b (r.a) yazıp mühürlemiştir. Dâvetnâme'nin iletilmesi için Amr İbn As (r.a) seçilmiştir. Amr İbn As (r.a) şöyle diyor: "Huzûr-u saâdetten çıkıp yola koyuldum ve Umân'a ulaştım. Abd, Ceyfer'den daha halim, daha iyi bir insandı. Bu yüzden mektubu Abd'e takdim ederek: "Ben Rasûlullah'ın (s.a) sana ve kardeşine gönderdiği elçisiyim" dedim. Abd: "Kardeşim benden yaş itibariy-

koyuldum ve Umân'a ulaştım. Abd, Ce^- fer'den daha halim, daha iyi bir insandı. Bu yüzden mektubu Abd'e takdim ederek: "Ben Rasûlullah'm (s.a) sana ve kardeşine gönderdiği elçisiyim" dedim. Abd: "Kardeşimbenden yaş itibariy-

le daha büyük ve aynı zamanda hükümdardır. Seni ona ulaştırayım da mektubunu okusun" dedi. Sonra: "Bizi neye davet ediyorsunuz?" diye sordu. "Sizi, hiçbir ortağı olmayan bir Allah'a, O'ndan başkasına kulluk etmemeye, Muhammed'in O'nun kulu ve Rasûlü olduğuna şâhadet etmeye davet ediyoruz" dedim. Bunun üzerine Abd: "Ey Amr! Sen kavminin efendisi olan bir adamın oğlusun. Baban nasıl ibâdet ederdi? Biz onu kendimize örnek alırız" dedi. Ben de: "Muhammed'e (s.a) imân etmeden öldü. Onun müslüman olup Rasûlullah'ı (s.a) tasdik etmesini arzu ederdim. Allah Teâla beni İslâm'ın gösterdiği doğru yola iletene kadar, ben de onun gibi inanırdım" dedim. Abd: "Muhammed'e ne zaman tâbi oldun?" diye sordu: "Yakın bir zamanda müslüman oldum" dedim. "Nerede müslüman oldun?" diye sordu. "Necâşi'nin yanında iken" dedim ve Necâşi'nin müslüman olduğunu kendisine anlattım. Abd: "Necâşi müslüman olunca, milleti Necâşi'nin saltanatı hususunda ne yaptı?" diye sordu. "Saltanatını kabul edip, kendisine tâbi oldular" dedim. "Rahibler ve hristiyan din adamları da kendisine tabi oldular mı?" diye sordu. "Evet" dedim. Abd: "Ey Amr! Söylediklerine dikkat et. Bir erkek için yalancılıktan daha rezil bir sıfat yoktur" dedi. "Ben yalan söylemedim ve dinimizde de yalan söylemeyi helâl görmeyiz" dedim. Sonra "Hirakl'ın, Necâşi'nin müslüman olduğunu öğrendiğini zannetmiyorum" dedi. "Evet, öğrendi" dedim. "Bunu nereden biliyorsun?" diye sordu. Ben de "Necâşi, Hirakl'e her yıl haraç ödüyordu. Müslüman olup, Muhammed'in (s.a) nübüvvetini tasdik ettikten sonra: "Vallâhi, artık benden bir dirhem bile istese vermiyeceğim" dedi. Bu haber Hirakl'e ulaştığında, yanında bulunan kardeşi Alniyak: "Sana tâbi olan bir kulunun, başkasının çıkardığı yeni bir dini benimseyip sana haraç ödememesine razı mı oluyorsun?" dedi. Hirakl: "Adam bir dini benimseyip kendisi için o dini seçmiş, ne yapabilirim ki? Vallahi eğer mülkümün elimden gitmeyeceğini bilseydim, onun yaptığı gibi yapardım" dedi şeklinde cevab verdim.

Abd: "Ey Amr! Söylediklerine dikkat et! Sakın yalan söyleme!" dedi. "Vallahi sana doğru söylüyorum" dedim. Abd: "Muhammed'in neyi emredip, neyi nehyettiği hususunda bana bilgi ver" dedi. "Aziz ve Celil olan Allah'a itaat etmeyi emrediyor. O'na karşı gelmekten nehyediyor. İyiliği ve akrabalık bağlarını korumamızı emrediyor. Zulmü, adâveti, zinâyı, içkiyi, taşlara, putlara ve haç'a tapınmayı menediyor" dedim. Abd: "Muhammed'in davet etmiş olduğu şeyler ne kadar da güzeldir. Eğer, kardeşim benim sözümü

itaat etmeyi emrediyor. O'na karşı gelmekten nehyediyor. İyiliği ve akrabalık bağlanm korumamızı emrediyor. Zulmü, adâveti, zinâyı, içkiyi, taşlara, putlara ve haç'a tapınmayı menediyor" dedim. Abd: "Muhammed'in davet etmiş olduğu şeyler ne kadar da güzeldir. Eğer, kardeşim benim sözümü

dinleyip peşimden gelse, hemen gider, Muhammed'e imân edip onu tasdik ederdik. Lâkin kardeşim mülküne çok sıkı bağlıdır, onu kaybedip başkasına tâbi olmayı istemez" dedi. "Eğer müslüman olursa Rasûlullah (s.a) onu mülküne ve kavmine hâkim kılar. Kavminin zenginlerinden sadaka alıp, fakirlerine verir" dedim. Abd: "Bu çok güzel bir davranıştır. Sadaka da nedir?" diye sordu. Rasûlullah'ın (s.a) mallar üzerine farz kıldığı sadakaları develerin sadakalarına varıncaya kadar sayarak, kendisine anlattım. Abd: "Ey Amr! Kendi başına yemsiz otlayıp, sulardan içen sürülerimizden de mi sadaka alır?" diye sordu. "Evet" dedim. "Vallâhi, sayıları çok ve dirhemleri az olan kavmimin bu emre itaat edeceklerini hiç sanmıyorum" dedi. Amr İbn As, der ki: Abd benden işittiklerini kardeşine bildirmek için gitti. Bu arada ben, kapılarının önünde günlerce bekledim. Sonunda beni çağırdılar ve huzura çıktım. İçeri girdiğimde Ceyfer'in adamları beni koltuklarımdan tuttular. Ceyfer beni bırakmalarını emretti. Öne doğru ilerleyip oturmaya yeltendim, oturmama karşı çıktılar. Ben de ayakta durup kendisine bakmaya başladım. Ceyfer: "Hacetin ne ise anlat!" dedi. Ben de kendisine Rasûlullah'ın (s.a) mühürlü mektubunu uzattım. Mektubu alarak mührünü söktü ve sonuna kadar okudu. Ancak ben, kardeşinin ondan daha yumuşak olduğunu görüyordum. Ceyfer: "Kureyş'in ne yapmış olduğunu bana bildirmez misin?" diye sordu. "Ya bu dini isteyerek ya da kılıç karşısında zelil olarak, Muhammed'e tâbi oldular" dedim. "Onunla beraber olanlar kimlerdir?" diye sordu. "İslâm'a kendi istekleriyle girip müslüman olan insanlardır. Onlar, Muhammed'i hak peygamber bilip onu başkalarına tercih etmişlerdir. Kendi akıllarıyla, önceden delâlette olduklarını, Allah'ın kendilerini hidâyete erdirdiğini bilmişlerdir. Bu diyârda, senden başka İslâm'a girmeyeni bilmiyorum. Eğer bugün müslüman olup, ona tâbi olmazsan İslâm süvarileri memleketini çiğneyip geçecektir. Müslüman ol ki, selâmete eresin. Muhammed de (s.a) seni kavmin üzerine hâkim kılsın. İslâm süvarileri memleketini çiğnemesin" dedim. Ceyfer: "Bırakta bugün düşüneyim, yarın tekrar yanıma gel" dedi. Ceyfer'in huzurundan çıktıktan sonra kardeşi ile konuştum. Kardeşi bana: "Ey Amr! Mülkü elinden gitmezse, kardeşimin müslüman olabileceğini umuyorum" dedi. Ertesi gün Ceyfer'in yanına gittiğimde huzuruna çıkmama izin vermedi. Ben de kardeşinin yanına gittim ve Ceyfer'e ulaşamadığımı kendisine bildirdim. O da beni Ceyfer'in huzuruna çıkardı. Ceyfer: "Beni davet etmiş olduğun şeyi

umuyorum" dedi. Ertesi gün Ceyfer'in yamna gittiğimde huzuruna çıkmama izin vermedi. Ben de kardeşinin yanma gittim ve Ceyfer'e ulaşamadığımı kendisine bildirdim. O da beni Cey fer'in huzuruna çıkardı. Ceyfer: “Beni davet etmiş olduğun şeyi

iyice düşündüm. Eğer mülkümü başka bir adama devredecek olursam, Arapların en zayıfı olarak itibar olunurum. Onun süvârilerine gelince, buraya kadar ulaşamazlar. Eğer ulaşacak olurlarsa hiç kimsenin görmediği bir savaş ile karşılaşacaklardır" dedi. "Öyleyse yarın yola çıkıp, sözlerinizi Rasûlullah'a (s.a) ileteceğim" dedim. Gideceğimi anlayınca, bir müddet kardeşiyle baş başa kaldılar. Sonunda: "Biz Muhammed'in izhâr ettiği dine karşı değiliz" dedi ve bütün söylediklerimi kabul etti. Kendisi ve kardeşi birlikte İslâm davetine icâbet ettiler ve Peygamberi (s.a) tasdik ettiler. Yalnız, müslümanlık ile sadaka ve hüküm meselelerini ayrı tutmuşlardı. Yine de benden sonra gelecek olanın işini kolaylaştırmıştım."

Bu olayın akışından, gönderilen mektubun, diğer hükümdarlara gönderilen mektuplardan çok daha sonra olduğu büyük bir ihtimalle de Mekke fethinden sonra olduğu ortaya çıkmaktadır. Rasûlullah (s.a) göndermiş olduğu bu risâlelerle davasını bir çok hükümdara tebliğ etmiş ve bunlardan bazısı imân edip müslüman olmuş, bazıları da inkâr edip kâfir olarak kalmışlardır. Fakat kâfirlerin en azından de zihinlerini meşgul etmiş, dinini ve kendisini onlara tanıtmıştır.

Yukarıda zikredilen risâleler hiç bir açıklamaya gerek kalmaksızın anlaşılabilecek mâhiyettedir.

Rasûlü Ekrem'in uluslararası platformda yapmış olduğu bu siyasi hareket, İslâm'ı bölgesel muhitinden çıkarıp uluslararası boyutlara ulaştırmıştır. Bu hareket kralların tahtlarını sallamış, bazılarının İslâm'a girmelerine neden olmuş, bazı kralları da harbe sevketmiştir. Oysa, Hudeybiye sulhundan önce böyle bir durum söz konusu olamazdı. Çünkü Hudeybiye sulhundan sonra, İslâm devleti tartışmasız Arap yarımadasının en kuvvetli devleti olmuştu. Hudeybiye sulhuyla, büyük kayıplara malolan savaşın sona erdirilmesi, davaya daha çok vakit ayrılıp bütün insanlara tebliğ edilmesine imkan vermişti. Burada hemen işaret etmemiz gereken bir hususta şudur: Büyük devletlere bu şekilde risâleler gönderilmesinin, henüz yeni yeni ayakta durmayı becerebilen İslâm devleti için tehlike arzedebileceği akla gelebilir. Özelliklede o devrin iki büyük devletinin hükümdarları olan Kayser ve Kisrâ'nın dikkatleri bu genç devletin üzerine çevrilebilirdi. Neticede, Muhammed'i ölü veya diri olarak isteyen; risâlesini yırtıp atan Fars kralı Kisra ile, Şam yöneticilerinin böyle bir tavır içerisine girdikleri gözlenilmektedir. Acaba, Medine bütün bu devlet-

risâlesini yırtıp atan Fars krah Kisra Ue, Şam yöneticilerinin böyle bir tavır içeri sine girdikleri gözlenilmektedir. Acaba, Medine bütün bu devlet-

lere karşı koyabilir miydi?

Bu noktaya bir açıklama getirmek gerekmektedir. Şüphesiz davanın uygun bir zamanda tebliğ edilmesi Rabbani vahiy yoluyla olmuştur. Allah Teâla dinini muhafaza edeceğini bizlere bildirmiştir. Medine, büyük Fars devletine karşı koymaktan aciz kaldığı bir zamanda Allah Teâla, Peygamberi'ni ve davasını himaye için, Kisrâ'ya karşı büyük bir ayaklanma olmasını takdir buyurmuştur. Kanaatimce, Rasûlü Ekrem Efendimiz, siyasi ferâsetiyle Fars devletinin ne durumda olduğunu çok iyi biliyordu. Ferâset-i Peygamberî, takdir-i Rabbanî'ye âyân olduğundan tebliğin zamanlaması çok mükemmeldi. Böylece hem farz olan tebliğ vazifesi yapılmış, hem de Farslardan gelmesi muhtemel bir tehlike ortadan kalkmıştı. Neticede müslümanlar, ciddi bir tehlike olarak ilk planda Rumlarla karşı karşıya kalmışlardı.](*) Bu ayaklanma tâğut hükümdar Kisrâ'nın ölümüne neden olmuş, ayaklanarak yapıp yerine geçen oğlu, babasının Muhammed'e (s.a) karşı izlediği politikadan vazgeçmişti. Kisrâ'nın oğlu Şireveyh'in kendisine bağlı olan Yemen vâlisi Bâzân'a gönderdiği mektubta yer alan: "Babamın sana, hakkında mektub göndermiş olduğu zâtın hareketlerini kontrol et ve benim emrim olmaksızın ona ilişme" sözleri onun bu tavrını açıkça ortaya koymaktadır. Diğer taraftan, Fârisilerin, Yemen vâlisi Bâzân ve Yemen halkının İslâm'a girmesi müslümanlar için yeni bir fetih olmuştur.

İslâm devleti için tehlike arzeden diğer şahsiyet ise Gassanî hükümdarı Hâris İbn Ebi Şimr idi. Müslümanları Medine'yi işgal etmekle tehdid etmişti. Bu yüzden Rasûlullah (s.a) siyasi hareketinin yanı sıra, askeri hazırlıkları da ihmal etmemişti. Rum ve onların müttefikleri olan Gassanî hükümdarlarına gönderilen tebliğ risalelerinin, Mûte gazası ve Rumlarla yapılan savaşlara neden olduğunu görüyoruz. Mûte seriyyesinin harekete geçiş sebebi de Rasûlullah'ın (s.a) elçisi Hâris İbn Umeyr'in (r.a) Gassanî hükümdarlarından Şûrahbil İbn Amr tarafından vahşice katledilmesi idi.

Mısır hükümdarı Mukavkıs ile Rum hükümdarı Kayser'in Rasûlullah'ın (s.a) gönderdiği risâlelerden sonra takındıkları tavır, aldatmaca ve zaman kazanmaktan ibaretti. Bu iki hükümdarın İslâm'a girmelerine engel olan faktör, tebeâlarının kendilerine karşı ayaklanmasından ve saltanatlarını yitireceklerinden

(*) Mütercim T. Akarsu

Kayser'in RasûluUah'm (s.a) gönderdi^ risâlelerden sonra takmchklan ta vır, aldatmaca ve zaman kazanmaktan ibaretti. Bu iki hükümda- rm İslâm'a girmelerine engel olan faktör, tebeâlanmn kendileri ne karşı ayaklanmasından ve saltanatlannı yitireceklerinden

(*) Moterciin T. Akanu

korkmalarıydı. Ebu Süfyan'ın (r.a) naklettiği Kayser'le buluşması olayı, Kayser'in Rasûlullah'ı (s.a) tasdik ettiğini, fakat etrafındaki ruhbanların homurdanarak İslâm'a girdiği takdirde kendisini savaş ile tehdid ettiklerini gösteren söz konusu durumu bunun en açık örneğidir.

Habeşistan kralı Necâşi, Bahreyn hükümdarı ve Umân hükümdarı İslâm'a girmişlerdir. Yemâme hükümdarı da, müslüman olmadığı halde, kurnazlık ederek davaya ve ganimetlere ortak olmaya çalışmış, Allah Teâla'da kendisini helâk etmiştir.

Bu satırlar içerisinde belki de en önemli olanı, Allah'ın takdiriyle Kayser'in huzuruna çıkıp, onun Muhammed (s.a) hakkındaki görüşlerini dinleme fırsatını bulan Ebu Süfyan'ın, içinde en büyük etkiyi yapan ve kulaklarında çınlayan, Kayser'in söylediği: "Onun nezdine varabileceğimi bilsem, ona ulaşmak için her türlü zahmete katlanırdım. Yanında olsaydım ayaklarını yıkardım" sözüdür.

Ebu Süfyan'a bundan daha fazla etki eden söz de, Kayser'in: "Eğer gerçekten dediklerin doğruysa şu ayaklarımın bastığı yerlere, yakında o zât mâlik olacaktır." sözüdür. Ebu Süfyan, istemediği halde, gerçekleri anlattığını biliyordu. Muhammed ve etbâını küçümserse, Kayser'in de onları küçümseyeceğini zannediyordu. Fakat takınmış olduğu bu küçümseyici tavrın, Muhammed'in peygamberliği konusunda Kayser'in kanaâtini arttırdığını görünce şaşırmıştı. Ebu Süfyan, kendisini içten saran bu olayın, üzerinde bırakmış olduğu etkiyi, kendi ağzıyla itiraf ederek şöyle diyor: "Ebu Kebşe'nin oğlunun işi hakikaten çok büyüdü. Beni Asfar melikleri bile ondan korkmaya başladılar. Artık, Rasûlullah'ın (s.a) dâvâsının üstün geleceğine, Cenâb-ı Allah beni İslâmla müşerref kılana kadar, yakinen inanır olmuştum."

İslâmi hareketi büyük sıkıntı ve zorluklara soksa bile, hareketin siyasi tavrı, öncelikle yeryüzündeki devlet ya da hükümet başkanları ve yöneticileri de Allah'ın davasına ulaştırmayı hedef almak olmalıdır.

İslâmi hareketin küfür düzenlerine alkış tutması, onlara düzenlerinin aslında İslâm'ın tâ kendisi olduğunu imâ etmesi Allah'ın davasına ve dinine yapılmış en büyük ihânettir. Allah'ın dini, onların tuğyanına, zulmüne ve Allah'ın indirdiklerinden gayrisiyle hükmetmelerine lânet etmektir.

Elimizin altında bulunan bu risâleler, küfür veya tehdidle değil; güzel söz ve hikmetle Allah yoluna nasıl davet etmemiz gerek-

Allah'm indirdiklerinden gayri siyle hükmetmelerine lânet etmektir.

Elimizin altmda bulunan bu risâleler, küfür *veya* tehdidle de- ğü; güzel söz ve hikmetle Allah yoluna nasıl davet etmemiz gerek-

tiğini bizlere öğretmektedir.

İki mesele arasındaki çizgiyi açığa kavuşturmamız gerekir:

Birinci mesele: Devlet yöneticilerine karşı davranış biçimi: Onlara, uygun olan sözleri seçmek, onların bam tellerine dokunabilmek ve pratikteki durumdan yararlanabilmektedir.

İkinci mesele: Hakla bâtılı birbirine karıştırmak: Küfür ve zulümle hükmeden *kafirlere yaltaklanmak*, zulüm ve tuğyanlarına alkış tutup *İslâmi değer* yargılarının üstüne kalem çekmektedir.

Bu iki meseleyi birbirinden ayırt edememek, İslâm'ı ve Allah'ın dinini, zalim yöneticilerin zulümlerinin sabit kalmasına alet ederek onlarla yakınlık kurmak, İslâm saflarını böler ve parçalar. Rasûlullah'ın (s.a) göndermiş olduğu risâlelerde hükümdarlara lakablarıyla hitab edilmiş ve hiçbirisinde bu isimler Rasûlullah'tan önce zikredilmemiştir. İşte bu basit mesele Kisrâ'yı öfkeden çatlatmış: "*Nasıl olur da raiyyetimden hakir bir köle, ismini benim ismimden önce yazar*" diyerek öfkesini açığa *vurdutmuştur*.

Bunun yanısıra risâlelerin metninden: "Rum'un yücesi, Fars'ın yücesi ve Kıbt kavminin yücesi gibi terimlerin kullanılmasında bir sakınca olmadığını görüyoruz. Aynı şekilde, dava ile ilgili meselelerde vahdaniyyet ve nübüvvet düşüncesinin, örtülü veya dolaylı olmaksızın hatta, özellikle belirtilmek sûretiyle açıkça vurgulanması gerektiğini de anlıyoruz. Böyle yapılmadığı takdirde bu mefhumlar gerçek anlamlarını yitirir. Öyleyse, putlara tapanlar için putlara tapmanın, salîb'e tapanlar için de salîb'e tapmanın açıkça reddedildiği belirtilmelidir.

Şahâdeteyn'in (Allah'ın birliğine ve Muhammed'in O'nun Rasûlü olduğuna şâhâdet) açıkça ifâde edilmesinin yanısıra doğruluk, iffetlilik, akrabalık bağlarını korumak gibi, bütün insanların benimseye geldiği, ahlâki İslâm prensiplerinden de bahsedildiğini müşahede ediyoruz. Aynı zamanda Rasûlullah'ın (s.a) hükümdarlara hitab ederken onları en zayıf noktalarından yakaladığına da şahit oluyoruz. Öyle ki, Rasûlullah'ın (s.a) göndermiş olduğu elçiler, İslâm'a karşı savaşmış olsalar bile bütün hükümdarlara İslâm'a girdikleri takdirde saltanatlarının kendi idareleri altında kalacağına dair güvence veriyorlardı.

Her ne şekilde olursa olsun kin ve öfke bu siyaseti değiştirme-

şaMt oluyoruz. Öyle ki, Rasûlullah'ın (s.a) göndermiş ol duğu elçiler, İslâm'a karşı savaşmış olsalar bile bütün hükümdar lara İslâm'a girdikleri takdirde saltanatlanmn kendi idareleri al tında kalacağına dair güvence veriyorlardı.

Her ne şekilde olarsa olsun kin ve öfke bu siyaseti değiştirme-

melidir. Kâfir hükümdarlar, İslâm'a girdikleri, hatta müslümanlarla savaşmayı bıraktıkları zaman onlara iyi muamelede ve ikramda bulunmak esastır.

Bu risaleler İslâm tarihinin önemli dönemeçlerindendir. Bu risâleler müslümanları bütün dünya ile irtibata geçirmiştir. Kimi devletler kendilerine biât etmiş, kimisi teyid etmiş, kimisi de karşı çıkmıştır. Bu olay Allah Teâla'nın Kur'ân-ı Kerim'de apaçık fetih olarak nitelendirdiği olayın en büyük semeresidir. Bu olayla müslümanlar bölgesel savaşların oluşturduğu dar çemberden kurtulup, İslâm'a icâbet eden hükümdarlarla çok geniş ufuklara doğru bir sıçrayış gerçekleştirmişlerdir. Bu olay Hudeybiye sulhuyla ortaya çıkan en uygun bir zamanda yapılmıştır. Kureyş'in on senelik ateşkes ilânı, İslâm devletinin kökleri sabit, dalları gökyüzüne uzanan güzel ve verimli bir ağaç gibi, yeryüzünde kök salıp, ufuklara doğru genişlemesine fırsat vermiştir.

Sekizinci Özellik
İSLAM KUVVETLERİNİN TOPARLANMASI

Hz. Peygamber'in, bu kuvvetleri toparlamak için olaylara yön verişi, bu özelliği açıklığa kavuşturmaktadır.

"Habeşistan muhacirleri, Hayber fethedildiği sırada iki gemiyle Necâşi'nin yanından gelmişlerdi. Başlarında Cafer İbn Ebi Talib (r.a) vardı. Ebu Musâ Abdullah İbn Kays El-Eşâri de (r.a) Eş'arîlerden bir grupla beraber onların yanındaydı.(*) Sayıları yetmişten fazlaydı. İbn Sâd'ın Vâkidî'den kendi senediyle zikrettiğine göre Habeşistan muhacirleri Rasûlullah'ın (s.a) Mediney'e hicret ettiğini öğrendiklerinde, otuz üç erkek ve sekiz kadın olmak üzere tam kırk bir kişi Rasûlullah'a (s.a) katılmak için geri dönmüşler, erkeklerden iki kişi Mekke'de vefât etmiş, yedi kişi Mekke'de hapsolunmuş, geri kalan yirmi dört kişi Bedir muharebesine katılmışlardır. Hicri yedinci yılın Rabî'ül-evvel ayında Rasûlullah (s.a), Necâşiye bir mektup yazarak, kendisini İslâm'a davet etmiş ve bu mektubu Amr İbn Ümeyye (r.a) ile Necâşi'ye yollamış,

(*) Sahih-i Buhârî'de, Ebu Musa El-Eş'arî'nin rivayetine göre, Ebu Musa, Hz. Muhammed'in nübüvvetini ve Medineye hicretini duyunca, eş'arilerden elli üç kişi ile Rasulüllah'a gelmek için bir gemiye binip yola çıkmış, fakat şiddetli fırtına onları Habeşistan sahillerine atmış, orada Cafer İbn Ebi Tâlib'e kavuşmuşlar, sonra da hep birlikte Necâşi'nin hazırladığı iki gemi ile geri dönmüşlerdir. (Mütercim: T. Akarsu)

sahillerine atmış, orada Cafer İbn Ebi Tftlib'e ka vuşmuşlar, sonra da hep birlikte Necâşi'nin hazırladığı iki gemi ile geri dön müşlerdir. (Mütercim: T. Akarsu)

Necâşi de müslüman olmuştur. Rasûlü Ekrem, Necâşi'ye yazmış olduğu mektubta, Habeşistan muhacirleri arasında bulunan Ebu Süfyan'ın kızı Ümmü Habibe ile kendisini evlendirmesini istemiş, Necâşi'de, Ümmü Habibe'yi Rasûlullah'a gelin etmiştir. Aynı zamanda Necâşi'den, orada kalan müslümanları da göndermesini istemiş, Necâşi'de, Amr İbn Ümeyye ile birlikte iki gemi hazırlayarak müslümanlara vermiş. Bu gemilerle yola çıkan müslüman muhacirler, Medine'ye yakın olan Bulâ sahilinde gemilerinin oturması sebebiyle karaya Medine'ye yürüyerek gelmişlerdir. Bu sırada Rasûlullah'ın (s.a) Hayber'de olduğunu öğrenen muhacirler hemen onun yanına gitmişlerdir. Rasûlü Ekrem: "Hangisine sevineceğimi bilemiyorum. Hayber'in fethine mi yoksa Cafer'in gelişine mi?" buyurarak, Cafer'i kucaklayıp alnından öpmüştür. Sonra Hayber'in fethiyle müşerref olan mücahidler, Cafer ile birlikte gelen Habeşistan muhacirlerine de ganimetten pay vermek istemişler ve onlara da ganimetten pay ayırmışlardır. Bu sırada Devsî'lerden Ebu Hüreyre, Tufeyl İbn Amr ve arkadaşları ile Eş'arilerden de bir gurup gelmiş, Rasûlullah (s.a) ashabından onları da ganimete ortak etmelerini istemiş, Ashab-ı Kirâm da: "Onları da ortak ederiz, Ya Rasûlallah!" diyerek, onları da ganimete ortak etmişlerdir."[1]

Habeşistan hicreti üç merhaleden geçmiştir:

Birinci Hicret: Nübüvvetin beşinci yılında olmuştur. Bu muhâcir kafilesinin sayıları azdır. Bu muhâcirler nübüvvetin yedinci yılında Mekke ehlinin İslâm'a girdiği haberini duyup geri dönmüşlerdi ki, bu haber doğru değildi.

İkinci Hicret: Bu hicrette, hicret eden müslümanların sayısı kadın-erkek karışık seksen kişiden fazla idi. Bu sayı, Mekke'de kalan müslümanların sayısına yakındı. İbn Sâd'ın zikrettiğine göre, bu topluluğun yaklaşık üçte biri Medine'ye hicretin akebinde Habeşistan'dan geri dönmüş, içlerinden yirmi dört kişi de Bedir gazâsına katılmıştır.

Son Dönüş: Rasûlullah'ın (s.a) resmi davetiyle, Necâşî vasıtasıyla olmuştur.

Hiç şüphe yok ki, Cafer (r.a) Rasûlullah'ın (s.a) aklından çıkmı-

(1) imtâü'l-Esmâ, C. 1, s. 325-326

Son Dönüş: Rasûlullah'm (s.a) resmi davetiyle, Necâ^ vasıta sıyla olmuştur.

Hiç şüphe yok ki, Cafer (r.a) RasûluUah'ın (s.a) aklından çıkmı-

(1) imtâü'l-Esmâ, C. 1,8.325-326

yordu. Kureyş'le yapılan şiddetli muharebelerde kendisine çok ihtiyaç vardı. Rasûlü Ekrem, savaşta akrabalarının ön planda olmasını çok arzuladığı ve ihtiyaçta hissettiği halde Cafer ve arkadaşlarını çağırmamıştı.

Rasûlullah'ın (s.a) üzerinde etki bırakan en büyük olay, hakkında: "Senin gibi birini, bir daha asla bulamam" ve "Hayatımda benim için bu kadar kötü ve üzücü durum olmamıştır" dediği Hz. Hamza'nın, katledilmesi olayıdır. Rasûlullah'ın (s.a) en yakın akrabalarından olan Hz. Ali (r.a), Hendek gazasında Amr İbn Abdûvudd'un karşısına mübareze için çıkınca, Rasûlü Ekrem'in: "Ya Rabbi! Beni yalnız bırakma. Sen vârislerin en hayırlısısın" diye dua ettiği rivayet olunur. Bu durum, Rasûlullah'ın savaşta akrabalarının ön planda olmalarını ne kadar arzu ettiğini göstermektedir. Ve işte bir kaç ay sonra da, Mûte gazasında Cafer'i mücâhidlerin başında, tayin edilen komutanların üçüncüsü olarak görüyoruz.

Rasûlullah (s.a), akrabaları ve ashabı arasından bir çok mücahide ihtiyacı olduğu halde, muhacirleri yanına çağırmamıştı. Allah bilir, bunun sebebi de Rasûlullah'ın (s.a), Medine kaybedildiği takdirde, intikal olunabilecek ihtiyat merkezleri bulundurmaya gösterdiği özendi. Medine'nin her an için ezici ve ani bir hücuma maruz kalma ihtimali vardı. Bunun için Eş'âriler Yemen'de, Devsîler Devs'te, Habeşistan muhacirleri Habeşistan'da, Gıfârîler'de Gıfâr'da kalmışlardı. Saydığımız bu müslüman cemaatlerin hepsi de mücadelenin devam ettirilebilmesi için birer ihtiyat merkezi olarak tutuluyorlardı.

Şüphesiz Habeşistan mücadele verilebilecek stratejik bir mevki değildi, fakat güvenilir olması ve dava için bir sığınak vazifesi görmesi itibariyle en hayırlı merkezlerden biri idi. Özellikle, Habeşistan hükümdarı Necâşî gizlice müslüman olup Rasûlullah'a (s.a) biât ettikten sonra bu merkezin önemi, daha da artmıştı.

Ancak, Hudeybiye sulhundan sonra durum değişmiş, Medine'nin üzerindeki tehlike ortadan kalkmış, insanlar emniyet içerisinde yaşamaya başlamışlardı. Bu barış ortamı İslâm'ın Arap âleminde ve diğer ülkelerde anlaşılması imkanını hazırlamıştı. Bu merhalede Rasûlullah (s.a) ihtiyat olarak tuttuğu güçleri çağırmıştı. Artık Yemen ve Habeşistan'da bu güçlerin bulundurulmasına gerek yoktu. Aksine, Arap yarımadasının dışına doğru açılan yeni cephede, Rum ve Farslara karşı, bu güçlere çok ihtiyaç vardı.

masına gerek yoktu. Aksine, Arap yanmadasımn dışına doğru açılan yeni cephede, Rum ve Parslara karşı, bu güçlere çokihtiyaç vardı.

Bu ders, İslâmi hareketin, üzerinde önemle durup düşünmesi gereken çok mühim bir derstir. İslâmi hareket tağutlara karşı savaş verirken, bütün kuvvetlerini tek bir mevkide toplamamalıdır. Çünkü bu mevki vurulduğunda -Allah göstermesin- bütün hareket biter. Bu yüzden İslâmi hareketin emin bölgeler araştırıp, ihtiyat güçlerini, bu bölgelere göndermesi gerekir. Zor şartlar değişip bütün bölgeler ve hareket merkezleri güvenilir duruma gelince ihtiyaç duyulmayan bazı merkezler kaldırılabilir. Yahut, ikinci kategorideki merkezlerin hepsine lojistik destek sağlayabilecek ana merkez etrafında bütün güçler toplanır. Böyle bir adım atabilmek içinde hareketin iki ayağı üzerine dikilmiş olması gerekir.

Şehid Seyyid Kutub (Rh.a) diyor ki:

"Rasûlullah (s.a), Mekke haricinde başka bir üs araştırıyordu. Bu üs, İslâm akidesini himaye edebilecek davaya hürriyet temin edebilecek, ve davayı Mekke'de ulaşmış olduğu donuk kalıplar içerisinden kurtarabilecek nitelikte olmalıydı. Bu kâidede dava tam hürriyetine kavuşmalı, davaya tutunanlar da fitne ve sömürüden korunulabilmeliydi... Takdirimce, hicretin ilk ve en önemli sebebi budur.

Yeni devlete merkez konumuna gelecek olan Yesrib'e yönelişi daha bir çok yönelişleri geride bırakmıştır. Örneğin, Habeşistan'a yöneliş, Yesrib'e yönelişten öncedir ki, ilk müminlerden çoğu oraya hicret etmişlerdir. Bu müminlerin, oraya sadece kendilerini kurtarmak için hicret ettikleri görüşü kuvvetli delillere dayanmamaktadır. Eğer durum böyle olsaydı, oraya müminler arasından en kuvvetsiz, en şöhretsiz ve korunmaya en çok muhtaç olanları giderdi. Halbuki durum bu söylediğimizin tamamen aksidir. Her türlü işkenceye, azaba ve fitneye maruz kalan mustaza'fların çoğu hicret etmemişlerdir. Hicret edenler, kendilerini işkence ve eziyetten koruyabilecek, kabile ve akrabalık bağları bulunan tanınmış Kureyş'li şahsiyetlerdir. Hicret edenlerin çoğunluğunu Kureyşliler oluşturmakta idi. Bunlar arasında Cafer İbn Ebi Talib ve Hz. Peygamber'i muhafaza eden Beni Haşim gençleri var idi. Zübeyr İbn Avvam, Abdurrahman İbn Avf, Ebu Seleme El-Mahzûmî ve Osman İbn Affan El-Emevî gibi şahsiyetler bunların arasında idi. Hicret eden kadınlar da kedilerine eziyet ve işkencelerin kesinlikle ulaşamayacağı kimseler olup, Mekke'nin en şerefli ailelerine mensuptular. Belki de bu hicretin arkasında, Kureyş'in büyük ailelerinde bir sarsıntı husule getirmek gibi başka sebebler vardı. Bu ailelerin aziz ve mükerrem evlâtlarının cahiliyenin ka-

kadınlar da kedilerine eziyet ve işkencelerin ke sinlikle ulaşamayacağı kimseler olup, Mekke'nin en şerefli ailele rine mensuptular. Belki de bu hicretin arkasmda, Kureyş'in bü yük ailelerinde bir sarsıntı husule getirmek gibi başka sebebler vardı. Bu ailelerin aziz ve mükerrem evlâtlaruun caMliyenin ka-

ranlıklarını aşarak sadece inançları sebebiyle hicret etmeleri ve bütün akrabalık bağlarını arkalarında bırakmaları, böyle kabîlevî bir toplumu büyük bir sarsıntıya uğratırdı. Hele bu muhacirler arasında yeni dinin ve sahibinin düşmanlarının açtığı savaşta başı çeken cahiliye liderlerinden Ebu Süfyan'ın kızı Ümmü Habibe de varsa. Fakat bu gibi sebebler, Habeşistan hicretinin, yeni dava için emin ve özgür bir yer aramayı hedefleyen yönelişlerden biri olmadığı anlamına gelmez. Özellikle, Habeşistan hükümdarı Necâşi'nin müslüman olduğu hakkında vârîd olan haberler bu düşüncelerimizi destekler mahiyettedir. Sahih olan rivayetlerde geçtiği üzere, Necâşi'nin müslüman olduğunu, açıkça ilân etmesini, patriklerin ayaklanması engellemiştir."[1]

Güvenilir bir merkez ve yeni bir başkent ortaya çıkınca, Habeşistan muhacirlerinin yaklaşık üçte birinin Medine'ye gelmesi ve geri kalan çoğunluğunda Rasûlullah'ın (s.a) emriyle orada kalıp, kâideyi muhafaza etmeleri, Seyyid Kutub'un (rh.a) bu düşünce tarzını desteklemektedir.

Tehlike tamamen ortadan kalkarak güvenli bir ortam oluşup, müslümanlar yok edilmesi imkansız bir güç haline gelince -ki Rasûlullah (s.a) bu durumu: "Artık biz onlara karşı savaşacağız, onlar bize karşı savaşamayacaklar" sözüyle açıklamıştır- gelecek muarekelerde, cihâdta etkili bir rol üstlenmek üzere, Habeşistan muhacirlerinin çağrılması mümkün olmuştur.

Bizim üzerimize düşen, Hz. Peygamber'in çizdiği bu hidayet yolunu takip etmek ve karşımızdaki topluma nasıl karşı koyabileceğimizi öğrenmektir. Söz konusu durumu çok iyi gözetmeli ve meşhur bir atasözünde denildiği gibi, bütün yumurtaları bir sepete koymamalıyız. Aksi takdirde İslâmi hareketin yok olmasına sebebiyet veririzki, Allah Teâla bizi böyle bir gafletten muhafaza etsin.

Dokuzuncu Özellik
ARAP YARIMADASINDA YAHUDİ VARLIĞININ SONA ERDİRİLMESİ "HAYBER GAZASI"

Allah Teâla'nın Fetih sûresinde müminlere vâ'd ettiklerinden

(1) Zilal-i Kur'a, c.1, s. 24-25, Beşinci Baskı (Arapçasından)

ettiklerinden

(1) ZUal-i Kur'a, c.l. s. 24-25, Beşinâ Baskı (Arapçasındaa)

biri de, Aziz ve Celil olan Allah'ın: *"Ey Muhammed! And olsun ki Allah, ağacın altında sana biât eden müminlerden râzı olmuş, gönüllerinde olanı bilmiş, onlara güvenlik vermiş, onlara yakın bir zafer ve ele geçirecekleri bol ganimetler bahşetmiştir. Allah, Aziz ve Hâkîm olandır"*(Fetih: 18-19) kâvlidir.

Hayber gazası hakkında yazılanların en kapsamlı ve güvenilir olan, El'Mubârek Fûrî'nin özetini burada sunmaya çalışacağız:

"Hayber, Medinenin kuzey cihetinde, Medine'ye altmış veya seksen mil uzaklıkta, sağlam kaleleri ve ekili alanları olan büyük bir şehir idi. Şimdi, havası biraz bozulmuş olan bir köy olarak kalmıştır.

Hayber gazâsının sebebi:

Rasûlullah (s.a) Hudeybiye sulhundan sonra, kendilerine karşı olan en kuvvetli üç büyük cenahtan tam olarak emin olunca, geri kalan iki cenahı -Yahudiler ve Necd kabileleri- hesaba çekmek istedi ki, bölgede tam olarak huzur, barış ve güvenlik sağlansın. Müslümanlar da aralıksız devam edegelen kanlı savaşlardan fırsat bularak Allah Teâla'nın risâlesini tebliğ ve ona davet edebilsinler.

Hayber, müslümanlara karşı her türlü oyun ve entrikaların çevrildiği, askeri kışkırtmaların ve savaşa teşviklerin yapıldığı bir merkez haline gelmişti. Bu yüzden müslümanların dikkatlerini yöneltmeleri gereken bir yer idi.

Hayber'in bu özelliklerinin yanısıra şunları da unutmamalıyız: Ahzâb'ı müslümanlara karşı harekete geçiren, Beni Kureyzâ'yı ihanet ve kalleşliğe sürükleyen, sonra da münafiklarla, Gatafan ve diğer Arap bedevileriyle bağlantıya geçip onları müslümanlara karşı kışkırtan Hayber ahalisi idi. Savaşları onlar hazırlıyorlardı.

Bu icraatlariyle müslümanları çok büyük tehlikelere sokmuşlar, hatta Rasûlullah'a (s.a) suikast bile tertiplemişlerdi. Bu sebebten müslümanlar peşpeşe birkaç özel tim göndererek, Selâm İbn Ebi Hukayk ve Useyr İbn Rezzâm gibi entrikacıların başlarını yok etmek zorunda kalmışlardı. Fakat yahudilere karşı müslümanların yapması gereken şey bundan çok daha fazlaydı. Müslümanları bu görevi ertelemeye iten sebep, onlardan çok daha büyük, kuvvetli ve inatçı olan bir güçle -ki, o da Kureyş'tir- savaş halinde oluşlarıydı. Bu savaş sona erip, uygun ortam bulununca, bu

Useyr İbn Rezzâm gibi entrikacıların başlarım yok etmek zorunda kalmışlardı. Fakat yahudilere karşı mûslü-manlann yapması gereken şey bundan çok daha fazlaydı. Müslü manlan bu görevi ertelemeye iten sebep, onlardan çok daha bü yük, kuvvetli ve inatçı olanbir güçle -ki, o da Kureyş'tir- savaş ha linde oluşlanydı. Bu savaş sona erip, uygun ortambulununca, bu

mücrimlerin hesap verme günü de yaklaşmıştı.

Hayber'e çıkış:

İbn İshâk diyor ki: Rasûlullah (s.a) Hudeybiye'den döndükten sonra Zilhicce'yi ve Muharrem'in bir kısmını Medine'de geçirdi. Muharrem'in geri kalan günlerinde ise Hayber'e sefere çıktı... Rasûlullah (s.a) Hayber seferine çıkmaya niyetlenince, cihada sadece gönüllü olarak katılmak isteyenlerin kendisiyle beraber gelmelerini ilân etti. Bunun üzerine, sadece ağaç altında kendisine biât eden müminler, Rasûlullah'la birlikte Hayber gazasına çıktılar. Sayıları bin dört yüz kişi kadardı... Münafıklar ise cihadtan geri kalarak, yahudiler hesabına çalışmaya başladılar. Münafıkların reisi Abdullah İbn Ubey, Hayber yahudilerine: "Muhammed sizinle savaşmak üzere yola çıkmıştır, dikkatli olun. Ondan korkmanıza gerek yok, çünkü siz sayı ve araç gereç yönünden ondan üstünsünüz. Muhammed'le birlikte olanlar az sayıda, düzensiz bir topluluktur, silahları da çok azdır" diye haber gönderdi. Bu haberi alan Hayber yahudileri, Kinâne İbn Ebi Hukayk ile Havze İbn Kays'ı, yardım istemek üzere Gatafan kabilesine gönderdiler. Müslümanlara gâlib geldikleri takdirde, Hayber'in senelik mahsûlünün yarısını kendilerine vereceklerini bildirdiler. Gatafan kabilesi, Hayber yahudilerinin müttefiklerindendi ve müslümanlara karşı onlara yardımda bulunurlardı.

İslâm ordusu Hayber surlarında:

Müslümanlar, sabahında büyük bir hûcumun başlayacağı geceyi Hayber yakınlarında geçirmişlerdi. Çünkü, Rasûlullah gece vakti bir düşman üzerine vardığında onlara gece baskını yapmaz, sabahı beklerdi. Rasûlullah burada gecenin sonunda ve alaca karanlıkta sabah namazını kıldı. Sabah olunca Hayber yahudileri, hiçbir şeyden habersiz, kazmalarıyla kürekleriyle tarlalarına çıkmışlardı. Rasûlullah'ın ordusunu görünce: "Muhammed! Vallâhi Muhammed ve ordusu" diye bağrışarak gerisin geriye kalelerine kaçtılar. Rasûlullah (s.a): "Allahu ekber, harıbet Hayber! (Allah büyüktür. Hayber harab olmuştur) Eğer biz bir kavmin yurtlarına inersek, yola gelmeyenlerin sabâhı ne kötü olur" buyurdu.[1]

(1) Sahih-i Buhâri, c.2, s. 603-604.

banbet Hayber! (Allah büyüktür. Hayber harab olmuştur) Eğer biz bir kavmin yurtlanna inersek, yola gelmeyenlerin sabâhı ne kötü olur" bu3rurdu.'"

(1) Sahih-i Buhâri, c.2, s. 603-604.

Savaşa hazırlanış ve Hayber kaleleri:

Geceleyin Rasûlullah (s.a): "Müslümanların şu bayrağını yarın öyle bir kişiye vereceğim ki, Allah Hayber'in fethini onunla müyesser kılacaktır. O, Allah'ı ve Allah'ın Rasûlü'nü sever. Allah ve Rasûlü de o kahramanı sever!" buyurdu. Bu yüce şerefin kime nasib olacağı bilinmemekle beraber, herkes, o gece bayrağın kendisine verilmesi ümidiyle sabahlamıştı. Sabah olunca Rasûlullah (s.a): "Ali İbn Ebi Tâlib nerededir?" diye sordu. Ashâb tarafından: "Ya Rasûlallah! Gözlerinden şikayet ediyordu!" denildi. Rasûlü Ekrem: "Onu bana gönderiniz!" buyurdu. Bunun üzerine Ali İbn Ebi Talib huzura getirildi. Rasûlullah (s.a) mübarek tükrüğünü Hz. Ali'nin gözlerine püskürdü ve dua buyurdu. Hz. Ali'nin gözleri hemen iyileşti, sanki evvelce hiç ağrısı yokmuş gibi oldu. Rasûlullah (s.a) sancağı Hz. Ali'ye verdi. Hz. Ali: "Ya Rasûlallah! Hayber yahudileriyle, onlar da bizim gibi müslüman oluncaya dek savaşacak mıyım? diye sordu. Rasûlü Ekrem: "Ya Ali! Ağır ol! Hayber sahasına in! Sonra onları İslâm'a davet edip, üzerlerine vacip olan İslâm umdelerini bildir! Ya Ali, senin bu irşâdınla Allah'ın tek bir kişiyi hidayete erdirmesi, senin için, kızıl develerden bir sürünün olmasından daha hayırlıdır!" buyurdu.(1)

Hayber iki kısma ayrılıyordu. Birinci kısımda beş kâle bulunmaktaydı: 1- Nâim kalesi. 2- Sâ'b İbn Muâz kalesi. 3- Zübeyr kalesi. 4- Ubey kalesi. 5- Nizâr kalesi. Bu kalelerden ilk üçü, En-Nutât denilen bir bölgedeydi. Diğer ikisinin bulunduğu yere de Eş-Şâkk deniliyordu. İkinci kısımda ise sadece üç kale bulunmaktaydı: 1- El-Kamûs kalesi (Bu kale Beni Nâdir'den Ebi Hukayk oğullarının kalesi idi.) 2- El-Vatih kalesi. 3- Es-Selâlim kalesi.

Hayber'de bu sekiz kaleden başka kaleler de var idi. Fakat bunlar çok küçük olup diğerleri gibi kuvvetli ve savunmaya elverişli değillerdi.

Savaş Hayber'in ilk kısmında cereyan etmişti, üç kalesi olan ikinci kısım ise, savaşçılarının çok olmasına rağmen savaş verilmeden teslim olmuştu.

Savaşın başlaması ve Nâim kalesinin fethi:

Bu sekiz kaleden, müslümanların ilk hücum ettiği kale Nâim

(1) Sahih-i Buhârî, Hayber Gazası babı

Savaşın başlaması ve Nâim kalesinin fethi:

Bu sekiz kaleden, müslümanlann ilk hücum ettiği kale Nâim

(1) Sahih-i Buhâıî, Haylıer Gazası babı

kalesidir. Stratejik bir konuma sahip olup, yahudilerin ilk savunma hattını oluşturduğundan müslümanlar ilk hücumu bu kaleye yapmışlardır. Aynı zamanda bu kale, bin kişiye bedel sayılan yahudi kahramanı Merhab'ın kalesidir.

Ali İbn Ebi Talib (r.a), müslümanlarla birlikte bu kalenin önüne çıkıp yahudileri İslâm'a davet etti. Yahudiler bu daveti reddettiler. Komutanları Merhab'la birlikte savaş meydanına çıktılar. Merhab, savaş meydanına çıkar çıkmaz, mübârezeye davet etti. Seleme İbn Ekvâ diyor ki: Hayber'in önüne geldiğimizde, komutanları Merhab savaş meydanına çıkıp, kılıcını sallayarak:

"Bütün Hayber ahalisi ben Merhab'ı, savaşlar şiddetlenip alevlendiği zaman ortaya atılan, çok iyi silah kullanan, tecrübeli bir kahraman olarak bilirler" dedi.

Bunun üzerine amcam Amir, mübareze için Merhab'ın karşısına çıkarak:

"Bütün Hayber ahalisi, ben Amir'i, çok iyi silah kullanan ve tehlikelerden hoşlanan bir kahraman olarak bilirler." dedi.

Birbirlerine karşılıklı hamle yaptılar. Merhab'ın kılıç darbesi amcam Amir'in kalkanı üzerine geldi. Amir aşağıdan bir hamle yaparak yahudiyi bacağından vurmak istedi. Fakat kılıcı kısa olduğundan, çok hızlı bir şekilde yaptığı hamle geri gelerek onu dizinden yaraladı ve bu yarası yüzünden öldü. Rasûlü Ekrem, iki parmağını birbirine yapıştırarak, onun hakkında: "Onun için iki ecir vardır" buyurdu.

Anlaşılıyor ki, Merhab bundan sonra tekrar mübareze isteyerek aynı sözlerini tekrarladı. Bu sefer karşısına Ali İbn Ebi Talib çıktı. Seleme İbn Ekvâ diyor ki: Hz. Ali mübarezeye çıkınca:

"Ben öyle bir kişiyim ki, anam beni, korkunç ormanların arslanı gibi, Haydar diye isimlendirmiştir. Herkesin hakkını, gerektiği gibi veririm." dedi.

Merhab'ın kellesini uçurarak, onu tepeledi ve kalenin fethi onun eliyle müyesser oldu.(1)

Ali (r.a) yahudilerin kalelerine yaklaşınca, bir yahudi kale mazgallarından kafasını çıkararak: "Sen kimsin?" diye sordu. Hz. Ali: "Ben Ali İbn Ebi Talib'im" dedi. Bunun üzerine yahudi: "Musâ'ya indirilene nail oldunuz" dedi.

Sonra Merhab'ın kardeşi Yâsir meydana çıkarak: "Kim benimle mübareze yapacak" diyerek efelendi. Karşısına, Zübeyr (r.a)

(1) Sahih-i Buhâri, c.2, s. 203.

üzerine yahudi; “Musâ'ya indirilene nail oldunuz” dedi.

Sonra Merhab'ın kardeşi Yâsir meydana çıkarak: “Kim benim le mübareze yapacak” diyerek efelendi. Karşısına, Zübeyr (r.a)

(1) Sahih-i Buhâri, c.2, s. 203.

çıktı. Zübeyr'in anası Safiye: "Ya Rasûlallah! Oğlumu öldürecek" diyerek telaşa kapıldı. Rasûlü Ekrem: "Aksine, oğlun onu öldürecek" dedi ve nitekim Zübeyr (r.a) Yâsir'i öldürdü.

Nâim kalesinin etrafında çok kanlı bir çarpışma oldu. Bu çarpışmada yahudi savaşçıların çoğu katledildi. Bu yüzden yahudilerin mukavemeti kırıldı ve müslümanların hücumunu önleyemez hale geldiler.

Bazı kaynaklara göre, müslümanlar şiddetli bir mukavemetle karşılaştılar ve savaş günlerce devâm etti. Sonunda, yahudiler daha fazla mukavemet edemeyeceklerini anlayınca bu kaleden Sâ'b kalesine çekildiler ve böylece müslümanlar Nâim kalesini ele geçirdiler.

Sa'b İbn Muaz Kalesinin Fethi:

Sâ'b kalesi kuvvet ve mukavemet bakımından, Nâim kalesinden sonra ikinci kaleydi. Müslümanlar, Ensâr'dan Habbab İbn Münzir'in (r.a) komutasında, bu kaleye karşı saldırıya geçtiler. Kaleyi üç gün muhasara altında tuttular. Kuşatmanın üçüncü günü Rasûlullah (s.a) bu kalenin fethinin müyesser olması için, özel olarak duâda bulundu. "İbn İshâk'ın rivayetine göre: Eslem kabilesinden Beni Sehm, Rasûlallah'a gelerek: "Ya Rasûlullah! Biz bütün gücümüzü sarfettik. Fakat elimizden bir şey gelmiyor" diyerek özür beyanında bulundu. Bunun üzerine Rasûlü Ekrem Efendimiz: "Allah'ım, muhakkak ki sen, bunların durumunu en iyi bilensin. Bunların kuvvet ve takatları yoktur. Benimde onlara yardım hususunda yapabileceğim birşey yoktur. Yahudilerin en güçlü oldukları ve en fazla erzak stokladığı bu kaleyi fethetmeyi, bizlere müyesser kıl Ya Rabbi!" diye duâ buyurdu. Rasûlü Ekrem'in bu duâsından sonra, öğle vakitlerinde, Aziz ve Celil olan Allah'ın yardımıyla Sâb İbn Muaz kalesi fetholundu. Hayber'de bu kale kadar, erzâk stokuna sahip başka bir kale yoktu."[1]

Bu duâdan sonra Rasûlullah (s.a) müslümanları hücuma gönderince, Eslem oğulları hücumda başı çektiler. Kâle önünde süren şiddetli bir çarpışmadan sonra aynı gün, daha güneş guruba ermeden, kale fethedildi. Müslümanlar kalenin içinde, çok sayıda mancınık buldular.

İbn İshâk'ın rivayetinde zikrolunan bilgilere göre, bu savaş es-

(1) İbn Hişâm, c.3, s. 346.

süren şiddeüi bir çarpışm adan sonra aym gün, daha güneş guruba erme den, kale fethedildi. Müslümanlar kalenin içinde, çok sayıda man- cımk buldular.

İbn ishâk'ın rivayetinde zikrolunan bilgilere göre, bu savaş es

ti) İbn HiştOn, c.3, s. 346.

nasında müslümanlar açlık çekmişler ve bu yüzden merkepleri keserek, etleri pişirmek için ateşler üzerine kazanlar yerleştirmişlerdi. Rasûlullah (s.a) bu durumu öğrenince, onları, ehlî merkep etlerini yemekten menetti.

Zübeyr Kalesinin Fethi:

Nâim ve Sa'b kalelerinin fethinden sonra yahudiler En-Nutât kalelerinden Zübeyr kalesine geçtiler. Bu kâle bir tepenin üstünde, çok sağlam bir kale idi. Süvari ve piyadelerin bu kaleye ulaşabilmeleri hayli güçtü. Rasûlullah (s.a) bu kaleyi kuşatma altına aldı ve kuşatma üç gün sürdü. Üçüncü gün yahudilerden biri gelerek: "Ey Eba'l-Kâsım! Bu şekilde sen bir ay bile kuşatma yapsan, seni umursamazlar. Onların yer altında bir kaynakları vardır. Gece çıkarak sularını oradan içerler, sonra da dönüp kalelerini sana karşı savunurlar. Çünkü açlık ve susuzluk çekmezler. Eğer onların suyunu kesecek olursan, o vakit çöle çıkmaya mecbur kalırlar" dedi. Yahudi'nin bu haberi üzerine, Rasûlullah (s.a) onların suyunu kesti ve kale içerisindeki yahudiler dışarı çıkıp savaşmak zorunda kaldılar. Çok büyük bir hırs ve şiddetle savaştılar. Bu savaşta müslümanlardan bir grup şehid oldu. Yahudilerden de yaklaşık on kişi öldürüldü ve sonunda Rasûlullah (s.a) bu kaleyi de fethetti.

Ubey Kalesinin Fethi:

Zübeyr kalesinin fethinden sonra, yahudiler Ubey kalesine geçerek burada istihkam yapmaya başladılar. Müslümanlar bu kaleyi de kuşatma altına aldılar. Yahudilerden iki kahraman ard arda meydana çıkarak mübareze istediler. Bunların karşısına çıkan müslüman kahramanlar bu yahudileri katlettiler. İkinci yahudi mübarizi katleden kişi, meşhur Ebu Dücâne Semmâk İbn Harşe El-Ensârî idi. Ebu Dücâne bu yahudiyi öldürdükten sonra, kaleye hücuma geçti. Onunla birlikte İslâm ordusu da hücuma kalktı. Savaş yaklaşık bir saat devâm ettikten sonra kaleye girildi. Bunun üzerine yahudiler, Nutât denilen birinci bölgenin son kalesi olan Nizâr kalesine sığındılar.

Nizâr Kalesinin Fethi:

Bu kâle, Hayber'in birinci kısmının en sağlam kalesi idi. Yahu-

Bu kâle, Hayber'in birinci kısmının en sa^am kalesi idi. Yahu-

diler, müslümanlar ne kadar çaba sarfederlerse etsinler burayı ele geçiremezler düşüncesiyle, gayet emindiler. Bu yüzden, diğer kalelerde yaptıkları gibi, kadınları ve çocukları kaleden çıkartmaya lüzum görmediler. Müslümanlar bu kaleyi çok süratli bir şekilde kuşatma altına aldılar. Yahudilere karşı çok şiddetli hücumlar yaptılar. Fakat kale yüksek bir dağın tepesinde ve çok sağlam bir yapıda olduğu için bir türlü kaleye giremiyorlardı. Yahudiler de, kalenin dışına çıkarak müslümanlarla çarpışmaya cesaret edemiyorlardı. Fakat müslümanları ok yağmuruna tutup, mancınıklarla taş yağdırmak suretiyle müthiş bir savunma yapıyorlardı. Nizâr kalesinin bu savunması müslümanları zor durumda bırakınca, Rasûlullah (s.a) mancınıkların kurulmasını emretti. Müslümanlar bu mancınıkları kullanmak suretiyle kale surlarında gedikler açtılar ve bu gediklerden kaleye girdiler. Kale içerisinde çok şiddetli bir savaş oldu. Neticede yahudiler büyük bir yenilgiye uğradılar. Çünkü, bu kaleden diğer kalelere çekilmeye imkân bulamamışlardı. Sadece kaçabilenler kaçmış, kadınlarını ve çocuklarını müslümanlara bırakmışlardı. Bu zorlu kalenin fethedilmesiyle Hayber'in birinci kısmı tamamen fethedilmiş oldu. Yani, Nutât ve Şakk bölgeleri müslümanların eline geçti. Şakk bölgesinde bir takım küçük kaleler vardıysa da, Nizâr kalesinin fethinden sonra yahudiler bu küçük kaleleri de boşaltıp Hayber'in ikinci kısmına sığındılar.

Hayber'in İkinci Kısmının Fethi:

Nutât ve Şakk bölgeleri fethedildikten sonra Rasûlullah (s.a) El-Ketibe adıyla maruf olan ikinci kısma, Vatih ve Selâlim kalelerine yöneldi. Nutât ve Şakk bölgesinden kaçıp gelen yahudiler bu kalelere sığınmışlar ve çok mükemmel bir şekilde istihkâm yapmışlardı.

Megâzi ehli, bu üç kalenin herhangi birinde savaş olup olmadığı hakkında ihtilafa düşmüşlerdir. İbn İshâk'ın rivayetlerine göre Kâmûs kalesinin fethedilmesi için savaşıldığı kesindir. Hatta bu kalenin teslim olma çağrısı ve anlaşmaları olmaksızın, doğrudan doğruya savaşla fethedildiğini beyan etmektedir. Vâkıdî ise bu kısmın üç kalesinin de anlaşma yoluyla alındığını beyan etmektedir. Kamûs kalesi savaştan sonra yapılan bir anlaşmayla müslümanlara teslim edilmiş olabilir. Fakat diğer iki kale savaş olmaksızın müslümanlara teslim olmuştur. Herhalükarda, Rasûlullah

fethedildiğini beyan etmektedir. Vâkıdî ise bu kısmın üç kalesinin de anlaşma yoluyla ahndığım beyan etmekte dir. Kamûs kalesi savaştan sonra yapılan bir anlaşmayla müslü manlara tesUm edilmiş olabilir. Fakat diğer iki kale savaş olmak sızın müslümanlara teslim olmuştur. Herhalükarda, Rasûlullah

(s.a) El-Ketîbe adıyla anılan ikinci kısma gelince büyük bir kuşatma başlatmış ve bu kuşatma tam on dört gün sürmüştür. Bu müddet içerisinde yahudiler kalelerinin dışına çıkmamışlardır. Rasûlullah'ın (s.a) mancınıkları kurmaya niyetlendiğini görünce helâk olacaklarını anlamışlar ve Rasûlullah'tan (s.a) barış istemişlerdir.

Barış Antlaşması:

İbn Ebi Hukayk, Rasûlullah'a haber göndererek görüşmek istediğini bildirdi. Rasûlü Ekrem de bunu kabul etti ve görüşme yapıldı. Görüşme sonucu varılan antlaşma mûcibince, yahudilerin kalelerinde bulunan savaşçılar öldürülmeyecekler, kadınlarını ve çocuklarını alıp Hayber topraklarını terkedeceklerdi. Bütün topraklarını, mallarını, sarılarını ve beyazlarını (yani altınlarını ve gümüşlerini), takılarını, bineklerini ve silâhlarını müslümanlara bırakıp sadece üzerlerindeki elbiselerle çekip gideceklerdi. Görüşmeden sonra Rasûlullah (s.a): "Eğer benden birşey gizlerseniz, antlaşma mûcibince Allah ve Rasûlü'nün üzerine olan zimmetiniz düşer (yani anlaşma bozulur)" dedi. Bu şartlar üzerine yahudiler, müslümanlarla musalaha yaptılar ve kalelerini müslümanlara teslim ettiler. Böylece Hayber'in tümü fethedilmiş oldu.

Antlaşmayı Bozmasından Dolayı,
İbn Ebi Hukayk'ın Öldürülmesi:

Söz konusu antlaşmaya rağmen, İbn Ebi Hukayk, birçok malı ve Beni Nâdir Medine'den çıkarıldıktan sonra Huyey İbn Ahtab'ın Hayber'e taşımış olduğu mücevherlerini gizlemişti. İbn İshâk diyor ki: Rasûlullah (s.a), Kinâne İbn Rabî'ye gelerek, Beni Nâdir'in hazinesini sordu. Kinâne hazinenin kendisinde olduğunu inkâr etti ve yerini bilmediğini söyledi. Bu sırada yahudilerden biri gelerek: "Onu her gün öğle vakitleri bu harabenin etrafında dolaşırken görüyorum" dedi. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a) Kinâne'ye dönerek: "Eğer onu senin yanında bulursak, seni öldürmemize razı olur musun?" diye sordu. Kinâne: "Evet, razıyım" dedi. Rasûlullah (s.a), harabeliğin kazılmasını emretti. Harabelik kazılınca hazinenin bir kısmı orada bulundu. Rasûlullah (s.a), Kinâne'den hazinenin geri kalan kısmını sordu. Kinâne onların yerini söylememekte direndi. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a) onu Zübeyr'e (r.a)

harabeliğin kazılmasını emretti. Harabelik kazılmca hâzi nenin bir kısmı orada bulundu. Rasûlullah (s.a), Kinâne'den hâzi nenin geri kalan kısmım sordu. Kinâne onlann yerini söyleme mekte direndi. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a) onu Zübeyr'e (r.a)

doğru iterek: "Ağzından laf alana kadar ona işkence et" buyurdu. Zübeyr bir sopayla Kinâne'nin göğsüne vurmaya başladı. Kinâne ölecek duruma geldi yine birşey, söylemedi. Sonra Rasûlullah (s.a) onu Muhammed İbn Seleme'ye itti. Muhammed İbn Seleme, boynunu vurmak sûretiyle Kinâne'yi hemen orada öldürdü.

Ganimetlerin Paylaştırılması:

Rasûlullah (s.a) bütün yahudileri Hayber'den çıkartmak istedi. Yahudiler, Rasûlü Ekrem'e müracaat ederek: "Ey Muhammed! Bize müsade buyurun, bu topraklarda biz çalışalım ve biz ekim yapalım. Bu işi biz sizden daha iyi yaparız" dediler. Gerçekten de Rasûlullah ve ashabının hem işi yapacak adamları, hem de bu işe ayıracak vakitleri yoktu. Bu yüzden Rasûlullah (s.a), yahudileri mahsûlün yarısına ortak etmek suretiyle çalışmalarına izin verdi. Rasûlullah (s.a) her sene mahsul zamanı Abdullah İbn Revâha'yı Hayber'e gönderirdi. İbn Revâha da mahsülü iki eşit kısma ayırırdı. Bir kısmını yahudilere bırakır, öbür kısmını da Medine'ye getirirdi.

Hayber arazisi ganimet olarak tam otuzaltı parçaya bölündü. Her parça yüz paya ayrıldı, yani tam üç bin altı yüz paya ayrıldı. Rasûlullah ve müslümanlar için bu payın yarısı, yani bin sekiz yüz pay ayrıldı. Rasûlullah'a düşen pay, müslümanlardan herhangi birine düşen pay kadardı. Geri kalan bin sekiz yüz pay da, müslümanların dar zamanlarında kullanılmak üzere beyt'ül mal'a bırakıldı. Ganimetin bin sekiz yüz paya ayrılması, Allah'ın Hubeybiye seferine katılan müslümanlara bir ikrâmı idi. Hudeybiye'ye katılan müslümanlar tam bin dört yüz kişiydiler. Beraberlerinde ikiyüz tane de binek atı vardı. Her binek atı için iki pay ayrılarak, ganimet bin sekiz yüz paya bölündü. Böylece süvarilere üç pay, piyadelere de bir pay verildi.

Hayber Gazasında İki Tarafın Verdiği Ölüler:

Hayber savaşlarında müslümanlardan on altı kişi şehid oldu. Bunlardan dördü Kureyş, biri Eşcâ, biri Eslem, biri Hayber ehlinden, diğerleri ise Ensâr'dandı. Yahudilerden ise tam doksan üç kişi öldü.

oldu. Bunlardan dördü Kureyş, biri Eşcâ, biri Eşlem, biri Hayber ehlin den, diğerleri ise Ensâr'dandı. Yahudilerden ise tam doksan üç ki şi öldü.

Fedek:

Fedek, Medine'ye iki günlük mesafede bir köydü. Ahalisi yahudi idi. Rasûlullah (s.a) Hayber'in muhasarası sırasında Fedek yahudilerini İslâm'a davet için Muhaysa İbn Mesûd'u (r.a) gönderdi. Fedek yahudileri bu davete icabette tereddüt edip, zaman geçirmeye çalıştılar. Allah Teâla Hayber'in fethini müslümanlara müyesser kılınca, Fedek yahudilerinin kalbine korku düştü. Fedekliler reislerini Rasûlü Ekrem'e göndererek, bütün Fedek toprakları Rasûlullah'ın olmak üzere, Hayber'de olduğu gibi, yarıcılıkla yerlerinde bırakılmalarını arzettiler. Rasûlullah (s.a) onların bu dileklerini kabul buyurup bir musalahanâme akd ettirdi. Fedek sulh ile fetholunduğundan, bunun tamamı (fey' olarak) taraf-ı ilâhiden Rasûlü Ekrem'e ihsân edildi.

Vad'ıl Kurâ:

Rasûlullah (s.a), Hayber dönüşü Vâd'ıl-Kurâ'ya uğradı. Vâd'ıl-Kurâ bir yahudi nahiyesi idi. Burada yahudilerin harb hazırlığı yaptıklarını ve etraflarındaki Arablardan yardım talebinde bulunduklarını gördü. Müslümanlar Vâd'ıl-Kurâ önlerine inince, yahudiler onları ok yağmuruna tuttular. Orada, Rasûlullah'ın (s.a) kölesi Mud'âm katlolundu. Ashab: "Cennet ona mübarek olsun" dediler. Peygamber (s.a): "Hayır, Nefsim yed-i kudretinde olan Allah'a yemin ederimki, Hayber günü ganimetlerin içinden almış olduğu, ince kadifeden libas, onun üzerinde alevlenecektir" buyurdu.[1] Sonra, Rasûlullah (s.a), ashabını yahudilere karşı savaşa hazırlayarak, onları saf düzeninde soktu. Sancağını Sâd İbn Ubade'ye verdi. Habbab İbn Münzir, Sehl İbn Hanif ve Abbâd İbn Bişr'e birer bayrak verdi. Yahudileri önce İslâm'a davet etti. Fakat yahudiler bu davete icabet etmeyip, savaşa başladılar. Yahudilerden biri savaş meydanına çıkarak mübareze istedi. Karşısına Zübeyr İbn Avvâm (r.a) çıktı ve onu katletti. Sonra bir yahudi daha çıktı. Zübeyr onu da öldürdü. Sonra başka bir yahudi daha çıktı, onun karşısınada Ali İbn Ebi Talib (r.a) çıktı ve onu öldürdü. Bu şekilde yahudilerden tam on bir kişi öldürüldü. Yahudilerden her

(1) Bu hadisten, Mud'âm'ın bu libası ganimetlerin arasından müslümanlardan habersiz olarak aldığı anlaşılmaktadır. (M. T. Akarsu)

Yahudilerden her

(1) Bil hadisten, Mnd'&m'ın bu libası ganimetlerin arasından mtislümanlardan habersiz olarak aldığı anlaşılmaktadır. (M. T. Akarsu)

biri öldürüldüğünde, müslümanlar yahudileri tekrar İslâm'a davet ediyorlardı. Namaz vakti geliyor, Rasûlullah (s.a), ashabına namaz kıldırıyor ve sonra yahudileri tekrar İslâm'a davet ediyordu. Böylece muhasara dört gün devam etti. Dördüncü günün sabahı güneş henüz bir mızrak boyu yükselmemişken, müslümanlar bütün güçleriyle yüklenerek kaleyi fethettiler ve yahudilerin malları ve servetleri müslümanlar tarafından ganimet olarak alındı. Rasûlullah (s.a) Vâd'ıl-Kurâ'da dört gün kalarak aldığı ganimetleri ashabı arasında pay etti. Arazi ve hurmalıkları da mahsülün yarısı kendilerine ait olmak üzere, çalışmaları için yahudilere bıraktı.

Teyma:

Hayber, Fedek ve Vâd'ıl-Kurâ'nın müslümanlara teslim olduğu haberi Teymâ yahudilerine ulaşınca Teymâ yahudileri hiçbir mukavemet göstermeden, müslümanlara elçi göndererek sulh talebinde bulundular. Rasûlullah (s.a) onların bu talebini kabul etti, mallarını onlara bıraktı ve kendilerine şöyle bir yazı gönderdi: "Bu kitab, Allah'ın Rasûlü Muhammed'ten Adiya oğullarınadır. Bundan böyle müslümanların zimmetinde zımmi olacaklar ve cizye ödeyeceklerdir. Bundan böyle müslümanlara düşmanlık yapmayacaklar ve yurtlarından çıkarılmayacaklardır. Gündüzleri dosdoğru çalışacak, geceleri de huzur içinde yatacaklardır." Rasûlullah'ın (s.a) bu mektubunu Halid İbn Sâid (r.a) yazmıştır.

Medine'ye Dönüş:

Bu fetihlerden sonra Rasûlullah (s.a) bulunduğu yerden Medine'ye dönmek üzere akşamleyin yola çıktı. Gece geç vakitlerde istirahat etmek için mola verdiler. Rasûlü Ekrem, Hz. Bilâl'i nöbetçi olarak bıraktı. Fakat Bilâl (r.a) aşırı yorgunluğa dayanamayarak devesine yaslanmış bir vaziyette uykuya daldı. İçlerinden hiç kimse sabah namazına kalkamadı. Güneş yükselmiş tepelerine vurmuştu. İlk uyanan Rasûlullah (s.a) oldu ve müslümanlar bu vâdiden çıkarak başka bir mevkide sabah namazlarını kaza ettiler. Bu rivayetin başka bir seferde olduğu da söylenmektedir.[1]

(1) İbn Hişâm, c. 2, s. 340, Zâdü'l-Meâd, c. 2, s. 147.

muştu. İlk uyanan Rasûlullah (s.a) oldu ve m üslümanlar bu vftdiden çıkarak başka bir mevkide sabah namazlarım kaza etti ler. Bu rivayetin başka bir seferde olduğu da söylenmektedir.^^'

(1) İbn Hiftm, c. 2, s. 340, Zftdfl'I-Meâd, c. 2,8.147.

Hayber savaşları tafsilatiyle gözden geçirilince, Peygamber Efendimizin Medine'ye dönüşünün, hicrî yedinci yılın Sefer ayının sonlarında veya Rabiûlevvel'in başlarında olduğu anlaşılmaktadır.(1)

Esved Er-Râî:

İbn İshâk diyor ki:

Bana ulaşan haberlere göre, Esved Er-Râî ile ilgili olay şöyledir:

Rasûlullah (s.a) Hayber kalelerinden bazılarını kuşattığında, Esved sürüyle birlikte Rasûlullah'ın yanına geldi. Esved yahudilerden birine çobanlık yapıyordu. Rasûlullah'a hitaben: "Ya Rasûlullah! Bana İslâm'ı anlat" dedi. Rasûlullah'ta kendisine İslâm'ı anlattı ve Esved müslüman oldu. Rasûlullah (s.a) hiç kimseyi küçük görmez ve herkese, fark gözetmeksizin İslâm'ı anlatır ve tebliğ ederdi. Esved müslüman olduktan sonra: "Ya Rasûlallah! Ben bu sürünün sahibinin yanında ücretli işçi olarak çalışıyordum ve bu sürü bana emânettir. Şimdi ben bu sürüyü ne yapayım?" diye sordu. Rasûlü Ekrem: "Onları etraflarına taş atarak geri çevir, onlar sahiplerine dönerler" buyurdu. Bunun üzerine Esved yerden bir avuç taş alarak, koyunları geri çevirdi. Bir yandan da: "Sahibinize geri dönün. Vallahi, ben sizi kesinlikle sahiplenemem!" diyordu. Sürü toplu halde geri dönüp, sanki kendilerini biri yönlendiriyormuş gibi kaleden içeri girdi. Esved de müslümanlara katılarak yahudilere karşı savaşmaya başladı. Bu sırada mancınıkla atılan bir taş, kendisine isabet etti ve şehid oldu. Daha henüz Allah için bir rekât namaz bile kılamamıştı. Rasûlullah (s.a) Esved'in cesedini getirerek, arka tarafa koydu ve Esved'in naşını üzerindeki örtüyle örttü. Rasûlullah (s.a) ona doğru yöneldi, yanında da ashab-ı kirâm'dan bir kaç kişi vardı. Sonra birdenbire ondan yüz çevirdi. Ashab-ı Kirâm: "Ya Rasûlallah! Niçin ondan yüzünü çevirdin?" diye sordular. Rasûlü Ekrem: "Şu anda yanında, hûrilerden iki zevcesi var da onun için yüzümü çevirdim" buyurdu.

İbn İshâk diyor ki: Abdullah İbn Ebi Nuceyh kendisine şöyle söylendiğini bana bildirmişti: "Bir mümin isabet alıp şehid olduğu zaman, Hur'il-Ayn'dan olan iki zevcesi onun yanına gelir ve o şehi-

(1) Er'rahik El'Mâhtôm, s. 412-425.

(1) Errahik EIHUhtAm, s. 412-425.

din yüzüne bulaşan tozu toprağı temizleyerek: "Allah senin yüzünü topraklandıranın, yüzünü topraklandırsın. Seni katledeni, katletsin" diye duâda bulunurlar.

Haccac İbn İlât Es-Selemi:

İbn İshâk diyor ki:

Hayber fetholunduğu zaman Haccac İbn İlât, Rasûlullah'la (s.a) görüşmeye gelmiş ve müslüman olmuştu. Sonra Haccac, Rasûlullah'a: "Ya Rasûlallah! Mekke'de, Mekke tüccarlarında ve karım Ebi Talha kızı Ümmü Şeybe'nin -Haccac'ın bu kadından Mû'raz İbn Haccac isminde bir oğlu vardı- yanında bir miktar malım vardır. Bana izin buyurun, gidip mallarımı toplayayım" dedi. Rasûlullah (s.a) kendisine izin verdi. Haccac: "Ya Rasûlallah! Malımı toplayabilmem için onlara bazı yalanlar söylemem gerekir" dedi. Resûlü Ekrem: "Söyle, beis yoktur" buyurdu. Haccac diyor ki: "Huzûr-u saâdetten çıkarak yola koyuldum. Mekke'ye yaklaştığımda, Seniyyet'ül-Beyzâ mevkiinde bazı Kureyşlilerin haber beklediklerini gördüm. Rasûlullah'ın (s.a) Hayber'e yürüdüğü haberi onlara ulaşmıştı. Kureyş'liler, Hayber'in bir yahudi beldesi ve Hîcaz'ın en verimli ve kuvvetli bir nahiyesi olduğunu biliyorlardı. Bu yüzden Rasûlullah'ın ne yaptığını merak ediyor ve gelip geçen yolculardan haber almaya çalışıyorlardı. Beni gördüklerinde: "İşte Haccac İbn İlât! Vallahi bunun birşeylerden haberi vardır" dediler. Benim müslüman olduğumu bilmiyorlardı. Bana: "Ya Ebâ Muhammed! Muhammed'le adamlarının Hayber'e yürüdüğü haberi bize ulaştı. Bildiğin gibi Hayber bir yahudi beldesidir ve Hîcaz'ın en güzel nahiyesidir. Neticeden haberin varsa, bize de anlat" dediler. "Bu haber, bana da ulaştı ve sizi çok sevindirecek haberlerim var" dedim. Devemin yanına yaklaşıp benimle birlikte yürümeye başladılar ve: "Eee, Yâ Haccac! Anlat bakalım" dediler. Ben de: "Öyle bir hezimete uğradı ki, şimdiye dek duyulmamıştır. Muhammed esir edildi, ashabı da katledildi. Sonra yahudiler: "Onu öldürmeyelim, Mekke'ye gönderelim, onlar kendi aralarında öldürsünler. Muhammed'in zarar verdiği insanlar da onun ölümünü görsünler dediler" dedim. Kureyşliler, bu haberi duyar duymaz, hemen koşarak, bağıra bağıra Mekke ahalisine duyurmaya başladılar: "Beklediğiniz büyük haber geldi! Muhammed yahudiler tarafından size takdim edilecek ve sizin aranızda öldürülecektir" diye bağırıyorlardı. Ben: "Mekke'deki alacaklılarımdan mal-

araların da öldürsünler. Muhammed'in zarar verdiği insanlar da onun ölü münü görsünler dediler^ dedim. KureyşIiler, bu habmi duyar duy maz, hemen koşarak, bağıra bağıra Mekke ahalisine duyurmaya başladılar "Beklediğmiz büyük haber geldi! Mubammed yahu£- 1er taraûndan size takdim edilâcek ve sizin aranızda Öldürülecek tir" diye bağırıyorlardı. Ben: "Mekke'deki alacaklılarımdan mal-

larımı toplamama yardım edin. Çünkü bir an önce, bütün tacirlerden evvel Hayber'e gidip, yenik düşen Muhammed ve ashabından faydalanmak istiyorum" dedim.

Kureyşliler, o ana kadar gördüğüm en kısa zamanda bütün mallarımı topladılar. Sonra karımın yanındaki malları almaya geldim. Karıma: "Çabuk malları hazırla. Bütün tacirlerden önce Hayber'e varıp satış yapmak istiyorum" dedim. Haccac diyorki: Bu arada haberi işiten Abbas İbn Abdulmuttalib bulunduğum yere gelmiş ve yanıma kadar yaklaşıp tepeme dikilmişti. Bu sırada ben tacirlerden birinin çadırında idim. Abbas: "Ey Haccac! Getirmiş olduğun bu haberin mahiyeti nedir?" diye sordu. "Sana söyleyeceklerimi gizleyebilir misin?" diye sordum. "Evet gizlerim" dedi. "Şimdilik bekle. Kimsenin olmadığı bir yerde sana anlatırım. Gördüğün gibi şu anda mallarımı toplamakla meşgulüm" dedim. Bunun üzerine Abbas yanımdan ayrıldı. Mekke'de bana ait olan bütün her şeyi toparlayıp yola hazırlandıktan sonra Abbas'ı buldum: "Ey Ebâ Fazıl! Şimdi sana anlatacaklarımı iyi muhafaza et. Çünkü Kureyşlilerin beni yakalamalarından korkarım. Ben gittikten üç gün sonra istediğine her şeyi anlatabilirsin" dedim. Abbas: "Tamam, anlat" dedi. Ben: "Allah'ın adına yemin ederim ki, kardeşinin oğlunun, Hayber melikinin kızına -Safiyye Bint Huyey- damat olduğunu gördüm. Hayber'i fethetti ve Hayber'in içindeki bütün mallara, ashabıyla birlikte sahip oldu" dedim. Abbas: "Ne diyorsun! Ey Haccac!" diyerek hayretini gizleyemedi. Ben: "Vallahi durum budur. Söylediklerimi kimseye anlatma. Ben de müslüman oldum. Mekke'ye sadece mallarımı toplamak gayesiyle geldim. Çünkü müslüman olduğumu öğrenselerdi, mallarımı kurtaramazdım. Ben üç günlük yolu katettikten sonra durumu açığa çıkarabilirsin. Hiç merak etme, mutmain ol, kardeşinin oğlu çok iyi bir durumdadır" dedim. Haccac sözüne devam ederek diyor ki: "Aradan üç gün geçtikten sonra, Abbas en güzel elbiselerini giyip, en güzel kokuları sürünerek, elinde asasıyla Kâbe'ye varıp, tavafa başlamış. Kureyşliler onu bu vaziyette görünce: "Ey Eba Fazıl! Vallahi bu kadar büyük bir musibete, ancak seninki kadar sabır gösterilir" demişler. Abbas (r.a): "Hayır, Vallahi düşündüğünüz gibi değildir. Muhammed Hayber'i fethetmiş ve Hayber melikinin kızına damad olmuştur. Hayber'in bütün malları da kendisiyle ashabının olmuştur" demiş. Müşrikler: "Bu haberi sana kim getirdi?" diye sormuşlar. "Size haber getiren kişi getirdi. Malını toplamak için buraya geldi, o müslümandı, fakat sizin haberiniz yoktu.

fethetmiş ve Hayber melikinin kızma damad olmuştur. Hayber'in bütün mallan da kendisiyle as habının olmuştur" demiş. Müşrikler: "Bu haberi sana kim getir di?" diye sormuşlar. "Size haber getiren kişi getirdi. Malım topla mak için buraya geldik o müslümandı, fakat sizin halteriniz yoktu.

Sonrada Muhammed ve ashabına katılmak için gitti" demiş. Bunun üzerine müşrikler: "Ey Allah'ın kulları, Allah düşmanı bizi aldatıp kaçtı. Vallahi, eğer onun böyle olduğunu bilseydik başına çok büyük işler getirirdik" demişler. Haccac sözüne devam ederek diyor ki: Müşrikler bu haberi alınca, durmadan arkamdan sitem edip, belâ yağdırmışlar.

Abdullah İbn Revaha Ve Cabbar'ın Hayber Ahalisinin Mahsüllerini Taksimi:

İbn İshâk diyor ki: Abdullah İbn Ebi Bekr'in bana anlattıklarına göre, Rasûlullah (s.a) her sene mahsül zamanı Abdullah İbn Revâha'yı (r.a) Hayber'e gönderir, Abdullah mahsûlü iki eşit kısma ayırır, yarısını yahudilere bırakır, yarısını da müslümanlara getirirdi. Paylaştırma yapılırken yahudiler itiraz edip: "Bizim payımıza daha az ayırdın" derlerse. Abdullah: "İsterseniz bu pay sizin, ötekisi ise bizim olsun. İstediğiniz kısmı alın" derdi. O zaman yahudiler: "İşte yeryüzü ve gökler bu adalet üzerine kurulmuştur" derlerdi. Abdullah İbn Revâha (r.a) Mû'te gazasında şehid olduktan sonra, onun bu vazifesini Beni Seleme'den, Cabbar İbn Sahr üstlendi. Bu sıralarda müslümanlar, yahudilerin davranışlarından şikayetçi değildiler. Ta ki, yahudiler bir gün İbn Hârise'nin kardeşi Abdullah İbn Sehl'e düşmanlık edip, bu olayla Rasûlullah'ı ve müslümanları itham edene kadar.

Hz. Ömer Zamanında Yahudilerin Hayber'den Çıkarılması:

İbn İshâk diyor ki:

İbn Şihâb Ez-Zûhri'ye, Rasûlullah'ın (s.a) Hayber yahudilerine hurmalıklarını nasıl verdiğini sordum. Hurmalıkları onlara haraç almak suretiyle mi teslim etmişti, yoksa başka bir zarurete binâen mi hurmalıklar yahudilere bırakılmıştı? İbn Şihâb bu soruyu bana şu şekilde açıkladı:

Rasûlullah (s.a) Hayber'i uzun bir savaştan sonra, kuvvet kullanmak suretiyle ele geçirdi. Hayber, Aziz ve Celil olan Allah'ın Rasûlullah'a (s.a) bahşettiği bir ganimetti. Rasûlullah (s.a) bu ganimeti müslümanlar arasında pay etti. Savaştan sonra, Hayber ahalisinden sağ kalanlar Hayber'den çıkmak için harekete geçtiler. Rasûlullah (s.a) onları çağırarak: "Eğer isterseniz, arazinizi

Rasûlullah (s.a) Hayber'i uzun bir savaştan sonra, kuvvet kul lanmak suretiyle ele ge^r^. Hayber, Aziz ve Çelil olan Allah'ın RasûluUah'a (s.a) bahşettiği bir ganimetti. Rasûlullah (s.a) bu ga nimeti müslümanlar arasında pay etti. Savaştan sonra, Hayber ahalisinden sağ kalanlar Hayber'den çıkmak için harekete geçti ler. Rasûlullah (s.a) onları çağırarak: "Eğer isterseniz, arazinizi

size veririm ve mahsûlde yarı yarıya ortak olarak çalışırsınız. Bu şekilde burada kalmanıza müsade ederim" buyurdu. Yahudiler de bu şartı kabul ederek kaldılar ve bu sistem üzere çalışıyorlardı. Rasûlü Ekrem her yıl mahsülü taksim etmek için Abdullah İbn Revâha'yı gönderirdi. Abdullah İbn Revâha'da bu işi hak ve adaletle icra ederdi. Rasûlullah (s.a) vefat ettikten sonra Hz. Ebu Bekir aynı sistemi devam ettirdi. Hz. Ebu Bekir'in vefatından sonra da Hz. Ömer hilâfetinin başlangıcında bu sistemi devam ettirdi. Sonra Hz. Ömer'e, Rasûlü Ekrem'in ölüm döşeğinde söylemiş olduğu: "Arap yarımadasında iki din bir arada bulunamaz" sözü ulaştı. Hz. Ömer bu hadisin doğru olup olmadığını araştırdı ve neticede hadisin doğru olduğu kesinlik kazanınca, yahudilere bir elçi göndererek: "Aziz ve Celil olan Allah sizi çıkartmamız için izin vermiştir. Rasûlullah'ın "Arap Yarımadasında iki din bir arada bulunamaz" sözü bana ulaşmıştır. Yahudilerden her kim Rasûlullah'la (s.a) bir muâhede yapmışsa, getirsin ben de onu tenfiz edeyim. Rasûlullah'la (s.a) aralarında muâhede olmayanlar da çıkmaya hazırlansınlar" demiş ve Hz. Ömer, Rasûlullah'la (s.a) muâhede yapmamış olan yahudileri Arap yarımadasından çıkartmıştır.[1]

Hayber Gazasına Katılan Kadınlar:

Müslümanlardan tam yirmi kadın, Hayber gazasına katılmıştır. Bunların arasında: Müminlerin annesi Ümmü Seleme, Safiyye binti Abdülmuttalib, Peygamber Efendimizin sözleşmeli kölesi Ebu Rafi'nin hanımı Selmâ, Ümmü Eymen, Asım İbn Adiy'in hanımı, Ümmü Ammara, Ümmü Müney, Kuaybe binti Sâ'd, Ümmü Mutâ El-Eslemiyye, Ümmü Süleym binti Milhân, Ümmü Dahhâk binti Mesûd, Hind binti Amr İbn Hirâm, Ümmü Amir El-Eşheliyye, Ümmü Atiyye El-Ensâriyye, Ümmü Süleyt ve Ümeyye binti Kays El-Gıfâriyye bulunmaktaydı.[2]

Allah Teâla'nın Hudeybiye ordusuna vâ'dettiği, yakın zamanda bir fetih ve bol ganimetler vâdinin üzerinden henüz iki ay geçmeden bütün Hayber kaleleri, içindeki ganimetlerle birlikte müslümanların elindeydi. Takdir-i İlâhi, Hayber gazasına Hudeybiye seferine katılanlardan başkasının iştirak etmemesini mukadder

(1) İbn Hişâm, c. 3, s. 371.
(2) imtâü'l-Esmâ, c. 1, s. 326-327.

iştirak etmemesini mukadder

(1) İbn Hişfim, c. 3, s. 371.
(2) imtââ'l-Bsmâ, c. 1, b. 326-327.

buyurmuştu. Bunların haricinde sadece birkaç kadın, bir de Yemen ve Habeşistan'dan gelen heyetler vardı.

Bu savaşta müslümanların çektiği sıkıntı ve açlık o dereceye ulaşmıştı ki, ehlî merkepleri kesip, ateşler üzerine büyük kazanlar koyarak etlerini pişirip yemeye hazırlanmışlardı. Tam bu sırada, Rasûlullah'ın (s.a) münâdisi gelip: "Rasûlullah sizleri, ehlî merkeplerin etlerini yemekten menetti" diye bağırdı. (İbn İshâk diyor ki: Abdullah İbn Amr İbn Damra'nın Abdullah İbn Ebi Süleyt'ten, Abdullah İbn Ebi Süleyt'in de babasından bildirdiğine göre, babası: "Merkep etleri kazanlarda kaynarken, Rasûlullah'ın ehlî merkep etlerini yemekten menettiği haberi bize ulaştı. Bunun üzerine bütün kazanları baş aşağı devirdik" demiştir.)[1]

Hiç şüphe yok ki, Hayber'de müslümanlar çok acı ve eşine az rastlanır bir tecrübe geçirmişlerdir. Yemek için hurma dahi bulamamışlar ve büyük bir açlık çekmişlerdir. Yahudilere karşı şiddetli bir savaşa girmenin eşiğinde olan bu mücahidler çok fazla açlık çektikleri gibi istirahatte edememişlerdi. Neticede karınlarını doyurmak için, ehlî merkepleri kesip pişirmeye başlamışlar, kazanlar fokur fokur kaynarken taze et kokuları etrafa yayılmış, işte tam bu esnada Rasûlullah'ın (s.a) ehlî merkeplerin yenilmesini yasakladığı haberi gelmiştir. Çok şiddetli açlık çektikleri halde, mücahidler bu emre icabet etmekte bir an bile tereddüt etmemişlerdir. Silahlı bir isyan çıkarmamışlardır veya ordudan firar etmemişlerdir. Bu seferlik yiyelim de sonra yemeyiz veya bir tadımlık alalım da iştahâmızı kapatalım dememişlerdir. Aksine bütün tencereleri dökerek Allah ve Rasûlü'nün emrine icabet etmişlerdir. İşte bu canlı örnek, bizlere zorluk ve kolaylıkta, her türlü şartlar altında emre nasıl itaat edileceğini öğretmektedir. Müslüman bir asker, ne kadar aç olursa olsun ve bu açlığa rağmen savaşa katılmak zorunda da olsa yine de midesine köle olmamalıdır. Böyle bir seviyeye ulaşmak gerçekten de çok büyük bir iştir. Bizler ancak böyle bir seviyeye ulaştığımız zaman Allah'ın va'dettiği zaferi hak etmiş oluruz.

Rasûlullah (s.a) ehlî merkep etlerinin yenilmesini merkeplerin kesilmesinden önce veya merkepler kesilip ateşler yakılarak pişirilip onca zahmet çekilmeden önce veya merkep etleri yenildikten sonra yasaklayabilirdi. Fakat imtihan ve tecrübenin, nefislerin en ince noktalarına hitab etmesi için, Allah Teâla, merkep

(1) İbn Hişâm, s. 345.

ateşler yakılarak pişirilip onca zahmet çekilmeden önce veya merkep etleri yenil dikten sonra yasaklayabilirdi. Fakat imtihan ve tecrübenin, ne fislerin en ince noktalarına hitab etmesi için, Allah Teâla, merkep

(1) İba Hişâm, 8.345.

etleri kazanlarda kaynarken yasağın gelmesini irâde buyurdu ki, zor şartlar altında emre itaâtin manası tam anlamıyla ortaya çıksın. Çünkü böyle bir durumda emre itaat eden kişi, bundan çok daha zor olan durumlarda da emre itaat eder.

Zorluk bakımından bu olaydan aşağıda kalmayan diğer bir şeyde fercin haramdan korunulmasıdır. Müslümanlar Hayber'e gittiklerinde mut'â nikahı henüz helâldi. Hayber gazası tam iki ay sürmüş ve müslümanlar, hiç bu kadar uzun bir müddet kadınlarından uzak kalmamışlardı. Bu yüzden kadınlarla geçici olarak mut'â nikahı yapıp, helâl yoldan cinsel ihtiyaçlarını tatmin edebilirlerdi. İşte böyle bir durumda mut'â nikâhı yasaklanmıştı. Mut'â nikahı, müslümanlar kadınlarının yanında olduğu bir zamanda yasaklanmamıştı. Müslümanlar Hayber'e yeni vardıkları zaman da yasaklanmamıştı, aksine çok ihtiyaç hissedildiği bir anda, müslümanlar kadınlarından epey bir müddet uzak kaldıktan sonra yasaklanmıştı. Mut'a nikahı için çok elverişli bir ortamda yasaklanmıştı. Bu yasaklamadan gaye sadece mut'â nikahı ve ferci haramdan koruma olmayıp, başka mânâları da ihtiva etmekteydi.Mağrib beldelerinden birinin fethinde müslümanlara hitap eden Ruveyfi İbn Sâbit El-Ensârî'nin (r.a) sözleri, bu manaları çok iyi bir şekilde açıklamaktadır:

"Ey İnsanlar! Ben size, sadece Hayber günü Rasûlullah'ın (s.a) bize söylediklerini söylüyorum. Rasûlullah (s.a) o gün bize şöyle demişti: "Allah'a ve ahiret gününe inanan bir kişiye, suyunu başkasının ektiğine vermesi -yani hamile olan cariyelerle münasebet kurması- helâl değildir. Allah'a ve ahiret gününe inanan bir kişiye, temizlenmemiş bir cariye kadına yanaşması helâl değildir. Allah'a ve ahiret gününe inanan bir kişiye, ganimetler paylaştırılmadan önce ganimet mallarından alarak satması, helâl değildir. Allah'a ve ahiret gününe inanan bir kişiye, müslümanların ganimetinden bir bineğe binmesi helâl değildir. Hatta o bineğin çeşitli nedenlerle zayıflamasına neden olursa, onu besleyip eski haline getirmesi gerekir. Allah'a ve ahiret gününe inanan bir kişiye, müslümanların ganimetlerinden bir elbise alarak giymesi, helâl değildir. Hatta o elbiseyi herhangi bir nedenle eskitir veya yıpratırsa, onun yerine bir yenisini getirmesi gerekir."(1)

İşte bu hadiste insan nefsinin, derinlerde taşıdığı üç şehvete temas edilmektedir.

(1) İbn Hişâm, c. 3, s. 345-346.

İşte bu E d işte insan nefsinin, derinlerde taşıdığı üç şehvete temas edilmektedir..

(1) İbn Hişâm, c. 3, s. 345-346.

1- Maddecilerin temcid pilavı gibi ortaya sürdükleri, uğrunda hırsızlık ve arsızlığı mubah gördükleri açlık şehveti.

2- Maddecilerin, insan terkibinin bir parçası ve bedensel bir ihtiyacı olarak kabul ettikleri cinsel şehvet.

3- Uğrunda insanların köleleştirildiği ve zillete düşürüldüğü, sahip olma şehveti.

1- İşte Rasûlullah'ın (s.a) yasaklama emri, bu şehvetlerin en şiddetli ve en kaçınılmaz oldukları bir zamanda gelmiş ve bütün müslümanlar, hiç bir muhalefet göstermeksizin, bu emre icâbet etmişlerdir. Sadece bir tek muhalefet olmuştur. Onu da biraz sonra açıklayacağız:

Hudeybiye'de ölüm üzerine yapılan biâttan, nasıl bir kişi geri kalmışsa, Hayberde de, Hudeybiye ehlinden, zikredilmeye bile değmeyen küçük bir muhalefet görülmüştür. Bu muhalefetin bu kadar önemsiz oluşu, söz konusu yasaklara uymanın, Allah'a ve ahiret gününe inanmaya bağlanmasından ötürüdür.

Allah yolunda açlığa, cinsel ihtiyaca ve paylaştırılmadan önce ganimetleri almaya karşı koymada gösterilen sabra, bu büyük imtihana karşılık, Allah Teâla'nın feyzi ve ihsânı bütün beklentilerin üstündeydi. İşte açlık ve ihtiyaçlarını Rasûlullah'a şikayet eden Eslemilere, Rasûlullah'ın (s.a) ettiği şu duâ ve duânın neticesinde ihsan olunan nimetler, bu gerçeği ortaya koymaktadır:

"Allahım, muhakkak ki sen, bunların durumunu en iyi bilensin. Bunların kuvvet ve takatları yoktur. Benim de onlara yardım hususunda yapabileceğim bir şey yoktur. Yahudilerin en güçlü ve en büyük erzâk stokuna sahip olan bu kaleyi fethetmeyi bizlere müyesser kıl Ya Rabbi!" İşte bu duâdan sonra, öğle vakitlerinde, Aziz ve Celil olan Allah'ın yardımıyla Sâ'b İbn Muâz kalesi fetholunur. Hayber'de bu kale kadar erzâk stokuna sahip başka bir kale yoktu.

Makrizi bu ganimetlerin bazılarından bahsederek şöyle diyor: "Müslümanlar kalelere zorla girerek yahudileri öldürüp, esir almaya başladılar. Kalelerin içinde bol miktarda arpa, hurma, yağ, bal, zeytinyağı ve et buldular. Rasûlullah'ın (s.a) münâdîsi seslenerek: "Yiyin, karnınızı doyurun, hayvanlarınızı yemleyin; fakat kimse onlardan alıp götürmesin" diye bağırdı. Müslümanlar bu kalelerden yiyeceklerini aldılar, hayvanlarını yemlediler. Hiç kimse bir şeyden menedilmedi. Ganimetler de henüz paylaştırılmamıştı. Ayrıca yirmi adet bez çuvala balya yapılmış Yemen malı,

kamınızı doyurun, hayvanlarmızı yemleyin; fakat kimse onlardan alıp götürmesin" diye bağırdı. Müslümanlar bu kalelerden yiyeceklerini aldılar, hayvanlarım yemlediler. Hiç kimse bir şeyden menedilmedi. Ganimetler de henüz paylaştınl- mamıştı. Ayrıca yirmi adet bez çuvala balya yapılmış Yemen mah.

pamuklu elbiseler, içki küpleri buldular. Rasûlullah (s.a) bu küplerin kırılmasını emretti ve küpleri kırdılar. Sonra, yahudilerin yemek yiyip, içki içtikleri bakır ve topraktan yapılmış kaplar buldular. Rasûlullah (s.a): "Bu kapları yıkayın ve onları yemek yiyip, su içerken kullanın" buyurdu. Ayrıca müslümanlar, çok sayıda koyun, inek, merkep, harp aletleri, mancınıklar, çeşitli araç ve gereçler ve beşyüz adet kadife elbise ele geçirdiler."[1] İşte Allah Teâla'nın, büyük-küçük bütün emirlere itaat ve disiplinle bağlanmalarından dolayı, kendilerine zafer nasib ettiği İslâm safı budur.

Bizim de, emirlere otoriteden korku sebebiyle değil, imanından dolayı iltizam eden böyle bir safa ihtiyacımız vardır.

2- Muhalefet edenlere gelince, bunlar gerçekten çok garipti. Şimdi bu gazvede meydana gelen bazı muhalefet örneklerini görelim:

Müslümanlardan, Abdullah El-Hammar denilen bir adam içki içti. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a) pabucuyla kendisine vurmaya başladı ve yanında bulunanlara da vurmalarını emretti. Onlarda pabuçlarıyla vurmak suretiyle bu zâtı dövdüler. Ömer İbn Hattab (r.a) bu kişiye lanet etti. Rasûlullah (s.a): "Ona lânet etmeyin. Şüphesiz o, Allah ve Rasûlü'nü sever" buyurdu. Abdullah bu şekilde cezalandırıldıktan sonra hiç bir şey olmamış gibi, gitti. müslümanların arasına oturdu."[2]

"Rasûlullah'ın (s.a) münâdisi seslenerek: "İğne gitti, iplik de olsa ganimetten mal almayın. Muhakkak, ganimetten mal çalarak ihanette bulunmak en büyük günahtır, ayıptır ve kıyamet gününde ateştir" dedi. Sonra ganimetlerin arasından aldığı bir sarık ile, güneşten korunmak için, başını sardı. Rasûlü Ekrem: "Bu sarık da ateştendir. Onunla başını mı bağladın?" buyurunca sarığı hemen başından çıkararak attı... Eşcâ kabilesinden bir adam vefat etti ve Rasûlullah (s.a) onun namazını kılmadı: "Arkadaşınız, Allah yolunda hile yapmıştır" buyurdu. Ve bu adamın eşyaları arasında, değeri iki dirhem etmeyen bir boncuk bulundu."[3]

Bu örnekleri verirken, müslümanların eline geçip, habersiz alabilmeleri mümkün olan diğer ganimetlerden de bahsedelim:

"İbn Veheb diyor ki: Mâlik'e; "Ketîbe nedir?" diye sordum.

(1) İmtâü'l-Esmâ, c. 1, s. 318-319.
(2) İmtâü'l-Esmâ, c. 1, s. 319.
(3) İmtâü'l-Esmâ, c. 1, s. 323.

de bahsedelim:

“İbn Veheb diyor ki: Mâlik'e; “Ketîbe nedir?” diye sordum.

(1) İmtâiii-Esnıâ, c. 1, s. 318-319.
(2) İmtâü'l-Esmâ, c. 1, b. 319.
(3) İmtâüi-Esmâ, c. 1, **b.** 323.

"Hayber topraklarından üzerinde kırk bin meyveli hurma ağacının bulunduğu bir yerdir. Orada, beş yüz Arap yayı, yüz zırh, dört yüz kılıç ve bin mızrak bulunmuştur" dedi."[1]

Ve başka bir yerde: "Kinâne İbn Ebi Hukayk, Ketibe ahalisinin güvenliğini sağlamak için, Rasûlullah'la (s.a) sulh yaptı. Bunun mukabilinde birçok mal, gümüş, altın, silah ve giyinmiş oldukları elbiseler hariç bütün elbiseleri Rasûlullah'a (s.a) verdiler. Yahudiler tam on dört gün muhasara altında kaldıktan sonra bu sulhu yapmışlardı."[2]

Silah, yiyecek, süs eşyası ve malların bu kadar çok olduğu ganimetten, sadece bir kişi değeri iki dirhem etmeyen bir boncuk almış, diğeri de güneşten korunmak için bir sarıkla başını sarmıştı.[3] Bunlara verilen cezâ ise çok keskindi: Başına sarık saran kişiye "Bu sarık ateştendir. Onunla başını mı bağladın?" denildi. İkincisine de, yaptığı hilekârlıktan dolayı namaz kılınmadı.

Bu durum, tarihte, İslâm saflarından başka dünyanın hiçbir milletinde ve savaşında rastlanılamayacak bir durumdur. Bin dört yüz kişiden sadece üç kişi yasaklara muhalefet etmiştir. Bunlardan biri, kırılan içki küplerini görünce dayanamayıp, biraz içki içmişti. Kendisine verilen ceza çok keskin olmuş, Rasûlullah ve müslümanlar pabuçlarıyla kendisini dövmüşler, o da bu cezayı gönül rahatlığıyla kabullenmiş, dayak atmak suretiyle kendisini küçük düşüren Rasûlullah (s.a) ve arkadaşlarını gizli gizli öldürmeyi planlamamış; aksine ,bu cezâ meselesini unutup, müslüman kardeşlerinin yanına oturarak hiç bir şey olmamış gibi onlarla konuşup, şakalaşmaya başlamıştır. Hatta Rasûlullah (s.a), ona lânet edilmesini kabul etmemiş, yaptığı suçun cezâsının verildiği bir anda, onun hakkında: "Şüphesiz o, Allah'ı ve Rasûlü'nü sever" buyurmuştur.

Cezâdan gaye, bir insanı saf dışı bırakmak veya onu kin tutmaya yöneltmek değildir. Cezâdan gaye, suç işleyen kişiyi, günahından temizleyerek, İslâm saflarında askerlik görevini hakkıyla yerine getirebilecek konuma getirmektir. Lânet etmek reddedilmiştir. Çünkü bu, hak edilen cezanın çok daha üstünde bir cezadır. Aksine, söz konusu kişi, İslâm saflarına bağlı bir mümin olarak

(1) İmtâü'l-Esmâ, c. 1, s. 319-320.
(2) İmtâü'l-Esmâ, c. 1, s. 319
(3) Başına sarık saran kişinin, ganimetleri korumak ve dağıtmakla görevli olduğunu ve işi zor olduğundan güneşin sıcağına dayanamayarak başını bu sarıkla sardığını hatırlatmamız iyi olacaktır.

(1) tmtâü'l-Esmâ, c. 1, s. 319-320.
(2) İmtâü'l-Esmâ, c. 1, s. 319
(3) Başına sank saran kişinin, ganimetleri konımak ve dağıtmakla görevli oldu ğunu ve işi zor okluğundan güneşin sıcağına dayanamayarak başım bu sarık la sardığını hatırlatmamız iyi olacaktır.

kalbinin canlı tutulması için, Rasûlü Ekrem tarafından övülmüştür.

Biz ve askerlerimiz de bu seviyeye gelmeye muhtacız. Ta ki her müslüman kendisine verilen cezayı gönül rahatlığıyla kabullenebilsin; diğer kardeşlerine de cezâdan gayenin kişiyi moralman çökertmek veya safdışı bırakmak değil, günahlarından temizleyerek tertemiz bir vaziyette İslâm saflarındaki askerlik görevine katmak olduğunu anlatabilsin.

İşte, Hayber'de yahudilere galip gelen İslâm ordusunun durumu budur. Yarım asırdan beri yahudilere karşı savaştıkları halde, ardı ardına hezimete uğrayan Arap ordularını anlayabilmemiz için, İslâm ordusunun şu vasfını zikretmemiz yeterlidir:

İslâm ordusunu Hayber'de aralarından içki içen birini pabuçlarıyla döverken görüyoruz. Arap ordularına gelince, düşmanın istihbarat müdürü onlar hakkında şöyle diyor: "Arapları, Muhammed'in dininin onlara haram kıldığı içki ve kadınla hezimete uğratacağız"

Gerçekten de Arap orduları işledikleri masiyetlerden dolayı hezimete uğramışlardır. Haziran'ın beşinci gecesi, başlarında hava kuvvetleri komutanı, generaller, albaylar ve yarbaylar olmak üzere, hava kuvvetlerine mensup bütün pilotlar sabahlara kadar içki ve kadın alemine dalmışlardı. Bu yüzden, bir gecede uçaklar daha hava alanlarından kalkış yapamadan İsrail'li pilotlar tarafından imha edildi.

İşte bu karşılaştırmalarla, o ordunun nasıl bir ordu ve bu ordunun da nasıl bir ordu olduğunu anlayabiliriz. Bu konuda daha fazla birşey yazmaya hiç gerek yoktur.

3- Bahsetmediğimiz bir muhalefet daha kaldı ki, bu muhalefeti bir karşıtıyla mukâreme etmek için, erteledim. Bu mukâremeden, şahıslar hakkında nasıl hüküm verileceğini mulâhaza edebiliriz. Çünkü İslâmî hareketin safları, bir takım fırsatçı şahsiyetlerden dolayı kötü duruma düşmektedir:

"İbn İshâk diyor ki: Sevr İbn Zeyd İbn Sâlim'in Ebu Hûreyre'den naklettiklerine göre, Ebu Hûreyre şöyle demiştir: "Rasûlullah'la (s.a) birlikte Hayber'den ayrıldıktan sonra, akşam üstü güneşin batışına yakın, Vadi'l Kurâ'da konakladık. Rasûlullah'ın (s.a) beraberinde, Rufââ İbn Zeyd'in kendisine hediye ettiği bir köle vardı. Bu köle, Rasûlullah'ın (s.a) devesinin palanını takarken, kendisine serseri bir ok isabet edip öldü. Hepimiz,

Ruiââ İbn Zşyd'in kendisine hedi ye ettiği bir köle vank Bu köle, RasûluUah'm (s.a) devesinin pala nım takarken, kendisine serseri bir ok isabet edip öldü. Hepimiz,

"Cennet, ona mübarek olsun" diyerek, şehadetini kutladık. Rasûlullah (s.a): "Hayır! Muhammed'in nefsi yed-i kudretinde olan Allah'a yemin ederim ki, onun üzerine bürünmüş olduğu örtü, şu anda cehennemde üzerinde yanmaktadır" buyurdu. Köle, bu örtüyü Hayber-de müslümanların ganimetleri arasından çalmıştı. Rasûlullah'ın bu sözünü duyan ashabtan bir adam, Rasûlullah'ın (s.a) yanına gelerek: "Ya Rasûlallah! Ben de, kendi pabuçlarıma benzeyen bir çift pabuç almıştım" dedi. Rasûlullah (s.a): "Onların aynıları cehennemde senin için yapılır" buyurdu."

Uzun zamandan beri müslümanların arasında yaşayıp, Rasûlullah'ın (s.a) hizmetiyle şereflenen ve ashabın, kendisini cennet ehlinden zannettikleri bu köleyi bırakarak, İbn İshâk'ın bizlere bahsettiği başka bir köleyi Esved Er-Râî'yi ele alalım. İbn İshâk'ın bildirdiğine göre Esved, Rasûlullah'a: "Ya Rasûlallah! Bana İslâm'ı anlat" dedi. Rasûlullah'ta kendisine İslâm'ı anlattı ve Esved müslüman oldu. Rasûlullah (s.a) hiç kimseyi küçük görmez ve herkese, fark gözetmeksizin İslâm'ı anlatır ve tebliğ ederdi. Esved müslüman olduktan sonra: "Ya Rasûlallah! Ben, bu sürünün sahibinin yanında, ücretli işçi olarak çalışıyordum ve bu sürü bana emânettir. Şimdi ben bu sürüyü ne yapayım?" diye sordu. Rasûlü Ekrem: "Onları etraflarına taş atarak geri çevir, Onlar sahiplerine dönerler" buyurdu. Bunun üzerine Esved yerden bir avuç taş alarak koyunları geri çevirdi. Bir yandan da: "Sahibinize geri dönün. Vallahi, ben sizi kesinlikle sahiplenemem!" diyordu. Sürü toplu halde geri dönüp, sanki kendilerini biri yönlendiriyormuş gibi, kaleden içeri girdi. Esved de müslümanlara katılarak, yahudilere karşı savaşmaya başladı. Bu sırada mancınıkla atılan bir taş kendisine isabet ederek şehid oldu. Daha henüz, Allah için bir rekât namaz bile kılmamıştı. Rasûlullah (s.a), Esved'in cesedini getirerek arka tarafa koydu ve Esved'in nâşını üzerindeki örtüyle örttü. Sonra Rasûlullah (s.a), ona doğru yöneldi, yanında da Ashab-ı Kirâm'dan bir kaç kişi vardı. Sonra birden bire ondan yüz çevirdi. Ashab-ı Kirâm: "Ya Rasûlallah! Niçin ondan yüzünü çevirdin?" diye sordular. Rasûlü Ekrem: "Şu anda yanında hûrilerden iki zevcesi var da, onun için yüzümü çevirdim" buyurdu.

İslâm saflarında yer alan iki kölenin, birbirinin karşıtı, iki ilginç hali. Sonları daha da ilginç.

Rasûlullah'ın (s.a) yanında öldürülen; görünüşe göre cennete gideceği zannedilen, Rasûlullah'ın (s.a) hizmetçisi ve Allah için

var da, onun için yüzümü çevirdim” buyur du.

Islâm saflarında yer alan iki kölenin, birbirinin karşıtı, iki il ginç hali. Sonlan daha da ilginç.

Rasûlullah'ın (s.a) yamnda öldürülen; görünüşe göre cennete gideceği zannedilen, Rasûlullah'ın (s.a) hizmetçisi ve Allah için

bir rekât namaz bile kılamadan, çıktığı kalenin kapısı önünde öldürülen, yahudi köle. Rasûlullah'ın (s.a) kölesinin ganimet arasından bir örtü alması ki; bu ihanet o örtünün cehennemde üzerinde yanmasına ve cennetten mahrum edilmesine yeterli olmuştur. Rasûlullah'a (s.a) ettiği hizmet dahi ona fayda sağlamamıştır. Yahudi çobana gelince; müslüman olduktan sonra, elindeki emanet sürüyü, bir avuç taşla geri çevirip: "Vallahi, ben sizi kesinlikle sahiplenemem" diyerek geri çevirmiş ve onun emânete gösterdiği bu riâyet, ne kadar şerefli olduğunu ortaya koymuştur. Böyle büyük bir şerefle, günahlarından ve yahudiliğinden arınarak İslâm'a girmiş, ve işte bir saat geçmeden, bu yahudi çoban şehid olmuş ve hûrilerden iki zevcesi gelerek onu cennete almışlardır.

Ey İslam Davasının Genç Yolcuları!

Bu ders sizlere canlı bir örnek olsun! Ganimet mallarından önemsenmeyen bir parça kumaş dahi olsa, küçük bir hata bizi ateşe atabilir. Davada ve cihadta kıdemli olmamız, örgütsel mevkimizin yüksek olması, bize fayda sağlamaz.

Düşmanlarınıza karşı da, bir lahza bile olsun İslâm'ın prensipleriyle hareket etmek, Allah yolunda şehid olabilmek için yeterlidir. Bunun için uzun süre itaat ve ibadetle ömür geçirmiş olmak yeterli değildir. Eskiden kafir olup, İslâm'a karşı şiddetle savaşmış olmak, bu durumu engellemez. Önemli olan, niyetin sadık olması ve doğru yolda yürümeye kararlı olmaktır. Cennete girmek için, Allah mizanında bu iki şey yeterlidir.

Gösterişi bırakalım, Allah Teâla bizim sûretlerimize ve güzelliğimize bakmaz, kalplerimize ve amellerimize bakar.

İslâmi hareket yöneticilerinin, şahıslar hakkında hüküm verirken aşırı olmamalarının zamanı gelmiştir. Özellikle, kişinin yetişmesi ve gidişatına bakılmaksızın, sadece örgüt içerisindeki kıdemine bakılarak, o kişiyi olduğundan yüksek bir seviyede göstermek çok yanlıştır.

İslâmi hareket mensubu gençlerin, aralarına sadık bir niyetle katılan gençlere karşı büyüklük taslamamalarının zamanı gelmiştir. Sadece cemaate yeni katılmaları sebebiyle, onlara güven duymamak çok yanlıştır.

Örgüt içerisinde yüksek bir seviyeye gelmiş bir kardeşimiz, cehennem ehlinden olabilir. Aramıza yeni katılan ve İslâm'a karşı yaptığı savaşın etkisi, üzerinden henüz silinememiş olan bir kar-

. miştir. Sadece cemaate yeni katılmaları sebebiyle, onlara güven duymamak çok yanlıştır.

Örgüt içerisinde yüksek bir seviyeye gelmiş bir kardeşimiz, ce hennem ehlinden olabilir. Aramıza yeni katılan ve İslâm'a karşı yaptığı savaşın etkisi, üzerinden henüz silinememiş olan bir kar

deşimiz de, cennet ehlinden olabilir.

İslâm terbiyesi, İslâm saflarında gereken yerini almalı; müslüman gençler, saflara yeni katılan gençlere güven konusunda aşırılıktan vazgeçmeli ve daima, ihânet yüzünden cehennemi boylayan, Rasûlullah'ın kölesi ile, İslâm'a girip, Allah için bir secde bile edemeden ve emanete olan riâyetiyle şehadet mertebesine ulaşarak cenneti kazanan yahudi çobanı akıllarından çıkarmamalıdırlar.

Müslüman gençler aşırılıktan vazgeçmeli, aynı zamanda da, düşman ganimetlerinden en ufak şeyi dahi, meşru olmayan yollarla almak sûretiyle kendilerini tehlikeye atmamalıdırlar.

4- Bu özelliği, Arap yarımadasında yahudi varlığının sona erdirilmesi başlığı altında genel hatlarıyla ele alırken, İslâm saflarının durumunu bütün selâbetiyle ortaya koyduktan sonra, yahudilerin emanete ve ahde ihanetleri dolayısıyla nasıl Allah'ın gazabına ve lânetine uğradıklarını sergiledik. Rasûlullah'la (s.a) anlaşma yaptığı halde, kalleşlik edip elindeki serveti saklayan ve ölümle tehdit edilmesine rağmen müslümanları aldatmaya uğraşan ve bu kalleşliği nedeniyle öldürülen Kinâne İbn Ebi Hukayk'ın durumu akıldan çıkmamaktadır. Bu arada yahudi saflarının da içeriden bölünmüş olduğunu unutamayız. Bu yüzdendir ki, bazı yahudiler müslümanlarla işbirliği yaparak kalelerin zayıf noktalarını ve yahudilerin servetlerini sakladıkları yerleri, müslümanlara haber vermişlerdir. Eğer yahudiler liderlerine karşı güven duysalardı, böyle bir durum söz konusu olmaz ve müslümanlara sır vermezlerdi. Hatta bazıları, Kinâne İbn Ebi Hukayk'ın ihanetini ortaya çıkarmışlardı. Bununla beraber, yahudilerin fırsat bulduklarını zaman, müslümanlara saldırı girişimlerinde bulunduklarını da görüyoruz. İşte suçlarının ortaya çıkmayacağından emin olduklarını bir anda Abdullah İbn Sehl'i öldürmüşler ve Rasûlullah'a (s.a) şunmak üzere pişirdikleri bir koyuna zehir katıp, Rasûlullah'ı (s.a) öldürmeye çalışmışlardır. Bu etten yiyen Bişr İbn Berâ (r.a) zehirin etkisiyle ölmüştü. Yahudiler bu ihanetlerinden dolayı hezimete uğramışlardı.

Eğer, İslâm safları yahudilerin bu sıfatlarına bürünürse, Allah'ın gazabına uğrayacak ve zaferden mahrum kalacaktır.

5- İslâm saflarının bütün bu ahlâki değerlere sahip olması, zafere ulaşmak için fedâkarlık yapmayacakları anlamına gelmez.

dolayı he zimete uğramışlardı.

Eğer, İslâm saflan yahudilerin bu sıfatlarma bürünürse, Al- lah'm gazabına uğrayacak ve zaferden mahrum kalacaktır.

5-İslâm saflanmn bütün bu ahlâki değerlere sahip olması, za fere ulaşmak için fedâkârlık yapmayacaktan anlamınn gelmez.

Müslümanlar bu savaşta, geçirmiş oldukları bütün savaşlardan daha fazla güçlüklere maruz kalmışlardı. En uzun savaşlarından biri olan Hendek savaşı yirmi gün sürmüştü. Fakat müslümanlar kendi yurtlarında ve evlerinde idiler. Burada ise, hurma dahil hiçbir yiyeceklerinin olmadığını, çok şiddetli bir yokluk içerisinde, savaşa iki ay dayandıklarını görüyoruz. Yahudilerin sonu, zannedildiği kadar kolay olmamıştır. Yahudiler, varlıklarını ve kalelerini ölesiyle müdafa etmişler ve sabırla savaşmışlardı. Fakat müslümanlar, onlardan daha sabırlı ve cesâretli idiler. Müslümanların gösterdikleri gayret ve kahramanlık, düşmanın tasavvur ettiğinin üstündeydi. Bu savaşta iki taraflı olarak, hem Muhacirler hem de Ensâr çok büyük çaba sarfetmişlerdi. Ali İbn Ebi Talib, Zübeyr İbn Avvâm, Ömer İbn Hattab ve aynı zamanda Habbab İbn Münzir, Muhammed İbn Seleme ve Ebu Dûcâne Semmâk İbn Harşe, yaptıkları mübarezeler ve ferdi kahramanlıklarla, yahudilerin bin kişiye bedel saydıkları kahramanlarını çökertmişlerdi.

Hayber savaşı günlerce devam etmiş ve yahudiler ard arda bir kaleden diğerine çekilmek zorunda kalmışlardı. Savaşa istisnasız olarak bütün ordu katılmıştı. Müslümanlar bu savaş için, kanlarını, canlarını ve herşeylerini feda etmekten çekinmemişlerdi. Bu savaş, müslümanların sabır ve tehammüllerinin denendiği en uzun savaştı. Neticede müslümanlar zafere ehil olduklarını kanıtlamışlardı.

6- Yahudilerin kalelerinin arkasında istihkamlı bir şekilde savaştıklarını düşünecek olursak, savaşın ne kadar şiddetli ve vahim olduğu ortaya çıkmaktadır. Kur'ân'ın yahudileri vasıflandırdığı gibi: *"Onlar sizinle toplu halde, ancak surlarla çevrilmiş kasabalar içinde veya duvarların arkasından savaşırlar. Kendi aralarındaki çekişmeleri ise serttir. Onları birlik sanırsın, oysa kalbleri birbirinden ayrıdır"*(Haşr: 14)

Bütün bu kaleler ve surlar müslümanların gayretini kıramamış ve dirençlerini gevşetememiştir. Bugün de yahudilerin durumu aynıdır. Bugün de müslümanlara karşı tanklarının, barikatlarının ve istihkâmlarının arkasından savaşmaktadırlar. Fakat bugünün müslüman geçinenleri, yahudilerin bu taktiklerinin önünde hemen zaafa uğramış, yahudilerle yapılan savaşlarda bir çok Arap birliği yok edilmiştir.

Beş Haziran savaşıyla Hayber'in fethini yüzeysel değil, gerçek

geçinenleri, yahudilerin bu zaafa uğramış, yahudilerle Arap b i^ ğ i yok edilmiştir.

taktiklerinin önünde hemep yapılan savaşlarda bir çok

Beş Hasdran savaşıyla Hayberin fethini yüzeysel değil, gerçek

boyutlarıyla karşılaştırırsak, durumun ne kadar vahim olduğunu görürüz. Bakınız, zamanın İsrail savunma bakanı Moşe Dayan, Kudüs'ü işgal edip, ordularıyla Suriye, Ürdün ve Mısır'da, Arap topraklarına girince ne diyor. Moşe Dayan, Kudüs'ü işgal ettikten sonra elini Kudüs toprağına sürerek: "Bu Hayber'in karşılığıdır" diyor.

Arap yarımadasında yahudi varlığını sona erdiren bu büyük bozguna yahudiler bundan tam on beş asır önce uğramışlardı. Bir veya iki asır değil, tam on beş asır geçmiş ve bu müddet zarfında yahudiler bellerini doğrultamamışlar, bayraklarını dikememiş ve dalgalandıramamışlardır. Ancak bu asrın (XX. asır) ortalarında Filistin toprakları üzerinde İsrail devleti kurulmuştur. Buna rağmen yahudiler Hayber'in acısını, orada uğradıkları zillet ve aşağılanmayı unutamamışlar, bu olayı nesilden nesile aktarıp durmuşlar, kendilerinden sonra gelen nesillere kin ve nefret tohumları ekerek Rasûlullah'tan (s.a) intikam almaları gerektiğini onlara hatırlatmışlardır. Neticede Beş Haziran savaşı(*) olmuş Golan tepeleri, büyük Arap haininden yahudilere ganimet olarak sunulmuştur. Bu tepeler, çok muazzam bir şekilde savunmaya hazırlandıkları ve çok az sayıda askerle aylarca savunulabileceği halde savaşmaksızın teslim edilmiştir. Suriye cephesinde, kuvveti ve selâbeti dolayısıyla Magine Hattı diye isimlendirilen, Golan Hattı yahudilerin cesaretinden değil, Arapların ihanetinden yıkılmıştır.

Hayber'de, müslümanların kazandığı zafer çok büyüktü; yahudilerin askeri varlığını sona erdirmişti. Geçen bunca asırda, gösterilen gafletten, ve yeryüzünde İslâm hükmünün, İslâm halifesinin ve İslâm ordusunun olmayışından dolayı, yahudi varlığı yeniden hortlamıştır.

7- Hayber'deki durumu gözden geçirirken, olayların akışı içerisinde, yahudilerin nasıl bir konuma geldiklerini görelim: Yahudiler, mahsulden yarı pay almak suretiyle toprakları işleyen işçiler konumuna gelmişlerdi. Peygamber yönetiminin yüceliği; yahudilere karşı duyulan kini bir tarafa atarak, onlara asker değil, sivil insan muamelesi yapmıştır. Allah'ın Rasûlü'nün düşmanları olmalarına rağmen, onların emeklerini sömürmemiş, onları köle

(*) 1967 Arap-İsrail Savaşı. Bu savaşta Suriye-Ürdün ve Mısır İsrail'e karşı savaştıkları halde yenilgiye uğramışlardı. (Mütercim-T. Akarsu)

onlann emeklerini sömürmemiş, onlan köle

(*) 1967 Arop-larail Savaşı. Bu lavaşta Suriye-Ordûn ve Mısır İsrail'e karşı sa vaştıkları halde yenilgiye uğramışlardı. (Müterdm-T. Akarsu)

olarak kullanmamıştır. Müslümanların topraklarında çalışıp mahsülün yarısını almaları şartıyla, onlara müslümanlarla beraber yaşama fırsatı vermiştir. Günümüz İslâmi hareketinin bu olguyu çok iyi kavraması gerekir. Rasûlullah (s.a) cihadın sürekliliğini sağlayabilmek için, ordunun ziraatle uğraşarak, askerlik niteliğini yitirmesini istememiştir. Kur'ân-ı Kerim'in bizlere öğrettiği gibi: "*Kendi ellerinizle kendinizi tehlikeye atmayın*" (Bakara: 195)

Ayet-i celilede sözü edilen tehlike, ziraat ve ticaretle uğraşıp cihadtan geri kalmaktan başka birşey değildir. Bütün güçlerin cihada yöneltilmesi gerekir. Toprak, müslümanları bu kutsal vazifeden alıkoymamalıdır. Bugün kendini, geniş çaplı bir mücadeleye hazırlayan İslâmi hareket, bütün güçlerini cihad için devreye sokmalıdır.

Bununla birlikte, Rasûlullah (s.a) yahudilerin ziraî tecrübelerinden istifade etmiş, onları mahsüle ortak etmek suretiyle, o alanı boş bırakmamıştır. Bu olaydan sonra müslümanlar yine seneler boyunca savaşa devam etmişler ve topraklarının zenginliklerinden faydalanmışlardır. Acaba bugün müslümanlar kendi otoriteleri altında olmak şartıyla yahudileri yeniden toprağa döndürebilirler mi?

8- Yahudilerin mağlub ve zelil bir durumda olmaları hasebiyle, Rasûlullah (s.a) ve ashabıyla çalışmaya mecbur kalmaları, İslâmi anlayışa göre, onların haklarının gasbedilmesi gerektiği anlamına gelmez. Siyer kitapları, Abdullah İbn Revahâ'nın (r.a), yahudilerle müslümanlar arasında mahsülü yarı yarıya pay ederken, başından geçen olayı zikretmişlerdir: Yahudiler, Abdullah'a: "Adaletli taksim yaptığını görmüyoruz" demişler. Abdullah'ta cevap olarak: "Ey domuzların ve maymunların kardeşleri! Vallahi yeryüzünde sizin kadar nefret ettiğim başka hiç kimse yoktur. Lakin bu nefretim, adaletsizlik yaparak payımızdan bir tek hurma bile eksiltmeye beni itemez. Vallahi, yeryüzünde Muhammed (s.a) kadar sevdiğim başka hiç kimse yoktur. Lakin, ona karşı olan bu sevgim, müslümanların payını bir tek hurma bile arttırmaya beni itemez. İsterseniz bu payı, isterseniz şu payı alın" diyerek her iki payda yahudilere göstermiştir. Veya İbn İshâk'ın rivayet ettiği gibi, "Yahudiler: "Hakkımıza tecavüz ettin" demişler. Abdullah İbn Revâha'da "İsterseniz bu payı, isterseniz şu payı alın" demiştir. Bunun üzerine yahudiler: "Yeryüzü ve gökler, işte bu adalet üze-

her iki pa- yıda yahudilere göstermiştir. Veya İbn İshâk'm rivayet ettiği Tahudiler: “Hakkımıza tecavüz ettin” demişler. Abdullah İbn Revâha'da “İsterseniz bu payı, isterseniz şu payı alm” demiştir. Bunun üzerine yahudiler: “Yeıyüzü ve gökler, işte bu adalet üze-

rine bina olunmuştur" demişlerdir."[1]

Öyleyse, uğrunda savaşıp, çaba sarfederek gelmesini beklediğimiz, İslâm ve İslâmi devlet anlayışı, ister dost, ister düşman olsun, bu adaleti yaşamak ve yaşatmaktır. Yeryüzünde Allah'ın şeriatının tam manasıyla tatbik edilebilmesi için en büyük ölçü budur. Düşmanın güvenliği, dosttan önce sağlanmalıdır. Zenginler zulme tamah etmemeli, fakirler de adaletten ümidini kesmemelidir. Bütün insanların malları, canları, namusları ve inançları güven ve huzur altında olmalıdır. Yüce İslâm nizamının gölgesi altında yaşayan yahudiler, bu güvenlik ve huzur nimetinden istifade etmişlerdir. Yeryüzünün bütün devletlerinden kovuldukları ve İslâm hilafeti tarafından koruma altına alındıkları halde, karşılık olarak bu hilafeti çökertmişlerdir. Yahudiler, Hz. Muhammed'in (s.a) adaletini, kendi aralarında bile tatbik edemeyeceklerini çok iyi bildiklerinden: "Yeryüzü ve gökler, işte bu adalet üzerine bina olunmuştur" demişlerdir. Abdullah İbn Revâha'da hayatta en çok nefret ettiği yahudilerle, en çok sevdiği Hz. Muhammed (s.a) ve ashabına aynı muâmeleyi yapmak suretiyle bu adaleti ölümsüzleştirmiştir.

İslâmi hareketin tabanını oluşturan fertler, yöneticilerinin ciddiyetine, İslâm saflarında adaleti gerçekleştireceklerine, hak ve hakikatı duygusal bağlara tercih edeceklerine inanmadıkları müddetçe, istemiş oldukları ve sözünü terennüm ettikleri hedefe ulaşmak için, bir tek adım bile atamazlar. İslâm safları, yöneticilerinin adaletin temsilcileri olduklarına ve hiçbir ferdin hakkını yemeyeceklerine inandığı zaman hedefe doğru ilerleyebilir. İşte o zaman, hasımların saflarında faaliyet gösterebilecek, bir İslâm davetçisi olunabilir. Bütün İslâm safları bu terbiye ile yetiştirilmeli ve her müslüman, lehine de aleyhinede olsa, hakka ve adalete rıza gösterip; boyun eğmelidir. Mesele, iki taraflı olarak aynı ehemmiyeti taşımaktadır.

Birinci taraf: Hak yolunda, kınayanların kınamasına aldırmaksızın adaletin temsilcisi olan, Allah'ı şahid tutarak, kendilerine ana ve babalarına ve en yakın akrabalarına dahi iltimas etmeksizin adaletle hükmeden yönetici kadrodur.

İkinci taraf: İslâm'ı ganimet, kazanç ve kulların boynuna asılı

(1) İbn Hişâm, c. 4, s. 354.

akrabalarına dahi iltimas etmek sizin adaletle hükmeden yönetici kadrodur.

. İkinci taraf: İslâm'ı ganimet, kazanç ve kuUann boynuna asüı

(1) İbn Hişâm, c. 4 ,8 .3S4.

bir hak olarak görmeyen, adaletin tatbiki için yönetici kadroya yardım ederek özveride bulunan, hakka boyun eğen, kendini geçici heyecanlara ve azgın nefsin eline bırakmayan İslâmi hareketin tabanını oluşturan fertlerdir.

9- Hayber olayında, mulahaza ettiğimiz diğer bir şey de yahudilerin Arap yarımadasından çıkartılması olayıdır. Bu olay bazı pervasızların ortaya attıkları gibi, müslümanlar tarafından ahdin bozulması anlamına gelmemektedir. Aksine, yahudilerin topraklarında çalışmak için, Rasûlullah'a (s.a) teklifte bulundukları zaman yapılan ilk antlaşmanın bir parçasıdır. İbn İshak'ın rivayetine göre yahudilerin bu teklifine karşı Rasûlullah'ın (s.a) cevabı şöyle idi:

"Allah sizi burada ne kadar bırakmayı dilerse, ben de o kadar bırakırım." Müslümanların menfaati, yahudilerin Hayber'den çıkmalarını gerektirince ve müminlerin emiri Hz. Ömer, Rasûlullah'ın (s.a): "Arap yarımadasında iki din bir arada bulunamaz" vasiyetinden emin olunca, Rasûlullah'ın (s.a) kalmaları üzerine antlaşma yaptığı yahudiler hariç, bütün yahudilerin Arap yarımadasından çıkmalarını emretti.

Dâvânın menfaati ve güvenliği, her zaman, müslümanların ziraat ve vergiye bağlı cüzî menfaatlerinden daha önemlidir. Bu menfaati korumak için herşey feda edilebilir. Şunu da bilelim ki, müslümanlar geçen zaman boyunca, toprağı işlemek için gerekli olan tecrübeyi kazanmış ve üretim yapabilecek duruma gelmişlerdir. Devletin temellerini sağlamlaştırdıkları için ziraate ayıracak vakitleri de vardı. Bu yüzden yahudilerin tecrübe ve iş gücüne ihtiyaçları kalmamıştı. Nasıl ki, her devlet ve hareket, gerekli tecrübe ve iş gücüne sahip olduğu, başkalarının tecrübe ve iş gücüne ihtiyacı kalmadığı zaman, kendi kendine yetinmeye çalışıyorsa, Hz. Ömer (r.a) zamanında da uygulanan yöntem de budur.

10- Hayber olayında ortaya çıkan diğer bir mânâ da, Haccac İbn İlât Es-Selemi'nin getirdiği haber üzerine Kureyş'in takınmış olduğu genel tavırdı. Kureyşliler, Muhammed'in yenilmesi ve esir edilmesi haberine olduğu kadar, hiç bir şeye sevinmemişlerdi. Fakat Haccac'ın mallarını almak için böyle bir yalan kıvırıp gittiğini öğrendiklerinde, yıldırım çarpmışa dönmüşlerdi.

Bizim, bu dersten alacağımız iki hisse vardır:

kadar, hiç bir şeye sevinmemişlerdi. Fa kat Haccac'm m allanm almak için böyle bir yalan kıvırıp gittiğini öğrendiklerinde, yıldınm çarpnuşa dönmüşlerdi.

Bizim, bu dersten alacağımız iki hisse vardır:

Birinci hisse: Sulh içinde olduğumuz düşmanlarımıza karşı uyanık olmak ve onların gerçek niyetlerinden ve fırsat buldukları anda antlaşmayı ne şekilde bozabileceklerinden haberdar olmaktır. Sulh içinde olduğumuz düşmanlarımızın gerçek niyetini anlamak için onları ard arda sınamamız gerekir.

İkinci hisse: Müslüman oldukları müşrikler tarafından bilinmeyen müslümanların, aldatmaca yoluyla müşriklerden hakkını alabileceğidir. Aksi takdirde müslüman olması dolayısıyla bu hakkını alamayabilir. İslâm saflarına katıldığını ilan etmemiş olan bir kişinin davranışlarından, İslâm toplumu değil; cahiliye toplumu sorumludur. Haccac, görünüşte müşriktir ve bu yüzden kendisine malları verilmiştir. O da, mallarına ulaşabilmek için bu hileyi kullanmıştır. Fakat yöneticisinden izin almadan böyle bir şey yapmaya yeltenmemiştir.

Bu gibi tasarrufların asılda caiz olduğunu zanneden, gençler, ve özellikle gizli faaliyet yapanlar, bu gibi tasarrufların sınırlarını belirleyecek olan şerî yönetici kadronun izni alınmaksızın, bu işlerin yapılamayacağını bilmelidirler. Hareket içerisinde, bütünüyle doğru olsa bile, yöneticilere danışılmadan ferdi ictihadlarla yapılan uygulamalar kabul edilemez. Her zaman için şerî yönetici kadrodan izin alınması gerekir. Buradan çıkacak karar, uygulama açısından tamamen hatalı olsa bile, cemaât açısından tamamen doğrudur.

11- Hayber'de apaçık bir şekilde ortaya çıkan bir diğer mânâ da, Allah Teala'ya davetin bir an olsun terkedilmemesidir. Müslümanlarla yahudiler arasında, yapılan savaşlarda, savaştan önce Allah'a davetin zaruretini vurgulayan Nebevi direktiflerin olmadığı bir savaş yoktur.

"Ve saadet sancağını Ali'ye verdi. Ali: "Ya Rasûlallah! Hayber yahudileriyle, onlar da bizim gibi müslüman oluncaya dek savaşacak mıyım?" diye sordu. Rasûlü Ekrem: "Ya Ali! Ağır ol! Hayber sahasının bir tarafına in! Sonra onları İslâm'a davet et!.. Ve üzerlerine vâcib olan İslâm umdelerini bildir!.. Ya Ali! Senin bu irşâdınla, tek bir kişinin müslüman olması, sana kızıl develer bahşedilmesinden daha hayırlıdır" buyurdu."[1]

Öyleyse, Allah'a davet sadece barış zamanında yapılmaz.

(1) Sahih-i Buhâri, c. 2, s. 505

kişinin müslüman olması, sana km l develer bahşedilmesinden daha hayırhdıF' ịJuyurdu."*^

Öyleyse, Allah'a davet sadece banş zamanında yapılm az.

(1) Sakih-i Bnh&ri, c. 2, a. SOS

Müslüman, savaşın ortasında da, bir savaşçı olmaktan ziyade Allah yolunun davetçisidir.

Büyük kahraman Hz. Ali (r.a) alemlerin Rabb'i olan Allah'ın Rasûlü'nün izni ve şahitliğiyle sancağı taşıyor. O, Allah'ı ve Rasûlü'nü, Allah ve Rasûlü de onu seviyor. Ve Allah Teâla onun elleriyle Hayber'in fethini müyesser kılıyor. Buna rağmen asıl olan Allah'a davettir. Hidâyet, savaştan daha hayırlıdır.

Bir kişinin hidâyete ermesine vasıta olmak, bütün dünya nimetlerinden daha hayırlıdır. İslâmi harekete mensup olan gençler, bu sözün ifade ettiği mânayı çok iyi anlamalıdır. İster savaş öncesi, ister savaş içinde, isterse sonunda olsun Allah'a davet meselesi, bir müslümanın hatırından hayatı boyunca çıkmamalıdır. Cemaatin üzerine bina edildiği asıl gayeyi unutarak, bir hareketi veya yönetici kadroyu girdikleri savaşlara bakarak değerlendirmek, hiç şüphe yok ki, İslâm anlayışından sapmadır.

Hudeybiye sulhundan sonra merhale, İslâm'ın davet ve siyaset alanlarında açılma merhalesi olduğu halde, Hayber savaşının bu merhalenin olayları arasında özel bir yeri vardır. Yine de Hayber gazası; doğumundan beri davetçilerin efendisi Hz. Muhammed'e ve beşikten beri İslâm davasına karşı savaşan yahudileri, Allah'a davet özelliğini muhafaza etmiştir.

12- Hayber gazasında müslüman kadının rolünü de unutmayalım. Hayber gazasına, sayıları yirmiyi bulan bir müslüman kadın topluluğu katılmıştır. Rasûlullah (s.a) onlara da ganimetten pay ayırmıştır. Bu olay zihinlerde bir hatıra olarak kalmalıdır ki, İslâm saflarında erkeğin yanısıra müslüman kadının da rolünü unutmayalım. Eğer savaşlarda bile kadının rolü varsa, Allah'a davet hususunda kadının rolünün daha ön planda gelmesi gerekir. Kadın, yeryüzündeki şer davetçilerinin hedefi halindedir. Bunlar kadını ve kadınla beraber aile hayatını ve neticede bütün toplumu çökertmek istemektedirler.

Rasûlullah'ın (s.a) Gıfâri kabilesinden müslüman bir genç kıza gerdanlık hediye edişi, umulur ki kadınlara karşı davranışımızdaki aşırılığı giderir. İbn İshâk'ın, Beni Gıfâr'dan bir kadından rivayet ettiğine göre, kadın şöyle demiştir:

"Beni Gıfâr'dan bazı kadınlarla, Rasûlullah'ın (s.a) yanına geldik. Rasûlullah (s.a) o sırada Hayber'e yürüyordu, ona: "Ya Rasûlallah! Yöneldiğin tarafa, seninle beraber gelmek isteriz. Yaralıları tedavi eder ve elimizden geldiği kadar müslümanlara yar-

Beni Gıfâr'dan bir kadın dan rivayet ettiğine göre, kadm şöyle demiştir:

"Beni Gıfar'dan bazı kadınlarla, Rasûlullah'm (s.a) yanına gel dik. R asûlullah (s.a) o sırada H ayber'e yürüyordu, ona: "Y a Rasûlallah! Yöneldiğin tarafa, seninle beraber gelmek isteriz. Ya- ra h lm tedavi eder ve elimizden geldiği kadar müslümanlara yar-

dımcı oluruz" dedik. Rasûlü Ekrem: "Haydi, Allah'ın bereketiyle yola çıkın" buyurdu. Kadın sözüne devamla diyor ki: "Rasûlullah'la beraber yola koyulduk. O zamanlar ben henüz bulûğa ermemiş bir kızdım. Rasûlullah (s.a), beni bineğinin terkisine aldı. Böylece yola koyulduk. Sabah olunca Rasûlullah (s.a) konaklamak üzere devesini çökerterek indi. Ben de bineğinin terkisinden indim. Bir de ne göreyim, oturduğum yerde kan izi vardı. Bu benim ilk hayız oluşumdu. Utandım ve kan izi görülmesin diye, devenin üzerine kapandım. Rasûlullah (s.a) benim bu durumumu, sonra da kanı görünce: "Neyin var? Belki de hayız olmuşsundur" dedi. Ben de utanarak: "Evet" diye cevap verdim. Rasûlü Ekrem: "Kendini toparla, sonra bir kap su alarak içine tuz at ve terkinin üzerindeki kan lekesini yıka. Sonra da, oturduğun yere geri dön" buyurdu. Rasûlullah (s.a) Hayber'i fethettiğinde ganimetten bize de pay ayırdı. Boynumda görmüş olduğun bu gerdanlığı da bana verdi. Kendi elleriyle boynuma taktı. Vallahi, bu gerdanlığı hiçbir zaman yanımdan ayırmam"[1]

Onuncu Özellik
DÜŞMAN SAFLARINDAKİ LİDERLERİN İSLAM SAFLARINA KATILMASI

Amr İbn As'ın müslüman oluşu:

İbn İshâk diyor ki: Yezid İbn Ebi Hubeyb'in, Hubeyb İbn Ebi Evs Es-Sakâfi'nin kölesi Raşid'ten bana naklettiğine göre Hubeyb İbn Ebi Evs Es-Sakâfi kendisine Amr İbn As'tan bahsederek şöyle demiştir: "Amr İbn As kendisiyle ilgili olarak bana şunları anlatmıştı: "Ahzab ile birlikte Hendek'ten döndüğümüz zaman, Kureyş'ten benim sözümü dinleyen ve benimle aynı görüşte olan birkaç kişiyi toplayarak onlara: "Biliyor musunuz? Vallahi ben, Muhammed'in davasının istemediğimiz halde bütün davaların üstüne çıktığını görmekteyim. Benim bu konuda bir görüşüm var. Ama bilmem siz ne dersiniz?" dedim. "Görüşün nedir? diye sordular. Ben de: "Necâşi'nin yanına varıp, orada kalalım. Eğer Muhammed bizim kavmimize karşı üstün gelirse, Necâşi'nin yanında bulunacağımızdan bize bir zararı dokunamaz, bizim için daha iyidir. Yok eğer kavmimiz Muhammed'e karşı üstün gelirse, onlar zaten

(1) İbn Hişâm, c. 3, s. 342.

yamna vanp, orada kalalım. Eğer Muham- med bizim kavminûze karşı üstün gelirse, Necâşi'nin yanında bu lunacağımızdan faize bir zaran dokunamaz, bizim için daha iyidir. Yok eğer kavmimiz Muhammed'e karşı üstün geline, onlar zaten

U)IbaHişAm,c.3.s.342.

bizi tanıyorlar. Onlardan bize bir kötülük gelmez" dedim. "Hiç şüphe yok ki, bu görüş çok yerinde bir görüş" diyerek sözlerime muvafakat ettiler. "Hemen, Necâşi'ye hediye vermek için bir şeyler toparlayın" dedim. Bizim topraklarımızdan ona hediye edilecek en güzel şey, deri idi. Necâşi'ye hediye etmek için deriden yapılmış pek çok eşya topladık. Sonra yola çıkarak, Necâşi'nin yurduna vardık. Huzura çıkıp hediyelerimizi kendisine takdim ettik.

Tam huzurda bulunduğumuz sırada, Necâşi'nin yanına Amr İbn Ümeyye Ed-Damri geldi. Rasûlullah onu, Habeşistan'da bulunan Cafer ile arkadaşlarının durumunu görüşmek üzere Necâşi'ye göndermişti. Amr İbn Ümeyye, Necâşi'nin huzuruna girip, onunla görüştükten sonra çıktı. Ben arkadaşlarıma dönerek: "Bu zât Amr İbn Ümeyye Ed-Damrî'dir. Necâşi'nin huzuruna çıkıp, onu bana vermesini isteyeceğim. Onu bana verdiği zaman da boynunu vuracağım. Eğer bu işi yapabilirsem, Kureyş Muhammed'in elçisini öldürdüğüm için beni takdir edecektir" dedim. Amr İbn As sözüne devamla şöyle diyor: "Necâşi'nin huzuruna çıkarak, her zaman yapmış olduğum gibi önünde secde ederek kendisini selâmladım. Necâşi: "Hoş geldin arkadaşım! Merhaba. Memleketinden, bana hediye olarak birşey getirdin mi?" diye sordu. "Evet, ey Melik! Sana hediye olarak, bir çok deri eşya getirdim" dedim. Sonra bu eşyaları kendisine sundum. Necâşi hediyelerimden hoşnut olup, çok beğendi. Sonra kendisine: "Ey Melik! Biraz önce senin huzurundan çıkan bir adam gördüm. O adam, bizim düşmanımız olan bir zâtın elçisidir. O kişiyi öldürmem için bana teslim et. Bilki bunlar, bizim en seçkin ve en kıymetli kişilerimize zarar vermişlerdir" dedim. Necâşi bu sözüme çok kızdı. Elini uzatarak burnuma öyle bir vuruş vurdu ki, burnumun kırılacağını zannettim. O anda, yer yarılmış olsaydı, Necâşi'den kaçmak için, içine girebilirdim. Sonra Necâşi'ye: "Ey Melik! Vallahi, senden istediğim bu adamdan hoşlanmadığını zannediyordum" dedim. Necâşi: "Kendisine, Musâ'ya gelen büyük Nâmûs'ün (Hz. Cibril'in) geldiği bir zâtın elçisini, onu öldürmen için sana vermemi mi istiyorsun?" dedi. Ben: "Ey Melik! Gerçekten de o zat (Muhammed) bahsettiğin gibi midir?" diye sordum. Necâşi: "Yazıklar olsun sana Ey Amr! Sözümü dinle de ona ittibâ et. Allah'ın adına yemin ederim ki, o zât kesinlikle hak yol üzeredir. Musâ nasıl Firavn ile askerlerine galib geldiyse, o da kendisine karşı olanlara galib gelecektir" dedi. Ben: "Ey Necâşi! İslâm'a girmek için, onun vekili olarak sana biât etsem olur mu?" diye sordum. Necâşi: "Evet, olur" dedi ve elini uzat-

“Yazıklar olsun sana E y Amr! Sözümü dinle de ona ittibâ et. AUah’m adına yemin ederim ki, o zât kesinlikle hak yol üzeredir. Musâ nasıl Firavn ile askerlerine galib geldiyse, o da kendisine karşı olanlara galib gelecektir" dedi. Ben: “E y Necâşi! İslâm 'a girmek için, omm vekili olarak sana biât et sem olur mu?" diye sordum. Necâşi: “Evet, olur" dedi ve elini uzat-

tı. Ben de müslüman olmak üzere Necâşi'ye biât ettim, sonra arkadaşlarımın yanına çıktım. Artık eski görüşüm değişmişti. Fakat müslüman olduğumu arkadaşlarımdan sakladım..."(1)

Halid İbn Velid'in Müslüman Oluşu

El-Vâkidî diyor ki: Yahya İbn Mugîre İbn Abdurrâhmân İbn Hârîs İbn Hîşâm bana: "Babamdan, Halid İbn Velid'in şöyle konuşmuş olduğunu duydum" dedi; "Allah Teâla, hakkımda hayır irâde buyurup, kalbime İslâm sevgisini yerleştirip aklımı başıma getirdiğinde, şöyle bir düşünüp kendi kendime: "Muhammed'e (s.a) karşı bir çok savaşta hazır bulundum ve her savaşta onun sağ salim kurtulduğuna şahid oldum. Ben abesle iştigal ediyorum. Muhammed mutlâka üstün gelecektir" dedim. Rasûlullah (s.a) Hudeybiye'ye doğru sefere çıktığında, ben de müşriklerden bir grup süvari ile yola çıktım. Rasûlullah (s.a) ve ashabiyle Asfan mevkiinde karşılaştım. Tam karşılarına karargah kurarak yollarını kestim. Bu sırada Rasûlullah tam karşımızda ashabına öğle namazını kıldırdı. Üzerlerine bir hücum yapmaya niyetlendik, fakat azmimiz kalmadığından bunu yapamadık. Rasûlullah'ın çok muazzam bir sezgisi vardı. Bizim niyetimizi sezdiğinden, ikindi namazını korku namazı(*) olarak ashabına kıldırdı. Onun bu davranışı üzerimizde çok büyük bir etki yaptı. "Bu adam muhafaza olunuyor" dedim ve hücumdan vazgeçtik. Sonra Rasûlullah yola çıkarak, bizim süvarilerimizin bulunduğu taraftan saparak yolun sağ tarafını tuttu. Rasûlullah (s.a) Hudeybiye'de Kureyş'le sulh yaptıktan sonra beni bir düşünce aldı, kendi kendime: "Artık geriye ne kadı ki? Nereye gideyim? Necâşi'ye mi? Yoksa, Muhammed'e tabî olup, onun huzur içindeki ashabına mı katılayım? Yoksa, Hirakl'in yanına gidip, kendi dinimden çıkayım da, yahudi veya hristiyan mı olayım? Yoksa, acemlerin yanında mı kalayım? Yoksa, bütün bunları bir kenara bırakıp, geriye kalanlarla birlikte kendi yurdumda mı oturayım?" diye sormaya başladım. Ben bu düşünceler içinde iken, Rasûlullah (s.a) Kâzâ umresi için Mekke'ye girdi. Ben bu olayı görmemek için, o bölgeden uzaklaşmıştım. Bu yüzden onun Mekke'ye girişini görmedim. Kardeşim Velid İbn Velid, Peygamber'le birlikte Kazâ umresi için Mekke'ye gelmişti. Beni ara-

(1) İbn Hişâm, c. 3, s. 389.
(*) Savaş esnasında kılınan namaza bu ad verilmiştir. (T. Akarsu)

Mekke'ye girdi. Ben bu olayı görmemek için, o bölgeden uzaklaşmıştım. Bu yüzden onun Mekke'ye girişini görmedim. Kardeşim Velid ibn Velid, Pey- gamber'le birlikte Kazâ umresi için Mekke'ye gelmişti. Beni ara-

(1) tbn Hişftm, c. 3, s. 389.
(*) Savaş esnasında kılınan namaza bu ad verilmiştir. (T. Akarsu)

mış, fakat bulamayınca bana şu mektubu göndermişti:

"Bismillahirrahmânirrahîm.

Ey Halid! Senin İslâm'dan kaçman kadar acayip bir şeyi şimdiye kadar görmedim. Biraz olsun aklını kullan. Kimse, İslâm gibi birşeyi bilmemezlikten gelebilir mi? Rasûlullah (s.a) seni bana sorarak: "Halid nerede?" dedi. Ben de: "İnşallah, Allah'ın izni ile sonunda gelecektir" dedim. Rasûlü Ekrem: "Onun gibi biri İslâm'ı nasıl öğrenmez? Eğer o, savaş dehâsını ve gayretini müslümanların hizmetine verirse, onun için çok daha hayırlı olur ve onu diğerlerinden önde gelen bir kişi yaparız" buyurdu. Ey kardeşim! Ne kadar değerli şeyler kaybettiğini artık var da sen düşün."

Halid diyor ki: Kardeşimin bu mektubu elime ulaşınca, içimdeki İslâm sevgisi ve Medine'ye gitme arzusu daha da arttı. Rasûlullah'ın (s.a) beni sorması da çok hoşuma gitmişti. O gece rüyamda, dar ve kurak bir ülkeden, geniş ve yeşillik bir ülkeye çıktığımı gördüm. Kendi kendime: "Bu rüyada mutlaka bir şey var" dedim. Medine'ye gittiğimde bu rüyayı Hz. Ebu Bekir'e anlattım. Hz. Ebu Bekir: "Çıktığın geniş ve yeşillik yer, Allah'ın hidâyetiyle İslâm'a girişindir. Dar ve kurak yer ise geçmişte içinde bulunduğun şirktir" diyerek rüyâmı tâbir etti.

Medine'ye Rasûlullah'ın (s.a) yanına gitmeye karar verince, kendi kendime: "Rasûlullah'a acaba kim ile gitsem?" diye sordum. Bu düşünceyle giderken, Safvan İbn Ümeyye ile karşılaştım. Kendisine: "Ey Ebâ Veheb! İçine düştüğümüz şu berbat durumu görmez misin? Halbuki biz, böyle bir durumda bulunmaya layık olmayan savaşların pişirdiği kişileriz. Bak, işte Muhammed, hem Araba hem de aceme üstün geldi. Muhammed'e gidip, ona ittibâ edersek, onun şerefi bizim de şerefimiz olur" dedim. Safvan, bu görüşüme şiddetle karşı çıktı ve: "Benden başka tek bir kişi kalmayıp herkes ona ittiba etse bile, ben kesinlikle ona ittiba etmem!" dedi. Bunun üzerine onun yanından ayrıldım. "Bu adamın, babası ve kardeşi Bedir'de öldürüldü, bu yüzden bu kadar inatçı" dedim. Sonra, İkrime İbn Ebi Cehil ile karşılaştım. Ona da Safvan İbn Ümeyye'ye söylediklerimin aynısını söyledim. O da bana, aynen Safvan'ın verdiği gibi cevap verdi. İkrime'ye: "Bu düşüncelerimden kimseye söz etme" dedim. O da: "Merak etme. Kimseye söz etmem" dedi. Sonra eve gidip, bineğimi hazırlamalarını söyledim. Bineğim hazırlanınca yola çıktım. Yolda Osman İbn Talha ile karşılaştım. Aklımdan, "Bu bana arkadaş olabilir, arzu ettiklerimi

bana, a3men Safvan'ın verdiği gibi cevap verdi. İkrime'ye: “Bu düşüncelerim den kimseye söz etme” dedim. O da; “M erak etme. Kim sore söz et mem” dedi. Sonra eve gidip, bineğimi hazırlam alarım söyledim. Bineğim hazırlanmca yola çıktım. Yolda Osman İbn Talha ile kar şılaştım . Aklım dan, “Bu bana arkadaş olabilir, arzu ettiklerim i

ona anlatsam mı acaba?" diye geçirdim. Müslümanlar tarafından öldürülen akrabalarını hatırlayınca, bu düşüncemden vazgeçtim. Sonra, yine kendi kendime: "Ben zaten gidiciyim, düşündüklerimi ona da söylesem, sanki ne olacak" dedim ve ona dönerek: "Deliğe sıkıştırılmış tilkilere döndük, üzerimize bir kaç kova su dökseler hemen delikten çıkacağız" dedim ve Safvan'a söylediklerimi ona da anlattım. Osman bu düşüncelerime hemen icâbet etti. Kendisine: "Ben bugün yola koyulmak için hazırlandım ve yoluma devam edeceğim, göçüm de Fecci Menâhâ'dadır" dedim.

Halid sözüne devamla diyor ki: "Osman'la Ye'cec mevkiinde buluşmak üzere anlaştık. Eğer o benden önce ulaşırsa, o beni; ben ondan önce ulaşırsam, ben onu bekleyecektim. Tan yeri ağarmadan yola çıktık ve şafak sökerken Ye'cüc'te buluştuk. Sonra, yolumuza devam ederek Hudde'ye ulaştık. Orada Amr İbn As ile karşılaştık. Amr: "Merhaba, arkadaşlar" diyerek bizi selâmladı. Biz de: "Merhaba" diyerek selâmına mukabele ettik. "Nereye doğru gidiyorsunuz?" diye sordu. Biz: "Sen nereye gidiyorsun?" diye sorduk. Amr: "Önce siz söyleyin, böyle nereye gidiyorsunuz? Sizi yola çıkaran sebep nedir?" diye sordu. Biz: "Bizi yola çıkaran sebep, İslâm'a girmek ve Muhammed'e ittibâ etmektir" dedik. Amr: "Ben de, bu sebeple yola çıktım" dedi. Amr'in bu sözüne çok sevindik ve hep beraber yola koyularak, öğle sıcağının yoğun olduğu bir vakitte Medine'ye ulaştık ve develerimizi çökerttik. Rasûlullah (s.a) gelişimizden haberdar edilmiş ve çok memnun olmuştu. Ben hemen en güzel elbiselerimi giyerek, Rasûlullah'ın (s.a) yanına gitmek için yürüdüm. Yolda kardeşim beni karşılayarak: "Acele et. Rasûlullah (s.a) gelişinden haberdar edildi ve çok memnun oldu. Şu anda sizi bekliyor" dedi. Bunun üzerine yürüyüşümüzü hızlandırarak, Rasûlullah'ın yanına vardık. Kendisini gördüğümde gülümsüyordu. Yanına vardım ve kendisine peygamberlik sıfatı üzerine selâm verdim. Rasûlullah çok memnun ve hoşnud bir yüzle selâmımı aldı. Ben: "Allah'tan başka hiç bir ilâh olmadığına ve senin Allah'ın elçisi olduğuna şahâdet ederim" dedim. Rasûlü Ekrem: "Gel!" diyerek beni içeri aldı. Sonra: "Seni hidâyete erdiren Allah'a hamd olsun. Senin akıllı bir insan olduğunu görüyor ve bu aklının bir gün seni hayıra ileteceğini arzu ediyordum" buyurdu. Ben: "Ya Rasûlallah! Ben de, sizinle karşılaştığım her meydanda haktan bir nokta bile sapmamakta ne kadar kararlı ve azimli olduğunuzu müşahede ederdim. Allah'ın günahlarımı affetmesi için, bana duâ buyurun" dedim. Rasûlullah (s.a): "Ey Halid! İslâm,

Allah'a hamd olsun. Senin akülı bir insan olduğunu görüyor ve bu aklmm bir gün seni bayıra ileteceğini arzu ediyordum" buyurdu. Ben: "Ya Rasûlallah! Ben de, sizinle karşılaştığım her meydanda haktan bir nokta bile sapmamakta ne kadar kararlı ve azimli ol duğunuzu müşahede ederdim. Allah'm günahlanm ı affetm esi için, bana duâ buyurun" dedim. Rasûlullah (s.a): "Ey Halid! İslâm,

kendinden önce olanları siler" buyurdu. Ben: "Ya Rasûlallah! Siz yine de duâ buyurun da kalbim mutmain olsun" dedim. Bunun üzerine Rasûlü Ekrem: "Allah'ım! Allah yolundan alıkoymak uğruna yaptığı bütün işler için Halid İbn Velid'e mağfiret eyle!" diye duâ buyurdu. Halid diyor ki: "Sonra Osman ile Amr'da gelerek Rasûlullah'a (s.a) biât ettiler. Halid diyor ki: "Medine'ye gelişimiz, sekizinci yılın Safer ayında idi. Vallahi, Rasûlullah (s.a), fazilet yönünden beni diğer ashabından kesinlikle aşağıda tutmuyordu."[1] Hayber gazası sona ermiş ve Mekke'nin arta kalan mukavemet gücü de tamamiyle kırılmıştı. Mekke'nin bölgedeki en büyük müttefiki çökmüştü. Mekke'liler kendileri beceremeseler dahi, yahudilerin Muhammed'i yok edeceğini ümit ediyorlardı. Gatafan kabilesi bile, bu merhale içerisinde, kendi topraklarında üst üste, Hz. Muhammed'in (s.a) ordularının saldırısına uğrayarak bozguna uğramıştı.

Amr İbn As (r.a) ileriyi gören bir insandı. Medine'deki müslümanların kökünü kurutmak için, bütün Arapları seferber ederek on bin kişilik ordu toplayan Kureyş'in Hendek harbinde başarısızlığa uğrayıp, hayal kırıklığıyla geri döndüğünü görünce, Kureyş'in askeri bir güç olarak bittiğine hükmetmişti. Böylece Hendek harbinden beri, Amr İbn As'ın, Mekke'de askeri bir komutan olarak vazifesi otomitikman sona ermişti. Kendisinin de bahsetmiş olduğu gibi, bu durum üzerine siyasi bir mülteci olarak Habeşistan'a giderek arkadaşı olan Necâşi'nin ülkesinde yaşamaya karar vermişti. Müslümanlara karşı mukavemet etmenin faydasız olacağını anlamış, her şeyi en kritik bir safhada bırakarak, siyasi mülteci olmaya karar vermişti.

Halid İbn Velid'e (r.a) gelince: Hudeybiye sulhu sırasında, tam hücuma niyetlendiği bir sırada, Resülü Ekrem'in korku namazı kıldırdığını görüp: "Bu adam ilahi bir kudret tarafından muhafaza olunmaktadır" diyen Halid, mânen fethedilmişti.

Amr İbn As'ın ikinci hezimeti de, siyasi mülteci olarak gittiği Necâşî'nin tutumu karşısında yerin yarılıp kendisini yutmasını temenni etmesiyle gerçekleşmişti. Vâkidi'nin rivayetine göre, Necâşî kendi burnuna değil, Amr'in burnuna vurmuş ve bu şiddetli darbeden Amr'in burnu kanamıştı.

Bu tutum karşısında Amr vicdanen sarsılmış, bu sarsıntı onu başından ayağına kadar titretmiştir. Necâşî'nin teslim etmesi ha-

(1) El-Bidâye ve'n-Nihâye, İbn Kesir, c. 4, s. 240.

burnu kanamıştı.

Bu tutum karşısında Am r vicdanen sarsılpuş, bu sarsmtı onu başmdan ayağma kadar titretmiştir. Necâşi'nin teslim etmesi ha-

(1) El-Bidâye ve'n-Nihâye, tbn Kesir, c. 4, s. 240.

linde, hemen o anda Rasûlullah'ın elçisi Amr İbn Ümeyye'nin boynunu vurmaya hazır olan Amr İbn As, müslüman olarak Necâşî'ye biât etmiştir. Amr İbn As'ın geçirdiği sarsıntı o kadar şiddetli ve derinden olmuştuki, cahiliyenin bütün zincirlerini kırarak, gözlerini İslâm'a açmasına yardımcı olmuş, onu kendine getirmiş ve cahiliyenin karanlığından İslâm'ın nuruna çıkarmıştı.

Halid İbn Velid'i içten sarsan şey de, kardeşinin kendisine yazmış olduğu o birkaç satırlık küçük mektuptu. Bu mektup, Halid'in hayatındaki bütün planları değiştirmişti. Halid, Hz. Muhammed'in Mekke'ye umre için girmesinden duyduğu kin ve nefretten dolayı Mekke'yi terketmişti. Hz. Muhammed, yedi senelik mukavemetten sonra, önünde hiç bir engel olmaksızın, hatta Kureyş'in resmen itirafiyla Mekke'ye girmişti. Bir ordu komutanı için, hasmını muzaffer olarak görmekten daha acı bir hezimet olamazdı. İşte Halid, bu yüzden Rasûlullah (s.a) Mekke'ye girince, Mekke'yi terketmişti. Hatta bundan daha da fazlasını düşünerek, Amr ile arkadaşlarının yaptığını yapmaya, Necâşî'ye, Kisrâ'ya veya Kayser'e sığınmayı düşünmüştü. Fakat hepsinin de kendisi için zillet olacağını görmüştü. Halid'in, Amr ve arkadaşları gibi, Necâşî ile bir arkadaşlığı da yoktu. Bu yüzden nereye giderse gitsin, kendisi için bir felaket olacaktı. Bu felaketin ne olacağı meçhul olsa bile, böyle bir işe kalkışmak akıllıca bir iş değildi. Askeri dehâsını, Rumlara galip gelmeleri için Farsların veya Farslara galip gelmeleri için Rumların hizmetine sunmasının ne anlamı vardı. İşte bu düşüncelerle Halid'in dünyası kararmıştı. Zira, gerçek yerinin Mekke olduğunu biliyordu.

Ve bu mektup geldi. Bu mektup Halid'in yapısını değiştirecekti. Halid Mekke'ye döndüğünde sinirleri yatışmıştı. Çünkü, Muhammed (s.a) Mekke'yi terk etmişti. Halid, Hz. Muhammed'in Kabe'yi tavaf edip, Rükn'ü selâmlamasını ve ona tabi olanların memleketinin her tarafında rahatça gezip dolaşmalarını görmeye tahammül edemezdi. Kardeşinin gönderdiği mektup validesinin yanındaydı. Halid mektubu validesinden alıp açtı ve okudu. Başlangıçta kardeşinin kendisini İslâm'a davet etmesine aldırmadı. Halid, kardeşinin kendisini Medine üzerine yürümekten alıkoymaya katkıda bulunmasından dolayı, onun görüşlerine hiç önem vermezdi. Fakat, Halid'in dikkatini en çok çeken şey Rasûlullah'ın (s.a) kendisini sormuş olması idi. Halid, Hz. Muhammed'in kasdını iyice anlayabilmek için bu kelimeyi defalarca, yutarcasına okudu. Muhammed niçin kendisini sormuş olabilirdi? Bir insan düş-

3ûirümekten alıkoymaya katkıda bulunmasından dolayı, onun görüşlerine hiç önem ver mezdi. Fakat, Halid'in dikkatini en çok çeken şey Rasûlullah'ın (s.a) kendisini sormuş olması idi. Halid, Hz. Muhanuned'in kasdı- m iyice anlayabilmek için bu kelimeyi de&larca, yutarcasına oku du. Muhammed niçin kendisini sormuş olabilirdi? Bir insan düş-

manını ancak onunla alay etmek, küçük düşürmek ve yenilgisiyle eğlenmek için sorar. Fakat mektubun devamında yazılmış olan satırlar, Halid'i derinden sarsmıştı: "Ben de: "İnşallah, Allah'ın izni ile, sonunda gelecektir" dedim. Rasûlü Ekrem: "Onun gibi biri İslâm'ı nasıl öğrenmez? Eğer o, savaş dehasını ve gayretini müslümanların hizmetine verirse, onun için çok daha hayırlı olur ve onu diğerlerinden önde gelen bir kişi yaparız" buyurdu."

Demek ki, Halid, kendisini küçük düşüren, geçmiş savaşlar için intikam almaya çalışan ve geçmişteki inatçı ve kibirli tutumu için kendisini yeren, kızgın ve kibirli bir komutan karşısında değildi. O, beşeriyet içerisinde eşine rastlanmayan bir insanın, Rasûlullah'ın (s.a) karşısında idi. Halid, mektubu bir daha okudu. İnanılacak gibi değildi. "Eğer o, savaş dehasını ve gayretini müslümanların hizmetine verirse, onun için çok daha hayırlı olur ve onu diğerlerinden önde gelen bir kişi yaparız." İşte Halid, kaybettiği şeyi bulmuş, Hz. Muhammed'in (s.a) sancağı altındaki gerçek mevkiini ve kendisine uygun olan mekânı görmüştü. Öyleyse, niçin duruyordu? Neyi bekliyordu? İşte bu az fakat mânâlı kelimeler, Halid İbn Velid'in cahiliyetten İslâm'a geçişini sağlamıştı. Bu mektup, Necâşi'nin darbesinden çok daha tesirli idi. Amr, Medine'ye gitmeye karar vermek için aylarca beklemişti. Halid İbn Velid ise, büyük bir değişikliğe uğramış ve hiç vakit kaybetmeden eşyalarını toparlayıp, Hz. Muhammed'e (s.a) doğru yola koyulmuştu. Tesir yönünden Halid'in bu olayına benzer bir olay varsa o da, içindeki büyük nefret ve kinden dolayı eniştesi Sâid İbn Zeyd ve kızkardeşine vuran, sonra Tâhâ sûresinin ilk kısımlarını dinleyen ve bu ayetlerin içinde bıraktığı derin duygularla kâtil olarak yönelmiş olduğu Erkâm'ın evine, mümin olarak giren Hz. Ömer'in olayıdır. İşte bu gün de bu kelimeler, Halid İbn Velid'i, intikam ateşiyle tutuşan kindar bir kişiden, Allah ve Rasûlü'nün buyruklarına uyan mümin bir kişiye çevirmiştir.

Yirmi yıl boyunca devam eden savaşlar ve görüşmeler, Halid'in üzerinde bu mektup kadar etki yapmamıştır. Düştüğü kötü durumdan dünyası kararan ve kendine münasip bir yer arayan Halid'e, bu mektup: "Gel! İşte senin yerin burasıdır!" demiş ve onun içindeki büyük problemi çözmüştür.

Beynini uğuldatan düşüncelerden yorularak biraz uzanan Halid, içinde bulunduğu bu yeni duruma tam tamına uyan bir rüyâ görmüş, rüyasında kıtlık ve dar bir çölden, verimli ve yemyeşil bir araziye çıkmıştır.

senin yerin burasıdır!" demiş ve onun içindeki büyük problemi çözmüştür.

Beynini uğuldatan düşüncelerden yorularak biraz uzanan H a lid, içinde bulunduğu bu yeni duruma tam tamına uyan bir rüyâ görmüş, rüyasmda kıthk ve dar bir çölden, verimli ve yemyeşil bir araziye çıkmıştır.

Günümüz davetçilerinin, Halid ile Amr'in müslüman oluşları üzerinde uzunca durarak düşünmeleri gerekir. Bu iki hadisenin derinliklerinde yatan mânâlar görünenden daha büyük olup, bütün davetçilere, insanlara karşı nasıl davranmaları gerektiği konusunda açık bir mesaj taşımaktadır. Vurgulanmakta olan en önemli nokta da, düşmanların liderlerine karşı nasıl davranılması gerektiği ve onların İslâm saflarına nasıl çekileceği konusudur.

Bu davetten en büyük gaye, söz konusu kişilerin deha ve kabiliyetlerinin İslâm potasına dökülmesidir. Rasûlü Ekrem'de "Eğer o, savaş dehasını ve gayretini müslümanların hizmetine verirse..." derken bu hedefe işaret etmiştir. Günümüz İslâm davetçileri de geniş gönüllü olmalı ve Rasûlullah'ın (s.a), o günün en büyük İslâm düşmanı olan Halid İbn Velid hakkında dediği gibi, düşmanları hakkında "...ve onu diğerlerinden önde gelen bir kişi yaparız." diyebilmelidirler.

İslâmi hareketin girmiş olduğu bir savaşı kazanması, düşman komutanlarını mat ederek, kimini öldürüp, kimini kaçmaya mecbur bırakması, sonra intikam alma isteği artan düşmanla yeni bir savaşa girişmesi büyük bir zaferdir. Fakat hiç şüphe yok ki, İslâmi hareketin, nefis savaşında ve İslâm'la cahiliye arasındaki büyük mücadele meydanında galip gelmesi, düşman liderlerini İslâm'a kazandıracak İslâm sancağının altında toplaması çok daha büyük bir zaferdir. İşte bu yüzden, Hudeybiye sulhu apaçık bir fetih olarak nitelendirilmiştir. Çünkü, Hudeybiye'de kılıçlar bir tarafa atılmış ve akide savaşı başlamıştır. Ve çok kısa bir zamanda akide nefislere hakim olmuştur. Bunun içindir ki, Allah'ın fethi ve zaferi, Mekke ordusunu hezimete uğratıp geride bir yığın ölü ve yaralı bırakmada değil; insanların gruplar halinde Allah'ın dinine girişlerindedir.

(Ey Muhammed!) Allah'ın yardımı ve zafer günü gelip, insanların gruplar halinde akın akın Allah'ın dinine girdiklerini görünce, Rabb'ini hamd ile tesbih et. O'ndan mağfiret dile, çünkü O, tevbeleri daima kabul edendir."(Nasr: 1-3)

Gerçek zafer, düşman liderlerinin İslâm'a girmesidir. Onları savaşlarda yenilgiye uğratmak değildir. Ve bu hedef daima, en yüce hedef olarak kalmalıdır.

İyilikle hayat bulan bir nefis, sayılamayacak kadar güzel olaylara gebedir. Çünkü Allah'ın, seni vasıta kılarak bir kişiyi hidayete erdirmesi, senin için bütün dünya nimetlerinden daha hayırlıdır.

Onları savaşlarda yenilgiye uğratmak değildir. Ve bu hedef daima, en yü ce hedef olarak kalmalıdır.

İyilikle hayat bulan bir nefis, sayılamayacak kadar güzel olay lara gebedir. Çünkü Allah'm, seni vasıta kılarak bir kişiyi bidaye te erdirmen, senin için bütün dünya nimetlerinden daha hayırh- dır.

Davet sanatı, nefislerin en ince noktalarına temas etmeyi ve en derinlerine kadar hikmetle nüfuz etmeyi gerektirir. Bu nüfuz öyle olmalıdır ki, davet edilen şahsın gidiş yolunu belirlemeli ve başka bir yolu seçmesini engellemelidir. Davet edilen şahıs, kendisi için tek çözümün İslâm olduğunu ve İslâm'dan başka çözüm olmadığını anlamalıdır. Davet edilen düşman, İslâm'ın kendisini zillete götüreceğini ve menfaatlerini yok edeceğini hissederse, Allah'a düşmanlık çerçevesi içerisinde kalma yolunu seçecektir.

İşte Halid İbn Velid (r.a) müslüman olduktan hemen sonra davet yolunda adımlar atarak, yol arkadaşları olan Safvan İbn Ümeyye, İkrime İbn Ebi Cehil ve Osman İbn Talha'yı İslâm'a davet ediyor.

Allah Teâla, Halid'in gönlüne İslâm nurunu yerleştirince, Halid hemen bir Allah davetçisi oldu ve en çok sevdiği bu üç insanı Allah yoluna davet ederek, onlara İslâm'ı anlattı. Bunlardan ilk ikisi şiddetle karşı çıkıp yüz çevirdiler. Onların içinde Halid'te olduğu gibi bir sarsıntı olmamış ve gönülleri Allah'ın nuruna açılmamıştı. Her ne olursa olsun, Halid'in onları İslâm'a davet etmesi, ondaki sarsıntının ne kadar büyük olduğunu göstermektedir. Eğer Halid'in imanı sadece kişisel ve soğuk bir iman olsaydı, hiç kimseye haber vermeksizin, tek başına yola çıkabilirdi. Fakat imanın sıcaklığı ve sadakati, onu, bu dini yol arkadaşlarına anlatmaya itti. Hatta bir mümin basiretiyle meseleleri idrak etmeye başlamıştı. Müslüman olmasının üzerinden henüz bir kaç saat bile geçmemiş olmasına rağmen, arkadaşlarının inadının derin cahiliye duygularından kaynaklandığını idrak edebiliyordu. Babalarının ve kardeşlerinin öldürülmesi, hakikatlerin önünde, onların gözlerini bağlamıştı. Gerçekleri sadece garez ve nefisten uzak, ihlas sahibi kişiler anlardı. İntikam hırsıyla yananlar kişiler gerçekleri anlayamazlardı.

Şimdi bu üç liderle beraber Medine'ye geçmeden önce, Amr İbn As'ın (r.a), Beyhâkî'nin, Vâkıdî'den rivayetiyle bizlere anlattığı hadisenin bir bölümünü dinleyelim:

"... Necâşî bu sözlerime çok kızıp, elini kaldırarak burnumun üzerine şiddetli bir darbe vurdu. Burnumun kırılacağını zannettim. Hemen burnumu tutup, akan kanı elbisemle temizlemeye başladım. Öyle küçük düşürülmüştüm ki, yer yarılsada içine girsem diye temenni ediyordum. Sonunda kendimi toparlayıp: "Ey Melik! Sözüme bu kadar öfkeleneceğini bilseydim, senden böyle bir şey istemezdim" dedim. Necâşî bu tekpisinden dolayı utandı ve

tem izlem eye başladım. Öyle küçük düşürülmüştüm ki, yer yan isada içine gir- sem diye temenni ediyordum. Sonunda kendimi toparlayıp: *Ey Melik! Sözüme bu kadar öfkeleneceğini bilseydim, senden böyle bir şey istemezdim" dedim. Necâşî bu tekpisinden dolayı utandı ve

bana: "Ey Amr! Kendisine Musâ'ya ve İsâ'ya gelen büyük Nâmûs'un (Cebrail'in) geldiği bir zâtın elçisini öldürmen için sana vermemi mi istiyorsun?" dedi. Amr diyor ki: Necâşi'nin bu sözü üzerine, Allah kalbimde olanları değiştirdi. Kendi kendime: "Bu gerçeği Araplar da, acemler de kabul ettiler, sen mi muhalefet ediyorsun?" dedim. Necâşi su dolu bir kap istedi, yüzümdeki kanları yıkadı ve bana yeni bir elbise giydirdi. Eski elbisem tamamıyle kan olduğu için, onları attım. Sonra arkadaşlarımın yanına çıktım. Necâşi'nin bana bir elbise vermiş olduğunu görünce sevindiler. "Arkadaşın Necâşi'den, istediğini elde edebildin mi?" diye sordular. Ben de: "Bu daha ilk görüşmemiz olduğu için, kendisinden böyle birşey isteyemedim. Sonra tekrar kendisiyle görüşeceğim" dedim. Bana, "Sen nasıl münasip görüyorsan, öyle olsun" dediler. Amr diyor ki: Sanki bir işim varmış gibi, hemen onların yanından ayrıldım ve gemilerin olduğu yere gittim. Yola çıkmak için hazırlanmış, denize itilen bir gemi gördüm ve o gemiye bindim. Gemi, Şûbe denilen mevkiye kadar gitti. Orada gemiden indim. Yanımda param da vardı. Bu parayla bir binek alıp, Medine'ye doğru yola çıktım. Merri Zehrân denilen mevkiden geçerek yoluma devam ettim. Hudde denilen mevkiye geldiğimde, benden az önce oraya ulaşmış ve mola vermek isteyen iki adam gördüm. Biri kurdukları çadıra girmiş, diğeri ise binekleri tutmakla meşguldü. Baktım bir de ne göreyim, bu kişi Halid İbn Velid idi. Kendisine: "Nereye gidiyorsunuz?" diye sordum. Halid: "Muhammed'e" dedi ve sözlerine şöyle devam etti: "Herkes İslâm'a girdi ve kimsenin başka bir yolu kalmadı. Böyle kalıp durursak, sırtlanların inlerinde boyunlarından yakalandıkları gibi, yakalanıp cezalandırılacağız." Halid'in bu sözlerine karşı ben: "Vallahi, ben de İslâm'ı ve Muhammed'i kasdederek yola çıktım" dedim. Bu arada Osman İbn Talha çadırdan çıkarak bana selâm verdi. Hep birlikte orada konakladık, sonra beraber yolculuk etmeye karar verip, Medine'ye kadar birlikte geldik. Ebi Utbe kuyusunda karşılaştığımız adamın sözünü hiç unutmam: "Ya Rebah! Ya Rebah! Ya Rebah!"(*) diye bağırıyordu. Onun bu sözünü uğurlu sayarak, yolumuza devam ettik. Sonra bize bakarak şöyle dediğini duydum: "Mekke en iyi iki liderini bize verdi!" Bu sözüyle beni ve Halid İbn Velid'i kasdettiğini anladım. Daha sonra koşarak mescide gitti, gelişimizi Rasûlullah'a müjdeleyeceğini zannediyordum ve tam zannettiğim gibi oldu. Taşlı bir

(*) Rebah bir isimdir ve kazanç, kâr manasına gelir.

bize verdi!” Bu sözüyle beni ve Halid İbn Velid’i kasdettiğini anladım. Daha sonra koşarak mescide gitti, gelişimizi Rasûlullah'a müjde leyeceğini zannediyordum ve tam zannettiğim gibi oldu. Taşlı bir

(*) Rebah bir isimdir ve kazanç, kâr manasma gelir.

yerde develerimizi çökerttik ve en güzel elbiselerimizi giydik. Bu arada ikindi namazı için nidâ olundu. Yürüyerek Rasûlullah'ın (s.a) yanına vardık, yüzü ay gibi parlıyordu, müslümanlar da etrafındaydı. Müslüman oluşumuza çok sevinmişlerdi. Önce Halid İbn Velid peşinden Osman İbn Talha biât etti, sonra da ben ilerledim. Vallahi, önüne oturduğumda, utancımdan gözümü kaldırıp yüzüne bakamadım, kendisine biât ettim ve geçmiş günahlarımın üzerimde kalmaması için bana duâ etmesini istedim. Rasûlullah (s.a): "İslâm, kendinden önceki günahları siler. Hicret'de kendinden önceki günahları siler" buyurdu.

Amr diyor ki: Vallahi, Rasûlullah (s.a) ne beni, ne de Halid İbn Velid'i, biz müslüman olduktan sonra diğer sahabelerinden ayırmadı. Hz. Ebu Bekir ve Hz. Ömer de bize aynı gözle bakıyorlardı. Fakat Ömer, bazen Halid'i kınar gibi bir tavır takınırdı.

Amr'in (s.a) müslüman oluşu hakkında daha çok açıklamalar getiren ve onun şahsiyetine ışık tutan ikinci rivâyeti de aktardık.

Amr bir Arap dahisi idi. İslâm üzerine Necâşi'ye biât ettiği halde, Halid (r.a) gibi yapıp, içindekileri onlara anlatmak, onun özelliğine ve tabiatına tersti. Aksine bu sırrını gizli tutup, Necâşi'nin kendisine verdiği elbiseyi kullanarak onlara hâlâ kendileriyle beraber olduğu imajını verdi ve bu hediyeden dolayı Necâşi'den Muhammed'in elçisini istemeye utanmış gibi bir tavıra büründü. Sonra da arkadaşlarının yanından ustaca ayrılıp kendisini memleketine götürecek bir gemi aramaya başladı.

Halid'le karşılaştığı sırada Amr'ın şahsiyeti ikinci bir kez daha beliriyor ve Halid'in müslüman olmak için Medine'ye doğru yola çıktığını öğrenmeden ona müslüman olduğunu belli etmiyordu. Onun dahiyane tabiatına münasip olan bu dikkat ve uyanıklık, onun bu gibi tavırlar takınmasını gerektiriyordu. Mulahaza edildiği gibi, Amr ile Halid'in, Rasûlullah'ın (s.a) önünde müslüman oluşlarını anlatışlarında içerik olarak pek fark görülmemektedir. Fakat bazı detaylarda onların şahsiyetlerine işaret eden büyük manalar vardır. Meselâ, Halid (r.a) Rasûlullah'la (s.a) karşılaştığında, onun devamlı tebessüm eden yüzünü görüyor. Amr ise, Rasûlullah'ın (s.a) yüzünün sevinçle, ay gibi parladığını fark ediyor.

Halid (r.a); Rasûlullah'ın (s.a) kendisini diğer sahabelerden, hiçbir zaman ayırdetmediğini, Amr (r.a) ise, Rasûlullah'ın (s.a) her ikisini de diğer sahabelerden ayırdetmediğini söylüyor. Bu işaretler, Adem oğullarının efendisi olan bu Peygamber'in (s.a) ne

görüyor. A m r ise, Rasûlullah'm (s.a) yüzünün sevinçle, ay gibi parladığım fark edi yor.

Halid (r.a); Rasûlullah'ın (s.a) kendisini diğer sahabelerden,

hiçbir zaman ayırdetmediğini, Am r (r.a) ise, R asûlullah'm (s.a) her ikisini de diğer sahabelerden ayırdetm ediğini söylüyor. Bu işaretler, Adem oğuUannm efendisi olan bu Peygamber'in (s.a) ne

kadar azamet sahibi olduğunu göstermektedir. Her sahabi kendisini Rasûlullah'a (s.a) en yakın ve en güvenilir kişi olarak hissetmektedir. İşte bu durumdan ötürü, Amr ve Halid'de kendilerine en münasip olan mevkileri işgal ettiklerini hissedip, askeri ve siyasi yeteneklerinin heder olmadığını, daha da ötesi, İslâm'a yeni girmiş oldukları halde müslümanlar arasında liderlik ve komutanlık makamlarına geldiklerini görmüşlerdir.

Bu liderlerin İslâm'a girişiyle Mekke blokunun çökmeye başlaması olaya daha derin mânâlar kazandırmaktadır. Mekke'nin genel komutanı Ebu Süfyan bile, Hırakl'in yanındayken bu Rum hükümdarının, Hz. Muhammed hakkında söylediklerini, kulaklarıyla işitmiş ve bu olay onun içinde ilk fırtınaların kopmasına sebeb olmuştu. Mekke'yi İslâm blokuna, Mekke'nin üç büyük kahramanı hediye etmişti. Bu kahramanlardan her birinin, aşiretleri içinde belli bir mevkisi vardı. Halid, Beni Mahzûm'un; Amr, Beni Sehim'in; Osman da, Beni Abdu'd-Dâr'ın efendisi idiler. Rasûlullah'ın (s.a) onlar hakkında söylemiş olduğu: "İşte Mekke, sizlere ciğerparelerini veriyor" sözü bu manayı tasdik edici mahiyettedir. Gerçektende bu üç kahraman Mekke'nin gözbebeği ve en büyük liderleriydi. İşte şimdi Peygamber'in (s.a) saflarına katılıyorlardı.

Osman İbn Talha'nın müslüman oluşunun etkisi diğerlerinkinden daha fazla idi. Çünkü Kabe'nin anahtarları onun elinde idi. Abdu'd-Dâr oğulları Kâbe'nin hicâbetiyle (örtüsüyle) memurdular. Osman İbn Talha ise müslüman olmuştu. Bu durum, Beyt'ül-Harâm'la diğer Araplara karşı övünen Kureyş'i yıkmıştı. Kureyş, Beyt'ül-Harâm'ın koruyucusu ve bakıcısı idi. Kâbe'nin anahtarlarını taşıyan şahıs bile, Muhammed'in (s.a) ordusunda bir asker olduktan sonra geriye ne kalmıştı. Kureyş'in, Kâbe'nin koruyuculuğunu yaptıkları hakkındaki iddiaları sona ermişti. Kâbe'nin hicabetinden ve Beyt'ül-Haram'ın riayetinden, bütün Araplar nezdinde sorumlu olan Osman İbn Talha müslüman olmuştu. Aynı zamanda Beni Haşim'in hacılara su ve yiyecek verme görevi de, Arapların gözünde sona ermişti. Çünkü Hz. Abbas, hiç kimseden çekinmeksizin tam manasıyla Muhammed'i (s.a) destekliyordu. Abbas'ın, Muhammed'i (s.a) tam manasıyla desteklediğinin örneğini Hayber gazasını sergilerken görmüştük. Bu olayda, Hz. Abbas, en güzel elbiselerini giyip, en güzel kokuları sürünerek, kardeşinin oğlu Muhammed'in (s.a) zaferini kutlayarak, Kâbe'yi tavaf etmiştir.

Hayber gazasim sergilerken görmüştük. Bu olay da, Hz. Abbas, en güzel elbiselerini giyip, en güzel kokulan sürü nerek, kardeşinin oğlu Muhammed'in (s.a) zaferini kutlayarak, Kâbe')ri tavaf etmiştir.

Günümüzde de, cahiliye toplumunda önemli mevkiler işgal eden şahısların, İslâmi harekete katılması bu olayların önemini açıkça ortaya koymaktadır. Bu gibi insanların davaya katılması İslâmi hareketi güçlendirmekte ve cahiliye toplumuna büyük bir darbe indirmektedir.

Bu sebebten konu, dava tarihinin bu merhalesi içerisinde, bir özellik olarak ele alınmaya layıktır.

Onbirinci Özellik
RUMLARLA YAPILAN İLK ÇARPIŞMA "MUTE GAZASI"

İbn İshâk diyor ki: Muhammed İbn Cafer İbn Zübeyr, Urve İbn Zübeyr'den rivayetle, bana onun şöyle dediğinden bahsetti:

Rasûlullah (s.a), Hicrî sekizinci yılın, Cemadiyelevvel ayında Mûte'ye bir kuvvet gönderip, başlarına azadlı kölesi Zeyd İbn Harise'yi (R.A) komutan olarak atadı. Ve onlara: "Eğer Zeyd şehid düşerse Cafer komutandır. Cafer de şehid düşerse Abdullah İbn Revâha komutandır" buyurdu. Ordu son hazırlıklarını da bitirerek, çıkmaya hazırlandı. Ordu, tam üç bin kişiden oluşmaktaydı. Ordunun çıkış vakti geldiğinde, müslümanlar Rasûlullah'ın seçtiği komutanları uğurladılar. Uğurlama yapılırken Rasûlü Ekrem'in seçmiş olduğu komutanlardan Abdullah İbn Revâha kendini tutamayarak ağlamaya başladı. Müslümanlar: "Ey İbn Revâha! Niçin ağlarsın?" diye sordular. Abdullah İbn Revâha: "Vallahi, ne içimde zerre kadar dünya sevgisi vardır, ne de size olan sevgimden ağlarım. Fakat bir gün Rasûlullah'ın, Aziz ve Celil olan Allah'ın Kitabı'ndan bazı ayetleri okuduğunu duymuştum. O ayetlerde ateşten bahsedilerek: "Sizden, cehennemden geçmeyecek olan yoktur. Bu, Rabbinin, yapmayı üzerine aldığı kesinleşmiş bir hükümdür" (Meryem: 71) deniliyordu. İşte bu geçişte halimin ne olacağını bilmediğim için ağlıyorum" dedi. Müslümanlar: "Allah'a emanet olun. Allah sizlere sağ salim yanımıza dönmeyi nasib etsin" diye duâda bulundular. Abdullah İbn Revaha'da şu beyitleri okudu:

"Lâkin ben sadece Rahman'dan mağfiret diliyorum. Bununla beraber, kanımı köpürterek akıtan tehlikeli bir darbe veya sa-

(1) İbn İshâk, Es'siretü, c. 3, s. 373-374

Bunun la beraber, kanım ı köpürterek akıtan tehlikeli bir darbe veya sa-

(1)İbn İnhâk, Es'siretü, c. 3 ,8 .373-374

vaş için eğitilmiş kama tutan ellerden barsaklarımı ve ciğerimi deşecek bir darbeyle şehadet şerbetini içmek istiyorum ki, bir gün kabrimin önünden geçtikleri zaman, işte bu Allah'ın doğru yola erdirdiği ve neticede doğru yolda şehadet şerbetini içen bir savaşçıdır desinler."

Sonra, Abdullah İbn Revâha (r.a), Rasûlullah'a (s.a) gelip onunla vedâlaşarak şöyle dedi:[1]

"Allah, sana vermiş olduğu bütün iyilikleri ve güzellikleri Hz. Musa'yı (Fir'avn'ın önünde) sabit kıldığı gibi sabit kılsın ve sana da onlara nasib ettiği zafer gibi bir zafer nasib eylesin. Ben, sende, bir lütuf ve ihsan olarak bütün iyilik ve güzelliklerin eserini gördüm. Allah bilir ki, ben görüşümde yanılmayan bir insanımdır. Sen Rasûlullah'sın ve her kim, sendeki bu iyilik ve güzellikleri görmekten mahrum edilmişse, kader o kişinin yüzüne gülmemiştir."

Rasûlullah (s.a) bu küçük ordusunu "Seniyyetü'l-Vedâ: Ayrılık tepesi" mevkiine kadar teşyi edip uğurladı. Sonra onların ortalarında durarak: "Size ve sizinle birlikte olan tüm müslümanlara, Allah'ın emirlerine uyup, yasaklarından kaçınmanızı, muttaki olup, iyilikle amel etmenizi tavsiye ediyorum. Allah'ı inkâr edenlere karşı, Allah yolunda savaşın. Gadr ve kalleşlik etmeyin. Taşkınlık yapmayın. Çocukları öldürmeyin. Müşrik düşmanlarınızla karşılaştığınızda, onları şu üç şeye davet edin. Eğer bu üç şeyden, herhangi birine icâbet ederlerse, onların icâbetini kabul edip, onları bırakın. Onları İslâm'a davet edin. Eğer müslüman olurlarsa, razı olun ve onlarla savaşmayın. Sonra onları, kendi yurtlarından, muhacirlerin yurduna gelmeye davet edin. Böyle yaptıkları takdirde, muhacirler üzerine câri olan hükümlerin, kendileri için de aynı şekilde câri olacağını onlara bildirin. Eğer bunu kabul etmez ve müslüman olduktan sonra kendi yurtlarında kalmayı tercih ederlerse, kendilerinin, müslüman olan bedeviler gibi kabul edileceklerini, Allah'ın hükümlerinin onlar üzerinde uygulanacağını, müslümanlarla birlikte cihad etmedikleri müddetçe ganimetlerden pay alamayacaklarını, onlara bildirin. Eğer bütün bunları reddederek kabul etmezlerse, onları cizye vermeye davet edin. Cizye vermeyi kabul ettikleri takdirde onlarla savaşmaktan vazgeçin. Eğer bunu da kabul etmezlerse; Allah'tan yardım dileyip, onlarla savaşın! Bir kaleyi veya şehri kuşattığında, o kale veya şe-

reddederek kabul etmezlerse, onları dzye vermeye davet edin. Cizye vermeyi kabul ettikleri takdirdp onlarla savaşmaktan vaz geçin. Eğer bunu da kabul etmezlerse; Allah'tan yardım dileyip, onlarla savaşm! Bir kaleyi veya şehri kuşattığında, o kale veya şe-

hir halkı senden, Allah'ın hükmü üzerine kendilerini indirmeni isterlerse, onları Allah'ın hükmü üzerine indirme. Lâkin kendi hükmün üzerine indir. Çünkü sen, onlar hakkında Allah'ın hükmünün ne olacağını bilemezsin. Bir kale veya şehir halkını kuşattığında onlar senden kendilerini Allah'ın ve Resûlünün zimmeti altına sokmanı isterlerse onları Allah'ın ve Rasûlü'nün zimmeti altına sokma. Lâkin kendinin, babanın ve arkadaşlarının zimmeti altına sok. Çünkü kendinizin ve babalarınızın zimmetini bozmanız, sizin için Allah'ın ve Resûlünün zimmetini bozmanızdan daha hayırlıdır. Ayrıca ,insanlardan elini eteğini çekip manastırlarda inzivaya çekilmiş kimseler bulacaksınız. Onlara ilişmeyin. Bunların yanısıra, kafalarında şeytanın yer edindiği kimseler de bulacaksınız. Onların kafalarını kılıçlarınızla uçurun. Kadınları, çocukları ve yaşlıları kesinlikle öldürmeyin. Hiçbir hurma ağacını telef etmeyin, hiç bir ağacı sökmeyin ve hiçbir evi yıkmayın"[1]

İbn İshâk diyor ki:

Rasûlullah (s.a) orduyla beraber çıktı ve onları uğurlayıp, dönerken:

"*Hurmalıkta uğurladığım, cesurların en cesuru ve en iyi dost olan, ol zâta selâmet olsun.*" buyurdu.

Rasûlü Ekrem ile vedalaşan İslâm ordusu, yoluna devam ederek Meân mevkiine geldiler. Burada, Hirakl'ın, Rumlardan yüzbin kişilik bir ordu ile Belkâ'daki Meân şehrine geldiği haberi müslümanlara ulaştı. Aynı zamanda Rum ordusuna, Lahim, Cüzâm, El-Kîn, Behrâ ve Belâ gibi Arap kabilelerinden toplanmış yüz bin kişilik bir kuvvet daha katılmıştı. Bu kuvvetin başında Belâ kabilesinden Mâlik İbn Zâfile denilen bir adam vardı. Bu haber müslümanlara ulaşınca, Meân'da tam iki gece kalıp ne yapacaklarını düşündüler. Bazıları: "Rasûlullah'a (s.a) bir mektup yazıp, düşmanlarımızın adedini kendisine bildirelim. Ya bize adam göndererek destek versin, ya da, münasip gördüğü bir emir versin de onu uygulayalım" dediler.

Bunun üzerine Abdullah İbn Revâha (r.a) kalkıp müslümanları cesâretlendirerek: "Ey millet! Vallahi şu anda sizin hoş görmediğiniz şey, kendisi için isteyerek yola çıktığımız şehâdettir. Biz düşmanlarımıza karşı ne sayı ne de techizat üstünlüğüyle savaşmıyoruz. Biz sadece Allah'ın bizlere ikram ettiği bu din ile savaşıyoruz. Hiç tereddüt etmeden yola çıkın, neticede iki güzellikten birine

(1) imtâü'l-Esmâ, c. 1, s. 345-346.

de teçhizat üstünlüğüyle savaşmıyo ruz. Biz sadece Allah'm bizlere ikram ettiği bu din ile savaşıyoruz. Hiç tereddüt etmeden yola çıkın, neticede iki güzellikten birine

(1) imtâü'l-Esmâ, c. 1, s. 346-346.

kavuşacağız, ya şehâdet ya da galibiyet" dedi. Müslümanlar: "Vallahi, İbn Revâha çok doğru söyledi" diyerek harekete geçtiler. İbn Revâha'da onların bu tereddütlü halleri üzerine bir şiir okudu. Sonra ordu yola koyuldu. Belkâ mevkiine geldiklerinde, Hirakl'in, Rum ve Araplardan oluşmuş büyük ordusuyla, Belkâ köylerinden, Meşârif denilen bir köy yakınlarında karşılaştılar. Düşman kendilerine yaklaşınca, müslümanlar Mûte köyüne doğru yer değiştirdiler ve burada savaş için son hazırlıklarını yaptılar. Ordunun sağ kanadına Benî Uzre'den, Kutbe İbn Katade isimli mücahidi yerleştirdiler. Sol kanada ise Ensar'dan Ubâde İbn Mâlik adlı mücahidi yerleştirdiler. Sonra iki ordu karşılaştı ve savaş başladı. Zeyd İbn Hârise (r.a), Rasûlullah'ın (s.a) sancağı elinde savaşa başladı ve düşman mızraklarına hedef olarak şehid düştü. Sancağı Cafer (r.a) aldı ve bir anda kendini düşmanın ortasında, savaşın en şiddetli yerinde buldu. Çemberden sıyrılamayarak atından düştü ve atını kılıcıyla vurarak öldürdü, sonra da şehid düşene kadar düşmanlarla savaştı. İslâm'da, atını kılıcıyla bu şekilde vurarak öldüren ilk kişi Cafer idi.

Yahya İbn Abbâd İbn Abdullah İbn Zübeyr'in, bana anlattıklarına göre, babası Abbad şöyle demiştir: "Beni Mûrre İbn Avf oğullarından biri olan ve Mûte gazasında bulunan babam bana şöyle demişti: Vallahi, şu anda Cafer'i görür gibi oluyorum. Kahverengi atından düşmüş ve onu boğazlamıştı. Sonrada şehid düşene kadar savaştı, savaşırken de şöyle diyordu:

"O serin ve güzel içecekleri olan cennet ve cennetin bana yaklaşması ne kadar hoştur.

Rumlara gelince nesepleri belirsiz ve inkarcı olan Rumların azabı da yaklaşmıştır.

Benim üzerime düşen şeyde, bulduğum yerde onların kellesini vurmaktır."

İbn Hişâm diyor ki: İlim ehlinden güvendiğim birinin bana anlattıklarına göre: Cafer (r.a) sancağı sağ eline almış ve sağ eli kesilmiş. Sonra sancağı sol eliyle tutmuş, sol eli de kesilince, kesilmiş kollarıyla sancağı kucaklamış, en sonunda da şehid olmuş. Cafer (r.a) şehid olduğunda otuziç yaşındaymış. Allah Teâla, cennette Cafer'e kesilen kolları yerine iki kanat vermiş ve bu kanatlarla istediği yere gidermiş. Bir başka rivayette de, Rumlardan bir adamın, yukarıdan bir darbe vurarak, Cafer'i (r.a) ikiye biçtiği

Imllanyla şa n c ^ kucaklamış, en sonunda da şehid olmuş. ČaW (r.a) şehid olduğunda otuzüç yaşmdaynuş. Allah Teâla, cen nette Cafer'e kesilen kollan yerine iki kanat vermiş ve bu kanat larla istediği yere gidermiş. ^ başka rivayette de, Rumlardan bir adamın, yukandan bir darbe vurarak, Cafer'i (r.a) ikiye biçtiği

söylenmektedir.

İbn İshâk diyor ki: (Önceki rivayetin devamı) Cafer (r.a) şehid düşünce sancağı Abdullah İbn Revâha (r.a) aldı, atının üzerinde ilerledi. Bu arada biraz tereddüde düştü ve nefsiyle hesaplaşarak şöyle dedi:

"Ey Nefs! Allah'a kasem ettim, ya hakka tam olarak döneceksin, ya da ondan vazgeçeceksin.
İnsanlar savaş için bağrışıp, toplaşırken, yaralıların iniltileri yükselirken, ne oluyor da seni cennetten hoşlanmaz bir vaziyette görüyorum. Önceden temenni ettiğin cennete ulaşma zamanı çok uzadı. Sen pis bir kaptan dökülmüş bir nutfeden başka bir şey değil misin ?"

Ve kasidesine devamla şunları söyledi:

"Ey Nefs! Sadece savaşacak ve öleceksin. İşte ölüm vaktiyle de karşılaştın. Temenni ettiğin şeyde sana verildi. O ikisinin (Zeyd ve Cafer'in) yaptıkları gibi yaparsan hidayete erersin."

Sonra İbn Revâha savaş meydanına indi. Bu arada amcasının oğlu yanına yaklaşıp, kendisine etli bir kemik ikrâm ederek: "Şu son günlerinde epey yorulup zayıf düştün, şunu yede biraz kendini kuvvetlendir" dedi. İbn Revâha, bu etten küçük bir lokma alarak çiğnedi, tam bu esnâda, savaşta büyük bir vâveylanın koptuğunu ve insanların şiddetle kapıştığını gördü. Kendi kendine: "Sen hâlâ dünyada mısın?" diyerek, kılıcını alıp, düşmanın arasına daldı ve şehid düşene kadar yaman bir savaş verdi.

Sonra sancağı, Beni Uclân'dan Sâbit İbn Akrâm (r.a) aldı: "Ey müslümanlar! İçinizden birinin komutanlığı hakkında anlaşın" dedi. Müslümanlar: "Sen ol" dediler. Sâbit: "Ben yapamam" dedi. Bunun üzerine Hâlid İbn Velid'i komutan seçtiler. Halid (r.a) sancağı eline alınca müslümanlar arasındaki panik ve heyecanı önledi. Yer değiştirip, askerleri yeniden düzene sokarak, savaşa hazırladı.

İbn Kesir, Mûte gazasının sonucu hakkında, Buhârî, Nesâî ve Beyhâkî'nin birçok rivayetini serdetmiştir. Savaşın bir bütün olarak görünümünü elde etmek için bu rivayetlerden bir kısmını göreceğiz.

Buhâri'nin Enes İbn Mâlik'ten rivayetine göre, Rasûlü Ekrem

rivayetlerden bir kısmım gö^ receğiz.

Buhâri'nin Enes İbn Mâlik'ten rivayetine göre, Rasûlü Ekrem

Efendimiz Zeyd'in, Cafer'in ve İbn Revâha'nın şehâdetlerini kendilerine haber gelmezden önce bildirmiştir. Şöyle ki: Peygamberimiz Mûte'de muharebenin en kanlı safhasında minber-i saâdet'e oturmuştu. Cenâb-ı Hak zaman, mekân ve mesâfe mefhumlarını kaldırarak Rasûlullah'a (s.a) had sahnesini göstermişti. Bu suretle Rasûlullah harb meydanına bakarak: "Zeyd sancağı eline aldı. Şimdi Zeyd vuruldu, şehid düştü. Sonra Cafer aldı. O da şehid oldu. Sonra bayrağı İbn Revâha aldı. O da şehid oldu!" buyurdu. Rasûlullah (s.a) bunları anlatırken iki gözünden yaşlar boşalıyordu. Sonra Rasûlullah (s.a): "En sonunda sancağı, Allah'ın kılıçlarından bir kılıç eline aldı. Nihayet Allah mücahidlere fethi müyesser kıldı" buyurdu.

Buhârî'nin, Abdullah İbn Ömer'den rivayetine göre, İbn Ömer şöyle demiştir:

"Nebi (s.a) Mûte harbinde Zeyd İbn Hârise'yi komutan tayin edip: Eğer Zeyd şehid olursa Cafer komutandır. Cafer de şehid olursa Abdullah İbn Revâha komutandır" buyurdu. Râvî Abdullah İbn Ömer der ki: "Bu gaza da, ben de mücahidlerle beraberdim. Cafer İbn Ebi Tâlib'i ölülerin arasında aradık. Onu bulduğumuzda, vücudunda doksan küsür süngü ve ok yarası olduğunu gördük"

Yine Buhârî'nin, Kâys İbn Ebi Hâzım'dan rivayetine göre, İbn Ebi Hazım: "Hâlid İbn Velid'in (r.a): Mûte günü elimde dokuz kılıç parçalandı. Yalnız ağzı enli yemânî bir kılıcım vardı. Elimde o mukâvemet etti" dediğini duydum, demiştir.

Vâkidî'nin, Abdulcabbâr İbn Ammare İbn Gaziyye İbn Abdullah İbn Ebi Bekr İbn Amr İbn Hazm senediyle rivayetine göre, İbn Hazm şunları anlatmıştır:

"Mûte'de iki ordu birbiriyle karşılaştığında Rasûlullah (s.a) minber-i saâdete oturmuştu. Cenâb-ı Hak, Şâm diyârı ile arasındaki mesafe kavramını kaldırarak Rasûlullah'a harb sahnesini göstermişti. Rasûlü Ekrem Efendimiz, bu sûretle harb meydanına bakarak: "Zeyd İbn Hârise sancağı eline aldı. Şeytân gelerek, ona hayatı güzel, ölümü çirkin gösterip, dünya hayatını ona sevdirmeye çalışarak, vesvese vermeye başladı. Zeyd: "Bütün müminlerin kalplerinde imânın kuvvetlenerek yer ettiği şu anda mı, bana dünyayı, sevdireceksin?" diyerek düşman üzerine atıldı ve şehid oldu!" diyerek Rasûlullah (s.a) Zeyd'e salavat getirdi ve: "Onun için mağfiret dileyin. O şehidtir ve cennete girmiştir" buyurdu. Sonra sözüne devamla: "Zeyd şehid düşünce, sancağı Cafer İbn Ebi Talib aldı. Şeytan ona da gelerek hayatı güzel ve ölümü çir-

anda mı, bana dünyayı, sevdireceksin?" diyerek düşman üzerine abldı ve şehid oldu!" diyerek Rasûlullah (s.a) Zeyd'e salavat getirdi ve: "Onun için mağfiret dileyin. O şehidtir ve cennete girmiştir" bu-
^mrdu. Sonra sözüne devamla: "Zeyd şehid düşünce, sancağı Cafer ibn Ebi Talib aldı. Şe3dan ona da gelerek hayatı güzel ve ölümü çir-

kin gösterip, onu dünyaya bağlamaya çalışarak, kalbine vesvese vermek istedi, Cafer: "Bütün müminlerin kalplerinde imânın kuvvetlenerek yer ettiği şu anda mı, beni dünyaya bağlayacaksın?" diyerek düşmanın üzerine atıldı ve şehid oldu" diyerek Rasûlullah (s.a) Cafer'e salavat getirdi ve müslümanlara: "Kardeşiniz için mağfiret dileyin. Muhakkak ki o, şehidtir ve cennete girmiştir. Şu anda o, yakuttan yapılmış iki kanatla cennette istediği yöne uçmaktadır" buyurdu. Sonra sözüne devamla: "Cafer şehid düştükten sonra, sancağı Abdullah İbn Revâha aldı. O da şehid oldu ve itiraz eder bir vaziyette cennete girdi" buyurdu. Rasûlullah'ın (s.a) İbn Revâha hakkındaki bu sözü Ensâr'a ağır geldi ve "Ya Rasûlallah! İtirazı nedir?" diye soruldu. Rasûlü Ekrem Efendimiz: "Abdullah İbn Revâha, isabet alıp yaralanınca korkarak biraz çekindi. Sonra kendi nefsini kınayarak cesâretini yeniden topladı, savaşıp şehid oldu ve cennete girdi. Böylece savaşan diğer mücahidlerden ayrıldı. (İtirâzı bunadır)" buyurdu.

Vâkidi'nin, Abdullah İbn Hâris'ten, onun da babasından rivâyetine göre: "Halid İbn Velid, sancağı eline aldığında Rasûlullah (s.a): "Şimdi savaş kızıştı" buyurmuştur. Yine Vâkidi'nin, Attaf İbn Hâlid'ten rivayetine göre; İbn Halid şöyle demiştir:

"Akşama doğru İbn Revâha şehid düşünce, Hâlid İbn Velid o geceyi dinlenerek geçirmişti. Sabah olunca işe koyuldu. Ordunun önündekileri arkaya, arkadakileri de öne almıştı. Sağ kanatla sol kanadın yerlerini de değiştirmişti. Düşman ordusu, müslümanları bu yeni düzenleriyle karşılarında görünce bayraklarını ve simâlarını tanıyamamışlar, "müslümanlara yardım gelmiş" diyerek, korkuya kapılmışlar ve neticede hezimete uğramışlardı."[1]

Evet! Gelmiş geçmiş bu en şerefli neslin kaderi, İslâm dinini savunmak için yeryüzünün bütün milletlerine karşı koymaktı. İşte o anda İslâm devleti yeni bir dönemecin başlangıcında bulunmaktaydı. Bu dönemeç, müslümanların doğrudan doğruya Rumlarla çarpışması olayıdır. Şunu da unutmamamız gerekir ki, bu savaşın sebebi, Rasûlullah'ın (s.a) Hâris İbn Umeyr'i elçi olarak Busrâ hükümdarına göndermesi ve bu elçinin, Kayser tarafından, Şam topraklarındaki Belkâ bölgesine vâli olarak tayin edilen Şürahbil İbn Amr El-Gassâni tarafından engellenerek, önce bağla-

(1) El'Bidâye ve'n-Nihâye, İbn Kesir, c. 4, s. 245-246.
(2) Er'Rahik El'Mahtûm, 435.

engellenerek, önce bağla

(1) El'Bidfiye ve'n-Nihâye, İbn Kesir, c. 4, s. 245-246.
(2) Er'Rahik El'Mahtûm, 435.

mp sonra da kafasının vurulmasıdır.[2]

Öyleyse, savaşın çıkış sebebi davettir. Rasûlullah'ın nazarında müslüman bir ferdin öldürülmesi, saldırganlara karşı şiddetli bir savaşın başlatılması, demektir. Umarız ki bu kavram, bize ne yaparlarsa yapsınlar, kendileriyle barış yapıp fikir teatisinde bulunduğumuz düşmanlara karşı savaştan kaçınmayı imkân dahilinde gören bazı davetçilerin akıllarından çıkmaz.

Allah düşmanlarıyla çarpışmak kaçınılmazdır. Fakat bu çarpışmanın yerini ve zamanını belirlemek müslüman cemâatın yöneticilerinin vazifesidir. Hz. Peygamber'in, fıkhına göre, müslüman bir askerin öldürülmesi - ki bu asker düşmana gönderilen elçidir- şiddetli bir savaşın başlangıcı demektir. Rasûlullah (s.a) bunu iki kere yapmıştır. Birincisinde, Hudeybiye günü, Hz. Osman'ın öldürüldüğü haberi kendisine ulaştığında ordusundan ölüm üzerine biât almıştır. İkincisi de Mûte gazasıdır. Öyleyse İslâmi hareket, düşmanla yapılması muhtemel bir savaşa her zaman hazır olmalıdır. Sözünü ettiğimiz durum, aynı zamanda geçen dersin pekiştirilmesidir. Yani, müslüman bir ferdin ne kadar önemli olduğunu ve o ferdin intikamının alınması için bütün İslâm ordusunun savaşa girebileceğini gösterir.

Fakat şuna da dikkat etmek gerekir ki, böyle bir durum, müslüman cemaâtın imkanlarına bağlıdır. Rasûlullah (s.a) imkânsızlık içinde olduğu zamanlarda, sadece; "Ey Yasir ailesi! Sabredin. Şüphesiz, buluşacağımız yer cennettir" buyurmuş veya müslümanları, hiç kimseye zulümle muamele etmeyen Necâşi'nin yanına göndermiştir. Müslümanlar devlet olduğu zamanlarda bile, bazen şehitlerinin intikâmını almaktan aciz olabilir. En seçkin müslümanlardan yetmiş kişinin katledildiği Bir-i Maûne faciasında da, Rasûlullah (s.a) onların intikâmını hemen alamamış, ancak aradan uzun bir müddet geçtikten sonra, alabilmiştir.

Fakat herhalûkarda, İslâm saflarını pekiştiren ana kavram sabit kalmıştır. Müslüman askerin değeri her zaman muhafaza edilmiştir. Şartlar elverdiği müddetçe, bir şehidin kanının boşa gitmesi câiz değildir. Onun intikamının alınması gereklidir.

Şimdi, Rumlarla savaşmak için, harekete geçen İslâm ordusunun adedi üzerinde biraz duralım. İslâm devletinin tarihi boyunca Medine'nin dışına bin beş yüz kişiden fazla bir ordu hareket etmemişti. Mûte gününe kadar müslümanların kurduğu en büyük ordu, Hendek gazasında, Medine içerisinde toplanan ordudur. Bu orduda üç bin mücâhidten ibarettir. Mûte gününde ise, Medi-

Şimdi, Rumlarla savaşmsdc için, harekete geçen İslâm ordusu nun adedi üzerinde biraz durahm. İslâm devletinin tarihi boyunca Medine'nin dışına bin beş yüz kişiden hızla bir ordu hareket etme mişti. Mûte gününe kadar müslümanlann kurduğu en bii^rük or du, Hendek gazasmda, Medine içerisinde toplanan ordudur. Bu orduda üç bin mücâhidten ibarettir. Mûte gününde ise, Medi-

ne'den ayrılarak Şâm'a yönelen, İslâm ordusunun tam üç bin mücâhidten müteşekkil olduğunu görüyoruz. Burada, apaçık zafer olarak nitelendirilen, Hudeybiye gününe işaret etmek istiyoruz. Çünkü müslümanların, bu sayıda bir orduyu Medine dışına gönderebilecek bir güce ulaşmaları, Hudeybiye'den yaklaşık bir buçuk sene sonradır. Mûte gazasında, önceden tanımadığımız isimler ortaya çıkmaya başlamıştır. Meselâ: Mûte gazasında İslâm ordusunun sağ kanadının komutanı Kutbe İbn Kâtâde'dir. Bu sahâbi Beni Uzre'dendir. Bunun manası çok büyüktür. Çünkü, müslümanlara karşı Rumlarla birleşen Arap kabileleri arasında, bu kabileden büyük bir topluluk bulunmamaktadır.

Müslümanların toplamış olduğu bu kuvvet hakkında söylememiz gereken diğer bir söz de, Rasûlullah'ın (s.a) Bizans gibi büyük bir devletle savaşmanın tehlikesini ve bu savaş için bir kaç yüz kişilik kuvvetin yeterli olmayacağını anlayarak ordunun sayısını yükseltmesidir.

Bu manayı pekiştiren diğer bir şey de, Rasûlullah'ın (s.a) arka arkaya üç komutan tayin etmesidir. Geçen merhalelerin hiç birinde Rasûlullah'ın (s.a), ordunun başına bir kişiden başka komutan tayin ettiği vaki değildir. Fakat Rasûlü Ekrem Efendimiz, Allah Teâla'nın vahyiyle, bu savaşta tâyin ettiği bütün komutanların teker teker şehid olacaklarını biliyordu.

Bunu, yahudiler de idrak etmişler ve içlerinden biri: "Beni İsrâil'in peygamberleri de isim vererek bir kişiyi orduya komutan tayin edip bu öldürülürse fulân, o da öldürülürse fûlan diye, yüz kişinin ismini saysalar hepsi de öldürülürdü" demiş ve Zeyd'e dönerek: "Eğer Muhammed peygamberse, hiç bir zaman geriye dönemeyeceğine and içerim" demiştir. Yahudi'nin bu sözüne karşı Zeyd (r.a): "Muhakkak ki, onun sâdık bir peygamber olduğuna şahadet ederim" demiştir."[1]

Burada biri kalkıp; Rasûlullah (s.a) Şam'daki, Gassani Araplarla çarpışmaktan kaçınabilirdi" diyebilir. Fakat, meseleyi başka bir açıdan düşünecek olursak: Rasûlullah'ın (s.a) elçisinin öldürülmesi ve bu elçinin intikamının alınmaması halinde, Şam'daki Arap kabileleri, Rumlarla birleşip Medine'yi işgal etme girişiminde bulunabilirlerdi. Şunu da unutmamalıyız ki, hücum, çoğu zaman savunmanın en iyi vesilelerinden biri olmuştur. Mûte gazasındaki İslâm ordusunun kuvveti, manevi yönden ölçülecek

(1) El'Bidâye ve'n-Nihâye, İbn Kesir, c. 4, s. 241. Beyhâki'den

Şunu da unutm am ahyız ki, hücum, çoğu zaman savunmanm en iyi vesilelerinden biri olmuştur. M ûte gazasm daki İslâm ordusunun kuvveti, m anevi yönden ölçülecek

(1) El'Bidâye ve'n-Nihâye, tbn Kesir, c. 4, s. 241. B^hâki'den

olursa, hiçbir ordunun bu kadar kuvvetli olamayacağını görürüz. Gerçekte, Mûte gününde, büyük Rûm ordusuna karşı savaşmak üzere Belka'ya giden İslâm ordusunda biraz tereddüt ve çekingenlik vardır. Çünkü önceden Rum veya Fars gibi yeryüzünü bölüşen iki büyük devletten biriyle savaşmamışlardı. Bu yüzden tecrübesizdiler ve Rum ordusunu tanımıyorlardı. İşte böyle bir savaş için harekete geçen İslâm ordusunun seçilen üç komutanından biri, yola çıkmadan önce ağlıyordu. Fakat, ölümden korktuğu için değil, ölümden sonrası için, o, bütün insanların geçecek olduğu ateşten korktuğu için ağlıyordu: "Sizden, cehennemden geçmeyecek olan yoktur. Bu, Rabbinin yapmayı üzerine aldığı, kesinleşmiş bir hükümdür."(Meryem: 71)

Rasûlullah'ın (s.a) "Selâmet olsun" diyerek dua edişi, müslümanların tutuşan gönüllerine su serpmiş ve komutanların sağ salim döneceklerini zannederek: "Allah'a emanet olun. Allah sizleri korusun ve sağ salim yanımıza dönmeyi nasib etsin" diye dua etmişlerdir. Buna mukâbil şair komutan İbn Revâha'nın cevabı ise, Şâm topraklarında şehid olup, Allah'ın mağfiretine kavuşmak dileği olmuştur. İşte harekete geçmezden önce, İslâm ordusunun komutanlarının ve askerlerinin manevi yapısı budur.

İbn Revâha'nın karşı karşıya kaldığı ikinci kritik durum ise, Meân mevkiine geldiklerinde, Rum ve Araplardan oluşan yaklaşık iki yüz bin kişilik bir ordunun kendileriyle savaşmak üzere hazır bir vaziyette beklediklerini haber aldıkları zaman, İslam ordusu içerisindeki askerlerin tereddüde düşmeleriydi. Öyle ki bazıları: Rasûlullah'a (s.a) bir mektup yazıp düşmanlarımızın adedini kendisine bildirelim, ya bize adam göndererek destek versin, ya da münasip gördüğü bir emir versin de onu uygulayalım" dediler. İleri sürülen görüşlerde, Medine'ye geri dönmek alternatifi yoktu. Bütün korkuları, çok az bir kuvvetle, böyle büyük bir kuvvetin ortasına atılıp, caiz olmayan bir maceraya girmiş olmaktı.

Yeryüzünde hiç bir ordunun, kendisinden sayı ve techizat bakımından bu kadar güçlü bir ordunun karşısında, moralman çökmeyeceğine inanmıyorum. Fakat, bu mümin ordunun gönüllerinde kök salan din, onları tarihte eşlerine rastlanmayacak bir örnek haline yükseltmiş ve onları şair komutanları İbn Revâha'nın sözünü dinleyecek bir seviyeye getirmişti: "Vallahi, şu anda sizin hoş görmediğiniz şey, kendisini taleb ederek yola çıktığınız şehâdettir. Biz düşmanlarımıza karşı, ne sayı ne de techizat üstünlüğüyle savaşmıyoruz. Biz sadece, Allah'ın bizlere ikrâm ettiği

bu mümin ordunun gönüllerin de kök salan din, onlan tarihte eşlerine rastlanmayacak bir örnek haline yükseltmiş ve onlan şair komutanlan İbn Revâha'mn sözü nü dinleyecek bir seviyeye getirmişti: “Vallahi, şu anda sizin boş görmediğiniz şey, kendisini taleb ederek yola çıktığın ız şehâdettir. Biz düşmanlarımıza karşı, ne sayı ne de teçhizat üs tünlüğüyle savaşmıyoruz. Biz sadece, Allah'm bizlere ikrâm ettiği

bu din ile savaşıyoruz. Hiç tereddüt etmeden yola çıkın, neticede iki güzellikten birine kavuşacağız, ya şehadet ya da galibiyet!"

İşte sadece bu söz, ordunun üzerinde büyüleyici bir etki yapmaya yetti. Bu söz üzerine mücahitler "Vallahi, İbn Revâha çok doğru söyledi" diyerek harekete geçtiler.

Şehâdet, Allah'ın rızâsına kavuşmak ve cennete girmek düşüncesinin, savaş ve ölüm için, en itici kuvvet olduğu, tarihte pratik olarak ispatlanmıştır. Çünkü Allah katında olanların, bir müslüman için dünyadaki herşeyden daha hayırlı ve daha kalıcı olduğuna yakinen inanan bir müslüman, Allah'ın kaza ve kaderine rıza ile sınırlanan ve saâdetle taşan bir ölüme atılmaktan, bir lahza bile geri kalmaz. Zafer mi yoksa şahâdet mi, bu iki emirden hangisinin kendisi için daha hayırlı olduğunu bilemez. İslâm ordusunun girmiş olduğu her savaşta, içinde bulunduğu bu manevi durum, düşmanlara karşı, terazinin kefesinin daima müslümanlardan yana ağır basmasına sebeb olmuştur. Bu maneviyat sebebiyle yeryüzü müslümanlara boyun eğmiştir.

Üçüncü büyük kriz savaş esnasındaydı. Fakat İslâm ordusunun yüksek maneviyatı bu krizi atlatmak için fazlasıyla yeterliydi. Rivayetlerin zikrettiğine göre, çok büyük bir ordu karşısında bulunan, az sayıdaki İslâm ordusu maneviyatını hiç yitirmemişti. İslâm ordusunun komutanları da askerlerinin önünde ölümle yarışacak derecede yeterli ve cesûr idiler. Sanki, bir gelinin, gelinliğe hazırlanışı gibi, ölüme hazırlanmışlardı.

(İbn İshâk diyor ki: Sonra iki ordu savaşa tutuştu. Zeyd İbn Hârise, Rasûlullah'ın sancağıyla, düşmanın mızraklarına hedef olup şehid düşene kadar savaştı...)

Çok az bir zaman zarfında komutanın şehid oluşu, savaşın mahiyetini anlayabilmek için yeterlidir. İlk komutanın şehadetiyle, yerine geçen ikinci komutan Cafer İbn Ebi Talib'ti. Cennete kavuşma özlemi, Cafer İbn Ebi Tâlib'in, atından atlayıp, cennet sevinciyle oynar gibi çarpışarak, düşman karşısında:

"O serin ve güzel içecekleri olan cennet ve cennetin bana yaklaşması ne kadar hoştur.

Rumlara gelince nesepleri belirsiz ve inkarcı olan Rumların azabı da yaklaşmıştır.

Benim üzerime düşen şey de, bulduğum yerde onların kellesini vurmaktır."

Kumlara gelince nesepleri belirsiz ve inkarcı olan Rum ların azabı da yaklaşmıştır.

Benim üzerime düşen şey de, bulduğum yerde onların kellesini vurmaktır."

Kasidesini söyleyerek, şehâdete erişmesini sağladı. İkinci komutanın da şehid olması, İbn Revâha'nın manevi olarak biraz gevşemesine neden oldu. İbn Revâha'nın, Medine'deyken, şehadeti talep ettiği anla Mûte'de olduğu an arasında manevi olarak belirgin bir fark vardı. İbn Revâha'nın vicdanında hissettikleri, pratikteki durumundan çok daha derin ve etkiliydi. Bu yüzden şu güzel kâside ile, nefsindeki tereddüdü açığa vurdu:

"Ey Nefs! Allah'a kasem ettim, ya hakka tam olarak dönecekmsin, ya da ondan vazgeçeceksin.
Önceden temennî ettiğin cennete ulaşma zamanı çok uzadı. Ne oluyor da seni cennetten hoşlanmaz bir vaziyette görüyorum"

Bununla da yetinmeyip şunları da söyledi:

"Ey Nefs! Sadece savaşacak ve öleceksin. İşte ölüm vaktiyle de karşılaştın. Eğer sen de o ikisinin (Zeyd ve Cafer'in) yaptığını yaparsan hidayeti bulmuş, eğer onlardan yüzçevirirsen şakilerden olursun."

Bir komutan ne kadar sarsılırsa sarsılsın, eğer kendişini muhafaza edecek derecede imânı varsa, bütün olanlara rağmen sebât etmelidir. İşte İbn Revâha için de durum böyle idi. İmânı içindeki tereddüdü yenmiş ve o şekilde savaşın ortasına dalarak, Allah yolunda şehid olmuştu.

İbn Revâha'nın şehadetinden sonra, son kriz ortaya çıktı. Fakat krizin boyutları ne kadar geniş dahi olsa, ordunun yüksek maneviyatı onu yok etmek ve çökertmek için yeterliydi.

Savaşı idare eden bu üç komutanın şehid edilmesiyle İslâm ordusu komutansız kalmıştı. Komutansız kalan bir ordunun akibeti baştan sona yok edilmekti. Fakat İslâm ordusu için böyle bir durum söz konusu olamazdı. Ordudaki bazı askerler, Medine'ye firar etmişlerse de büyük bir çoğunluk kendisine hakim olarak savaşa dönmüştü. Bu esnada sancağı Sâbit İbn Akram (r.a) almıştı. Almış olduğu bu emânetin ne kadar ağır bir sorumluluğu gerektirdiğini biliyordu.

"Ve: "Ey Ensâr!" diye seslendi. Kendisini işiten mücâhidler ona doğru koştular. Sayıları gayet azdı. Sâbit: "Bana doğru gelin!" diye

(1) İmtâü'l-Esmâ, c. 1, s. 348

biliyordu.

“Ve; “EJy Ensâr!” diye seslendi. Kendisini işiten mücâhidler ona doğru koştular. Sayılan gayet azdı. Sâbit: “Bana doğru geün!” diye

(1) İmt&ö'l-Esııâ, c. 1, s. 348

sesleniyordu. Halid İbn Velid'e gözü ilişince: "Ey Ebâ Süleyman! Sancağı al!" dedi. Hâlid: "Ben alamam. O sancağa sen benden daha layıksın. Sen, Bedir gazasına da katılmış, hem yaşça, hem de tecrübe olarak bizden üstün bir insansın" dedi. Sâbit: "Al şu sancağı be adam! Vallahi bu sancağı, sadece sana vermek için aldım" dedi ve bunun üzerine Hâlid sancağı aldı..."[1]

İşte, İslâm ordusu, bir insan denizini andıran o büyük orduya karşı bu şekilde karşı koyabildi. Tarihin sadece İslâm'da görmüş olduğu o yüksek maneviyatla bu kerâmeti gerçekleştirebildi.

Aziz ve Celil olan Allah'a hamd ederek belirtmek isterizki, on beş asır boyunca bu yüksek maneviyat nesilden nesile geçmek suretiyle müslüman nesiller üzerinde bâki kalmıştır. Nerede ve ne zaman mümin bir cemaat ortaya çıkmışsa, o cemaatın safları içerisinde bu manevi ruh bulunmuştur. Aynı ruhu, çağımızın müslüman neslinde de görmekteyiz. Günümüzdeki siyasi hareketlerden hiçbiri Islâmi harekette olduğu gibi bir kahramanlık ve fedakarlık örneğine şahid olamamışlardır. Afganistan, Filistin ve Hama'da geçen olaylar, bu sözümüze en büyük kanıttır.

Böyle yüksek bir maneviyata sahip akîde ordusu, uzun tarihi boyunca tüm insanlığa öğretmenlik yapmış olan prensip ordusudur. Günümüzün insanları ne kadar doğru düşünmüş ve savaş için belirli prensipler koymuş olurlarsa olsunlar, İslâmi bir seviyeye ulaşamamışlardır. Yeryüzünün ordularını karşılamak için hazırlanan İslâm ordusuna, Hz. Peygamber'in (s.a) verdiği öğütler, savaşın ana gayesini açıklamaktadır ki, bu gaye İslâm akidesinin yayılması ve Allah Teâla'nın tebliğ için hazırladığı bu küçük ordunun eliyle İslâm dininin tebliğ edilmesidir. (Onları İslâm'a davet edin, eğer müslüman olurlarsa, kabul edin ve onlara ilişmeyin.) Demek ki, mala, toprağa ve şöhrete tamah yoktur. Sadece ve sadece Allah'ın dinine girmeleri için insanlara tebliğ etmeleri istenmektedir.

İnsanların, Allah'ın dinine girmeleri söz konusu olmuyorsa, cizye vermek suretiyle Allah'ın şeriatına boyun eğmeleri, savaşın bitmesi ve kan dökülmemesi için yeterlidir.

Ne bu, ne de o olmuyorsa, o zaman, kim Allah'ın şeriatına karşı harbederse, harbolunur.

Prensipleri gerçekleştirmek ve bu prensiplere davet etmek amacıyla yola çıkan bir ordunun prensiplere muhalefet etmesi caiz değildir. Bunun için Rasûlullah (s.a) orduyu prensipleri çiğnemekten nehyetmiştir: (Gadr ve kalleşlik yapmayın, taşkınlık et-

şeriatına karşı harbederse, harbolunur.

Prensipleri gerçekleştirmek ve bu prensiplere davet etmek amaayla yola çıkan bir ordunun prensiplere muhalefet etmesi ca iz d e ld ir. Bunun için Rasûlullah (s.a) orduyu prensipleri çiğne mekten nehyetmiştir: (Gadr ve kaUeşUk yapmaym, taşkınlık et

meyin, bebekleri öldürmeyin... İnsanlardan elini eteğini çekerek, manastırlarda inzivaya kapanmış bir takım kimseler göreceksiniz, onlara ilişmeyin. Kadınları çocukları ve yaşlıları katletmeyin.)[1]

Kadınlar, çocuklar, yaşlılar ve kendilerini ibadete verenler gibi, savaşa hayır deyip, barış isteyenleri yok etmek, İslâm'ın hedefi değildir. Aksine İslâm onları korumak için, zulmü kaldırmak için savaşır. İslâm, bu akide ve bu şeriata kılıç çekenlerle, Allah'ın dini ile insanların arasına girenlere karşı savaşır. Sivilleri öldürmez. Sadece fuhuş ve sapıklığa davet eden sivilleri katleder. (Bunların yanısıra, kafalarında şeytanın yer edindiği kimseleri de göreceksiniz. Onların kafalarını kılıçlarınızla uçurun.)

İsteyeni, kullara kulluk zulmetinden Allah'a kulluk nuruna çıkarmak için yeryüzünde harekete geçen İslâm ordusu, beşeriyetin kendilerine icâbet etmesi halinde, onların vasîleri durumunda olmazlar. Allah'ın ismiyle konuşmaları, onların hatadan masum oldukları anlamına gelmez. Onlar da tüm insanlar gibi, yaratılmış birer insandırlar. Bu yüzden Rasûlullah (s.a) onlara, insanları Allah ve Rasûlü'nün zimmetine değil de kendi zimmetleri altına sokmalarını tavsiye ediyor. Çünkü böyle yaptıkları zaman, o insanlara karşı yapmış oldukları hatalar, davet etmiş oldukları dine değil, kendilerine mal edilir. Rasûlü Ekrem onlara, insanları Allah ve Rasûlü'nün hükmü üzerine değil de, kendi hükümleri üzerine indirmelerini emrediyor: (Çünkü sen, onlar hakkında Allah'ın hükmünün ne olacağını bilemezsin.)

Böylece yapılması muhtemel olan bir hata kişinin inancına değil, kendisine; dine değil, komutana mal oluyor.

Bu şekilde, Şam topraklarına giden davetçiler ordusunun, alemlerin Rabbi'nin Rasûlü'nün davet risâlesini tebliğ ederken şehid edilen müslüman kardeşlerinin yolunu takib ettiklerini görüyoruz.

Mûte gazasından bahsederken, bu gazanın büyük kahramanlarının önünde durmadan edemiyeceğiz.

Zeyd (r.a) Resûlullah'ın (s.a) sözleşmeli kölesi olup, kendisine en yakın olan şahıslardan biri idi. Rasûlullah'ın (s.a) Zeyd'e karşı duyduğu sevgi bütün Ashab-ı Kirâm tarafından biliniyordu. Bu yüzden Zeyd'in oğlu Usame'ye, Sevgi oğlu sevgi diye hitab ediyorlardı. Yeryüzünde, kalbi İslâm nuruna açılan ilk sözleşmeli köle o

(1) İmtâü'l-Esmâ, c. 1, s. 349.

tarafından biliniyordu. Bu yüzden Zeyd'in oğlu Usame'ye, Sevgi oğlu sevgi diye hitab ediyor lardı. Yeryüzünde, kalbi İslâm nuruna açılan ilk sözleşmeli köle o

(1) İmtâü'l-Esmâ, c. 1, s. 349.

idi. Zeyd, zor görevlerin adamıydı. Bedir gazasından sonra, Rasûlullah'ın (s.a) ehlini, Mekke'nin göbeğinden çıkarıp getirmekle görevlendirilmişti. Bu gibi durumlarda Rasûlullah'ın (s.a) ilk aklına gelen, en sevgili dostu ve kölesi olan Zeyd (r.a) idi. Rasûlullah'ın (s.a) yolunda canını vermekten bir an bile tereddüt etmezdi.

İkinci kahraman ise, çok yüksek bir mevkiye sahipti.

Bu kişi Cafer İbn Ebi Talib'tir. Habeşistan'da Aziz ve Celil olan Allah'a davetçi olarak ve oradaki müslüman azınlığın emiri olarak gördüğümüz Cafer (r.a). Allah Teâla, kralların, kendi elleriyle müslüman olmasını ona nasib etti. Necâşi'ye İslâm'ı o anlattı ve Necâşi'nin müslüman olmasına vesile oldu. Hiçbir savaşta savaşçı olarak görmediğimiz, onbeş yıl boyunca, dini, dili ve tabiâtı değişik bir ülkede, gurbette fevkalade bir şekilde sefirlik vazifesini yürüten Cafer'i, bu savaşta birdenbire komutan olarak görüyoruz.

İslâm'da, diğer sistemlerde olduğu gibi siyaset adamıyla askeri birbirinden ayıran belirli bir çizgi yoktur. Mertebesi ve vazifesi ne olursa olsun her müslüman, savaşta bir askerdir.

Şunu da unutmayalım ki, Cafer'in Habeşistan'dan gelerek Medine'de müslüman saflarına katılmasının üzerinden henüz bir sene geçmemişti veya bir seneyi biraz geçmişti. Cafer (r.a) Hayber fethedildikten sonra gelmişti. Hayber, hicri yedinci yılın Rabiûlevvel ayında fethedilmişti. Mûte gazası ise, hicri sekizinci yılın Cemadiyelûlâ ayında idi.

Sadece bir yıl, Rasûlullah (s.a) çok sevdiği Cafer'i sadece bir yıl görebildi. On beş yıllık gurbet hayatından sonra, Rasûlullah'ın Cafer'e karşı duyduğu sevgiyi, Cafer'in gelişiyle, Hayber'de söylediği sözde (Vallâhi, hangisine sevineceğimi bilemiyorum, Hayber'in fethine mi, yoksa Cafer'in gelişine mi.) çok belirgin bir şekilde görmekteyiz. Buna rağmen, Rumlarla muhtemel bir çarpışmanın alâmetleri belirdiğinde Cafer İbn Ebi Talib (r.a) ikinci komutan olarak tayin edilmişti. Rasûlullah'ın (s.a) sözleşmeli kölesi Zeyd'i, Kureyşli ve Hâşimi olan Cafer İbn Ebi Talib'e (r.a) komutan yapması, ameli olarak müslümanlara vermiş olduğu en büyük derslerden biridir.

Cafer'in (r.a), gurbetten gurbete gittiğini ve yaklaşık olarak ömrünün yarısını gurbette geçirdiğini, savaş vakti gelince de, daha önce hiçbir savaşa girmemiş olduğu halde, hemen savaşa gittiğini görüyoruz. Savaşta ise, karşısında en büyük kahramanların bile küçüldüğü bir kahramanlık, kuvvet ve mukavemet örneği

olarak ömrünün yansım gurbette geçirdiğini, savaş vakti gelince de, da ha önce hiçbir savaşa girmemiş olduğu halde, hemen savaşa gitti ğini görüyoruz. Savaşta ise, karşısmda en büyük kahram anlarm bile küçüldüğü bir kahram anlık, kuvvet ve m ukavem et örneği

sergilediğini görüyoruz. Sancağı sağ eline alıyor ve sağ eli kesiliyor. Sonra sol eline alıyor, sol eli de kesiliyor. Sonra kesik kollarıyla sancağı bağrına basıyor ve neticede şehid ediliyor. Ortadan ikiye biçilerek, Rabb'ine kavuşuyor. Şehâdetinden sonra, müslüman kardeşleri, almış olduğu ok ve mızrak darbelerine bakmakta bir beis görmüyorlar ve vücudunda doksan kadar kılıç, ok ve mızrak yarası olduğunu görüyorlar.

Hiç şüphe yok ki, Allah ve Rasûlü'ne yardım eden Ensar'ın da komutanlık seviyesinde bu yüce şereften nasiplerini almaları gerekiyordu. Bu yüzden üçüncü komutan büyük İslâm şâiri Abdullah İbn Revâha idi.

İslâm ordusunun üç komutanından birinin köle, birinin sefir, birinin de şair olması, savaş için müslümanların bütün kuvvetinin seferber edildiğine işarettir. Böyle hayati bir önem taşıyan savaşın yakıtı, bütün müslüman gençlerdir.

Ensâri Abdullah İbn Revâhâ'dan sonra yine başka bir Ensârî Sâbit İbn Akram sancağı koruyarak, Halid İbn Velid'e teslim ediyor. İlk müslümanlardan olan Cafer'in (r.a), gurbetten döndükten bir yıl sonra Mûte ordusuna katılması nasıl garibimize gidiyorsa, Rasûlullah'a karşı yirmi yıl savaştıktan sonra, İslâm saflarına katılmasının üzerinden henüz üç ay bile geçmemiş olan Halid İbn Velid'in bu orduda bulunması daha gariptir. Halid İbn Velid, hicri sekizinci yılın Safer ayında müslüman olmuştu. Ordunun Mûte'ye seferi ise hicri sekizinci yılın Cemâdiye'l-ûlâ ayında idi. Yani Halid, Rasûlullah'ın (s.a) medresesinde sadece Rabiulevvel ve Rabiussâni ile Safer ve Cemâdi aylarından arta kalan günler boyunca kalmıştı. Müslümanların arasında geçirdiği bütün hayatı, bundan ibaretti. Eğer günümüzdeki İslâmi hareket içerisinde olsaydı böyle bir savaşa komuta etmek bir yana, bir aileye bile komuta etme hakkına sahip olamazdı.

Halid (r.a), erkeklere yaraşır bir azimle hayatındaki kara sayfayı kapatıp, Allah yolundan alıkoymak için, müslümanlara karşı savaşla geçen mazisinin karanlığını temizleyecek nurla dolu yepyeni bir sayfa yazmaya karar vermişti. Bu yüzden, Mûte için seferberlik başladığında, orduya katılan ilk mücâhidler arasında yer aldı. Allah yolunda kılıcını çekeceği an için yüreği yanıp tutuşuyordu.

Allah Teâla'nın kaderi, bu kahramanları böyle zor durumlar için hazırlamıştı. İbn Velid savaşa katıldığı ilk anlarda denenme durumuna düşeceğini ve ordunun komutanlığına geleceğini tah-

yolunda kılıam çekeceği an için yüreği yanıp tutuşu yordu.

Allah Teâla'mn kaderi, bu kahram anlan böyle zor durumlar için hazırlamıştı. İbn Velid savaşa katıldığı ilk anlarda denenme durumuna düşeceğini ve ordunun komutanlığma geleceğini tah

min edemiyordu. İşin ilginç yanı, kendisine bu mevkiyi veren şahsın Bedir gazâsına katılmış bir Ensârî olması ve diğer bütün müslümanların da buna razı olmalarıydı. Bu durum Halid için çok şaşırtıcı bir sürpriz idi. Bu kadar kolay bir şekilde, Muhammed'in (s.a) ordusuna komutan oluşu gerçekten çok şaşırtıcı idi. Komutanlığı kendisine Bedir gazasında bulunmuş Ensari Sâbit İbn Akram teslim etmiş müslümanlardan biri bile itiraz etmemişti. Halid bu merhalenin kahramanı idi. İslâm ordusu Rumların elinden korkunç bir katliama maruz kaldığı bir sırada sancak kendisine verilmişti. Müslümanlar, Rumların kılıçlarıyla can vermeye hazır bir vaziyetteydiler.

İşte böyle bir durumda insanların cevheri, kahramanlığı ve dehası ortaya çıkar.

Ey İslâm dini! Ne kadar da yücesin.

Bir buçuk sene önce, Hudeybiye'de bir ikindi namazı esnâsında Muhammed'in (s.a) üzerine hücum ederek, onu ve ashabını ortadan kaldırmayı düşünen Halid'ten, daha İslâm'a gireli üç ay bile olmamışken, Muhammed'in (s.a) ordusunu, kaçınılmaz bir katliamdan, Rum katliamından kurtarması isteniliyor.

Beş yıl önce Hz. Muhammed'i (s.a) arkadan bir kuşatma hareketiyle vurup, müslümanların gerçekleştirdiği bir zaferi bozan Halid'ten şimdi, katliama maruz kalmış bir orduyu yok olmaktan kurtararak yeniden hücuma hazırlaması isteniliyor. Arada bir fark var: Uhud'ta yeniden zafere kavuşturduğu ordusu, Hz. Muhammed'in (s.a) ordusundan dört kat daha fazla idi. Şimdi ise sadece üç bin kişilik bir orduya iki yüz bin kişilik bir orduya karşı, zafer kazandırması isteniliyor. Yani, kendilerinden yaklaşık yetmiş kat daha büyük bir ordu karşısında zafer kazanması isteniliyor. Fakat Halid (r.a) bunun da altından kalkıyor ve Yüce Allah onun elleriyle zaferi gerçekleştiriyor.

Siyer kitaplarındaki rivayetlere göre, Halid'in orduyu kurtarıp, Medine'ye ulaştırdığı zikredilse bile, en sahih olan rivayetlere göre -bunlardan sadece üçünü Buhâri'den nakletmşitik- Allah Teâla, Halid'in elleriyle zaferi gerçekleştiriyor. Halid harb dehasını kullanarak, ordunun yerlerini değiştirmek suretiyle, Rum ordusunu şaşırtıp, onları büyük bir hezimete uğratıyor.

İbn Kesir (r.a) ise, bu konuyla ilgili bütün rivayetlere yer vererek; Medine çocuklarının savaştan kaçan askerleri taşlamak üze-

ordunun yerlerini değiştirmek suretiyle, Rum or dusunu şaşırtıp, onları büyük bir hezimete uğratıyor.

İbn Kesir (r.a) ise, bu konuyla ilgili bütün rivayetlere yer vere rek; Medine çocuklarının savaştan kaçan askerleri taşlam ak üze-

re yollara çıktığını naklederken, Buhârî'nin rivayetleriyle, Rasûlullah'ın (s.a) müslümanların zaferini müjdelediğini de naklediyor. Bu rivâyetlerden de anlaşılacağı üzere, gerçekten de, içlerinde Abdullah İbn Ömer'in de bulunduğu bir grup asker, savaşta ölüm tehlikesiyle karşı karşıya kalınca, kendilerini kurtarmak için Medine'ye kaçmışlardır. Fakat ordunun büyük bir kısmı İslâm dinini muhafaza etmek için savaş meydanında kalmıştır. Halid İbn Velid (r.a) bu savaşta, kendisinden önce ve sonra hiçbir kimsenin alamadığı en değerli madalyayı ve en yüksek rütbeyi almıştır. Rasûlullah (s.a) minber üzerinde, bütün müslümanlara Halid'i şöyle ilân etmiştir:

"Sonunda sancağı Allah'ın kılıçlarından bir kılıç eline almıştır. Yüce Allah bu kılıcını müşriklere karşı çekmiş ve onun elleriyle zaferi müyesser kılmıştır."

İşte bu, askeri sahada gerçekleşen en büyük sıçrayıştır. Halid İbn Velid (r.a) normal bir askerken, mahir bir komutan seviyesine sıçramış ve bu ünvanı kendisine Rasûlullah (s.a) vermiştir. Halid (r.a) Allah'ın kılıcı ünvânıyla Arap kabilelerine, Rumlara ve Perslere karşı savaşmıştır. Yermuk savaşında, Rum ordularının komutanı kendisine hitaben: "Allah gökyüzünden bir kılıç indirip onu sana mı verdi de, hangi kavme karşı o kılıcı çekersen, onları hezimete uğratıyorsun?" diye sormuştu.

Allah Teâla, gökyüzünden bir kılıç indirmedi. Aksine bu kılıç, Allah Teâla'nın, kitâbında yermiş olduğu Velid İbn Muğire'nin sulbünden çıktı. Bu kılıç, yirmi sene sonra şirk kalesinden İslâm kalesine taşındı. Demek ki, her ne şekilde olursa olsun, insanların madenleri ortaya çıkmaktadır. Rasûlullah'ın da (s.a) buyurduğu gibi: "İnsanlar madenler gibidir. Cahiliyede iyi olanları, İslâm'ı iyi anladıklarında, İslâm'da da iyidirler."(1)

Bu merhalenin, bu özelliği, Mekke'deki büyük fetihe bir basamak ve aynı zamanda arap kabilelerinin İslâm'a girişine bir hazırlık mesâbesindedir. Hiç şüphe yok ki, Mûte gazasından sonra müslümanların maneviyatı zirveye ulaşmıştır. İslâm ordusu Mûte'den dönmeden önce, Rasûlullah (s.a) minber üzerinden Halid'in (r.a) eliyle fethin müyesser olduğunu müslümanlara bildirmiştir. Medine, zafer sevincinin yanısıra, savaşın başlangıcında verilen kurbanların acısını da birarada yaşamıştır. Medine'nin çocukları da, yeryüzünün kahraman mücâhidlerinden aşağı kal-

(1) Buharî, Menakib babında rivâyet etmiştir.

Medine, zafer sevincinin yamsıra, savaşm başlangıcında verilen kurbanlann acısını da birarada yaşamıştır. Medine'nin çoculdan da, yeryüzünün kahraman mücâhidlerinden aşağı kai

li) Buharî, Menakib babında rivayet etmiştir.

mayacak derecede bir bilinç ve anlayışa sahiptirler. Daha ilk karışıklıkta, İslâm ordusunu bırakarak kaçan grubu: "Siz Allah yolundan firar ettiniz" diyerek taşlamışlardır. Çocukların bu tavrının, kaçan askerler üzerinde bıraktığı manevi baskıyı Rasûlullah'ın (s.a): "İnşâallah, siz yeniden hücum edenlerden olacaksınız" sözü hafifletmiştir. Rasûlullah'ın (s.a) mazur görmesine rağmen onlar yine de savaştan kaçmanın getirdiği psikolojik huzursuzluk ve üzüntüyü, uzun bir süre üzerlerinden atamamışlardı. Daha sonra bu çocuklar, Rasûlullah'la (s.a) birlikte, başlarında Allah'ın çekilmiş kılıcı Hâlid İbn Velid olan muzaffer orduyu karşılamaya çıkmışlardı.

Günümüz İslâmi hareketinin, bu savaş boyunca geçen olayları ve bu olayların ifâde ettiği manaları çok iyi düşünüp anlaması; şartların ortaya çıkmalarını engellediği ve karanlıklara gömülü kalan, tek başına bir veya binlerce kişiye bedel olan yiğitleri araştırıp bulması gerekir. Belki de bu zatlar, en azılı düşmanlarımız arasındadırlar da, Allah Teâla, zaferi onların eliyle müyesser kılmak için, onları belli bir müddet bekletiyordur. Nereden bilebiliriz ki? Mekke'nin ciğerparelerini verişi tecrübesinin ikinci bir kez tekrarlanmasını ne engelleyebilir ki? Belki de, Avrupa ve Amerika gibi gurbet topraklarına dağılan müslüman evlatları, bu gibi görevlere ehildirler. Davânın, Allah'ın kılıcı İbn Velid ve Câfer-i Tayyar gibilerine ne kadar da ihtiyacı var.

Allah Teâla, Hudeybiye sulhunda kızgın olan müminlere hitâben:

"Eğer, oradaki henüz tanımadığınız inanmış erkeklerle inanmış kadınları bilmeyerek ezmek suretiyle üzüntüye kapılmanız ihtimali olmasaydı Allah savaşı önlemezdi..."(Fetih: 25) buyurmuştu. Allah'u Teâla'nın bu vâadi Ebu Basir'in (r.a) liderliğini yaptığı İslâmi ayaklanma ile gerçekleşmiş, inanan erkeklerle inanan kadınlar kurtarılmıştı. Aynı zamanda, müslümanların üzüntülerine ve kederine rağmen, Allah Teâla savaşın ertelenmesini takdir buyurmuştu. Sonra ikinci bir vaad geldi:

"..... Allah dilediklerini rahmetine nâil etmek için böyle yapmıştır " (Fetih: 25)

Hudeybiye'den sonra Allah Teâla, Halid İbn Velid, Amr İbn As ve Osman İbn Talha gibi şahsiyetleri rahmetine nail etmiştir. *"Eğer inananlarla inkârcılar birbirinden ayrılmış olsalardı, inkâr edenleri, elîm bir azaba uğratırdık "* (Fetih: 25)

İşte bu, takdiri Rabbânidir. Belki bu neslin İslâmi hareketi için

İbn Aa ve Osman İbn Talha gibi şahsiyetleri rahmetine nail etmiştir. *"Eğer inananlarla inkarcılar birbirinden ayrılmış olsalardı, inkâr edenleri, elim bir azaba uğratırdık "* (Fetih: 25)

işte bu, takdiri Rabbânidir. Belki bu neslin İslâmi hareketi için

takdir olunan da budur. Zafer ümitlerinin azalması yükün ağırlaşması, felâketlerin artması, gevşeklikler görülmesi, belki de Allah'ın dilediklerini rahmetine nâil etmesi içindir. Belki de, böylelikle İslâm ümmetinin tarihinde yeni ve büyük bir dönem açılacaktır. Allah Teâla, mümin erkeklerle, mümin kadınları, tağutların ellerinden ve küfrün karanlığından kurtaracaktır. Belki de bu yeni nesli oluşturanlar İslâm yolunda savaşacak temel gücü oluşturacaklardır.

Mûte gazasından hemen sonra ve bu gazayla aynı doğrultuda, Zât'us-Selâsil gazası vuku buldu. Bu gazanın kahramanı Mekke'nin ikinci ciğerparesi Amr İbn As (r.a) idi:

"Hâfiz El-Beyhakî'nin, feth gazasından önce, Musa İbn Ukbe ve Urve İbn Zübeyr'den zikrettiğine göre, bu ikisi şöyle demişlerdir: Rasûlullah (s.a) Amr İbn As komutasında bir kuvveti, Şam dolaylarındaki, Zât'us-Selâsil mevkiine, Bilâ ve Kazââlıların üzerine gönderdi.

Urve İbn Zübeyr; Beni Bilâ'nın, As İbn Vâil'in dayıları olduğunu söyledi. Velhâsıl, Amr İbn As bahsedilen mevkiye gelince düşmanın çokluğundan çekinip, Rasûlullah'a bir ulak gönderip, yardım istedi. Rasûlü Ekrem yedek kuvvet olarak ilk muhâcirleri seçti. Hz. Ebu Bekir ve Hz. Ömer de muhacirlerin en seçkinlerinden bir grupla bu kuvvete katıldılar. Rasûlullah (s.a) bu kuvvetin başına Ebu Ubeyde İbn Cerrah'ı (r.a) komutan tayin etti. Musa İbn Ukbe dedi ki: "Muhacirlerden kurulu bu küçük kuvvet, Amr'in yanına geldiğinde, Amr: "Sizin komutanınız benim. Sizi göndermesi için Rasûlullah'tan (s.a) ben yardım taleb ettim" dedi. Muhacirler de: "Sen kendi askerlerinin komutanısın. Muhacirlerin komutanı ise Ebu Ubeyde'dir" dediler. Amr: "Siz bana yardımcı kuvvet olarak gönderildiniz" dedi. Ebu Ubeyde, çok yumuşak tabiatlı ve iyi ahlaklı bir insan idi. Bu münazarayı görünce Amr'a: "Ey Amr! Şunu bilki, Rasûlullah'ın bana söylemiş olduğu son söz: "Arkadaşının yanına vardığında birbirinize itaât edin" sözüdür. Bu yüzden, eğer sen bana itaat etmezsen, ben sana itaat edeceğim" dedi ve komutanlığı Amr İbn As'a teslim etti. Vâkidî diyor ki: Rabiâ İbn Osman'ın, Yezid İbn Rumân'dan rivâyetle bana anlattıklarına göre; Ebu Ubeyde, Amr İbn As'a ulaşınca, müslümanlar tam beş yüz kişi oldular. Gece gündüz demeden yürüyüp, bütün Bilâ'yı hükümleri altına aldılar. Hangi mevkiye ulaştılarsa, önceden orada bir topluluğun bulunduğunu ve müslümanların geldiklerini duyunca dağıldıklarını haber aldılar. Böylece Bilâ, Uzre ve Belkin bölgele-

Rumân'dan rivâyetle bana anlattıklanna göre; Ebu Ubeyde, Amr İbn As'a ulaşınca, müslümanlar tam beş yüz ki şi oldular. Gece gündüz demeden yürüyüp, bütün Bilâ'yı hüküm leri altına aldılar. Hangi mevkiye ulaştılarsa, önceden orada bir , topluluğun bulunduğunu ve müslümanlann geldiklerini duyunca dağüdıklarmı haber aldılar. Böylece Bilâ, Üzre ve Belkin bölgele

rinin en uç noktalarına kadar vardılar. Bütün bunların sonunda, sayıca pek fazla olmayan bir orduyla karşılaştılar. Bir saat kadar karşılıklı ok atışından sonra, müslümanlar karşı bir hücumla bu orduyu hezimete uğrattılar. Müşrik ordusundaki askerlerin çoğu kaçarak dağıldı. Amr (r.a) o bölgeyi de kontrolü altına aldı ve birkaç gün o bölgede kaldı. Nerede müşriklerin toplandığını duyarsa, oraya yürüyordu. Ordusundaki süvarileri göndererek yiyecek ve koyun getirtiyor ve onları kesip pişirerek yiyorlardı. Bütün yapmış oldukları bundan ibaretti. Paylaştırılacak kadar bir ganimet almamışlardı.

Ebu Dâvud, Amr İbn As'ın şöyle dediğini rivayet ediyor: "Zât'ûs-Selâsil gazasında iken, soğuk bir gecede ihtilam oldum. Gusül edersem hastalanıp öleceğimden korktuğum için, teyemmüm ettim. Sonra arkadaşlarıma sabah namazını kıldırdım. Medine'ye geri döndüğümüzde arkadaşlarım bu olayı, Rasûlullah'a bildirdiler. Rasûlullah (s.a) bana: "Ey Amr! Cünub olduğun halde, arkadaşlarına namaz mı kıldırdın?" diye sordu. Ben de niçin yıkanıp gusül etmediğimi kendisine bildirdim ve; "Allah Teâla'nın "*Nefislerinizi katletmeyin. Allah şüphesiz ki size merhamet eder*"(Nisa: 29) buyurduğunu duydum" dedim. Bunun üzerine Allah'ın Peygamberi güldü ve hiçbir şey söylemedi."

Hâfız El-Beyhaki, Ebi Osman En-Nehd'i'den rivâyetle, onun şöyle söylediğini zikretmiştir: Amr İbn As'ın şöyle dediğini duymuştum: "Rasûlullah (s.a) içlerinde Ebu Bekir ve Ömer'in de olduğu bir orduyla beni, Zât'ûs-Selâsil'e gönderdi. Kendi kendime; Rasûlullah'ın nezdinde değerim olmasaydı, beni Ebu Bekir'e ve Ömer'e komutan olarak göndermezdi dedim." Amr, sözüne devamla diyor ki: "Medine'ye döndüğümde Rasûlullah'ın önüne oturup: "Ey Allah'ın Rasûlü! En çok sevdiğin insan kimdir?" diye sordum. Rasûlü Ekrem: "Aişe'dir" buyurdu. Ben: "Ailen arasındakileri sormadım" dedim. Rasûlü Ekrem: "Babasıdır" buyurdu. "Sonra kimdir?" dedim. "Ömer'dir" buyurdu. "Sonra kimdir?" diye sorumu yeniledim ve bana birkaç kişinin daha ismini saydı. Bende kendi kendime: "Bir daha bu soruyu sormayacağım" dedim. Diğer bir rivâyette de: "Beni en sonda zikretmesinden korktuğum için sustum" dediği zikredilmiştir.[1]

Zat'ûs-Selâsil gazası da, Mûte gazası doğrultusunda olup, aynı hedefleri taşımaktaydı. Bu gazada, Rasûlullah'ın (s.a), İslâm çiz-

(1) El'Bidâye ve'n-Nihaye, İbn Kesir, c. 4, s. 275-276.

dediği zikredilmiştir.*

Zat'ûs-Selâsil gazası da, Mûte gazası doğrultusunda olup, aynı hedefleri taşımaktaydı. Bu gazada, RasûluUah'm (s.a), İslâm çiz

d i Bl'Bidâye ve'n-Nihaye, İbn Kesir, c. 4, s. 275-276.

gisi üzerindeki durumunu denemek için, Amr'ı komutan olarak seçtiğini görüyoruz. Amr yapısı itibariyle kurnaz ve dahi olduğundan, düşmanın çok olduğu haberi kendisine ulaşınca, ihtiyatlı davranarak, yardımcı kuvvet taleb ediyor. Kendisine gönderilen yardımcı kuvvet de çoğunluğu ilk hicret eden müslümanlardan olan ve içlerinde Ebu Bekir ile Ömer'in de bulunduğu, yeryüzünün en seçkin insanlarıdır. Rasûlü Ekrem bu kuvvetin başına komutan olarak Ebu Ubeyde'yi tayin etmiştir.

Bu, ne bir muâreke, ne de bir eğitim sahasıdır. Bu, İslâmın kucağında, henüz üç aylık bir çocuk olan Amr İbn As'ın da şahid olduğu bir terbiye medresesidir. Evet, Amr, Ebu Bekir ve Ömer gibi yeryüzünün en seçkin şahsiyetlerinin bulunduğu bir kuvvetle takviye ediliyor. Davada yaklaşık yirmi senelerini geçiren bu şahsiyetlere komutan olmakla Amr'ın burnu havalarda geziyor ve Ebu Ubeyde'ye tâbi olmaya razı olmuyor. Bu tutumunun karşısında, nefsini aşarak yücelen ve Rasûlullah'ın tavsiyesine imtisâlen: "Eğer sen bana itaât etmezsen, ben sana itaat edeceğim" diyerek, ordunun komutanlığını kendisine teslim eden Ebu Ubeyde'nin (r.a) yüceliğini görüyor. Evet, Ebu Ubeyde daha çok az bir zaman öncesine kadar, Habeşistan'da, Muhammed'in (s.a) elçisinin boynunu vurmak için planlar yapan Amr'a, orduyu teslim ediyor.

Amr İbn As, savaş açısından üstün başarılar gösterip, istenilen hedefi gerçekleştirmiş Kaza'â topraklarını çiğnemişti. Zaten bu görev için biçilmiş kaftandı, çünkü annesi ve dayıları Bilâ ve Kaza'â'dandı.

Bu savaş esnâsında cereyan eden olaylar ve askeri hedeflerin gerçekleşmesi, İslâm safının yapısı kadar bizi ilgilendirmemektedir.

İslam safına, içlerinde Halid ve Amr gibi yüksek meziyetlere sahip şahsiyetlerin bulunduğu binlerce kişi yeniden giriş yapmıştır. Bu saf, çok büyük bir hızla yapılanan bir toplumdur. Daha sonra yapılacak şiddetli savaşlara hazırlanmaktadır. Bu yüzden, bu yeni toplumun İslâm potasından geçirilmesi gerekmektedir. İlk müslümanlardan oluşan sağlam temel, bu yeni unsurları kapsayabilecek kapasitede olup, onlarla uyuşmalı ve onları İslâm'a göre şekillendirmelidir. Çok muazzam ve eşi görülmemiş tecrübelerle pekişen ilk müslüman topluluk, şöhret odaklarından uzaklaşmak suretiyle gereken fedâkarlığı ve hoşgörüyü göstermeli, içlerinde gizli olan kabiliyetleri ortaya çıkarmaları ve gerçek hacimlerine ulaşabilmeleri için yeni potansiyellere fırsat vermelidir.

İslâm'a göre şekiUendirmeUdir. Çok muazzam ve eşi görülmemiş tecrübelerle pekişen ilk müslüman topluluk, şöhret odaklanndan uzaklaşmak suretiyle gereken fedâkârlığı ve hoşgörüyü göstermeli, içlerinde gizli olan kabiUyetleri ortaya çıkarmaları ve gerçek hacimlerine ulaşabilmeleri için yeni potansiyellere fırsat vermelidir.

Neticede, sayıları üç bini geçmeyecek bu sağlam temel, iki sene içerisinde, kendisinden üç kat daha fazla olan bir topluluğa bağrını açabilmiştir. Ve inanılmaz bir süratle, hiçbir çekişme, vuruşma ve bencillik olmaksızın bu potansiyel hazmedilmiş, otorite konusunda çekişmeye düşülmeksizin, Ebu Bekir, Ömer ve Ebu Ubeyde gibi şahsiyetler, Amr İbn As'ın komutası altında birer asker olmuşlardır.

Bu satırları yazarken, İslâmi hareketin bugünkü durumunu düşünmeden edemiyorum. Allah Teâla'nın hidâyetine nail olup, İslâm'a giren bazı liderleri düşünüyorumda. Müslüman gençlerin onlara bakışları ve hareketin yöneticilerini, düşmanları İslâm saflarına doldurarak çoğunluk kazanma politikasına yönelmekle suçlayan sözleri aklıma geliyor. Bununla birlikte, cünub olduktan sonra teyemmüm etmek suretiyle namaz kıldıran Amr'a şahid olup da itiraz etmeyen sadık, insanları düşünüyorum. Anlaşılacağı üzere, cenabetten temizlenmek için teyemmümün caiz olduğu, o zaman müslümanlar tarafından bilinmiyordu. Bu yüzden müslümanlar şaşırmışlar ve durumu Rasûlullah'a bildirmişlerdi. Rasûlü Ekrem'de, Amr'a: "Cünub olduğun halde, insanlara namaz mı kıldırdın?" diye sormuştu.

Amr'ın (r.a) cevabından da anlaşılacağı üzere, Amr, cenabet'ten temizlenmek için teyemmümün caiz olduğuna delalet eden sabit bir hükme dayanmaksızın ictihad etmişti. Bu yüzden, Rasûlullah'a (s.a), Allah Teâla'nın: *"Nefislerinizi katletmeyin. Allah şüphesiz ki size merhamet eder"* kavline dayanarak ictihad ettiğini söylemişti. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a) gülmüş ve hiç bir şey söylememişti.

Rasûlullah (s.a) Amr'ın ictihâdını onaylamıştı. Onun bu gülüşü, Amr'a latife yapmak ve onun seyri süluküna muvafakat etmekten başka bir şey değildi.

Diyorum ki, eğer böyle bir hadise bugünkü İslâmi hareketin başından geçseydi; İslâm'a yeni girmiş olan bir lider, aynı şekilde insanlara namaz kıldırsaydı ne olurdu. Sanıyorum, cemaâtin yöneticileri açıkça küfre gitmekle itham edilir, müslümanların çoğu bu yönetime karşı çıkardı.

Günümüzün İslâmi hareketi, yöneticilere karşı büyük bir güvensizlik sorunuyla karşı karşıyadır. Hareketin yöneticilerine, özellikle de muhaliflerle olan münasebetlerde şüphe gözüyle bakılmakta ve sûizanda bulunulmaktadır.

İslâmi harekete mensub gençler, İslâm düşmanlarının en azı-

Günümüzün İslâmi hareketi, yöneticilere karşı büyük bir gü vensizlik sorunuyla karşı karşıyadır. Hareketin yöneticilerine, özellikle de muhaliflerle olan münasebetlerde şüphe gözüyle ba kılm akta ve sûizanda bulunulmaktadır.

İslâmi harekete mensuh gençler, İslâm düşmanlarının en azı-

lılarından iken, müslüman olmasının üzerinden henüz üç ay bile geçmemiş olan bir kişinin, içlerinde Ebu Bekir, Ömer ve Ebu Ubeyde gibi seçkin sahabilerin bulunduğu muhacirlere komutan oluşuna, bu komutanın cünub olduktan sonra teyemmün edip namaz kıldırmasına ve ilk muhacirlerinde kendisine iktida edişlerine bakıp, bu gibi hadiseleri gönül rahatlığıyla karşılamaya hazır bir duruma gelmelidirler.

Hiç şüphe yok ki, davanın temelini oluşturan unsurlar, disiplin, itaat, iltizâm, sabır, benlikten geçiş ve Allah yolunda fedâkarlıkta istenilen seviyede olmasalardı, iki senelik bir zaman içerisinde kendilerinden üç kat daha fazla bir beşeri gücün İslâm saflarına adapte olması ve İslâm saflarının gerçek mevkiini alıp, bütün enerjilerini Allah yolunda ortaya koymaları mümkün olmayacak ve insanlık tarihinde böyle muazzam bir tecrübe yaşanılmayacaktı.

Bu olayda en büyük rolün, bu yeni unsurları kapsayabilmeleri için tabana yardımcı olan yüce komutan ve Allah Teâla'nın vahyi ile müşerref Hz. Muhammed'in (s.a) şahsiyetine ait olduğunu inkâr etmek mümkün değildir. Çünkü, emir Rasûlullah'tan (s.a) olunca, müslüman asker bu emir üzerinde bir an bile tartışmıyor, aksine bu emri en çabuk ve en mükemmel bir şekilde nasıl tatbik edeceğini düşünüyordu.

Bu yüzden, Ebu Ubey'de de, komutanlığı Amr'a devretmenin getireceği neticeleri, İslâm'a henüz yeni girmiş olan bu şahsın hata yapabileceği ihtimalini fazla düşünmemişti. Rasûlullah'ın (s.a) ona verdiği tavsiye aydınlatıcı ve doğru yola iletici idi: (İhtilafa düşmeyin ve birbirinize itaat edin.) Ebu Ubeyde (r.a) hemen bu tavsiyeye icabet etmiş ve: "Eğer sen bana itaat etmezsen, ben sana itaat edeceğim" demişti.

İslâm saflarına yeni katılan liderlerin nefis terbiyesinin ne kadar önemli olduğu, Amr'ın bize anlatmış olduğu son olayla ortaya çıkmaktadır. Amr, Ebu Bekir ve Ömer gibi şahsiyetlere komutanlık edişinin, kendisinin onlardan daha üstün olduğunu veya en azından Rasûlullah'a (s.a) onlardan daha yakın olduğunu düşündürmek suretiyle gururunu kabarttığını açıkça bizlere anlatmaktadır. Bundan emin olmak içinde, Allah'ın Peygamberi'ne (s.a) gelerek, kendisine en yakın olan kişinin kim olduğunu sormuştur. Amr, bu kişinin kendi olduğunu belirten bir cevap bekliyordu. Fakat verilen cevap onu şaşırtmıştı. Çünkü Rasûlullah'ın (s.a) en çok sevdiği insan, zevcesi Aişe'den sonra, emri altında asker olan Ebu

Bundan emin olmak içinde, Allah'ın Peygamberi'ne (s.a) gelerek, kendisine en yakın olan kişinin kim olduğunu sormuştur. Amr, bu kişinin kendi olduğunu belirten bir cevap bekliyordu. Fakat verilen cevap onu şaşırtmıştı. Çünkü RasûluUah'm (s.a) en çok sevdiği insan, zevcesi Aişe'den sonra, emri altında asker olan Ebu

Bekir, ondan sonra da yine emri altında asker olan Ömer, sonra Ebu Ubeyde ve diğerleriydi. Amr, bu isimleri duyduktan sonra utanmış ve en sonuncuları olacağından çekindiğinden daha fazla soramamıştı. Amr'ın, belirli bir görevle, gerçek mevkiyi; teklif ve ikrâmla, Allah yolunda ömürlerini tüketmiş ilk mücahidlere güveni birbirlerinden ayırdedebilmesi için, Peygamber medresesinden bu şiddetli dersi alması gerekiyordu.

Amr'ın aldığı cevaplar, onun gerçek mevkisini belirlemesine yetmişti. Allah onların hepsinden razı olsun. Amr kızmamış ve içinde cahiliye fırtınaları esmemişti. Aksine, bu cemaâte katılan bir nefer olmuştu. Bu yüzden, Ebu Bekir ve Ömer gibi iki büyük şahsiyete ve ilk muhacirlerden olan kardeşlerine karşı kendisini büyük görmekle ne kadar hatalı olduğunu bize anlatmaktadır.

Müslüman gençler bu dersten istifade etmeli, benliklerini bir kenara atmalı, kendilerini hak ettikleri mevkinin üzerinde görmemelidirler. Kendi arzu ve heveslerine uymadıkları müddetçe yöneticilerini yermeksizin, yöneticilerinin kendilerine uygun gördüğü görevleri ve mertebeleri kabullenmelidirler.

Son olarak, İslâm saflarının akıllara durgunluk verebilecek derecede kaynaşarak yapılanmasında ve Rumlara karşı yapılan savaşta ana hatlarıyla mulahaza ettiğimiz bu özelliğin çerçevesi içerisinde yerlerini almak üzere ayrıntılarıyla sergiliyoruz. Şüphesiz bütün bu olaylar, büyük fethi gerçekleştirmek için Mekke'ye doğru yönelişin gerektirdiği, aşılması gereken bir basamak mesâbesindeydi. İlk merhalenin askerlerinden, sanki her biri, sanki, yeni gelen birkaç arkadaşını ilmi olarak aydınlatmak ve ahlaki olarak terbiye etmekle görevlendirilmişlerdi. Mekke'ye yönelen sağlam tabanın, on bin savaşçıyı kapsayabilmesi için, Örnek Peygamber, bu kişilere nasihat ediyor ve onları cahiliye pisliklerinden kurtulmuş birer müslüman olarak yetiştiriyordu.

Yeni unsurlarını kapsayamayan ve onları kendine adapte edemeyen bir hareket, çeşitli fırkalara bölünerek dağılmaya mahkumdur.

Tedavisi çok güç olan bu hastalığa yakalanmış İslâmi hareketimiz, bu dersi çok iyi anlamalı, yeni ve genç güçleri kapsayabilmek için gerçekçi planlar yapmalı, sağlam bir yapı oluşturulabilecek bu yeni güçleri telef etmemelidir.

sağlam bir yapı oloşturulabile- cek bu yeni güçleri telef etmemelidir.

Onikinci Özellik
MEKKE'NİN FETHİ

İbn İshâk şöyle demiştir:

Rasûlullah (s.a), Mute'ye ordu gönderdikten sonra, Cemâdiye'l-Ahire ve Receb ayları boyunca Medine'de kaldı. Sonra, Hudeybiye sulhu mucibince Kureyş'in ahdü emânında olan Beni Bekir İbn Abdumenaf İbn Kinâne kabilesi, Rasûlullah'ın (s.a) ahdü emânında olan Huzâa kabilesine, Mekke'nin aşağı taraflarına düşen ve Vetir denilen Huzâa kabilesine ait bir suyun başında saldırdı.

Beni Bekir, Kureyş'ten fiilen yardım gördü ve Huzâa kabilesine galip geldi. (Huzâa kabilesi halkı Harem-i Şerife sığındıkları halde, Beni Bekir Harem'in hürmetini de ihlal ederek oraya da baskın yaptı)* Bu şekilde Kureyş ve Beni Bekir, Rasûlullah'la (s.a) yapmış oldukları Hudeybiye sulhunu bozmuş oldular. Bu olay üzerine Huzâa'dan Amr İbn Salim, kırk kişilik bir heyetle, yardım istemek için Rasûlullah'ın yanına Medine'ye geldi. Bu olay Mekke'nin fethini hızlandıran sebeblerden biri oldu. Amr, Mescid-i Nebevi'ye geldiğinde, Rasûlü Ekrem mescidte oturmakta idi. Amr, bütün insanların ortasında dikilerek:

"Ya Rabbi! Ben, Muhammed'e şan ve şöhret sahibi olan atalarımız ve atalarının yapmış olduğu ittifakı hatırlatmak isterim. Sen Rasûlullah'a (s.a) zafer nasib eyle. Ben de bütün Allah kullarını ona yardımcı olmaya davet ediyorum. Ya Rasülallah! Bil ki, Kureyş seninle yapmış olduğu sözleşmeyi bozmuş ve verdiği vaâdte durmamıştır. Onlar, biz Vetir'de bulunurken üzerimize bir gece baskını düzenleyerek hiçbir şeyden habersiz rüku ve secdede olan kabilemizi katletmişlerdir." dedi.

Bunun üzerine Rasûlullah (s.a): "Ey Amr İbn Sâlim! Yardım olunacaksınız!" buyurdu. Bu esnada Rasûlullah'a (s.a) gökyüzünde beliren bir bulut gösterildi. Rasûlü Ekrem: "Bu bulut, Beni Kâ'b'ın zaferiyle yağmur boşaltacaktır..." buyurdu. (Rasûlullah (s.a) bu şekilde Amr'a yardım vâdettikten sonra, ayrıca Kureyş'e bir murahhas göndererek; Huzâa maktullerinin diyetlerinin verilmesi veya Beni Bekir ile anlaşmanın feshedilmesi, yahut da Hudeybiye antlaşmasının feshedilmiş sayılması şıklarından birisinin kabul edilmesi Kureyş'e teklif olundu. Kureyş üçüncü şıkkı

(*) Buhari'den.

da Hu deybiye antlaşmasmm feshechlmiş sayılması şıklarından birisi nin kabul edilmesi Kureyş'e teklif olundu. Kureyş üçüncü şıkkı(•

(•) Buhari'den.

kabul ettiğini bildirdi. Bilâhere bunu yapmakla çok hatalı davrandıklarını anlayarak durumu düzeltmek için Ebu Süfyan'ı Medine'ye gönderdiler.)*

Ebu Süfyan, Medine'ye Rasûlullah'ın (s.a) yanına gitmek üzere yola koyuldu. Medine'ye gelince kızı Ümmü Habibe'nin evine gitti. Ebu Süfyan, Rasûlullah'ın (s.a) yatağına oturmak isteyince, Ümmü Habibe hemen yatağı toplayarak, babası Ebu Süfyan'ın, yatağa oturmasına izin vermedi. Bunun üzerine Ebu Süfyan: "Ey kızım! Bu yatağı mı bana, yoksa beni mi bu yatağa tercih ettiğini bilemiyorum!" dedi. Ümmü Habibe: "Bu yatak, Rasûlullah'ın (s.a) yatağıdır. Sen müşriksin ve necissin. Bu yüzden, Rasûlullah'ın (s.a) yatağına oturmanı istemedim" dedi. Bunun üzerine Ebu Süfyan: "Ey kızım! Vallahi, benim yanımdan ayrıldıktan sonra sana şer bulaşmış" dedi. Sonra kızının evinden çıkarak, Rasûlullah'ın (s.a) huzuruna vardı. Fakat Rasûlü Ekrem, Ebu Süfyan'ın konuşmalarına hiçbir şekilde karşılık vermedi. Bunun üzerine Ebu Süfyan, Ebu Bekir'in (r.a) yanına giderek, kendi adına Rasûlullah'la konuşmasını rica etti. Ebu Bekir (r.a): "Ben böyle birşey yapmam!" dedi. Sonra, Ebu Süfyan, Hz. Ömer'in (r.a) yanına gelerek aynı şeyi ondan da istedi. Ömer (r.a): "Ben mi, sizin için Rasûlullah'a gidip aracılık yapacağım? Vallahi, zerre kadar bir sebeb bulsam, hemen size karşı cihad ederim" dedi. Ebu Süfyan, Ömer'den de ümidini kesince Ali İbn Ebi Talib'in (r.a) yanına gitti. O esnada Rasûlullah'ın (s.a) kızı Fatımâ da Hz. Ali'nin yanında idi. Oğlu Hasan da kucağında idi. Ebu Süfyan: "Ey Ali! Bu insanların içinde bana en merhametli olarak seni görüyorum. Ben buraya bir iş yapmak için geldim ve bunu yapmadan dönüp gitmek istemiyorum. Benim için, Rasûlullah'a aracılık yapar mısın?" dedi. Ali (r.a): "Ey Ebu Süfyan! Sana yazıklar olsun. Benim böyle birşey yapabileceğimi nasıl düşünürsün. Vallahi, Rasûlullah (s.a) öyle bir konu hakkında karar vermiştir ki, hiç birimiz bu konu üzerine onunla konuşamayız" dedi. Bunun üzerine Ebu Süfyan, Fatıma'ya (r.a) dönerek: "Ey Muhammed'in kızı! Sulhu devam ettirmek için, şu oğlunun insanlar arasında aracılık yapıp, ömrünün sonuna kadar bütün Arapların efendisi olmasını ister misin?" diye sordu. Fatıma (r.a): "Vallahi, benim oğlum bu işi yapacak, insanlar arasında aracı olacak durumda değildir. Hiç kimse bu konuda Rasûlullah'a

(*) Konunun daha açık bir şekilde anlaşılması için Buhâri'nin bu izâhını zikretmeyi uygun gördüm. (T. Akarsu)

kimse bu konuda Rasûlullah'a (*)

(*) Konunun daha açık bir şekilde anlaşılması için Buhâri'nin bu izâhım zikret meyi uygun gördüm. (T. Akarsu)

aracılık yapamaz" dedi.

Ebu Süfyan, Ali'ye (r.a): "Ey Eba Hasan! Görüyorum ki, işim oldukça zorlaşıyor. Bana bir yol göster" dedi. Ali (r.a): "Vallahi, senin için faydalı olacak hiç birşey bilmiyorum. Lakin sen, Beni Kinâne'nin efendisisin. Herkesten himaye taleb edersen belki faydası olur. Kalk bunu yap, sonra memleketine dön" dedi. Ebu Süfyan: "Bunun bir faydası olur mu dersin?" diye sordu. Ali (r.a): "Hayır vallahi! Zannetmiyorum. Fakat senin için de yapacak başka birşey göremiyorum" dedi. Bunun üzerine Ebu Süfyan mescide gitti ve: "Ey insanlar! Şunu bilin ki ben, bütün insanların arasında himaye talebinde bulundum" dedi. Sonra bineğine atlayarak memleketine doğru yola koyuldu. Ebu Süfyan Kureyş'e varınca, Kureyşliler: "Ne yaptın?" diye sordular. Ebu Süfyan: "Muhammed'in yanına giderek kendisiyle konuştum, ama bana bir kelime bile söylemedi. Sonra, İbn Ebi Kuhâfe'nin (Hz. Ebu Bekir) yanına vardım, ondan da bir hayır görmedim. Sonra, İbn Hattab'ın yanına vardım, kendisinin bize en çok düşman olan bir kişi olduğunu gördüm. Sonra, Ali'nin yanına vardım. İçlerinde en yumuşak olarak onu gördüm. O da bana birşey yapmamı söyledi, ama bunun bir faydası olup olmayacağını bilemiyorum" dedi. Kureyşliler: "Nedir o ?" diye sordular. Ebu Süfyan: "Bütün insanların arasında himaye taleb etmemi söyledi. Ben de yaptım" dedi. Kureyşliler: "Muhammed senin bu yaptığını uygun gördü mü?" diye sordular. Ebu Süfyan: "Hayır" dedi. Kureyşliler: "Yazıklar olsun sana, adamın seni oynattığı yanına kâr kalmış, söylediklerinin de sana hiçbir faydası olmamış" dediler. Ebu Süfyan: "Hayır vallahi! Bundan başka yapacak birşey bulamadım" dedi.

Rasûlullah'ın (s.a) Mekke Fethine Hazırlanması

Rasûlullah (s.a), müslümanlara savaş için hazırlanmalarını emretmiş, ailesine de kendi techizatını hazırlamalarını söylemişti. Bu sırada, Ebu Bekir (r.a) bir gün kızı Aişe'nin (r.a) evine gitti ve onu Rasûlullah'ın (s.a) bazı eşyalarını hazırlar vaziyette buldu. Bunun üzerine Aişe'ye: "Ey kızım! Rasûlullah (s.a) size techizatını hazırlamanızı mı buyurdu?" diye sordu. Aişe: "Evet" dedi. Ebu Bekir: "Sence, nereye sefer etmek ister?" diye sordu. Aişe: "Vallahi, bilmiyorum" diye cevap verdi. Daha sonra Rasûlullah (s.a) müslümanlara Mekke'ye sefer edeceğini bildirerek, ciddi bir şekilde hazırlanmalarını emretti. Ve,: "Allahım! Haberlerimizin Kureyş'e

hazırlamamzı mı buyurdu?" diye sordu. Aişe: "Evet" dedi. Ebu Be kir: "Sence, nereye sefer etmek ister?" diye sordu. Aişe: Yallahi, bilmiyorum" diye cevap verdi. Daha sonra Rasûlullah (s.a) müslü manlara Mekke'ye sefer edeceğini bildirerek, ciddi bir şekilde ha zırlanmalarım emretti. Ve,: "Allahım! Haberlerimizin Kureyş'e

ulaşmasını ve sırrımızın ifşa olmasını önle ki, onları kendi topraklarında faka bastıralım" diye duada bulundu. Rasûlullah'ın (s.a) bu buyruğu üzerine müslümanlar ciddi bir şekilde hazırlanmaya başladılar.

Hatıb'ın Kureyşe Gönderdiği Mektup

İbn İshak şöyle demiştir:

Muhammed İbn Cafer İbn Zübeyr'in, Urve İbn Zübeyr ve alimlerimizin diğerlerinden bana anlattıklarına göre: "Rasûlullah (s.a) Mekke üzerine sefer yapmaya karar verip, hazırlanmaya başladığı sırada, Hâtıb İbn Beltea, Kureyş'e bir mektup yazarak Rasûlullah'ın (s.a) kendileri üzerine sefer yapacağını bildirdi. Bu mektubu bir kadına vererek Kureyş'e ulaştırmasını tenbihledi. Kadın bu mektubu saçlarının arasına gizleyerek yola çıktı. Hâtıb'ın yazmış olduğu bu mektub ve yaptıkları, Rasûlü Ekrem'e vahiy yoluyla bildirildi. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a), Ali İbn Ebi Talib ile Zübeyr İbn Avvâm'ı mektubu almaya göndererek: "Yola çıkıp, Hâtıb'ın Kureyş'e yazdığı mektubu götüren kadını yakalayın. Hâtıb, o mektubunda, kararımızı ve hazırlıklarımızı haber vermek suretiyle Kureyş'i uyarmaktadır" buyurdu. Ali ile Zübeyr yola çıkarak kadına yetiştiler. Kadını mahfe'den indirerek, mahfe'yi aradılar fakat hiç bir şey bulamadılar. Bunun üzerine, Ali İbn Ebi Talib (r.a) kadına: "Allah'ın adına yemin ederim ki, Rasûlullah (s.a) bize yalan söylememiştir. Ya sen bu mektubu çıkarırsın, ya da elbiselerini soyup mektubu buluruz" dedi. Kadın, Ali'nin (r.a) ne kadar ciddi olduğunu görünce: "Yüzünü öte yana dön" dedi. Hz. Ali arkasına döndü ve kadın saçlarını çözerek arasından mektubu çıkarıp Ali'ye verdi. Hz. Ali bu mektubu alarak Rasûlullah'a (s.a) getirdi. Rasûlü Ekrem, Hâtıb'ı çağırtarak: "Ey Hâtıb! Bu işi yapmaya seni iten sebeb nedir?" diye sordu. Hâtıb: "Ya Rasülallah! Vallahi, ben Allah'a ve Rasûlü'ne imân etmiş bir kişiyim ve hiçbir zaman bu inancımı değiştirmedim, değiştirmem de. Fakat, maiyetinizdeki muhacirlerden çoğunun, Mekke'deki ailelerini ve mallarını koruyacak akrabaları vardır. Benim ise, müşriklerin arasında bulunan ailemi ve çocuğumu koruyacak hiç kimsem yoktur. Bu yüzden Mekkeliler arasında minnettarlar kazanarak ailemi himaye etmek istedim. Yoksa bu işi dinimden dönmek kasdiyle yapmadım" dedi. Hâtıb'ın bu müdafaası üzerine Rasûlü Ekrem, orada bulunanlara: "Hâtıb size karşı kendisini ne

ailemi himaye etmek istedim. Yoksa bu işi dinimden dön m ek kasdiyle yapmadım" dedi. Hâtıb'm bu m üdafaası üzerine Rasûlü Ekrem, orada bulunanlara: "Hâtıb size karşı kendisini ne

kadar da güzel müdafaa etti" buyurdu. Fakat bir türlü sinirleri yatışmayan Ömer: "Ya Rasülallah! Beni bırakta, şunun boynunu vurayım" dedi. Rasûlullah (s.a): "Ey Ömer! Hâtıb, Bedir gazasında bulundu. Ne bilirsin? Ola ki, Allah Teala, Bedir'de bulunan mücahidlerin o büyük mücadelelerine muttâli olmuştu da: "Ey Bedir yaranı; bundan böyle ne dilerseniz işleyin, muhakkak ki ahirette sizlere mağfiret edeceğim!" diye taltif buyurmuştu" dedi. Bunun üzerine Allah Teala, Hâtıb hakkında: *"Ey İnananlar! Benim de düşmanım sizin de düşmanınız olanları dost edinmeyin. Onlar, size gelen gerçeği inkâr etmişken, onlara sevgi gösteriyorsunuz, oysa onlar, Rabbiniz olan Allah'a inandığınız için sizi ve Peygamber'i yurdunuzdan çıkarıyorlar. Eğer sizler benim yolumda cihad etmek ve rızamı kazanmak için çıkmışsanız onlara nasıl sevgi gösterirsiniz? Ben sizin gizlediğinizi de, açığa vurduğunuzu da bilirim. İçinizden onlara sevgi gösteren kimse, şüphesiz doğru yoldan sapmıştır. Eğer sizi ele geçirirlerse, sizin onlara gösterdiğiniz sevgiyi göstermezler, size düşman olurlar, ellerini ve dillerini fenalık etmek için uzatırlar ve inkâr etmenizi isterler. Yakınlarınız ve çocuklarınız size kıyamet gününde bir fayda vermezler. Allah onlarla sizi ayırır. Allah işlediklerinizi görendir.*

İbrahim ve onunla beraber olanlar da, sizin için uyulacak güzel bir örnek vardır. Onlar milletlerine şöyle demişlerdi: "Biz sizden ve Allah'tan başka tapmış olduklarınızdan uzağız; sizin dininizi inkâr ediyoruz; bizimle sizin aranızda; yalnızca Allah'a inanacağınız zamana kadar, ebedi düşmanlık ve öfke başgöstermiştir." Yalnız İbrahim'in babasına: "And olsun ki, senin için mağfiret dileyeceğim, fakat sana Allah'tan gelecek herhangi bir şeyi savmaya gücün yetmez" sözü bu örneğin dışındadır. Ey İnananlar! Deyin ki: Rabbimiz! Sana güvendik! Sana yöneldik ve dönüş sanadır." (Mümtahine: 1-4) ayetleri nâzil oldu.

Rasûlullah'ın Ramazan Ayında Sefere Çıkışı

İbn İshak şöyle demiştir:

Muhammed İbn Müslim İbn Şihâb Ez-Zühri'nin, Abdullah İbn Utbe İbn Mesûd'tan, onun da Abdullah İbn Abbas'tan rivayet ettiğine göre, İbn Abbas şöyle demiştir: "Rasûlullah (s.a), Ramazan'ın onuncu günü sefere çıktı. Kendisi oruç tutuyordu. Ashabı da oruçlu idiler. Medine'ye emir olarak Ebâ Rehm Kelsûm İbn Husayn İbn Utbe İbn Halef El-Gifâri'yi bıraktı. Kedid mevkiine varınca -

Abdullah İbn Utbe İbn Mesûd'tan, onun da Abdullah İbn Abbas'tan rivayet etti ğine göre, İbn Abbas şöyle demiştir: 'RasûluUah (s.a), Ramazan'ın onuncu günü sefere çıktı. Kendisi oruç tutuyordu. Ashabı da oruç lu idiler. Medine'ye emir olarak Ebâ Rehm Kelsûm İbn Husayn İbn Utbe İbn Halef El-Gıfâri'yi bıraktı. Kedid mevkiine vannca -

ki, bu Usfan ile Kudeyd arasında bir sudur- Rasûlullah iftar etti. Mücahidler de iftar ettiler. Rasûlullah (s.a) maiyetindeki on bin kişilik orduyla Merru'z Zahrân'a geldi. Burada diğer Arap kabilelerinden müslüman olan bin kişi -bazı rivayetlere göre iki bin kişi- müslümanların ordusuna katıldı. Muhacirler ve Ensar'ın tamamı Rasûlullah'la beraber bu sefere katılmış, içlerinden hiç biri seferden geri kalmamıştı. Rasûlü Ekrem, Merrû'z Zahrân'a varınca, Kureyşliler müslümanlardan haber alamaz oldular. Rasûlullah'ın ne yaptığı hakkında, kendilerine hiçbir haber ulaşmıyordu. Bunun üzerine Ebu Süfyan İbn Harb, Hakîm İbn Hizâm ve Büdeyl İbn Verkâ, müslümanlar hakkında haber toplamak için yola çıktılar.

Abbas İbn Abdulmuttalib, Rasûlullah'ı yolda karşılamıştı.

Abbas'ın Hicreti

İbn Hişam şöyle demiştir: Abbas (r.a) ailesiyle birlikte hicret ederek yola çıkmış ve Cühfe'de Rasûlullah'la (s.a) karşılaşmıştı. Abbas hicret etmeden önce Mekke'de ikamet ediyor ve sikâye (hacılara su dağıtma) işiyle uğraşıyordu. İbn Şihab Ez-Zuhri'nin zikrettiğine göre, Rasûlullah (s.a) onun bu durumundan râzı idi.

Ebu Süfyan İbn Haris ve Abdullah İbn Ümeyye'nin Müslüman Oluşu

Ebu Süfyan İbn Hâris İbn Abdulmuttalib ve Abdullah İbn Ebi Ümeyye İbn Muğire, Rasûlullah (s.a) ile Mekke ile Medine arasındaki Neyk El-İkâb mevkiinde karşılaşmışlar ve Rasûlullah (s.a) ile görüşmeye çalışmışlardı. Ümmü Seleme (r.a) onların namına Rasûlü Ekrem'e giderek: "Ya Rasülallah! Amcanın oğlu ile halanın oğlu gelmişler, seninle görüşmek isterler" dedi. Rasûlü Ekrem: "Benim onlara ihtiyacım yok. Amcamın oğlu aleyhimde düşmanlık yapmış ve halamın oğlu da Mekke'de aleyhime söylemediğini bırakmamıştır" buyurdu. Rasûlü Ekrem'in bu sözü onlara ulaşınca, Ebu Süfyan İbn Haris yanındaki çocuğunu göstererek: "Vallahi, ya bana kendisiyle görüşmek için izin versin, ya da bu çocuğumun elinden tutup, açlık ve susuzluktan ölene dek çöllerde gezeceğim" dedi. Ebu Süfyan'ın bu sözü, Rasûlü Ekrem'e ulaşınca, Rasûlü Ekrem şefkat gösterdi ve onları kabul etti. Neticede her ikisi de müslüman oldular.

göstererek: “Vallahi, ya bana kendisiyle görüşmek için izin versin, ya da bu ço cuğumun elinden tutup, açlık ve susuzluktan ölene dek çöllerde gezeceğim” dedi. Ebu Süfyan’m bu sözü, Rasûlü Ekrem’e ulaşmca, R asûlü Ekrem şefkat gösterdi ve onları kabul etti. Neticede her ikisi de müslüman oldular.

Ebu Süfyan İbn Harb'in Müslüman Oluşu

Rasûlullah (s.a), Merru'z Zahran'a ulaşınca, Abbas (r.a) şöyle dedi: "Kendi kendime dedim ki: Vay Kureyş'in sabahına! Vallahi, eğer Kureşyliler gelip kendisinden emân dilemeden, Rasûlullah ansızın Mekke'ye girerse, zamanın sonuna dek Kureyş helâk olmuş demektir." Sonra Rasûlullah'ın (s.a) beyaz katırına bindim ve yola çıktım. El-Erâk mevkiine geldiğim de: "Şimdi burada, belki bir iş için Mekke'ye giden bazı oduncuları, sürü sahiplerini falan bulurum. Onları önlemeliyim. Yoksa Mekkelilere Rasûlullah'ın yerini bildirirler, onlar da Rasûlullah Mekke'ye girmeden gelip kendisinden emân dilemeye falan kalkarlar" dedim. Bu düşüncelerle ilerlerken aramış olduğum şeyi buldum. Ebu Süfyan'la, Budeyl İbn Verkâ'nın konuşmalarını işittim. Mekke'ye geri dönüyorlardı. Ebu Süfyan: "Bu geceki kadar asker ve ateşi daha önce hiçbir yerde görmedim" diyordu. Budeyl: "Vallahi bu ateşler, savaşmak isteyen Huzaâlı'ların ateşidir" dedi. Ebu Süfyan: "Hayır, Huzaâ'nın askerleri ve yakacağı ateşler bundan çok daha az olur" dedi. Abbas (r.a) sözüne devamla diyor ki: "Ebu Süfyan'ın sesini tanımıştım. "Ey Eba Hanzala!" diye seslendim. O da benim sesimi tanıdı ve: "Ebu'l Fazl mı? diye sordu. "Evet" dedim. Ebu Süfyan: "Anam, babam sana feda olsun. Neyin var?" dedi. Ben: "Ey Eba Süfyan! Vay başımıza gelenlere! Bu Rasûlullah'ın ordusudur. Vay Kureyş'in sabahına" dedim. Ebu Süfyan: "Anam babam sana feda olsun. Çare nedir?" diye sordu. "Vallahi, eğer seni yakalarsa boynunu vuracaktır. Şu katırın terkisine bin, seni Rasûlullaha (s.a) götüreyim ve senin için ondan emân dileyeyim" dedim. Bu sözüm üzerine Ebu Süyfan terkiye bindi, diğer iki arkadaşı ise geri döndüler. Ebu Süfyan'ı getirdim. Müslümanların yakmış olduğu ateşlerden herbirinin yanından geçerken: "Bu da kim?" diye soruyorlar. Rasûlullah'ın (s.a) katırını ve benim de katıra binmiş olduğumu görünce: "Rasûlullah'ın amcası onun katırına binmiş" diyorlardı. Bu esnada Ömer İbn Hattab'ın (r.a) yakmış olduğu ateşin önünden geçiyorduk. Ömer: "Bu da kim?" diye sordu ve ayağa kalktı. Hayvanın terkisinde Ebu Süfyan'ı görünce: "Ebu Süfyan! Allah düşmanı! Allah'a hamd olsunki, aramızda hiçbir sözleşme ve antlaşma olmadan seni elimize düşürdü" dedi ve hızla Rasûlullah'ın huzuruna doğru yöneldi. Ben de ondan önce varmak için katırı koşturdum ve Ömer'i geçtim. Katırdan atlayarak Rasûlullah'ın huzuruna girdim. Ömer de hemen ardımdan girerek

terkisinde Ebu Süfyan'ı görünce; "Ebu Süfyan! Allah düşmam! Allah'a hamd olsunki, aramızda hiçbir sözleşme ve antlaşm a olmadan seni elimize düşürdü" dedi ve hızla Rasûlullâh'm huzuruna doğru yöneldi. Ben de ondan önce varmak için katın koşturdum ve Ömer'i geçtim. Katırdan atlayarak Rasü- lullah'm huzuruna girdim. Ömer de hemen ardımdan girerek

Rasûlullah'a: "Ya Rasûlullah! İşte Ebu Süfyan burada. Aramızda hiçbir sözleşme ve antlaşma olmaksızın, Allah onu elimize düşürdü. Beni bırak da, şunun boynunu vurayım" dedi. Ben: "Ya Rasûlallah! Ben onu kendi himayem altına alarak getirdim" dedim ve Rasûlullah'ın yanına oturarak, kulağına: "Vallahi, bu gece onu benden başka kimse kurtaramaz" dedim. Ömer'in hiddeti bir türlü yatışmak bilmeyince: "Ey Ömer! Biraz ağır ol. Vallahi eğer o, Beni Adiy İbn Kâ'b'dan olsaydı böyle demezdin. Fakat sen, onun Beni Abdumenaf'tan olduğunu bildiğin için böyle diyorsun" dedim. Ömer: "Ey Abbas! Böyle konuşma. İslâm'a girişin beni o kadar sevindirdi ki babam Hattab hayatta olsaydı da İslâm'a girseydi o kadar sevinmezdim. Çünkü senin müslüman oluşun, Rasûlullah'a, Hattab'ın müslüman oluşundan daha sevindirici olduğunu biliyorum. (Onun için beni bu şekilde itham etme)" dedi. Sonra Rasûlü Ekrem bana dönerek: "Ey Abbas! Onu çadırına götür ve sabah olunca bana getir!" buyurdu. Bunun üzerine Ebu Süfyan'ı çadırıma götürdüm. O gece yanımda kaldı. Sabah olunca onu Rasûlullah'a (s.a) götürdüm. Rasûlü Ekrem, onu görünce: "Ey Eba Süfyan! Yazıklar olsun sana, Allah'tan başka ilah olmadığını öğrenmenin daha zamanı gelmedi mi?" dedi. Ebu Süfyan: "Anam babam sana feda olsun. Ne kadar da halim, cömert ve akrabalarına karşı ilgilisin. Vallahi, zannederim ki, eğer Allah'tan başka ilah olsaydı bana bir faydası dokunurdu, fakat dokunmadı" dedi. Rasûlü Ekrem: "Ey Eba Süfyan! Yazıklar olsun sana. Benim Rasûlullah olduğumu bilmenin, zamanı gelmedi mi?" buyurdu. Ebu Süfyan: "Anam babam sana feda olsun. Ne kadar da halim, cömert ve akrabalarına karşı ilgilisin. Vallahi, bu dediğin konu hakkında da, içimde birşeyler hissediyordum" dedi. Bunun üzerine ben: "Yazıklar olsun sana, daha niye müslüman olmazsın. Boynun vurulmadan önce, Allah'tan başka hiçbir ilah olmadığına ve Muhammed'in Allah'ın elçisi olduğuna şahadet edip müslüman ol!" dedim. Ebu Süfyan şahadet getirip, müslüman oldu. Sonra ben, Rasûlü Ekrem'e dönerek: "Ya Rasülallah! Ebu Süfyan övünmeyi seven bir insandır. Ona övüneceği bir şey kıl" dedim. Rasûlü Ekrem: "Evet! Her kim Ebu Süfyan'ın evine girerse emân içindedir. Kim kapısını kapatıp evinde kalırsa emân içindedir ve kim Mescid-i Haram'a girerse emân içindedir" buyurdu. Ebu Süfyan gitmek için hareketlenince, Rasûlü Ekrem bana: "Ey Abbas! Ebu Süfyan'ı dağın uç tarafındaki dar vadiye götür de İslâm ordusunun ihtişamını görsün" buyurdu. Ben de, Ebu Süfyan'ı, Rasûlullah'ın dediği yere, da-

kapatıp evinde kalırsa emân içindedir ve kim Mescid-i Haram 'a girerse emân içindedir" buyurdu. Ebu Süfyan gitmek için hare ketlenince, Rasûlü Ekrem bana: "Ey Abbas! Ebu Süfyan'ı dağm uç tarafındaki dar vadiye götür de İslâm ordusunun ihtişamını gör sün" buyurdu. Ben de, Ebu Süfyan'ı, Rasûlullah'm dediği yere, da

ğın uç tarafındaki dar vadiye götürdüm. Ordu harekete geçince, Rasûlullah'ın ordusuna katılmış olan Arap kabileleri teker teker Ebu Süfyan'ın önünden geçmeye başladı. Bir kabile geçerken Ebu Süfyan: "Ey Abbas, bunlarda kim" diye sordu. "Süleym kabilesidir" dedim. Ebu Süfyan: "Benimle, Süleym arasında ne varki buraya kadar geliyorlar" diyerek hayretini bildirdi. Sonra bir kabile daha geçti. Ebu Süfyan: "Bunlar da kim?" diye sordu: "Mezine kabilesidir" dedim. Ebu Süfyan: "Benimle, Mezine arasında ne düşmanlık vardır ki" diye yine hayretini belirtti.

Bu şekilde Ebu Süfyan, önünden her kabile geçtiğinde, "Bunlar da kimdir?" diye soruyor ve ben isimlerini söyleyince; "Benimle bunların arasında ne vardır ki, gelmişler" diye hayretini bildiriyordu. Sonunda yeşil sancağıyla Muhacirler ve Ensar'dan oluşan Rasûlullah'ın alayı geçti. Ebu Süfyan bu ihtişamlı alayı görünce: "Sübhanallah! Ey Abbas! Bunlar da kimdir?" diye sordu. "Bu Muhacirler ve Ensar'dan oluşan Rasûlullah'ın alayıdır" dedim. Ebu Süfyan: "Hiç bir ordu bunlara karşı duramaz. Ey Eba Fazl! Kardeşinin oğlunun mülkü çok genişledi" dedi. Ben de: "Ey Eba Süfyan! Bu nübüvvettir" dedim. Ebu Süfyan: "Öyleyse, çok büyük bir nimettir" dedi.

Mûte seriyyesi hakkında, Mekke halkına ulaşan haberlerin değişik olması ihtimali uzak değildir. Çünkü Kureyş liderlerinin antlaşmayı bozmasının ardında, Muhammed ve ashabının zafiyla ilgili muayyen bir sebebin olması gerekir. Hayber gazasından sonra müslümanların ne kadar kuvvetli olduğu isbat edilmişti. Ama eğer Muhammed'in ordusunun, Rumların önünden kaçış haberi Mekkelilere ulaşmışsa, bu durum Mekkelileri yeni bir cephe açma arzusuna düşürebilirdi. Özelliklede, antlaşmayı bozanların Süheyl İbn Amr, Merkez İbn Hafs ve Huveytıb İbn Abdüluzza gibi, antlaşmayı yapan liderler olduğunu dikkate alırsak bu durum düşüncelerimizi daha da kuvvetlendirmektedir. Yine de, sadece cahiliye taassubu ve tarafgirliği neticesinde böyle bir durum ortaya çıkmış ve antlaşma bozulmuş olabilir. Çünkü Makrizi bu konuyla ilgili olarak şunları anlatmaktadır. "Enes İbn Zenim Ed-Deblî, Rasûlullah'ı (s.a) hicvetti ve bunu duyan Huzâa kabilesinden bir çocuk, Enes'e vurarak başını yardı. Bu olay üzerine Beni Bekir (Kureyş'in müttefiki) ile Huzâa (Rasüllullah'ın müttefiki) arasında çatışma başladı"[1]

(1) İmtâ'ul-Esmâ: c.1. s. 357.

RasûluUah'ı (s.a) hicvetti ve bunu duyan Huzâa kabilesinden bir çocuk, Enes'e vurarak başım yardı. Bu olay üzerine Beni Bekir (Kureyş'in müttefiki) ile Huzâa (Rasüllullah'm müttefiki) arasm- da çatışma başladı"^'^

(1) İmtâ'ttl-EBmâ: c.l. s. 357.

Söz konusu olay üzerine, Huzâa'nın en büyük müttefiki olan Rasûlullah'tan (s.a) yardım taleb edeceğini Kureyşliler biliyorlardı. Bu yüzden aradaki antlaşma müddetini uzatmak ve antlaşmaya sadık kalmak üzere durumu düzeltmek için Ebu Süfyan'ı Medine'ye göndermeleri, durumun kendileri için ne kadar vahim olduğunu anladıklarını göstermektedir. Ebu Süfyan da görevinin başladığı ilk anlardan itibaren bu görevin başarısızlıkla sonuçlanacağını biliyordu. Ebu Süfyan'ın bu görüşünü kuvvetlendiren, Budeyl İbn Verkâ'nın Huzaâ heyetiyle beraber Medine'ye gidip, Rasûlullah'la yapılan görüşmelere katıldığının anlaşılmasıydı. Ebu Süfyan: "Budeyl'in bineğinin sırtını eliyle yoklamış ve hayvanın sırtındaki tozları görünce, yoldan yeni dönmüş olduğunu anlayarak: "Allah'a yemin ederim ki Büdeyl, Muhammed'le görüşmeye gitmiş" demişti.

Budeyl, Mekke'nin liderlerinden biri idi. Kendisi de Huzâa kabilesinden olduğu için Rasûlullah'tan yardım taleb etmek üzere Amr İbn Sahm önderliğinde Medineye giden Huzâa heyetine katılmıştı. Amr İbn Sahm daha önce de zikrettiğimiz gibi, Mescid-i Nebevi'de ayağa kalkarak kendilerine yapılan kalleşliği çok güzel bir uslup ile dile getirmiş ve zulme uğrayan Huzâa kabilesine yardımın gerekli olduğunu vurgulamıştı.

Ebu Süfyan'ın Medine'ye yaptığı yolculuğa geçmeden önce, sadece gelip geçmiş tarihi bir olay olarak değil; Medine döneminin en belirgin özelliklerinden biri olması dolayısıyla, Mekke'nin fethinden bahsederken, bazı önemli noktaların üzerinde durmamız gerekmektedir.

Müslümanlar ile müşrikler arasında yapılan antlaşmalarda gözetilen en önemli nokta iki tarafında antlaşmaya sadık kalmalarıdır. Daha önce sergilediğimiz olaylarda, Rasûlü Ekrem'in antlaşma ve sözleşmelerine ne kadar bağlı kaldığını görmüştük. Rasûlü Ekrem Efendimiz, Hudeybiye antlaşmasından sonra, Mekke'den türlü zahmetlere katlanarak kaçan mustazaf müminleri bile Medine'ye kabul etmemek bahasına antlaşmaya sadık kalmıştı. Bu durum, Rasûlullah'ı (s.a), İslâm'ı küfre tercih eden bu temiz müminler karşısında çok zor bir durumda bırakmıştı. Buna rağmen Rasûlü Ekrem antlaşmasına sadık kalarak Ebu Basir'i geri göndermiş ve ona: "Dinimizde kalleşlik helâl değildir" demişti.

İşte İslâm'ın ahde gösterdiği vefâ!
İşte İslâm'ın parlak bir portresi!

"Dinimizde kalleşlik helâl değildir" demiş ti.
İşte İslâm'ın ahde gösterdiği vefâ!
İşte İslâm'ın parlak bir portresi!

Buna karşılık Kureyş müşrikleri, Hz. Muhammed'in (s.a) müttefikleri olan Huzâa kabilesine düşmanlık yapanları desteklemek ve fiilen bu eylemlere katılmak suretiyle kalleşliklerini ortaya koymuşlardır. **Birinci mesele budur.**

İkinci mesele ise şudur: Doğruluk ile gaflet arasında belirgin bir fark vardır. Müslümanlar sulh içerisinde oldukları düşmanlarının hareketlerinden tamamen haberdar olmalıdırlar. Onlara karşı doğrulukla muamele edilmeli, fakat dikkatli olunmalıdır. Bu konu ileride Ebu Süfyan'ın hareketlerini ele aldığımız zaman daha açık bir şekilde ortaya konulacaktır.

Üçüncü mesele ise; İslâm'da yapılan ittifakların keyfiyeti hakkındadır. Huzâa'nın, Rasûlullah'ın (s.a) ahdi emânına girmesi ile yapılan ittifak, İslâm'da ittifakın nasıl yapılması gerektiğini bütün boyutlarıyla ortaya koymaktadır. Burada hemen şunu da belirtelim ki Huzâa kabilesinin tamamı müslüman değildi. Hatta Huzâa kabilesinin liderleri hala müşriklerin boyunduruğunda idi ve bu liderler Medine'deki müslümanlara katıldıklarını resmen ilan etmemişlerdi. İslâm'ın bu kabile içerisinde yayıldığı doğrudur fakat kabilenin hepsi müslüman değildi. İçlerinde müslümanlar da vardı kafirler de. Rasûlullah (s.a) Huzâa ile antlaşma yaparken, onların müşrik olduklarını esas alarak söz konusu antlaşmayı yapmıştı. Bu demektir ki, İslâm devleti menfaatine uygun düşen durumlarda belirli antlaşmalar yapabilir ve müttefikin müslüman olması da zaruri değildir. Bu tür bir ittifak, Allah ve Rasûlü'ne karşı gelenleri sevmek anlamına da gelmez.

Müslüman gençlerin şu iki önemli meseleyi birbirinden çok iyi ayırdetmeleri gerekir:

1- Yöneticilerin haberi ve izni olmaksızın müslüman gençlerin kişisel kanaatleriyle müminlere karşı savaşan ve onlara zulmeden, Allah ve Rasûlullah düşmanlarıyla dostluk kurmaları.

2- Müşterek bir düşmana karşı, müminlerin yanında yer almayı tercih eden kafirlerle ittifak yapılması.

Huzâa ile müslümanlar arasında yapılan ittifak, ikinci maddede zikredilen esas üzerindedir. Böyle bir ittifakta, karşı tarafın kafir olması engel teşkil etmez. Bunu bize, Rasûlullah (s.a) meşru kılmıştır.

Bu konu üzerinde ihtilafa düşülecek bir tek mesele vardır ki, o da şudur: "Böyle bir ittifak yapabilmeleri için, müslümanların

alma
yı tercih eden kafirlerle ittifak yapılması.

Huzâa ile müslümanlar arasında yapılan ittifak, ikinci mad dede zikredilen esas üzerindedir. Böyle bir ittifakta, karşı tarafin kafir olması engel teşkil etmez, Bunu bize, Rasûlullah (s.a) meşru kılmıştır.

Bu konu üzerinde ihtilafa düşülecek bir tek mesele vardır ki, o da şudur: "Böyle bir ittifak yapabilmeleri için, m üslüm anlann

kuvvetli bir devlet mi olmaları gerekir? Çünkü eğer devlet olmazlarsa, kendilerinden kuvvetli olan müttefikleri onları kendi şartlarına mecbur ederek, ana gayelerinden saptırabilir. Yoksa bu durum müslümanların ihtiyaçlarına göre mi meşruluk kazanır? Müslümanlar menfaatlerine uyduğu takdirde mi böyle bir ittifak yapabilirler" Bu konuyla ilgili özel bir delil olmamakla birlikte, durumun menfaat çerçevesi içerisine girdiği açıktır. Tabii ki neticede en doğru olanı Allah bilir.

Dördüncü mesele: Antlaşma maddelerini uygulamada ciddiyet ve kararlılıktır.

Huzâa kabilesine saldırı olup, Kureyş'in de Beni Bekr'e destek verdiği, Rasûlullah (s.a) tarafından kesin olarak anlaşılınca Rasûlü Ekrem, Mescid-i Nebevi'de açık olarak: "Ey Amr İbn Sâlim, yardım olunacaksın" veya "Şu bulut, Beni Kâb'ın (yani Huzâa'nın) zaferiyle yağmurunu boşaltacaktır" veya "Kendi nefsime yardımcı olur gibi, Beni Kâb'a yardımcı olmazsam, Allah tarafından yardım olunmayayım" sözüyle, müttefiklerine yardım edeceğini ilan etmiştir. İşte ittifak maddelerini uygulamada bu şekilde ciddi ve kararlı davranmak, müslümanların sancağı altında toplanmak isteyen diğer gruplara da, her hangi bir saldırıya uğradıkları takdirde yardım olunacaklarını garanti etmek suretiyle müslümanlara karşı güvenlerinin artmalarını sağlar.

Eğer, Rasûlullah'ın (s.a) böyle bir durum karşısında kayıtsız kaldığını düşünecek olursak, o zaman Huzâa kendisine yardımcı olacak daha kuvvetli bir müttefik aramaya koyulurdu veya en azından Rasûlullah'la (s.a) olan ittifaklarını bozarlardı. Böyle bir durum ise, müslümanlara karşı duyulan güveni sarsardı.

Beşinci mesele: Bu ittifakın, müttefiklerin safları içindeki etkisidir. Böyle bir ittifak, ilk olarak İslâm'la, ikinci olarak da müslümanlarla söz konusu müttefikler arasındaki sun'i engelleri ortadan kaldırır. Böylece müttefiklerin safları içerisinde, İslam'ın hiçbir yan etkiye ve karalamaya maruz kalmaksızın direkt olarak ve bütün gerçeğiyle sergilenmesi için çok iyi bir fırsat elde edilmiş olur. Aynı zamanda bu durum müttefiklerin, müslümanların düşünce tarzını ve ahlakını çok yakından tanımalarını sağlar. Böylece müslümanlar hem fikri hem de ahlaki yönden başkaları karşısında örnek olmak suretiyle tebliğe hazır olurlar.

Bu meselelerin hepsi İslâmi hareketin dağarcığında mevcuttur. Fakat bu meseleleri anlayacak ve onları tabana aktarabilecek

ahlakım çok yakmdan tammalanm sağlar. Böyle ce müslümanlar hem fikri hem de ahlaki yönden başkalan karşı sında örnek olmak suretiyle tebliğe hazır olurlar.

Bu meselelerin hepsi İslâmi hareketin dağarcığmda mevcut tur. Fakat bu meseleleri anlayacak ve onlan tabana aktarabilecek

liderlere ihtiyaç vardır. Ancak bu şekilde müslüman gençlerin kafalarındaki şüpheler giderilebilir.

Şimdi, Ebu Süfyan'ın Medine'deki görevine geçiyoruz:

Rasûlullah (s.a) Ebu Süfyan'ın bu görevle geleceğini, keskin görüşü ve derin düşüncesiyle, önceden takdir etmiş ve: "Ebu Süfyan'ın musalahanameyi sağlamlaştırmak ve müddeti arttırmak için geldiğini görür gibi oluyorum" buyurarak durumu ashabına bildirmişti.

Neticede Ebu Süfyan, Medine'ye ulaştı. Nereye müracaat ederse etsin, hiçbir sonuç alamıyordu. Çünkü müslümanların kuvvetli iç yapısı, karşısına sarp bir kale gibi dikilmişti. Ebu Süfyan bu kaleye sızmak için iğne deliği kadar bir gedik bile bulamamıştı. Müslümanların iç yapısının ne kadar sağlam ve yekvücut olduğunu anlamak için, müslümanların içinde bulunan Ebu Süfyan'ın kızının, babasına karşı takındığı tavrı hatırlamamız yeterlidir sanıyorum. Ebu Süfyan Medine'ye gelişinin hemen başında hayatı boyunca unutamayacağı en büyük dersi, müslüman olan kızından aldı. Bu ders, kızının, kendisine bir müşrik olarak necis olduğunu söylemesi, Rasûlullah'ın döşeğini önünden kaldırması ve onun üzerine oturmasına müsaade etmemesiydi. Eğer Ebu Süfyan bu gedikten içeri sızmayı başarsaydı, hiç şüphe yokki bu gedik çok tehlikeli olacaktı. Çünkü söz konusu yer Rasûlullah'ın (s.a) evi idi. Unutmamak gerekir ki, düşmanlar, İslâm saflarına daima bu gibi gediklerden sızmaya çalışırlar.

Eğer, Ebu Süfyan'ın kızı Ümmü Habibe ilk planda babasına taviz verseydi, arkası gelecek ve neticede Rasûlullah da (s.a) hanımının babasıyla görüşmekte hiçbir sakınca görmeyecekti. Çünkü ehli beytine ve hanımına güveni sonsuzdu. Ama Ümmü Habibe'nin kesin tavrı böyle bir duruma fırsat vermemiş, Rasûlullah'ın kendisine karşı duyduğu güveni de tasdik etmiştir.

Müslümanlar arasında karşılıklı güvenin olması çok güzel bir olaydır. Rasûlullah'ın (s.a), kendisine en yakın sahabelerinden tutun en uzak olanlarına kadar hiç birinden en ufak bir şüphesi bile yoktu. Kumaları Ümmü Habibe'nin bu tavrına imrenen diğer zevcelerinden de hiçbir şüphesi yoktu. Ümmü Habibe'nin Rasûlullah'ın (s.a) yatağını Ebu Süfyan'ın önünden toplayıp alması, Rasûlullah'ın (s.a) öğretisinden ziyade, kendi halis İslâmi fıtratından kaynaklanmakta idi.

Burada müslüman gençlere, *dostluk* ile *gerekli diplomatik*

hiçbir şüphesi yoktu. Üm mü H abibe'nin Rasûlullah'ın (s.a) yatağmı Ubu S ü i^ n 'm önünden toplayıp al ması, Rasûlullah'm (s.a) öğretisinden ziyade, kendi halis İslâm i fîtratmdan kaynaklanmakta idi.

Burada müslüman gençlere, *dostluk* ile *gerekli diplomatik*

davranış arasındaki farkı hatırlatmak istiyoruz. Müslümanlar, Ümmü Habibe'yi, babasını karşıladı diye yermemişlerdi. Ebu Süfyan, bu merhalede Kureyş'in ahdi bozuşunun ve kalleşliğinin sorumluluğunu temsil ettiği halde, Ümmü Habibe kafirlere meyletmek ve dinden taviz vermek gibi bir suçla itham olunmamıştı. Ümmü Habibe de, Rasûlullah'ın (s.a) ve müslümanların kendisine duyduğu güvenden emin olduğu için, babası Ebu Süfyan'ı karşılayıp misafir etmekte bir sakınca görmemişti fakat, müslümanla kafiri birbirinden ayırt etmek hususunda, kendisinden beklenenin çok daha fazlasını yapmış ve babasının Rasûlullah'ın (s.a) yatağına oturmasına izin vermemiştir. Hiç şüphe yok ki, ancak birbirine güven konusunda bu dereceye gelmiş bir toplumda, bir düşman lideri ile kızı arasında, o kız hakkında hiç bir şüphe duyulmaksızın, özel bir görüşme yapılmasına izin verilebilir. Ancak böyle bir toplum yeryüzüne hükmetmeye ehildir ve ancak böyle bir toplumu insanlar alkışlar.

İkinci karşılaşma, Hz. Peygamber (s.a) ile Ebu Süfyan arasında idi.

"Ebu Süfyan: "Ey Muhammed! Ben Hudeybiye sulhunda bulunmamıştım. Benim için şu sulhu pekiştir ve müddeti arttır" dedi. Rasûlü Ekrem: "Ey Eba Süfyan! Bunun için mi geldin?" diye sordu. Ebu Süfyan: "Evet, bunun için geldim" dedi. Rasûlü Ekrem: "Sizin tarafınızdan bir olay mı oldu?" diye sordu. Ebu Süfyan: "Maazallah!" dedi. Bunun üzerine Rasüllulah (s.a): "Biz Hudeybiye günü yaptığımız sulh ve tanıdığımız müddet üzereyiz" buyurdu."[1]

Ebu Süfyan, müşrik ordusunun genel komutanı idi. Bütün dehasını ortaya koyup, sulhu bozan sebebi izâle ederek yeni bir antlaşma yapmaya çalışıyordu. Bunun için, önce Hudeybiye sulhunda bulunmadığını öne sürerek meseleye girmişti. Fakat ne kadar kurnazlık yaparsa yapsın, Alemlerin Rabbı'nın Elçisi karşısında bu kurnazlıklar sökmezdi. Rasûlü Ekrem: "Ey Eba Süfyan! Bunun için mi geldin?" diye sormuştu. Ebu Süfyan da: "Evet, bunun için geldim" demişti. Rasûlullah (s.a), Ebu Süfyan'a kızıp, Kureyş'in yaptığı kalleşliği açıkça yüzüne vurabilirdi. Fakat siyasi ilişkiler kızıp bağırmak yoluyla halledilmez. Bu yüzden, Kureyş'in kalleşliğini belki kendisi itiraf eder diye, ona biraz daha müddet tanıdı ve: "Sizin tarafınızdan bir olay mı oldu?" diye sordu.

(1) İmtâ'ul-Esmâ: c.1. s. 358.

3rüzden, K u reyş'in kalleşliğini belki kendisi itiraf eder diye, ona biraz daha müddet tamdı ve: "Sizin tarafınızdan bir olay mı oldu?" diye sordu.

(1) İmtâ'ul-Esmâ: c .l. s. 358.

Ebu Süfyan da: "Maazallah!" diye karşılık verdi.

Ebu Süfyan, meseleyi bildiği ve Rasûlullah'ın da meseleyi bildiğini tahmin ettiği halde, söz konusu olayı inkâr etmek zorundaydı. Çünkü olayı itiraf etmesi veya en azından böyle bir olaydan haberdar olduğunu söylemesi, kellesine mal olabilirdi. Ebu Süfyan'ın olayı inkar etmesine rağmen, Rasûlullah'ın verdiği cevap ise kesindi: "Biz Hudeybiye günü yaptığımız sulh ve tanıdığımız müddet üzereyiz"

Şair diyor ki:

"Ahmak, milletinin efendisi değildir.
Lakin, milletin efendisi ahmak görünmektedir."

Bu mısra, Peygamber'e (s.a) tam bir vefa içerisinde olduklarını imâ edip vazifesinde başarıya ulaşmaya çabalayan Ebu Süfyan'ın durumunu tam manasıyla ortaya koymaktadır.

Şüphesiz, Ebu Süfyan bütün dehasını kullanmaktaydı, fakat bu deha -Ebu Süfyan'a, vermiş olduğu cevaptan, tatmin olduğu kanısını uyandıran- Rasûlullah'ın dehası karşısında gülünç kalmaktaydı. "Aradaki antlaşma yapılmış olduğu şekil üzeredir." Rasûlü Ekrem bu sözüyle Ebu Süfyan'ın önündeki bütün kapıları kapamıştı. Kureyş ahdine sadık kaldığı müddetçe, sözleşmeyi yenileyip, süreyi uzatmanın ne anlamı vardı.

Müslüman saflarda, sırrı muhafaza etmek son derece tabiî bir olay haline gelmişti. Müslümanlar, Kureyş'in yapmış olduğu kalleşliği bildikleri halde, hiç kimse bunu yüz ifadesiyle olsa dahi Ebu Süfyan'a belli etmiyordu. Rasûlü Ekrem'in uyguladığı siyasetin üstünlüğü, müslümanların bu tutumlarıyla son derece belirgin bir hale gelmiş ve düşmanın önündeki bütün kapıları kapatmıştı.

Eğer müslümanlardan herhangi biri, bir anlık bir öfkeye kapılsaydı veya Ebu Süfyan Medine'de iken müslümanlardan herhangi bir sır çıksaydı, Ebu Süfyan belki de, görevinde belli bir oranda başarı sağlayabilirdi. Fakat böyle bir durum olmadığı için Ebu Süfyan tamamen başarısızlığa uğradı.

Günümüz müslümanları da bu seviyeye yükseldikleri zaman, düşmanlar, müslümanlara yönelik hedeflerini gerçekleştiremeyeceklerdir. Büyük hedefler bir yana, en küçük hedeflerini dahi gerçekleştiremiyeceklerdir. Zekilik ve dahilik sadece başkalarını aldatmak değildir. Başkalarının oyunlarına aldanmış gibi görünerek istediği planı uygulayabilen kişi daha da zeki ve dahi'dir.

Günümüz müslümanlan da bu seviyeye yükseldikleri zaman, düşmanlar, müslümanlara yönelik hedeflerini gerçekleştireme yeceklerdir. Büyük hedefler bir yana, en küçük hedeflerini dahi gerçekleştiremiyeceklerdir. Zekilik ve dahilik sadece başkalarını aldatmak değildir. Başkalanmn oyunlanna aldanmış gibi görü nerek istediği plam uygulayabilen kişi daha da zeki ve dahi'dir.

Rasûlullah (s.a), Ebu Süfyan'ı tutuklayabilirdi. Onu ve onunla Kureyş'i tehdit edebilirdi. Fakat Rasûlü Ekrem, meseleyi barışçı yollar ve kısıtlı çözümlerle halletmek istemiyordu. Mekke'nin fethi için zamanın gelmiş olduğu düşüncesindeydi ve Mekke'yi fethetmeyi planlıyordu. Düşmanın Hudeybiye sulhunu bozmasıyla, şerî olarak kendisini bağlayan sebebler de ortadan kalkmıştı. Bunun için, Ebu Süfyan'ın önünde gerçek niyetini belli etmemeye büyük bir özen gösterdi. Sonra Ebu Süfyan görevini yerine getirebilmek için, Ebu Bekir, Ömer, Osman ve Ali gibi eskiden kendisine yakın hissettiği kişiler ile kendisine en çok düşman olan kişilere dahi başvurarak meded umdu. Bunlardan herbirinin, lehçeleri ve uslubleri açısından farklı olsa bile, sözlerinin içeriği bakımından aynıydı. Hiç biri, Rasûlullah'ın (s.a) reddetmiş olduğu bir konuda aracı olmayı kabul etmiyordu. Ebu Süfyan çaresizlikten, Fatıma binti Muhammed ve Hasan İbn Ali (r.a) den de aracılık yapmalarını isteme gafletinde bulundu. Fatıma (r.a), babasına, bütün herkesten daha yakın bir kişiydi. Fakat Ebu Süfyan'ın aldığı cevap aynıydı. Kimse bu konuda Rasûlullah'a (s.a) müracaat edip, aracılık yapamazdı. Çünkü Rasûlullah (s.a) kesin cevabını vermişti: "Biz, Hudeybiye günü yaptığımız sulh ve tanıdığımız müddet üzereyiz. Bizim tarafımızdan hiç bir değişiklik yoktur."

Bu ders hem İslâmi hareketin tabanına, hem de yöneticilerinedir. Eğer cemaat'ın emiri herhangi bir konuda, özellikle düşmanlar veya müttefiklerle ilgili bir konuda bir karar vermişse, bu kararını değiştirmesi için onu zor durumda bırakmak; sebebler ne olursa olsun, kararın muhatabı olan düşman veya müttefiklere karşı başka görüşte olduğunu belirtmek kesinlikle caiz değildir. Böyle bir durumda yapılması gereken şey, hiç tereddüt etmeksizin herkesin emir'in arkasında olması ve onun kararını savunmasıdır.

Ebu Süfyan, Rasûlullah'ın (s.a) kendisine en yakın olan bu dört ashabının, kızının ve torununun aracılığını reddetmeyeceğini biliyordu. Ebu Süfyan bunu idrak ettiği için, Fatıma'ya: "Ey Muhammed'in kızı! Sulhu devam ettirmek için, şu oğlunun insanlar arasında aracılık yapıp, ömrünün sonuna kadar bütün Arapların efendisi olmasını ister misin?"[1] demişti. Çünkü Ebu Süfyan, böyle bir aracılığın Mekke ile Medine arasında çıkması muhtemel

(1) Ebu Süfyan bu sözü söylerken, gaibten haber verdiğinin farkında değildi. Çünkü Hasan İbn Ali (r.a) gerçekten ömrünün sonuna kadar bütün Arapların

aracılığın Mekke ile Medine arasında çıkm ası muhtemel

(1) Ebu Süfyan bn sözü söylerken, gaibten haber verdiğinin fiurkmda değildL Çünkü Haşan tbn Ali (m) g e rç e k ^ ömrünün sonuna kadar bütün A n la r ın

şiddetli harbi durduracağını düşünüyordu. Çünkü haberlerin Rasûlullah'a (s.a) ulaştığını ve Rasûlullah'ın sessiz sedasız müttefiklerinin boğazlanmasına göz yummayacağını biliyordu.

Şimdi, Ebu Süfyan'ın dönmesinden sonra Medine'deki durumu anahatlarıyla gözden geçirelim:

Medine'de durum, Rasûlü Ekrem'in kafasındaki plan doğrultusunda gidiyordu. İlk planda müslümanlara hazırlanmalarını emretmişti ve herkes hazırlığını yapıyordu. Buna rağmen hiç kimse, hatta Rasûlullah'tan (s.a) sonra gelen ikinci adam Ebu Bekir (r.a) bile, seferin nereye yapılacağını bilmiyor ve kızı Aişe'ye: "Sence nereye sefer etmek ister?" diye soruyor, Hz. Aişe'de: "Vallahi, ben de bilmiyorum" cevabını veriyordu. Daha sonra Rasûlullah (s.a) Mekke'ye sefer olunacağını müslümanlara bildirerek, hedefini açıkladı. Bununla birlikte hareketle ilgili bütün konuları gizli tutmaya özen gösteriyordu:

"Allahım! Haberlerimizin Kureyş'e ulaşmasını ve sırrımızın ifşa olmasını önle ki, onları kendi topraklarında faka bastıralım."

Medine'deki bu gizliliği sadece Hâtıb İbn Belteâ bozmaya yöneldi. Ailesine ve çocuğuna olan bağlılığı, onu böyle büyük bir hataya itti. Bedir'de hazır bulunmuş, Hâtıb gibi birinin seviyesinden böyle bir hata beklenemezdi. Çünkü Hâtıb, Rasûlullah'ın çok güvendiği kişilerden biriydi. Hudeybiye sulhundan sonra büyük bir vazifeyle görevlendirilip, Rasûlullah'ın (s.a) temsilcisi olarak Mukavkıs'a gitmiş ve İslâm risalesini çok başarılı bir şekilde açıklayarak büyük bir vazifeyi yerine getirmişti. Buna rağmen Hatıb böyle bir hataya düşmüştü. Hz. Ömer onun bu hareketini nifak olarak görmüş ve ölümü hakettiğini düşünmüştü. Ancak Hatıb'ın temiz ve kahramanlıklarla dolu mazisi, Rasûlullah'ın şefaatine nail olmasını sağlamış ve Rasûlü Ekrem, Ömer'e cevaben: "Ne bilirsin? Ola ki, Allah Teala Bedir'de bulunan mücahidlerin o büyük

ve müslümanların efendisi olmuştu. Mekke fethinden yaklaşık yetmiş yıl sonra, arabuluculuk yapıp müslümanlar arasında kan dökülmesini önlemişti. Bu olay hilafet makamına geldikten altı ay sonra olmuştu. Hz. Hasan (r.a) bu icraatiyle dedesi aleyhis'selâtü vesselâm'ın "Benim bu oğlum bir seyyid'tir. Ve umulur ki, Allah, onun vasıtasıyla, iki müslüman grubun sulh etmesini sağlayacaktır" kavlini gerçekleştirmiştir. Hz. Hasan, müslümanlardan on binlerce kişinin kanlarının dökülmesinden sonra, kan dökülmesini engelleyerek, müslümanların efendisi olduğunu ortaya koymuştur. Rasûlullah'ın (s.a) Hz. Hasan hakkında söylemiş olduğu bu sözün, Ebu Süfyan'ın sözünden sonra söylenmiş olduğu ihtimali çok uzak değildir. Çünkü Rasûlü Ekrem vefat ettiği zaman, Hz. Hasan henüz beş yaşını geçmemişti.

umulur ki, Allah, onun vasıtas^la, iki müslüman grubun sulh etmesini sağla yacaktır" kavlini gerçekleştirmiştir. Hz. Haşan, müslümanlardan on binlerce kişinin kanlannın dökülmesinden sonra, kan dökülmesini engelleyerek, müslümanlann efendisi olduğunu ortaya koymuştur. Rasûlullah'm (s.a) Hz. Haşan hakkında söylemiş olduğu bu sözün, Ebu Süfyan'm sözünden sonra söylenmiş olduğu ihtimali çok uzak değildir. Çünkü Rasülü Ekrem vefat etti ği zaman, Hz. Haşan henüz beş yaşnu geçmemişti.

mücadelelerine muttali olmuştu da; "Ey Bedir yaranı, bundan böyle ne dilerseniz işleyin. Muhakkak ki ahirette sizlere mağfiret edeceğim" diye taltif buyurmuştu" demişti. Hiç şüphe yok ki, Hatıb gibi lider seviyesinde bulunan kişilerin hatası diğer müslümanları derinden etkiler. Fakat Rasûlullah (s.a), ashabının hiç birinden vazgeçmek istemiyordu. Hatıb'ın, bütün müslümanlar önünde muhakeme edilmesi ve onun bu davranışından dolayı, hakkında, kendini yerici ayetlerin nazil olması, Hatıb'a ceza olarak yeterdi.

Meselenin tehlikesi, yöneticilerden habersiz olarak yapılması ve sebebinin aile ve çocuk menfaatine dayanmasından geliyordu.

Bu ders müslüman gençlere şunu hatırlatmalıdır ki, Allah'ın hatalardan masum kıldığı kimseler dışında, masum olan hiç kimse yoktur. Genel ve özel sırlara muttali olan, sorumluluk ve velayet makamında olan kişiler de hatalara ve zellelere düşebilirler ve bu gibi hatalar büyük bir ihanet mesabesinde olduğu için ölümü hakettirecek niteliktedir. Hatıb'ın affolunmasının nedeni, Bedir ashabının hususiyetidir. Günümüzde hiçbir amel ve icraatın, Bedir'de savaşmaya denk olacağını zannetmiyorum. Çünkü söz konusu durum Allah Teala'nın vahyi ile sabittir. Ancak, davetçilerin bu olaydan anlamaları gereken öz, genel olarak, kişinin yapmış olduğu cihad ve dava uğruna çektiği çile, işlediği bir suçun cezasının hafifletilmesinde bir faktör olarak kabul edilebilir, fakat cezayı ilga etmez. Çünkü bu tür hatalar, Kur'ân-ı Kerim'de zikredildiği gibi doğru yoldan sapmaktır. Bu konuyla ilgili son portre; Allah'ın dinine giren, bedevi ve şehirli bütün Arapların umumi seferberliğidir. Bu seferberliğin sığası şöyledir:

"Kim Allah'a ve ahiret gününe inanıyorsa, Ramazan ayında Medine'de hazır bulunsun..." Rasûlü Ekrem her tarafa elçiler salarak, bütün kabilelere bu sözü duyurdu. Bunun üzerine, Eslem, Gıfâr, Müzeyne, Cüheyne, Eşcâa kabileleri Medine'ye geldi. Beni Süleym, Kudeyd, Asker de Ebi Anbe kuyusunda İslâm ordusuna katıldı. Her kabileye birer sancak verildi."

Bütün bu gelişme ve genişlemeye rağmen, müslümanlar, harekatın gizliliğini muhafaza ettiler. Hakkında Kur'ân ayetleri nazil olan Hatıb'ın aldığı şiddetli ders bütün orduyu etkilemişti. Artık kalbinde Allah ve Rasûlü'nün imanı olan hiç kimse böyle bir ihanete cesaret edemezdi. Netice olarak, Mekke'ye hiç bir haber sızmaksızın, ordunun hareketi gizli tutularak başarı sağlandı.

Eğer İslam safları bu kadar sadakat ve bağlılık içerisinde ol-

ayetleri na zil olan Hatıb'm aldığı şiddetli ders bütün ordu}oı etkilemişti. Ar tık kalbinde Allah ve Rasûlü'nün imanı olan hiç kim se böyle bir ihanete cesaret edemezdi. Netice olarak, Mekke'ye hiç bir baber sızmaksızm, ordunun hareketi gizli tutularak başan sağlandı.

Eğer İslam saflan bu kadar sadakat ve bağlılık içerisinde ol-

masaydı, böyle bir harekat başarıya ulaşamazdı.

Hatıb'ın işlediği büyük hata, bu görüşümüzü değiştirecek boyutta değildir. Ta ki, Muhacirler ve Ensar'ın sayısı, ordunun yarısı kadar dahi değildi. (Muhacirler yediyüz kişiydiler ve beraberlerinde üç yüz binek atı vardı. Ensar dört bin kişiydi ve beraberlerinde beş yüz binek atı vardı. Müzeyne bin kişi idi, yüz binek atı, yüz de zırhları vardı. Eslem dört yüz kişiydi ve otuz binek atları vardı. Cüheyne sekiz yüz kişiydi ve elli binek atları vardı. Beni Kâ'b İbn Amr ise beş yüz kişi idiler.)

Arap kabilelerinin Hudeybiye gününde gösterdikleri çekingenlik ve ağırdan alma ile Mekke fethi öncesi ilan edilen umumi seferberliğe icabet edişlerini, birbirine kıyas edecek olursak, müslümanların İslâm devletinin temellerini iyice oturttuktan önce ve sonra, Arap kabilelerinin davranışları arasındaki farkı çok bariz bir şekilde görebiliriz. Kur'ân-ı Kerim, Feth sûresinde Hudeybiye seferine katılmayan ve bu yüzden Hayber'in fethine de katılmaktan mahrum olan bedevileri çok ağır bir dille kınamıştır. Mekke fethinde ise bu ayetlere muhatab olan aynı bedevilerin yüzlerce kişilik gruplar halinde, İslâm ordusuna katıldıklarını görüyoruz. Bu gelişme, Hudeybiye'nin apaçık zafer olarak nitelendirilmesiyle doğru orantılıdır. Çok az sayıdaki samimi müslümanın sebatı, bu tip bir antlaşmaya ortam hazırlamış, bu ortamda kalplerin, İslâm'a açılmasını sağlamıştır. Hudeybiye sulhu ile elde edilen korku ve tehlikelerden uzak bu ortam, az sayıda samimi müslümandan oluşan sağlam temelin ciddi bir şekilde harekete geçerek, dine susamış gönüllere İslâm'ı iletmelerini sağlamıştır. Eğer davanın temel taşlarını oluşturan samimi müslümanların sebatı ve savaş için bu kadar büyük bir adedi kapsama gücü olmasaydı, oluşturulan bu toplum istenilen randımanı veremezdi.

Daha sonra, Peygmber'in (s.a) ailesinden, Ebu Süfyan İbn Hâris, Abdullah İbn Ebi Ümeyye ve Abbas İbn Abdulmuttalib'in, müslüman olmak için hicret edişlerine şahid oluyoruz.

Abbas'ın (r.a), Mekke'deki görevi sona ermişti. Bu yüzden hicret etmesinin zamanı zaten gelmişti. Ebu Süfyan İbn Hâris ile Abdullah İbn Ebi Ümeyye'ye gelince, bu ikisi İslâm'ın en büyük düşmanı idiler. Rasûlullah (s.a) başlangıçta her ikisini de: "Benim onlara ihtiyacım yok. Amcamın oğlu aleyhimde düşmanlık yapmış, halamın oğlu da Mekke'de aleyhime söylemediğini bırakmamıştır" sözüyle huzuruna kabul etmeyi reddetmişti. Abdullah İbn Ebi Ümeyye'nin, Mekke'de söylemiş olduğu söz üzerinden yaklaşık

ibn Hâris ile Ab dullah İbn Ebi Ümeyye'ye gelince, bu ikisi İslâm'm en büyük düş- mam idiler. RasûluUah (s.a) başlangıçta her ikisini de: '^enim on lara ihtiyaam yok. Amcamm oğlu aleyhimde düşmanlık yapmış, halanım oğlu da Mekke'de aleyhime söylemediğini bırakmamış-
^ sözüyle huzuruna kabul etmeyi reddetmişti. Abdullah İbn Ebi Ümeyye'nin, Mekke'de söylemiş olduğu söz üzerinden yaklaşık

onbeş sene geçmesine rağmen Rasûlullah'ın (s.a) kalbinde bıraktığı derin yarayı hâlâ koruyordu. Bu söz: "Ey Muhammed! Gökyüzüne yükselip, arşa girsen, sonra da yanında dört melekle birlikte ve kitapla gelsen, o melekler de bunun Allah katından olduğuna şahitlik etseler belki o zaman sana inanırım. Bunu gerçekten yapsan bile yine de seni tasdik edeceğimi pek zannetmiyorum." şeklinde idi. Rasûlullah'ın (s.a) kendilerini huzuruna kabul etmeyişi, Ebu Süfyan İbn Haris ve Abdullah İbn Ebi Ümeyye'ye çok ağır gelmişti. Ebu Süfyan, yanı başındaki çocuğunu göstererek: "Vallahi, ya bana kendisiyle görüşmek için izin versin, ya da bu çocuğumun elinden tutup açlık ve susuzluktan ölene dek çöllerde gezeceğim" demişti.... Sonra Ebu Süfyan İbn Haris, amcasının oğlu Ali İbn Ebi Talib'e sığındı, Abdullah İbn Ebi Ümeyye de, müminlerin anası Ümmü Seleme'ye içinde bulundukları durumu şikâyet etti. Ümmü Seleme'de, Rasûlü Ekrem'e: "Ya Rasülallah! Amcanın ve halanın oğulları, hiç bir zaman senin en büyük düşmanlarından değillerdi" diyerek , onları kabul etmesini diledi. Ali de (r.a) Ebu Süfyan İbn Hâris'e: "Doğrudan doğruya Rasûlullah'ın (s.a) önüne git ve ona Yusuf'un kardeşlerinin Yusuf'a söylediği; "Allah'a yemin ederiz ki, Allah seni bizden üstün tutmuştur, doğrusu biz suç işledik" sözünü söyle. Rasûlullah (s.a) hiç kimsenin kendisinden daha iyi sözlü olmasına dayanamaz. Çünkü o peygamberdir ve bu yüzden sizi kabul edecektir" dedi. Bunun üzerine Ebu Süfyan İbn Haris Rasûlullah'a giderek aynı Ali'nin (r.a) söylediği gibi davrandı. Rasûlullah da (s.a) ona: "Bugün azarlanıp, kınanacak değilsiniz. Allah sizi bağışlar. O, merhametlilerin en merhametlisidir" buyurdu. Böylece beşeriyetin en mükemmel insanının karşısında söylenen tek bir söz ile yirmi seneden beri süregelen propaganda harbi sona ermişti. Çünkü onun anahtarı, hiç kimsenin kendisinden daha iyi sözlü olmasına dayanamaması idi.[1] Hz. Ali (r.a), Rasûlullah'ın (s.a) şahsiyetinin anahtarını keşfetmişti ve bu anahtar kemâlin zirvesi idi. Yeryüzündeki bütün insanların yönetimine ehil olan Peygamber (s.a), iyilik ve güzellikte başkalarından aşağı bir derecede olmaya dayanamıyordu.

Rasûlullah'ın (s.a), Ebu Süfyan İbn Harb'e karşı davranışı da aynı mevkiden idi. Abbas İbn Abdulmuttalib, Mekke'yi fazla kan dökülmekten kurtarmak amacıyla, Ebu Süfyan'ı Rasûlullah'a getirmiş ve onun için emân talebinde bulunmuştu. Bunun üzerine

(1) Er-Rahik El-Mahtûm: 448-449.

' aym mevkiden idi. Abbas İbn Abdulmuttahb, Mekke'yi fazla kan dökülmekten kurtarm ak am aayla, Ebu Süfyan'ı Rasûlullah'a ge tirmiş ve onun emân talebinde bulunmuştu. Bunun üzerine

(1) Er-Rahik El-Mahtam: 448-449.

Rasûlullah (s.a): "Kim Ebu Süfyan'ın evine girerse emân içindedir. Kim kapısını kapatıp evinde kalırsa emân içindedir ve kim Mescid-i Haram'a girerse emân içindedir" buyurmuştu. Abbas İbn Abdulmuttalib'in elimizde bulunan şu rivayeti, onun Mekke'yi kurtarmak için gösterdiği gayreti en iyi bir şekilde sergilemektedir:

(Kendi kendime dedim ki: "Vay Kureyş'in sabahına! Vallahi, eğer Kureyşliler gelip kendisinden emân dilemeden, Rasûlullah (s.a) ansızın Mekke'ye girerse, zamanın sonuna dek Kureyş helâk olmuş demektir")

Abbas'ın (r.a) bu izlenimi, Rasûlullah'ın gerçek hedefini ve arzusunu yansıtmamaktadır. Çünkü Rasûlullah (s.a) Kureyş'i helâk etmeyi değil, Mekke'yi savaşmadan teslim almayı arzuluyordu. Mekke ahalisinin kalbini kazanmak için kan dökmemeye gayret gösteriyordu. Mekkeliler İslâm'a girdikleri takdirde, onlara en iyi şekilde muâmele etmeye hazırdı.

Şunu bilmemiz gerekir ki, biz sadece askeri bir komutanın karşısında değil; plan, hazırlık ve taktik yönünden yeryüzünün en büyük lideri ve aynı zamanda Alemlerin Rabbının Elçisi'nin karşısındayız. Rasûlü Ekrem hiç kimsenin kendi idaresi altında zorluk çekmesini istemezdi. O alemlere rahmet idi. Onun rahmeti hidayet idi. Aynı zamanda, Aziz ve Celil olan Rabbi'nin: *"Ey Muhammed! Bu söze inanmayanların ardından üzülerek neredeyse kendini mahvedeceksin!"* (Kehf: 6) uyarısına maruz kalacak derecede, kavminin hidayete gelmesini istiyordu. Yirmi seneden beri süregelen savaş onun tahir ve şerif olan benliğini değiştirememiş ve kalbini intikam ateşiyle karartamamıştı. Aksine en şiddetli karanlıkları bile aydınlatacak bir nur taşıyordu. Yeryüzünün en büyük şahsiyetinin iç yapısını, Hz. Ebu Bekir'in (r.a) şu rüyası ve Rasûlullah'ın (s.a) bu rüyayı tabiri çok açık olarak ortaya koymaktadır: "Ebu Bekir (r.a), Cuhfe'de konakladıkları gece bir rüya gördü. Rüyasında, Peygamber (s.a) Mekke'ye yaklaşınca ordunun karşısına bir köpek çıkarak hırlıyordu. Köpeğe iyici yaklaştıklarında, köpek kendisini sırtı üstü yere atıyor ve memelerinden süt sızmaya başlıyordu. Ebu Bekir (r.a) bu rüyasını Rasûlullah'a (s.a) anlatınca, Rasûlullah (s.a): "Kuduzlukları gitti ve sütleri geldi. Size akrabalık bağlarını muhafaza etmenizi isteyerek yanaşacaklar! Ve siz onlardan bazılarıyla karşılaşacaksınız. Eğer Ebu Süfyan'la karşılaşırsanız onu öldürmeyin" buyurdu."[1]

(1) İmtâ'ul-Esmâ: c.1. s. 367-368.

riiyasmı Rasûlullah'a (s.a) anlatmca, Rasûlullah (s.a): "Kuduzluklan gitti ve sütleri geldi. Si ze akrabalık bağlarım muhafaza etmenizi isteyerek yanaşacak lar! Ve siz onlardan bazılanyla karşılaşacaksınız. Eğer Ebu Süfyan'la karşılaşırsamz onu öldürmeyin" buyurdu."*"

(1) tmtâ'nl-Esmft: e.l. s. 367-368.

Bu merhaleye *siyasi cihad* merhalesi adını verdik. Lakin askeri güç olarak en yüksek bir konumda yapılan siyasi cihad.

Müslümanların bu tutumu yani siyasi cihad uygulamaları, onların aczinden ve gevşekliğinden kaynaklanmıyordu. Aksine müslümanların vurucu bir kuvvet kullanarak Mekke'ye girmeleri, düşmanın mukavemet gücünü kırıp, karşı hareketleri önleyerek, hak sesinin yükselmesine daha elverişli idi. Fakat Mekke'yi şiddetli bir savaştan korumak için, Rasûlullah'ın (s.a) gösterdiği çaba, onu: "Allahım! Haberlerimizin Kureyş'e ulaşmasını ve sırrımızın ifşa olmasını önle ki, onları kendi topraklarında faka bastıralım" diye dua etmeye sevketmiştir. Abbas da (r.a) Kureyş'in savaş olmaksızın, Rasûlullah'ın eline geçmesi için çaba sarfediyordu. Çünkü bu şekilde Kureyş'liler kendilerine olan güvenlerini yitirmeyeceklerdi. Onların bu şekilde İslâm'a girmeleri daha hayırlı idi. Ama Mekke'de büyük bir savaş olup ve her evden bir kurban gitseydi, Mekkeliler o zaman zelil bir vaziyette İslâm'a gireceklerdi. Kendilerine olan güveni yitireceklerdi. Rasûlü Ekrem'in bu anlayışı, Sâ'd İbn Ubade'ye karşı takındığı tavırda açıkça görülmektedir:

"Ensar'ın sancağını Sa'd İbn Ubade taşıyordu. Sâ'd İbn Ubade, Ebu Süfyan'ın önünden geçerken: "Ey Ebu Süfyan, bugün büyük savaş günüdür, bugün Kâbe'de kan dökmenin helal kılındığı bir gündür!" dedi. Rasülulah Ebu Süfyan'ın önünden geçerken, Ebu Süfyan: "Ya Rasülallah! Sa'd İbn Ubade'nin ne söylediğini duydunuz mu?" dedi. Rasûlullah: "Sa'd ne söyledi?" diye sordu. Ebu Süfyan: "Şöyle şöyle dedi!" diye Sa'd İbn Ubade'nin sözlerini haber verdi. Osman ve Abdurrahman İbn Avf: "Ya Rasülallah! Sad'ın Kureyş'e bu şekilde saldıracağından emin değiliz" dediler. Rasûlullah: "Sa'd yanlış söylemiştir. Bugün merhamet günüdür. Bugün Allah'ın Kâ'be'nin şanını yükselteceği gündür. Bugün Allah'ın Kureyş'i aziz edeceği gündür!" buyurdu. Sonra bir kişiyi göndererek sancağı Sa'd'dan alıp, oğlu Kays'a verdirdi. Sancağın Sa'd ailesinde kalmasını istedi. Sancağı Zübeyr'e verdiği de söylenilmektedir."[1]

Kureyş'in izzeti, Kâbe'nin yüceltilmesi ve kan dökülmesini engellemek, Rasûlullah'ın (s.a) üzerinde hareket etmiş olduğu genel çizgiyi oluşturmaktaydı. Bununla beraber Rasûlü Ekrem, Ensâr'ın en büyüklerinden biri olan ve Ensar ile Hazrec gibi

(1) Er-Rahik El-Mahtum: s. 452.

olduğu genel çizgiyi oluşturm aktaydı. Bununla beraber R asûlü Ekrem , Ensâr'ın en büyüklerinden biri olan ve Ensar ile Hazrec gibi

(1) Er-Rahik El-Mahtum: s. 462.

İslâm'ın ilk fedai gruplarından olan Sâd'ı da üzmek istemiyordu. Bunun için sancağı Sa'd'ın oğlu Kays'a verdirdi. Kays, Rasûlullah'ın kendisine güveneceği kadar akıllı ve zeki idi. Bu yüzden Rasûlü Ekrem, onun kendi çizmiş olduğu çizginin dışına çıkarak, intikam hisleriyle hareket etmeyeceğini biliyordu.

Sonra, düşman ordusunun lideri -Ebu Süfyan- ile, Rasûlullah arasında tarihi bir karşılaşma oldu. Ebu Süfyan, Muhammed'in (s.a) elinde bir esir pozisyonundaydı. Neticede, Utbe İbn Rabia'nın bir gün Mekke'nin ortasında Ebu Süfyan'a söylemiş olduğu söz çıkmıştı: "Ey Eba Süfyan! Bir keçi yavrusu gibi Muhammed'in önüne götürüleceğin ve Muhammed'in sana istediğini yapacağı günü görür gibi oluyorum."

Ve işte Ebu Süfyan, Rasûlullah'ın elleri arasında idi. Rasûlü Ekrem'in bir işareti veya bir göz hareketiyle Ebu Süfyan'ın başı gövdesinden ayrılabilirdi. Fakat Rasûlullah (s.a), Ebu Süfyan'ın müslüman olmasının, Mekke'de ve özellikle Beni Umeyye'de tam bir değişmeye neden olacağını biliyordu. Bu yüzden Rasûlullah (s.a) yirmi senelik düşmanlığı arkasına atarak, Ebu Süfyan'a "Allah'tan başka ilah olmadığına şahadet etmenin zamanı henüz gelmedi mi?" diye sordu. Ebu Süfyan da cevaben: "Anam, babam sana feda olsun. Ne kadar da halim, cömert ve ehline karşı ilgilisin. Vallahi, zannederim ki, eğer Allah'tan başka bir ilah olsaydı bana bir faydası dokunurdu, fakat dokunmadı" dedi. Rasûlullah'ın bu nezih ve hoşgörülü davranışı, henüz müslüman olmamış Ebu Süfyan'ı şaşırtmış ve gönlünün en ücra köşesine kadar nüfuz etmişti. Bu yüzden, "Anam, babam sana feda olsun" demiş ve "Ne kadarda halim, cömert ve ehline karşı ilgilisin" demekten kendini alamamıştı. Sonra kendisine ikinci soru yöneltilmişti: "Benim, Rasûlullah olduğumu bilmenin zamanı gelmedi mi?" Ebu Süfyan bu soruya cevaben de: "Anam, babam sana feda olsun. Ne kadar da cömert, halim ve ehline karşı ilgilisin. Vallahi, bu dediğin konu hakkında da, içimde birşeyler hissediyordum" dedi.

Şüphesiz bu olay, savaşta, en büyük bir zafer yumruğudur. Düşman ordularının genel komutanı Ebu Süfyan, Rasûlü Ekrem'in ahlakı ve güzel davranışı karşısında şaşkına dönmüş, onun cömertliğini yumuşaklığını ve aile bağlarına olan inkiyadını övmekten kendini alamamış, daha da ötesi, "anam, babam sana feda olsun" diyerek, duyduğu hayranlığı dile getirmiştir.

Abbas (r.a), Ebu Süfyan'ın müslüman olmaması halinde, Kureyş ile müslümanlar arasındaki savaşın yeniden alevleneceğini

Süfyan, Rasûlü E k rem'in ahlakı ve güzel davranışı karşısmda şaşkma dönmüş, onun cömertliğini yumuşaklığım ve aile bağlarına olan inkiyadım öv mekten kendini adamamış, daha da ötesi, "anam, babam sana feda olsun" diyerek, duyduğu hayranlığı dile getirmiştir.

Abbas (r.a), Ebu Süfyan'm müslüman olmaması halinde, Ku- reyş ile müslümanlar arasmdaki savaşın yeniden alevleneceğini

biliyordu. Böyle bir durumda ise, Rasûlullah'ın planının gerektirdiği şekilde, Ebu Süfyan'ın, müşrik ordularını toparlayıp harekete geçirmeden önce, öldürülmesi gerekirdi. Bu yüzden Abbas (r.a), Ebu Süfyan'a: "Yazıklar olsun sana, boynun vurulmadan önce, Allah'tan başka bir ilah olmadığına ve Muhammed'in Allah'ın elçisi olduğuna şahadet et de, müslüman ol" demişti. Ravi'nin rivayetine göre, Abbas'ın bu sözü üzerine Ebu Süfyan, şahadet kelimesini getirip müslüman olmuştu. Rivayetten de anlaşılacağı gibi, Ebu Süfyan'ın müslüman oluşu açıkça kılıç korkusundan olmasına rağmen, Ebu Süfyan gibi bir lider, kendisine, Rasûlullah'ın karşısında korktu dedirterek, bütün geçmişinin karalanmasına razı olamayacağından, müslüman olduktan sonra kalleşlik yapıp, Araplar arasında kalleş damgası yemeye razı olamazdı. Abbas (r.a), Ebu Süfyan'ın psikolojik yapısını çok iyi biliyordu. Bunun için Rasûlullah'tan, İbn Harb'e övüneceği bir şey vermesini taleb etmişti. Rasûlü Ekrem de, Hz. Abbas'ın bu düşüncesini takdir ile karşılayıp: "Kim Kâbe'ye girerse emân içerisinde olacaktır. Kim Ebu Süfyan'ın evine girerse emân içerisinde olacaktır ve kim evine çekilip kapısını örterse emân içerisinde olacaktır" buyurmuştu.

Bir iftihar vesilesi olarak Ebu Süfyan'a verilen bu ayrıcalık, onun Kureyş içerisindeki liderlik pozisyonunu vurgulamak içindi. Fakat ona verilen bu ayrıcalığın, Rasûlullah'ın planında zerre kadar değişikliğe neden olması söz konusu değildi. Bu tip cüzi meseleler küllî plana etki etmediği müddetçe, hiçbir sakınca arzetmiyordu.

Ana hedefin gerçekleşmesi ve Kureyş ordusunun savaşa hazırlanmasını önlemek için, müslüman silahlı kuvvetlerinin Ebu Süfyan'ın önünde bir resmi geçit şeklinde sergilenmesi gerekiyordu ki, Kureyş mukavemetten nihai olarak ümidi kessin ve teslim olmanın zorunluluğuna iyice kanaat getirsin. Bu sebeble, dağın dar bir geçitinde söz konusu resmi geçit yapıldı. Henüz iki yıl kadar önce kendisiyle birlikte Muhammed'e karşı olan Arap kabilelerini şimdi Muhammed'in ordusu olarak, gruplar halinde önünden geçer vaziyette gören Ebu Süfyan moralman çökmüştü. Bu Arap kabilelerinden sonra, yeşil sancaklı birliği görünce de: "Ömrümde bu birlik gibi hiçbir birlik görmedim. Yeryüzünde hiçbir kuvvet, bunlara güç yetiremez. Ey Abbas! Kardeşinin oğlunun saltanatı ne kadar da büyümüş!" demekten kendini alamamıştı.

Rasûlü Ekrem'in düzenlemiş olduğu bu resmi geçitle gerçekleştirilmek istenen iki hedef vardı.

hiçbir birlik görmedim. Yer3rüzünde hiçbir kuvvet, bunlara güç yetiremez. E y Abbas! Kardeşinin oğlunun saltanatı ne kadar da büyümüş!" demekten kendini alamamıştı. Rasûlü

Ekrem'in düzenlemiş olduğu bu resmi geçitle gerçek leştirilm ek istenen iki hedef vardı.

Birinci Hedef: Bu, lider üzerinde psikolojik olarak derin bir etki yapıp, onu İslâm'a davet etmek ve bu şekilde Kureyş'in mukavemet gücünü kırmaktı. En büyük komutanları müslüman olan veya teslim olan bir ordu daha ne yapabilirdi ki?

İkinci Hedef: Yeryüzünün kendisiyle övünerek titrediği Peygamber ordusunu, Ebu Süfyan'ın kendi gözleriyle görmesini sağlayarak, bizzat Ebu Süfyan'ın mukavemet gücünü kırmaktı.

Ebu Süfyan, Muhammed'in üç yüz kişiyi aşmayan bir ordusu karşısında yenilgiye uğradıklarını biliyordu. On binlerce müslüman mücahidin karşısında nasıl dayanacaklardı?

Ebu Süfyan konusunu bitirmeden önce, onunla ilgili şu konuya da değinmeden geçemeyeceğiz:

Ebu Süfyan, müslümanların arasında çok kritik bir pozisyonda kalmıştı. Başını gövdesinden ayırmak için, Rasûlullah'ın bir tek emrini bekleyen Ömer İbn Hattab'ın kılıcının soğukluğunu boynunda hissediyordu. Ömer ile Abbas'ın kendisiyle ilgili olan çekişmelerini görüyor ve Rasûlullah'ın kendisini koruyuşuna şahid oluyordu. Bu durum onu, iki yıl öncesine; Muhammed'in, ayaklarının basmış olduğu topraklara hakim olacağına yemin eden ve onun yanında olup, ayaklarının altındaki toprağı öpmeyi temenni eden, Rum Kayser'inin huzurunda olduğu güne götürüyor ve o günkü anıları gözlerinde canlanıyordu.

Ebu Süfyan'ın saf dışı bırakılmasının, düşman ordusunun en az üçte birinin saf dışı bırakılması demek olduğunu söyleyebiliriz.

Düşman ordusunun liderini saf dışı bırakmayı başarabilen İslâmi hareketin ne kadar kazançlı olacağını düşününüz. Saf dışı bırakmak, o kişiyi yok etmek değil, İslâm'a sokmaktır. Söz konusu lideri İslâm saflarına çekerek, savaştan uzaklaşmasını sağlamaktır. Hiç şüphe yok ki bunu becerebilmenin tek yolu, söz konusu lideri ikna edebilecek derecede caydırıcı bir kuvvete sahip olmak, onu zelil edecek yerde, şefkat ve cömertlikle davranarak, müslümanların emîri uğruna ana ve babasını feda edebilecek dereceye getirmektir. Hiç şüphe yok ki bu çok uzun bir yoldur. Fakat tek yol da budur.

Allah'ın Yardımı ve Fetih
Ebu Süfyan'ın Mekke'ye Dönüşü

Abbas (r.a) rivayetine devamla diyorki: "Ebu Süfyan'a: "Artık

yok ki bu çok uzun bir yoldur. Fakat tek yol da budur.

Allah'ın Yardımı ve Fetih
Ebu Su d an 'ın Mekke'ye Dönüşü

Abbas (r.a) rivayetine devamla diyorki: ''Ebu Süfyan'a: "Artık

şimdi Mekke'ye kavmine gidebilirsin!" dedim. Ebu Süfyan Mekke'ye gelince en yüksek sesiyle: "Ey Kureyş cemaati! Şu gelen Muhammed'tir. Kendisine mukabele edemiyeceğiniz bir kuvvetle size geliyor. Her kim Ebu Süfyan'ın evine girerse emindir" diye bağırdı. Bunun üzerine Hind binti Utbe kalkıp, Ebu Süfyan'ın sakalına yapışarak: "Kavmin casusu, şu çirkin şişko tulumu gebertin" dedi. Ebu Süfyan: "Yazıklar olsun size, bu kadının sözleri sizi aldatmasın. İnanın Muhammed, kendisine mukabele edemeyeceğiniz bir kuvvetle üzerinize geliyor. Her kim Ebu Süfyan'ın evine girerse emindir" dedi. Orada bulunanlar: "Ey Ebu Süfyan! Allah seni katlede! Evin hepimizi almaz" dediler. Bunun üzerine Ebu Süfyan: "Her kim Mescid'e girerse emindir ve her kim evine girip kapısını kaparsa emindir" dedi ve Mekke ahalisi evlerine ve Kâbe mescidine dağıldılar.

Hz. Peygamberin Zituva Mevkiine Varışı

İbn İshak şöyle diyor: Abdullah İbn Ebu Bekir'in bana anlattıklarına göre: Rasûlullah (s.a) Zituvâ mevkiine geldiğinde, kırmızı renkte bir yemen bürdesine (hırkasına) bürünmüş vaziyette devesinin üzerinde idi. - Peygamber Efendimiz, Zituvâ mevkiinde ordunun Mekke'ye giriş programını komutanlara tebliğ ettikten sonra, sekiz sene evvel Mekke'den nasıl çıkarıldığını ve bugün muzaffer olarak, ihtişamla nasıl gireceğini hatırlayarak Cenab-ı Hakk'ın bu kerem ve inayetine karşı son derece ubudiyetkarane bir vaziyet almış ve başını devesinin üzerine eğmişti. O derecede ki, mübarek başını devenin boynuna secde eder gibi bir vaziyette eğmişti, mübarek sakalı devenin boynuna değer gibiydi.

Rasûlü Ekrem, halen Zahir denilen Zîtuvâ mevkiinden itibaren bu şekilde ve son derece mütevazi bir vaziyette tesbih, tehlil ve dua ile Mekke'ye girmiştir.

İslam Ordularının Mekke'ye Girişi

İbn İshak diyor ki: Abdullah İbn Ebi Neci'nin bana anlattıklarına göre, Rasûlullah (s.a) Zîtuvâ mevkiinde ordusunu ayırarak, Zübeyr İbn Avvam'a, beraberindeki kuvvetle Kedâ semtinden; Sâd İbn Ubadeye'de beraberindeki kuvvetle Küdâ semtinden Mekke'ye girmelerini emretti. Zübeyr (r.a) ordunun sol kânadının başında idi.

ordusunu ayırarak, Zübe^ İbn Avvam'a, beraberindeki kuvvetle Kedâ semtinden; Sâd İbn Ubadeye'de beraberindeki kuvvetle Küdâ semtinden Mekke'ye girmelerini emretti. Zübeyr (r.a) ordunun sol kanadının başında idi.

Müslümanların Mekke'ye Giriş Yolu

İbn İshak diyor ki: Abdullah İbn Ebi Neci'nin bana anlattığına göre: Halid İbn Velid, Rasûlullah'ın emri üzerine, yanındaki kuvvetle birlikte, Mekke'nin aşağı kısmındaki El-Lît denilen mevkiden şehre girdi. Halid, ordunun sağ kanadına kumanda ediyordu. Ordunun bu bölümü, Eslem, Süleym, Gifar, Müzeyne, Cüheyne ve diğer Arap kabilelerinden oluşmaktaydı.

Ebu Ubeyde İbn Cerrah da, müslümanlardan bir grup ile, Rasûlullah'ın önderliğinde Mekke'ye doğru harekete geçti. Rasulü Ekrem Ezâhir denilen mevkiden girerek, Mekke'nin üst kısımlarına geldi ve orada otağı kuruldu.

Safvan'ın Kurmuş Olduğu Bir Çete İle Müslümanlara Karşı Koyması

İbn İshak diyor ki: Abdullah İbn Ebi Neci'nin Abdullah İbn Ebi Bekir'den rivayetle, bana anlattıklarına göre: Safvan İbn Umeyye, İkrime İbn Ebi Cehil ve Süheyl İbn Amr, müslümanlara karşı savaşmak için Hindeme denilen yerde bir çete kurdular. Beni Bekir kabilesinden, Himâs İbn Kays İbn Halid de, Rasûlullah (s.a) Mekke'ye girmezden önce, müslümanlara karşı savaşmak için silah hazırlamakta idi. Karısı ona: "Bu gördüğüm silahları, niçin hazırlıyorsun?" diye sordu. Himas: "Muhammed ve ashabı için" dedi. Karısı: "Bütün bunların, Muhammed ve ashabına karşı birşey yapabileceğini zannetmiyorum" dedi. Himas: "Vallahi, bunları kullanarak onlara neler yapacağımı sana göstermeyi arzuluyorum" dedi. Sonra kendini överek:

"Eğer bugün gelecek olsalar bile benim için hiçbir sakıncası yoktur. Beni savaşmaktan alıkoyacak bir illet ve hastalığım da yoktur.

İşte tam techizatım, uzun dişli mızrağım ve kullanılması kolay iki tarafı keskin kılıcım da hazırdır." dedi.

Himas, Safvan, Süheyl ve İkrime ile birlikte Hindeme'de müslümanlara karşı savaşa katıldı. Bu çete, Halid İbn Velid komutasındaki müslümanlarla karşılaştı ve burada küçük bir çatışma oldu. Neticede, müslümanlardan Kürz İbn Cabir Fihri ile, Beni Muharib'ten Hubeyş İbn Eş'ar ve Beni Münkiz müttefiklerinden Huneys İbn Halid şehid oldular. Cüheyne kabilesinden Seleme İbn Meylâ da yaralandı. Müşriklerden de yaklaşık on iki veya onüç ki-

küçük Inr çatışma ol d a Neticede, müslümanlardan Kürz İbn Cabir Fihri ile. Beni Mu- haıib'ten Hubeyş Ibn Eş'ar ve Beni Münkiz müttefiklerinden Hu- neys İbn Halid şehid oldular. Cüheyne kabilesinden Seleme İbn M ^ lâ da yaralandı. Müşriklerden de yaklaşık on iki veya onüç ki-

şi katledildi ve bu müşrik çetesi dağıtıldı. Himas, kaçarak evine sığındı ve karısına: "Hemen kapıyı ört" dedi. Karısı: "Hani bana söyledikleri nerede?" diye sorunca, Himas, şu beyitlerle cevap verdi.

"Hindeme'deki harbi bir görmeliydin. Safvan da, İkrime de kaçtılar. Ebu Yezid'te, çocukları yetim kalmış kadın gibi dikiliyordu. Müslüman kılıçları onları karşılamış ve bir vuruşta kafataslarını ve kolları uçuruyorlardı. Arkamda, müslümanların savaş naralarından ve bağırtılarından başka birşey duyulmuyordu. Bu yüzden beni kınayacak bir kelime dahi söyleme."

Mekke fethi, Huneyn ve Taif'te, Rasûlullah'ın ashabı arasında parola kullanılıyordu. Muhacirlerin parolası, "Ya Beni Abdurrahman!", Hazrec'in parolası "Ya Beni Abdullah!" ve Evs'in parolası da, "Ya Beni Ubeydullah!" idi.

Rasulü Ekrem'in Komutanlarından Aldığı Ahd ve Öldürülmesini Emrettiği Kişiler

Rasûlü Ekrem (s.a), Mekke'ye girdikleri zaman kendilerine karşı savaşanlar dışında hiç kimseyi öldürmemeleri üzerine, komutanlarından ahd almış ve sadece isimleriyle zikrettiği bir grup insanın, Kabe'nin örtüsü altında bulunsalar dahi öldürülmelerini emretmişti. Bunlardan biri Abdullah İbn Sâd idi. Abdullah İbn Sad müslüman olmuş ve Rasûlü Ekrem'in vahiy katipliğini yapmıştı. Sonradan mürted olup, Kureyş'e döndüğü için, Rasûlullah (s.a) onun öldürülmesini emretmişti. Mekke müslümanlar tarafından fethedilince Abdullah süt kardeşi olan Osman İbn Affan'a sığındı. Osman İbn Affan (r.a), Mekke'deki kargaşalık yatışana kadar Abdullah'ı gizledi, sonra onu Rasûlullah'ın (s.a) huzuruna getirerek, kendisi için Rasûlü Ekrem'den emân istedi. Hz. Osman'ın bu isteği karşısında Rasûlullah'ın uzun bir süre sessiz kaldığı, daha sonra da evet dediği, Hz. Osman huzurdan gittiği zaman da, etrafındaki ashabına: "İçinizden birkaçınızın kalkıp onun boynunu vurması için, uzun bir süre sustum" dediği iddia edilir. Rasûlü Ekrem'in bu sözü üzerine, Ensar'dan bir zatın: "Ya Rasülallah! Niçin, işaret ederek bize ima etmedin?" sorusuna, Rasûlü Ekrem'in: "Peygamber, işaretle öldürmez" buyurduğu söylenir.

Öldürülmesi emredilen ikinci şahıs, Teym kabilesinden Ab-

dediği iddia edilir. Rasûlü Ekrem'in bu sözü üzerine, Ensaridan bir zatm: "Ya Rasülallah! Niçin, işaret ederek bize ima etmedin?" sorusuna, Rasûlü Ekrem 'in: "Peygamber, işaretle öldürmez" buyurduğu söylenir.

Öldürülmesi emredilen ikinci şahıs, Teym kabilesinden Ab

dullah İbn Hatal'dır. Bu zat da önceleri müslümandı. Rasûlü Ekrem onu, sadaka dağıtımı için bir bölgeye göndermiş idi. Beraberinde Ensar'dan bir sahabi ile kendisine hizmet eden sözleşmeli bir kölesi vardı. Yolda bir yerde konakladılar. Kölesine bir koç kesip, yemek hazırlamasını söyleyip yattı. Uyandığında onun hiç bir şey yapmamış olduğunu görünce, kölesini öldürdü, sonra da dininden dönüp müşriklerin arasına kaçtı. Bu adamın iki tanede çengisi vardı. Bu kadınlar Rasûlullah'ı (s.a) hicvederek şarkı söylerlerdi. Rasûlü Ekrem bu iki kadının da onunla birlikte öldürülmesini emretti.

Üçüncü şahıs, Huveyris İbn Nukayz idi. Bu adam Mekke'de iken Rasûlü Ekrem'e çok eziyetler etmişti. (İbn Hişam diyor ki: Abbas İbn Abdulmuttalib, Rasûlullah'ın (s.a) kızları Fatıma ile Ümmü Gülsüm'ü yanına alarak onları Mekke'den Medine'ye götürmek için yola çıkmıştı. Huveyris onları engelleyip, elindeki sopa ile kızları tartaklamış ve her ikisini de kaldırıp yere vurmuştu.)(*)

Öldürülmesi emredilen dördüncü şahıs, Mikyes İbn Hubabe idi. Rasûlü Ekrem, bu adamın, hata ile kardeşini öldüren bir Ensariyi öldürüp Kureyş'e kaçmasından dolayı öldürülmesini emretmişti.

Öldürülmesi emredilen diğer iki kişi de, Abdulmuttalib oğullarının sözleşmeli cariyesi Sara ile İkrime ibn Ebi Cehil idi.

Sara, Mekke'de iken Rasûlullah'a (s.a) hem sözleri hem de davranışları ile çok eziyetler ederdi. İkrime ise hakkında ölüm kararı çıkınca Yemen'e kaçmıştı. Mekke'de kalan karısı, Ümmü Hâkim binti Hâris İbn Hişâm müslüman olmuştu. Ümmü Hakim, kocası İkrime için Rasulullah'tan (s.a) emân dilemiş, Rasûlü Ekrem de emân vermişti. Bunun üzerine Ümmü Hakim, kocasını aramak için Yemen'e gitti ve onu bularak Rasûlü Ekrem'in huzuruna getirdi. İkrime Rasûlü Ekrem'in huzurunda müslüman oldu.

Abdullah İbn Hatal, Said İbn Hureys ve Ebu Berze El-Eslemi tarafından öldürüldü. Mikyes İbn Hubâbe'yi de kendi kavminden olan Nümeyle İbn Abdullah öldürdü. Hatâl'ın çengilerine gelince, bunlardan biri öldürüldü, diğeri ise kaçtı. Sonradan kendisine emân verildi.... Sârâ'ye gelince, kendisi için Rasûlü Ekrem'den emân istendi ve Rasûlü Ekrem kendisine emân verdi... Hüveyris

(*) Fatıma ile Ümmü Gülsüm o vakitler çok küçük yaşta birer çocuk idiler. (Mütercim T. Akarsu.)

ise kaçtı. Sonradan kendisine ' emân verildi Sârâ'ye gelince, kendisi için Rasûlü Ekrem'den emân istendi ve Rasûlü Ekrem kendisine emân verdi .....Hüveyris

(*) Fatuna ile Ümmü Gülsüm o vakitler çok küçük yaşta birer çocuk idiler. (Mü tercim T. Akarsu.)

İbn Nükayz da, Ali İbn Ebi Talib (r.a) tarafından öldürüldü.

Ümmü Hani'nin Himaye Altına Aldığı İki Kişi:

İbn İshâk diyor ki: Said İbn Ebi Hind'in Ukeyl İbn Ebi Tâlib'in sözleşmeli kölesi Ebi Mürre'den rivayetle bana anlattıklarına göre: Ebi Tâlib'in kızı Ümmü Hâni dedi ki: "Rasûlullah (s.a), Mekke'nin üst tarafına gelince, Beni Mahzûm'dan ve kocamın akrabalarından olan iki adam kaçarak evime sığındılar. (Ümmü Hâni, Beni Mahzûm'dan, Hubeyre İbn Ebi Veheb ile evliydi) Ümmü Hâni sözüne devâmla diyor ki: "Onların arkasından kardeşim Ali İbn Ebi Tâlib içeri girdi ve: "Vallahi, onları öldüreceğim" dedi. Kardeşim Ali'yi iknâ edip gönderdikten sonra o iki kişiyi evimde bırakıp, kapıyı üzerlerine kilitledikten sonra, Mekke'nin üst tarafında karargah kurmuş olan Rasûlullah'ın (s.a) yanına vardım. Rasûlullah'ı (s.a) üzerinde hamur izi bulunan bir çanaktan yıkanır vaziyette buldum. Kızı Fâtıma da, elbisesiyle onu örtüyordu. Rasûlü Ekrem yıkandıktan sonra, elbiselerini alıp giyindi. Sonra sekiz rekât duhâ namazı kıldı. Namazını bitirdikten sonra bana dönerek: "Merhaba! Hoşgeldin Ümmü Hâni. Gelişinin sebebi nedir?" diye sordu. Bunun üzerine kendisine, benim yanıma sığınan iki kişinin durumunu ve Ali'nin onlara karşı olan tavrını bildirdim. Rasûlü Ekrem: "Ey Ümmü Hâni! Senin himâye ettiğini, biz de himaye eder; senin emân verdiklerine biz de emân veririz. Ali onları öldürmesin" buyurdu.

Rasûlullah'ın Beyti Tavafı ve Oradaki Konuşması

İbn İshâk diyor ki: Muhammed Câfer İbn Zübeyr'in Abdullah İbn Abdullah İbn Ebi Sevr'den, onunda Safiye binti Şeybe'den rivayetle bana anlattıklarına göre: Rasûlullah (s.a), Mekkeye girip, ortalık yatıştıktan sonra, Kâbe'ye geldi, -Başında miğfer vardı ve ihramlı da değildi- Kâbe'yi Muazzama'yı deve üzerinde yedi defa tavaf etti. Elindeki çukân(*) ile Rükn'ü (Hacer-i Esved'i) selâmladı.

Rasûlü Ekrem, tavafını bitirince Kâbe'nin kapıcısı Osman İbn Telha'yı çağırdı. Kâbe'nin anahtarını istedi. O da gidip vâlidesinden aldı. Rasûlullah'a "Emânettir yâ Rasûlallah!" diye-

(*) Çukan, Arp: *Mihcen*: Ucu yay gibi kıvrık bir değnektir. Deveye binenler kullanırlar. Ve yere düşen bir şeyi ucuna takıp alırlar.

istedi. O da gidip vâlidesinden al^ . Rasûlullah'a "Emânettir yâ Rasülallah!" diye-(*)

(*) Çukan, Arp: ***Mihcen:*** Ucu yay gibi kıvnk bir değnektir. Deveye binenler kulla nırlar. Ve yere düşen bir şeyi ucuna takıp alırlar.

rek teslim etti. Rasûlü Ekrem anahtarı alıp Kâbe'nin açılmasını emretti. Rasûlü Ekrem Kâbe'ye girdi. İçeride çubuklardan yapılmış bir güvercin heykeli gördü. Bunu kendi elleriyle kırarak dışarı atılmasını emretti. Kâbe'nin duvarları sûretlerle dolu idi. Bunların arasında İbrâhim ve İsmâil peygamberlerin resimlerini de gördü. Resimde bu iki peygamber ellerinde birer fal oku ile kısmet diliyorlardı. -Buhârî'nin İbn Abbas'tan rivayetine göre, Kâbe'nin içinde çok sayıda put vardı- Rasûlü Ekrem bunların dışarıya çıkarılmalarını emretti. Hz. Ömer hemen bunları çıkardı. Rasûlü Ekrem, İbrâhim ve İsmâil peygamberlerin, tasvirlerine bakarak: "Allah bunları yapanları helâk etsin! Allah'a yemin ederim ki, putperestler, bu peygamberlerin hiçbir zaman rızıklarını ve maişetlerini böyle münker ve fenâ şeylerde aramadıklarını ve dilemediklerini pek iyi bilirler!" buyurdu. Beytullâh sûretlerden ve putlardan temizlendikten sonra, Rasûlullah içeri girdi. Kâbe'ye, Rasûlullah ile beraber Usâme İbn Zeyd, Bilâl, Osmân İbn Talha da girdiler ve üzerlerine Kâbe'nin kapısını kapadılar. Rasûlullah kapıya karşı olan duvara doğru iki direk arasında durup namaz kıldı. Burası ile kapı arasında üç zirâ kadar bir boşluk vardı. Namazdan sonra Rasûlullah Beyt-i Şerif'i dolaştı. Her tarafında tekbir getirdi. Ve Allah Teâla'ya hamdetti. Bu şekilde uzunca bir zaman içeride kaldıktan sonra kapı açıldı. Bu sırada bütün Kureyş Mescid-i Haram'a dolmuş saf bağlamıştı. Haklarında ne muâmele olunacağını bekliyorlardı. Rasûlullah (s.a) kapının eşiğinde durup iki süvesini elleriyle tuttu.(*)

Yalnız Kureyş'e ve Mekke ahalisine değil, bütün beşeriyete hitab eden meşhur hutbelerini irad etti:

"Allah'tan başka ilâh yoktur yalnız O vardır. O'nun eşi ve ortağı yoktur. O vâ'dine bağlı kalıp, vâdini yerine getirdi. Ve kuluna yardım etti. Aleyhimizde toplanan bütün düşmanları yalnız başına hezimete uğrattı. İyi biliniz ki, bütün câhiliye görenekleri, bütün mal ve kan davaları bu gün şu iki ayağımın altındadır. Yalnız Kâbe hizmeti ve hacılara su dağıtmak işi bunların hâricindedir.

Kırbaç ve âsâ kullanarak, hata ile bir kişinin ölümüne sebeb olmak, yarı kasıtlı cinâyet gibidir ve bu suçun ağır bir diyeti vardır. Bu diyet, içlerinden kırkı gebe olmak şartıyla yüz deve miktarıdır.

(*) Konuya daha ziyade açıklık getirmek için, bu bölüme Buhari'den bazı alıntıları eklemeyi uygun gördüm. Mütercim T. Akarsu.

diyet, içlerinden kırkı gebe olmak şartıyla yüz deve mikta rıdır.(*)

(*) Konuya daha ziyade açıklık getirmek için, bu bölüme Buhari'den bazı almtı- lan eklemeyi uygun gördüm. Mütercim T. Akarsu.

Ey Kureyş cemâati! Allah sizden câhiliyet gururunu; babalarla soylarla büyüklenmeyi gidermiştir. Bütün insanlar Adem'den, Adem de topraktan yaratılmıştır!"

Daha sonra Rasûlullah şu meâldeki ayeti okudu: *"Ey İnsanlar! Doğrusu biz sizleri bir erkekle bir dişiden yarattık. Ve sizi milletlere ve kabilelere ayırdık. Tanışasınız diye, (övünesiniz diye değil.) Şüphesiz, Allah katında en değerliniz, O'na karşı gelmekten en çok sakınanınızdır. Allah sizin her halinizi çok iyi bilir. Ve gizli temâyüllerinize tamâmıyle vâkıftır!"*

Bu hitabesiyle Rasûlü Ekrem medeniyet dünyasının kapısını açarak, helâl ve harâma dâir bazı hükümleri bildirdikten sonra Mescid-i Harâm'ın geniş sahasını dolduran mahşeri halkı ve bilhassa ön tarafta yer alan Ebû Süfyan gibi Kureyş'in ileri gelenlerini çok manalı bir bakışla bir müddet gözden geçirdi ve mâzinin bu zâlim düşman kitlesine karşı:

"Ey Kureyş cemâati! Şimdi size ne ile muâmele edeceğimi sanırsınız?" diye sordu. Rasûlü Ekrem'in ne derece merhametli ve âlicenâb olduğunu bilen Kureyş müşrikleri hep bir ağızdan: "Hayır umarız, sen kerim bir kardeşsin ve kerim bir kardeşimizin oğlusun!" dediler. Rasûlü Ekrem (s.a) Efendimiz: "Yusuf'un kardeşlerine dediği gibi, ben de size; artık bugün size geçmişten dolayı bir kınama ve yerme yoktur! derim, haydi gidiniz, serbestsiniz!" buyurdu.

Rasûlü Ekrem'in Kabe Hizmetinde İbn Talha Üzerine Karar Kılması

Rasûlü Ekrem bu hitâbesinden sonra Mescid-i Haram'da oturdu. Bu sırada Ali İbn Ebi Talib, elinde Kâbe'nin anahtarlarıyla geldi ve: "Ya Rasülallah! Kâbe'nin anahtarcılığını ve zemzem sakalığını bizde (Abdulmuttalib oğullarında) birleştir! Allah sana rahmet etsin!" diye ricâda bulundu. Fakat Rasûlü Ekrem: "Osman İbn Talha nerededir?" diye onu çağırdı ve: "Ya Osman! Bugün iyilik ve ahde vefâ günüdür. Al, işte anahtarın!" buyurarak, Kâbe'nin anahtarını Osman İbn Talha'ya iâde etti.

Attab İbn Esid İle Haris İbn Hişam'ın Müslüman Oluşları

İbn Hişâm diyor ki: Öğle vakti gelince, Rasûlü Ekrem, Bilâl'e Kâbe üzerine çıkıp ezân okumasını emretti. O günün sabahına ka-

İbn Hişâm diyor ki: Öğle vakti gelince, Rasûlü Eikrem, Bilâl'e Kâbe üzerine çıkıp ezân okumasım emretti. O günün sabahına ka

dar içinde putlara tapılan Kâbe'nin üstünde, öğle vakti, Bilâl'in ezân sesi âfâkı kaplıyordu. Bu ilâhi ses, Kureyş müşriklerinin ileri gelenlerinin gönüllerini sarsıyordu. Bu sırada, Ebu Süfyan İbn Harb, Attâb İbn Esid ve Hâris İbn Hişâm Kâbe'nin bir tarafında oturmuş Kureyş eşrafı ile görüşüyorlardı. Bilâl'in ezân sesini işiten Attâb: "Allah, babam Esid'i vaktinde öldürdü de şu sesi işitmemek nimetini ona ihsan etti!.." dedi. Hâris İbn Hişam'da: "Şunun hak olduğunu bilsem, vallâhi ben de icâbet ederdim!" dedi. Ebu Süfyan da: "Vallâhi, ben hiç bir şey söylemem. Şayet bir şey söylersem şu çakıllar bile dile gelerek hemen gidip ona haber veriyorlar!" dedi. Onlar bu şekilde konuşurken, Rasûlullah (s.a) çıkageldi ve onlara: "Ne konuştuğunuzu biliyorum!" diyerek, onların sözlerini birer birer anlattı. Bunun üzerine Hâris ile Attâb: "Biz şahâdet ederiz ki, sen muhakkak Allah'ın Rasulüsün!" diyerek şahâdet getirdiler. Ve: "Vallahi, bizim konuştuğumuz sözleri yanımızdakilerden hiç kimse duymamıştı ki, gelip sana iletti diye lim" diyerek ilâhi kudrete inandıklarını vurguladılar.

Rasûlullah'ın İşaretiyle Ka'be'deki Putların Devrilmesi

İbn Hişâm diyor ki: Rivâyet ehlinden güvendiğim birinin, İbn Şihab Ez-Zühri'den isnâdla bana anlattıklarına göre Abdullah İbn Mes'ûd İbn Abbas'tan rivayetle şöyle demiştir: "Mekke'nin fethi günü Rasûlullah (s.a) deve üzerinde harem-i Şerife girerek tavaf etti. Kâbe'nin etrafında, ibâdet için dikilip, kurşunla tahkim edilmiş, yüzlerce put vardı. Rasûlü Ekrem elindeki değnekle bu putlara işâret edip: "Hak geldi, bâtıl gitti, helâk oldu. Hak geldi, halbuki bâtıl ne icâda, ne de öleni diriltmeye kâdir değildir" buyuruyordu. Rasûlü Ekrem, hangi puta önünden işaret etse o put arkası üstü, hangi puta arkasından işaret etse o put da yüzü koyun yere devriliyordu. Sonunda devrilmedik bir put bile kalmamıştı. Bu olay üzerine, Temim İbn Esed El-Huzâi bir beyit inşâd ederek şöyle demişti:

"Sevâbı veya ikâbı arzu edenler için, bu putlarda bir ibret ve ilim vardır." (Yani; Rasûlü Ekrem'in bir işaretiyle yıkılan şu putlara bakıp ibret alın da ona göre yolunuzu çizin. Hakkı mı yoksa bâtılı mı tercih etmemiz gerektiğini iyice düşünün.)

Fudale'nin Müslüman Oluşu

İbn Hişâm diyor ki: Fudâle İbn Umeyr İbn Mulevvih El-Leysî

r e t ve ilim vardır." **(Yani; Rasûlü Ekrem'in bir işaretiyle yıkılan şu put lara bakıp ibret alm da ona göre yolunuzu çizin. Hakkı nu yoksa bâtıh mı tercih etinemiz gerektiğini iyice düşünün.)**

Fudale'nin Mfidûman Oluşu

İbn Hişâm diyor ki; Fudâle İbn Umeyr İbn Mulevvib El-LeySi

fetih günü, Rasûlullah'ı (s.a) Kâbe'yi tavaf ederken öldürmek istedi. Bu niyetle Rasûlü Ekrem'in yanına yaklaştığında, Rasûlü Ekrem kendisine: "Sen Fudâle misin?" diye sordu. Fudâle: "Evet, Fudâle'yim, Ya Rasülallah!" dedi. Rasûlü Ekrem: "Kendi kendine, içinden neler geçiriyordun?" diye sordu. Fudâle: "Hiç bir şey; sadece Allah'ı zikrediyordum" dedi. Fudâle'nin bu cevâbı üzerine, Rasûlullah (s.a) güldü, sonra da: "Senin için Allah'tan mağfiret diliyorum" diyerek mübarek elini, Fudâle'nin göğsüne koydu. Fudâle'nin kötü düşünceleri bir anda yok olmuş ve kalbi huzur bulmuştu. Bu olay üzerine Fudâle şöyle demişti: "Allah'a yemin ederim ki, elini göğsümden kaldırdığı an, Allah'ın yaratmış olduğu hiçbir mahluk bana ondan daha sevimli ve yakın değildi." Fudâle sözüne devamla şöyle diyor: "Sonra, ailemin yanına dönmek için oradan ayrıldım. Geri dönerken kendisiyle devamlı oturup sohbet ettiğim bir kadın vardı, ona rastladım. Bana: "Haydi gel de, oturup sohbet edelim" dedi. Ben de: "Hayır!" diyerek yanından uzaklaştım.

Sonra Fudâle şu beyitleri terennüm etti:

"Kadın bana, haydi gel de sohbet edelim deyince ben: Hayır, Allah ve İslâm dini senden çekinmemi emrediyor. Eğer, fetih günü Muhammed ve beraberindekilerin yaptıklarını ve putların Muhammed'in işaretiyle nasıl kırıldıklarını görmemiş olsaydım, belki o zaman seninle oturup yine sohbet edebilirdim. Fakat ben, artık aramızda Allah'ın dininin yerleştiğini ve şirkin karanlıklara gömüldüğünü gördüm."

Rasûlü Ekrem'in Safvan İbn Ümeyye'ye Eman Vermesi

İbn İshâk diyor ki: Muhammed İbn Câfer'in, Urve İbn Zübeyr'den rivâyetle bana anlattıklarına göre: Rasûlü Ekrem Mekke'yi fethedince, Saffan İbn Ümeyye, gemiye binip Yemen'e gitmek için Cidde'ye doğru yola çıktı. Bunun üzerine Umeyr İbn Veheb, Rasûlü Ekrem'e gelerek: "Ey Allah'ın Peygamberi! Safvan İbn Ümeyye kavminin efendisidir. Sizden kaçarak yola koyuldu ve kendini denizlerin amansız dalgalarına bırakacak. Ona emân verin. Allah *size sâlât eylesin!"* diye ricâda bulundu. Rasûlü Ekrem, Umeyr'in bu ricasını kırmayarak: "Ona emân verdik" buyurdu. Umeyr: "Ya Rasülallah! Senin ona emân verdiğini anlaması için bana bir nişân veriniz" dedi. Rasûlü Ekrem de Mekke'ye girer-

Allah size sâlât eylesin!" diye ricada bulundu. Rasûlü Ek rem, Umeyr'in bu ricasım kırmayarak: "Ona emân verdik" buyur du. Umeyr: "Y a Rasülallah! Senin ona emân verdiğini anlaması için bana bir nişân veriniz" dedi. Rasûlü Ekrem de Mekke'ye girer-

ken sarmış olduğu sarığı nişân olarak Umeyr'e verdi. Umeyr bu nişanı alarak yola çıktı. Safvan'a tam gemiye binmek üzereyken yetişti ve ona: "Ey Safvan! Anam, babam sana fedâ olsun. Allah'tan kork ve kendini helâk etme. Rasûlullah (s.a) sana emân verdi ve işte emanının alâmeti olarak onun verdiği bu nişanı getirdim" dedi. Safvan: "Yazıklar olsun sana! Gözüme gözükme ve benimle bir kelime daha konuşma" dedi. Umeyr tekrar: "Ey Safvan! Anam, babam sana fedâ olsun. Rasûlullah (s.a), insanların en faziletlisi, en iyisi, en iyi huylusu ve en hayırseveridir. Aynı zamanda amcanın oğludur. Onun izzeti, senin de izzetin; onun şerefi, senin de şerefin; onun mülkü ve saltanatı senin de saltanatındır" dedi. Bunun üzerine Safvan: "Onun bana bir kötülük yapmasından korkarım" dedi. Umeyr: "O senin düşündüğünden daha iyi ve cömerttir" dedi ve sonunda Safvan'ı razı edip, onunla birlikte Mekke'ye döndü. Sonra birlikte Rasûlullah'ın (s.a) huzuruna çıktılar. Safvan, Rasûlü Ekrem'e, Umeyr'i göstererek: "Bu adam, senin bana emân verdiğini iddia ediyor, doğru mudur?" diye sordu. Rasûlü Ekrem: "Evet, doğru söylemiş" buyurdu. Safvan: "Bana seçim yapmam için iki ay müddet tanı" dedi. Rasûlü Ekrem de: "Sana dört ay müddet tanıdık -iyice düşün ve seçimini yap-" buyurdu.

İkrime ile Safvan'ın Müslüman Oluşları

İbn İshâk diyor ki: Zührî'nin bana anlattıklarına göre, Ümmü Hâkim binti Hâris İbn Hişam ile Fahite binti Velid, müslüman olmuşlardı. Ümmü Hâkim, İkrime İbn Ebi Cehil'in; Fahite de Safvan İbn Ümeyye'nin hanımı idiler.

Ümmü Hâkim, Ikrime için Rasûlü Ekrem'den emân istemiş, Rasûlullah da emân vermişti. Bunun üzerine Ümmü Hâkim, kocasının peşinden Yemen'e giderek onu bulup getirmişti. Neticede İkrime ve Safvan müslüman olmuşlardı. İkrime ile Safvan müslüman olunca, Rasûlü Ekrem onların ilk nikahları üzerine karar kılarak hanımlarını yanlarında bırakmıştı.

İbn Zubâri'nin Müslüman Oluşu

İbn İshâk diyor ki: Said İbn Abdurrahman İbn Hassân İbn Sâbit'in bana anlattıklarına göre: Hassân, Necrân'da bulunan İbn Zubâri için sadece bir mısralık bir kaside söylemişti:

İbn İshâk diyor ki: Said İbn Abdurrahman İbn Hassân İbn Sâbit'in bana anlattıklarına göre: Hassân, Necrân'da bulunan İbn Zubâri için sadece bir mısralık bir kaside söylemişti;

"Buğuz ve kiniyle Necrân'ı karartmış olan bir insanı Necrân'ın her konuda süratle ıslahından mahrum etme." (Yani gel ve Necrâ'nın ıslahına sen de katıl.)

Bu mısrâ İbn Zubârî'ye ulaşınca, Rasûlullah'ın (s.a) yanına gidip müslüman oldu ve müslüman olduktan sonra şu beyitleri söyledi:

"Ey bütün mülkün sahibi ve en büyük Melik olan Allah'ın Rasûlü, ben dalâlet içerisinde olduğum zamanlar dilimi tutamamış ve senin hakkında ileri geri sözler sarfetmiştim. O zamanlar dalâlet yolunda şeytana uyar giderdim, mala karşı da büyük bir meyil içerisindeydim.

Ama şu anda etim ve kemiğimle bütün bedenim Rabbime imân etti. Kalbim de senin uyarıcı bir elçi olduğuna şahidtir.

Eskiden ben ve Lüey oğullarından bir grup ki -onların hepsi şeytana aldanmışlardır- senden yüz çevirirdik." (Allah'a hamd olsun ki, şimdi İslâmın nuruna ulaştım)[1]

Süheyl İbn Amr'ın Müslüman Oluşu

Süheyl İbn Amr, fetih günü evine çekilip kapısını kapamıştı. Bir müddet sonra oğlu Abdullah İbn Süheyl'i Rasûlü Ekrem'den kendisi için emân istemeye gönderdi. Rasûlullah (s.a), Süheyl'e emân verdi ve: "Kim Süheyl İbn Amr ile karşılaşırsa, ona kötü gözle bakmasın. Yemin ederim ki, Süheyl akıllı ve şerefli bir insandır. Süheyl gibi biri İslâm'dan uzak kalamaz. O, ibadet etmekte oldukları putların kendilerine hiçbir fayda sağlamadığını anlamış bir kişidir" buyurdu. Abdullah, babasının yanına dönerek Rasûlü Ekrem'in sözlerini ona iletti. Bunun üzerine Süheyl: "Vallahi o, küçüklüğünde de iyi insandı, büyüklüğünde de öyle" dedi. Sonra müslümanlarla Huneyn seferine katıldı ve Cirâne'de müslüman oldu.[2]

Mekke fethinden, bu özelliğin ana hatlarını belirleyen veya tamamlayan şu noktaları göz önüne alarak bahsediyoruz:

1- Düşmanın silâhlı savunmasının yıkılışı.

(1) İbn-i İshak'ın siyerinden alıntılar: c.4. s. 405-419.
(2) İmtâ'ul-Esmâ: c.1. s. 391.

1- Düşmamn silâhh savunmasınm yıkıhşı.

(1) İbn-i İshak'm siyerinden nlıntıler: e.4. s. 405-419.
(2) Îmtâ'nl-Bsmâ: c .l. s. 391.

2- Rasûlullah'ın Mekke'ye ve Beyt'ül-Harâm'a girişi.
3- Haklarında idâm hükmü çıkarılmış müşrikler.
4- Kureyş liderlerinin İslâm'a girişi.

Zafer, her zaman düşmanın moralman çöküşüyle başlar. Mekke'nin fethinde de düşmanın moralman çöküşünün önderliğini, Mekke ordusunun genel komutanı Ebu Süfyan yapmıştır. Ebu Süfyan'ın bütün gayesi, Mekke'nin yıkılmasını önlemekti. Mekke'yi korumanın tek yolu ise savunmadan vazgeçildiğinin ilân edilmesiydi. Ebu Süfyan da bunu yaptı. Ebu Süfyan'ın müslüman oluşunun, Mekke'nin fethinde Hz. Muhammed'in (s.a) önündeki yolu açan en büyük etken olduğu şüphesizdir.

Buna rağmen Mekke'deki olaylar Ebu Süfyan'ın istediği doğrultuda gelişmemiş, karısı Hind binti Utbe, Ebu Süfyan'ın aleyhinde itiraz bayrağını çekmiş ve teslim olduğundan ötürü öldürülmesini istemişti. Hind binti Utbe bu hareketiyle, evlerine kapanmayı kendileri için en büyük bir zillet ve erkeklik gururlarını ayaklar altına alıcı bir korkaklık olarak gören gençlerden büyük bir grubu harekete geçirmeyi başarmıştı. Mekke'nin genel komutanı Ebu Süfyan, kendisine en yakın kişi olan karısı Hind'ten yediği bu darbe karşısında soğukkanlılığını kaybetmeyip, sadece gerçekleştirmek istediği planını düşünerek: "Bu kadının sözleri sizi aldatmasın. Muhammed, karşı konulamayacak bir kuvvetle üzerinize gelmiştir" demekle yetindi.

İslâm ordusu, Rasûlullah'ın (s.a) taksim ettiği gibi Mekke'ye birkaç cepheden girmekle mükellefti. Ordunun sağ kanadına komuta eden Halid İbn Velid, Mekke'ye aşağı cepheden girmekle görevlendirilmişti. Komutası altında Eslem, Süleym, Gifâr, Müzeyne ve Cüheyne kâbileleri vardı. Bu kuvvet, süvarilerden oluşmaktaydı. Halid her zaman süvari birliklerine komuta ederdi. Sadece Eslem kabilesi, İslâm ordusuna katıldığında, orduya bin süvari takdim etmişti.

Mekke'nin savunmasını üstlenen gençleri de, genç liderler yönetiyordu. Kader bu genç liderleri bir mekânda karşı karşıya getirmişti. Halid, daha henüz bir yıl önce Kureyş süvarilerinin komutanıydı. Daha bir yıl önce, arkadaşları Safvan, İkrime ve Süheyl ile birlikte Muhammed'in (s.a) ordularını yenmek için planlar yapıyordu. Şimdi ise, müslüman olmak için Medine'ye giderken, ilk defa, İslâm'a davet ettiği İkrime ve Safvan gibi, en yakın arkadaşlarına ve en yakın akrabalarına karşı savaşıyordu.

Kureyş süvarilerinin ko mutanıydı. Daha bir yıl önce, arkadaşları Safvan, îkrım e ve Sü heyl ile birlikte Muhanuned'in (s.a) ordulanm yenmek için plan lar yapıyordu. Şimdi ise, müslüman olmak için Medine'ye gider ken, ilk defa, İslâm'a davet ettiği İkrime ve Safvan gibi, en yakın arkadaşlarına ve en yakm akrabalarına karşı şavaşıyordu.

İnanç ve akide bu yakın arkadaşları birbirinden ayırmıştı. Halid İbn Velid'in kim olduğunu çok iyi biliyorlardı. Halid'le karşılaşmaları onlar için çok büyük bir sürpriz olmuştu. Halid'e karşı duydukları kin ve nefret çok büyüktü. Çünkü Halid onları terkederek, en kızmış oldukları kişinin; Muhammed'in saflarına katılmıştı. Halid (r.a) her ne kadar çatışma çıkmasını önlemeye çalıştıysa da bunu başaramadı. Çünkü müşriklerin kin, nefret ve kendilerine güven duyguları, onların gözlerini karartmıştı. Fakat, müslümanlar azınlıkta olduğu zamanlarda bile, şirkin gücü, imân kuvvetinin karşısında tutunamamıştı. Şimdi müslümanların çoğunlukta olduğu bir günde nasıl tutunacaklardı. Bu yüzden savaş pek uzun sürmedi. Birkaç saat geçmeden müşrik liderleri Safvan, İkrime ve Süheyl kurtuluşu kaçmakta buldular. Onların peşinden müşrik askerler de kaçmaya başladı. Müslümanlar arkalarında bir ateş gibiydiler.

Bu çatışmada verilen kayıpların çok az olduğunu görüyoruz. Müşriklerden yaklaşık on üç kişi öldürülürken, müslümanlardan sadece üç kişi şehid olmuştu. Bunlardan ikisi de yollarını kaybedip düşmanın eline düşmüşler ve bu şekilde şehid olmuşlardı. Her iki taraftan da ölü sayısının bu kadar az olmasının sebebi, müşrik liderlerin kaçışıyla birlikte müşrik askerlerin de kaçmasıydı; diğer bir sebep de, Rasûlullah'ın emirlerine uyarak, müslümanların, müşriklerin peşine düşüp savaşa devam etmek arzusunda olmayışları idi.

Yukarıda sergilediğimiz olaylardan almamız gereken ders, düşmanlara karşı mücadele ederken en küçük ihtimalleri bile hesaba katmak olmalıdır. Düşmanın genel olarak teslim oluşuna güvenip gaflette bulunulmamalıdır. Çünkü düşman içerisindeki bazı gruplar bu teslimiyet kararına karşı çıkıp, ani bir çatışma başlatabilirler. Komuta merkezi tarafından bu gibi durumlar dikkate alınarak, karşı planlar yapılmalıdır. Caydırıcı güç kullanma politikasının hedefi düşmanı yok etmekten çok, savunma direncini kırmaktır. İslâmi hareket böyle bir güce gerçekten sahip olduğu takdirde, bu gücü sergilemek suretiyle düşman saflarını mukavemetten caydırabilir. Güç sergileme veya gövde gösterisi tabir ettiğimiz olayın, Kâzâ umresinde Rasûlü Ekrem tarafından uygulandığını görüyoruz. Bu olay şöyle olmuştur:

Rasûlullah (s.a) ile ashabı umre için Mekke'ye geldiklerinde, müşriklerin birbirlerine: "Mekke'ye gelen Muhammed ve ordusunu, Medine humması zayıf düşürmüş" demeleri üzerine Rasûlü

şöyle olmuştur:

Rasûlullah (s.a) ile ashabı umre için Mekke'ye geldiklerinde, müşriklerin birbirlerine: "Mekke'ye gelen Muhammed ve ordusu nu, Medine hummam zayıf düşürmüş" demeleri üzerine Rasûlü

Ekrem ridâsını sağ koltuk altına sıkıştırıp sol omuzu üzerinden atarak örtündükten sonra, müşrikler Dar'ün-Nedve'den kendilerini izlerken, ordusuna: "Kuvvetini gösteren her kişiye, Allah merhamet eylesin" diyerek, koşa koşa Kâbe'yi tavafa başlamış, müslümanlar da onu aynı şekilde takip etmişlerdir.(*)

İslâmi hareketin caydırıcı güç ve azime sahip olması kaçınılmaz bir zarurettir. Bu güce sahip değilse bile, en azından bu güce ulaşmak için plan yapıp, çalışması gerekir. İslam düşmanlarının, İslâm'a karşı takındıkları saldırgan tavırlar karşısında müslümanların yegane güvencesi budur. Müslümanların böyle caydırıcı bir güce sahip olması, onların kan dökücü ve terörist çeteler haline dönüşmesi anlamına gelmez. Aksine bu kuvvet, İslâm'a muânnid nefisleri çökertmek ve nefislerdeki gizli İslâm düşmanlığının ortaya çıkıp, eyleme dönüşmesini önlemek içindir.

Genelde bir ordunun hezimeti, o ordunun komutanlarının moralman çöküşüne bağlıdır. Mekke'deki müşrik savunmasında da aynı durum gerçekleşmiş; Safvan, İkrime ve Süheyl gibi liderlerin kaçışıyla savunma sona ermiş ve savaş bitmiştir.

İslami hareketin caydırıcı kuvvete ilave olarak, stratejik dengeyi sağlayacak kuvveti de ortaya koyması gerekir. Söz konusu savaşta stratejik dengeyi sağlayan kuvvet Halid İbn Velid'ti. Düşman liderlerinin durumlarını en iyi bilen kişi olarak, Safvan, Süheyl ve İkrime'nin karşısına Halid dikilmişti.

Demek oluyor ki, İslâmi hareket, düşmanlarına karşı giriştiği mücadelelerde stratejik dengeyi kurabilecek her türlü imkanı ve vesileyi tedârik ve seferber etmelidir.

İslâmi hareketin tecrübelerine göz attığımız zaman, stratejik dengeyi sağlayacak tecrübeli komutanlar ve savaş techizatları olmaksızın girişilen mücadelelerde durumun nasıl büyük bir felakete dönüştüğünü ve bu felâketin binlerce ölü, yaralı ve kayba mal olduğunu görebiliriz.

Hiç şüphe yok ki, bu emanete gereğince sahip çıkamayan, bu merhalenin mesullerinin sorumluluk alanlarının belirleneceği bir firsat er geç gelecektir.

Şimdi Rasûlullah'la (s.a) birlikte Mekke'ye yöneliyoruz:

(*) Tavafta üç kere koşarak dönmek, şerî tabiriyle reml buradan gelmektedir. Müslümanların Allah'a itaatteki tükenmez azimlerini ve müşriklere karşı caydırıcı güçlerini sembolize eder. T. Akarsu.

Şimdi Rasûlullahla (s.a) birlikte Mekke'ye yöneliyoruz:

(*) Tavafta üç kere koşarak dönmek, şelf tabiriyle remi buradan gelmektedir. MüelOmanlann Allah'a itaatteki tükenmez azimlerini ve müşriklere karşı caydırıcı güçlerini sembolize eder. T. Akarsu.

İlk olarak: Rasûlü Ekrem, Araplar tarafından Mekke'den çıkarılıp, kanı mubah kılınan bir kişiyken, şimdi bütün Arapların boyun eğdiği muzaffer bir komutan durumundadır. Rasûlü Ekrem'in ilk anlardaki durumu hakında Allah Teâla şöyle buyurmuştur:

"Muhammed'e yardım etmezseniz, bilin ki, inkâr edenler onu Mekke'den çıkardıklarında mağarada bulunan iki kişiden biri olarak Allah ona yardım etmişti. Arkadaşı (Ebu Bekir)na; "Üzülme, Allah bizimledir" diyordu. Allah da ona güven vermiş, görmediğiniz askerlerle onu desteklemiş ve inkâr edenlerin sözünü alçaltmıştı. Ancak Allah'ın sözü yücedir. Allah güçlüdür, hâkimdir." (Tevbe: 40)

Rasûlü Ekrem, Hz. Ebu Bekir'in: "Eğer içlerinden biri ayaklarının ucuna baksaydı, bizi muhakkak görürdü" sözüyle tabir ettiği böyle bir durumdan, kalpleri tek bir kalp halinde atan binlerce savaşçının etrafında kümeleştiği bir lider durumuna yükselmişti.

İşte Rasûlü Ekrem böyle bir orduyla fethi gerçekleştirmiş, kendisiyle yirmi yıldır savaşanların üzerine yürümüş ve Mekke'ye zaferle girerken, "Cenab-ı Hakk'ın kendisine fetih ihsanına, kerem ve inayetine karşı son derece ubûdiyetkârâne bir vaziyet almış ve başını devesinin üzerine eğmişti. O derecedeki secde eder gibi bir vaziyet almış ve mübarek sakalları devenin sırtına dokunacak gibi olmuştur." Gurur ve kibirle başını göklere, burnunu havalara kaldırmamıştır. Çünkü o, Allah Teâla'nın fetih ihsan ettiği bir peygamberdi. Çünkü o, Allah'ın kuluydu. Cahillerin ve cahiliye felsefesinin dediği gibi, zaferin kahramanı ve yaratıcısı değildi. Ebediyete kadar yankılanacak olan İslâm sedâsı, zaferin içeriğini ve mahiyetini şöyle ortaya koyuyordu:

"Allah'tan başka ilâh yoktur, yalnız O vardır. O vâ'dine bağlı kalıp vâ'dini yerine getirdi. Kuluna yardım etti ve ordusunu şereflendirdi. Aleyhimizde toplanan düşmanları yalnız başına hezimete uğrattı. Ondan önce hiçbir şey olmadığı gibi, O'ndan sonra da hiçbir şey yoktur."

Zafer, akide ve inanç zaferidir. Kelime-i Tevhid zaferidir. Şahıs, intikâm veya nefis zaferi değildir. Bu yüzden, Allah'ın zaferinin nazil olduğu böyle anlarda Allah'a tezellül edip, duâ ile şükrü edâ etmek gerekir. Tarih sayfalarını dolduran ve dolduracak olan bütün komutanlar, en büyük öğretmenleri Hz. Muhammed'ten (s.a), muzaffer bir komutanın, kendisine zafer nasib eden Rabbi karşısında nasıl davranması gerektiğini öğrenmelidir.

Allah'a tezellül edip, duâ ile şükrü edâ etmek gerekir. Tarih sayfalarım dolduran ve dolduracak olan bütün komutanlar, en büyük öğretmenleri Hz. Muhammed'ten (s.a), m uzaffer bir komutamn, kendisine zafer nasib eden Rabbi karşısm da nasıl davranması gerektiğini öğrenmelidir.

Müslüman askerlerin ve hatta müslüman liderlerin bile bu manadan yoksun olmaları çok üzüntü verici bir durumdur. Günümüz müslümanlarını zafer sarhoşluğu almakta, yapılan bir mitingten, atılan bir nutuktan ve bunlar için söylenen övücü sözlerden büyük gurura kapılmaktadırlar. İnşaallah, Rasûlullah'ın (s.a) fetih günü gösterdiği tevazûya bakıp durumumuzu düzeltiriz.

İkinci olarak: Kureyş teslim olduğunu ilân edince, Rasûlullah (s.a), Mekke'ye girdi. Tabi olarak Mekke'ye girenlerin ilk yöneldikleri yer Beytül-Haram'dı. Rasûlü Ekrem de Beyt'ül-Harâm'a yöneldi ve Beyt'i tavaf etti. Burada Kaza umresinde yapılan tavaf ile bu tavafı mukayese etmek gerekiyor. Rasûlü Ekrem, yanındaki ashabıyla beraber kaza umresinde tavaf ederken, Beyt'in rükünleri ve Kâbe'nin içi üç yüz atmış tane putla doluydu ve müslümanlar bunlara dokunamıyorlardı. Anlaşmaya göre, dokunmaya hakları yoktu. Çünkü Kaza umresinde Kâbe'ye Kureyş'in himayesi altında ve muvafakatiyle, barışçı yoldan girilmişti. Bu yüzden, putlar olduğu halde, tavaf yapılmıştı. Fetih gününde ise durum değişmiş, müslümanlar Mekke'ye muzaffer olarak girmişlerdi ve Mekke savaştan sonra teslim olmuştu. Muahede bozulduktan sonra bu savaş yapılmıştı. Otorite müslümanların eline geçmişti ve kendilerini bağlayan bir muâhedenâme sözkonusu değildi. Bu yüzden Rasûlullah (s.a) işe ilk olarak putları yıkmakla başladı. (Elindeki asasıyla hangi puta yüzünden işâret etse arkası üstü, hangisine arkadan işâret etse yüzüstü devriliyordu. Böylece devrilmedik bir tek put bile kalmamıştı.)

Keşke İslâmi hareketin genç mensubları bu mukayeseyi anlayabilseler. Kaza umresinde, müslümanlar kuvvetli bir devlet oldukları halde hiçbirşey yapmamış, sadece tavaf edip çıkmışlardı. Çünkü Mekke üzerinde hiç bir otoriteleri söz konusu değildi. Müslümanlarla muahede yapan müşrikler, onlara sadece birkaç gün için, Mekke'nin inançlarına ve sembollerine dokunmaksızın umre yapmaları şartıyla izin vermişlerdi. Fakat müslümanlar kendilerinden başkalarının sembol ve sloganlarını ilân ederek tavaf etmemişler, Mekke'de Kelime-i Tevhid'i ilân etmişlerdi. Bu da Kureyş'in prensiplerine tam olarak aykırıydı. Müslümanlar o an için ancak bu kadarını yapabilirlerdi; müşriklerin sembolleri ve mukaddesâtı olan putları yıkamazlardı. Rasûlü Ekrem, bu durumu, müşriklerle yaptığı muâhedenâmeyi imzalayarak kabul et-

et memişler, Mekke'de Kelime-i Tevhid'i ilân etmişlerdf. Bu da Ku- reyş'in prensiplerine tam olarak aykırıydı. Müslümanlar o an i ^ ancak bu kadarını yapabilirlerdi; m üşriklerin sembolleri ve mukaddesâtı olan putları yıkamazlardı. Rasûlü Ekrem, bu duru ma, müşriklerle yaptığı muâhedenâmeyi im zalayarak kabul et

mişti.

Bu olay, İslâmi hareket için çok önemli bir derstir. Hareketin çizgilerini açıklayıcı özelliktedir; hedefe ulaşmak için gerekli olan merhaleleri de belirtmektedir.

Kureyş'le imzalanan muâhedenâme ile dokunulmazlığı olan putların, Mekke kapılarının fetihle kayıtsız şartsız Rasûlullah'a (s.a) açılmasıyla dokunulmazlıkları kalmamıştır.

İslâmi Hareket, İslâm nişanelerinin tam olarak vurgulanamayacağı veya zahiri olarak İslâm prensiplerinin tam olarak uygulanamayacağı bir sulh antlaşmasına girebilir. Ancak, müslümanların, cahiliye nişanelerini kabul ederek, böyle bir sulha girmeleri asla özür kabul etmez. Her iki tarafın sembolleri, (nişâneleri) kendi mukaddesatı doğrultusunda hareket etmek şartıyla, bir mekânda toplanabilir. Bunda yadırganacak hiçbir şey yoktur. Çünkü, müslümanların Kâbe etrafında tavaf ederlerken, diğer insanları tavaftan menettikleri tarihen sabit değildir. Müşriklerin putlara secde etmelerini, tavaf sırasında putları takdis etmelerini ve "Allah'ım sana icâbet ederiz, sadece senin olan ortağından ve onun sahib olduklarından başka ortağın yoktur, sana icâbet ederiz" diyen şirk nişanelerini menetmemişlerdir. Fakat müşriklerin nişânelerine bağlı olmaksızın, kendi nişâneleriyle tavaf etme hakkını tam olarak almışlardır.

İslâm davetçilerinin, müslümanların adım adım katettikleri bu kademeli yükselişi çok iyi anlamaları ve yöneticilerini sâhib oldukları güce göre bu kademelerde ilerlemeye çalışırken, itham etmekte acele etmemeleri gerekir. Günümüz İslâmi hareketinde tabanı oluşturan fertler, yöneticilerine karşı daima Berae sûresinden sonra olduğu gibi, İslâmın nihai hükümlerini uygulamaya mecbur oldukları düşüncesiyle muamele etmektedirler. Halbuki bu davranış ve düşünce tarzı, bir yandan yöneticilere zulmetmektir, diğer bir yandan da, bu dinin hakikatini ve hedeflere ulaşmak için aşılması gereken merhalelerini anlayamamak demektir.

İnanmadığımız veya inancımıza tamamen ters düşen fikirleri konuşmak suretiyle, İslâm için çalıştığımızı ileri sürmek ve bu şekilde bilmeden veya anlayamadan karşıt görüşlerin etkisi altına girmekle, iki tarafın inanç ve nişânelerini muhafaza etmek arasında çok açık bir ayırıcı hat vardır. Bunun en açık delili Kazâ umresinde yapılan tavafla, Mekke'nin fethinden sonra yapılan tavaf arasındaki farktır. Fetihten sonra yapılan tavafta, Kâbe'deki put-

nişânelerini muhafaza etmek ara- smda çok açık bir ayına hat vardır. Bunun en açık delili Kazâ um resinde yapılan tavafla, Mekke'nin fethinden sonra yapılan tavaf arasmdaki farktır. Fetihten sonra yapılan tavafta, Kâbe'deki put-

lar yıkılmış ve Kâbe'nin kapısında "Kelime-i Tevhid" ilân edilmiş olmasına rağmen müşrikler korkularından, yan gözle bile Rasûlullah'a (s.a) bakamamışlardır. Söz konusu iki tavaf arasındaki fark, İslâm'ı kendi hareket metodu içerisinde nasıl uygulayacağımızı bizlere öğretmektedir.

Şunu unutmamak gerekir ki, sonuçta hiçbir kayda ve şarta bağlı kalmaksızın Mekke'nin fethini planlayan Rasûlullah'ın (s.a) bizzât kendisi, Kureyş ile Muhammed İbn Abdullah arasında yapılan sulh antlaşmasının maddelerini kabul etmiştir.

Durumun bu şekilde gelişmesi ve zafer üzerine zafer kazanılması, söz konusu merhalelerin kademeli olarak, belli bir plan dahilinde aşılmasının neticesidir.

Rasûlü Ekrem'in kırdığı putlar arasında Kureyş'in en büyük putu ve övünç kaynağı olan Hubel de vardı. Ebu Süfyan, Uhud günü onun ismiyle seslenerek: "Hubel üstün geldi... " demişti. Zübeyr (r.a), Ebu Süfyan'ın bu sözünü unutmamış ve fetih günü Ebu Süfyan'a: "Ey Ebâ Süfyan! İşte Hubel de kırıldı. Halbuki sen Uhud günü, onun size yardımcı olduğunu iddia ederek övünüyordun" diyerek, ona bu sözünü hatırlatmış, Ebu Süfyan da: "Bırak şimdi bunları, Ey İbn Avvam! Eğer Muhammed'in ilâhından başka bir ilâh olsaydı, bu olanlar olmazdı" demiştir.

Tavaf yapılmış ve zahiri putperestlik nişanelerinin hepsi ortadan kaldırılmıştı. Bütün insanlar, savaş kıyafetleri içinde devesinin üzerinde olan büyük öndere bakıyorlardı. Rasûlü Ekrem, tavaftan sonra zemzem suyundan içip abdest aldı.

Üçüncü olarak: Kâbe'yi Müşerrefe'ye girildi. Rasûlü Ekrem, Osman İbn Talha'yı (r.a) çağırarak ondan Kâbe'nin anahtarlarını almış ve içeri girerek tahtadan yapılmış güvercin heykeli ve fal oklarıyla kısmet dileyen Hz. İbrahim'in sureti gibi putperestlik sembollerini yıkmış, Kâbe'nin içinde namazını kıldıktan sonra, dışarıda ne olacağını merakla bekleyen insanların önüne çıkmıştı.

Abbas İbn Abdulmuttalib (r.a) için, hicabe (Kâbe'nin örtülmesi) ve sikâye (hacılara su dağıtma) müessesesini, Haşimoğullarına vermesini, Rasûlü Ekrem'den istemenin tam zamanıydı. Bu olay bütün insanların önünde cereyan ediyordu. Böyle bir günde herhangi bir konuda Rasûlullah'la (s.a) tartışmaya kim cüret edebilirdi. Osman İbn Talha bile Rasûlullah'ın emirlerini uygulayan müslüman bir asker olmuştu. Bütün insanlar sanki başlarına kuş konmuş gibi hareket siz bir vaziyette Rasûlü Ekrem'in dudakları

tam zamamydı. Bu olay bütün insanlann önünde cereyan ediyordu. Böyle bir günde herhangi bir konuda Rasûlullah'la (s.a) tartışmaya kim cüret ede bilirdi. Osman İbn Talha bUe Rasûlullah'ıı emirlerini uygulayan müslüman bir asker olmuştu. Bütün insanlar sanki başlarına kuş konmuş gibi hareket siz bir vaziyette Rasûlü Ekrem'in dudakları

arasından çıkacak bir kelimeye bakıyorlardı. Rasûlü Ekrem bir kelime ile hicâbe ve sikâye müessesesini Hâşimoğullarına verebilirdi. Fakat hem müslümanları, hem de müşrikleri şaşırtan bir olay oldu ve Rasûlü Ekrem: "Bana, Osman İbn Talha'yı çağırın" buyurdu. –O, Osman ki, Rasûlü Ekrem bir gün Mekke'de onu İslâm'a davet ederken: "Bir gün bu anahtarı benim elimde göreceksin ve onu istediğim kişiye vereceğim" demiş, Osman da ona: "Öyleyse, desene Kureyş helâk olacak ve zillete düşecek" deyince, Rasûlü Ekrem: "Aksine o gün, Kureyş imâr olacak ve izzetlenecektir" buyurmuştu– Osman gelince, Rasûlü Ekrem ona: "Ey İbn Ebi Talha! Bu anahtarı al, ebediyyen sizde kalsın. Bu anahtarı sizden ancak zalim olanlar alır. Ey Osman! Allah Teâla sizi kendi beytine emin kıldı, bundan böyle iyilik ve adaletle davranın" buyurdu. Osman anahtarı alıp giderken Rasûlullah (s.a) kendisini yine çağırdı ve ona: "Sana söylemiş olduğum çıkmadı mı?" diyerek, kendisine daha önce Mekke'de söylemiş olduğu sözü hatırlattı. Osman da: "Evet, bana söylediklerin aynen çıktı, şehadet ederim ki, sen Allah'ın elçisisin" dedi. Rasûlü Ekrem de: "Bundan böyle Kâbe'nin kapısında dur ve insanlara iyilikle muâmele et" buyurdu. Rasûlü Ekrem sikâye işini de Abbas'a (r.a) verdi.)[1]

Rasûlullah'ın (s.a): "İyi biliniz ki, bütün cahiliye görenekleri, bütün faiz, mal ve kan davaları bu gün şu iki ayağımın altındadır. Yalnız Kâbe hizmeti ve hacılara su dağıtmak işi bunların haricindedir" sözünün en iyi bir şekilde açıkladığı bu büyük ve ibret verici dersin üzerinde biraz durmak istiyoruz:

Burada hemen şunu hatırlatmamız gerekir ki, çok eskiden beri Araplar arasında kutsal sayılan Kâbe'nin hicâbe, livâ, sikâye ve rifade gibi hizmetleri ve hacılara yönelik işleri büyük bir şeref telakki ediliyordu. Bu görevlerin kabileler arasındaki dağıtımı da, Kureyş devletinin müessisi olan Kusay İbn Kilâb tarafından, katıksız, cahiliye göreneklerine göre yapılmıştı. "Kusây'ın oğlu Abdulmenâf, Kusây henüz hayatta iken, saygıdeğer ve şeref sahibi bir insan olmuştu. Abdü'ddâr ise öz ana ve babasından olma ilk kardeşi idi. Kusây, oğlu Abdülmenâf'a kavminle beraber senin peşinden geleceğim dedi. Kureyş'in kendisine ait olan işlerini ona vasiyet ederek kendisine Dar'ün-Nedve'yi, hicâbe, Livâ, sikâye ve rifâde'yi verdi. Kusay, yaptığı hiçbir işten sorumlu tutulamaz ve karşı çıkılamazdı. Hayatında da, ölümünden sonra da, onun emir-

(1) İmtâ'ul-Esmâ: c.1. s. 387-388

kendisine ait olan işlerini ona va siyet ederek kendisine DaFün-Nedve'yi, hicâbe, liv â , sikâye ve ri- fade'}û verdi. Kusay, yaptığı hiçbir işten sorumlu tutulamaz ve karşı çıkdamazdı. Hayatmda da, ölümünden sonra da, onun emir-

(1) tm ta'ul-Esm â: c .l. s . 387-388

leri Kureyş'in dini gibiydi. Kusay ölünce, onun işlerini çocukları yürüttü ve aralarında hiçbir anlaşmazlık olmadı. Abdülmenâf ölünce, çocukları ile amcaları Abdü'ddâr'ın çocukları arasında bu mevkiler için bir anlaşmazlık başladı. Bu anlaşmazlıktan dolayı Kureyş ikiye bölündü ve az kalsın aralarında savaş çıkacaktı. Ancak sonunda, sulh yaparak bu mevkileri paylaştılar. Sikâye ve rifâde (hacılara su ve yiyecek dağıtma işi) Abdulmenâf oğullarında kaldı. Dar'ün-Nedve, livâ (sancak) ve hicâbe (Kâbe'nin örtüsü ve hizmeti) de Abdü'ddâr oğullarında kaldı..."[1]

Bu paylaştırma, yukarıda da görüldüğü gibi cahiliye adeletlerine ve onların dinlerine göre idi. Haşim oğullarından olan Rasûlullah'ın (s.a) Kâbe'nin anahtarlarını Osman İbn Talha'ya iâde etmesi, İslâm'a ters düşen Mekke adetlerine dayanmıyordu. Çünkü Rasûlü Ekrem, diğer bütün kötü adetlerin ayaklarının altında olduğunu ilân etmişti.

Biz, Rasûlullah'ın (s.a) yapmış olduğu bu işin, Allah katından olduğunu biliyoruz. Çünkü Allah Teâla, Peygamberi'nin (s.a) bu amelini ikrâr etmiştir. Allah Teâla'nın irâdesi, beyti'nin nöbetçiliğinin kullarından Osman İbn Talha'da kalmasını dilemiştir. Rasûlullah'ın (s.a) belirlediği bu emir, tam onbeş asır boyunca değişmemiştir. Sikâye (hacılara su dağıtma) işine gelince, bu iş, Abbas İbn Abdulmuttâlib'in kızı ve Reşid'in (Abbasi sultanı) karısı Zübeyde Hatun tarafından resmi bir müesseseye dönüştürülmüş, zemzem suyu hacılara yeterli olmayınca, bu hanım tarafından Taif'ten, Mekke'ye kadar uzanan bir su kanalı projesi gerçekleştirilmiştir.

Bu dersten, İslâmi hareketin en kuvvetli olduğu dönemlerde bile, İslâmi anlayışa ters düşmeyen ve toplum tarafından benimsenmiş bazı adetleri sürdürebileceğini anlıyoruz. Fakat bunun dışında kalan, müslümanların ve İslâm cemaatinin menfaatlerine ters düşen İslâm dışı adetleri kaldırmak da İslâm devletinin ilk planda uygulamaya koyması gereken bir yükümlülüktür.

Rasûlullah (s.a) başlangıçta Kureyş'in livâsını da (sancağını) muhafaza etmiştir. Hatta bu sancak Uhud'ta, Musâb İbn Umeyr El-Abderi (r.a) tarafından taşınmıştır. Fakat sonraları bu sancaktan vazgeçilmiş ve Kureyş'in diğer iyi adetleri gibi ebediyet çerçevesi içerisine alınmamıştır. Çünkü müslümanların sancağı, bütün yeryüzünü kaplayacak ve bütün ufuklarda dalgalanacaktır.

(1) Er-Rahiyk El-Mahtum: s. 37

Fakat sonraları bu sancak tan vazgeçilmiş ve K u r^ ş'in diğer iyi adetleri gibi ebediyet çerçe vesi içerisine alınmamıştır. Çünkü m üslüm anlann sancağı, bü tün yeryüzünü kaplayacak ve bütün ufuklarda dalgalanacaktır.

(1) Er-Rahiyk El-Mahtum: 8.37

Bu sancak belli bir kişiye veya belli bir kabileye has kılınamaz. Beyt'ül Haram'a gelince; buranın hizmetinin Ebi Talha oğullarında kalmasında hiçbir sakınca yoktu. Günümüze kadar da onların elinde kalmıştır. On yıl önce, son Kâbe hizmetçisinin vefâtı duyurulmuş ve onun bu hizmetini oğlu devralmıştır. Kıyamet gününe kadar da böyle devam edecektir. Çünkü Rasûlullah (s.a) Osman İbn Talha'ya: "Bu anahtarı al, ebediyyen sizde kalsın. Bu anahtarı sizden ancak zâlim olanlar alır" buyurmuştur.

Bu bölümün sonunda özet olarak diyoruz ki: Müslümanlar en kuvvetli oldukları ve istediklerini yapmalarını engelleyebilecek bir tek şahsın bile bulunmadığı zamanlarda, kendilerinden önce hüküm süren devletin, İslâm'a ters düşmeyen iyi adetlerini uygulamaya devam etmişlerdir.

Dördüncü olarak: Rasûlullah (s.a), işin hemen başında Kureyş'i affettiğini bildiren, meşhur hutbesini ilân etmiştir:

"Ey Kureyş cemaati! Şimdi size ne ile muâmele edeceğimi sanırsınız?" diye sordu. Rasûlü Ekrem'in ne derece merhametli ve âlicenâb olduğunu bilen Kureyş müşrikleri hep bir ağızdan: "Hayır umarız, sen kerim bir kardeşsin ve kerim bir kardeşimizin oğlusun!" dediler. Rasûlü Ekrem Efendimiz: "Yusuf'un kardeşlerine dediği gibi, ben de size: Artık bugün size geçmişten dolayı bir kınama yoktur. Allah size mağfiret ediyor. O merhametlilerin en merhametlisidir, derim. Haydi gidiniz, serbestsiniz" buyurdu."

Sonra, açık olarak, İslam'ın hükümlerini ilân etti ve hemen uygulamaya koydu. Çünkü Rasûlullah (s.a), artık bu hükümleri uygulama gücüne sahipti. Şimdi bu hüküm ve prensipleri görelim:

1. Devletin müslüman olduğunun ilânı: "Vâdine bağlı kalıp, vâdini yerine getiren Allah'a hamd olsun, O kuluna yardım etti. Ordusunu aziz ve üstün kıldı ve aleyhimizde toplanan bütün düşmanları yalnız başına hezimete uğrattı."

2. Kan davaları gibi cahiliye adetlerinin kaldırılması: "İyi biliniz ki, bütün cahiliye görenekleri, bütün faiz, mal ve kan davaları bu gün şu iki ayağımın altındadır. Yalnız, Kâbe hizmeti ve hacılara su dağıtma işi bunların haricindedir."

3. Cahiliye bağlarını ortadan kaldırmak: "Allah sizden cahiliye gururunu, babalarla, soylarla büyüklenmeyi gidermiştir.

kaldırılması: **“İyi biliniz ki, bütün cahiliye görenekleri, bütün faiz, mal ve kan davalan bu gün şu iki ayağınım altındadır. Yalnız, Kâbe hizmeti ve haalara su dağıtma işi bunlarm haricindedir.”**

3. **CahiHye bağlarını ortadan kaldırmak: “Allah sizden ca-**

biliye gururunu, babalarla, soylarla büyüklenmeyi gidermiştir.

Bütün insanlar Âdem'den, Âdem ise topraktan yaratılmıştır. Allah katında en değerliniz, O'na karşı gelmekten en çok sakınanınızdır!"

4. Kâbe'nin hürmeti: "Rasûlullah (s.a.): "Allah gökleri ve yeryüzünü yarattığı gün Mekke'yi haram kılmıştır. Mekke, Allah'ın haramı ile haramdır. Ne benden önce, ne de benden sonra olacak hiç kimseye helâl değildir. Bana da ancak günün bir saatinde helâl kılınmıştır. Bu bölgedeki hayvanlar avlanmaz, ağaçları kesilmez, otları ve çalıları sökülmez, yerde bulunan kayıp malı da kimseye helâl olmaz, ancak sahibini bulacak kişiye verilir" buyurmuştur. Bunun üzerine Abbas (r.a): "Ya Rasülallah! Ancak "İzhir"(*) buna dahil olamaz, çünkü o kabirler ve çiçekleri için gereklidir" dedi. Bunun üzerine Rasûlü Ekrem bir müddet sustuktan sonra: "İzhir bunun haricindedir. O size helâldir" buyurdu.

5. Kadınlar hakkında: "İyi bilinizki Allah, her hak sahibine hakkını vermiştir. Artık bundan böyle vârise vasiyyet yoktur. Çocuk firâşındır, zâni'ye ise haybet ve mahrumiyet düşer.(**) Kocasının izni olmadan, hiçbir kadının malından başkasına vermesi

(*) İzhir: Güzel kokulu bir bitkidir.

(**) Bu hadis şu olay üzerine söylenmiştir:

Utbe İbn Ebi Vakkas, kardeşi Sâd İbn Ebi Vakkas'a bir vasiyetinde: "Zema'nın cariyesinin doğurduğu çocuk (ki, Abdurrahman'dır) benim gayr-i meşru münasebetimden dünyaya gelmiştir. Bu benim oğlumdur. Bu çocuğu Zem'a'nın elinden almanı ve nesebinin bana ilhâkını isterim" demişti. Sad İbn Ebi Vakkas kardeşinin bu vasiyyetini yerine getirmek için Mekke'nin fethi gününde Abdurrahman'ı "Bu benim kardeşimin oğludur" diyerek almak istemiş, fakat Zem'a'nın asıl oğlu Abd: "Hayır, bu çocuk benim kardeşimdir, bunu babamın cariyesi doğurmuştur, babamın firaşından dünyaya gelmiştir" diyerek çocuğu vermemiştir. Sonra her iki tarafta bu davayı Rasûlullah'a (s.a) iletmişler. Rasûlü Ekrem de her iki tarafın iddiasını dinledikten sonra Abd İbn Zemâ'nın lehine hükmedip: "Çocuk firâşindir, zaniye ise haybet ve mahrumiyet düşer" buyurmuştur.

Teorik ve pratik olarak İslâm hukukunda şerî hüküm böyle olmakla beraber, Rasûlü Ekrem, zina mahsülü olduğu iddia edilen bu çocuğun simasında, zani olduğu iddia edilen Utbe İbn Ebi Vakkâs'a bir benzerlik gördüğünden, muhterem zevceleri Sevde hazretlerine Abdurrahman'dan ihticab etmelerini emretmiş, o da ölünceye kadar Abdurrahman'a görünmemiştir.

Sevde'ye ihticab ile emr olunmasına gelince: Sevde hazretleri Zem'â'nın kızı idi. Babasının cariyesinin doğurduğu bu zina mahsülü çocuk, zahire göre Sevde'nin kardeşi oluyordu. Fakat çocuğun zani'ye benzemesi bu zahiri hali tekzib eder mahiyetteydi. Bu cihetle Rasûlü Ekrem ihtiyaten Sevde'ye ihticab ile emir buyurmuştu.

(Bu kısmı, 5. maddede geçen hadise açıklık getirmek için Buhari'den iktibas ettim. Mütercim T. Akarsu.)

Zem’â’nın kızı idi. Babasuun cariyesinin doğurduğu bu zina mahsülü çocuk, zahire göre Sev- de'nin kardeşi oluyordu. Fakat çocuğun zani'ye benzemesi bu zahiri hali tek- zib eder mahiyetteydi. Bu cihetle Rasûlü Ekrem ihtiyaten Sevde’ye ihticab ile emir buyurmuştu.
(Bu kısım, 5. maddede geçen hadise açıkhk getirmek için Buhari’den iktibas ettim. Mütercim T. Akarsu.)

helâl değildir."

6. Yeni bir rabıtanın ilan edilmesi: "Müslüman, müslümanın kardeşidir. Müslümanlar kardeştir. Müslümanlar başkalarına karşı yekvücudturlar. Müslümanların kanı birbirine denktir. Uzak da olsa, yakın da olsa, kuvvetli de olsa zayıf da olsa bütün müslümanlar tek bir ümmettir. Her halukarda birbirlerine yardımcı olurlar."

7. Diğer taifeler hakkında bazı hükümler: "Bir kafir için, bir müslüman öldürülemez. Ahid sahibi olan bir kimse ahdinde olduğu sürece öldürülemez. Aralarında ihtilaf olan iki millet birbirine varis olamaz."

8. Bazı iktisadi hükümler: "Kimse zekât mallarını toplayarak kendi hesabına sarf edemez. Müslümanların sadakaları da ancak evlerinde ve avlularında alınır."

9. Nikâh hakkında: "Hiçbir kadın, teyzesi veya halası üzerine nikah edilemez."

10. Hüküm hakkında: "Davacı (müddei) için delil, davalı (suçu inkar eden) kişi için de yemin gereklidir."

11. Mahrem hakkında: "Hiçbir kadın yanında mahremi olmaksızın üç gün yola sefer edemez."

12. İbadetler hakkında: "İkindi ve sabah namazlarından sonra namaz kılınmaz. Sizleri, Fıtır (Ramazan) ve Kurban bayramlarında oruç tutmaktan men ediyorum."

13. Elbise hakkında: "İçinizden hiç kimse, bacaklarını diker bir vaziyette otururken sadece tek bir elbiseyle örtünüp, avretini gökyüzüne belli etmesin.[1]

Hutbe'nin nihayetinde, cahiliye varlığı sona erdirildi ve hüküm İslâm'ın oldu.

Rasûlullah'ın (s.a) Mekke'de bulunduğu süre içerisinde, iki

(1) Makrizi bu hutbeyi İmtâ'ül-Esmâ adlı kitabının: c.1 s.387'sinde zikretmiştir. Buradaki bütün hükümler fetih günü yapılan hutbede söylenmese bile; Sahih hadislerle Rasûlullah'tan (s.a) sabittirler.

zikretmiştir. Buradaki bütün hükümler fetih günü yapılan hutbede aüylenınese bile; Sahih hadislerle Rasûlullah'tan (s.a) sabittirler.

şerî hüküm tenfiz edildi.

Bunlardan ilki, Beni Bekir'den öldürülmüş olan bir kişinin diyetiydi. Rasûlü Ekrem: "Bu kişiyi öldürdünüz. Vallahi, bunun hakkını alacağım. Bundan böyle her kim öldürülürse, onun ailesinin şu iki şeyi seçmeye hakları vardır. Ya ölülerinin kanını taleb ederler (kısas yapılır), ya da kan pahasını taleb ederler (diyet ödenir)" buyurdu. Sonra Huzâa'ya, ölünün diyetini vermelerini emretti. Huzâa da diyet olarak yüz deve verdi. Bu; İslâm'da Rasûlullah'ın (s.a) verdirmiş olduğu ilk diyettir.

İkincisi, Mahzûmi kabilesinden, hırsızlık yapan bir kadının olayıdır. Bu olay, İslâm Devleti için ilk imtihandı. Mahzûm oğulları, üstün tabakadan, seçkin insanlardı. Kadına had cezasının uygulanmaması için araya aracılar koydular. Rasûlullah'ın (s.a) en sevdiği insanlardan biri olan Usâme İbn Zeyd (r.a) bile Rasûlullah'a (s.a) gelerek had cezasının uygulanmaması için şefaat talebinde bulundu. Rasûlullah'ın (s.a), Usâme'ye verdiği cevap çok sertti:

"Ey Usâme! Allah'ın koymuş olduğu had cezası için şefaat mi taleb edersin!" buyurdu. Sonra da sözüne devam ederek, milletlerin ve kavimlerin helâk oluş sebeblerini beyan ederek:

"Sizden önce gelmiş olanlar; içlerinde saygın bir kişi hırsızlık yaptığında onu bıraktıkları, zayıf bir kişi hırsızlık yaptığı zaman da ona had cezası uyguladıkları için helâk olmuşlardır." buyurdu.

Sonra da, bir mesele hakime ulaştıktan sonra, kimsenin, Allah'ın koymuş olduğu had cezasını kaldıramayacağını ilan ederek:

"Allah'ın adına yemin ederim ki; eğer Muhammed'in kızı Fatıma hırsızlık yapsaydı, elini keserdim" buyurmuştur.

Günümüzün İslâmî hareketi, yöneticileri ile tabanı oluşturan fertleri arasında adaletle hükmetmediği için helâk olmakta ve hezimete uğramaktadır. Kendi safları içerisinde hakkı söylemeye çekinen bir hareket, diğer insanlara karşı hakkı ilan edemez ve savunamaz. Başarı veya hezimete hüküm vermenin mizanı, bu büyük külliyedir. Yöneticilerin hüküm verirken bütün fertlere eşit davranmaları zor bir imtihandır. Bu uygulanabildiği zaman, diğer insanlara karşı hak savunulabilir ve ilan edilebilir.

Rasûlullah'ın (s.a), kanlarını mübah kıldığı kimselere gelince, ki bunlar altı kişidir. Bunların çoğu mürted veya Rasûlullah'a (s.a) gerek hicvederek, gerekse fiili olarak aşırı düşmanlık eden kişilerdi. Bunlardan yarısı öldürülmüş, yarısı da ölümden kurtul-

davranmaları zor bir imtihandır. Bu uygulanabildiği zaman, ğer insanlara karşı hak savımulabilir ve ilan edilebilir.

RasûluUah'ın (s.a), kanlarım mübah kıldığı kimselere gelince, ki bunlar altı kişi^r. Bunlann çoğu mürted veya Rasûlullah'a (s.a) gerek hicvederek, gerekse fiili olarak aşın düşmanhk eden ki şilerdi. Bunlardan yansı öldürülmüş, yan sı da ölümden kurtul-

muştu. Rasûlü Ekrem, isteksiz olduğu halde Hz. Osman'ın, Abdullah İbn Sâ'd hakkındaki aracılığını kabul etmişti. Müslümanların Abdullah'ı öldürebilecekleri bir zamanda Abdullah ölümden kurtulmuş, sonra müslüman olmuş ve müslümanlara çok yararlılıkları dokunmuştur. Abdullah'ın kurtulması, Hz. Osman'ın aracılığıyla olmuştur. Hz. Osman ki, meleklerin bile kendisinden haya ettikleri bir kişidir. Rasûlü Ekrem de kendisinden haya ediyor ve onun hakkında: "Meleklerin bile haya ettiği kişiden ben nasıl haya etmeyeyim" buyuruyordu. Bu yüzdendir ki, Rasûlü Ekrem, üç kere Hz. Osman'ın aracılığına rıza göstermiştir.

Bu olay, kerim bir sahabeye karşı, kerim olan peygamberin, gayet kerimâne bir tutumudur. Bu olaydan alınacak bir çok ibretler vardır. İlan etmiş olduğu bir planın değiştirilmesi pahasına, komutan, askerinin itibarını yükseltmektedir. Hz. Osman'ın (r.a), Rasûlullah'ın (s.a) katında değeri çok büyüktür. Hudeybiye günü ölüm üzerine yapılan biât, Hz. Osman'ın ölüm haberinin gelmesiyle onun intikamını almak için yapılmıştır. İşte bugün de, Hz. Peygamber'in muvafakatı olmasa, ölümden kurtulamıyacak olan bir mürted için aracılık yapıp, Rasûlullah'tan (s.a) şefaat istemektedir.

Bir sahabinin, "Ya Rasülallah! Onu öldürmemiz için niçin işaret etmediniz" sözü üzerine, Rasûlü Ekrem'in: "Bir peygamber işaretle öldürmez!" cevabını vermesi; ne pahasına olursa olsun, insanlara karşı hilekar ve aldatıcı muameleyi tasvib etmeyen Peygamberlik şerefine delalet etmektedir.

Ahde vefa, bir müslüman için çok değerlidir. Müslüman bir kişinin şerefi de, İslâmî hareket için çok değerlidir. Allah Teala'nın koymuş olduğu hadler tüm İslâm ordusu için çok değerlidir. Bu değerler arasındaki dengeyi muhafaza etmek ise hepsinden daha önemlidir.

Görüyoruz ki, Rasûlullah (s.a), hırsızlık yapan Mahzumî bir kadın için, Usâme İbn Zeyd'in aracılığını reddetmiştir. Öte yandan, bir mürtede verilecek olan had cezasında Osman İbn Affan'ın aracılığını kabul etmiştir. Lakin bu olayda, söz konusu kişinin Mekke'ye iltica etmesiyle husule gelen bir şüphe söz konusudur. Hırsızlık olayında ise şüphe söz konusu değildir ve olay İslâm devletinin hükmü altında cereyan etmiştir. Şüpheler oluştuğu zaman, had cezaları ortadan kalkar.

Yeryüzünde Allah'ın devletini kurma yükümlülüğünü taşıyan İslâmî hareket, ne pahasına olursa olsun, Allah'ın kanunları-

ceröyan etmiştir. Şüpheler oluştuğu **za** man, had cezalan ortadan kalkar.

Yeıyüzünde **Allah'ın** devletini **kurma yükümlülüğünü taşı yan** İslâmî hareket, **ne** pahasma **olursa olsun, Allah'm kanunlan-**

nı ameli olarak uygulama yükümlülüğünü de taşımalıdır. Boyunlarında büyük kötülükleri ve cinayetleri taşıyan, yeryüzünün azgın canileri, ihanetleri ve kalleşlikleri sabit olduğu zaman duyguları gözetilmeksizin cezalandırılmalıdır. İslâm saflarının içinde de suç işlenmemesi veya hata yapılmaması söz konusu değildir. Aslında hataların yapılmaması gariptir. Çünkü insan, yapısı itibariyle hatalara gebedir.

"Eğer günah işlemeseydiniz, Allah sizleri götürür ve yerinize, günah işleyip Allah'a istiğfar eden, Allah'ın da kendilerine mağfiret ettiği başka bir kavim getirirdi."[1]

Bundan daha garip olan, hatanın büyük günahlarda ve had cezasını gerektiren şeyler üzerinde yapılması, ceza müessesesine karşı gevşek davranmak ve hükmü kuvvetliye değil de, zayıfa uygulamaktır. İşte İslâmî hareket için ayırıcı nokta burasıdır. Kendi safları içerisinde adaleti sağlamaktan aciz olan bir İslâmî hareket, başkaları üzerinde adaleti hiç sağlayamaz... Tabanı oluşturan fertler ile yöneticiler arasında güvensizliği doğuracak en büyük sebeb budur. Hareket içerisinde adaleti sağlayamayan yönetimin, müslüman gençlerin şüphelerine ve tenkidlerine hedef olması kaçınılmazdır.

Müşrik liderlerin İslâm'ı kabullenişi:

Düşman ordusu liderlerinin, düşmanlarının dinine girmesi olayı, İslâm tarihinden başka hiç bir milletin tarihinde görülmemiştir.

Düşman ordusunun üç büyük lideri, Safvan İbn Ümeyye, İkrime İbn Ebi Cehil ve Süheyl İbn Amr; bunlardan her birinin İslâm'a girişi davanın tarihi için büyük bir iftihardır.

İkrime ki; amcasının oğlu Halid (r.a) kendisini İslâm'a davet ettiği zaman: "Müslüman olmadık benden başka bir tek kişi bile kalmasa yine Muhammed'e ittiba etmem" demiş ve Mekke müslümanlar tarafından fethedilince, geri kalan ömrünü geçirmek için Yemen'e kaçmıştı. Gelişen olaylar onu dehşete düşürmüş; karısının da peşisıra Yemen'e geldiğini görünce, onun da kaçtığını sanmıştı. Fakat şimdi karısı karşısına dikilmiş, onu, Muhammed İbn Abdullah'ın (s.a) emânına davet ediyordu. İkrime, Muhammed'in

(1) Bu hadisi, İmâm Ahmed, İbn Abbas'tan; Müslim de Ebi Hüreyre'den rivayet etmişlerdir.

kansı karşısma dikilmiş, onu, Muhammed İbn Abdullah'ın (s.a) emânına davet ediyordu. îkrime, Muhammed'in

(1) Bu hadisi, İmâm Ahmed, İbn Abbas'tan; Müslim de Ebi Hüreyre'den rivayet etmişlerdir.

(s.a) ahde vefâsını ve kalleşlikten ne kadar nefret ettiğini bildiği için, bu davete icabet ederek, Mekke'ye dönmüştü.

Safvan İbn Ümeyye'nin İslâm'a davet edilişi de aşağı yukarı aynı şekildeydi. Arkadaşı Umeyr İbn Veheb peşinden giderek, Muhammed'in (s.a) kendisine emân verdiğini anlatmış ve onun Mekke'ye geri dönmesini sağlamıştı.

Süheyl'e gelince, evine kapanıp Rasûlullah'tan (s.a) emân beklemeye başlamış, Rasûlü Ekrem de kendisine emân vermişti.

Bu üç liderin kaçması veya saklanması gayet normaldi. Çünkü üçü de verilen ilk emânı kabul etmemiş ve İslâm ordusuna karşı savaşmışlardı. Kılıçtan başka hiçbir şeyle Muhammed'in karşısına çıkmayız, diyerek, düşmanlıklarını ilan etmişlerdi. Fakat Rasûlullah'ın (s.a) savaş sayfasını kapatmak arzusu gayet açıktı. Bu yüzden, kendilerine savaş açmış bu üç lidere hiç tereddüt etmeksizin emân verdi. Ve bu emânı onlara, kadınları, çocukları ve arkadaşları taşıdı.

"Ümmü Hakim, Yemen'e kaçan kocası İkrime için, Rasûlü Ekrem'den emân dilemiş. Rasûlullah da (s.a) kendisine emân vermişti. Bunun üzerine Ümmü Hakim, Yemen'e gitti ve kocasını Mekke'ye dönmeye ikna etti. İkrime ile Ümmü Hakim, Mekke'ye yaklaştıklarında, Rasûlü Ekrem, ashabına: "İkrime İbn Ebu Cehil, mümin bir muhacir olarak size geliyor. Onun atalarına sövmeyin, çünkü ölüye sövmek ona ulaşmadığı gibi, hayatta olan yakınlarına da eziyet verir!" buyurdu. Rasûlü Ekrem uzaktan İkrime'nin gelişini görünce sevinçle ayağa fırladı. İkrime, tesettürlü olan hanımıyla birlikte onun önünde durarak: "Ya Muhammed! Bu kadın, senin bana emân verdiğini söyledi" dedi. Rasûlü Ekrem: "Doğru söylemiş. Sen emân altındasın" buyurdu. Bunun üzerine İkrime müslüman oldu."[1]

İslâm tarihinde unutulmayan kadınların başta gelenlerinden biri de Ümmü Hakim'dir. Kadınlar, erkeklere nazaran çok daha fazla duygusal hareket ettiği, sevgi ve nefret duygularını çok daha fazla taşıdıkları halde, hikmeti ile cehaletini yenebilmiş, bununla da kalmayıp kocasını müslüman olmaya ikna etmeyi kendine vazife edinmiştir. Kocasının müslüman olmasını dileyerek, onu, Rasûlullah'ın (s.a) emânına davet etmek için Yemen'e kadar uzun bir yolu kateden bu kadının kendine olan güveni takdire şayandır. Ümmü Hakim'in babası Haris İbn Hişâm, amcası Ebu Cehil, koca-

(1) İmtâ'ul-Esmâ: c.1. s. 392

Kocasmm müslüman olmasım dileyerek, onu, RasûluUah'm (s.a) emânma davet etmek için Yemen'e kadar uzun bir yolu kateden bu kadınm kendine olan güveni takdire şayandır. Ümmü Hakim'in babası Haris İbn Hişâm, amraaı Ebu Cehil, koca-

(1) İmtâ'ul-Esmâ: c .l. s. 392

sı da Ebu Cehil'in oğlu İkrime'dir. İslâm'a karşı çok şiddetli bir düşmanlık besleyen, Muhammed'e karşı kin ve nefret taşan böyle bir ortamda yetişmiş olmasına rağmen bunların hepsini aşabilmiş, büyük bir davetçi olarak uzun mesafeler katedip, kocasını Rasûlullah'ın (s.a) huzuruna kadar getirmiş ve müslüman olmasına vesile olmuştur.

Nübüvvet medresesinin iyilik, güzellik ve azametini tavsif etmek çok güçtür. Öyle ki, Rasûlü Ekrem, müslümanlara İkrime'nin önünde Ebu Cehil hakkında ileri geri konuşmamayı emretmiştir. Müslümanlar Ebu Cehil'den gördükleri ezâyı başka hiçbir kafirden görmedikleri halde ve ona karşı çok büyük bir nefret duydukları halde, Rasûlü Ekrem vermiş olduğu bir emirle bu sayfayı kapatmış ve bunu müslüman olan İkrime'ye ihtiram olarak yapmıştır. Müslümanlar bu ümmetin Firavn'ı olan Ebu Cehil'e karşı duydukları kin ve nefreti gizleyebilirlerdi, ama, son lahzaya kadar İslâm'a ve müslümanlara karşı savaşmış olan bir insana sevgi gösterisinde bulunmaktan tamamen acizdiler. Fakat, Ebu Cehil'in İslâm'a karşı yaptığı savaş ve eziyetlerin bütün tarihini kalbinde taşıyan ve yeryüzünün en değerli insanı olan Hz. Peygamber (s.a), müslüman olan İkrime'ye karşı tam ve samimi bir sevgi gösterdi. Onu daha görür görmez sevinçle yerinden sıçradı. Kendisine karşı yapmış olduğu bunca savaşlardan sonra, Rasûlullah'ın (s.a) kendisini bu şekilde karşılaması, İkrime'nin üzerinde çok büyük bir etki bıraktı. İkrime bu muamele karşısında utancından erir gibi oldu, buna rağmen müslüman olduğunu ilan etmeden önce, kendini frenleyerek, Rasûlullah'ın (s.a) kendisine emân vermiş olduğundan emin olmak istedi. Bu emânı aldıktan sonra da müslüman oldu.

İşte böyle bir muameleyi ancak azimet sahibi peygamberler ve bilahere onların efendisi olan Rasûlü Ekrem gösterir.

Bu olay sadece bir ders değil, bir terbiye medresesi mesâbesindedir. Olay, bütün İslâm ordusunun önünde cereyan etmektedir. Bu olaydaki ibret üç nokta üzerinde görülmektedir: Tarihte İslâm'ın en büyük düşmanı olan Ebu Cehil'e karşı duyulan kin ve nefret hislerinin, onun İslâm için gelen oğlu İkrime'ye ikramen gizlenmesi ve frenlenmesi, İkrime gibi bir İslâm düşmanını İslâm'a geldiği için ayağa kalkarak, hatta sevinçten sıçrayarak karşılamak ve İkrime gibi birinin müslüman oluşuna sonsuz bir sevinç duymak.

İkrime gibi, İslâm'a ve müslümanlara karşı amansız savaşlar

Ebu Cehil'e karşı duyu lan kin ve nefret hislerinin, onun İslâm için gelen oğlu î l^ m e 'ye ikramen gizlenmesi ve frenlenmesi, ikrime gibi bir İslâm düşma nım İslâm'a geldiği için ayağa kaltmrak, hatta sevinçten sıçraya rak karşılamak ve ikrime gün birinin müslüman oluşuna sonsuz bir sevinç duymak.

ikrime giln, İslâm'a ve müslümanlara karşı flman.«nz savaşlar

veren birine, müslüman olmadan önce emân verilmiştir. Böylece İkrime, zillete ve acze düşmeden, İslâm dinine girmiştir. İkrime, Rasûlullah'tan (s.a) emân aldıktan sonra Mekke'yi terkedebilirdi veya bu emânla belirli bir müddet müşrik olarak Mekke'de yaşayabilirdi. Fakat o, hiçbir zorlama veya baskı olmaksızın İslâm'a girmeyi tercih etti. Rasûlü Ekrem de ona karşı duyulan bütün kin ve nefreti ortadan kaldırdı. İlk önce emân altında bulunan, sonra da müslüman olan bu zata ihtiramen, Ebu Cehil gibi bir Allah düşmanı aleyhinde konuşmayı da yasakladı.

Rasûlullah'ın (s.a) muamelesini daha açık ve net bir şekilde ortaya koyan olay, Safvan İbn Ümeyye'nin iki aylık emân istemesi ve buna karşılık Rasûlullah'ın (s.a) ona dört aylık süre tanımasıdır. Safvan'ın müslüman oluşu çok gecikmiş ve Safvan, Hüneyn savaşına müşrik olarak katılmıştır.

Hiç şüphe yok ki, bu liderlere karşı yapılan muamele özel ve istisnai bir muameledir. Aslında muharib olan bir kafire emân verilmez. Bunlara emân verilmesinin sebebi, kendilerini İslâm'a ve müslümanlara yaklaştırmak ve sempatilerini kazanmaktır.

Safvan İbn Ümeyye'nin, İslâm'a ve Rasûlüllah'a (s.a) karşı olan kini, başlangıçta o kadar büyüktü ki, Bedir savaşından sonra Muhammed'i öldürmek üzere Hicr'de and içerken, Muhammed'e en azından onun kadar kin duyan en yakın arkadaşı Umeyr İbn Veheb'le bile konuşmamış, Umeyr'in müslüman olduğunu öğrenince onunla konuşmamaya yemin etmişti. Umeyr ise arkadaşı Safvan'dan vazgeçmeyerek, Rasûlü Ekrem'den onun için emân istemiş, emânı aldıktan sonra da peşinden deniz kıyısına kadar gitmiş, ona, amcasının oğlu Muhammed'in (s.a) ne kadar iyi ve insanlara karşı ne kadar merhametli olduğunu, kendisine emân verdiğini anlatarak Mekke'ye dönmesini sağlamıştır. Rasûlü Ekrem, Safvan'ı, müşrik olduğu halde, müslümanların medresesine kabul etmiş ve İslâmi bir ortamda yaşamasını sağlamıştır. Bir müddet sonra havayı elektriklendiren bir olay olmuş, Rasûlü Ekrem, ashabından birini Safvan'a göndererek, savaş masrafları için kullanılmak üzere elli bin dirhem istemişti. Safvan: "Ey Muhammed! Malımı gasp mı ediyorsun?" diye sorunca, Rasûlü Ekrem: "Hayır, sonradan ödemek üzere borç istiyorum" cevabını vermişti. Nitekim Rasûlü Ekrem, Hüneyn'de ele geçirilen sürülerden bir kısmını Safvan'a vermek suretiyle bu borcu ödemiştir.

İkrime'ye yapılan güzel muamele onun hemen İslâm'a girmesine sebeb olmuşsa da, Safvan'ın müslüman oluşu bu olaydan, ya-

Rasûlü Ekrem: "Hayır, sonradan ödemek üzere borç istiyorum" cevabmı vermişti. Nite kim Rasûlü Ekrem, Hüneyn'de ele geçirilen sürülerden kısmı- m Safvan'a vermek suretiyle bu borcu ödemiştir.

İkrime'ye yapılan güzel muamele onun hemen İslâm'a girme sine sebeb olmuşsa da, EaR^an'm müslüman oluşu bu olaydan, ya

ni Huneyn savaşından sonra olmuştur.

Safvan müslüman olurken, Rasûlullah'ın (s.a) güzel bir jest ile borcunu nasıl ödediğini ve bunun onu nasıl etkilediğini belirtmek için, şu sözleri söylemiştir: "Vallahi! Yeryüzünde Muhammed'ten daha fazla nefret ettiğim bir kişi yoktu; fakat borcuna mukabil Huneyn sürülerinden bana vermeye başlayınca yeryüzünde ondan daha fazla sevdiğim bir insan kalmadı."

Sevinçle sıçrayarak karşılanmak ve babası Ebu Cehil aleyhinde konuşmanın yasaklanması nasıl, İkrime'nin kin ateşini söndürüp, müslüman olmasını sağlamışsa; Huneyn sürüleri de aradan iki ay geçtikten sonra Safvan'ın kin ve nefretini giderip, müslüman olmasını sağlamıştır.

Rasûlullah'ın (s.a), Süheyl İbn Amr hakkında ki sözleri de, onun kin ve nefretini gidermeye yetmiştir. Rasûlü Ekrem'in, Süheyl hakkında söyledikleri, Halid İbn Velid (r.a) hakkında söylediklerine benzemektedir. Her ikisi de bu güzel sözlerin neticesinde müslüman olmuşlardır.

Rasûlullah (s.a), Halid için:

"Halid gibi biri İslâm'dan uzak kalıp, onu bilmemezlikten gelemez. Halid, akıl ve irfân sahibi bir kişidir. Bize katıldığı takdirde, onu diğerlerinden üstün tutarız -layık olduğu mevkiye getiririz-" buyurmuştu.

Süheyl için de:

"Kim, Süheyl İbn Amr ile karşılaşırsa, ona kötü gözle bakmasın. Yemin ederim ki, Süheyl akıllı ve şerefli bir insandır. Süheyl gibi biri İslâm'dan uzak kalamaz. O, ibadet etmekte oldukları putların kendilerine hiçbir fayda sağlamadığını anlamış bir kişidir." buyurmuştu.

Bunun üzerine, Süheyl:

"Vallahi o, küçüklüğünde de iyi bir insandı, büyüklüğünde de öyle" demiştir.

Daha sonra, müslümanlarla birlikte Huneyn seferine katılmış ve Cirâne'de müslüman olmuştur.

Rasûlullah'ın (s.a) bu üç müşrik liderine karşı gösterdiği az bir sabır onların İslâm'a girmelerini sağlamıştır. İbn Zubâri'nin de söylemiş olduğu gibi, etleri ve kemikleriyle Rabb'lerine iman ettikten sonra nifak ve şüpheye de düşmemişlerdir.

Böyle büyük şahsiyetler ve karakter sahibi insanlar, belki uzaklara kaçıp İslâm'a kin besleyerek ölebilirler ama, münafıklığı beceremezler. Rasûlü Ekrem'in onlara karşı yaptığı güzel mua-

düşmemişlerdir.

BpyIe büyük şahsiyetler ve karakter sahibi insanlar, bella uzaklara kaçıp İslâm'a kin besleyerek ölebilirler ama, münafikbğı beceremezler. Rasûjü Ekrem'in onlara karşı yaptığı güzel mua

mele, onların böyle bir duruma düşmelerini engelleyip, İslâm saflarına katılmalarını ve bu safların içinde layık oldukları mevkilere yerleşmelerini sağlamıştır. Müslüman olduktan sonra da Allah düşmanlarına karşı savaşan büyük komutanlar olmuşlar ve savaşlarda şehid düşmüşlerdir. Mekke liderlerinden müslüman olmadan ölen tek kişi, Ümmü Hâni'nin kocası Hubeyre İbn Ebi Veheb'tir. Bu adam müslümanlara karşı duyduğu kin ve nefretten vazgeçmemiş, Yemen'e kaçarak orada küfür üzerine ölmüştür. Karısı Ümmü Hâni müslüman olmakla kalmamış, kocası tarafından akrabası olan iki kişinin de İslâm'a girmesine vesile olmuş, fakat kocasını müslüman olmak için ikna edememişti.

Mekke'nin Yaşlıları:

Bunların müslüman oluşları, Hz. Bilâl'in Kâbe üzerinde okuduğu ezânı dinleyip, eleştirmelerinden sonra olmuştur. Kâbe'nin üzerinde Bilâl'in (r.a) ezân okuduğunu gören Cüveyriye binti Ebi Cehil; "Eşhedü Enne Muhammeden Rasûlullah -Muhammed'in Allah'ın elçisi olduğuna şahadet ederim-" sözünü duyunca, Muhammed'i kasdederek: "Yemin ederim ki, senin şanını yüceltti. Şunu da söyleyeyim ki, namazlarımızı kılacağız. Ama, vallahi, sevdiğimiz insanların öldürülmesini istemiyoruz. Muhammed'e gelen peygamberlik babama da gelmişti, fakat o kavmine muhalif olmamak için onu reddetmişti" demiştir.

Attâb İbn Esid de: "Allah'a hamd olsun, babam Esid'i vaktinde öldürdü de, şu sesi işitmemek nimetini ona ihsan etti." diye konuşmuştu.

Hâris İbn Hişam da tepkisini:

"Yazıklar olsun! Keşke bu günü görmeden, Bilâl'in Kâbe üzerinde anırdığını işitmeden ölseydim" şeklinde göstermişti.

Hakem İbn Ebi As ise:

"Camh oğullarının kölesinin, Ebi Talha'nın binasının(*) üstüne çıkması, vallahi çok büyük bir olaydır" demişti.

Süheyl İbn Amr'a gelince, o:

"Eğer bu durum Allah'ın gazabını çekerse onu muhakkak değiştirecektir. Yok eğer bu durumdan razıysa onu ikrâr edecektir" tarzında konuşmuştu.

(*) Ebi Talha'nın binasından kasıt Kâbe'dir. O zamanlar Kâbe'nin hizmetiyle uğraşan Ebi Talha İbn Abdu'ddâr'a nisbeten böyle denilmiştir.

(*) Ebi Talha'nın binasından kasıt Kâbe'dir. O «unanlar Kâbe'nin hizmetqrle uğ raşan Ebi Talha îbn Abdu'ddâr'a nisbeten bt^le denilmiştir.

Ebu Süfyan İbn Harb ise:

"Vallahi ben hiç bir şey söylemem. Şayet bir şey söyleyecek olsam şu çakıllar bile dile gelip, gidip ona (Muhammed'e) haber verirler" diyordu. (Onlar bu şekilde konuşurlarken, Rasûlü Ekrem yanlarına gelmiş ve "Ne konuştuğunuzu biliyorum" diyerek onların sözlerini birer birer anlatmış, bunun üzerine Hâris ile Attâb: "Vallahi, bizim konuştuklarımızı yanımızda bulunanlardan kimse duymamıştı ki, gelip sana söyledi diyelim. Şahadet ederiz ki, sen muhakkak Allah'ın Rasûlü'sün" demişlerdir.)

İşte Mahzûm oğullarının yaşlısı ve Ebu Cehil'in kardeşi olan Hâris ve genç bir delikanlı olan Attâb İbn Esid, İslâm'a böyle girmişlerdir.

Mekke'nin Dili:

Mekke'nin dili ve resmi sözcüsü olan İbn Zubâri, hayatını Muhammed'in (s.a) aleyhinde şiir ve kasideler söyleyerek geçirmiş, Mekke'nin fethinde de Yemen'e kaçmış, Hassân İbn Sabit de ona, meşhur mısrasını göndermişti:

"Buğuz ve kiniyle Necrân'ı karartan bir insanı, Necran'ın her konuda süratle islahından mahrum etme." (Gel ve Necrân'ın ıslâhına katılarak, eskiden yapmış olduklarını telâfiye çalış)

Bu mısra İbn Zubâri'nin duygularını kamçılamış ve kalkıp Mekke'ye gelmişti. Rasûlü Ekrem de onun gelişine ortam hazırlamış ve ashabına: "İşte İbn Zubâri geliyor, yüzünde İslâm'ın nuru vardır" buyurmuştur.

İbn Zubâri'yi zikrederken, diğer bir büyük şair, Kâ'b İbn Züheyr de aklımızdan çıkmıyor: Mekke fetholununca Kâ'b, Taif'e kaçmıştı. Hemen arkasından müslüman olan kardeşi Buceyr İbn Züheyr'in mektubu geldi. Buceyr, Kâ'b'a şu mısralarla sesleniyordu:

"Kâb'a tebliğim olsun:

Boş yere ve bâtıl olarak yerdiğin dine -ki, o din ne Lât'a, ne Uzzâ'ya sadece tek olan Allah'tan başka bir şeye dayanmaz- girip kendini kurtaramaz mısın? Eğer kurtuluş istiyorsan, müslüman ol.

Öyle bir gün vardır ki, o günde ne kurtulabilir, ne de insanlar-

fa, ne Uzzâ'ya sadece tek olan Allah'tan başka bir şeye daya nmaz- gir ip kendini kurtaramazmısın? Eğer kurtuluş istiyorsan, müslüman ol.

Öyle bir gün vardır ki, öğünde ne kurtulabilir, ne de insanlar-

dan kaçabilirsin. Orada ancak kalbi temiz olan müslümanlar kurtulur.

Züheyr'in dini hiç bir şey değildir; bir kıymeti yoktur. Ebi Sülmâ'nın dini de bana artık haramdır."

Bu mektub Kâ'b'a ulaşınca, Kâ'b bulunduğu yere sığmaz oldu. Sanki yerler ve gökler üstüne üstüne geliyordu. Yapacak bir şey bulamayınca Rasûlullah'ı (s.a) methettiği kasidesini söyledi ve içinde bulunduğu bunalımı da kasidesinde zikretti. Sonra yola koyularak Medine'ye geldi, Cüheyne'den tanıdığı bir zatın yanına misafir oldu. Sabah namazı olunca beraber Rasûlullah'ın (s.a) yanına gittiler. Arkadaşı namaz kıldı ve ona Rasûlullah'ı (s.a) göstererek: "Bu Rasûlullah'tır (s.a), yanına var ve ondan emân dile" dedi. Bunun üzerine Kâ'b, Rasûlullah'ın (s.a) yanına gidip, önünde diz çöktü ve ellerinden tuttu. Rasûlü Ekrem onu tanımıyordu. Kâ'b: "Ya Rasülallah! Kâ'b İbn Züheyr tevbe edip, müslüman olarak senden emân istemeye geldi. Onu yanına getirirsem, kendisine emân verir misin?" diye sordu. Rasûlü Ekrem: "Evet, veririm" buyurdu. Bunun üzerine Kâ'b: "Ben Kâ'b İbn Züheyr'im, Ya Rasülallah!" dedi ve emân aldı.

İbn İshâk diyor ki: "Asım İbn Amr İbn Katâde'nin bana anlattıklarına göre: Ensâr'dan bir kişi, Kâ'b'ın üzerine sıçrayarak: "Ya Rasülallah! Müsade buyur, şu Allah düşmanının boynunu vurayım" dedi. Rasûlü Ekrem: "Onu bırak! O küfrünü terk edip, tevbekâr olarak gelmiştir" buyurdu.)[1]

Kâ'b'ın söylemiş olduğu kasidelerden biri şöyledir:

"Rasûlullah'ın bana emân vadettiği haberini aldım. Zaten, Rasûlullah'tan (s.a) ancak af umulur. Çünkü o affedicidir.

Ya Rasülallah! Sana içinde tafsilatiyle bütün bilgiler ve nasihatlar olan Kurân'ı veren Allah seni hidayete eriştirmiştir. Bunun için bizim kusurlarımıza bakma, bize karşı sabırlı ve ağır ol.

Hiç şüphe yok ki, Rasûlullah bir nurdur ve herşey onunla aydınlanır.

O, Kureyş'in iman eden bir grubundan çekilmiş Allah'ın olan güçlü kılıçlarından biridir. O cemaat ki, onlardan biri Mekke'nin göbeğinde, müslüman olunca felah'a erdiklerini ve bütün kötü-

(1) El-Bidaye ve'n-Nihaye: c.4. s. 369

Mekke'nin göbeğinde, müslüman olunca felah'a erdiklerini ve bütün kötü-

(1) £1-Bidaye v«'n-Nihaye: c.4. s. 369

lüklerin üzerlerinden zail olduğunu söylemiştir."

Kureyş'in Kadınları:

Kureyş kadınlarından, Ebu Süfyan'ın karısı Hind binti Utbe, Hâris İbn Hişâm'ın kızı ve İkrime'nin karısı Ümmü Hakîm, Safvan İbn Ümeyye'nin karısı Begüm binti Muazzel, Velid İbn Muğire'nin kızı Fatıma, Münebbih İbn Haccac'ın kızı Hind ve Abdullah İbn Amr İbn As'ın anası, fetihten sonra müslüman olup, Rasûlullah'a biât eden kadınlardandı.

Bu kadınlar, biât etmek için Rasûlü Ekrem'in yanına gittiler. O sırada Rasûlullah'ın (s.a) yanında, kızı Fatıma, iki zevcesi ve Abdulmuttalib oğullarından birkaç kadın vardı. Rasûlü Ekrem, eli hiçbir kadının eline değmeden, onlarla biât etti.(*)

"Biât etmeye gelen kadınların arasında Hind binti Utbe'nin de olduğu görüldü. Hind, Hamza'ya (r.a) yaptıklarından dolayı kıyafetini değiştirerek gelmişti. Kadınlar, Rasûlü Ekrem'in yanına geldiklerinde Rasûlü Ekrem: "Allah'a hiç bir şeyi ortak koşmamanız üzerine sizinle biât ediyorum" buyurdu. Ömer de (r.a), Allah'a hiçbir şeyi ortak koşmamaları üzerine kadınlarla biât etti. Sonra Rasûlü Ekrem: "Hırsızlık yapmamanız üzerine de" buyurdu. Rasûlü Ekrem'in bu sözü üzerine Hind: "Ebu Süfyan çok cimri bir adamdır. İhtiyacımı karşılamak için haberi olmadan onun malından alamaz mıyım?" diye sordu. Karısının bu sözünü duyan Ebu Süfyan: "Bütün aldıkların sana helâldir" dedi. Ebu Süfyan'ın bu sözü üzerine Rasûlullah (s.a) güldü ve konuşan kadının Hind olduğunu anlayarak: "Sen Hind değil misin?" diye sordu. Hind: "Evet, Ey Allah'ın Peygamberi, geçmişte yaptıklarımızı af buyur" dedi. Rasûlü Ekrem de: "Allah yaptıklarınızı affetmiştir" buyurdu. Sonra sözüne devamla: "Zina yapmamanız üzerine de" dedi. Hind: "Hür bir kadın da zina yaparmıymış?" dedi. Rasûlü Ekrem sözüne devamla: "Çocuklarınızı öldürmemeniz üzerine de" buyurdu. Hind: "Onları biz küçükken büyüttük, siz de büyüdüklerinde onları Bedir'de öldürdünüz. Onun için siz ve onlar bunu daha iyi bilirsiniz" dedi. Hind'in bu sözü üzerine, Ömer (r.a) gülmekten ye-

(*) Kadınlarla biât birkaç defa yapılmıştır. Rasûlü Ekrem Medine'ye hicret buyurduğunda da kadınlardan aynı şartlarla biat almıştır. Bu biâtler kah sözle, kah Rasûlü Ekrem'in elini batırdığı bir su kabına kadınların da ellerini batırmaları suretiyle olmuştur. Hz. Aişe'den gelen rivayete göre, kadınların hiçbir biâtı musafaha ile olmamıştır. (Sahih-i Buhari.) Mütercim T. Akarsu.

iyi bilirsiniz" dedi. Hind'in bu sözü üzerine, Ömer (r.a) gülmekten ye

(*) Kadınlarla biât birkaç defa yapılmıştır. Kasûlü Ekrem Medine'ye hicret bu yurduğunda da kadınlardan aym şartlarla biat almıştır. Bu biatler kah sözle, kah Rasûlü Ekrem'in elini batudığı bir su kabına kadınlann da ellerini baür- malan suretiyle olmuştur. Hz. Aişe'den gelen rivayete göre, kadınlann hiçbir biâtı musafaha ile olmamıştır. (Sahih-i Buhari.) Mütercim T. Akarsu.

re yattı. Rasûlullah'da (s.a) tebessüm ederek sözlerine devam etti: "Başkalarından sahip olduğunuz çocukları iftira ile kocanıza isnad edip bühtan getirmemeniz üzerine de" buyurdu. Hind: "Allah'a yemin ederim ki, böyle bir bühtân getirmek çok kötü ve çirkin bir iştir. Sen bize ancak doğruluğu ve güzel ahlâkı emredersin" dedi. Rasûlü Ekrem: "Güzel ve iyi emirlerimde bana isyan etmemeniz üzerine de biât istiyorum" buyurdu. Hind : "Vallahi, senin bu meclisine otururken, içimizde zerre kadar sana isyan etmek düşüncemiz olmamıştır" dedi.(**)

Biat yapıldıktan sonra evine dönen Hind: "Şimdiye kadar sana aldanıyorduk" diyerek, putunu kırmaya başladı."(1)

İşte Mekke, yaşlısıyla genciyle, kadınıyla erkeğiyle toptan İslâm'a veya Rasûlullah'ın (s.a) emânı altına giriyordu. Hz. Peygamber (s.a), Kureyş için arzuladığı büyük hedefini gerçekleştirmişti: "Bugün merhamet günüdür. Bugün Allah'ın Kureyş'i aziz kıldığı bir gündür..."

Kureyş'in izzeti, bölük bölük Allah'ın dinine girişi idi. Rasûlullah (s.a) siyasi dehasıyla hem Kureyş'in yok olmasına neden olacak bir katliamı önlemiş, hem de bütün Kureyş'in İslâm'a girmesini sağlamıştı. Bu olayı, askeri güçle tekamül eden siyasi cihad olarak telakki edebiliriz. Çünkü caydırıcı bir askeri kuvvet sergilenerek düşmanın maneviyatı kırılmış ve siyasi hedefler gerçekleştirilmiştir.

Bu büyük ve tarihi fetih olayından alınması gereken en büyük ders budur. Allah yoluna davet sancağını taşıyan İslâmi hareketin, kendisini, düşmanın toplu katliamından engelleyecek bir askeri çizgiye geçmesi gerekir. Fakat bunun yapılabilmesi de ancak kademeleri belirlenmiş kapsamlı bir planın uygulanmasına ve batıla karşı verilen mücadelenin yapısına uygun tavırların konulmasına bağlıdır. İslami hareketin en büyük zaferi, caydırıcı bir güç haline gelmesidir. Bu gerçekleştiği takdirde, düşmanları onunla anlaşma masasına oturacak ve onun varlığını resmen ka-

(**) Kadınların biâtı ile ilgili maddeler Mümtahine Sûresi'nin 12. ayetinde şu şekilde bildirilmiştir:

"Ey Peygamber! İnanmış kadınlar Allah'a hiçbir şeyi ortak koşmamak, hırsızlık yapmamak, zina etmemek, çocuklarını öldürmemek, başkasının çocuğunu sahiplenerek kocasına isnadda bulunmamak, güzel emirlerinde sana karşı gelmemek şartıyla sana, seninle biat etmek için geldikleri zaman, onlarla biat et, onlara Allah'tan mağfiret dile, doğrusu Allah bağışlayandır ve merhamet edendir."

(1) Er-Rahiyk El-Mahtum: s. 460

emirlerinde sana karşı gelmemek şartıyla sana, seninle biat etmek için geldikleri zaman, on larla biat et, onlara Mlah'tan mağfiret dile, doğrusu Allah bağışlayandır ve merhamet edendir."

(1) Er-Rahiyk £1-Mahtnm: s. 460

bul edeceklerdir. İslami hareket caydırıcı güç olarak ne kadar kuvvetlenirse sesini o kadar fazla duyurabilecek ve davetini dinleyenler o kadar daha çoğalacaktır. Bununla birlikte kuvvet fitne sebebi olmamalı, İslâmi hareketin asıl hedefini unutturmamalıdır. Asıl hedef kulluktur ve dost olsun, düşman olsun hiçbir fark gözetmeksizin bütün insanları bu dine davet etmektir.

Fetih olayından alınacak diğer bir büyük ders de, düşman liderlerinin ve büyük şahsiyetlerinin kişiliklerini ve psikolojik yapılarını öğrenmek, onları aşağılayıcı ve zorlayıcı davranışlardan kaçınmaktır. Çünkü bu tür davranışlar o şahsiyetlerin davaya ve davetçiye karşı kin beslemelerine neden olabileceği gibi, onları intikam almaya veya kabullenir gibi görünerek sonradan entrikalar çevirmeye de sevkedebilir.

İslâmi hareketin, kadın meselesine de büyük önem vermesi gerekir.

Örneğin; Hind binti Utbe, İslâm'a karşı olan Kureyş kadınlarının lideri ve tarihte İslâm'a karşı kin besleyen kadınların en önde gelenidir. Onun İslâm'a karşı kini öyle bir dereceye varmıştır ki, kavmini müslümanlara teslim olmaya çağıran kocasının dahi öldürülmesini istemiştir. Buna rağmen Hind, müslümanların iyi muamelesi ve yüksek ahlakı karşısında, kinini yenebilmiş ve biât bittikten sonra Rasûlullah'a (s.a): "Ey Muhammed! Allah'a yemin ederim ki, yeryüzünde senin ehli beyt'in kadar zelil olmasını istediğim hiç kimse yoktu. Fakat şu anda yeryüzünde senin ehli beyt'in kadar aziz olmasını istediğim hiç kimse yok" demiştir. Buna mukabil Rasûlullah (s.a): "Muhammed'in nefsi yed-i kudretinde olan Allah yemin ederim ki, benim için de öyledir" buyurmuştur.[1]

İslâmi hareket, eğer küfrün ileri gelen kadın şahsiyetlerini bu dinin doğruluğuna ikna edebilirse, onlar toplumun gidişatını İslâm'ın lehine çevirebilirler. Liderlik vasfına sahip şahsiyetler ve aldatıcı bazı yüzeysel görüntülerin arkasında gizlenen büyük değerler üzerinde önemle durmak ve onları işler hale getirmek, büyük hedefleri gerçekleştirmede çok aktif bir rol oynayabilir:

"Ey Muhammed! Allah'ın yardımı ve fetih günü gelip, insanların Allah'ın dinine akın akın girdiklerini görünce, Rabbine hamd ile tesbih et. O'ndan mağfiret dile. Çünkü O, tevbeleri daima kabul edendir."(Nasr: 1-3)

(1) El-Bidâye ve'n-Nihâye: c.4. s. 319

yük hedefleri gerçekleştirmede çok aktif bir rol oynayabilir:

"Ey ***Muhammed! Allah'ın yardımı ve fetih gününü gelip, insanların Allah'ın dinine akın akın girdiklerini görünce, Rabbine hamd ile teşbih et. O'ndan mağfiret dile. Çünkü O, tevbeleri daima kabul edendir."mesr.*** **1-3)**

(1) El-6idâye ve'n-Nihâye: c.4. s. 319

Onüçüncü Özellik
PUTPEREST BÖLGELERİN TEMİZLENMESİ

A- Arap Putlarının Yıkılması:

Rasûlullah (s.a) fetihten sonra Mekke'de on dokuz gün kalarak halkı irşad edip, şehrin idari işlerini düzene koydu. Bu arada Eba Esid'e emrederek, Harem'in bozulan yerlerini imar ettirdi. İnsanları İslâm'a davet etmek ve Mekke etrafındaki putları yıkmak için dört bir yana seriyyeler gönderdi. Mekke çevresindeki bütün putlar yerle bir edildi. Rasûlullah'ın (s.a) tellâlı, Mekke'de: "Kim, Allah'a ve ahiret gününe inanıyorsa, evinde kırmadık bir put bile bırakmasın" diye, halka duyuruda bulunuyordu.

Seriyyeler ve Heyetler:

1- Rasûlullah (s.a), Mekke'nin işlerini tanzim ettikten sonra hicri 8. yılın Ramazan ayının son beş gününde, Halid İbn Velid'i, Uzzâ'yı yıkmaya gönderdi. Uzzâ, Nahle denilen yerdeydi, putların en büyüğü idi. Kureyş'e ve Beni Kinâne'ye aitti. Bu putun bakıcılığını da Beni Şeyban üstlenmişti. Halid İbn Velid, otuz süvari ile birlikte Nahle'ye giderek bu putu yıktı. Mekke'ye dönünce Rasûlü Ekrem kendisine: "Herhangi bir şey gördün mü?" diye sordu. Halid: "Hayır, görmedim!" dedi. Rasûlü Ekrem: "Öyleyse sen putu yıkmamışsın! Geri dön ve onu yık!" dedi. Halid, öfkeli bir şekilde, kılıcını kınından çekerek geri döndü. Putun bulunduğu yere gelince karşısına saçı başı dağınık, çıplak bir siyah kadın çıktı. Putun hizmetçisi, kadına bağırmaya başladı. Halid, bu kadını bir kılıç darbesiyle ikiye böldü. Sonra Rasûlullah'ın (s.a) yanına dönüp durumu kendisine bildirdi. Rasûlü Ekrem: "Evet, o Uzzâ idi. Artık, ebediyete kadar, yurdumuzda tapınılmaktan ümidini kesmiştir" buyurdu.

2- Rasûlü Ekrem, aynı ay içerisinde, Sâ'd İbn Zeyd'i, Süvâ adında ki putu yıkmaya gönderdi. Bu put, Mekke'ye üç mil uzaklıkta bulunan Rihât denilen yerde idi ve Huzeyl'e aitti. Amr, putun yanına varınca, putun hizmetçisi ona: "Ne istiyorsun?" diye sordu. Amr: "Rasûlullah (s.a) bana, bu putu yıkmamı emretti" dedi. Hizmetçi: "Buna gücün yetmez" dedi. Amr: "Niçin?" diye sorunca; Hizmetçi: "Menedilirsin" dedi. Amr: "Yazıklar olsun sana! Hâlâ, bâtıl üzerine misin? O işitip, görebiliyor mu?" diyerek, puta yaklaştı ve

putu y ık m am ı emretti" dedi. Hiz metçi: "Buna gücün yetmez" dedL Amr: "Niçin?" diye sorunca; Hiz metçi: "Menedilirsin" dedi. Amr: "Y a z ık la r olsun sanal Hâlâ, bâtd üzerine misin? O işitip, görebiliyor mu?" diyörek, puta yaklaştı ve

onu kırdı. Arkadaşlarına da put için yapılan mabedi yıkmalarını emretti. Mabedte hiç bir şey bulamadılar. Amr, Süvâ'nın hizmetçisine dönerek: Bütün bunları gördükten sonra, şimdi ne dersin?" diye sordu. Hizmetçi: "Allah'a teslim olup, müslüman oldum" dedi.

3- Yine aynı ayda, Rasûlü Ekrem, Sâ'd İbn Zeyd El-Eşhelî'yi, yirmi süvari ile birlikte, Menât'ı yıkmaya gönderdi. Menat, Kudeyd yakınlarındaki Müşellel.denilen yerde idi. Eskiden Evs, Hazrec, Gassan ve diğer kabilelerin taptıkları bir puttu. Sâ'd, putun yanına varınca, putun hizmetçisi: "Ne istiyorsun?" diye sordu. Sâ'd: "Menat'ı yıkmak istiyorum" dedi. Hizmetçi: "İşte Menat karşında, yıkabiliyorsan yık!" dedi. Bunun üzerine Sâ'd Menat'a doğru ilerledi. Bu sırada karşısına, saçı başı dağınık, çıplak vaziyette siyah bir kadın çıktı. Göğsüne vurup, dövünüyordu. Hizmetçi, ona seslenerek: "Ey Menat! Sana isyan edenlerden bazılarını al!" dedi. Sâ'd kadına bir kılıç darbesi vurarak, onu öldürdü. Sonra da puta doğru ilerleyip onu yıktı. Putun mabedinde birşey bulamadılar.(1)

4- Halid İbn Velid (r.a), Uzzâ'yı yıkıp döndükten sonra Rasûlullah (s.a) kendisini Arap kabilelerinden üç yüz elli kişiyle, Beni Cezime'yi İslâm'a davet etmeye gönderdi. Rasûlü Ekrem, Halid'i onlarla savaşmaya göndermemişti. Beni Çezime, Halid'in üzerlerine geldiğini görünce, silahlandı. Halid: "Silahlarınızı bırakın, herkes müslüman oldu, siz de İslâm'a girin" diyerek onları İslâm'a davet etti. Beni Cezime silahı bıraktı, fakat *Eslemne* "Biz müslüman olduk" demeyi beceremedikleri için Saba'nâ, saba'nâ(*) "Dinden çıktık, dinden çıktık" demeye başladılar. Bu sözü yanlış anlayan Halid, bunların bir kısmını esir edip, bir kısmını öldürdü. Bu haber Rasûlullah'a ulaşınca, ellerini kaldırarak iki kere: "Allah'ım Halid İbn Velid'in işlediği şu işten sana sığınırım!" diye dua etti. Sonra Ali İbn Ebi Talib'i yanına çağırtarak ona bir miktar mal verip: "Ey Ali! O kavmin yanına git ve durumlarını gör. Uğradıkları zararı telafi et. Cahiliye adetlerini de ayaklarının altına al ve sakın ona itibar etme" buyurdu. Ali (r.a), Rasûlü Ekrem'in kendisine vermiş olduğu mal ile birlikte Beni Cezime'nin yurduna geldi. Onların kan bedellerini ve zarara uğrayan mallarının bedellerini, köpeklerinin yemek kaplarına varıncaya kadar, hepsini ödedi. Elin-

(1) Er-Rahik El-Mahtum: s. 461

(*) Arapçada *Saba'nâ* kelimesi bir dinden çıkıp başka bir dine girmek manasındadır. Burada İslâm'a girdiklerini belirtmek için kullanmışlardır.

kendisine vermiş olduğu mal ile birlikte Beni Cezime'nin 3mrduna geldi. On- larm kan bedellerini ve zarara uğrayan mallarının bedellerini, kö peklerinin yemek kaplarına vanncaya kadar, hepsini ödedi. Elin-

(1) Er-Rahik El-Mahtum; s. 461

(*) Arapçada ***Ssbs'nâ*** kelimesi bir dinden çıkıp başka bir dine ginnek manasm- dadır. Burada İslâm'a girdiklerini belirtmek için kullanmışlardır.

de bir miktar mal da artmıştı. Ali (r.a) işini bitirdikten sonra: "Kan ve mal bedeli olarak hakkını vermediğim kimse kaldı mı?" diye sordu. "Hayır" dediler. Hz. Ali: "Ben, elimde kalan şu malı da ihtiyat olarak size veriyorum. Çünkü o, bu malı, sizin bilmediğiniz fakat kendi bildiği bir sebeble göndermiştir" dedi. Elinde kalan malı da dağıttıktan sonra, Rasûlullah'ın (s.a) yanına döndü ve olanları ona bildirdi. Rasûlü Ekrem, kendisine: "İsabet etmiş, çok iyi etmişsin" buyurdu. Sonra Rasûlullah (s.a) kalkıp, kıbleye yönelerek, ellerini koltuk altları görünene kadar havaya kaldırıp, üç kere: "Allah'ım, Halid İbn Velid'in işlediği şu işten sana sığınırım" diye dua etti.

Halid'i mazur görenlerden bazıları, onun: "Abdullah İbn Huzâfe Es-Sehmi bunu bana emretmeden, ben onlara karşı savaşmadım" dediğini söylemişler, Abdullah'da, Halid'e: "Rasûlullah (s.a) sana, İslâm'a girmekten kaçındıkları zaman onlarla savaşmanı emretti" demiştir.

İbn İshâk diyor ki: "Bana ulaşan bilgilere göre bu olayla ilgili olarak, Halid İbn Velid ile Abdurrahman İbn Avf arasında münakaşa olmuş; Abdurrahman, Halid'e: "İslâm'da iken, cahiliye işi yaptın" deyince, Halid: "Babanın intikamını aldım" cevabını vermişti. Bunun üzerine Abdurrahman İbn Avf: "Yalan söylüyorsun! Babamın katilini öldürdün ama, asıl amcan El-Fâkih İbn Muğire'nin intikamını aldın" karşılığını vermişti. Münakaşa büyümüş çatışma noktasına varmıştı. Bu haber Rasûlullah'a (s.a) ulaşınca, Rasûlü Ekrem, Halid'e hitaben: "Ey Halid! Ashabıma ilişme! Allah'ın adına yemin ederim ki, Uhud dağı altın olup sana verilse, sen de onu Allah yolunda infâk etsen, yinede ashabımdan bir kişinin bile, tan yeri ağardıktan güneş doğana kadar yaptığı işin sevabına ulaşamazsın" buyurmuştur.(1)

5- **Lât'ın Yıkılması:** İşlerini bitirdikten sonra, yurtlarına geri döndüler. Rasûlullah (s.a) bu sefer Ebu Süfyan İbn Harb ile Muğire İbn Şube'yi de, onlarla birlikte Lât denilen putu yıkmaya gönderdi. Lât denilen put Taif'te idi. Taif'e geldiklerinde, Muğire İbn Şube, Ebu Süfyan'ı öne geçirip, yıkıma onun başlamasını istedi. Ebu Süfyan bunu kabul etmeyerek Muğire'ye: "Kavminin yanına önce sen gir" dedi. Muğire, önden gidip elindeki baltayla puta vurmaya başladı. Kavmi de aşağıdan kendisini seyrediyordu. Sakif kabilesinin kadınları dışarı çıkıp putları için ağlamaya başladı-

(1) İbn İshâk: c.4. s. 561

i de aşağıdan kendisini seyrediyordu. Sakif kabilesinin kadınlan dışan çıkıp putlan için ağlamaya başladı-

(1) îbn İshâk: c.4. s. 561

lar.

Muğire, elindeki balta ile vururken, Ebu Süfyan da bir yandan: "Vah sana! Vah sana!" diyordu.(1)

Kâbe'deki putların yıkılmasından sonra yapılan ilk iş, Arap topraklarındaki bütün putların ortadan kaldırılması idi.

Mekke'deki büyük put Hubel'e gelince, bizzat Rasûlullah'ın (s.a) elleriyle yıkılmıştı. *"Ey inkarcılar! Şimdi Lât, Uzzâ ve bundan başka üçüncüleri olan Menat'ın ne olduğunu gördünüz mü? Erkekler size dişiler Allah'a mı? Öyleyse bu haksız bir paylaşmadır."*(Necm: 19-22)

Beytü'l-Haram'ın kudsiyeti, putların kudsiyetine bağlanmıştı. Müşrik Araplar Allah'tan sonra ancak Lât ve Uzzâ'nın isimlerini anarak yemin ederlerdi.

Kabedeki putların yıkılmasından sonra, Arapların kutsal saydıkları putlardan, ilk olarak Uzzâ yıkıldı ve bunu Menat'ın yıkılışı takibetti. Lât'ın yıkılışının, Uzzâ ve Menat'ın yıkılışlarından sonraya ertelenmesi, Sakif kabilesinin inadını kırmak içindi.

Rasûlullah'ın (s.a) planına göre bu görevin infazı için Mekke'de, biri Halid'in, diğeri Amr'ın komutasında olmak üzere iki süvari birliği teşkil edilmişti. Halid'in görevi Uzzâ'yı, Amr İbn As'ın görevi ise Suvâ'yı yıkmaktı.

Halid ile Amr zor görevlerin ve vurucu timlerin adamı idiler. Bu yüzden emirleri altındaki kuvvet'in sayısı yirmi küsür müslüman süvariyi geçmiyordu. Her iki grup da görevini başarıyla tamamladı. Putların yıkılması, putların yıkılmasını önlemeye çalışan siyah kadının öldürülmesi ve bu putların hizmeti için yapılan mabedlerin yerle bir edilmesinin, putperestliğin ve putların kudsiyetinin çökertilmesinde çok büyük bir etkisi vardı. Bu olayların propaganda olarak da çok büyük bir tesiri olmuş, putperestliğin kökleri temelden sökülüp atılmıştı.

Menat adlı putun yıkılması, Halid ile Amr'e değil de Sâd İbn Zeyd El-Eşheli'ye (r.a) nasib olmuştu. Bunun sebebi, Menat'ın Evs ve Hazrec tarafından kutsal sayılması idi. Bu yüzden onu, Evs veya Hazrec'ten birinin yıkması gerekiyordu. Uzzâ, Kureyş'in kutsal saydığı bir put olduğu için, Halid İbn Velid tarafından yıkılmıştı. Suvâ'nın da Amr'ın kavminin ve yakınlarının veya Kureyş'in kutsal saydığı bir put olma ihtimali vardı.

Rasûlü Ekrem'in bu konudaki planı açıktı. Her putu, onu en

(1) İbn Hişâm: c.4. s. 431

gerekiyordu. Uzzâ, Kureyş'in ku t sal saydığı bir put olduğu için, Halid İbn Velid tarafından yık ıl mıştı. Suvâ'nm da Amr'ın kavminin ve yakınlannın veya K u reyş'in kutsal saydığı bir put olma ihtimali vardı.

Rasûlü Ekrem'in bu konudaki plam açıktı. Her putu, onu en

(1) tbn Hişâm: c.4.8.431

çok kutsal gören ve ona en çok tapınan kabileye mensub bir kişiye yıktırıyordu. Aynı şekilde, Sakif kabilesinin putu olan Lât'ın da Sakifli Muğire İbn Şübe tarafından yıkıldığını görüyoruz. Bütün bu icraatlar, Rasûlü Ekrem'in genel direktiflerine uygun olarak yapılıyordu,

"Kim Allah'a ve ahiret gününe inanıyorsa, evinde kırmadığı bir put bile bırakmasın!"

Bütün bu olaylar göründüğü kadar kolay değildi. Sebeb ve sonuç itibariyle Mekke'nin fethi kadar önemli idi. Putperestlerin ilahları olan büyük putların arkasından Arapların evlerini dolduran küçük putların da yıkılması, cahiliyeye tam bir başkaldırış, mabedler ve evlerden önce insanların nefislerinden putların kutsallığı tabusunu silmek anlamına geliyordu. Gerçekten de İslâm attığı bu büyük adımlarla, çok az can ve mal kaybıyla cahiliyeyi hezimete uğratmıştı. Oysa başka şartlar altında böyle bir başarıyı elde etmek, Arap topraklarında büyük ve toplumsal katliamlara neden olabilirdi.

Burada, İslâmi amelin bu merhale içerisinde belirginleşen iki büyük çizgisini mukayese etmemiz gerekiyor. Bu çizgiler şunlardır:

1- Zâhiri putların yıkılması.

2- Şahısların içindeki küfrün yıkılması.

Rasûlü Ekrem, putperestliğe olan inancı ve İslâm'a olan düşmanlığı hangi boyutta olursa olsun, şahısların güvenliğini korumada ne kadar gayret göstermişse, putperestliği sembolize eden eserlerin yıkılmasında da o kadar gayret göstermiştir. Evlerde bulunan küçük ve önemsiz görünen putları bile kırdırıp, attırmıştır.

Putların yıkılmasına karşı çıkan, kızan ve engellemeye çalışan hiç kimseye hoşgörülü davranılmamıştır.

İslâm davetçilerinin, en büyük merhale olan fetih merhalesinde olsalar bile, bu iki çizgiyi birbirinden çok iyi ayırdetmeleri gerekir.

Duygularımız galeyena geldiğinde bir propaganda aracı olarak sık sık kullandığımız bir söz vardır.

"Allah'ın şeriatiyle hükmetmeyen tağutlar birer puttur ve yıkılmaları gerekir!?"

Tağutlar, küfürlerinde ısrar ettikleri zaman düşürülmeli veya yıkılmalıdırlar. Bunda şüphe yoktur. Fakat İslâm'ın azameti, o tağutların içindeki küfrü yıkarak, onların İslâm'ın ışığı altında yeni baştan yapılanmasını öngörmektedir. Bu insanların kalple-

İslâm’m ışığı altında yeni baştan yapüanmasım öngörmektedir. Bu i n s a n l a rın kalple

rini İslâm'la fethedebilirsek, dava yolunda büyük bir mesafe katetmiş oluruz. Bu insanlar, kabileleri ve aileleriyle birlikte İslâm'a girerek, İslâmi cihadta büyük bir rol üstlenebilir, İslâm'a değerli hizmetler sunabilirler.

Mesela, Uzzâ'yı yıkan Halid İbn Velid, geçmiş merhalelerin birinde Mekke'nin tağutlarından biriydi. Propaganda olarak sık sık kullandığımız söze göre, bir puttu ve yok edilmesi gerekiyordu. Fakat İslâm'ın yüceliği onu, Arap topraklarındaki en büyük putlardan biri olan Uzzâ'yı yıkacak bir vasıta haline getirdi. Aynı şeyi, Amr İbn As için de söyleyebiliriz. O da Mekke'nin büyük tağutlarından biri idi. Fakat Suva putu da onun elleriyle yerle bir edildi. Aynı şeyi Ebu Süfyan için de söyleyebiliriz. Ebu Süfyan, Mekke'deki tağutların en büyüğü idi ve müslümanların boy hedefi haline gelmişti. Rasûlü Ekrem, onun öldürülmesi için ashabından bir kaçını görevlendirmişti. Fakat Allah'ın iradesiyle bu suikast gerçekleştirilememiş ve neticede Ebu Süfyan, Rasûlü Ekrem'in hidayet planına dahil olmuş, aradan birkaç ay geçmeden de, Muğire İbn Şube ile birlikte Lât'ın yıkılışına vesile olmuştu.

Bu olay, büyük şahsiyetler aleminde gerçekleştirilmiş olan en büyük sıçrayıştır. Bir zamanlar küfrün liderleri olan şahıslar, güzel muamele ve deha ile cahiliyeden, İslâm'a götürülmüş; yıkılacak birer boy hedefi iken, küfür nişanelerini yıkacak birer vesile haline getirilmişlerdir.

İslâmi hareket, söz konusu iki çizgi arasındaki farkı anlamıştır. İnsanların nefislerinin derinliklerinde yatan güzel ve yüce duyguların harekete geçirilerek ön plana çıkarılması, onların kalplerinin anahtarlarını ele geçirerek İslâm potasına girmelerini sağlamak ne kadar önemseniyorsa; küfrün nişanelerini yıkarken bütün bu duyguların arka plana atılmasına da o kadar dikkat edilmelidir. Cahiliye sembollerinin yıkılmasından doğacak bir takım tepkilere hiçbir önem verilmemelidir. Rasülullah'ın (s.a) bu konuda gösterdiği en büyük kolaylık; yıkılmasının ertelenmesi pazarlık konusu olmaksızın, bazı kabilelere kendi putlarını kendi elleriyle yıktırmamasıdır.

Fakat bu durum şunları söylememize mani değildir: Bu prensip bütün merhaleler için geçerli değildir. Putlara karşı alınan tavırlar çeşitli merhalelerden geçmiştir:

Bu merhalelerden ilki, İslâm'ın, müslümanları bu putlara sövmekten menetmesidir. Bu olay davanın tesisinin temeli sayılabilecek ilk merhalesindedir:

ahnan ta vırlar çeşitli merhalelerden geçmiştir:

Bu merhalelerden ilM,İslâm'm, müslümanlan bu putlara söv- mekten menetmesidir. Bu olay davanın tesisinin temeli sayılabi lecek ilk merhalesindedir:

"Allah'tan başka yalvardıklarına sövmeyin ki, onlar da bilmeyerek aşırı gidip Allah'a sövmesinler" (En'am: 108)

Bu merhale belirli bir zamana bağlı değildir. İslâmi harekete göre bu zaman süreci; Allah Teala'ya sövüldüğünde, müslümanların bunu engellemeye güçleri yetmediği ve küfre karşı koyacak güce ulaşamadıkları müddetçe uzayabilir.

Bu merhalelerden ikincisi, İslam devletinin tesis merhalesidir. Burada durum, devletin içine ve dışına göre farklılık gösterir. İslâm devletinin sınırları dahilinde asıl olan, putperestlik alametlerinin hepsinin yok edilmesidir. Fakat otoritesinde, birkaç grubun birden sözünün geçerli olduğu yerlerde, müslümanların kutsal kabul etmemeleri şartıyla, bu putlar kalabilir. Örneğin: Menat, Mekke'nin fethinden önce yıkılmamıştır. Bu put, Evs, Hazrec ve Gassan kabileleri tarafından kutsal sayılıyordu. Evs ve Hazrec kabileleri İslâm'a girdikten sonra tavırlarını değiştirdilerse de, büyük bir güce sahip olan ve Rumlarla ittifak içerisinde olan Gassan kabilesinin bu putu kutsal görmeye devam etmesi, putun yıkılışını Mekke'nin fethine kadar ertelemişti.

Bu merhalelerden üçüncüsü de, devletin kuvvetlenerek, sağlam temeller üzerine oturtulmasıdır. Bu merhalede durum, müşareket hakkı ile otorite hakkı arasında değişiklik arzetmektedir.

Hudeybiye sulhu ile gündeme gelen ve tam bir sene sonra uygulamaya konulan müşareket olayında, vahdet ve şirk sembolleri içiçeydi. Müslümanlar, şirk sembollerine dokunmadan ve onları kutsal saymaya mecbur edilmeden, İslâm'ın gereklerini yapabiliyorlardı. Kaza umresinde olduğu gibi. Müslümanlar, müşriklerin putlarına dokunmaksızın, Beyt'ül-Haram'ı tavaf etmişlerdi.

Müşareket aşamasının Hudeybiye sulhundan bir sene sonra başladığını görüyoruz. Otoritenin tamamen müslümanların eline geçmesinde ise, asıl olan, putperestliğin bütünüyle sona erdirilmesidir. Mekke'nin fethinden sonra da bunun uygulandığını görüyoruz.

Davetçilerin şunu anlaması gerekir: Birinci merhaleden ikinciye geçiş, İslâmi hareketin sahip olduğu güce bağlıdır. Daha iyi bir konuma gelebilmek için, daha çok güçlü olmak gerekir. Bütün arzumuz ve temennimiz, Beraet süresinden sonraki, nihai merhalenin de birgün gelmesidir.

Halid (r.a) komutasında, Beni Cezime'ye gönderilen seriyyeye gelince: Bu olayda önümüze yeni bir takım olgular çıkmaktadır. Bu olgulardan biri şudur: Halid (r.a) askeri bir komutan olarak

güçlü olmak gerekir. Bütün arzumuz ve temennimiz, Beraet süresinden sonraki, nihai merha lenin de birgün gelmesidir.

Halid (r.a) komutasmda. Beni Cezime'ye gönderilen seriyy^e gelince: Bu olayda önümüze yeni bir t a k ım olgular ç ık m a k t a d ı r Bu olgulardan biri şudun Halid (r.a) askeri bir komutan olarak

Mute'de, Mekke'nin fethinde ve Uzzâ'nın yıkılışında büyük bir başarı kazanmıştır. Fakat burada Halid'in (r.a) davetçi olarak büyük bir başarısızlığa düştüğünü görüyoruz. Halid'in askeri yanı, irşadi yanından daha ağır basıyordu. Hiç şüphe yok ki bu olay, İslâm'a girişinin ilk sekiz ayı içerisinde bulunan Halid için çok büyük bir imtihandı.

Halid'in, askeri yanının ağır basışı ve atılganlığı, Mekke'nin fethi gününde de görülmekteydi. Rasûlullah(s.a), Mekke fethedilirken savaşılmasını menetmişti. Hiç kimsenin öldürülmesini istemiyordu. Halid, savaştığı ve ölüme sebebiyet verdiği için hesaba çekildiğin de: "Falanca kişi bana geldi ve gücümün yettiklerini öldürmeyi bana emretti" diye kendini savundu. Rasûlü Ekrem: "Sana savaşmamayı emretmemiş miydim?" diye sorduğunda, Halid: "Siz bir emri istediniz, Allah da başka bir emri istedi. Allah'ın istemiş olduğu, sizin istemiş olduğunuz emrin üstündeydi. Bu yüzden olanlara mani olamadım" dedi. Başka bir rivayete göre de, müşrikler kendisine saldırmadan, onlara savaş açmadığına dair yemin etti.

Rasûlullah(s.a), onun özrünü kabul buyurdu. Fakat, Beni Cezime hatası çok daha büyüktü. Müslümanlara yeryüzünün en yüce örnekleri olarak bakan Araplar arasında kötü bir etki bıraktı. Bu konuda çeşitli rivayetler olmasına rağmen hiç bir rivayette, Rasûlü Ekrem'in, Halid'i affettiğine ve Halid için Allah'tan mağfiret dilediğine rastlamıyoruz. Sadece kıbleye yönelip, ellerini gökyüzüne doğru kaldırarak, üç kere: "Allahım, Halid İbn Velid'in yapmış olduklarından sana sığınıyorum" diye, dua ve niyazda bulunduğunu biliyoruz.

Rasûlü Ekrem'in emir ve tavsiyelerinin muhtevasını incelediğimizde, müslümanlarla hasımları arasında hiçbir ahdin bulunmadığını ve hasımların önünde ya İslâm'a girmek, ya da savunma yapmak gibi sadece iki alternatif olduğunu görüyoruz. Konuyla ilgili ihtilaflara girmezsek, Rasûlullah'ın (s.a) Halid'i, Beni Cezime'ye savaşmak için değil; irşad ve tebliğ için gönderdiği şüphesizdir. Şüphe edilmeyen konulardan biri de, Beni Cezime'den birçok kişinin öldürülmesinin, Rasûlullah'ın (s.a) direktiflerine tamamen ters olduğudur. Öldürülen bu yetmiş veya daha fazla kişinin, İslâm'a girdikten sonra zulüm ile öldürüldükleri, bazı sahih rivayetlerde zikredildiğine göre çok kuvvetli bir ihtimaldir. Öldürme olayına sahabeden şiddetle karşı çıkanların olması da, olayın sorumluluğunu arttıran başka bir etkendir. Bu olaya karşı çıkan sa-

öldürülmesinin, RasüluUah'ın (s.a) direktiflerine tam a men ters olduğudur. Öldürülen bu yetmiş veya daha fazla kişinin, İslâm'a girdikten sonra zulüm ile öldürüldükleri, bazı sahih riva yetlerde zikredildiğine göre çok kuvvetli bir ihtimtddir. Öldürme olayına sahabeden şiddetle karşı çıkanlann olması da, olayın so rumluluğunu arttıran başka bir etkendir. Bu olaya karşı çıkan sa

habelerin en önemlileri Abdullah İbn Ömer, Ebu Huzeyfe'nin sözleşmeli kölesi Salim ve Abdurrahman İbn Avf'tır. Bu sahabilerle Halid İbn Velid arasındaki tartışma, çatışma çıkacak noktaya gelmiştir. Bu konuyla ilgili bazı rivayetlerde, Halid'e öldürme emrini veren kişinin Abdullah İbn Huzafe Es-Sehmi olduğuna işaret etmektedir. Bu olay, Rasülullah'ı (s.a) son derece üzmüş ve Beni Cezime'nin uğradığı haksızlığı ve mağduriyeti telafi etmek için, Hz. Ali'yi yeterli miktarda mal ile göndererek bütün ölülerin diyetlerini ödetmiş ve maddi hasarı da köpeklere yem verilen kaplara varıncaya kadar, tamamiyle ve fazlasıyla karşılamıştır.

Burada çok iyi anlaşılması gereken nokta, Rasülullah'ın (s.a) Halid'e vermiş olduğu derstir. Rasûlü Ekrem, bütün insanların karşısında, Halid'in işlediği suçtan beri olduğunu ilan etmiş, diğer yandan da bu çatışmayı hemen önleyip, geri kalanların hayatlarını kurtararak bütün Beni Cezime'ye ve dolayısıyla bizlere, Halid'in kan dökücü tutumunun ne kadar yanlış olduğunu açıkça vurgulamıştır.

Rasûlü Ekrem, Halid'e haddini bildirmiş ve Abdurrahman İbn Avf (r.a) gibi muhacirlerin ilklerinden olan bir sahabinin yanında onun derecesinin ne olduğunu belirterek, haddini aşmamasını sert bir dille tavsiye etmiştir.

Halid (r.a) gibi, önünde şereflerin dahi şereflendiği büyük bir şahsiyetin de, hata yapsa hatasından döndürülmesi ve kibrinin kırılması gerekir. Bu tür taşkınlıklar, haddi aşmamaları için her zaman İslâm çitiyle çevrili kalmalıdır. Rasülullah'ın (s.a) Halid'e söylemiş olduğu söz, Halid'in hayatında aldığı en şiddetli derstir. Büyük bir liderden alınan terbiye dersidir. Davet metodunu öğrenmesi için verilen bir derstir. Rasûlü Ekrem'in, Halid'e söylediği: "Ey Halid! Ashabıma ilişme! Allah'ın adına yemin ederim ki, Uhud dağı altın olup sana verilse, sen de onu Allah yolunda infak etsen, yine de ashabımdan bir kişinin bile, tan yeri ağardıktan güneş doğana kadar yaptığı işin sevabına ulaşamazsın" sözünün de apayrı boyutları vardır.

Halid gibi, büyük bir komutanın, Peygamber medresesinden terbiye dersi alırken, bu sözün içerdiği manaların da zihninde çağrışım yapması gerekiyordu. Hadiste geçen "Tan yeri ağardıktan güneş doğana kadar geçen zaman arasında yapılan iş" sözünün üzerinde biraz durmak gerekiyor. Halid'in ilgi alanı cihad idi. Müslüman olduktan sonra geçen sekiz ay içerisinde de sadece üç savaşa katılmıştı. Adını yirmi senelik bir cihad sayfasına yazmış

geçen zaman arasında yapılan iş" sözünün üzerinde biraz durmak gerekiyor. Halid'in ilgp alam dhad idi. Müslüman olduktan sonra geçen sekiz ay içerisinde de sadece üç savaşa katılmıştı. Adım yirmi senelik bir cihad sayfasma yazmış

Abdurrahman İbn Avf (r.a) gibi bir sahabinin geçmişini nasıl unutabilirdi?

Hadiste "Uhud" dağının zikredilmesinin de Halid için çok acı bir anlamı vardı. Bunu ancak Halid İbn Velid gibi Uhud'ta müşriklerin kahramanı olan bir lider anlayabilirdi. Halid, o gün Rasûlullah'a (s.a) karşı savaşmıştı. Abdurrahman İbn Avf ise, Rasûlü Ekrem'i savunmaya çalışan beş kişiden biriydi ve o savaşta yirmiden fazla yara almıştı. İkisi nasıl bir kefe de tutulabilirdi.?

Herhalukarda, Halid de (r.a) omuzlarında, en yüksek askeri madalya olan Mute madalyasını taşıyordu. Fakat bu, onu sorumluluktan kurtaramazdı. Kesin delile dayanmadan, bir çok müslümanı katletmeyi ona mübah kılamazdı.

Bu dersler, Halid'in hayatı boyunca almış olduğu en büyük derslerdi. Bu dersler ona, geçen yirmi senelik askeri hayatında olduğu gibi, savaşın savaş için yapılmadığını öğretmişti. İyi bir savaş komutanı olmadan önce, iyi bir davetçi olması gerektiğini öğrenmişti. Komutanlıkta en yüksek mevkiye gelmesinin ona, diğerlerine karşı büyüklenme hakkını vermeyeceğini veya onlardan daha hayırlı olduğu anlamına gelmeyeceğini, aksine kendini ilk muhacirlerle kıyas etme hakkına bile sahip olmadığını anlatmıştı.

Beni Cezime seriyyesi olayında belirginleşen manalardan biri de; iş işten geçmeden, anında olaya müdahale edebilen Rasûlü Ekrem'in hareket kabiliyeti ve süratidir. Bu hareket kabiliyeti ile günümüz İslâmi hareketinin hareket kabiliyetini mukayese edecek olursak, -günümüz de her türlü iletişim araçları olduğu halde- iki hareket arasında çok büyük bir farkın olduğunu dehşetle görürüz.

Rasülullah'ın (s.a), bu olay üzerine hassasiyetle eğilmesi ve amcasının oğlu olan Ali'yi bizzat, özel temsilcisi olarak seçmesi, insanların doğru olan ve hatayı izale eden tavra inanmalarını sağlamak ve yeniden güvenlerini kazanmak içindi. Yine aynı sebebe binaen, köpek kaplarına varıncaya kadar bütün maddi hasar ödenmiş, artan mal ise mağduriyete düşmüş insanların gönüllerine su serpmek için dağıtılmıştır.

Rasûlü Ekrem, o mübarek eliyle yeniden büyük bir katliamın yarasını silmiştir. Bunu en güzel şekilde açıklayan şey de, Rasûlü Ekrem'in görmüş olduğu bir rüya idi. Rasûlü Ekrem (s.a), rüyasını şöyle anlatıyordu:

"Bir lokma hays(*) alıp tadına baktığımı gördüm. Onu yuttu-

(*) *Hays*: Hurma, yağ ve kavuttan yapılan bir yemektir.

katliamın yarasım silmiştir. Bunu en güzel şekilde açıklayan şey de, Rasûlü Ekrem'in görmüş olduğu bir rüya idi. Rasûlü Ekrem (s.a), rii^asım şöyle anlatıyordu:

"B ir lokma hays^*' ahp tadm a baktığımı gördüm. Onu yuttu-

(*) ffoys: Hurma, yağ ve kavuttan yapılan bir yemektir.

ğum sırada boğazıma bir şey takıldı. Ali de elini sokarak onu çıkardı" Bunun üzerine Ebu Bekir Sıddık: "Ey Allah'ın Elçisi! Bu, göndermiş olduğun seriyyelerden biriyle ilgilidir. O seriyyeden hoşuna gidecek bazı haberler alacaksın. Aynı zamanda hoşuna gitmeyecek bazı kötü haberler de alacaksın. Sonra Ali'yi göndereceksin ve o durumu düzeltecek" dedi"[1] Belki de, Ali'nin (r.a) kurtardığı en önemli şey, müslümanların iyi şöhretiydi. Çünkü, olayın bu şekilde telafisine gidilmeseydi, bütün insanlar, müslümanların kalleşlik yaptıklarını, kendilerine karşı gelen herkesi müslüman olsalar dahi öldürdüklerini, sanacaklardı. Hata, telafi edilip, insanlara duyurulmamış olsaydı, İslâm ile insanlar arasında büyük bir engelin olmasına sebeb olacaktı.

Bu dersten de anlaşılacağı gibi, hareketin değeri, fertlerin değerinin üstündedir. Davanın şanı, kişilerin şanının üstündedir. Bunun içindir ki, Halid için ne kadar ağır olsa da, hatası bütün insanların önünde açıkça söylenmiştir. Bu, şanından bir zerre bile taviz vermenin caiz olmadığı davanın menfaati için yapılmıştır ve yapılmalıdır.

Ayrıca, insanları razı etmek ve onların güvenini yeniden kazanmak için çok büyük bir miktarda mal sarfedilmiştir.

Beni Cezime olayında üzerinde durmak istediğimiz çok önemli olgulardan biri de mücahid bir davetçinin kıymetidir. Bu konuda söze girmeden önce, günümüz İslâmi hareketinin başından geçen bazı olayları örnek vererek, içinde bulunduğumuz durum ile Rasûlü Ekrem'in bize çizmiş olduğu ufuk arasında ne kadar fark olduğunu anlamaya çalışalım:

1- Bir gün, İslâmi hareket saflarından bir kardeşimiz, bu hareketin müttefiklerinin eline geçti. Hata, ihmal veya kalleşlikle bu kardeşimiz düşmanın eline teslim edildi. Bu olay hareket safları içerisinde büyük bir elektriklenmeye neden oldu. Olay, hata çerçevesinde alınmadı. Fertler, yönetime karşı duydukları güveni yitirdiler. Hatta bazıları, cemaatin tamamını yanlış bir yol izlemekle itham ettiler. Bazıları da olayı ahmaklık ve işbirlikçilik olarak nitelendirdiler. Hiç şüphe yok ki, bazı İslam düşmanları bu olayı körüklüyor ve ortalığı kızıştırıyorlardı. Çünkü bu teslim olayından sonra, gençlerden çoğu bazı tehlikelere maruz kaldılar.

2- Sorumlu kardeşimiz, İslâmi harekete ayrılmış özel bir radyo yayınında çok ateşli bir konuşma yapmıştı. Bu konuşmanın he-

(1) İbni Hişâm: c.4. s. 429

teslim olaym- dan sonra, gençlerden çoğu bazı tehlikelere maruz kaldılar.

2- Sorundu kardeşimiz, İslâmi harekete ayrılmış özel bir rad yo yayınında çok ateşli bir konuşma yapmıştı. Bu konuşmamn he-

(1) İbni Hişâm; c.4. g. 429

men ertesi günü bazı heyecanlı müslüman gençler onun aleyhinde konuşmaya başlayarak, kendisini, düşmanın elinde bulunan müslüman esirlerin ölmesini istemekle suçlamışlardı. Mesele bununla da bitmemiş, aynı radyo da yapmış olduğu bir başka konuşmadan dolayı da, kendisini altı bin kişinin ölümüne sebeb olmakla suçlamışlardı. Halbuki söz konusu olay bu konuşmadan çok daha önceydi. Sonra da bu sorumlu kardeşimizin uzaklaştırılması, mahkeme edilmesi ve hatta öldürülmesi istendi.

3- İslâmi hareketin müşterek olarak çalıştığı radyo yayınında bir olay meydana geldi ve yayınla ilgilenen bazı kardeşlerimiz yanlışlıkla, İslâmi programın arasına bir müzik programı karıştırdılar. Bu olay üzerine harekete mensub fertlerin hepsi başkaldırdı ve yatıştırılmaları mümkün olmadı. Yöneticileri İslâm'dan sapmakla suçladılar. Yöneticilerin, düşmanın elinde bir alet olduğunu, Allah'ın dininden döndüğünü ve haramları helal kılmaya başladığını ileri sürdüler. Tabanı oluşturan fertler, yöneticilere karşı güvenlerini tamamen kaybetmiş olduklarını, çünkü yöneticilerden bazılarının bu programı denetlemekle görevli olduğunu açıkça ilan ettiler.

Burada, bu üç örneği verdim. Fakat tabanı oluşturan fertlerin hepsinin bu yolu izlediğini söylemiyorum. Aksine, bu tür suçlama ve iddiaları bazı gençler ortaya atmakta, bazıları da onların sözlerine kulak asmaktadırlar. Böylece yapılan hata büyütülmekte ve hareketin çizgisinden tam olarak sapmak şeklinde değerlendirilmektedir.

Bu üç örneğin karşısına, Beni Cezime hadisesini koyuyorum. Muhacirlerden büyük sahabilerin şiddetli muhalefetine rağmen, Halid İbn Velid emân altına aldığı veya İslâm'a giren o esirlere ne yapmıştır?

Bu meselenin, Rasûlü Ekrem'e bütün ashabının önünde, Halid'in yaptığı işten beri olduğunu ilan ettirecek derecede tehlikeli olduğunu, Rasülullah'ın (s.a) emriyle, Halid'in esirleri öldürmekten nasıl el çektiğini ve öldürülen kişilerin diyetlerinin nasıl ödendiğini anlatmıştık.

Bu hata, Beni Cezime'den yetmiş veya daha fazla kişinin, müslüman olduktan sonra öldürülmelerine yol açtı.

Rasûlü Ekrem'in vermiş olduğu şiddetli dersten sonra Halid'e ne oldu?

Halid (r.a) aynı mevkisinde kaldı ve bu olaydan yirmi gün sonra, müslüman süvarilerin komutanı olarak Huneyn gazasına gir-

HaKd'e ne oldu?

Halid (r.a) aynı mevkisinde kaldı ve bu olaydan yirmi gün son ra, müslüman süvarilerin komutam olarak Huneyn gazasına gir-

di. Makrizi'nin söylediği gibi: "Süleym olduğu gibi süvarilerin öncüsü durumundaydı. Başlarında da Halid İbn Velid vardı."[1]

Halid İbn Velid'in (r.a) yapmış olduğu hata, onu yakmadı, hayatını sona erdirmedi, azledilmesine neden olmadı, enerji ve yeteneğinden de birşey kaybettirmedi. Aksine hatası ilan edildi, gereken azarı işitti ve uygun olan terbiye dersini aldı. Sonra da yönetimdeki aynı mevkiinden görevine devam etti. Kendisinden vazgeçilmediği gibi, teşhir de edilmedi. Aksine Rasûlü Ekrem, müslümanları bu olay hakkında konuşup, Halid'i tenkid etmekten menetti: "Halid'e sövmeyin, çünkü o, Allah'ın kılıçlarından biridir. Allah o kılıcı müşriklere karşı çekmiştir"[2] buyurdu.

Bu son dersten de anlıyoruz ki, yönetici veya yönetilen olsun, herhangi bir kardeşimizin yapmış olduğu bir hata, uygun bir yöntemle tedavi edilmelidir. Her kardeş yaptığı hatadan dolayı hesaba çekilmelidir. Bu onun görevinden uzaklaştırılmasına, imkanlarından, enerjisinden ve kabiliyetlerinden yararlanmamıza engel teşkil etmemelidir. Hikmetle hareket eden bir cemaat; sadece yöneticilerini değil, askerlerinden en küçüğünü bile muhafaza edip gözden çıkarmayan cemaattır. Hatalı bir kimseyi gerekli olan sınırlar içerisinde hesaba çekmekle, tamamen pasifize etmek arasında çok büyük fark vardır.

Beni Cezime hadisesi, sır değildir.

B- Huneyn Gazası:

Rasûlullah(s.a) Huneyn'e doğru harekete geçiyor:

Hicri 8. yılın Şevval ayının altısında, Cumartesi günü, Rasûlü Ekrem, Mekke'den Huneyn'e doğru harekete geçti. Rasûlü Ekrem'in beraberinde on iki bin kişilik bir ordu vardı. Bunlardan on bini Mekke'nin fethi için techiz edilmiş ordu idi. Geri kalan iki bin kişi ise Mekke ahalisinden olup, çoğu daha yeni müslüman olmuştu. Rasûlü Ekrem, bu savaş için Safvan İbn Ümeyye'den ödünç olarak bütün techizatiyle birlikte tam yüz zırh aldı. Attab İbn Esid'i de, Mekke'ye emir olarak tayin etti.

Ordu, Huneyn'e yaklaştığında müslüman süvarilerden biri Rasûlü Ekrem'e gelerek: "Ben falanca dağa çıktım ve birdenbire

(1) İmtâ'ul-Esmâ: c.1. s. 405
(2) İmtâ'ul-Esmâ: c.1. s. 400

biri Rasûlü Ekrem'e gelerek; "Ben falanca dağa çıktım ve birdenbire

(1)İmtâ'ul-Esmfi: c.l. s. 405
(2)hntâ'ul-Esmâ: c.l. s. 400

Hevazın kabilesini karşımda buldum. Bütün kabile olduğu gibi savaşa gelmişler, kadınlarını, çocuklarını, koyun ve sığırlarını da beraberlerinde getirmişler" dedi. Rasûlullah(s.a), tebessüm ederek: "İnşaallah onlar yarın müslümanların ganimeti olur" buyurdu.

O gece, müslümanların nöbetini gönüllü olarak Enes İbn Mürşid El-Ganevi tuttu.

Ordu, Huneyn'e doğru giderken yeşil ve çok büyük bir hurma ağacına rastladılar. O yörenin halkı bu ağaca Zat'ü Envât diyorlar ve onunla teberrük ediyorlardı. İslâm ordusuna yeni müslüman olarak katılmış olan bazı kimseler, "Keşke bizim de böyle teberrük edecek bir şeyimiz olsaydı" dediler. Bunu işiten Rasûlü Ekrem (s.a) hiddetlenerek: "Allahu Ekber. Nefsimi yed-i kudretinde tutan Allah'a yemin ederim ki, Musa'nın kavminin, Musa'ya söylemiş olduğu söz gibi birşey söylediniz ki, onlar Musa'ya: "Ey Musa! Onların tanrıları gibi bize de bir tanrı yap" demişlerdi. Siz henüz hakikati kavrayamamış cahil bir kavimsiniz. Bunlar sizden önce geçmiş olan kavimlerin yaptıkları işlerdir, onlara mı uymak istersiniz" buyurdu.

Ordudaki müslümanlardan bazıları da ordunun sayı yönünden çokluğuna bakarak: "Bugün, kesinlikle mağlub olmayız" dediler. İlâhi takdir ve inayet gözönüne alınmaksızın söylenen bu söz, Rasûlü Ekrem'i çok üzdü.

İslâm ordusunun pusuya düşürülmesi:

İslâm ordusu, Şevvâl'in onunda Huneyn'e ulaştı. Hevazin kabilesinin genç komutanı Malik İbn Avf, müslümanlardan önce ordusuyla beraber Huneyn vadisine geceleyin girmiş, yollara ve vadinin girişlerine pusular kurdurmuş, müslümanlar görülür görülmez hepbir den ok yağmuruna tutulmasını emretmişti.

Rasûlullah(s.a) tan yeri ağarırken, Huneyn'e geldi. Ordusunu düzene sokarak sancakları dağıttı. Müslümanlar vadiye doğru ilerlemeye başladılar. Düşmanın kurduğu pusulardan haberleri yoktu. İslâm ordusunun ön saflarında müslüman olan Mekke askeriyle, Beni Süleym vardı. Bunlar Halid İbn Velid'in komutasında, ordunun önünde pervasız bir halde gidiyorlardı. Düşman ansızın bunları ok yağmuruna tuttular ve topluca saldırdılar. Bunun üzerine İslâm ordusunun ön hattı gerilemek zorunda kaldı. Ön hatların gerileyişi diğer hatlara da sirayet ederek umumi bir pa-

bunları ok yağmuruna tuttular ve topluca saldırdılar. Bunun üzerine İslâm ordusunun ön hattı gerilem ek zorunda kaldı. Ön hatların gerileyişi diğer hatlara da sirayet ederek umumi bir pa-

nik halini aldı. Herkes kaçmıştı. Kimse kimseyi dinlemiyor ve beklemiyordu. Yalnız Rasûlullah(s.a) sağ tarafa doğru kaymış ve: "Ey insanlar! Bana doğru gelin! Ben Allah'ın Rasûlü'yüm! Ben Muhammed İbn Abdullah'ım!" diye sesleniyordu. Rasûlullah'ın (s.a) yanında, muhacirlerden ve ehli beytinden sadece birkaç kişi kalmıştı. İşte o anda Peygamber'in (s.a) eşi olmayan cesareti ortaya çıktı. Rasûlü Ekrem (s.a) tek başına Şehbâ adlı esterini, düşman üzerine sürerek: "Ben Peygamberim, yalan yok, ben Abdulmuttalib oğluyum" diye, bağırmaya başladı. Amcası Abbas sağ tarafında, amcazadesi Ebu Süfyan İbn Haris'de sol tarafında esterin dizginini tutarak ileri bırakmak istemiyorlardı. Rasûlü Ekrem, esterinden inerek: "Allahım! Sen yardımını nazil buyur" diye dua edip, Rabbinden yardım diledi.

Müslümanların geri dönüşü ve savaşın kızışması:

Rasûlü Ekrem, gür sesli olan amcası Abbas'a yüksek sesle ashabı çağırmasını emretti. Abbas (r.a) diyorki: Var gücümle "Şecere-i Rıdvan altında geri dönmemek üzere söz veren ashab nerede!" diye bağırdım. Ashabtan bazıları: "Lebbeyk, lebbeyk" sesleriyle bu davete hemen icabet edebilmek için bineklerini geri döndürmeye başladılar. Bineğini geri çevirememeyenler, zırhını boynuna atıp, kılıç ve kalkanını alarak bineğinden atlayıp geri dönüyorlardı. Bu şekilde tam yüz kişi toplandı ve düşmana karşı koymaya başladılar. Abbas'ın (r.a) sedası bütün orduda dalga dalga yayılıyordu. Sonra "Ey Ensar! Ey Ensar!" diye Ensar çağırıldı. Sonra da Beni Hazrec davet edildi. Müslüman birlikleri peş peşe geri dönmeye başladı. İki ordu çok şiddetli bir çarpışmaya başladı. Rasûlullah(s.a) savaş meydanına bakıp, savaşın şiddetlendiğini görünce: "İşte bu, fırının kızıştığı zamandır" buyurdu. Sonra yerden bir avuç toprak alarak düşmanın üzerine attı. Bu bir avuç topraktan, düşman ordusunda gözüne toprak isabet etmedik bir kimse bile kalmadı. Rasûlullah(s.a), ashaba şiddetli bir hücum yapmalarını emretti.

Düşmanın yenilgiye uğratılması:

Yapılan son hücum üzerine düşman ağır bir yenilgiye uğratıldı. Hevazin kabilesinin yanında savaşa giren kabilelerden, sadece

Dûşmamn yenilgiye uğratılması:

Yapılan son hücum üzerine düşman ağır bir yenilgiye uğratıl dı. Hevazin kabilesinin yanında savaşa giren kabilelerden, sadece

Beni Sakif'ten yetmiş kişi öldürüldü. Müslümanlar düşmanın mal, silah ve binek hayvanlarını ganimet olarak aldılar. Allah Teala'nın: "*And olsun ki Allah size birçok yerlerde ve çokluğunuzun sizi böbürlendirdiği fakat bir faydası olmadığı, yeryüzünün geniş olmasına rağmen size dar gelip de bozularak arkanıza döndüğünüz Huneyn gününde de yardım etmişti.*

Bozgundan sonra Allah, Peygamberi'ne ve müminlere güvenlik verdi. Görmediğiniz askerler indirdi; inkar edenleri azaba uğrattı. İnkarcıların cezası budur" (Tevbe: 25-26) kavli şerifinde, bu gelişmeye işaret edilmektedir.

Takip hareketi:

Hezimete uğrayan Düşman ordusunun bir kısmı Taif'e, bir kısmı Nahle'ye, bir kısmı da Evtâs'a kaçtı. Rasûlullah(s.a) Evtâs'a, Ebu Amir El-Eşa'ri komutasında takipçi bir birlik gönderdi. İki taraf bir müddet savaştıktan sonra, müşrikler yenilgiye uğradılar. Bu savaşta müslümanların komutanı Ebu Amir El-Eşa'ri şehid oldu.

Müslümanlardan bir grup süvari de, Nahle'ye kaçan müşrik birliklerini takip etti. Dureyd İbn Sımme komutasındaki müşrik birliklerine yetişildi ve Dureyd, Rabia İbn Refi tarafından öldürüldü. Huneyn'den kaçan müşriklerin büyük bir kısmı ise Taif'e sığındı. Bunların üzerine de, ganimetlerin toplanmasından sonra, bizzat Rasûlullah(s.a) gitti.

Ganimetler:

Ganimetler; üç bin esir kadın, yirmi dört bin deve, kırk binden fazla koyun ve dört bin ukiyye gümüşten oluşmaktaydı. Rasûlullah(s.a), bunların toplanarak, Cirâne'de muhafaza edilmesini emretti ve bu iş için Mesud İbn Amr El-Gifari'yi görevlendirdi. Rasûlü Ekrem, Taif seferinden dönmeden bu ganimeti paylaştırmadı.

Esir kadınların arasında, Rasûlullah'ın süt kardeşi Şeyma binti Haris Es-Sadiyye de bulunuyordu. Bu kadın Rasûlullah'a (s.a) getirilince kendisini tanıttı. Rasûlü Ekrem onu tanıyınca, kendisine hürmette bulundu, rida'sını yere sererek onu oturttu. Sonra kendisini serbest bırakarak kavmine iade etti.

Ekrem onu tam yınca, kendisine hürmette bulımdu, rida'sım yere sererek onu oturttu. Sonra kendisini serbest bırakarak kavmine iade etti.

TAİF GAZASI

Bu gaza, hakikatte Huneyn gazasının uzantısıdır. Huneyn gazasından kaçan Hevazin ve Sakif kabilesinin adamlarından çoğu, başlarındaki komutanları Malik İbn Avf ile Taif kalesine sığınmışlar ve kaleyi çok iyi istihkam etmişlerdi. Rasûlü Ekrem, esirlerle ganimetleri Cirane'de bıraktıktan sonra Taif'e doğru hareket etti. (Hicri 8. yılın Şevval ayında) Kendisinden önce, Halid İbn Velid'i, bin kişilik bir kuvvet ile göndermişti. Rasûlü Ekrem Taif'e doğru ilerlerken yolu üzerinde bulunan, Nahlet'ül-Yemâniyye ve Karn'ıl-Menâzil'den geçti. Sonra Liyye'ye geldi. Burada Malik İbn Avf'ın bir kalesi vardı. Rasûlü Ekrem, bu kalenin yıkılmasını emretti. Yoluna devam ederek Taif'e ulaştı ve Taif kalesini muhasara altına aldı. Muhasara uzun bir müddet devam etti. -Enes İbn Malik'in rivayetine göre muhasara kırk gün devam etti. Bu konuda siyer alimlerinin ihtilafı vardır. Bazıları muhasaranın yirmi, bazıları on sekiz, bazıları da on beş gün sürdüğünü söylerler- Muhasara boyunca karşılıklı ok atışları yapıldı. Müslümanlar muhasaraya başlarken düşman tarafından şiddetli bir ok yağmuruna tutuldular, birçoğu yaralandı ve on iki kişi öldü. Bunun üzerine bulundukları yerden geri çekilerek, bugünkü Taif mescidinin olduğu yere gelip orada bir siper oluşturdular.

Rasûlullah(s.a), Selmân-ı Farisi'nin tavsiyesi ile mancınıklar kurdurdu ve kale mancınıklarla atışa tutuldu. Kale duvarları bu atışlardan büyük hasar gördü. Müslümanlardan bir kısmı da kale duvarları yıkımında kullanılan debbâbelerin altına girerek, kale duvarlarını yıkmaya çalıştılar. Fakat düşmanlar, kızgın demir sikkeleri atmak suretiyle müslümanları debbabelerin altından çıkmaya mecbur ettiler ve ok atışlarıyla bir kısmını öldürdüler. Yapılan saldırıların hiçbiri sonuç vermemişti.

Neticede, Rasûlullah(s.a), bir savaş taktiği olarak, düşmanı teslim olmaya mecbur etmek için Taif'in üzüm bağlarının sökülerek yakılmasını emretti. Müslümanların bağları tahribe başladığını gören Sakifliler, Rasûlü Ekrem'den Allah için bağları bırakmasını istediler. Bunun üzerine Rasûlü Ekrem bağların tahribinden vazgeçti. Sonra bir tellal çıkararak: "Kim kaleden çıkarsa, serbest bırakılacaktır" diye ilan ettirdi. Bunun üzerine tam yirmi üç kişi kale dışına çıktı. Bunların içlerinde Ebu Bekre(*)'de vardı. Kale

(*) *Bekre*: Arapçada, makara veya çıkrık manasına gelir.

Sonra bir tellal çıkararak: ‘TCira kaleden çıkarsa, ser best bırakılacaktır’’ diye ilan ettirdi. Runun üzerine tam yirmi üç kişi kale dışma çıkb. Bunlann içlerinde Ebu Bekre^’ ^de vanlı. Kale(*)

(*) ***Bekre:*** Arapçada, m akara veya çıknk m anasına gelir.

surlarından yuvarlak bir makaraya geçirdiği iple sarkıp indiği için, Rasûlü Ekrem ona bu lakabı takmıştı. Rasûlü Ekrem, bu yirmi üç kişinin tamamını serbest bıraktı ve her birinin ihtiyacını karşılamak için bir sahabiyi görevlendirdi.

Muhasara çok uzamış ve müslümanların bütün girişimleri sonuçsuz kalmıştı. Etrafı kalın surlarla çevrilmiş ve içinde aylarca yetecek erzak depolanmış olan Taif'in daha uzun zaman direneceği anlaşılmıştı. Bunun için Rasûlullah(s.a) meseleyi istişare etti. Nevfel İbn Muaviye, Rasûlü Ekrem'e: "Onlar şu anda kapana sıkışmış tilki gibiler. Eğer uzun zaman muhasaraya devam edersek, kaleyi alırız. Fakat onları bıraksak da, artık bize zarar veremezler" dedi. Rasûlü Ekrem muhasarayı kaldırıp geri dönmeye karar verdi. Rasûlü Ekrem: "İnşâallah yarın döneceğiz" diyerek, Ömer İbn Hattab'tan, bu kararını ashabına bildirmesini istedi. Fakat bu haber mücahidlere ağır geldi ve: "Taif'i fethetmeden nasıl gideriz" diye itiraz ettiler. Bu itiraz üzerine Rasûlü Ekrem: "Öyle ise yarın sabah savaşa hazır olun" buyurdu. Ertesi günün sabahında savaş yeniden başladı. Düşman müthiş bir müdafaada bulundu. Atılan ok, taş ve kızgın demir çivilerle ashabtan çoğu yaralandı. Bunun üzerine Rasûlü Ekrem, yeniden: "İnşâallah yarın döneceğiz!" buyurdu. Bu sefer, bu karar ashabı sevindirdi. Rasûlü Ekrem de, ashabın bu sevincine güldü. Ashab geri dönerken: "Tevbe ederek, geri dönüyor ve Rabbimize hamd ediyoruz" dediler.

Ashabtan bazı kimseler: "Ya Rasülallah! Sakif oğullarına beddua etseniz" dediler. Rasûlü Ekrem de: "Ya Rabbi! Sakif'e doğru yolu göster de, onları bizim aramıza getir!" diye dua buyurdu.

Sakif heyeti:

Çok geçmedi bir sene sonra, hicri 9. yılın Ramazan ayında Rasûlü Ekrem'in Tebük'ten dönüşünü müteakip Sakif kabilesi bir heyet göndererek, İslâm dinini kabul ettiklerini Rasûlü Ekrem'e bildirdiler.

Hevazin heyeti:

Ganimetlerin dağıtımından sonra, on dört kişilik bir Hevâzin heyeti gelerek müslüman oldu.

Putperestlerin silahlı direnişinin bitmesi için, putperestliğin merkezi olan Mekke'nin alınması yeterli değildi. Hevazin ve Sakif gibi komşu putperest kabileler hala büyük bir kuvvete sahip olup,

Hevâzdn heyeti gelerek müslüman oldu.

Putperestlerin silahh direnişinin bitmesi için, putperestliğin merkezi olan Mekke'nin alınması yeterli değildi. Hevazin ve Sakif gibi komşu putperest kabileler hala büyük Inr kuvvete sahip olup.

müslümanlar için büyük bir tehlike arzetmekteydiler. Bunun için, Rasûlullah(s.a), etkin bir kuvvet olan bu putperest kabileleri de ortadan kaldırmayı planlamıştı.

Müslüman ferdin ve müslüman cemaatin terbiyesi üzerinde her ne kadar ihtimam gösterildiyse de on iki bin savaşçıya ulaşan yeni ordu, zorlu denemelerden geçmemiş ve sıkıntılarla pişmemişti. Mekke, küçük birkaç çatışmanın dışında, savaşılmadan fethedilmişti. Bu da, yarısından fazlasını İslâm'a yeni girenlerin oluşturduğu bu ordunun hiçbir zorluk görmediği anlamına geliyordu. Bundan sonra karşılaşılacak olan zorluklar, bu ordu için bir imtihan olacaktı.

Huneyn seferi için toplanan ordunun büyüklüğü, bazı müslümanları gaflete düşürmüş, hatta bazıları: "Bu ordu hiç bir zaman mağlub olmaz!" demişlerdi. Rasûlü Ekrem ise: "On iki bin kişilik bir ordu, sayı azlığından dolayı mağlub olmaz" buyurmuştu. Fakat ilk hezimetin nedeni başkaydı. Zorluklarla pekişmemiş olan bu yeni ordu, zafere ulaşmakta güçlük çekmişti:

"And olsun ki Allah size birçok yerlerde ve çokluğunuzun sizi böbürlendirdiği fakat bir faydası da olmadığı, yeryüzünün geniş olmasına rağmen size dar gelip de bozularak arkanıza döndüğünüz Huneyn gününde, yardım etmişti." (Tevbe: 25)

Maddi sebeblere dayanıp, onlara güvenmek gibi beşeri bir zaaf anında, Rabbâni terbiye bütün topluluğu kapsıyor. Bu terbiye de, söz konusu topluluğun işlemiş olduğu hatanın mahiyetine uygun olarak geliyor. Bu topluluk zorluklar ve musibetlerle eritilerek, cemaat haline dönüştürülüyor.

Bu savaşta Rabbani imtihan iki eksen etrafında dönmekte idi:

Birincisi zorluk; Huneyn günü uğranılan ilk hezimet ve Taif kuşatmasının başarısızlıkla sonuçlanması, ikincisi kolaylık; Huneyn ganimetlerinin dağıtılması, idi.

Huneyn seferinde, müslümanlar, diğer hiçbir savaşta olmadığı kadar maddi imkanlar hazırlamışlardı. Ordunun sayısı on iki bine ulaşıyordu. Ellerinde bol miktarda ve o zamanın en modern silahları da bulunmaktaydı. Bu silahları, Rasûlullah(s.a), Hayber gazasında yahudilerden ganimet olarak almıştı. Müslümanlar, savaşlarında ilk defa mancınık ve debbâbe(*) kullanıyorlardı.

(*) Debbâbe: Geçmişte kullanılan savaş aletlerinden biridir. Şu anda modern Arapçada tank kelimesinin karşıtı olarak kullanılır. Eskiden debbâbe sığır gönünden yapılır, çuval tarzında dizilerek içine duvar delicileri yerleştirilirdi. Debbabe kalın olduğu için, kalelerden atılan ok ve taşlar tesir etmezdi.

ancınık ve debbâbe^*’ kuUamyorlardı.

(*) Debbâbe: Geçm işte kullanılan sav aş aletlerinden biridir. Şu anda modem Â rapçada tenk kelimesinin karşıtı olarak kullanılır. Eskiden debbâbe sığır gönünden yapılır, çuval tarande dizilerek içine duvar delicileri yerleştirilir di. Debbâbe kaim olduğu için, kalelerden atılan ok ve taşlar tesir etmezdi.

Rasûlü Ekrem, ordunun tam olarak techizi için Safvan İbn Ümeyyeden, ödünç olarak yüz de zırh almıştı.

Maddi konumu itibariyle, İslâm ordusunun durumu böyle idi. Maddi yönden şimdiye kadar, hiç bu kadar güçlü olmamışlardı. Fakat bu İslâmi topluluğun yarısından fazlasını, İslâm'a en kuvvetli zamanında giren ve müslümanlarla birlikte olmanın devamlı zafer ve büyük ganimetler getireceğini düşünen kişiler oluşturuyordu. Bu yüzden, Huneyn'de uğradıkları sarsıntı gerekliydi.

Rasûlullah(s.a), her zaman olduğu gibi bu savaşta da, durumu kontrol etmek ve haber almak için, iyi bir öncü kuvvet göndermişti. Fakat bu öncü kuvvet, takdir-i ilâhi'ye binaen tüm vadiye yayılmış bulunan düşman pusularını görememişti. Nitekim savaş, yukarıda anlattığımız şekilde cereyan etti.

Bir müslümanın, bu savaşta cereyan eden olayları okuyup da hayrete düşmemesi elde değildir.

Hevazin'in yaptığı ani hücum, bütün İslâm ordusuna dengeyi kaybettiriyor. Hatta, ordunun temelini oluşturan ilk müslümanlar bile, bu ani saldırının etkisiyle dengelerini kaybedip kaçmaya başlıyorlar. Müslümanlar, böyle bir durumu, Uhud harbinden başka hiçbir savaşta yaşamamışlardır.

Ani saldırı karşısında bütün İslâm ordusu kaçmış, Rasülullah'ın (s.a) yanında, sadece on küsur kişi kalmıştı. Bunlar da iki grup idiler:

Birinci grup: Abbas İbn Abdulmuttalib, Fadl İbn Abbas, Rabiâ İbn Haris İbn Abdulmuttalib ve Ebu Süfyan İbn Haris İbn Abdulmuttalib gibi, Rasülullah'ın (s.a) yakın akrabalarından oluşmaktaydı. Örnek verdiğimiz bu kimseler, İslâm'a yeni girmiş olmalarına rağmen, Rasülullah'ın (s.a) yanından bir adım bile ayrılmamışlardı.

İkinci grup: Ebu Bekir, Ömer, Osman, Ali ve Ebu Dücâne gibi, davanın ilk temel taşları olan kişilerdi.

Bunların yanısıra, gençlerden oluşan üçüncü bir grup daha vardı. Bunlar: Eymen İbn Ubeyd El-Hazreci ile Usame İbn Zeyd (r.a) idiler.

Kadınlardan oluşan dördüncü bir grup daha vardı. Bunlar da: Ümmü Ammare binti Kâ'b, Ümmü Süleyt, Ümmü Hâris ve o gün, çocuğu Abdullah İbn Ebi Talha'ya hamile olan Ümmü Süleym binti Milhan idiler.

Bu esnada başka bir yerde savaşın devam ettiğinde şüphe yoktur. Fakat bu fedailer grubu Rasülullah'ın etrafında kalmıştır.

Bunlar da: Ümmü Ammare binü Kâlı, Ümmü Süleyt, Ümmü Hâris ve o gün, çocuğu Abdullah İbn Ebi Talha'ya hamile olan Ümmü Süleym bin- ti Milhan idiler.

Bu esnada başka Inr yerde savaşm devam ettiğinde şüphe yok tur. Fakat bu fedailer grubu Rasülullah'm etrafinda kalrmştır.

Huneyn'de, İslâm ordusu içinden, Rasûlullah'ı (s.a) bile öldürmeye niyetlenenler olduğunu düşünürsek, İslâmi terbiyenin henüz bu orduyu oluşturan fertlerin tümünü kapsamadığını daha açık bir şekilde görürüz. Bu maceraperestlerden biri olan, Şeybe İbn Osman İbn Ebi Talha, kriz anlarını anlatarak şöyle diyor: "Peygamberin (s.a), Mekke'yi aldığını, ondan sonra da Hevazin üzerine sefere çıktığını görünce, kendi kendime "Ben de çıkayım, belki öcümü alırım" dedim. Babamın ve amcamın Uhud günü nasıl öldürülduklerini hatırladım. Huneyn'de, Rasûlullah'ın ashabı kaçınca, Rasûlullah'ı öldürmek için, sağ tarafından ona yaklaştım. Fakat Abbas'ın, gümüş gibi parlayan beyaz bir zırhla orada dikildiğini gördüm. Kendi kendime; "Amcasıdır! Onu yardımsız bırakmaz!" dedim. Sonra sol tarafından yanaştım. Sol tarafında da Ebu Süfyan İbn Haris'in dikildiğini gördüm. Kendi kendime: "Bu da amcasıdır! Bu da onu yardımsız bırakmaz" dedim. Sonra arkasından yanaştım. Sadece kılıcı kaldırıp vurmam yetecekti ki, onunla benim aramda şimşek gibi bir ateş peyda oldu. Ateşin beni yakmasından korkarak, elimle gözlerimi kapadım ve geriye doğru yürüdüm. Bu sırada, Rasûlullah(s.a) bana dönerek: "Ey Şeybe! Yanıma gel!" buyurdu ve elini bağrıma bastırarak: "Allah'ım, ondan şeytanı gider" diyerek, dua buyurdu. Başımı kaldırıp kendisine baktığımda, artık o, bana herşeyimden daha çok yakın olmuştu. Sonra bana: "Ey Şeybe! Kafirlere karşı savaş!" buyurdu. Bunun üzerine ilerleyerek var gücümle onu korumak için savaştım. Hevazin yenilgiye uğradıktan sonra, tekrar Rasûlü Ekrem'in huzuruna gittim. Bana: "Sana istediğin şeyden, daha hayırlısını nasib eden Allah'a hamd olsun" dedi, sonra da aklımdan geçirmiş olduğum şeyleri birer birer bana anlattı."[1]

Şeybe'nin Rasûlullah'ı (s.a) öldürmesine engel olan bu mucize geneldi. Hevazin kabilesi, İslam ordusunun kaçtığını ve Rasûlullah'ın etrafında sadece on, on beş kişinin kaldığını farketmemişti. İlahi meded anında yetişmiş, melekler kırmızı sarıklarıyla inerek, yeryüzü ile gök arasındaki ufku doldurmuşlardı.

"Bozgundan sonra Allah, Peygamberi'ne ve müminlere güvenlik verdi. Görmediğiniz askerler indirdi, inkar edenleri azaba uğrattı. İnkarcıların cezası budur." (Tevbe: 26)

Savaşın ikinci merhalesi, Halid'in mümin topluluğa: "Ey Bakara suresinin sahipleri!" diye seslenmesiyle başlamıştı. Bu nida,

(1) İmtâ'ul-Esmâ: c.1. s. 411

26)

Savaşın ikinci merhalesi, Halid'in mümin topluluğa: "Ey Ba kara suresinin sahipleri!" diye seslenmesiyle başlamıştı. Bu nida.

(1) İmtâ'ul-Esmâ; c.l. s. 411

ilk müslümanlardan olan, Muhacirlere ve Ensar'a idi. Bu nida üzerine mücahidler savaş meydanına dönmeye başladı ve sayıları yüze ulaştı. Bu, yüz sabırlı mücahidin, otuz üçünün Muhacirlerden; altmış yedisinin de Ensar'dan olduğu söylenir.

Rasûlullah(s.a), daha sonra, üçüncü merhalenin başlangıcı için: "Ey şecer-i ridvan altında geri dönmemek üzere biat edip söz veren ashab!", "Ey Ensar topluluğu!" nidalarını seçti. "Gür sesli bir insan olan Abbas, bu nidalarla ashabı savaşa davet etti. Bunu duyan ashab: "Lebbeyk, lebbeyk" nidalarıyla savaş meydanına döndüler. Rasûlullahda (s.a) savaş meydanına bakarak: "İşte bu, fırının kızıştığı zamandır" buyurdu. Sonra da yerden bir avuç toprak alarak düşmanın üzerine doğru atıp: "Yüzleri kabih olsun, yardım olunmasınlar" buyurdu. "Kabe'nin Rabbi aşkına, yenilgiye uğrayasınız" diye dua etti. Aradan birkaç saat geçmeden de, düşman orduları yenilgiye uğradılar."(1)

Bu merhaleler, birbirinin peşisıra süratle cereyan ediyor ve imanı zayıf olanların kalplerindeki imanı arttırıyordu.

Sayıları iki bini bulan ilk müslümanları bir kenara koyarsak, ordunun bel kemiğini, yeni müslüman olanların oluşturduğunu görüyoruz. Bu grubun, kendi gözleriyle bu ilahi mucizeye şahid olmaları, Allah Teala'nın Peygamberine nasıl yardım ettiğini ve Hz. Peygamber'in tek başına: "Ben Peygamberim, yalan yok; ben Abdulmuttalib'in oğluyum!" diyerek, düşmanın karşısında nasıl sebat ettiğini görmeleri gerekiyordu.

Rasûlullah'ın (s.a) bu meydan okuyuşu, etrafında bulunan küçük grubun kalplerine su serpmişti. Rasûlullah'ın yanında sebat eden bu grubun yaklaşık üçte biri, daha dün ona karşı savaşan ve onu hicveden Abdulmuttalib oğullarından oluşmaktaydı.

Bu olayın ifade ettiği mana, müslüman gençlerin akıllarından çıkmamalı ve ufuklarını genişletmelidir. İnanç bağlarının yanı sıra, akrabalık bağlarının da önemini anlamalıdırlar. Yukarıdaki olayda geçtiği gibi, ilk anda, Rasûlü Ekrem'i, yeni müslüman oldukları halde, en yakın akrabaları korumuştur. Bu da, inanç bağlarının, yanısıra, akrabalık bağlarından da istifade etmek gerektiğini gösterir.

İslâm safları, eritilip, tam manasıyla birleşene kadar sürekli imtihanlardan geçecektir. Allah Teala, zaferi dilediğine verir. Kuvvet ve güç yönünden böbürlenerek, Allah'ın inayetini unut-

(1) İmtâ'ul-Esmâ: c.1. s. 408

tiğini gösterir.

İslâm saflan, eritilip, tam manasıyla birleşene kadar sürekli imtihanlardan geçecektir. Allah Teala, zaferi dilediğine verir. Kuvvet ve güç yönünden böbürlenerek, Allah'ın inayetini unut-

(1) tmtâ'ul-Euıı&: c.1. s. 408

mak; bu böbürlenme bitene ve tam manasıyla Allah'a yönelinceye kadar, şiddetli imtihanlara tabi tutulmaya sebep teşkil eder.

İslâm ordusunun karşı karşıya kaldığı ikinci şiddetli imtihan da, Enes İbn Malik'in rivayetine göre kırk gün süren Taif kuşatmasıdır. Kuvvet ve izzet yönünden Kureyş'ten aşağı kalmayan Sakif kabilesine yapılan kuşatmanın bu kadar uzun sürmesi, İslâm ordusuna yeni bir derstir. Çünkü Huneyn zaferi onları aldatabilirdi. Bunun için, uzun bir kuşatmanın sorumluluğunu yüklenmeleri; disiplin ve iltizamı denemeleri gerekiyordu. Diğer taraftan, zaferin her zaman müslümanların yanında olmayacağını anlamaları gerekiyordu. Huneyn'de kazanılan zafer bir kaç saat gecikmişse, Taif zaferi ancak aylar sonra gerçekleşmişti ve İslâm ordusunun tarihinde ilk defa, hedefe ulaşılmadan geri çekiliniyordu. Geri çekilme emri davanın temel taşlarını oluşturan ilk mümin gruba çok ağır gelmişti. Bunun üzerine Rasûlullah(s.a) tekrar, savaş emri verdi. Savaşa çok hevesli bir şekilde giren müslümanlar, şiddetli savunma, kızgın demir çiviler ve ok yağmuru altında büyük yaralar alıp heveslerini yitirdiler. İkinci gün tekrar geri çekilme emri gelince, bu sefer sevindiler. Onların bu durumu karşısında ise, büyük komutan (s.a), sadece güldü. Emirlerinin uygulanmasında aksaklık gören yönetiminin, askerlerine vereceği ders canlı olmalıdır. Zor nefisler, ancak canlı tecrübelerle tedavi edilebilir. Bu tür tecrübeler, askerleri yönetime daha çok bağlar.

Cemaati oluşturmak ve safları birbirine pekiştirmek en zor işlerden biridir. Yöneticiler bu işi gerçekleştirmeye çalışırken, cemaatin en seçkin kişilerinden bile bazı aksaklıklar görebilirler. Bu aksaklıklar ,bazı kararlara karşı sabırsızlık, bazı kararlarda da sıkıntı verecek derecede sabır ve ağırdan alma şeklinde kendini gösterebilir. Bu gibi hastalıkları tedavi etmek için en etkili yol, can ve malda bazı kayıplara sebeb olsa bile, olayın bizzat içine girmektir. Çünkü kalbin zarına dokunmayan şeyler, gerektiği gibi semere vermezler.

Hevazin ve Sakif gibi putperest toplumlar nasıl temizlenmiştir?

Hevazin, savaşta yenilgiye uğrayıp kaçmış, müslümanlar tarafından takip edilmiş, fakat İslâm'a girmemişti. Sakif ise, Taif kalesine çekilerek savunmaya girmiş, sonra da müslümanlar şartsız olarak kuşatmayı kaldırıp dönmüşlerdi.

Bu iki büyük kabileyi İslâm'a sokmak için izlenecek bir tek siyasi yol kalmıştı. Her türlü imkanlar değerlendirilerek, onların

müslümanlar tarafından takip edilmiş, fakat İslâm'a girmemişti. Sakif ise, Taif kalesine çekilerek savunmaya girmiş, sonra da müslümanlar şartsız olarak kuşatma}^ kaldırıp dönmüşlerdi.

Bu iki büyük kabileyi İslâm'a sokmak için izlenecek bir tek si yasi yol kalmıştı. Her türlü imkanlar değerlendirilerek, onların

İslâm'a karşı besledikleri kin izâle edilecek ve İslâm'a ısınmaları sağlanacaktı. Şimdi bu konuda izlenen politikayı, rivayetler vasıtasıyla görmeye çalışalım:

İbn İshak diyor ki: Rasûlullah(s.a) Cirane'deyken, Hevazin heyeti gelerek, müslüman oldular ve Rasûlü Ekrem'e, "Ya Rasülallah! Biz köklü bir aile ve aşiretiz. Başımıza gelen belaları siz de biliyorsunuz. Bizlere iyilik ve ihsanda bulun. Allah'ın da sana iyilik ve ihsanda bulunmasını dileriz" dediler. Sonra Rasûlü Ekrem'den esir edilen kadınlarını ve mallarını istediler. Rasûlü Ekrem, onlara: "Kadınlar ve çocuklarınızı mı, yoksa mallarınızı mı, daha çok istiyorsunuz?" diye sordu. Onlar da: "Ya Rasülallah! Mallarımızla, ailelerimiz arasında tercih yapmamızı istiyorsunuz. Madem öyle, bize kadınlarımızı ve çocuklarımızı verin.Onları daha çok isteriz" dediler. Rasûlü Ekrem: "Bende ve Abdulmuttalib oğullarının yanında bulunanlar sizlere verilecektir. Ben insanlara öğle namazını kıldırdıktan sonra, ayağa kalkın ve: "Biz kadınlarımız ve çocuklarımız hakkında, Rasülullah'ın müslümanlara, müslümanların da Rasülullah'a bizim için aracı olmalarını istiyoruz" deyin, o zaman sizlere istediğinizi vereceğim ve diğerlerinden de kadın ve çocuklarınızı size iade etmelerini isteyeceğim" buyurdu. Rasûlullah(s.a) öğle namazını kıldırdıktan sonra, Hevazin heyeti ayağa kalktı ve Rasûlü Ekrem'in kendilerine emretmiş olduğu sözleri söyledi. Bunun üzerine Rasûlü Ekrem, bütün müslümanların önünde, Hevazın heyetine: "Ganimetten benim ve Abdulmuttalib oğullarının payına düşenler sizindir, alabilirsiniz" buyurdu.

Rasûlü Ekrem'in bu sözü üzerine, Muhacirler: "Bizim payımıza düşen de Rasülullah'ındır, onları da alabilirsiniz" dediler. Sonra da Ensar: "Bizim payımıza düşen de Rasülullah'ındır, onları da alabilirsiniz" dediler. Sonra Ekra İbn Habis, kalkarak: "Ben ve Temim oğulları, payımıza düşeni vermeyiz" dedi. Uyeyne İbn Hısn'da: "Ben ve Firaze oğulları da payımıza düşeni vermeyiz" dedi. Sonra da Abbas İbn Mirdas kalkıp: "Ben ve Süleym oğulları da payımıza düşeni vermeyiz" dedi. Fakat Süleym oğulları, "Bizim payımıza düşenler Rasülullah'ındır, alabilirsiniz" dediler. Bunun üzerine Abbas İbn Mirdas, Süleym oğullarına: "Beni küçük düşürdünüz" diyerek serzenişte bulundu.

Sonra Rasûlullah(s.a) hepsine hitaben:

"Esir kadınlardan ganimet olarak payına düşeni ellerinde tutmak isteyenler bilsinler ki, geri verecekleri her esir kadın ve çocuk

Abbas İbn Mirdas, Süleym oğullarma: “Beni küçük düşür dünüz” diyerek serzenişte bulundu.

Sonra Rasûlullah(8.a) hepsine hitaben;

“Esir kadınlardan ganimet olarak payma düşeni ellerinde tut mak isteyenler Inisinler ki, geri verecekleri her esir kadm ve çocuk

için, kendilerine kişi başına, altı attiyye verilecektir. Bu insanlara, kadınlarını ve çocuklarını geri verin" buyurdu.[1]

Başka bir rivayette de, "Müslümanlar hep birden: "Rasûlullah'ın isteğine razıyız" dediler. Rasûlü Ekrem: "İçinizden kimin rıza gösterip, kimin göstermediğini bilmiyoruz. Onun için dönün ve içinizden arif olanlar, meselenizi bize getirsin" buyurdu. Mesele halledildikten sonra, hepsi, ellerindeki kadın ve çocukları geri verdiler, sadece Uyeyne İbn Hısn razı olmadı. Ganimetten payına düşen ihtiyar bir kadını geri vermek istemiyordu. Nihayet, razı olup, geri vermeyi kabul etti. Rasûlü Ekrem geri verilen esirlerin hepsine yeni elbiseler giydirdi."[2]

Rasûlullah(s.a), Hevazin heyetine Malik İbn Avf'ın ne olduğunu, sordu. "Sakif ile birlikte Taif'tedir" dediler. Rasûlullah(s.a) onlara: "Malik'e haber verin. Eğer müslüman olarak yanıma gelirse, ailesini ve mallarını ona iade eder, ayrıca kendisine yüz de deve veririm" buyurdu. Bu haber Malik'e ulaşınca, Malik, Rasûlullah'ın yanına gelebilmek için harekete geçti. Malik, Sakif kabilesinin, Rasûlullah'ın (s.a) kendisine vadetmiş olduğu şeyleri duyup, kendisini alıkoymalarından korkuyordu. Bu yüzden, çok gizli hareket ediyordu. Adamlarına, Taif dışında bir yerde devesini hazır tutmalarını söyledi, sonra da atının getirilmesini istedi. Bir gece, gizlice Taif'ten çıkarak devesinin hazırlandığı yere geldi. Oradan da, devesiyle yola koyularak Cirane'de Rasûlullah'a (s.a) yetişti. Rasûlü Ekrem, vadini yerine getirerek, Malik'e, ailesini ve mallarını geri verdiği gibi, ayrıca yüz de deve verdi. Malik de müslüman oldu. Malik İbn Avf, müslüman olunca şu kasideyi söyledi:

"Bugüne kadar insanların içinde, Muhammed gibisini ne duydum, ne de gördüm.

O öyle bir insandır ki, kendisinden yardım istenildiği zaman fazlasıyla verir ve vadini yerine getirir.

İstediğin zaman da sana gelecekten haber verir.

Savaş şiddetlenip düşman ordusu sivri mızraklarını gösterip kılıçlarını vurmaya başladıklarında da, o, sanki yavrularını koruyan bir arslan gibi, toz ve dumana bulanmış savaş meydanında kalarak müslümanları gözetir ve onları korumaya çalışır."

(1) İbn Hişâm: c.4. s. 490
(2) Er-Rahik El-Mahtum: s. 475

(1)İbn Hişâm: c.4. s. 490
(2)Er-Rahik El-Mahtum: s. 475

Mâlik müslüman olunca, Rasûlullahonu kavminden müslüman olanların başına emir tayin etti. Bu kabileler: Sümâle, Sileme ve Fehm kabileleri idi. Mâlik bu kabilelerle birlikte, Sakif kabilesine karşı savaştı. Ne zaman kale dışına çıkacak olsalar, onlara hücum ediyordu. Onlara çok sıkıntı verdi. Hatta bu yüzden Sakif kabilesinin şairi Ebu Mihcen, onun hakkında şu beyitleri bile söylemiştir:(1)

"Bir zamanlar düşmanlar bizden çekinirlerdi ve öcümüzü daima alırdık. Şimdi ise Beni Sileme bize karşı savaşmaya başladı. Mâlik, aramızdaki ahdi ve hürmeti bozarak, onları bize karşı savaşmaya getirdi ve bizim yurdumuzda bizimle savaşır oldular."

Hevazin savaşta yenilmiş, Rasûlullah(s.a) ezici bir zafer kazanmış, Hevazin kabilesinin kadınlarını, çocuklarını ve sürülerini savaş ganimeti olarak almıştı. Hevazin komutanı ise Sakif'e kaçmıştı. İslâm davasının bu savaştan kazancı ne olmuştu? Hevazin safları, İslâm ve müslümanlara karşı kin ve nefret kusuyordu. Şunu çok iyi bilmek gerekir ki askeri zaferler, ancak askeri liderleri, şan, şöhret ve otorite için yarışıp, belirli mevkilere oturmak isteyenleri ilgilendirir. Fakat İslâmi hareket için durum böyle değildir. İslâmi hareket için gerçek zafer, o insanların İslâm saflarına katılmasıdır. O insanların kalplerindeki kilitlerin açılması ve İslâm'ın gölgesi altında gerçek sevgi, rahmet ve güvenliğe kavuşmalarıdır. Bunun için, bir İslâm davetçisinin önemle üzerinde durması gereken nokta, Rasûlullah'ın (s.a) savaşları ve kazanılan askeri zaferlerin arkasında yatan gerçeklerdir. Çünkü olayı bu yönüyle ele almak, her gün yeni grupların İslâm'a katılmasını sağlayacak davranış ve siyaseti bizlere öğretecektir. İşte Hevazin heyeti bunun en güzel örneğidir. Hevazin liderlerinden on dört kişi, Rasûlullah'a (s.a) müslüman olarak gelmişler, peşi sıra gelişen olaylarla da tüm Hevazin kabilesi müslüman olmuştur. Bunun sebebi, Rasûlullah'ın (s.a) izlediği siyasettir. Beşeriyetin şimdiye kadar görmediği, bundan sonra da göremiyeceği büyük lider Rasûlullah(s.a), Hevazin'in tümünün müslüman olmasını sağlamak için ilk planda, müslümanlara dağıtılmış olan savaş esirlerinin, on iki bin savaşçıdan geri alınıp, verilmesini düşünmüştür.

(1) İbn Hişâm: c.4. s. 488-491

şimdiye kadar görmediği, bundan sonra da göremiyeceği büyük lider RasûluUahfs.a), Hevazin'in tümünün müslüman olmasını sağla
mak için ilk planda, müslümanlara dağıtılmış olan savaş esirleri nin, on iki bin savaşçıdan geri alımp, verilmesini düşünmüştür.

(1) İbn Hişâm; c.4. s. 488-491

Halbuki askerler, sırf bu yüzden ayaklanabilirlerdi, çünkü ganimet onların en tabi hakkı idi. Rasûlü Ekrem bütün orduyu razı edip, gönüllü olarak esirleri geri vermelerini nasıl sağladı?

Hiç şüphe yok ki, bu olay nübüvvetin yüceliğini gösterir. Aynı zamanda yeryüzündeki bütün liderlere verilmiş olan bir derstir. Hedefler, ne kadar derinlerde kalmış olursa olsun, insanların içinde olan iyilik ve asaletin ortaya çıkarılmasıyla gerçekleştirilmelidir.

Rasûlullah(s.a), ilk müslümanlardan olan, azim ve sebatlarıyla müslümanlara yeniden zafer kazandıran ve ganimeti en çok hak etmiş olan Muhacir ve Ensar'dan esirleri geri almıştır. Diğer yandan, müslüman olmalarının üzerinden henüz bir buçuk sene bile geçmeyen ve ganimete çok hevesli olan yeni müslümanların elindeki esirleri de geri almıştır. Bunu, onları otorite ve kuvvetle tehdit ederek değil, onlara güven duyduğunu belirterek yapmıştır. Önce ailesi ve yakınları olan Abdulmuttalib oğullarının esirleri geri iade edeceğini söyleyerek, onlara duyduğu güveni belirtmiş ve bu yöntemle, kendilerine en çok güvendiği muhacirler ve Ensar'ın da bu çerçeve içerisine girmelerini sağlamıştır. Bu yetmeyince, Rasûlü Ekrem ikinci yönteme baş vurmuş geri verilen ganimetlerin telafi edileceğini belirtmek suretiyle istediğini gerçekleştirmiş ve bütün ordunun, elinde bulunan esirleri geri vermelerini sağlamıştır. Hatta, elindeki ihtiyar kadını bile vermek istemeyen Uyeyne İbn Hısn, bu karar üzerine kadını Hevazin heyetinin başkanına götürüp: "Vallahi, ne dudakları düzgün, ne memeleri dolgun. Artık ne doğurabilir, ne kocası onda birşey bulur, ne de çocuk emzirebilir. Al, senin olsun"[1] diyerek geri vermiş ve karşılığında altı atiyye (belli bir miktar mal) almıştır.

Rasûlü Ekrem, Sakif kabilesine sığınan Hevazin liderine de yine aynı yöntemle, muamele yapmıştır. Kendisini İslâm'a davet ederek, kabul ettiği takdirde, ailesi ve mallarıyla beraber kendisine yüz deve vereceğini bildirmiştir. Cömertçe yapılan bu teklif, Mâlik'in müslüman olması için yeterli olmuştur. Mâlik, sadece ailesine, mallarına ve yüz deveye kavuşmak için müslüman olup, sonra da bir köşeye çekilmiş değildir. Aksine İslâm'a tam bir inançla bağlanmış, aktif bir vazife üstlenmiş ve önceden himayeleri altında bulunduğu ve Rasûlullah'a (s.a) karşı beraber savaştıkları Sakif kabilesine karşı savaşmıştır.

(1) İbn Hişâm: c.4. s. 490

karşı beraber savaş tıkları Sakif kabilesine karşı savaşmıştır.

(1)İbn Hişfim: c.4. s. 490

Hevazin, İslâm'a bu şekilde girdi. Rasûlullah(s.a) neseb bağlarını, İslâm'ın hizmetinde en iyi şekilde değerlendirdi.

Günümüz İslâmi hareketinin; bu olguyu çok iyi anlaması ve tüm insanları İslâm'a kazandırmak için bu doğrultuda planlar yapması gerekir.

Şu iki uslubu birbiriyle karşılaştıracak olursak, arada çok büyük bir farkın olduğunu görürüz.

Birinci uslub: Nizamlara ve kararlara harfiyen uymayı gerektiren, kalplerin kırılması güvenin sarsılması ve safların bozulması pahasına da olsa kuralların dışına çıkmamayı gerektiren uslubtur.

İkinci uslub: Karar ve kuralların yanısıra, insanın tabiatını fitratını, duygularını, akrabalık bağlarını gözetmeye ve bütün bu faktörleri, günlük kararların ötesinde, daha uzak hedefleri gerçekleştirmek için hazırlamaya yönelen üslubtur. Ümmetin malını, gençlerini ve menfaatlerini ön planda tutar.

Hemen şimdi hatırladığımız ibret verici bir olay var:

Bir gün İslâmi hareketten bir grup, mali bir karar alarak, cihad yolunda canlarını ve kanlarını veren bazı kardeşlerin maaşlarının bir kısmını keserek, onları geçimlerini sağlamak için çalışmaya sevketti. Bu olay hem yöneticiler, hem de yönetilenler için çok zor bir ders oldu.

Yöneticiler için zor bir ders oldu, çünkü bu kararla kardeşlerinin gönüllerini kırdılar ve yönetilenler çok büyük bir nazla yöneticilerinden uzaklaştılar. Böylece yöneticiler, tabanın güvenini kaybettiler.

Yönetilenlere gelince, krizin başlarında bayağı sarsıldılar. Maaşlarının biraz eksilmesi, onları kaba kuvvetle yöneticilere karşı koymaya ve yöneticileri ithama sevketti.

Bu kardeşlerimizin önüne, Rasülullah'ın (s.a) söz konusu uygulamasını koyuyoruz. Umarız ki, hepimiz bu olaydan ders alırız.

Rasûlullah(s.a), Huneyn zaferinden sonra, Mekke liderlerini de, onlara ganimetten büyük paylar vermek suretiyle, yani aynı metodla tedavi etmiştir. Bu konuda zikredilen rivayetleri sunmak, konuya yeterince açıklık kazandıracak zannediyoruz:

"Rasûlullah(s.a), Zi'lkâde'nin beşinde, Perşembe gecesi, ganimetlerin ve esirlerin bulunduğu Cirane mevkine vardı. Esirler güneşten korunmak için çadırlar kurmuşlardı. Sayıları altın bin kadardı. Bunun yanısıra 24.000 deve ve 40.000 davar vardı. Rasûlullah(s.a) Cirane'ye ulaşınca, Busr İbn Süfyan El-Huzai'ye,

kazandıracak zannediyoruz:

“Rasûlullah(s.a), Zi’lkâde’nin beşinde, Perşembe gecesi, gani metlerin ve esirlerin bulunduğu Cirane mevkine vardı. Esirler gü neşten korunmak için çadırlar kurmuşlardı. Sayılan altın bin ka dardı. Bunun yanısıra 24.000 deve ve 40.000 davar vardı. RasûluUahCs.al Cirane’ye ulaşınca, Busr İbn Süfyan £1-Huzai’ye,

Mekke'ye giderek esir kadınlar için elbise almasını, sonra da esirleri giydirmesini emretti. Elbiseler getirilerek esirlerin hepsi giydirildi. Rasûlü Ekrem, esirlere çok iyi muamele edilmesini istedi. Sonra ganimet mallarını dağıtmaya başladı. Ganimetlerden ilk önce İslâm'a sempati duyanlara dağıttı. Ganimetlerin içinde 4.000 ukiyye gümüş de vardı. Ebu Süfyan İbn Harb, elinde bu gümüşlerle, Rasûlü Ekrem'in yanına gelerek: "Ya Rasûlallah! Kureyş'in en zengin insanı oldun" dedi. Rasûlü Ekrem tebessüm etti. Sonra Ebu Süfyan: "Ya Rasûlallah! Bu gümüşten bana pay ver" dedi. Rasûlü Ekrem: "Ey Bilâl! Ebi Süfyan için 40 ukiyye gümüş tart, yüz tane de deve ver" buyurdu. Ebu Süfyan: "Ya oğlum Yezid'e?" deyince, Rasûlü Ekrem: "Yezid içinde 40 ukiyye gümüş tartın ve yüz tane de deve verin" buyurdu. Ebu Süfyan: "Ya Rasûlallah! Oğlum Muaviye de var" dedi. Rasûlü Ekrem: "Ya Bilâl! Onun için de 40 ukiyye gümüş tart ve yüz deve ver" buyurdu. Bunun üzerine Ebu Süfyan: "Anam, babam sana feda olsun, çok cömertsin Ya Rasûlallah! Vallahi, sana karşı savaştım ve sen savaştıklarımın en iyisiydin. Seninle barış yaptık ve sen barış yaptıklarımın en iyisisin. Allah sana hayırlı ihsanda bulunsun" dedi. Sonra Hakim İbn Hizam gelerek, ganimetten yüz deve istedi. Rasûlü Ekrem, ona yüz deve verdi. Sonra yüz deve daha istedi, yine verdi. Sonra bir yüz deve daha istedi. Rasûlü Ekrem onu da verdikten sonra, Hakim'e: "Ey Hakim İbn Hizam, bu mal görünüşte çok tatlıdır. Kim bu malı kanaatle alırsa, bu mal onun için bereketli olur. Fakat kim nefsi arzularını doyurmak için alırsa, bu mal ona bereketli kılınmaz. Bu tür insanlar yiyip doymayanlar gibidir. Ve şunu bil ki, veren el, alan elden daima üstündür. Onun için bu malı ihtiyaç sahiplerine hemen dağıtmaya başla" buyurdu. Rasûlü Ekrem'in bu sözü üzerine Hakim, kendisine verilen ilk yüz deveyi alıp, diğerlerini bıraktı.

Rasûlü Ekrem, Nadir İbn Haris'e de -Nadr İbn Haris'in kardeşi- yüz deve verdi. Sonra, Beni Zühre'nin müttefiki olan Esid İbn Cariye'ye yüz deve verdi. Arkasından, Ala İbn Câr'a elli davar, Haris İbn Hişam'a yüz deve ve Safvan İbn Ümeyye'ye yüz davar verdi. Sahih-i Müslim'de, Zühri'nin rivayetine göre; Rasûlullah(s.a), Safvan İbn Ümeyye'ye üç yüz deve verdi. Ve denilirki, Safvan, Rasûlü Ekrem ile dolaşarak ganimetleri gözden geçirdi. Bir vadinin olduğu gibi ganimet alınan deve ve davarlarla dolmuş olduğunu gördü. Bu manzara Safvan'ın çok hoşuna gitti ve orada durarak sürüyü seyretmeye başladı. Rasûlü Ekrem, kendisine: "Bu vadi

Ekrem ile dolaşarak ganimetleri gözden geçirdi. Bir vadi nin olduğu gibi ganimet alınan deve ve davarlarla dolmuş olduğu nu gördü. Bu manzara Safvan'm çok hoşuna gitti ve orada durarak sürüyü seyretmeye başladı. Rasûlü Ekrem, kendisine: "Bu vadi

hoşuna mi gitti? Ey Eba Veheb!" buyurdu. Safvan: "Evet" dedi. Rasûlü Ekrem: "Öyleyse orada bulunanlar senindir" buyurdu. Bunun üzerine Safvan: "Böyle bir ikramda ancak bir peygamber bulunabilir. Şahadet ederim ki, sen Allah'ın Rasûlü'sün" dedi.

Rasûlü Ekrem, ayrıca Kays İbn Udey, Uyeyne İbn Hısn Fezari ve Akra İbn Habis'e de yüzer deve verdi. Abbas İbn Mirdas Selemi'ye yüz deveden daha az verdi. Bunun üzerine Abbas bir şiir söyleyerek Rasûlü Ekrem'i kınadı. Rasûlü Ekrem de: "Şunun dilini kesin!" diyerek, ona da yüz deve verdi"[1]

Davanın temel taşlarını oluşturan ilk müslümanlara yapılan muamele böyle değildi. Zira, bu müslümanların, komutanlarına sarsılmaz bir güveni vardı. Fakat onlara da kendilerinin temeli oluşturduğu ve asıl oldukları sık sık hatırlatılmalıydı. Çünkü bu gerçeği unuttukları zaman sarsılabiliyorlardı. Sanki müslümanın değeri, madde ile ölçülürmüş gibi, maddi değerleri bazen ön plana çıkarabiliyorlardı. Cemaatin sahip olduğu geniş ufkun korunması için bilinçli ve devamlı terbiye gerekliydi.

"Sâd İbn Ebi Vakkas (r.a), Rasûlü Ekrem'e: "Ya Rasülallah! Uyeyne İbn Hısn ile Akra İbn Habis'e yüzer deve verdin, fakat Cüeyl İbn Süreka'ya hiçbir şey vermedin" dedi. Bunun üzerine Rasûlü Ekrem: "Nefsim yed-i kudretinde olan Allah'a yemin ederim ki, Cüeyl İbn Süreka için, yeryüzünün üzerinde olan her şeyden, Uyeyne ve Akra'ya verilenlerden daha hayırlı bir şey vardır. Ben Uyeyne ve Akra'ya bu malları vermekle onları müslümanlığa teşvik edip, kalplerini kazanıyorum. Cüeyl İbn Süreka'ya da müslümanlığını verdim" buyurdu."[2]

Bu olay kişisel plandaydı. Cemaat alanında ise şu olay meydana geldi:

"Rasûlullah(s.a) ganimet mallarından tasarrufu kendisine ait olan beşte birin bir kısmını Kureyş eşrafına ve diğer Arap kabilelerine dağıtıp, Ensar'a bir şey vermeyince, Ensar'dan bazıları çok müteessir olarak aralarında söylenmeye başladılar. Hatta bazıları: "Rasûlullah, kendi kavmini buldu, bizi bıraktı" dediler. Sâ'd İbn Ubade, Rasûlü Ekrem'in yanına giderek: "Ya Rasülallah! Ele geçirdiğin ganimeti kavminin arasında pay etmen, Arap kabilelerine büyük paylar verip, Ensar'a hiçbirşey vermemenden dolayı, Ensar'dan bazıları seni yermeye başladılar" diyerek, söylenenleri

(1) İmtâ'ul-Esmâ: c.1. s. 422-425
(2) İmtâ'ul-Esmâ: c.1. s. 425

Ensar'a hiçbirşey vermemenden dolayı, Ensar'dan bazdan seni yermeye başladılar'' diyerek, söylenenleri

(1) tmta'ul-Esnıa: c.1. s. 422-125
(2) hnta'Vıl-EsiDA: c.l. s. 425

Rasûlü Ekrem'e iletti. Rasûlü Ekrem, Sâ'd'a: "Ey Sâ'd! Peki, bu konuda senin tutumun nedir?" diye sordu. Sâ'd: "Ya Rasülallah! Ben de kavmimden bir kişiyim" dedi. Bunun üzerine Rasûlü Ekrem: "Kavmini şu meydanda topla" buyurdu. Sâ'd huzuru saadetten çıkarak kavmini söylenilen yerde topladı. Bu arada, muhacirlerden bazıları da Ensar'ın arasına karıştı. Sâ'd onlara birşey söylemedi. Muhacirlerin dışında gelenleri ise geri çevirdi. Herkes meydanda toplanınca, Sâ'd, Rasûlü Ekrem'in huzuruna gelerek: "Ya Rasülallah! Emriniz üzerine, Ensar toplandı" diye haber verdi. Rasûlullah(s.a), Ensar'ın karşısına çıktı. Allah Teala'ya layık olduğu vech ile hamdü senâ ettikten sonra, Ensar'a hitaben: *"Ey Ensar topluluğu! İçinizden bana karşı hissettikleriniz ve söylemiş olduklarınız bana ulaştı. Siz yolunuzu şaşırmış müşriklerdiniz. Allah sizi beni vasıta kılarak hidayete erdirmedi mi? Siz fakirdiniz, ben yanınıza geldikten sonra Allah sizi zengin kılmadı mı? Siz birbirinize düşmandınız, ben aranıza geldikten sonra birleşmediniz mi?"* buyurdu. Ensar hep bir ağızdan: "Evet, Ya Rasülallah! Bütün minnet ve nimet, Allah ve Rasûlullahiçindir!" dediler. Rasûlü Ekrem: "Ey Ensar topluluğu! Bana icabet etmiyecek misiniz?" diye sordu. Ensar: "Ne üzerine sana icabet edeceğiz? Bütün minnet ve nimet, Allah ve Rasûlullahiçindir!" dediler. Bunun üzerine Rasûlullah(s.a): *"Ey Ensar! Eğer siz isteseydiniz: 'Seni kavmin yalanladı, bize hicret ettin, biz seni tasdik ettik. Kavmin seni terketti; biz sana yardım ettik' derdiniz. Kavmin seni kovdu, biz seni sinemize bastık. Sen yoksuldun, biz seni malımıza ortak ettik; Ey Ensar, ben size İslâmınızı bıraktım. Onları ise, bu malları vererek İslâm'a çekmeyi arzu ettim. Siz bu dünya malına bakarak, böyle sözler ettiniz. O ne sözdür ki, tarafınızdan söylenmiş ve bana kadar ulaşmıştır"* buyurdu. Ensar'dan dirayet sahibi bazı kimseler, Rasûlü Ekrem'e: "Ya Rasülullah! Bizim ileri gelenlerimizden hiçbiri, sizi rencide edecek bir söz söylememişlerdir. Fakat bazı gençlerimiz 'Allah, Rasülullah'a iyilik versin! O, Kureyş'e ihsanda bulunuyor da, bizi bırakıyor. Halbuki bizim kılıçlarımızdan hâlâ Kureyş kanı damlıyor!' demişler" cevabını verdiler.

Bunun üzerine Rasûlullah(s.a): *"Ey Ensar! Herkes aldıkları mallarla, koyunlarla, develerle evlerine giderken, siz de Peygamber'le evlerinize gitmek istemez misiniz? Sizin, Peygamber'le Medine'ye dönüp gitmeniz, onların ganimet mallarıyla evlerine gitmesinden, şüphesiz çok daha hayırlıdır. Muhammed'in nefsi yedi kudretinde olan Allah'a yemin ederim ki, eğer hicretin şeref ve fa-*

iz de Peygam-

berle evlerin izegitmek istemezmisiniz? Sizin, Peygamberle Medine'ye dönüpgitmeniz, onların ganimetmallarıylaevlerinegitmesinden, şüphesiz çok dahahayırlıdır. Muhammed'in nefsiyed-i kudretinde olanAUah'a yeminederim ki, eğer hicretin şeref ve fa

zileti olmasaydı, Ensar'dan bir fert olmak isterdim. Eğer bütün insanlar açık bir vadiye yönelip gitseler, Ensar da dar bir vadiye gitse, muhakkakki ben Ensar'ın yolunu seçerdim. Allah'ım! Sen, Ensâr'a, Ensar'ın çocuklarına ve Ensar'ın çocuklarının çocuklarına rahmet eyle" buyurdu. Rasûlü Ekrem'in bu hitabı üzerine bütün Ensar ağladı ve sakalları göz yaşlarıyla ıslandı ve hep bir ağızdan: "Payımız olarak, Rasülullah'a razıyız. Rasûlullahile birlikte Medine'ye gitmek isteriz" diye bağırdılar. Sonra da sessizce dağıldılar."[1]

Arap topruklarındaki putperest varlığının sona erdirilmesi, nefislerin İslâm'a ısındırılması ganimet mallarının bu şekilde verilmesine sebeb olmuştu.

İşte malın vazifesi budur. Mal gaye değil, Allah'a itaat yolunda bir vesile olmalıdır.

Malların dağıtımında adaletli olmak, temel bir kuraldır. Bir başka temel kural da, malın gaye haline getirilmemesi için nefisleri terbiye etmektir. İşte bu yüzden Rasûlullah(s.a), ganimetin dağıtılmasını ertelemiştir. Ganimet mallarından bir iğne bile alınmasını yasaklayarak, zahiren de olsa nefisleri bir süre zabtetmiştir. Özellikle Arapların, onca büyük miktarda malı bir arada görmeleri ve o malı almadan bekleyebilmeleri onlar için çok değişik bir olaydır. İşte bu, Rasûlü Ekrem'in ashabına verdiği ilk dersti.

"Bazı bedeviler ganimetten kendilerine de pay verilmesini ısrarla isteyerek, Rasülullah'ın etrafını sarmışlar, hatta daha da ileri giderek sırtından ridâsını kapmışlardı. Bunun üzerine Rasûlü Ekrem: "Ey millet! Ridâmı bana geri verin ve sabırsızlanmayın. Vallahi! Ganimet davarları Tihâme'nin ağaçları kadar bile olsa, sizlere dağıtacağım. Sonra benim ne cimri, ne korkak, ne de yalancı olmadığımı bilirsiniz" buyurdu. Sonra bir devenin yanına gidip, hörgücünden bir tutam tüy alıp, iki parmağı arasında göstererek: "Ey insanlar! Allah'ın adına yemin ederim ki, sizin ganimetinizden bu tüy kadarını bile alacak değilim. Benim hakkım beşte birdir. Bu beşte bir hisse de yine sizin fakirlerinize sarfolunacaktır" buyurdu."[2]

Bu da ikinci dersti.

"Ensar'dan bir adam, elinde deve kılından yapılmış bir yumak iplikle, Rasûlü Ekrem'e gelerek: "Ya Rasûlallah! Bineğimin sırtı-

(1) İbn Hişâm: c.4. s. 498-499
(2) İbn Hişâm: c.4. s. 498-499

buyurdu.”'*” Bu
da ikinci dersti.

“Ensar’dan bir adam, elinde deve kılmdan yapılmış bir yumak iplikle, Rasûlü Ekrem’e gelerek: “Ya Rasûlallah! Bine^min sırb-

U) İbn Hişâm: c.4. s. 498-499 (2) tbn Hi^m; c.4. s. 498-499

na bir oturak yapmak için bu yumağı aldım" dedi. Rasûlü Ekrem: "Ben o yumakta ki kendi hakkımı sana veririm -ama diğerlerini bilemem-" buyurdu. Bunun üzerine Ensarî: "Mademki, durum böyledir. Bu yumağa ihtiyacım yok" dedi ve yumağı tekrar ganimet mallarının içine attı."[1] Bu da, üçüncü dersti.

Önceden de zikredildiği gibi, ganimetlerin çoğunu İslâm'a sempati duyanlara dağıtması, ashabına verdiği dördüncü dersti.

"Rasûlullah(s.a) ganimetleri dağıtırken, Beni Temim'den, Zul-Huveysıra denilen bir adam, yanına gelerek: "Ya Muhammed! Bu gün bütün yaptıklarını izledim" dedi. Rasûlü Ekrem: "Peki, yaptıklarımı nasıl buldun?" diye sorunca, adam: "Adaletli davranmadığını gördüm" dedi. Bunun üzerine Rasûlü Ekrem gazaba gelerek: "Yazıklar olsun sana! Eğer ben adaletli değilsem, benden başka kim, adaletli olabilir?" dedi. O sırada, olaya şahid olan Ömer İbn Hattab (r.a) "Ya Rasülallah! Onu öldürmemi ister misin?" diye sordu. Rasûlü Ekrem: "Hayır, Ya Ömer! Onu bırak. Onun neslinden öyle bir grup gelecekki, dinde derinleşecekler, sonra da okun yaydan çıktığı gibi dinden çıkacaklar" buyurdu.)"[2] Bu da, beşinci dersti.

Hiç şüphe yok ki, en büyük ders, Ensar'a yapılan konuşmadır.

Rasülullah'ın (s.a), ilk müslümanlardan olan Muhacirler ve Ensar'ın güvenini kaybetmesi pahasına, bazı Arap kabileleri ile Kureyş'in liderlerini kazanmasının hiçbir anlamı yoktu. Bu yüzden onlara gerçek mevkilerinin ne olduğunu anlattı. Başkaları evlerine mallarıyla giderken, onların Rasülullah'la birlikte Medine'ye döneceğini açıklayarak içlerindeki şüphenin giderilmesini sağladı.

Sergilemekte olduğumuz bu olaylarda, günümüz İslâmi hareketi için çok değerli dersler vardır. Gerek yöneticiler, gerekse taban olarak bu dersleri çok iyi anlayıp, istifade etmemiz gerekir:

1- Genel mülkiyet ile özel mülkiyeti birbirinden ayırd etmek. Ne kadar büyük miktarda olursa olsun, dağıtımı yapılmadan önce, genel mülkiyetten tasarruf etmenin haram oluşu. Bir yumak iplik veya iğne dahi olsa, bu maldan tasarruf etmenin, ateşe sevkedeceği: "Muhakkak ki hiyanet, kıyamet gününde sahipleri için, çok büyük bir ar, ayıp ve ateş olur."[3]

(1) İbn Hişâm: c.4. s. 492
(2) İbn Hişâm: c.4. s. 492
(3) İbn Hişâm: c.4. s. 492

ar, ayıp ve ateş olur.”[1]”

(1)İbn Hişâm: c.4. s. 492
(2)İbn Hişâm: c.4. a. 492
(3)İbn Hişâm; e.4, s. 492

2- Mal gaye olmamalı; İslâm'ı anlatmak, tanıtmak, İslâm'a karşı olan gönülleri İslâm'a çekmek ve azgın nefisleri yatıştırmak için bir vesile olmalıdır.

3- Malların dağıtımı yapılırken, uygulanması gereken adaletin ve pay oranının takdiri cemaatin yönetimine ve emirine düşer. Emir, malın dağıtımından doğrudan sorumludur ve bu işi yaparken, şeriat hükümlerini ve davanın menfaatini gözetir.

4- Malların dağıtımı yapılırken, davanın temel taşlarını oluşturan kimseler, bu dağıtımın dışında tutulabilir. Kişiler, aldıkları maaşlara göre değil, takvalarına ve salih amellerine göre değerlendirilirler.

5- Yöneticiler, daima tabanla iletişim halinde olmalı, onların içine düştüğü şüpheleri izlemeli, askerlerine genel çizgiyi daima hatırlatmak suretiyle şüpheleri izale etmelidir. Aksi takdirde taban kaybedilir.

6- Müslüman bir askerin, kendisini komutanının yerine koyarak, şerî hükümlerin uygulamadaki durumuna bakmaksızın, hükümleri zahiren ele almak suretiyle, yöneticileri hakkında kararlar vermesi çok tehlikelidir ve o kişinin; İslâm'ın uygulanmasını istediği halde, İslâm'dan çıkmasına ve gayri müslim saflara sürüklenmesine sebeb olabilir.

7- Bu şekilde davranan gençlerin iyiliğinde ve takvalarında hiçbir şüphe yoktur. Fakat kendilerini hüküm verecek bir makam, bir müftü veya bir kadı yerine koymaları, bir hastalık belirtisidir. İstişare, açıklama isteme, soru sorma ve nasihat ile, söz konusu durumun birbirinden ayırd edilmesi gerekir.

Ensar'dan bir grup ve Sâ'd (r.a), ganimet mallarından mahrum bırakıldıklarını görünce Rasûlullah'ı (s.a) kınamışlardır. Fakat bu olay, soru sormak ve açıklama istemekten öteye gitmemiş ve ikrar meselesine dönüşmemiştir. Zul-Huveysıra'nınsa Rasûlü Ekrem'i adaletiyle itham edecek derecede ileri gittiğini görüyoruz. Bu iki olayı birbirinden ayırt etmek gerekir.

8- Bir müslümanın Rasûlullah'a (s.a) karşı tutumu ile, cemaatin emirine karşı tutumunu birbirinden ayırt etmek gerekir. Rasûlullah'ın (s.a) adaletinden şüphe etmek, açık bir küfürdür. Fakat cemaatın emirinin adaletinden şüphe etmek, bu çerçeve içerisine girmez. Sadece örgütsel bir hata olarak kabul edilir ve buna göre davranılır.

9- Müslüman bir mücahid Allah'ın ve yöneticilerinin terazisinde, yeryüzündeki bütün insanlardan ve liderlerden daha üs-

açık bir küflirdür. Fa kat cemaatin amirinin adaletinden şüpbe etmek, bu çerçeve içeri sine girmez. Sadece örgütsel tnr hata olarak kabul e^lir ve buna göre davramlır.

9- Müslüman bir mücahid Allah'ın ve yöneticilerinin terazi sinde, yeıyüzündeki bütün insanlardan ve liderlerden daha üs-

tündür. Çünkü onlar dinleriyle değil, menfaatleriyle hareket etm İbn Süraka da Rasûlü Ekrem'in indinde, yeryüzündeki Uyeyne ve Akra gibi insanlardan daha hayırlıdır. Uyeyne de, Akra da İslâm'a daha yeni girmiş ve ikrama nail olmuşlardır. Fakat Cüeyl (r.a) onlar gibi değildir.

10- Sakif kabilesi savaş ve kuvvetle yıkılamamış, daha sonra, Hevazin'in lideri Malik İbn Avf'ın kendilerine karşı giriştiği gerilla savaşıyla ve kendilerini savunmanın fayda vermeyeceğine inandıran soğuk savaşla yıkılmışlardır. Bu da, alınması gereken derslerden biridir.

Ondördüncü Özellik
ARAP YARIMADASININ İSLÂM'A GİRİŞİ

Özelliklerden bahsederken, bu özelliklerin bir zincirin halkaları gibi olduğunu ve her halkanın kendisinden bir sonraki halkaya götürdüğünü ve böylece gidişattaki aşamaların keyfiyetini belirliyerek, adım adım izlememizi sağladığını görüyoruz.

Şu bir gerçektir ki, İslâm zayıf ve savaşılır bir durumda iken, inancını ve fikrini açıklayamaz, sesini yükseltemezken; insanların grup grup Allah'ın dinine girmeyi kabul etmeleri mümkün olamazdı.

Ve neticede bu özellik de İslâm manzumesi içerisindeki yerini aldı. İslâm'ın en büyük düşmanı olan Kureyş teslim olduktan sonra Rasûlü Ekrem Arap yarımadasının efendisi oldu. Bütün karşıt silahlı hareketler yok edildi. Bunun neticesi olarak da, büyük Arap kabilelerinin, anlaşmak, tartışmak ve müslüman olmak için veya kuvvetlerinin oranına göre kendi şartlarını kabul ettirmek için Rasûlü Ekrem'e gelmeleri gayet normaldi.

Bu özelliğin, insanların kişisel özelliklerine göre musamaha ve riayetin caiz olduğu yerler ve pazarlık çerçevesi içine girmeyen yerler gibi, çok hassas bir hududa sahip olduğunu görüyor ve Kureyş'ten sonra, Arapların en büyük kuvvet merkezleri olan Sakif, Temim, Âmir, Beni Hanife, Taî, Kinde, Mülükü Humeyr, Beni Hâris İbn Kâ'b ve Beni Abdunnebî gibi kabilelerin durumunu sergilemek suretiyle, musamahalı davranışın hududları ile pazarlık çerçevesine girmeyen yerlerin hududlarını öğreniyoruz:

1. Sakif heyeti:

Araplar, Sakif ile Kureyş'i, bölgenin en önemli iki büyük kuv-

suretiyle, musamahah davramşm hududlan ile pazarlık çerçevesine girmeyen yerlerin hududlarmı öğreniyoruz:

1. **Sakif heyeti:**

Araplar, Sakif ile Kureyş'i, bölgenin en önemli iki büyük kuv-

vet merkezi olarak görüyorlardı. Bu olgu Kur'ân-ı Kerim'de, müşriklerin söyledikleri sözün nakli ile, iki büyük şehir olarak zikrediliyor:

"'Bu Kur'an, iki şehrin birinden bir büyük adama indirilmeli değil miydi?' dediler." (Zuhruf: 31)

Allah Teala, Kureyş'in büyük adamı olan Velid İbn Muğire'nin kafir ve müşrik olarak ölmesini takdir buyurdu. Sakif'in büyük adamı ise, kendi kavmi tarafından müslüman olduğu için öldürülerek şehid edildi. Bu kişi, Urve İbn Mesud Es-Sekâfi'dir.

Sakif kabilesiyle ilgili olarak gelen rivayetlere göre; Rasûlullah (s.a), Sakif'i kuşatmaktan vazgeçip, Medine'ye doğru yönelince, Urve İbn Mesud onun peşisıra giderek, Medine'ye varmadan önce kendisine yetişti ve Rasûlü Ekrem'in önünde müslüman oldu. Sonra da, kavmine dönüp İslâm'ı tebliğ etmek için Rasûlü Ekrem'den izin istedi. Rasûlullah (s.a) sanki onun kavmini izliyormuş gibi: "Onlar seni öldüreceklerdir" buyurdu. Urve: "Ya Rasülallah! Onlar beni kendi çocuklarından daha fazla severler" dedi. Gerçekten de Urve kavminin arasında sevilen ve itaat edilen bir kişiydi. Urve, kavminin kendi itibarına karşı gelmeyeceklerini umarak, onları İslâm'a davet etmek için yola çıktı. Kavminin yanına gelince, yüksek bir yere çıkarak, kendisinin müslüman olduğunu belirtti ve onları İslâm'a davet etti. Bunun üzerine kavmi onu ok yağmuruna tuttu ve aldığı ok yaralarıyla şehid oldu. Urve yaralanıp yere düştüğü zaman, kendisine: "Kanında ne görüyorsun?" diye soruldu. Urve: "Allah Teala'nın bana ikram ettiği şerefi ve Allah'ın bana sunduğu şehadeti görüyorum. Bende, Rasûlullah'la beraber size karşı savaşırken öldürülen şehidler gibiyim, benimle onların arasında bir fark yoktur. Beni de onlarla beraber gömün" dedi. Ayrıca, Rasûlullah'ın (s.a), Urve hakkında: "Urve'nin kavmi içerisindeki durumu, kavmi için yeni bir çığır açan bir liderin durumu gibidir" buyurduğu iddia edilir.

İki şehrin, iki büyük lideri... İkiside birbirine benzer konumlardan geçtiler...

Velid İbn Muğire, Rasûlullah'ın söylemiş olduklarının, ne insan ne de cin sözü olmadığını biliyordu. Fakat mevkisini kaybetmekten korktuğu için "Bu ancak etkileyici bir sihirdir" dedi. Cezası ise cehennemdi.

Urve ise mevkiinden vazgeçti ve müslüman olduğunu kavmine ilan etti. Rasûlullah (s.a) kendisine öldürüleceğini bildirdiği halde, o, bu kararından vazgeçmedi ve gevşemedi. Sonunda kendi

mevkisini kaybet mekten korktuğu için “Bu ancak etkileyici bir sihirdir'' dedi. Ceza sı ise cehennemdi.

Urve ise mevkiinden vazgeçti ve müslüman olduğunu kavmi

ne ilan etti. Rasûlullah (s.a) kendisine öldürüleceğini bildirdiği halde, o, bu karanndan vazgeçmedi ve gevşemedi. Sonunda kendi

kavminin oklarıyla Allah yolunda şehid düştü. Urve, kavmini Allah ve Rasûlü'nün yoluna davet eden ilk davetçiydi. Kavmine yeni bir çığır açan bir lider mesabesindeydi.

Amr İbn Ümeyye, Sakif'in ikinci lideri Abduyâleyl İbn Amr'a gelerek, kendisine: "Bu zatın -Rasûlullah'ın- davasının ne kadar yayıldığını görüyorsun. Bütün Araplar müslüman oldu. Onların hepsiyle savaşmaya gücün yetmez. Durumunuzu yeniden gözden geçirin" diyordu. Bu söz üzerine Sakif kabilesi toplanarak istişareye başladılar. İçlerinden bazıları diğerlerine, "Görmüyor musunuz, içimizden biri dışarı çıktığı zaman yolu kesiliyor, sürülerimizi bile güvenle dışarı çıkaramıyoruz" dediler. Sonuçta Rasûlullah'a (s.a) elçi olarak birini göndermeye karar verdiler ve bu kararlarını Abduyâleyl İbn Amr'a bildirerek, Rasûlullah'la görüşmeye gitmesini istediler. Onunla beraber müttefikleri olan diğer Araplardan iki, Beni Mâlik'ten de üç kişi göndermeye karar verdiler. Böylece heyet altı kişi olacaktı. Bundan tam on iki sene önce Rasûlullah'a: "Eğer Allah seni peygamber olarak göndermişse, ben de Kâbe'nin örtüsünü yolarım" diyen Abduyâleyl, şimdi kavminin müslüman olduğunu Rasûlullah'a (s.a) bildirmek için, yanındaki heyetle Medine'ye gidiyordu. Müslümanlar, ise Sakif'in müslüman olması için mütemadiyen dua ediyorlar, Rasûlullah'tan da dua buyurmasını rica ediyorlardı. Rasûlü Ekrem de: "Allah'ım Sakif'e hidayet nasib eyle ve müslüman olarak bize katılmalarını sağla" diye dua buyuruyordu.

Rasûlullah (s.a) Sakif'e karşı olan tutumunu hiç değiştirmemişti. Onlar kendisini taşlarla kovalarken de; "Umulur ki Allah, onların sulbünden 'Lâ ilâhe ill'Allah' diyen birini çıkarır" diyordu. Şimdi de hidayete ermeleri için dua buyuruyordu. Rasûlullah (s.a) onların hidayete ermelerini çok istiyordu, müslümanlar da bunu biliyorlardı. Onun için, Ebu Bekir ile Muğire İbn Şube, Sakif heyetinin gelişini Rasûlullah'a müjdelemek için yarışmışlardı.

Sakif heyeti, cahiliye kibri ile gelmişti. Rasûlü Ekrem onları, İslamî anlayışı ve davanın prensiplerini yakından tanımaları için, bir müddet İslâmî ortam içerisinde tuttu.

Sakif heyeti, müslüman olmaktan çok, bir sulh antlaşması yapmak havasındaydı. Bu yüzden Rasûlullah'a (s.a) beş şart sundular. Bu şartlar şöyle idi: Zina yapmalarına, içki içmelerine ve faiz yemelerine izin verilecekti; tâğutları olan Lât en azından üç sene daha bırakılacaktı ve namazdan muaf tutulacaklardı. Tabiki, bu şartların hepsi istisnasız reddedildi. Çünkü bu şartlar dünya

antlaşması yapmak havasmdaydı. Bu yüzden Rasûlullah'a (s.a) beş şart sun dular. Bu şartlar şöyle idi: Zina yapmalanna, içki içmelerine ve fa iz yemelerine izin verilecekti; tâğutlan olan Lât en azından üç se ne daha bırakılacaktı ve namazdan muaf tutulacaklardı. Tabiki, bu şartların hepsi istisnasız reddedildi. Çünkü bu şartlar dünya

malıyla değil, doğrudan doğruya Allah'ın emirleri ve şeriatiyle ilgiliydi. Haramları helâl kılan ve farzları terketmeyi mubah gören bir kavmin müslüman olması mümkün değildi. İslâm, Allah Teala'ya tam manası ile teslim olup, O'nun helâl kıldıklarını helâl; haram kıldıklarını da haram kılmak demektir.

Şartlarının kabülünün mümkün olmadığını gören Sekif heyeti, bu sefer sadece bir tek talebte bulundu ve bu taleb Rasûlü Ekrem tarafından kabul edildi. Rasûlullah'tan, ilahlarını kendi elleriyle yıkmaktan muaf tutulmayı istemişler, Rasûlü Ekrem de bunu kabul etmişti. Daha sonra Rasûlullah (s.a), Muğire İbn Şube Es-Sekafi'yi göndererek bu putu yıktırdı. Sakif heyetindekiler, kavimlerine geri dönünce, gerçeği sakladılar. Büyük bir üzüntü içerisinde görünerek, Rasûlullah'ın (s.a) kendilerinden; müslüman olmayı, içki, zina ve faiz gibi kötülükleri bırakmalarını istediğini, aksi takdirde kendileriyle savaşacağını söylediğini bildirdiler. Bunun üzerine Sakif kabilesinin cahiliye duyguları yine kabardı ve üç dört gün durmadan savaş istediler. Sonunda Allah Teala, kalplerine bir korku verdi ve heyete; "Rasûlullah'ın yanına gidin ve istediklerini kabul ettiğimizi bildirin" dediler. O zaman heyette bulunanlar gerçeği anlatarak, Rasûlullah'la ne şekilde anlaştıklarını bildirdiler. Böylece Sakif kabilesi müslüman oldu.(1)

Putperest Arapların en sağlam kalesi, bu şekilde çökerek, İslâm'a girdi. Yukarıda zikrettiğimiz rivayetten de anlaşılacağı gibi, Lât adındaki putun yıkılması bir ay geciktirildiyse de, Allah'ın dini üzerine pazarlık yapılması kabul edilmemiştir. Hudeybiye gününde "Rasûlullah" ve "Er'Rahman'ûr Rahim" sözlerinin silinmesini kabul eden, Rasûlü Ekrem; Sakif kabilesinin şartlarının hiç birini kabul etmemiştir. Bu da kuvvet dengesinin durumuyla doğru orantılıdır.

Burada, İslâm'a ve İslâm devletine girişle, kuvvet dengelerinin eşit olduğu durumlarda yapılan anlaşmalar arasındaki fark açık bir şekilde ortaya çıkmaktadır. Rasûlullah'ın (s.a) bundan on üç yıl önce, dinlerine ve mukaddesatlarına karışmaksızın sadece Allah'ın dinine davet edebilmek için, Sakif kabilesinden himaye isteyişiyle; müslümanların kuvvetlenip, savaşlarıyla Sakif kabilesini sarstıktan sonra yaptığı anlaşmayı kıyas edecek olursak, bu fark daha açık bir şekilde ortaya çıkmaktadır.

İslâmi hareket bilinçlidir. Bu iki merhale arasındaki farkı bilir

(1) Er-Rahik El-Mahtum: s. 504

kabi lesini sarstıktan sonra yaptığı anlaşmayı kıyas edecek olursak, bu fark daha açık bir şekilde ortaya çıkmaktadır.

İslâmi hareket İnlin^idir. Bu iki merhale arasındaki farkı bilir

(1) Er-Rahik El-Mahtum: s. S04

ve Allah'ın dinini ikâme etmek için elindeki imkanlara ve şartlara göre hareket eder. Aynı şekilde, Rasûlü Ekrem'in yapmış olduğu gibi; kuvvet dengesi kendi lehine olduğu durumlarda da hangi şartları kabul edip, hangi şartları kabul etmeyeceğini de çok iyi bilir.

2. Temim Heyeti:

Temim heyeti ise, şiirleri ve hitabeleri ile övünerek geldiler. Müslümanlar da onlara aynı üslubla; şiirlerine karşı şiir, hutbelerine karşı hutbe inşâd ederek cevap verdiler. Temim kabilesinin şairi, büyük İslâm şairi Hassan İbn Sâbit tarafından susturuldu. Hutbelerine de, Sabit İbn Kays tarafından cevap verildi. Netice şöyle idi: Temim kabilesinden "Akrâ İbn Hâbis: "Babamın üzerine yemin ederim ki, bu adama (Rasûlullah'a) verilen, onun hatibine de, şairine de verilmiş, hem hatibi bizim hatibimizden, hem de şairi bizim şairimizden daha iyi. Sesleri dahi bizim seslerimizden hoş" dedi. Sonra hep birlikte müslüman oldular. Rasûlullah da (s.a) onlara çok değerli hediyeler verdi."[1]

Bu davet metodu ve bu yeni tarz bizi İslâmî propagandanın da hakkını vermeye davet ediyor. İslâmi mücadelenin sadece askeri yolla değil, aynı zamanda siyasi yollarla ve propaganda ile yapılacağını vurguluyor. Propaganda konusunda ileri bir düzeye gelmek, kitle iletişim araçlarını dava yolunda kullanmak suretiyle; fikirlerimizi, inançlarımızı ve prensiplerimizi daha iyi yayabilir, düşmanlarımızı dost haline getirebilir ve bu yolla çok büyük bir mesafe katedebiliriz. Şuna da işaret etmek gerekir ki, ancak kuvvetli bir konumda yapılan propaganda etkili olabilir. Zayıf konumda ve zayıf bir ruhi yapıyla yapılan propoganda insanlar üzerinde etkili olmaz.

3. Âmir Heyeti:

Âmir heyeti, gövde gösterisi yapıp şartlarını müslümanlara kabul ettirmek için gelmişti:

"Allah düşmanı Âmir İbn Tufeyl, kalleşçe bir planla Rasûlullah'ı (s.a) öldürmek için Medine'ye gelmişti. Kavmi, Âmir'e: "Ya Âmir! Herkes müslüman oldu, sen de müslüman ol"

(1) İbn Hişâm: c. 4. s. 567

(1) İbn Hişâm: a 4. s. 567

deyince, Âmir: "Vallahi, bütün Araplar peşimden gelene kadar, mücadeleden vazgeçmeyeceğime yemin ettim. Ben mi, bu Kureyş'li adamın peşinden gideceğim?" dedi. Sonra da Erbed'e(*) "O adamın (Rasûlullah'ın) yanına vardığımızda ben onu lafa tutup oyalarım. Sen de arkadan kılıçla vurarak işini bitirirsin" dedi. Rasûlullah'ın (s.a) yanına geldiklerinde Âmir İbn Tufeyl: "Ey Muhammed! Beni dost ve arkadaş olarak kabul et" dedi. Rasûlü Ekrem: "Hayır, Allah'ın birliğine inanmadığın müddetçe seni dost olarak kabul etmem" buyurdu. Âmir, yeniden: "Ey Muhammed! Beni dost kabul et!" dedi. Maksadı Rasûlü Ekrem'i oyalamaktı. Bir yandan onunla konuşuyor, bir yandan da Erbed'in planı uygulamasını bekliyordu. Fakat Erbed'in eli ayağı tutulmuş gibiydi. Hiçbir şey yapmaksızın öylece duruyordu. Âmir, Erbed'in bu durumunu görünce, Rasûlü Ekrem'e tekrar: "Ey Muhammed! Beni dost edin" dedi. Rasûlü Ekrem: "Hayır! Allah'ın birliğine ve O'nun hiçbir ortağı olmadığına inanmadığın müddetçe seni dost edinemem" buyurdu. Rasûlü Ekrem bu şekilde Âmir'i reddedince, Âmir: "Vallahi! Senin yurdunu süvariler ve savaşçılarımla dolduracağım" diyerek, arkasını dönüp gitti. Bunun üzerine Rasûlü Ekrem: "Allah'ım, Âmir İbn Tufeyl'in şerrinden bizi muhafaza et!" diyerek, dua etti... Daha sonra Âmir heyeti yurtlarına dönmek üzere yola koyuldu.(1)

(Sahih-i Buhâri de ise; Âmir'in, Hz. Peygamber'in yanına gelerek: "Ey Muhammed! Şu üç şarttan birini tercih etmekte, seni serbest bırakıyorum: Oba ahalisi senin, şehir ahalisi de benim emrimde olacak veya senden sonra halifen ben olacağım. Bunu da kabul etmezsen Gatafan ile birlikte, iki bin süvariyle sana karşı savaşacağım. Artık var tercihini sen yap" dediği rivâyet edilmiştir.)

Âmir heyeti yola çıktıktan bir müddet sonra, Âmir İbn Tufeyl tâun hastalığına yakalandı ve boynunda bir ur peyda oldu. Konaklamış olduğu Beni Sehil kabilesinden bir kadının evinde öldü.

Unutmamak gerekir ki, Ahzab gazasında müşrik ordularının yarısı Gatafan kabilesindendi ve sayıları beş bini buluyordu. Hendek savaşında, savaştan çekilmelerine mukabil, Rasûlü Ekrem'in kendilerine Medine mahsülünün üçte birini vermeyi teklif ettiği kabile de Gatafan kabilesi idi. Bu yüzden Âmir, Rasûlü Ekrem'e karşı, kuvvet mantığıyla konuşuyordu. Bu mantıkla hareket etti-

(*) Beni Âmir, liderlerinden biridir.
(1) İbn Hişâm: c. 4. s. 568

bini buluyordu. Hen dek savaşmda, savaştan çekilmelerine mukabil, Rasûlü Ekrem'in kendilerine Medine mahsûlünün üçte birim vermeyi teklif ettiği kabile de Gatafan kabilesi idi. Bu yüzden Amir, Rasûlü Ekrem'e karşı, kuvvet mantığıyla konuşuyordu. Bu mantıkla hareket etti-(*)

(*) Beni Amir, liderlerinden biridir.
(1) İbn Hişâm: c. 4'. e. S68

ği için, Hz. Peygamber'den sonra kendisinin halife olmasını veya otoritenin İslâm ile cahiliye arasında bölüşülmesini istemişti. Rasûlü Ekrem ise, onun bütün tekliflerini reddetmiş ve sadece müslüman olmasını istemişti. Âmir'in, Rasûlü Ekrem'i savaşla tehdid etmesi, Rasûlü Ekrem'in: "Allah'ım, Sen bizi Âmir İbn Tufeyl'in şerrinden koru" diye dua etmesine neden olmuş, bu dua üzerine Âmir, kavminin yanına varamadan ölmüştür.

Bu olayda ortaya çıkan siyasi kavram, pazarlığın kabul edilemeyeceği yeni bir portreyi önümüze koymaktadır. Bu da, hükümde veraset olayı ile; hükmün, İslâm ile küfür arasında paylaşılması meselesidir. Bu mesele, Rasûlullah'ın (s.a) Arap kabilelerini İslâm'a davet ettiği ilk Mekke merhalesinde bile reddedilmiştir.

Siyasi yönün, belirli bir sınırı vardır. Bu sınırlar içerisine, İslâm'ın pazarlık veya anlaşma konusu olması, kâti suretle dahil olamaz. İslâm ve küfür, bir hüküm veya bir çatı altında kesinlikle toplanamaz.

4. Beni Hanife Heyeti:

Beni Hanife, kuvvet yönünden, Temim ile Gatafan'dan aşağı değildi. Bu kabile, Yemâme obasına hükmediyordu. Bunlar da anlaşmak üzere Rasûlü Ekrem'e bir heyet gönderdiler. Heyette kurnazlığıyla tanınan Müseyleme İbn Habib vardı. Bu adam, Rasûlü Ekrem'den birşeyler koparabilmek umuduyla lafı habire döndürüp dolaştırıyordu. Rasûlü Ekrem'in ise cevabı gayet net idi. Elinde tuttuğu ince bir hurma dalını göstererek: "Benden bunu bile istesen sana verememl" buyurdu.

"Sonra heyet Rasûlü Ekrem'in yanından ayrılarak yola koyuldu. Yemâme'ye ulaştıklarında Allah düşmanı Müseyleme, Hz. Peygamber'in adına yalan söyleyip, peygamberlikte ona ortak oldum diyerek, yalancı peygamberlik iddiasında bulundu."[1]

Sümâme İbn Üsal ise, Müseyleme'den çok daha asil ve yiğit idi. Beni Hanife'den olan bu şahsı, Rasûlü Ekrem'in Necd tarafına gönderdiği bir süvari müfrezesi esir edip getirmişler ve mescidin direklerinden birine bağlamışlardı. Rasûlullah mescide çıktığında Sümâme'ye: "Ya Sümâme, yanında ne var! (Gönlünden ne geçiriyorsun)?" buyurdu. Sümâme: "Ya Muhammed! Gönlümde hayır ümidi var. (Çünkü sen zulumetmezsin, affedersin). Eğer beni öl-

(1) İbn Hişâm: c. 4. s. 576

yanında ne var! (Gönlünden ne geçi riyorsun)?" buyurdu. Sümâme; "Ya Muhammedi Gönlümde hayır ümidi var. (Çünkü sen zulumetmezsin, aïTedersin). Eğer beni öl-

(1) tbn Hişflm: c. 4. s. 576

dürürsen kanlı bir câniyi öldürmüş olursun. Ve eğer bana in'âm edersen, nimete karşı şükreden bir kişiye in'am etmiş olursun. Eğer beni bırakmak için fidye istersen, işte malım, ne kadar istersen veririm" dedi. Sümame bir müddet bağlı olarak bırakıldıktan sonra Rasûlü Ekrem: "Artık Sümame'yi salıveriniz!" buyurdu. Sümâme serbest bırakılınca hemen mescidin yanındaki Bakî'ye geldi ve oradaki suyla gusledip mescide döndü. Rasûlullah'a (s.a) biât ederek müslüman oldu. Sonra, Umre için Mekke'ye gitti. Mekke'de boşboğazın birisi ona: "Dininden mi döndün?" diye sordu. O da: "Hayır, vallahi ben dinden dönmedim..(*) Fakat ben, en hayırlı dine Muhammed'in dinine tabi oldum. Vallahi ben dinden dönmem. Ve Rasûlullah izin vermedikçe size Yemâme'den bir buğday tanesi bile gelmeyecektir" dedi. Sonra Sümâme, Yemâme'ye dönerek, Mekke'ye mal göndermeyi Yemâme halkına yasakladı. Bunun üzerine Mekke'liler, Rasûlü Ekrem'e bir mektup yazarak: "Sen, akrabalık hakkına hürmet ile emrettiğin halde, kendin bu hakka hürmet göstermiyorsun. Babalarımızı kılıçla öldürdün. Çocuklarımızı da açlıktan öldürüyorsun" diyerek Yemâme'den mal gönderilmesinin serbest bırakılmasını rica ettiler. Rasûlü Ekrem de Sümâme'ye bir mektup göndererek, mal sevkine müsade etmesini buyurdu.(1)

Daha sonra, Yemâme, Müseyleme'nin hükmü altına girdi ve müslümanlara saldırmak için hazırlanmaya başladı.

Belki de bu kabile liderleri İslâm'ın hakikatini idrak edemiyorlardı. Meseleyi, güçlü bir sultanın karşısında yenilgi olarak algılıyorlardı. Rasûlü Ekrem de görüşlerini kuvvet yoluyla kabul ettirmeye çalışan bu kabilelere karşı hiçbir şekilde yumuşak davranmamıştı.

5. Tâî Heyeti:

Tâî heyeti, başlarında efendileri Zeyd El-Hayl, olmak üzere Rasûlullah'ın yanına gelmişti. Uzun bir konuşmadan sonra, Rasûlü Ekrem onlara İslâmı arzetmiş, neticede toptan müslüman olmuşlar ve İslâm'a birçok hizmetlerde bulunmuşlardır.

Tâî kabilesinden sözüne güvenilir bir zâtın anlattıklarına gö-

(*) Sümâme, şirki ve putlara tapmayı din saymadığı için dinden dönmediğine yemin etmektedir ki, tamamiyle doğrudur. Çünkü din, akıl ve irade sahibi insanları hayra sevkeden ilahi bir müessesedir.

(1) İbn Hişâm: c. 4. s. 639

anlattıklanna gö

(*) SOmftme, prki ve putlara tapmayı din saymadığı için dinden dönm edige ye min etmektedir ki, tamamiyle doğrudur. Çönkü din, akıl ve irade sahibi in- sanian hayra aevkeden ilahi bir müessesedir.

(1) tbn Hişion: c. 4. s. 639

re, Rasûlü Ekrem, Zeyd hakkında: "Araplardan hangi zat bana övgüyle bahsedildiyse, yanıma geldikleri zaman anlatıldıkları kadar olmadıklarını gördüm, ancak Zeyd El-Hayl bunun dışındadır. Ondaki değerlerin hepsi anlatılmamıştır bile" buyurmuş, sonra da onu Zeyd El'Hayr olarak isimlendirmiştir.

Adiy İbn Hatem'e (Tâî) gelince o da şöyle diyordu: "Rasûlullah'ı duyan Araplar arasında, ondan benim kadar nefret eden başka hiç kimse yoktu. Ben şerefli bir soydan olup, hristiyan idim. Kavmim'in ganimet mallarının dörtte birini alırdım. Kavmimin efendisi idim. Rasûlullah'ın civar kabileler üzerine seriyyeler gönderdiğini duyunca ona karşı olan nefretim iyice artmıştı. Yanımda develerimin çobanlığını yapan bir arap vardı, ona: "Hemen sürüdeki zayıf ve semiz develeri sayarak ayır ve onları yakınımda bir yerde tut" dedim. Sonra aniden, Muhammed'in askerlerinin topraklarımıza girdiği haberini aldık. Çoban yanıma gelerek: "Ey Adiy! O zaman bu işi şimdi hemen yapalım. Muhammed'in süvârileri geldikten sonra yapamayız. Ufukta sancakları gördüm ve ne olduklarını sordum. Bu Muhammed'in ordularıdır dediler. Vakit kaybetmemek gerek" dedi. Ben: "Develerimi hemen yanıma getir" dedim O da söylediğimi yaptı. Ailemi ve çocuklarımı hemen develere bindirdim ve kendi kendime: "Şamdaki hristiyan din kardeşlerimin yanına gideyim" diyerek Şam'a doğru giden Cûşiyye(*) yolunu tuttum. Muhammedin süvarileri topraklarımıza girerek, birçok kişiyi esir aldılar. Esir alınan kadınların arasında Hatem'in kızı da vardı.(**) Diğer Tâî esirleriyle birlikte Rasûlulah'ın yanına getirilmişti. Benim Şam'a kaçmış olduğum da, Rasûlullah'a bildirilmişti. Müslümanlar, esir kadınları mescide kapatmışlardı. Rasûlullah (s.a) bir gün önlerinden geçerken, çok veciz bir lisana sahib olan Hatem'in kızı ayağa kalkarak Rasûlü Ekrem'e: "Ya Rasülallah! Babam helâk oldu (öldü.) Yol arkadâşım ve kardeşim de kayboldu. Bana ihsanda bulun. Allah'ta sana ihsanda bulunsun" dedi. Rasûlü Ekrem: "Yol arkadaşın ve kardeşin de kimdir?" diye sordu. "Adiy İbn Hâtem'dir" dedi. Rasûlü Ekrem: "Şu Allah ve Rasülü'nden kaçan kişi mi?" buyurdu. Hâtem'in kızı sözüne devamla olayı şöyle anlatıyor: "Rasûlullah ilerleyerek beni orada bıraktı.

(*) Necid yakınlarında bir dağ.

(**) Hâtem-i Tâi, Adiy'in de babası olup, Araplar arasında şerefi ve cömertliği ile meşhurdu. Bu ailenin silsilesinin beşinci halkasını da fesahat ve belagati ile meşhur olan İmr'ül-Kays teşkil eder.

(*) Necid yakınlarmda bir dağ.

(**) Hâtem-i Tâî, Adiym de babası olup, Araplar arasında sere& ve oflmertligi ile meşhurdu. Bu ailenin silsileainin beşinci halkasını da fesahat ve belagati fle meşhur olan hnı'al-Kays teşkil eder.

Ertesi gün tekrar önümüzden geçiyordu, ben yine ayağa kalkarak kendisine aynı sözleri söyledim. O da bana dün söylemiş olduklarını tekrar etti. Daha ertesi gün yine önümüzden geçti. Fakat ben artık umudumu kesmiştim. O sırada arkasında bulunan adamlardan biri, tekrar kalkıp konuşmam için bana işaret etti. Ben de ayağa kalkarak: "Ya Rasülallah! Babam helâk oldu. Kardeşim de kayboldu. Bana iyilikte bulun. Allah'ta sana iyilik ve ihsanda bulunsun" dedim. Bunun üzerine Rasûlü Ekrem beni serbest bıraktı ve: "Yola çıkmakta acele etme. Seni memleketine ulaştıracak, güvendiğin bir kişiyi bulmadan yola koyulma" buyurdu. Serbest bırakılınca, konuşmam için bana işaret eden kişinin kim olduğunu sordum. "Ali İbn Ebi Talib'tir" dediler. Bir müddet Medine'de kaldım. Bir gün Kuzaâ'nın bir kervanı geldi. Şam'a gidiyorlardı. Ben de Şam'da olan kardeşim Adiy'in yanına gitmek istiyordum. Kervanın geldiğini görünce hemen Rasûlullah'ın yanına vardım. "Ya Rasülallah! Kavmimden bir grup geldi. İçlerinde tanıdığım ve güvendiğim insanlar var, onlarla gitmek istiyorum dedim. Rasûlü Ekrem, beni giyindirip yanıma bir miktar nafaka verdi. Kervanla birlikte yola koyularak Şam'a geldim.

Adiy diyor ki: "Bir gün ailemin yanında oturuyordum. Birden, mahfe içinde bir kadının bineğini bize doğru sürdüğünü gördüm. Heyecanla: "Bu Hâtem'in kızı!" diye bağırdım. Evet, bu gelen o idi. Yanıma kadar gelerek bana: "Ey akrabaları terkeden zalim! Aileni ve çocuğunu aldın. Babanı ve kardeşlerini bırakıp kaçtın değil mi" diyerek beni kınadı" Ey bacım! Öyle söyleme. Hayırlı birşeyler söyle" dedim. Ama yaptıklarımdan dolayı kendimi savunacak hiçbir özürüm yoktu. Söyledikleri çok doğruydu. Sonra kendisini misafir ettim ve yanımda kaldı. İhtiyatlı ve sağlam görüşlü bir kadın olduğundan, kendisine: "Bu adamın (Rasûlullah'ın) durumu hakkında görüşün nedir?" diye sordum. "Vallahi, hemen ona katılmanı uygun görürüm. Eğer bu adam peygamberse ona hemen katılan daha fazla fazilet sahibi olur. Yok Eğer peygamber değil, bir kral ise; seni yine zillete düşürmez; sen, sen olarak kalırsın" dedi. Ben de: "Vallahi! Çok isabetli bir görüş" dedim.

Adiy İbn Hâtem, sözüne devamla şöyle diyor: "Sonra yola çıkarak, Rasûlullah'ın (s.a) yanına geldim. O sırada mescidinde idi. İçeri girerek kendisini selamladım. Bana: "Sen kimsin?" diye sordu. "Adiy İbn Hâtem'im" dedim. Rasûlullah (s.a) ayağa kalktı. Beni yanına alarak evine götürmek için mescidten çıktı. Biz yolda yürürken, yaşlı ve zayıf bir kadın karşımıza çıkarak onu durdur-

yola çıka rak, Rasûlullah'ın (s.a) yanma geldim. O sırada mescidinde idi. İçeri girerek kendisini selamladım. Bana: "Sen kimsin?" diye sor du. "Adiy İbn Hâtem'im" dedim. Rasûlullah (s.a) ayağa kalktı. Be ni yanma alarak evine götürmek için mescidten çıktı. Biz yolda yürürken, yaşh ve zayıf bir kadın karşımıza çıkarak onu durdur-

du. Rasûlü Ekrem uzun bir süre, o kadının bir sorunu hakkında, onunla konuştu. Kendi kendime: "Vallahi, bu adam bir kral olamaz" dedim. Rasûlullah (s.a) kadınla konuşmasını bitirdikten sonra beni evine götürdü. Beraberce içeri girdik. İçine lif doldurulmuş, deriden bir minberi bana uzatarak: "Bunun üzerine otur" dedi. Ben: "Hayır! Sen otur" dedim. Rasûlü Ekrem: "Sen otur" buyurdu. Bunun üzerine mindere oturdum. Rasûlullah da yere oturdu. Kendi kendime: "Vallahi! Krallar kesinlikle böyle davranmazlar" dedim. Sonra, Rasûlullah (s.a) bana: "Eee, Ey Adiy İbn Hâtem! Sen Rekûsî(*)lerden değil miydin?" diye sordu. "Evet" dedim. "Kavminin ganimetlerinden dörtte birini alıyordun değil mi?" diye sordu. "Evet" dedim. "Dinine göre bu sana helâl değildir" dedi. "Evet vallahi! Doğru söylüyorsun!" dedim. Onun, bilinmeyen şeylerden bile haberi olan; Allah tarafından gönderilmiş bir peygamber olduğunu anladım. Sonra; "Ey Adiy! Belki de seni bu dine girmekten meneden şey, müslümanların fakir olduklarını görmendir. Vallahi! Onlar öyle bir mala sahip olacaklar ki, o mal, fazlasıyla artacak ve alanı bile bulunmayacaktır. Belki de seni bu dine girmekten men eden şey; müslümanların düşmanlarının çok olduğunu görmendir. Vallahi! Öyle bir gün gelecek ki, bir kadının tek başına devesinin üstünde Kadisiyye'den yola çıkıp, hiç bir şeyden korkmaksızın bu evi ziyaret ettiğini duyacaksın. Belki de, seni bu dine girmekten men eden şey; mülk ve saltanatın başkalarının elinde olmasıdır. Vallahi! Bir gün (Perslerin) beyaz saraylarının ve Babil topraklarının müslümanlar tarafından fethedildiğini duyacaksın" buyurdu. Adiy diyor ki: "Bu konuşmadan sonra, ben de müslüman oldum."

Daha sonraları Adiy'in şöyle dediği rivayet edilmiştir: "Rasûlullah'ın bana söylemiş olduklarından ikisi oldu. Ve Vallahi! Üçüncüsü de er veya geç olacaktır. Beyaz sarayların ve Babil topraklarının müslümanlar tarafından fethedildiğini gördüm. Bir kadının bineği üzerinde, hiç bir şeyden korkmaksızın Kadisiyye'den çıkarak, bu beyti hac ettiğini gördüm. Malın çoğalıp artması ve onu alacak bir ihtiyaç sahibinin bile bulunmaması ise, Vallahi! Bir gün olacaktır.(1)(**)

(*) Nasârâ ile Sabiilerin dini arasında bir dinin müntesipleri olan kavim.
(1) İbn Hişâm: c. 4. s. 577-580
(**) Bu da Hz. Ömer İbn Abdulaziz'in hilafeti zamanında gerçekleşmiş, devrinde toplanan zekat malları, ihtiyaç sahibi kalmadığı için kimse tarafından alınmayarak olduğu gibi Beyt'ül-Mâl'a bırakılmıştır. (Mütercim: Tarık Akarsu)

olan kavim. (1) İbn Hişâm: c. 4. s. 577-580

(**) Bu da Hz. Ömer İbn Abdulaziz'in hilafeti zamanında gerçekleşmiş, devrinde toplanan zekat mallan, ihtiyaç sahibi kalmadığı için kinişe tarafından alın mayarak olduğu gibi Be3rt'nl-Mâl'a bırakûımştır. (Mfitereim: Tank Akarsu)

Tâî kabilesinin toprakları Şam badiyesinde, Irak ve Hicaz'a kadar uzanmakta idi. Bu kabilenin silsilesinin dayanmakta olduğu Hâtem-i Tâî, cahiliye devri Araplarının en meşhurlarından biri idi. Cömertliği ile tanınırdı. Onun cömertliği Arapların dilinde darb-ı mesel haline gelmişti.

Bu kabilede ahlâkî değerlerin çok büyük bir önemi vardı. Rasûlullah (s.a), Süfâne binti Hâtem'i, babası ahlâkî değerleri seven bir insan olduğu için serbest bırakmıştı. Yine bu kabilenin efendilerinden biri olan Zeyd El-Hayl hakkında Rasûlullah'ın (s.a) işitmiş olduğu övgüler, onu vasıflandırmaktan acizdi. Bu yüzden Rasûlü Ekrem, onu Zeyd El-Hayr diye isimlendirmişti. Adiy'i İslâm'a iten en büyük sebeb, kız kardeşi Süfâne'nin doğru görüşü ve parlak zekası idi. Bir kral ile peygamberi birbirinden ayırt edebilecek zekaya ve düşünceye sahipti. Rasûlullah'ın (s.a) yol üzerinde *ihtiyar bir kadının ihtiyacını* karşılamak için, onunla uzun bir müddet konuşması, evinde mütevazı bir şekilde yere oturması, kendisinin yaptığı zulümlerden haberdar olması; Adiy'i, Hz. Muhammed'in peygamberliğine tamamen ikna etmişti.

Rasûlullah (s.a), hristiyan Rumların yönetimi altında olan, Gassanîlere sığınan Adiy İbn Hâtem'in neler düşündüğünü anlıyordu. Bu düşüncelere dokunmak ve onları kuşatmak gerekiyordu. Adiy İbn Hâtem'i Gassanilere sığınmaya iten en önemli sebeb; fakirlik, zayıflık ve adet bakımından az olmanın verdiği korku idi. Adiy, Rasûlü Ekrem'den gördüğü muamele neticesinde, onun peygamberliği hakkındaki şüphesini yenmiştir. Onu tamamen hakka bağlamak ve korkularını yenmesini sağlamak için de İslâm'ın yakın geleceğinden bahsetmek kaçınılmaz olmuştu. Bu yüzden Rasûlü Ekrem kendisine bazı şeyleri haber vermişti.

Hiç şüphe yok ki, insanlar yapı ve düşünce itibariyle farklıdırlar ve herkese kendi anlayacağı dilden hitab edilmelidir. Tirmizi'nin, Adiy hakkında rivayet etmiş olduğu meşhur hadis, Rasûlü Ekrem'in bu konuya ne kadar itina gösterdiğinin çok açık bir örneğidir: Adiy hristiyan iken, boynunda altından büyük bir kaç takılı olduğu halde Rasûlü Ekrem'in yanına gelmiş ve Rasûlü Ekrem'in meclisine girince, onun: ***"Onlar Allah'ı bırakıp hahamlarını, papazlarını ve Meryem oğlu Mesih'i rableri olarak kabul ettiler"*** ayetini okuduğunu duyunca: "Ya Rasülallah! Biz onlara tapmadık" demiş. Rasûlü Ekrem de: "Onlar size helalleri haram; haramları da helal kılmadılar mı?" diye sorunca, Adiy: "Evet" demiş ve

olduğa halde Rasûlü Ekrem'in yamna gelmiş ve Rasûlü Ekrem'in meclisine girince, onun; *"Onlar Allah'ı bırakıp hahamlarını, pa pazlarını ve Meryem oğlu Mesih'i rableıi olarak kabul ettiler "* aye tini okuduğunu duyunca: "Ya Rasülallah! Biz onlara tapmadık" demiş. Rasûlü Ekrem de; "Onlar size helalleri haram; haramlan da helal kılmadılar mı?" diye sorunca, Adiy: "Evet" demiş ve

Rasûlü Ekrem: "İşte onlara tapınmanız budur" buyurmuştur.

Adiy İbn Hâtem, bu sözün manasını çok iyi anlamıştı. Kendisi Rekûsîlerden olduğu halde, kavminin ganimetlerinin dörtte birini alıyordu. Halbuki dinine göre bu helâl değildi. Fakat o bunu bildiği halde, ganimetlerin dörtte birini almaya devam ediyordu. Bu yüzden, kasdedilen manayı tamamiyle kavrayabilmişti.

Adiy İbn Hâtem, bütün meseleleri detaylı bir şekilde kavrayarak Allah'ın dinine girdiği için, imanı da çok kuvvetli olmuş, vefat edene kadar yalpalamak ve tereddüt etmeksizin İslâm'ın gösterdiği doğrultuda yürümüştür. İman ordularının Babil topraklarını fethettiğini, Kisrâ şehirlerinin müslümanların ayakları altında çöktüğünü görmüştür. Allah Teala kendisini, Kisrâ'nın beyaz sarayını kuşatan liderlerden biri olmakla şereflendirmiştir. Bizzat kendi gözleriyle, bir kadının Kadisiyye'den yola çıkarak, Allah'tan başka hiçbir şeyden korkmaksızın, Beyt'ül Haram'ı ziyarete gittiğini görmüştür.

Hz. Peygamber (s.a), Adiy'e dinindeki çarpıklıkları fikir olarak göstermiş ve ona bütün insanlar gibi yaşayan, onların dertlerine ortak olan peygamberlik vasıflarını alternatif olarak sunmuştur.

İslâm cemaati, hasımlarına karşı nasıl muamele etmesi gerektiğini buradan öğrenmelidir. Onların düşüncelerini iyice anlamalı, inançlarındaki bozuklukları açığa çıkarıp, önlerine bir alternatif koymalıdır.

Müslümanlar, batıla yağ çekip, dost görünmek suretiyle hiçbir yere varamazlar. Bu şekilde davranıldığı takdirde, İslâm düşmanları, İslâm fikrinin de kendi fikirleri gibi nâkıs olduğunu zannederler. Batıl davetçilerinin, batıl üzerine ısrar etmeleri, müslümanların onlara karşı taviz vermelerini veya sessiz kalmalarını gerektirmez. Onlara karşı, tereddütsüz olarak çok açık bir şekilde fikri diyaloğa girmek gerekir.

Maalesef çok acıdır ki, bazı İslâm davetçilerinin, Allah yoluna güzel söz ve iyilikle davet bahanesi ile hristiyanlara batıl dinlerini güzel göstermekte ve onlara "Hepimiz Allah'a inanıyoruz" demekte olduklarını görüyoruz. Kendi içinde bile çelişkili yaşamakta olan bir hristiyan, bu şekilde batılını öven ve sırtını sıvazlayan bir davetçiyi hafife alacaktır. Böyle bir davetçinin dinini de, kendi dini gibi zannedeceğinden, müslümanların yeryüzünde söz sahibi olmaları için hiçbir gerekçeleri olmadığını düşünecektir.

Diğer taraftan şunu da unutmamak gerekir ki, önderlik vasıfları davramış, güzel ahlak ve gidişat ile sınırlıdır. Davanın gerçek

şekilde batılını öven ve sırtım sıvazlayan bir davetçiyi hafife alacaktır. Böyle bir davetçinin dinim de, kendi di ni gibi zannedeceğinden, müslümanlann yeryüzünde söz sahibi olmalan için hiçbir gerekçeleri olmadığını düşünecektir.

Diğer taraftan şunu da unutmamak gerekir ki, önderlik vasıf lan davramş, güzel ahlak ve gidişat ile sınırlıdır. Davanm gerçek

odak noktası ve ekseni ahde vefâ, iyi ve kötü zamanda doğruluktan ayrılmama ve husumet şerefini bile muhafaza etmektir. Bu eksen sarsıldığı zaman, hasımlarımızın İslâm hakkındaki düşünceleri de buna paralel olarak aleyhte bir değişme gösterecektir.

Açık bir fikir ve gerçek önderlik vasıflarıyla davranarak, düşmanlarımızın gönüllerini fethedersek; onlara karşı kuvvetli bir pozisyonda, dinimizle övünerek ve dinimizin vadedilen geleceği hakkında güvenle konuşabiliriz. Bu meselelerin hepsini maddi meselelere de bağlarsak, ilk hedefe doğru hareket edebiliriz. Bu hedef: Hasımlarımızı İslâm akidesinin potasına ve bu dinin içine düşürmektir. Onları bedenen tasfiye etmek veya İslâm'a karşı kindar bir toplum haline getirmek değildir.

Rasûlullah (s.a), Adiy İbn Hatem'in karşısında, özellikle Tevbe suresinin söz konusu mânidar ayetini okumakla, ona, kendisinin zannettiği gibi gerçek din üzerinde olmadığını hatırlatmış ve bu şekilde hasmını prensiplerine bağlanmaya iten gerekçeleri ortadan kaldırmıştır.

Hemen burada, şunu da belirtmek istiyoruz ki, gerçek önderlik vasıfları ve açık fikirle hareket etmekle belirlenen bu çizgi belirli bir merhaleye özgü değildir. Çünkü, müslümanlar en zayıf durumda oldukları Habeşistan'da da Arap yarımadasına hakim olduktan sonra da aynı şekilde davranmışlardır. Bu çizgiyi takip ederken dikkat edilmesi gereken en önemli nokta, takınılan tavrın, nefisten gelen bir gazab ve kızgınlık ile hakaretçi ve yerici bir tutuma dönüşmemesidir. Diyalogun ve münakaşanın en önemli şartı, karşımızdakileri etkileyecek ve onların anlayışlarına en güzel bir şekilde hitab edecek uslubu yakalamak ve onu uygulamaktır. Bu şekilde yapılan güzel bir münazara, hasımlarımızın İslâm akidesi ile kaynaşmalarına veya en azından İslâm'ın davranış yönünden yüceliğini itiraf etmelerine neden olur.

6. Güney Heyetleri:

Bu heyetler, birer birer Rasûlullah'a (s.a) gelerek, İslâm'a girişlerini veya bağlılıklarını ilân ediyorlardı. Bütün bunlar, asker sevkedilmeksizin, sadece Allah'a davet yoluyla oluyordu. Arap kabilelerinin çoğu, Arap yarımadasında Kureyş, Sakif, Gatafan, Temim ve Tâî gibi büyük kabilelerin, İslâm karşısında ard arda çöküşlerini ve İslâm'a girişlerini görünce, İslâm'ı daha iyi anlamak ve öğrenmek yoluna girmişlerdi. Bu yüzden Rasûlullah'a

İslâm'a gi rişlerini veya bağlılıklannı ilân ediyorlardı. Bütün bunlar, asker sevkedilmeksizin, sadece Allah'a davet yoluyla oluyordu. Arap kabilelerinin çoğu, Arap yanmadasında Kureyş, SaHf, Gatafan, Temim ve Tâî gibi büyük kabilelerin, İslâm karşısında ard arda çöküşlerini ve İslâm'a girişlerini görünce, İslâm'ı daha iyi anla mak ve öğrenmek yoluna girmişlerdi. Bu yüzden Rasûlullah'a

(s.a) heyetler göndererek, İslâm'ı öğreniyorlar ve sadece davet yoluyla İslâm'a giriyorlardı. Şimdi bu heyetleri zikrederek, İslâm'a nasıl davet edildiklerini ve Allah'a davetin çeşitli örneklerini göreceğiz:

A- Dımâm İbn Sâlebe, bedevi arapların en doğru sözlü, en seçkin ve en kuvvetli liderlerinden biri idi. "... Rasûlullah (s.a), ashabiyle birlikte olduğu bir sırada önlerine gelerek: "Hanginiz Abdulmuttalib'in oğlusunuz?" diye sordu. Rasûlullah (s.a): "Abdulmuttâlib'in oğlu benim" buyurdu. Dımâm: "Muhammed misin?" diye sordu. Rasûlü Ekrem: "Evet" buyurdu. Dımâm: "Ey Abdulmuttâlib'in oğlu! Sana bazı sorular soracağım sorularım zor olacak. Sana ağır gelmesin" dedi. Rasûlü Ekrem: "Hayır, ağır gelmez. İstediğini sorabilirsin" buyurdu. Dımâm: "Senin, senden önce olanların ve senden sonra gelecek olanların ilahı olan Allah adına bana doğru söylemeni istiyorum. Allah mı seni bize elçi olarak gönderdi?" diye sordu. Rasûlü Ekrem: "Allah'ın adıyla doğruyu söylerim ki, evet!" buyurdu. Dımâm: "Senin, senden önce olanların ve senden sonra gelecek olanların ilahı olan Allah'ın adıyla doğruyu söyle; sadece bir ve tek olan Allah'a ibadet etmeyi, O'na hiçbir şeyi ortak koşmamayı, babalarımızın Allah'la birlikte tapmış olduğu putları bırakmayı bize emretmeni Allah mı sana emretti?" diye sordu. Rasûlü Ekrem: "Allah'ın adıyla doğruyu söylerim ki, evet!" buyurdu. Dımâm yine: "Senin, senden önce olanların ve senden sonra gelecek olanların ilâhı olan Allah'ın adıyla doğruyu söyle; bu beş vakit namazı kılmamızı sana Allah mı emretti?" diye sordu. Rasûlü Ekrem: "Allah'ın adıyla doğruyu söylerim ki, evet!" buyurdu. Dımâm; hacc, zekât, oruç gibi İslâm'ın bütün farzlarını birer birer Rasûlü Ekrem'e aynı şekilde sordu. Her soruyu soruşunda; "Allah'ın adıyla doğruyu söyle" sözünü tekrarlıyordu. Bütün soruları bittikten sonra: "Allah'tan başka hiçbir ilah olmadığına ve Muhammed'in Allah'ın elçisi olduğuna şehadet ederim. Bu farzların hepsini yapacağım ve yasaklamış olduğun şeylerden de kaçınacağım" dedi. Rasûlü Ekrem: "Eğer, saçlarını iki örgü yapmış olan bu adam doğru söylüyorsa cennete girecektir" buyurdu. Sonra Dımâm, devesine binerek yola koyuldu. Kavminin yanına ulaştığında hepsi başında toplandılar ve Dımâm'ın ilk söylediği söz: "Lât ve Uzzâ'ya yazıklar olsun" sözü oldu. Kavmi: "Ey Dımâm! Öyle söyleme, cüzzâmdan, alaca illetinden ve delirmekten kork!" dediler. Dımâm: "Vallahi, onlar ne bir fayda ne de zarar verebilirler. Allah bir elçi göndermiş, size bir kitab indirerek,

Dımâm'm ilk söyledi ği söz: "Lât ve Uzzâ'ya yazıklar olsun" sözü oldu. Kavmi: "Ey Dımâm! Öyle söyleme, cüzzâmdan, alaca illetinden ve delirmek ten kork!" dediler. Dımâm: "Vallahi, onlar ne bir fayda ne de zarar verebilirler. Allah bir elçi göndermiş, size bir kitab indirerek.

onunla sizi içinde bulunduğunuz dalâletten kurtarmıştır. Muhakkak ki ben, Allah'tan başka hiçbir ilah olmadığına ve Muhammed'in O'nun kulu ve elçisi olduğuna şehadet ederim. O'nun size emretmiş olduklarını ve sizleri yapmaktan menetmiş olduklarını bildirmek için geldim" dedi. Dımâm'ın bu sözünden sonra erkek ve kadın kavminden müslüman olmadık hiç kimse kalmadı. Onun hakkında, Abdullah İbn Abbas da: "Dımâm İbn Sâlebe'den daha faziletli hiç bir kabile temsilcisi olduğunu duymadık" demiştir."[1]

Dımâm İbn Sâlebe'nin durumu gözümün önüne geliyor. Çölde ailesi ve develeriyle yaşayan, kavminin içinde söz sahibi olan bu insan, Allah'ın elçisi Muhammed'in haberlerini duyunca mutlu oluyor ve tek başına, Alemlerin Rabbinin katından gelen bu elçiyle görüşmek üzere yola çıkıyor, sonra da Allah adına kendisine doğruyu söylemesini istiyor.

Dımâm, kararlı bir tavırla Rasûlullah'ın yanına gitmiştir. Ağır soruları olabileceği için önceden özür dilemiş ve her soruyu soruşunda, Rasûlü Ekrem'den, Rabbi adına doğruyu söylemesini istemiştir. Netice olarak, Hz. Muhammed'in Allah katından gönderildiğine ve sözlerinin doğru olduğuna kanaat getirince, onun emir ve nehiylerini alarak, tam bir yakin ile kavmine gitmiştir. Dımâm'ın bu imânı karşısında bütün kavmi İslâm'a girmiştir. Bu kabilenin müslüman olması için, Rasûlullah'ın (s.a) söylemiş olduğu: "Allah'ın adına doğruyu söylerim ki, evet!" sözleri yeterli olmuştur. Oysa Kureyş'in müslüman olması, yirmi veya daha fazla sene süren savaşlar sonucu gerçekleşmiştir.

Böylece İslâmi hareket sermayesine, yeni bir davet metodu daha eklenmiştir. Bu metod, belirli sorulara verilen tek bir cevabı geçmemekte, örnekleri açık ve belirgin bir şekilde kalplere yerleştirmektedir.

Günümüzde, müslüman gençlerin ciltler dolusu İslâmî fikir kitaplarını okudukları halde halka inemediklerini ve onların dilinden anlamadıklarını görüyoruz. Gençlerin, sıradan insanlarla; İslâm felsefesi, İslâm hukuk ve idare sistemini konuştuklarını, ideolojiden bahsettiklerini görüyoruz. Fakat bunların hiçbiri fayda vermemektedir, çünkü kendileri bir vadide, halk ise başka bir vadidedir. Halbuki halka bazı şeyleri anlatabilmek için, onlara basit bir hizmet vermek, güzel ve övgü dolu bir söz söylemek yeterli olabilir. Meseleler zorlaştırılarak değil, kolaylaştırılarak anla-

(1) İbn Hişâm: 573-575

çünkü kendileri bir vadide, halk ise başka bir vadidedir. Halbuki halka bazı şeyleri anlatabilmek i^n, onlara basit bir hizmet vermek, güzel ve övgü dolu bir söz söylemek yeter li olabilir. Meseleler zorlaşfinlarâk değil, kolaylaştırılarak anla-

(1) İbn HifSm: 573-575

tılmalıdır. Yukarıda ki örnekte görmüş olduğumuz da budur. Rasûlü ekrem, Dımâm'a sadece "Allah'ın adına doğruyu söylerim ki, evet!" cevabını vererek onu iknâ etmiş, sonra ashabına da bir ders vererek: "Eğer, saçlarını iki örgü yapmış olan bu adam doğru söylüyorsa cennete girecektir" buyurmuştur.

B- Abdulkays heyetinin başında gelen Cârûd'un Rasûlullah'ı (s.a) ziyareti de Dımâm'ın ziyareti gibiydi: Rasûlullah (s.a), Cârûd'a İslâm'ı tafsilatiyle anlatıp onu bu dine davet edince Cârûd: "Ey Muhammed! Ben bir dine tabi idim. Şimdi ben bu dini bırakıp senin dinine geçeceğim. Bu dinin benim için daha hayırlı olduğunu garanti edebilir misin?" diye sordu. Rasûlü Ekrem: "Evet! Allah'ın seni eski dininden daha hayırlı bir dine hidayet ettiğine dair garanti veririm!" buyurdu. Bunun üzerine Cârud ve arkadaşları müslüman oldular. Sonra Rasûlullah'tan (s.a) yük taşıyacak deve vermesini istediler. Rasûlü Ekrem, kendilerine verecek develerinin olmadığını söyledi. Bunun üzerine Cârûd: "Ya Rasûlallah! Memleketimizde aramızda başıboş bir halde yaşayan hayvanlar var. Bunları yurdumuza katabilir miyiz?" diye sordu. Rasûlü Ekrem: "Sakın böyle bir şey yapmayın! Bu ateşi yakmak (savaşı çıkarmak) demektir" buyurdu. Cârud, yurduna dönmek üzere, Rasûlü Ekrem'in yanından ayrıldı. Cârud (r.a) yaşadığı müddetçe dinine çok bağlı bir müslüman olarak kaldı. Ömrünün son zamanlarında irtidâd olayına şahid oldu. Kendi kavminden de müslüman olan bazı kimseler irtidâd ederek ilk dinlerine dönünce, Cârud bir konuşma yaparak, onları İslâm'a davet etti: "Ey insanlar! Muhakkak ki ben, Allah'tan başka hiçbir ilah olmadığına ve Muhammed'in O'nun kulu ve elçisi olduğuna şehadet ederim. Bu şekilde şehadet etmeyeni de tekfir ederim" diyerek kavmine İslâm'ı yeniden tebliğ etti."[1]

Cârûd (r.a), İslâm'a girerken, Rasûlullah'ın (s.a) vermiş olduğu garanti ile yetinmiş ve Bahreyn bölgesinde İslâm'ın temel taşlarından biri haline gelmişti. Cârûd'tan önce, Rasûlullah'ın (s.a) Bahreyn'e gönderdiği elçisi Alâ İbn Hadrami'nin tebliğiyle, Bahreyn hükümdarı Münzir İbn Savi de müslüman olmuştur. Rasûlullah (s.a) daha sonra Ala İbn Hadramî'yi Bahreyn valiliğine atamış, Cârûd ile Alâ, bu iki sahabî, Bahreyn'de Garur İbn Münzir İbn Numan İbn Münzir'in yönettiği mürted hareketine karşı koymuşlardır. Bu iki güzide sahabinin çalışmalarıyla,

(1) İbn Hişâm: c. 4. s. 575

koymuşlardır. Bu iki güzide sahabinin çalışm alanyla,

(1) İbn Hişâm: c. 4. s. 575

İslâm'ın sağlam bir kalesi haline gelen Bahreyn'in, zor zamanlarda müslümanlara çok büyük hizmetleri olmuştur.(*)

C- Güney kabilelerinden, Murad, Zübeyd ve Müzhec temsilcisi olarak, Murad kabilesinden Ferve İbn Mesîk, Rasûlullah'a (s.a) gelmişti. Ferve, Rasûlullah'ın (s.a) yanına ulaşınca, Rasûlü Ekrem: "Ey Ferve! Redm gününde kavminin başına gelenler seni üzdü mü?" diye sordu. Ferve: "Ya Rasülallah! Kimin kavmine, Redm günü kavmimin başına gelenler, gelir de buna üzülmez" dedi. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a): "Bu olay, İslâm hususunda kavmin için hayırlı olmuştur" buyurdu. Sonra Rasûlü Ekrem, İslâm'a giren Murad, Zübeyd ve Müzhec kabilelerinin tümünün başına Ferve'yi emir tayin etti. Hâlid İbn Said İbn As'ı da, işlerinde yardımcı olmak üzere onunla birlikte gönderdi. Hâlid İbn Sâid (r.a), Rasûlullah'ın (s.a) vefatına kadar Ferve ile birlikte kaldı.

Ferve İbn Mesik'i, Rasûlullah'la (s.a) görüşmek üzere Medine'ye getiren sebeb, Murad ile Hemdân arasında olan savaşlardı. Bu yüzden Rasûlullah (s.a) kendisine "Bu olay, İslâm hususunda kavmin için hayırlı olmuştur" buyurmuştu. Gerçekten de bu olay Güney kabilelerinin İslâma girmesine sebeb olmuştu.

Rasûlullah'ın (s.a), kabile liderlerini, lider makamında bırakmaya özen gösterdiğini ve bunun yanısıra, ashabından birini de İslâm'ı öğretmek üzere o kabileye gönderdiğini görüyoruz. Rasûlü Ekrem, bu yöntemle, kabileleri, kendi iç yapılarını değiştirmeksizin İslâm çerçevesi içerisine almış ve ani değişiklikler yapmaksızın duygularının rencide olmasını önlemiştir. İslâmi hareketin, bu peygamberî çizgiyi çok iyi anlaması gerekir. İslâmi hareket, kendi sancağı altına giren liderlere karşı bu politikayı izlemeli; İslâm'ın onlar için bir tehlike olmadığını hissettirmeli, ve İslâm'ı kendi zulümlerine bir vasıta yapmalarını engellemelidir.

D- Murâd kabilesinin İslâm'a girmesi, kendileriyle rekabet halinde olan Hemdân kabilesinin de Medine'ye hareket etmesine yol açtı. Hemdân kabilesi, büyük şairler ve yöneticilerden oluşan bir heyetle Medine'ye hareket edip, Tebûk dönüşü Rasûlullah (s.a) ile buluştular. Heyetten Mâlik İbn Nemat, Rasûlullah'ın (s.a) karşısına geçerek: "Ya Rasülallah! Hemdân'ın bütün boylarından en seçkin kişileri, İslâm'ın iplerine tutunarak, genç ve hızlı develerinin üzerinde sana geldiler. Allah yolunda, kınayanların kına-

(*) Medine'nin zaruret içinde bulunduğu zamanlardı. Bahreyn'den erzak ikmali yapılmış ve zekat malları gönderilmiştir.

geçerek: “Ya Rasülallah! Hemdân’m bütün boylarından en seçkin kişileri, İslâm’m iplerine tutunarak, genç ve hızlı devele rinin üzerinde sana geldiler. Allah yolunda, km ayanlann kma-

(*) Medine’nin zaruret içinde bulunduğu zamanlardı. Bahreyn’den erzak ikmali yapılmış ve zekat malları gönderilmiştir.

masına kulak asmadılar. Hemdân'ın bütün boyları Rasül'ün davetine icâbet ederek, ilâhları ve kurban adadıkları putları terkettiler. Hemdân'ın vermiş olduğu ahd hiçbir zaman bozulmaz" diyerek, İslâm'a girdiklerini belirtti. Daha sonra Rasûlullah (s.a) kendilerine bir mektup yazarak, şöyle buyurdu.

"Bu, Allah'ın Elçisi Muhammed'in; âlicenab çöl ehline, onların temsilcisi Mâlik İbn Nemât ve kavminden müslüman olanlara mektubudur: Bilsinler ki, namazlarını kılıp, zekâtlarını verdikleri müddetçe ovaları ve yaylaları kendilerinindir. O toprakların ürünlerinden yiyebilir ve hayvanlarını otlaklarında otlatabilirler. Onlara bu hususta Allah ve Rasûlü'nün ahdi ve emânı verilmiştir. Muhacirler ve Ensâr'da şahidleridir."

Rasûlü Ekrem'in, bu buyruğu üzerine, Mâlik İbn Nemât şu kasideyi söylemiştir:

"Hiçbir deve, üzerinde düşmanlarına karşı Muhammed'ten daha şiddetli olan birini taşımamıştır. O Muhammed ki, düşmanlarına karşı kılıcının en keskin yanını gösterir. İrfân ile kendisine gelenlere ise en yüce atiyye ve ihsânda bulunur."

E- Tebûk dönüşü Rasûlullah'a (s.a), Humeyr meliklerinin, İslâm'a girdiklerini bildiren bir mektupları ulaştı. Bu mektubu Hâris İbn Abdukelâl ve Nuaym İbn Abdukelâl adında iki elçi getirmişti. Numân, Meâfir ve Hemedan kabileleri de İslâm'a girdi. Mâlik İbn Mürre Rehâvî, müslüman olduklarını, şirki ve şirk ehlini bıraktıklarını bildiren bir mektubu Rasûlullah'a (s.a) gönderdi.

F- Rasûlullah (s.a), hicri onuncu yılın Rabi'ül-Ahir veya Cemadiyel-ûlâ ayında, Halid İbn Velid'i, Necran'daki Hâris İbn Kâ'b oğullarına gönderdi. Savaşa girmeden önce onları üç kere İslâm'a davet etmesini, buna icâbet ettikleri takdirde onları bırakmasını, aksi takdirde ise savaşmasını emretti. Halid (r.a) yola çıkarak Necran'a ulaştı. Dört bir yana atlılar salarak halkı İslâm'a davet etti. Atlılar: "Ey insanlar! Müslüman olun ki, selamete eresiniz" diyorlardı. Bu tebliğ üzerine halk müslüman oldu. Hâlid (r.a) bir müddet orada kalarak, halka; İslâm'ı, Allah'ın Kitabı'nı ve Rasûlullah'ın (s.a) Sünneti'ni öğretti. Çünkü Rasûlullah'ın (s.a) kendisine vermiş olduğu emir bu meyanda idi. Sonra Halid (r.a), Hâris İbn Kâ'b oğullarının heyetiyle birlikte Rasûlullah'ın (s.a) yanına döndü. Rasûlü Ekrem'in yanına vardıklarında, heyettekiler önce selam verdiler, sonra: "Muhakkak ki, senin Allah'ın elçisi

Halid (r.a), H âris İbn Kâ'b oğuHannm heyetiyle birlikte Rasûlullah'ın (s.a) yamna döndü. Rasûlü Ekrem'in yanına vardıklarında, heyetteki- 1er önce selam verdiler, sonra; "Muhakkak ki, senin Allah'ın elçisi

olduğuna ve Allah'tan başka hiçbir ilah olmadığına şehadet ederiz" dediler. Rasûlullah (s.a) onlara: "Menedildikleri şeyleri yapanlar sizler değil misiniz?" diye sordu. Hepsi sustu, içlerinden hiç kimse cevap vermedi. Rasûlü Ekrem, bu sorusunu üç defa tekrarladı. Hepsinde de sustular. Dördüncü defa tekrarlayınca, içlerinden Yezid İbn Abdulmedîn: "Evet Ya Rasülallah! Menedildikleri şeyleri yapanlar bizleriz" dedi ve bu sözünü dört kere tekrarladı. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a): "Eğer Halid, bana, savaşmayıp; müslüman olduğunuzu yazmasa idi, başlarınızı ayaklarınızın altına atardım" buyurdu. Yezid İbn Abdulmedîn: "Vallahi! Ne sana, ne de Halid'e hamdettik!" dedi. Rasûlü Ekrem: "Peki, kime hamdettiniz?" diye sorunca; "Aziz ve Celil olan, senin vasıtanla bizi hidayete eriştiren Allah'a hamd ettik" dedi. Rasûlü Ekrem: "Doğru söylersiniz!" buyurdu. Sonra: "Cahiliyede, size karşı savaşanları nasıl yeniyordunuz?" diye sordu. "Kimseyi yenmiyorduk" dediler. Rasûlü Ekrem: "Hayır, size karşı savaşanları yeniyordunuz" buyurdu. "Ya Rasülallah! Bize karşı savaşanları yeniyorduk; çünkü birlik halindeydik, hiç bir zaman ayrılığa düşmedik ve hiçbir zamanda zulüm ile savaşı başlatan biz olmadık" dediler. Rasûlü Ekrem: "Doğru söylediniz" buyurdu. Sonra da, Kâys İbn Husayn'ı, Hâris İbn Kâ'b oğullarına emir olarak atadı. Hâris oğulları heyeti, Şevvâl ayında veya Zilkâde'nin başlarında, yurtlarına geri döndüler. Hâris oğulları heyetinin dönüşünden dört ay sonra da Rasûlü Ekrem vefat etti.

Arap yarımadasının güneyi, Necrân, Hemdân, Murad, Zübeyd ve Müzhec kabileleri; bütünüyle kendi istekleriyle İslâm'a girdiler. Arap yarımadasının orta kesimi ise kılıç korkusuyla İslâm'a katıldılar. Bu yüzden sonraları irtidâd hareketinin beşiği haline geldiler. Arap yarımadasının kuzeyinde de durum aynıydı. Medine'ye Arap yarımadasının kuzeyinden hiç bir heyet gelmemişti. Güneydeki Arap meliklerine, Humeyr ve Kinde'ye gelince, kendi istekleriyle İslâm'ı seçip, Aziz ve Celil olan Allah'a teslim olmuşlardı. Rasûlü Ekrem, bu yüzden onları, iyi ve yumuşak kalpli olarak vasıflandırmıştı.

Hâris İbn Kâ'b oğullarının davet yöntemi ise değişikti. Rasûlü Ekrem, bu kabileye Halid İbn Velid'i elçi olarak gönderdi. Çünkü Hâris oğulları, kuvvetleri ve yenilmezlikleri ile meşhurdular. Halid İbn Velid'e gelince, komutanlıktaki ustalığı ve savaşlardaki şöhreti bütün Arap topraklarını sarmıştı. Hâris oğullarının, böyle bir kuvvetle karşı karşıya olduklarını hissetmeleri gerekiyordu.

gönderdi. Çünkü Hâris oğullan, kuvvetleri ve yenilmezlikleri ile meşhurdular. Ha lid İbn Velid'e gelince, komutanlıktaki ustalığı ve savaşlardaki şöhreti bütün Arap topraklarım sarmıştı. Hâris oğullarmm, böyle bir kuvvetle karşı karşıya olduklarmı hissetmeleri gerekiyordu.

Diğer bir taraftan da, Halid'in, Beni Cezime olayındaki başarısızlığını telâfi etmesi, o büyük hatayı temizlemesi gerekiyordu. Hâris İbn Kâ'b oğullarını İslâm'a davete gidişi onun için en iyi fırsattı. Bu görevi başarabilmek için, Halid'in sinirlerine hakim olması ve çok sabırlı davranması gerekiyordu. Bu, Halid için savaşın acılarına katlanmaktan bin kat daha zordu.

Allah Teala'nın müşriklere karşı çekmiş olduğu bu kılıcın, davet ve irşad zamanında kınına girmesi gerekiyordu. Önemli olan, bu kılıcın Allah ve Rasûlü'nün emri altında olması, davet ve irşad yolunun zorluğunu ve bunun insan nefsindeki büyük etkilerini deneyerek tatmasıydı.

Halid İbn Velid, davet alanındaki bu eğitimde de başarıya ulaştı. Allah Teala onun için büyük bir ecir kaynağı hazırladı ve Hâris İbn Kâ'b oğullarının İslâm'a girişi onun vasıtasıyla müyesser oldu.

Böylece Arap yarımadasının güneyi, tamamiyle İslâm'a; bir ve tek olan Allah'ın buyruğu altına girmiş oluyordu.

Onbeşinci Özellik
TEBÜK GAZÂSI

Önceden de belirtmiş olduğumuz gibi Arap yarımadasının kuzeyinden Medine'ye gelen Arap heyetleri yok denecek kadar azdı. Kuzeyden sadece Bilâ ile Kuzâa heyetleri gelmişti. Fakat Arap yarımadasının kuzeyindeki en önemli olay, Rum komutanlarından biri olan ve Rumlar tarafından, Meân ve Şam toprakları çevresinde yaşayan Araplara vali olarak tayin edilen Ferve İbn Amr El-Cüzâmî'nin müslüman oluşu idi. Rumlar, Ferve'nin müslüman olduğunu duyunca onu tutuklayarak, hapsetmişlerdi. Bunun üzerine Ferve şu kasideyi söylemişti:

"Ey Ebâ Kebişe!(*) Bilirsin ki, dilim en seçkin kişilerin yanında dahi hakkı söylemekten geri kalmaz.

Eğer ölürsem, bir kardeşinizi kaybedersiniz, yok eğer kalırsam mekânımı bilirsiniz.

Şu da bir gerçektir ki, ecel doğru sözlü, yiğit ve cesur birçok gen-

(*) Kavmin efendisi anlamına gelir. Büyük bir ihtimalle hitab Rasûlü Ekrem'edir.

birçok gen-(*)

(*) Kavmia efendisi anlamına gelir. Büyük bir ihtimalle hitab Rasûlü Ek rem'edir.

ci toplamıştır."

Rumlar, Filistin'deki Afrâ denilen suyun başında onu çarmıha gererek öldürmeye karar verince de şöyle dedi:

"Selmâ'ya da kocası, Afra suyunun başında bir devenin üzerinde gelmemiş miydi ?"

Kendisini çarmıha gererek öldürmek için ileri sürdüklerinde de şöyle dedi:

"O en hayırlı müslümanlara iletin ki, ben kemiğime kadar her şeyimi ve makamımı Rabbime teslim etmiş olarak, can veriyorum."

Nasıl, Mûte gazasının ana sebebi, Rasûlullah'ın (s.a) elçisi Hâris İbn Umeyr El-Ezdî'nin öldürülmesi idiyse, Tebük gazasının ana sebebi de, Ferve İbn Amr El-Cûzâmî'nin öldürülmesidir. Bu olayı, Rumların kuzey sınırlarında büyük bir askeri yığınak yapmaları izlemişti. Doğu Roma imparatorluğunun Şam bölgesinde, müslümanlar aleyhine büyük bir ordunun hazırlandığı, Cûzâm, Lahm, Gassan ve Amîle kabilelerinin de, Rumlarla birlikte olduklarına dair haberler Medine'ye ulaşmaya başlamıştı. Rumların Medine'ye yürüyecekleri haberi öyle yaygın bir hale gelmişti ki, Medine'de ki müslümanlar, alışılmadık bir ses duyduklarında Romalıların harekete geçtiklerini zannediyorlardı. Bu durum, Hz. Ömer'in başından geçen şu olayda daha açık bir şekilde görülmektedir; Sahih-i Buhârî'de Hz. Ömer'in şu rivayeti vardır: "Bir arkadaşımla oturmuş; Gassan'ın bizimle savaşmak için hazırlık yaptığını konuşuyorduk. Sonra arkadaşımın nöbet günü olduğundan nöbete gitti. Geceleyin evimin kapısını şiddetle çalmaya başladı, bir yandan da: "O uyuyor mu?" diyordu. Hemen fırlayıp, kapıyı açtım. "Çok büyük bir olay oldu" dedi. Ben: "Ne oldu? Gassan mı geldi?" diye sorunca "Hayır! Ondan daha büyük bir olay oldu. Rasûlullah (s.a) kadınlarını boşadı" dedi."(*)

İslâm'da, müslüman bir ferdin değeri çok büyüktür. Müslümanların, güçleri yettiği müddetçe her müslüman ferdi koruma-

(*) Rasûlü Ekrem Tebûk seferine hazırlanırken bir ay boyunca kadınlarını terk etmiş ve onlara yanaşmamıştı. Bu olay yapılan hazırlıkların ve Tebûk seferinin ne derece önemli olduğunu göstermektedir.

(*> RasOlü £kreın TebOk seferine hazırlanırken bir ay boyunca kadmlanm terk etmiş ve onlara yanaşmamıştı. Bu olay yapılan heaırhUann ve TebÖk seferi nin ne derece önemli olduğunu göstermektedir.

ları, büyük bir savaşa neden olsa bile, kalleşçe öldürülen her müslümanın intikamını almaları gerekir. Rıdvan biatinin, Mûte ve Tebük gazalarının, Şam'a gönderilen Usame seriyyesinin sebebi açıktır. Bunların hepsi, karşısındakini güçsüz zanneden düşmanların, diplomasi kurallarını küçümseyip, müslüman elçileri kalleşçe öldürmelerinden dolayı yapılmıştır. İnsanlık tarihinin bütün safhalarında elçiye zeval olmayacağı kuralı vardır. Elçileri kalleşçe katledenler, bunu hasımlarına meydan okumak amacıyla yapmışlardır.

Şimdi, Tebük gazasını, bu özelliğin yapısına uygun olarak geniş çizgilerle sergilemeye çalışacağız:

1- Müslümanların Otuz Bin Kişilik Bir Kuvvetle Harekete Geçerek Büyük Bir Gösteride Bulunmaları:

Rasûlullah (s.a) ashabına, Rumlarla savaşmak için hazırlanmalarını emretmişti. Yol uzun, düşman kuvvetli, yaz mevsiminin en sıcak günleri idi, kuraklık ve kıtlık vardı. Buna mukabil hurmaların olgunlaşıp meyve vereceği, hurma ağaçlarının gölgesinde yaşanılacağı günlerdi. Böyle bir hayatı bırakıp aç-susuz, uzun bir sefere çıkmak güçtü. (Bunun için Kur'an dilinde, bu seferin tesadüf ettiği zamana "güçlük zamanı" bu savaşa Kur'an dilinden alınarak "zorluk gazası", bu savaşa katılan orduya da "zorluk ordusu" denilmiştir.)(*)

Rasûlullah (s.a) savaşa hazırlanıldığı her zaman, nereye sefer edileceğini gizli tutmasına rağmen, bu sefer alışılmadık bir şekilde, böyle bir ihtiyata lüzum görmeyerek Rumlar üzerine gidileceğini bildirmişti. Bunun sebebi; yolun uzun, zamanın zor ve düşmanın çok olması; hazırlıkların buna göre yapılmasını sağlamaktı.

"Rasûlullah (s.a) sefere çıkmakta kararlıydı. Ashabına yol için hazırlanmalarını emretti. Zenginleri Allah yolunda infâka teşvik edip, binek hayvanları vermelerini istedi. Zengin sahabiler de bütün imkanlarını Allah yolunda seferber ettiler. Osman İbn Affan (r.a) hiç kimsenin harcamadığı kadar mal infak etti."(1)

Bu genel yardımlaşma ile ashabın fakir olan gazileri techiz ediliyordu. Fakat yardım ihtiyaca cevap verecek derecede değildi. "Ensâr'dan yedi kişi,(**) ağlayarak Rasûlullah'a gelip: "Ya

(*) Sahih-i Buhâri'den.
(1) İbn Hişâm: c. 4. s. 516-518
(**) Bu yedi kişi: Sâlim İbn Umeyr, Uleyye İbn Zeyd, Ebu Leyla El-Mâzinî, Sele-

Rasûlollah'a gelip: *(*)Y a

(*) Sahih-i Buhâri'den.
(1) îbn Hişâm: c. 4. s. 516-S18
(**) Bu yedi kişi: Sâlim İbn Umeyr, Uleyye tbn Zeyd, Ebn Leyla El-Mâzint Sele-

Rasûlallah! Biz de savaşa gitmek isteriz. Fakat binecek devemiz yok!" diyerek Rasûlü Ekrem'den binek hayvanı istemişler, Rasûlü Ekrem de bunlara: "Size verecek binek hayvanı kalmadı" buyurunca, savaşa katılamamanın ve infak edecek birşey bulamamanın verdiği üzüntüyle ağlaya ağlaya geri dönmüşlerdi."(1)

"Sonra da bedevilerden bazıları Rasûlullah'a gelerek, savaşa katılamayacaklarına dair özür beyan etmişler, fakat Allah Teala onların özürlerini kabul etmemiştir."(2)

İslamî çizgide olan hiç kimsenin savaştan geri kalması istenmiyordu. Rasûlullah (s.a), Medine'den ayrıldıktan sonra, ashabından her kimin geri kaldığı veya ordudan ayrıldığı kendisine bildirilse: "Eğer onda biraz hayır varsa bize ulaşacaktır" buyuruyordu.

Ebu Zer El-Gıfârî ile Ebu Hayseme de bunlardan idi.

"Rasûlullah yollardaki zorluğa katlanırken, Medine'de rahat oturmak Ebu Hayseme'ye çok ağır geldiğinden, ordunun arkasından gidip Tebük'te Rasûlü Ekrem'e iltihak etmiş ve duaya mazhar olmuştur. Ebu Zer ise devesi yolda yürümediğinden yükünü sırtına alıp yürümüş ve Rasûlü Ekrem'e yolda yetişmiştir. Rasûlü Ekrem: "Ebu Zer yalnız gezer, yalnız yaşar, yalnız ölür!"(*) buyurmuştur."(3)

Kelsûm İbn Husayn'da şöyle diyor: "Rasûlullah'ın yanına vararak: "Ya Rasûlallah! Benim için Allah'tan mağfiret dile" dedim. Rasûlü Ekrem bana yanında yürümemi söyledi ve Gıfâr kabilesinden kimlerin savaştan geri kaldığını sormaya başladı. Ben de ken-

me İbn Sahr, Irbâd İbn Sâriye, Abdullah İbn Mufaddal ve Makıl İbn Yesâr'dır. Bu mücahidler hakkında Tevbe suresinin 92. ayeti nazil olmuştur.

(1) İbn Hişâm: c. 4. s. 516-518

(2) Sahih-i Buhari'den nakledilmiştir.

(3) Sahih-i Buhari'den nakledilmiştir.

(*) İbn İshâk'ın rivayetine göre: Ebu Zer, Hz. Osman'ın hilafeti zamanında Rebze'ye sürgün edilmiş ve orada vefat etmiştir. Vefat ederken yanında sadece hanımı ve kölesi vardı. Ebu Zer, bunlara şöyle vasiyyet etmişti: "Ben ölünce beni yıkayıp, kefenleyin, sonra yolun ortasına bırakın. Oraya gelen ilk kervana, bu ölü Peygamber'in dostu Ebu Zer'dir. Defnetmek için bize yardım edin deyin!" Kadınla, köle Ebu Zer'in vasiyetini yerine getirdiler. Bu sırada Irak'tan bir kafile geldi. İçlerinde Abdullah İbn Mesûd da bulunuyordu. Az kalsın kafilenin develeri yol üzerindeki cenazeyi çiğneyecekti. Köle hemen ayağa kalktı: "Bu ölü, Rasûlullah'ın dostu Ebu Zer'dir. Onu defnetmek için bize yardım edin" dedi. Abdullah İbn Mesud bunu duyunca hüngür hüngür ağlamaya başladı. İbn Mesud bir yandan ağlıyor, bir yandan da Rasûlullah'ın "Ebu Zer yalnız gezer, yalnız yaşar ve yalnız ölür" hadisini mırıldanıyordu. Sahih-i Buhari'den.

ölü, RasOluUah'm dostu Ebu Zeridir. Onu defnetmek için bi ze yardım edin" dedi. Abdullah İbn Mesod bunu duyunca hüngür hüngür ağ lamaya başladı, ibn Mesud bir yandan ağbyor, bir yandan da RasûluUah'm
,"Ebu Zer yalmz gezer, yalnız yaşar ve yalmz ölür" hadisini mmldamyor- du. Sahih-i Buhari'den.

disine haber verdim. Sonra Rasûlü Ekrem: "Savaştan geri kalan bu adamları; binek hayvanlarını Allah yolunda cihad etmek isteyen çalışkan adamlara vermekten engelleyen şey nedir. Muhacir, Ensar, Gifar ve Eslem'den bana en yakın olan insanlar geri kalıyorlar" diyerek sitayişte bulundu."(1)

"Rasûlullah (s.a) Seniyyetü'l-vedâ (Ayrılık tepesi) dan ayrılırken sancak ve bayrakları dağıtmaya başladı. Ordunun baş sancağını Ebu Bekir'e (r.a) verdi. Bayrağını Zübeyr'e verdi. Evs'in sancağını Useyd İbn Hudayr'e, Hazrec'in sancağını Ebu Dücâne'ye verdi. Ensâr'ın bütün boylarına ve Arap kabilelerinin hepsine de birer sancak veya bayrak edinmelerini buyurdu. Ordunun sayısı otuz bini bulmuştu. Orduda on bin savaş atı, on iki bin deve vardı."(2)

Hiç şüphe yok ki bu büyük ordu, Arap yarımadasında atlıların taşıyacağı en büyük haberdi. İslâm ordusunun sayısı, Mekke'nin fethi günündeki sayıdan üç kat daha artmıştı. Rumlara karşı yapılan ilk akıncı savaşında, Mute'de İslâm ordusunun sayısı üç bin idiyse, şimdi bunun tam on katı daha fazlaydı. Bu çok büyük bir gelişmeydi. Hicretin ilk yılında İslâm savaşçılarının sayısı otuz süvari iken, hicretin dokuzuncu yılında bu sayı otuz bine ulaşmıştı. Bu durum, İslâm ordusunun kuruluşundan itibaren dokuz senelik bir zaman içerisinde bin kat daha güçlenmiş olduğunu gösterir.

2- Tebük'e Yürüyüş ve Yürüyüş Esnasında Yapılan Operasyonlar:

Rivayetlerde zikredilenlere göre, müslümanların yaptığı bu büyük harekatta hatırı sayılır bir çatışma çıkmamıştı. Şam bölgesinde meskun olan Araplar, harekatın bu derece büyük olduğunu duyunca dağılmışlardı. Roma İmparatoru Hirakl'in de Hz. Muhammed ile savaşmaya niyeti yoktu. Çünkü, onun nasıl biri olduğunu öğrenmişti.(*)

"Rasûlullah (s.a), Tebük'e varınca daha ileri gidip gitmemek hususunda istişâreye başladı. Ömer İbn Hattab: "Ya Rasülallah! Eğer ileri gitmekle emredildiysen gidelim" dedi. Rasûlü Ekrem: "Eğer emredilmiş olsaydım, bu konuda sizinle istişâre etmezdim"

(1) İbn Hişâm: c. 4. s. 529
(2) İmta'ül-Esma: c. 1 s. 450
(*) Bk. Ebu Süfyan ile Hirakl arasında geçen konuşma.

(1) ibn Hişâm: c. 4. s. 529
(2)İmta'ül-Esma; c. 1 s. 450
(*) Bk. Eba Sfifyan ile Hirakl arasında geçen konuçma.

buyurdu. Bunun üzerine ashab: "Ya Rasûlallah! Rumlar çok kalabalık bir topluluktur; içlerinde ehli İslâm olan hiç kimse de yoktur. Gördüğün gibi onlara bir hayli yaklaştık. Onlar ise senin karşına çıkmaktan korktular. Bizce bu sene geri dönüp durumlarına bakalım ve bu konuda Allah Teala'nın size takdir buyuracağı bir emri bekleyelim" dediler."(2)

Gerçektende, Rasûlü Ekrem'in mükemmel bir ordu ile Şam civarına kadar gelmesi, Roma imparatorluğuna karşı meydan okumak anlamına geldiğinden siyasi açıdan çok büyük önem taşıyordu.

Rasûlullah (s.a), Tebük'te bulunduğu sırada, büyük kahraman Halid İbn Velid'i, dört yüz kişilik bir süvari kuvveti ile Dumetül -Cendel hükümdarı, Ukeydir İbn Abdülmelik'i yakalamaya gönderdi. Ukeydir hristiyan idi. "Halid: "Ya Rasülallah! Ukeydir düşman memleketinin tam ortasında meskundur. Bu kadar az bir kuvvetle onu nasıl yakalayabilirim" dedi. Rasûlü Ekrem: "Onu yabani bir öküzü avlarken bulup yakalayacaksın. Onu öldürmeden bana getir. Eğer direnirse öldür" buyurdu. Bunun üzerine Halid (r.a), mahiyetindeki kuvvetle birlikte yola çıktı. Ukeydir'in kalesine, çıplak gözle görülebilecek kadar yanaştı. Ay ışığı geceyi aydınlatıyordu. Ukeydir, hava sıcak olduğundan damda idi. Yanında karısı ile kendisine şarkı söyleyen çengisi vardı. Bir yandan da içiyordu. Bu sırada bir yaban öküzü gelerek, boynuzlarını kalenin kapısına sürtmeye başladı. Ukeydir'in karısı merakla hemen aşağıya baktı ve yaban öküzünü gördü. Sonra Ukeydir'i çağırıp: "Hiç bu geceki gibi semiz bir yaban öküzü görmemiştim. Sen hiç böylesini gördün mü?" diye sordu. Ukeydir: "Hayır, görmedim" dedi. Kadın: "Böyle bir avı kim bırakmak ister?" diye sordu. Ukeydir: "Hiç kimse!" dedi. Sonra sözüne devam ederek: "Vallahi! Bu gece haricinde, hiçbir gece böyle bir öküzün kapımıza kadar geldiğini görmedim. Böyle bir avı yakalamak için bir ay; hatta daha fazla at koşturduğumu bilirim" dedi. Hemen aşağıya inerek atının hazırlanmasını emretti, ailesinden bir grup savaşçı ile birlikte avı yakalamak için kalesinin dışına çıktı. Bu sırada Halid İbn Velid ile yanındaki mücahidler çok sessiz bir vaziyette bekliyorlardı. Atlar bile durumun ciddiyetini anlamış gibiydiler; ne kişniyor ne de hareket ediyorlardı. Ukeydir ile adamları yaklaşınca birden ortaya çıktılır. Ukeydir ile kardeşini esir ettiler. Diğerlerini ise öldürdü-

(1) İmtâ'ül-Esma: c. 1. s. 450

yamndaki mücahidler çok sessiz bir vaziyette bekliyorlardı. Atlar büe durumun ciddiyetini anlamış gibiydiler; he kişniyor ne de ha reket ediyorlardı. Ukeydir ile adamlan yaklaşınca birden ortaya çıktahr. Ukeydir ile kardeşini esir ettiler. Diğerlerini ise öldürdü-

(1) İmtâ'ül-Esma: c. 1. s. 450

ler. Halid İbn Velid (r.a) Ukeydir'in kardeşi Hassan'ın giymiş olduğu altın işlemeli sündüs kaftanı Amr İbn Ümeyye ile Rasûlullah'a (s.a) gönderdi. Müslümanlar bu paha biçilmez kaftanı görünce hayli teaccüb ettiler ve elleriyle kaftanı yoklamaya başladılar. Bunun üzerine Rasûlü Ekrem: "Cennette Sa'd İbn Muaz'ın mendilleri bile bundan daha güzel olacaktır" buyurdu. Sonra Halid (r.a) Ukeydir ile kardeşi Hassan'ı, Rasûlullah'ın (s.a) huzuruna getirdi. Rasûlü Ekrem, cizye vermek üzere Ukeydir ile sulh yaparak, kendisini ve kardeşini serbest bıraktı."[1]

"Rasûlü Ekrem Tebük'te bulunduğu sırada, Kızıl Deniz'in kuzeyinde ve Akabe körfezi civarında bulunan Eyle ve Teymâ kabileleri de müslümanların bu harekatından korkarak, Rasûlü Ekrem'le anlaşmak istediler. Eyle hükümdarı Yuhanna İbn Ru'be, mahiyetinde Ezruh ve Cerbâ ahalisinden de bir heyet olduğu halde Rasûlü Ekrem'in huzuruna geldi. Rasûlü Ekrem, her sene muayyen bir miktar cizye vermeleri üzere bu kabilelerle sulh yaptı."[2]

Hz. Peygamber'in ordusunun Tebük seferinde gerçekleştirmiş olduğu askeri ve siyasi operasyonlar bunlardır. Dumet'ül-Cendel hükümdarı Ukeydir'in başarılı bir askeri operasyonla ele geçirilmesi, yarımadanın kuzeyindeki bütün Arap kabilelerinin sulh talebiyle Rasûlü Ekrem'in huzuruna gelmesine sebeb olmuştur. Yapılan bu askeri ve siyasi operasyonlar, Arap yarımadasının kuzeyindeki kabilelere göz dağı vermekle kalmamış, Romalıların askeri gücüne dayanarak, Medine'ye saldırmak düşüncesini de kafalarından silip atmıştır.

3- Münafıkların Yeniden Ortaya Çıkışı ve Yaptıkları Planlar

Hudeybiye sulhundan sonra münafiklar hayli azalmıştı. Sayıları birkaç kişiden fazla değildi. Hudeybiye sulhu ve Mekke'nin fethinden sonra İslâm toplumu büyümeye başlamış, İslâm ordusu yirmi kat daha artmıştı. Bu devrede kendi istekleriyle İslâm'ı seçenler olduğu gibi, korkuyla İslâm'ı seçenler de vardı. Münafıkların lideri Abdullah İbn Ubey ise henüz hayattaydı. Münafiklar blokunun yeniden yapılanmasını başlattı. İslâm'a yeni katılan büyük kitle içerisinde kendine yandaşlar bularak, münafıklar

(1) İmtâ'ül-Esma: c. 1. s. 463-465
(2) İmtâ'ül-Esma: c. 1. s. 467

katılan büyük kitle içerisinde kendine yandaşlar bularak, münafiklar

(1) İmtâ'ül-Esma: c. 1. s. 463-465
(2)İnttâ'öl-Esaıa: c. 1. s. 467

blokunu güçlendirdi. Tebük gazası sırasında münafıkların hareketi belirgin bir şekilde ortaya çıktı. Bu hareketlerini, Medine'deki seferberlik esnasında, ordu içinde ve ordunun dönüşünden sonra olmak üzere üç aşamada izleyebiliriz:

Münafıkların seferberlik öncesi faaliyetleri, müslümanları Rasûlullah'tan (s.a) uzaklaştırmak ve onları dünyanın aldatıcı güzelliklerine çekmek doğrultusunda idi. Bunun için orduya katılmaktan yançizmeye başlamışlardı.

"Rasûlü Ekrem, münafık reislerinden Cid İbn Kays'a: "Ey Cid! Bizimle birlikte Beni Asfar (Rum) üzerine gitmek ister misin?" diye sorduğunda münafık Cid: "Ya Rasülallah! Bu seferde bana izin verseniz de, beni fitneye düşürmeseniz olmaz mı? Vallahi, kavmim Ensâr bilirler ki, ben kadınlara düşkün bir adamım. Beni Asfar'ın sarışın kadınlarını görünce sabredemeyip bir fitneye düşerim" dedi. Rasûlü Ekrem ondan yüzünü çevirerek: "Sana izin verdim" buyurdu. Bunun üzerine şu ayeti kerime nazil oldu:

"Onlardan, 'Bana izin ver, beni fitneye düşürme', diyenler vardır. Bilin ki onlar zaten fitneye düşmüşlerdir. Cehennem inkar edenleri şüphesiz kuşatacaktır" (Tevbe: 49)

Münafıklardan bir kısmı da izin istemekle kalmayıp, havanın çok sıcak olduğundan bahsederek, sefere iştirak eden müminleri de caydırmaya çalışıyorlardı. Bunların, bu bozguncu hareketleri de şu ayeti kerime ile bildirildi:

"Rasûlullah'ın (rızası) hilafına (savaştan) geri kalanlar, oturup kalmalarıyla sevindiler. Allah yolunda mallarıyla ve canlarıyla cihad etmek hoşlarına gitmedi. "Sıcakta savaşa çıkmayın" dediler. De ki: "Cehennem ateşi daha sıcaktır" Keşke bilseydiler" (Tevbe: 81)

Bir de Rasûlü Ekrem'e yahudi Süveylim'in evinde bir kısım münafıkların toplandıkları ve halkı gazadan döndürecek sözler söyledikleri bildirilmişti. Rasûlü Ekrem bunlara, ashabtan birkaç kişi ile Talha İbn Abdullah'ı gönderdi. Talha, Süveylim'in evini ateşe vererek bu fesad ocağını yok etti ve içindeki münafıkları dağıttı.

Münafıklardan bir kısmı da Rasûlü Ekrem'e gelerek, "Gücümüz yetseydi sizinle beraber çıkardık" diyerek yalan söylemişlerdi. Bunların durumu da Rasûlü Ekrem'e vahyedilmiş ve onlar hakkında şu ayeti celile inmişti:

"Eğer savaşa çıkmak isteselerdi bir hazırlık yaparlardı. Ama Allah onların davranışlarını beğenmedi de onları alıkoydu. On-

yalan söylemişler di. Bunlann durumu da Rasûlü Ekrem'e vahyedilmiş ve onlar hakkında şu ayeti cehle inmişti:

"Eğer savaşa çıkmak isteselerdi bir hazırlık yaparlardı. Ama Allah onların davranışlarını beğenmedi de onları alıkoydu. On-

lara "Acizlerle beraber oturun" denildi. " (Tevbe: 46)

Münafıkların ordu içindeki durumları da şöyle idi: Devamlı olarak emirlere muhalefet ediyor, ordu içinde fitne çıkarmaya çalışıyorlardı. Planlarının içinde en tehlikeli olanı da Rasûlullah'ı (s.a) bir suikastle öldürme girişiminde bulunmalarıydı:

"And olsun ki, müslüman olduktan sonra inkar edip küfür sözünü söylemişken, söylemedik diye Allah'a yemin ettiler, başaramıyacakları bir şeye giriştiler; Allah ve Peygamberi bol nimetinden onları zenginleştirdi de öç almaya kalktılar. Eğer tevbe ederlerse iyiliklerine olur. Şayet yüz çevirirlerse, Allah onları dünya ve ahirette can yakıcı azaba uğratır. Yeryüzünde bir dost ve yardımcıları yoktur " (Tevbe: 74)

Allah Teala, Peygamberi'ni onların bu durumuna müttalî kılarak, planlarını suya düşürdü. Kalleşliklerinin bu kadar açık olmasına rağmen, münafıklar öldürülmediler. Müslüman cemaatin iyi şöhretini karalamamak, insanların "işte bakın Muhammed kendi ashabını öldürüyor" demelerine sebeb olmamak ve menfaat için, korku sebebiyle İslâm'a girmiş birçok kimsenin münafıkların yanında yeni bir kitle olarak ortaya çıkmalarını engellemek için böyle bir politika izlenmiştir.

Medine'de ise, münafıklar, bütün münafıkların sığınacağı, kendilerine has bir merkez açmayı planlıyorlardı. Bu niyetle bir mescid inşâ etmişler ve Tebük dönüşü burada namaz kıldırmasını Rasûlullah'tan (s.a) rica etmişlerdi. Allah Teala, Peygamberi'ni, münafıkların bu mescidi ne gaye ile yapmış olduklarına muttalî kıldı. Bunun üzerine Rasûlü Ekrem, Mâlik İbn Duhşum ile Mâ'n İbn Adiyy'i göndererek, "Mescid-i Dırâr" diye bilinen bu nifâk ocağını yıktırdı:

"Zarar vermek, inkâr etmek, müminlerin arasını açmak, Allah ve Peygamberi'ne karşı savaşanlara daha önceden gözcülük yapmak üzere bir mescid edinip "Biz sadece iyilik yapmak istedik" diye yemin edenlerin yalancı olduklarına şüphesiz ki Allah şâhidtir." [Tevbe: 107][1]

Berâe (Tevbe) sûresinde, münafıklar hakkında nazil olan yüze yakın ayet vardır. Bu ayetlerin inişi münafıklara karşı çok şiddetli bir soğuk savaş olmuş, münafıkların planları ve mel'anetleri İslâm toplumu içerisinde bütün çıplaklığıyla ortaya konulmuştu.

(1) Bu bölümde, konuya açıklık getirmek için Sahih-i Buhâri'den alıntılar yapılmıştır. Mütercim Tarık Akarsu

(1) Bu bölümde, konuya açıklık getinnek için Sahih-i Buhöri'den alıntılar yapıl mıştır. Mütercim Tank Akarsu

Bu sebebten ötürü, Tebük gazasına ashab-ı kirâm tarafından "Skandal Gazâsı" ve "Rüsvaylık Gazâsı" gibi çeşitli isimler takılmıştı. Bu başarılı hamle ile, nifak bloku hezimete uğratılmıştı. Münafıklardan çoğu tevbe ederek halisâne İslâm saflarına geri dönmüş ve İslâm'a değerli hizmetler sunmuşlardır.

Münafıkların başına gelen en büyük felâket, liderleri Abdullah İbn Ubey'in ölümüydü. Rasûlullah (s.a) tebaası arasında bir fitneye sebebiyet vermemek için, İbn Ubey'in cenaze namazını kılmış, ona Allah'tan mağfiret dilemiş ve cenazesini kendi kisvesiyle örtmüştü. Allah Teala, bu amelinden ötürü Hz. Peygamberi, şu kavli celîli ile kınamıştı:

"Onlardan ölen kimsenin namazını sakın kılma, mezârı başında da durma! Çünkü onlar Allah'ı ve Peygamberi'ni inkâr ettiler ve fâsık olarak öldüler." (Tevbe: 84)

Rasûlullah (s.a), İslâm toplumunun iç yapısını düzeltmek için böyle bir siyasi-politika takip etmiştir. Günümüzde İslâmi hareketin, bu politikayı bütün yönleriyle çok iyi bir şekilde anlaması gerekir. Hareket içerisinde çıkacak olan herhangi bir bozukluk; bu politikayı izleyip, karşı grubun dağıtılması ve gerçek niyetlerinin bütün çıplaklığıyla ortaya konulması suretiyle düzeltilmelidir. Aksi takdirde, müslümanların çoğu kendini fitnenin içerisinde bulacaktır. Sorunun başka bir şekilde çözümlenmeye çalışılması, İslâm saflarının bütünüyle dağılmasına sebeb olabilir.

Cemaatin tabanıyla devamlı iletişim halinde bulunmak, münafıkların, cemâatin gidişatına ne derecede etkili olacaklarını anlayabilecek derecede siyasi ve ahlaki bilinç sahibi olmak ve sorunları şahsi çatışmalara çevirmemek; cemaatin çizgisini muhafaza eden bir emniyet sübabı mahiyetindedir. Cemaat içerisindeki sorunlara bu politika ile yaklaşmak, istenilen hedefe daha çabuk ulaşılmasını sağlayacaktır. Cemâat içerisinde münafıkların habis girişimlerini ortaya çıkarmak için bir güvenlik teşkilatının bulunması, İslâmi hareket için kaçınılmaz bir zarurettir. Bu alanda İslâmi hareketin yapması gereken en önemli şey, münafık liderleri kaçamak hiçbir yol bulamayacakları bir şekilde devre dışı bırakmaktır.

4- Gaza'dan Geri Kalan Üç Kişi ve İslam Toplumunun Onlara Karşı Koyduğu Tavır

Tebük gazasından geri kalan üç sahabinin -Kâ'b İbn Mâlik;

İslam Toplumunun Onlara Karşı Koyduğu Tavır

Tebük gazasından geri kalan üç sahabinin -Kâ'b İbn Mâlik;

Mürâre İbn Rebi, Hilâl İbn Ümeyye- otuz bin kişilik İslâm ordusuna nisbeti on binde bir de olsa, tavırlarının İslâm toplumu üzerindeki etkisi büyüktü.

Allah'a ve Rasûlüne sadakatle bağlı oldukları halde, hiçbir özürleri olmaksızın gazadan geri kalmışlardı. Rasûlullah (s.a) kendilerine niçin gazadan geri kaldıklarını sorunca da, yalan yere özür icâd etmemişlerdi. Bu yüzden Rasûlü Ekrem, onları dinledikten sonra, her biri için ayrı ayrı: "Hakikaten bu doğru söyledi. Haydi kalk, Allah hakkında hükmedinceye kadar bekle" buyurmuştu.

Rabbanî direktifle müslümanların bu üç kişiyle ilişkiyi kesmeleri emrolunmuş, Rasûlullah da (s.a) müslümanları bu üç kişiyle konuşmaktan menetmişti. Bu ceza, söz konusu üç kişiye verilmiş olmakla beraber diğer müslümanlar için de bir imtihandı. Gaza'dan geri kalanlara karşı koyulan bu kesin tavrı uygulamak ne derecede mümkün olacaktı. Fakat müslümanların iç yapısının sağlamlığı ve birbirlerine sımsıkı kenetlenmiş olmalarının verdiği kuvvet, tarihte eşine rastlanmamış bir örneği ortaya koymuştu. O derecede ki; bu üç kişi, diğer müslümanlara selam verdiklerinde, selamları dahi alınmıyordu. İşin daha zor olan yanı ise, Rasûlü Ekrem'in, bu üç kişinin kadınlarını dahi terketmelerini emretmesiydi. Atılan bu adımda başarıyla uygulanmış ve tarihte eşine rastlanmayacak bir şekilde, bu üç kişi toplumdan azledilmişlerdi. Bundan sonra da tarihin böyle bu olaya şahid olacağını zannetmiyorum. Bu olayı Kâ'b İbn Mâlik, kendi ağzından şu şekilde anlatıyor:

"Nihayet bu elemli elli günden kırk gün geçtiğinde, bir de baktım ki, Rasûlullah'ın gönderdiği bir zat -Huzeyme İbn Sabit- bana gelerek: "Rasûlullah sana kadınından ayrılmanı emrediyor" dedi. Ben de: "Kadınımı boşayacak mıyım, yoksa ne yapacağım?" diye sordum. O da: "Hayır, boşama. Yalnız ondan ayrı bulun, kadınına yaklaşma" dedi. Rasûlullah diğer iki arkadaşıma da aynı emri göndermişti. Bu emir üzerine kadınıma: "Haydi ehline -babanın ailesinin yanına- git. Allah bu iş hakkında hükmedinceye kadar onların yanında kal!" dedim."

Bu mevzunun ne kadar önemli olduğu ve İslâm safı için ne kadar tehlike arzettiği şuradan da anlaşılıyorki; bu üç kişiye karşı uygulanan ambargonun haberi Şam'daki İslâm düşmanlarının kulağına kadar gitmiş, onlar da bu üç kişiden biri olan, meşhur İslâm şairi Kâ'b İbn Mâlik'e kendi saflarına katılmayı teklif etmiş-

kişiden biri olan, meşhur İslâm şairi Kâ’b İbn Mâlik'e kendi saflarına katılmayı teklifetmiş-

lerdi. Kâ'b İbn Mâlik bu olayı şöyle anlatıyor:

"Bir gün Medine çarşısında gidiyordum. Medine'ye erzak satmaya gelen Şam ahalisinden Nebatî bir fellah (çiftçi): "Kâ'b İbn Mâlik'i bana kim gösterebilir" diye soruyordu. Bunun üzerine halk ona, beni göstermeye başladı. Nihayet bu Nebatî fellah yanıma gelerek bana Gassân melikinden bir mektup verdi. Bu mektup ipekten bir kumaşın üzerine yazılmıştı. Mektupta şöyle yazılmış olduğunu gördüm: "Haber aldığıma göre sahibin (Peygamber) sana ezâ ve cefâ ediyormuş. Allah seni hakaret görecek ve hakkın zayi olacak bir mevkide yaratmamıştır. Orada durma, bize gel! Sana şanına layık bir surette hürmet ve ihsanda bulunuruz" Kâ'b İbn Mâlik sözüne devamla der ki: "Bu mektubu okuyunca, bu da öteki gibi bir beladır!" dedim. Hemen bu sayfayı tandıra atarak yaktım."

Kâ'b İbn Mâlik (r.a), Gassân melikinin bu teklifini açığa vurmuş ve mektubunu yakmıştır. Öte yandan Abdullah İbn Ubey'i düşünecek olursak, kimbilir bu şekilde kendisine gelen kaç teklifi ve kaç planı gizlemiş ve gizli gizli müslümanların aleyhine entrikalar çevirmiştir.

İslâmi hareketin kendi iç yapısından emin olabilmesi, bu gibi konuları kendi içinde uygulayabilmesi için ne kadar bir güce sahip olduğunu bilmesi gerekir. Eğer bu gibi konuları uygulamaya gücü yetmiyorsa, bu; onun daha çok zayıf bir yapıya sahip olduğu, bu yapının kuvvetlendirilmesi için daha çok çaba sarfedilmesi, disiplin ve nizam konusunda sürekli çalışmalar yapması gerektiği anlamına gelir.

Son olarak, şuna da işaret etmek isteriz ki; İslâm toplumu bu üç kardeşinin düştüğü kötü durumu çok yakından takib ederek ve aynı üzüntüyü hissederek yaşamıştır. Öyle ki, Allah katından tevbelerinin kabul olduğu bildirilince, içlerinden biri kendini tutamayıp, şafakla birlikte Sili dağının tepesine çıkarak en yüksek sesiyle: "Ey Kâ'b İbn Mâlik, müjde!" diye olanca kuvvetiyle bağırmıştır. Hatta, müminlerin annelerinden biri, müjdeyi akşamdan duyurmak istemiş, Rasûlü Ekrem de, ona: "Eğer böyle yapacak olursanız, halk bu gece sizi uyutmaz" buyurmuştur. Bu olayda İslâm cemaâti fiilen, azalarından biri şikayetçi olduğu zaman, diğer azaların da acıyla ve uykusuz kalarak ona icabet ettikleri bir beden gibi, tek vücud olmuşlardır.

Bu olaydaki en harikulade şey de, müslüman cemâatın tam bir disiplin, sevgi ve saygı içerisinde bulunması; Tüm müslümanların, birbirlerinin acılarına ve ümitlerine ortak olmasıdır.

azalanndan biri şikayetçi olduğu zaman, di ğer azalann da aayla ve uykusuz kalarak ona icabet ettikleri bir beden gibi, tek vücud oimnşlardır.

Bu olaydaki en harikulade şey de, müslüman cemâatm tam bir disiplin, sevgi ve saygı içerisinde bulunması; Tüm müslümanla- rm, birbirlerinin acılanna ve ümitlerine ortak olmasıdır.

Onaltıncı Özellik
BERÂE (TEVBE) SÛRESİ VE PUTPEREST VARLIĞININ SONA ERİŞİ

Rasûlullah (s.a) Tebük seferinden döndükten sonra tüm Arap kabileleri, İslam devletine olan bağlılıklarını beyân etmek için Medine'ye gelmeye başlamışlardı. Yeni hacc mevsimi de gelmişti. "Rasûlullah (s.a) Ramazan ayının geri kalan kısmını, Şevval ve Zilkâde'yi Medine'de geçirdikten sonra, hicretin dokuzuncu yılında müslümanlara hacc farizalarını yerine getirmelerinde önderlik yapması için Hz. Ebu Bekir'i hacc emiri olarak tayin edip hacca gönderdi. Ebu Bekir ve mahiyetindeki müslümanlar, hacc farizesini edâ etmek üzere yola çıktılar. O sırada müşrikler de hâlâ kendi adetleri üzerine hacc yapmaya devam ediyorlardı."

İbn İshâk diyor ki; "Hekim İbn Hekim İbn Ubad İbn Hanif'in, Ebi Câfer Muhammed İbn Ali'den (r.a) rivâyetle bana anlattıklarına göre: Rasûlullah'a (s.a) Berae sûresi nazil olduğunda, Ebu Bekir (r.a) müslümanlarla birlikte hacc farizasını edâ etmek üzere Mekke'ye gidiyordu. Rasûlü Ekrem'e: "Bu sûreyi insanlara tebliğ etmesi için Ebu Bekir'e gönderseniz" diye teklifte bulunuldu. Rasûlü Ekrem: "Bunu benim adıma ancak ehli beytimden bir kişi eda edebilir" buyurdu. Sonra Ali İbn Ebi Tâlib'i (r.a) yanına çağırarak: "Berâe sûresinin başlarındaki bu ayetleri, haccına kurban kesme gününde Minâ'da toplandıklarında insanlara duyur. Kâfir olanların cennete giremeyeceğini; bu yıldan sonra hiçbir müşrikin hacc yapamayacağını ve Kâbe'nin çıplak olarak tavaf edilemeyeceğini, Rasûlullah'la aralarında antlaşma olanların antlaşmalarının, antlaşma müddetinin bitimine kadar geçerli olacağını onlara tebliğ et" buyurdu. Ali (r.a), Rasûlullah'ın (s.a) devesine binerek yola çıktı ve yolda Ebu Bekir'e (r.a) yetişti. Ebu Bekir, Ali'yi görünce: "Emir mi, yoksa memur mu olarak geldin?" diye sordu. Ali (r.a): "Memur olarak geldim" dedi. Sonra beraberce Mekke'ye ulaştılar. Hz. Ebu Bekir, müslümanlara hacc farizalarını eda etmede önderlik ediyor ve onlara hacc menâsikini öğretiyordu. O sene de diğer Araplar hala eski cahiliye adetleri üzerine Hacc yapmaya devam ediyorlardı. Hacılar, kurban kesim gününde Minâ'da toplandıklarında, Hz. Ali ayağa kalkıp, Rasûlullah'ın (s.a) emrettiği vech üzere insanlara duyuru yaparak:

"Ey insanlar! Biliniz ki: Kafir olan hiçbir kimse cennete giremeyecektir. Bu yıldan sonra hiç bir müşrik hacc yapamayacak ve

Rasûlullah'm (s.a) emrettiği vech üze re insanlara duyuru yaparak:

"Ey insanlar! Biliniz ki: Kafir olan h i^ ir kimse cennete gire meyecektir. Bu yıldan sonra hiç bir müşrik hacc yapamayacak ve

Kâbe çıplak olarak tavaf edilmeyecektir. Rasûlullah ile aralarında antlaşma olanların antlaşmaları, antlaşma müddetinin bitimine kadar geçerlidir" dedi. Sonra, duyuru yaptığı günden itibaren, insanlara dört ay müddet verdi. Bu dört ay içerisinde herkes yurduna ve kabilesine dönebilecek, müşriklerle hiçbir antlaşma yapılamayacak ve kendilerine zımmi hakları da tanınmayacak, ancak önceden Rasûlullah'la antlaşma yapmış olanların antlaşmaları, antlaşma müddetinin bitimine kadar geçerli kalacak, bundan sonra müşrikler hacc yapamayacak ve Kabe çıplak olarak tavaf edilemeyecekti."

Hicretin dokuzuncu yılında yapılan bu haccda, müslümanlar da, müşrikler de kendi nişanelerini, her iki tarafı engelleyici hiçbir otorite bulunmaksızın, tam bir hürriyetle yerine getirebiliyorlardı. Fakat bu hacca Ebu Bekir'in (r.a) önderliğinde hacc yapmak üzere büyük bir müslüman kitle katılmıştı. Bunun yanı sıra kendi kabileleriyle beraber, hacc farizâsını eda etmek için gelen müslümanlar da vardı.

Hacc mevsiminde müslümanların bu şekilde büyük bir kitle ile haccda bulunması, Rabbânî emirlerin ilan edilmesi için çok uygun bir ortam oluşturmuş, Arap yarımadasında ve Kâbe-i Şerif'te asırlardır süregelen putperest varlığının sona erdiği tüm insanlara ilan edilmiştir.

Müslümanların, bundan önce yapmış oldukları haccda, Mekke'deki putlar yıkılarak izale edilmişti. Hicretin dokuzuncu yılında yapılan bu hacc ise, kurban kesim günü, Minâ'da, İslâmî ahkamın ilanı açısından çok büyük bir önem taşıyordu. Dört ay sonra, yani bir sene içerisinde, bir dahaki hacc'a kadar Allah'ın şeriati bütün insanlar üzerinde tatbik olunacaktı. Ancak Rasûlü Ekrem ile aralarında antlaşma olan müşriklerin antlaşmaları, antlaşma süresi doluncaya kadar geçerli sayılacaktı. Fakat, Allah'ın şeriati Arap yarımadasında ve Mekke'de şirkin devamlı olarak kalmasına izin vermezdi. Rasûlü Ekrem'le aralarında antlaşma olan ve olmayan bütün müşriklere son uyarı yapılmış, müslümanlara katılmaları veya karşı olduklarını belirlemeleri için kendilerine dört ay süre tanınmıştı:

"Allah'tan ve Peygamberi'nden kendileriyle andlaşma yaptığınız müşriklere ihtardır. Yeryüzünde dört ay daha dolaşabilirsiniz. Allah'ı aciz bırakamıyacağınızı ve Allah'ın inkarcıları rezil edeceğini bilin. Allah'ın ve Peygamberi'nin puta tapanlardan beri olduğunu, büyük hac günü, Allah ve Peygamberi insanlara ilan

“Allah'tan ve Peygamberinden kendileriyle andlaşma yaptığı nız müşriklere ihtardır. Yeryüzünde dört ay daha dolaşabilirsi niz. Allah’ı aciz bırakamıyacağınızı ve Allah’ın inkarcıları rezil edeceğini bÜin. AUah’ın ve Peygamberi’nin puta tapanlardan beri olduğunu, büyük hac günü. Allah ve Peygamberi insanlara ilan

eder. Eğer tevbe ederseniz, bu sizin için daha hayırlı olur. Yüz çevirirseniz bilin ki, siz Allah'ı aciz bırakamazsınız. Ey Muhammed! İnkâr edenlere can yakıcı azabı müjdele.

Yalnız, andlaşma hükümlerinde size karşı bir eksiklik yapmayan ve aleyhinizde kimseye yardım etmeyen müşriklerle yaptığınız andlaşmaya sonuna kadar riayet edin. Allah sakınanları sever.

Hürmetli aylar çıkınca, puta tapanları bulduğunuz yerde öldürün; onları yakalayıp hapsedin; her gözetleme yerinde onları bekleyin. Eğer tevbe eder, namaz kılar ve zekat verirlerse peşlerini bırakın. Doğrusu Allah bağışlar ve merhamet eder.

Ey Muhammed! Puta tapanlardan biri sana sığınırsa; o, Allah'ın sözünü dinleyinceye kadar kabul et. Sonra onu güven içinde olacağı yere ulaştır. Çünkü onlar bilgisiz bir topluluktur. " (Tevbe: 1-6)

Bu resmi ilân, Arap topraklarında putperest grupların yok edilmesini öngörmektedir. Ancak Rasûlullah'ın (s.a) özel izniyle varlıklarını devam ettirenler bunun haricindedir.

İslâmi hareketin bu ilandan anlaması gereken en önemli şey; ana hedefe götüren merhalelerin sıralanış şekli ile aralarındaki farklılık ve hükümlerin kademeli olarak gösterdiği değişikliktir.

Burada müslüman gençlere şunu hatırlatmak isteriz ki, İslâm hükümlerinin cahiliye nişaneleri üzerinde uygulanması ile, Mekke fethi arasında tam iki senelik bir zaman farkı vardır. Hz. Peygamber (s.a) Hevazin ve Huneyn'den muzaffer olarak döndükten sonra, Mekke'de hac yapabilir ve bütün putperest nişanelerini bir ay içerisinde ortadan kaldırabilirdi. Fakat Rasûlü Ekrem, böyle yapmadı. Zilkâde ayında Mekke'ye girdiğinde herkes ibadetini tam bir hürriyet içerisinde yapıyordu. Hac mevsiminden önce de müslümanların başına emir olarak, İslâm'a girişi henüz iki ayı geçmemiş olan genç Attab İbn Esid'i atayarak Mekke'den ayrıldı. Attab İbn Esid (r.a), Mekke'de yeni müslüman olanlarla birlikte kaldı ve bu müslümanlarla birlikte haccetti. Rasûlü Ekrem'in emriyle Muaz İbn Cebel de (r.a), bu yeni müslümanlara Kur'an'ı ve dinlerini öğretmek üzere Mekke'de kaldı. Muaz (r.a), tam bir sene, Attab'ın (r.a) emri altında, insanlara dinini öğretmek için çalıştı. Daha sonra Muaz (r.a) aynı vazife için Yemen'e gönderildiyse de, bu bir sene bütün hac farizalarını insanlara öğretmesi için yeterli olmuştu. Fakat Rasûlullah (s.a), eğitim süresini bir yıl daha uzattı. Böylece insanların daha iyi bir eğitim görmesini istiyordu. İn-

çalıştı. Daha sonra Muaz (r.a) aym vazife için Yemen'e gönderildiyse de, bu bir sene bütün hac farizalarım insanlara öğretmesi için yeterli olmuştu. Fakat RasûluUah (s.a), eğitim süresim bir yıl daha uzat tı. Böylece insanlarm daha iyi bir eğitim görmesini istiyordu. în-

sanların bedenleriyle değil, kalpleriyle ilgileniyordu. Putperestliğin kalplerde bırakmış olduğu bütün eserler silinmeliydi. Veda Haccı'na kadar süren bu iki senelik eğitim amacına ulaşmıştı.

İki sene gibi gayet uzun süren bir eğitimden sonra, İslâmi hüküm; kanunları ve nişaneleri yönüyle tam olarak anlaşılmıştı. Otorite müslümanların elinde olduğu halde, müşriklerin haccını ve çıplak olarak yapılan tavafı engellemek için bu kadar uzun bir zaman gerekmişti.

Günümüzün heyecanlı, atılgan ve iyi niyetli bazı müslüman gençleri, İslâm devletinin kurulmasından hemen sonra, çok kısa bir zaman içerisinde, kitle iletişim araçlarını kullanarak; bütün küfür ve şirk belirtilerini yok edeceğini, sinema, tiyatro ve gazinolarla topluma sunulan gayri şer'î ve yıkıcı programları bir anda kaldıracağını ve ülke çapında hemen İslâmi hükümleri uygulayabileceğini düşünmektedirler.

Bu düşünce birçok müslüman gencin gönlünde yatmasına rağmen, realist bir düşünce değildir ve İslâmi metoda aykırıdır. Durum böyle olduğu halde, ne yazıktır ki bazı gençler gerçek mahiyetini anlayamadıkları bazı meselelerde ithamlarını, yönetici kadroyu İslâmi çizgiden sapmakla ve hatta kafirlere yandaşlık etmekle suçlayacak derecede ileri götürmektedir.

Müslüman gençlerden biri, müttefikimiz olan bir devletin radyosundan yapılan İslâmi yayında hata ile programa sokulan bir müzik sesi üzerine, benimle tartışırken şöyle diyordu: "Bu bir inhiraftır. Fetih örgütündeki Filistinliler, başlangıçta İslâmi çizgide iken, nasıl sapıp lâik bir çizgiye geçtilerse, siz de aynı şekilde İslâmi çizgiden sapıyorsunuz" Evet, bana aynen böyle söylüyordu. Hatta bazı gençler daha da ileri gitmiş, programdaki bu müzik sesini duyduktan sonra müslüman cemaatten ayrılmışlardı.

İslâmi hareketin tabanını ve temelini oluşturan bu gençlere biraz daha sabırlı ve anlayışlı olmalarını öneriyoruz. İşte, Rasûlullah (s.a) Mekke'de otoriteyi ele geçirdikten sonra tam iki sene, Beyt'ül-Haram müşriklerle dolu olarak kalmış ve Kâbe çıplak tavaf edilmiştir. Ancak gerekli olan eğitim sağlanarak, uygun bir ortam hazırlandıktan sonra bu şirk nişaneleri ortadan kaldırılmış ve Arap yarımadası müşriklerden temizlenmiştir.

Müslüman gençlere bütün samimiyetimizle seslenerek, İslâm ile şirk arasındaki bu muazzam ayırıcı tabloyu görmeleri ve bu dersi iyi anlamalarını tavsiye ediyoruz.

İki senelik bir eğitimden sonra, İslâm'ın müşrikler hakkındaki

rılmış ve Arap yarımadası müşriklerden temizlenmiştir.

Müslüman gençlere bütün samimiyetimizle seslenerek, İslâm ile şirk arasmdaki bu muazzam a3n n a tablo3m görmeleri ve bu dersi iyi anlamalarım tavsiye ediyoruz.

İki senelik bir eğitimden sonra, İslâm'm müşrikler hakkmdaki

nihai hükümleri açıklanmasına rağmen, müşrik toplumlarının ilgası için de dört aylık bir zaman tanınmıştır. Tam bir sene boyunca Beyt'ül-Haram'da İslâmi hükümlerin uygulanması için çalışılmış ve müşrik varlığına karşı savaş ilan edilmiştir. İnsanlar aldatılmamalı ve bir şeyi yapmaya zorlanmamalıdırlar. Aksine onlara, gerçekleri görüp öğrenmeleri için fırsat tanımak ve bunun için gerekli olan özgür bir ortamı hazırlamak gerekir. Böylece ümmet içindeki her fert, İslâm'ı; İslâm davetçileri vasıtasıyla öğrenme imkanı bulacaktır. Bu konudaki en önemli uyarı da, İslâm'ı öğrenmek için gelen her müşrike emân kapısının açık oluşu idi. İslâm'ı öğrenmek için gelen her müşrik, tam bir hürriyetle; isterse İslâm'ı seçecek, istemezse ve ikna olmazsa müşrik toplumuna geri dönecektir. Bu hususta, hayatına dair hiçbir tehlike yoktur. Aksine müslümanlar onu güven içerisinde olacağı yere kadar ulaştırmakla yükümlü olacaklardır.

Evet! Bu bir senelik eğitim programı, Arap topraklarındaki her müşrike İslâm'ı bütün detaylarıyla öğrenebilme imkanı sağlıyordu. Ondan sonra İslâm'ı veya küfrü seçmek hususunda serbest kalacaklardı. Çünkü, küfrü seçseler dahi kendi toplumlarına döndürülmek üzere garanti verilmişlerdi. Ondan sonra ya savaşılacak ya da İslâm dinine gireceklerdi.

Keşke gençlerimiz bu dersi tam olarak idrak edebilseler. Çünkü biz, kırılıp yapılması çok kolay olan putlarla değil; İslâm potasına girmeleri için gayret ettiğimiz insanlarla uğraşıyoruz. Şunu da hiçbir zaman unutmamamız gerekir ki, Rasûlullah (s.a) Arap topraklarının tek hakimi olduğu halde, küfrün çirkef adetleri tam iki sene Kâbe'de devam etmiştir. Mademki, bu durum insanların mukaddesatı ile ilgilidir, öyleyse bunu yok etmek için fikri plânda kademeli bir çalışmanın yapılması gerekir. Bunu yapmadığımız takdirde insanların nefretini kazanacak ve kritik anlarda düşmanlarımızın aleyhimize kullanabilecekleri bir potansiyeli içimizde barındırmış olacağız.

Onyedinci Özellik
YÜZ OTUZ BİN MÜSLÜMANIN KATILDIĞI BÜYÜK HAC VEDA HACCI

İbn İshak diyor ki:

Rasûlullah (s.a), Zilkâde ayına girince, insanlara hac için hazırlanmalarını emretti ve kendisi de hac için hazırlandı. Aişe (r.a)

İbn îshak diyor ki:

Rasûlullah (s.a), Zilkâde ayma girince, insanlara hac için ha- zırlanmaJannı emretti ve kendisi de hac için hazırlandı. Aişe (r.a)

rivayetinde şöyle diyor: "Zilkâde'nin yirmi beşinci günü Rasûlullah (s.a) ehli beyti ve ashabiyle birlikte haccetmek üzere Medine'den çıktı(*)... Sonra Rasûlullah (s.a) hac ederek, haccın menasikini ve sünnetleri fiilen ashabına öğretti. Arafatta, insanlara hutbesini irad etti. Sayıları yüz bini geçen hacılar Arafat vâdisini doldurmuştu. Rasûlü Ekrem bu mahşeri kalabalığa hitâba başlamadan önce Cerir İbn Abdullah vasıtasıyla halkın sükûnetini temin etti. Sonra hitâbete başladı)(**) Cenabı Allah'a hamdü senâdan sonra, şöyle buyurdu:

"Ey insanlar!
Sözümü iyi dinleyiniz!
Bilmiyorum, belki bu seneden sonra sizinle burada ebedi olarak bir daha birleşemeyeceğim.
Ey İnsanlar!
Bu günleriniz nasıl mukaddes bir gün ise,
bu aylarınız nasıl mukaddes bir ay ise,
canlarınız, mallarınız ve ırzlarınız da öyle mukaddestir,
her türlü taarruzdan masundur.
Yarın Rabbinize kavuşacaksınız
ve bu günkü her hal ve hareketinizden muhakkak sorulacaksınız!
Sakın benden sonra eski dalâletlere dönüp de
birbirinizin boynunuzu vurmayınız! Bu vasiyetimi burada bulunanlar,
bulunmayanlara bildirsin!
Olabilirki, bildirilen kimse, burada bulunup da işitenden daha iyi anlayarak muhafaza etmiş olur.
Kimin yanında bir emanet varsa onu sahibine versin!
Faizin her çeşidi ilga edilmiştir.
Lâkin borcunuzun aslını vermek gerekir.
Ne zulmediniz, ne de zulmolununuz.
Allah'ın emri ile artık faiz yasaktır.
İlk kaldırdığım fâiz de
Abbas İbn Abdulmuttâlib'in faizidir.

(*) Rasûlü Ekrem Medine'den yola çıkmadan önce bir hutbe okuyarak, haccın vaciblerini ve sünnetlerini ashabına bildirmişti. İbn Hazm, Medine'den çıkışın bir perşembe günü olduğunu bildirmektedir.
(*) Sahih-i Buhari'den alınmıştır.

bildirmişti, tbn Hazm, Medine'den çıkışın bir perşembe günü olduğunu bildirmektedir.

(*) Sahih-i Buhari'den alınmıştır.

Cahiliye devrinde güdülen kan davaları da tamamen ilga edilmiştir.

İlga ettiğim ilk kan davası da

Rebîâ İbn Hâris İbn Abdulmuttalib'in kan davasıdır.(*)

Ey İnsanlar!

Bu gün şeytan, sizin şu topraklarınızda yeniden nüfuz ve saltanat kurmak gücünü tamamen yitirmiştir.

Fakat siz, küçük gördüğünüz işlerde ona uyarsanız, bu da onu memnun edecektir.

Dininizi korumak için bunlardan da sakının.

Ey İnsanlar!

İnsanları saptırmak için hürmetli ayların yerlerini değiştirip geciktirmek küfürde gerçekten ileri gitmektir.

İnkâr edenler, Allah'ın haram kıldığı ayların sayısına uydurmak için, onu bir yıl haram, bir yıl helal sayıyor,

böylece; Allah'ın haram kıldığını helal sayıyorlar.

Allah'ın gökleri ve yeri yarattığı günkü yazısında, Allah'a göre ayların sayısı on ikidir.(1)

Bunlardan dördü hürmetli aydır.

Zilkâde, Zilhicce ve Muharrem bunlardandır.

Dördüncüsü Mudar'ın ayı olan Receb'tir.(2)

O, Cemâdi ile Şaban arasındadır.

Ey İnsanlar!

Kadınların haklarına riayet etmenizi

ve bu hususta Allah'tan korkmanızı tavsiye ederim.

Siz kadınları Allah'ın emaneti olarak aldınız.

(*) Peygamber'in amcasının oğlu olan Rebia İbn Hâris, oğlu için süt aramaya Beni Sa'd'a gittiğinde, Hüzeyl onu öldürmüştü. Bu yüzden Abdulmuttalib oğulları Huzeyl hakkında kan davası güdüyorlar, Arap töresince intikam almak istiyorlardı. Rasûlü Ekrem, bu hutbesinde Rebia'nın kanının heder olduğunu, artık İslâm'da kan davası güdülmeyeceğini ilan etmiştir.

(1) Allah katında takdir olunan bu kameri aylar, muhtelif mevsimleri üzerlerinde devrederler. Oruc ve Hac gibi kameri aylara göre yapılan ibadetler, bu suretle değişik mevsimlere tesadüf etmiş ve hayatın değişen tüm safhalarına intibak etmiş olur. Bu devri daim, o ibadetlerin yıllar geçtikçe senenin bütün mevsim ve günlerine denk gelmesi ve o günlerin bu ibadetlerin feyizlerinden kıyamete kadar hissedar olmaları demektir. Binaenaleyh bu tür ibadetlerin, Allah indinde belirli olan ay ve günlerini değiştirip geciktirmek, hiç bir suretle caiz olmadığı gibi Rasûlü Ekrem'in hutbesinde belirtmiş olduğu gibi küfürde ziyade ileri gitmek demektir. (Mütercim Tarık Akarsu)

(2) Mudar; İbn Nezâr'dır. Kendisine nisbet olunan kabilenin adıdır. Bunlar Receb ayının hürmetine her kabileden daha ziyade riayet ettiklerinden hadiste Receb ayı bunlara nisbet olunmuştur.

(2) Mudar; ibn Neaâı'dır. Kendisine nisbet ulunan kabUenin adıdır. Bunlar Receb ayuun hürmetine her kabileden daha ziyade riayet ettiklerinden hadiste Receb ***ayı*** bunlara nisbet ohınnmştnr.

Onların namuslarını ve ismetlerini Allah adına söz vererek helâl edindiniz!

Sizin kadınlar üzerinde hakkınız,

onların da sizin üzerinizde hakları vardır.

Sizin kadınlar üzerindeki hakkınız; onların evinizin haremine, sizin hoşlanmadığınız hiçbir kimseyi almamaları

ve açık bir günahı işlememeleridir.

Eğer bunları yapacak olurlarsa, onların yataklarını ayırmanıza ve onları hafif şekilde darb ile tahzir etmenize Allah izin vermiştir.

Kadınların da sizin üzerinizdeki hakları; her türlü yiyecek ve giyeceklerini temin etmenizdir.

Muhakkak ki ben size tebliğ ettim.

Siz de bu sözlerimi çok iyi anlayın.

Ey Müminler!

Size bir emanet bırakıyorum ki, siz ona sımsıkı sarıldığınız müddetçe yolunuzu hiç şaşırmazsınız.

O emanet Allah'ın kitabı ve Peygamberi'nin sünnetidir.

Ey İnsanlar!

Sözümü iyi dinleyip, iyice anlayınız! Müslüman, müslümanın kardeşidir

ve böylece bütün müslümanlar kardeştirler.

Din kardeşinize ait olan her hangi bir hakka tecavüz, başkasına helâl değildir.

Meğer ki gönül hoşluğuyla kendisi vermiş olsun. Nefsinize de zulmetmeyiniz!

Nefsinizin de üzerinizde hakkı vardır.

Allah'ım, acaba tebliğ edebildim mi?

Bundan sonra Rasûlü Ekrem, o muazzam kalabalığa:

"Ey İnsanlar! Yarın beni sizden soracaklar, ne dersiniz!" diye sordu. Ashab-ı kirâm: *"Allah'ın risaletini tebliğ ettin, risalet vazifesini ifa ettin, bize vasiyet ve nasihatte bulundun, diye şehadet ederiz"* dediler. Rasûlü Ekrem, mübarek şehadet parmağını göğe doğru kaldırıp, sonra da cemaat üzerine çevirerek, üç kere: *"Şahid ol ya Rab! Şahid ol ya Rab! Şahid ol ya Rab!"* buyurdu.

İbn İshak diyor ki: Abdullah İbn Necih'in bana anlattığına göre, Rasûlullah (s.a) Arafat'ta durduğunda: "Burası vakfe yeridir ve bütün Arafat vakfe yeridir" buyurdu. Müzdelife'de durduğu za-

İbn İshak diyor ki: Alodullah Ibn Necih'in bana anlattığına gö re, Rasûlullah (s.a) Arafat'ta durduğunda: "Burası vakfe yeridir ve bütün Arafat vakfe yeridir" buyurdu. Müzdelife'de durduğu za-

man da: "Burası da vakfe yeridir, bütün Müzdelife vakfe yeridir"(*) buyurdu. Sonra Mina'da kurban kesme yerinde, kurban keserken: "Burası kurban kesme yeridir. Bütün Mina kurban kesme yeridir" buyurdu. Rasûlullah (s.a) haccını eda etti ve müslümanlara hac menasikini gösterdi. Onlara Allah Teala'nın farz kılmış olduğu, vakfe, cımar ve tavaf farizalarını, hacda helal ve haram olan şeyleri öğretti. Bu sebebe binaen, bu hacca, Haccetü'l-Belâğ ve Rasûlullah (s.a) bundan sonra bir daha hac etmediğinden Haccet'ül-Vedâ, denilmiştir.

Haccetü'l-Vedâ, Allah Teala'nın:

"Bugün size dininizi bütünledim, üzerinize olan nimetimi tamamladım, din olarak sizin için İslâmiyet'i beğendim. Açlıktan darda kalan, günaha kaymaksızın yiyebilir. Doğrusu Allah bağışlayandır, merhametli olandır" (Mâide: 3) ayeti celilesinin nüzûlü ile bağlanmıştır.

Hareket metodundan bahsederken, bu son eşiğin üzerinde biraz durarak, Aziz ve Celil olan Allah'ın: *"Ey Muhammed! Yaratan, insanı pıhtılaşmış kandan yaratan Rabbinin adıyla oku. Oku! Kalemle öğreten, insana bilmediğini bildiren Rabbin, en büyük kerem sahibidir"* (Alak: 1-5) kavli şerifi ile başlayan adımları düşünüyoruz.

İslâm, Mekke'de, Hira mağarasında, Rasûlullah'ın (s.a) şahsı ile başlamıştı. Rasûlü Ekrem dehşetle gözlerini, yeryüzü ile gök arasında beliren Cebrail'e (a.s) dikmişti. Cebrail'de (a.s) ona, "Sen Allah'ın elçisisin, ben de Cebrail'im" diyordu. Ve işte şimdi de İslâm, yine Hira mağarasının yakınlarında, Arafat dağının kayaları üzerinde tamamlanıyordu. Rasûlullah'ın (s.a) etrafında bütün Arap yarımadasını temsil eden yüz otuz bin müslüman vardı. Böyle bir durumda ve böyle bir yerden, Rasûlullah (s.a), Rabbinin vahyi ile dinin bütünlendiğini, risalenin tebliğ olunduğunu ve görevinin tamamlandığını bildiriyordu:

"Bugün size dininizi bütünledim, üzerinize olan nimetimi tamamladım, din olarak sizin için İslâmiyet'i beğendim"

Evet, İslâm'ın sağlam temelleri, yirmi üç sene önce, Rasûlullah'ın şahsı ile başlamış; o zamanlar bütün Arap topraklarını temsil eden böyle büyük bir kitle ile tamamlanmıştı.

Ümmetin bu büyük kitlesi karşısında ilk adım, Rasûlullah'ın

(*) Müzdelife'de konaklayacağına işarettir.

Ümmetin bu büyük kitlesi karşısmda ilk adım, RasûluUah'm

(") Müzdelife'de konaklayacağına işarettir.

(s.a): "İbadet tarzınızı benden alın!" sözü olmuştu. Bu söz üzerine bütün ümmet, devesinin üzerinde hac menâsikini eda eden Rasûlü Ekrem'i görmeye yönelmiş ve bütün insanlar ona iktida etmiştir. Bütün ümmet, Rasûlü Ekrem'in, Harem-i Şerif topraklarında, putperestlik adetlerini ilga ettiğine şahid olmuştur.

O zamanların en büyük beşeri topluluğunu bir araya getiren hacda, davanın temel prensiplerinin izah edilmesi gerekliydi. Bu önemli olay için bir araya gelen o muhteşem kalabalığa, Arafat'ta vakfe yapılırken davanın genel prensipleri ilan edilmişti. Bu prensipler şunlardı:

1- Kanların, malların ve ırzların hürmeti (dokunulmazlığı):

Bu prensibin, İslâm ile yeryüzündeki diğer düzenler arasında ayırıcı bir özelliği vardır. Komünizm; malları, canları ve ırzları, komünizmin menfaati için mübah görmektedir. Kapitalizm de kan dökmekte, malları yağmalamakta ve ırzları mubah görmektedir. Yeryüzündeki İslâm varlığının gerçek ölçü ve prensibi kan, mal ve namusun dokunulmazlığı, korunmasıdır.

2- Yeryüzünde fakir tabakanın daha da fazla ezilmesine neden olan, en büyük zulüm mekanizması faizin haram olması.

3- Yeryüzü ve göklerin üzerine kurulu olduğu, İslâm'ın ilk prensibi; adalet.

4- Kanların ve canların muhafaza edilmesi: Bu yüzdendir ki İslâmî hüküm kısası öngörmüş; intikam anlayışı, kısas anlayışına dönüşmüştür. Bu, aşiretten devlete dönüşümü göstermektedir. Adalet mekanizması faiz hususunda olduğu gibi, kan davası hususunda da gözetilmiştir. Bu sebeble Rasûlü Ekrem, ilk önce kendi ailesinden Abbas İbn Abdulmuttalib'in faizini kaldırdığı gibi, yine ilk önce kendi ailesinden Rebia İbn Hâris İbn Abdulmuttalib'in kan davasını kaldırmıştır.

Mal ve can güvenliğini sağlayan ve bu iki değeri dokunulmazlık altına alan bir ümmet, medeniyet ve kültürde çok ileri gitmiş bir ümmettir. Ümmete gerçek mutluluğun verilmesi, güvenliğin bu şekilde sağlanması ile olur.

5- Putperestliğin tamamen ilga edilmesi: Artık Arap topraklarına putperestlik dönmeyecek, Arap topraklarında putlar görül-

mutluluğun verilmesi, güvenliğin bu şekilde sağlanması ile olur.

5- Putperestliğin tamamen ilga edilmesi: Arbk Arap toprakla rına putperestlik dönmeyecek, Arap topraklarmda putlar görül-

meyecektir. Çünkü, hak gelmiş, batıl zail olmuştur. Ancak şeytan, her zaman insanları Allah yolundan saptırmak için çalışmaktadır.

6- Allah'ın dini ile oynamanın haram kılınması: İslâm topraklarına yeniden putperestliğin döndürülmesi hususunda şeytanın rolü bitmiştir. Fakat insanları başka yollarla saptırmaya çalışır. İnsanların kendi başlarına hüküm koymaları, işte şeytanın bu saptırmalarından biridir. Hakimiyet insanların değil, Allah'ındır. Hürmetli ayların yerlerini değiştirmek ve onlarla oynamak, bu örneklerden biridir.

İslâm ile cahiliye arasındaki mücadele bu mesele üzerindedir.

Hakimiyet ancak Allah'ındır. Allah ancak O'na tapmamızı buyurmuştur. Doğru olan din budur.

7- Erkeğin kadın üzerindeki hakları. Bu konu, İslâm'ın ictimai düzenini ortaya koymaktadır. İslâm'da; kadın, erkeğe tabidir. Erkekler, mallarından sarfetmelerinden dolayı, kadınlar üzerinde hakimdirler. İslâm'ın aile mefhumunda, kadın erkeğe vakıftır. Kadın, açık bir günah işlememelidir. Böyle bir durumda, erkeğin, yatağını ayırarak, hafif şekilde darb ile ve güzel nasihatle kadınını tahzir etmesi, hakkıdır.

8- Kadının erkek üzerindeki hakları: Kadın kendisini, sadece kendi kocasına vakfettiğine göre, erkeğin karısının rızkını ve giyimini sağlaması görevidir. Kadınlar erkeklere Allah'ın emanetidir. Erkekler onların namuslarını ve ismetlerini Allah adına söz vererek helal edinmişlerdir. Bu yüzden, onlara çok iyi muamele etmeleri ve kadınların haklarına riayet etmeleri gerekir.

9- Ümmetin düsturu iki ana kaynaktan çıkmaktadır ve teşri kaynağı da bunlardır: Allah'ın kitabı Kur'an-ı Kerim ve Rasûlullah'ın (s.a) sünneti. Bunlara yapışan hiçbir zaman dalalete düşmez.

10- Ümmetin en yüce rabıtası, İslâm ve akide rabıtasıdır. Bunun diğer bir adı da İslâm kardeşliğidir. Müslüman, müslümanın kardeşidir. Bütün müslümanlar kardeştir. Din kardeşi olan birinin herhangi bir hakkına tecavüz, başkasına helal değildir.

Bu on prensip, sayısı yüz otuz bin kişiyi bulan bir topluluğa,

kardeştir. Din kardeşi olan biri nin herhangi bir hakkına tecavüz, başkasma helal değildir.

Bu on prensip, sayısı yüz otuz bin kişiyi bulan bir topluluğa,

Rasûlü Ekrem tarafından tebliğ edilmiştir. Hiç şüphe yok ki, onların da bu emaneti bütün yeryüzüne ve kendilerinden sonra gelecek olan nesillere taşımaları gerekiyordu. Bunun için, Rasûlü Ekrem, o topluluğa: "Tebliğ ettim mi?" diye sormuş, onlar da hep bir ağızdan: "Evet ettin!" diye karşılık vermişler. Sonra da Rasûlullah (s.a) işaret parmağını yukarı kaldırarak: "Şahid ol ya Rab!" demiştir.

Onsekizinci Özellik
NİMETİN TAMAMLANMASINDAN SONRA Rasûlullah'IN REFİK-İ A'LA'YA KAVUŞMASI (Rasûlullah'IN VEFATI)

Rasûlullah'ın (s.a) vefatının, bu merhalenin özelliklerinden biri olmasında yadırganacak hiç bir şey yoktur. Çünkü, hilafet devletinin kurulmasıyla bağlantılı olan Rasûlullah'ın (s.a) vefatı, bu hareket metodunun sadece Peygamber'e olmayıp, bütün ümmete ait olduğunu gösterir. Rasûlullah'ın (s.a) vefatı sırasındaki, hadiseleri yaşamak, bu özelliğe yeni boyutlar verecektir.

İbn İshak'ın rivayetinde, Hz. Aişe (r.a) şöyle demiştir:

Allah'ın bana ihsan ettiği nimetlerinden birisi de, Rasûlullah'ın benim odamda mübarek başı göğsüm ile gerdanım arasında olarak vefat etmesidir. Bir de Allah'ın, onun vefatı sırasında benim tükrüğümle onun tükrüğünü birleştirmesidir.

Rasûlullah (s.a) o gün mescidten dönerek odama geldi ve başını kucağıma koyarak uzandı. Bu sırada, kardeşim Abdurrahman elinde yeşil bir misvakla odaya girmişti. Ben de Rasûlullah'ı göğsüme dayamıştım. Rasûlullah'ın, dikkatle kardeşimin elindeki misvaka baktığını gördüm. Onu istediğini anladığım için: "Ya Rasülallah! Size misvakı almamı ister misiniz?" diye sordum. Başıyla: "Evet, al!" diye işaret etti. Hemen alıp sundum. Fakat misvak çok sert gelmişti. "Ya Rasülallah! Biraz yumuşatayım mı?" diye sordum. Başı ile: "Evet!" diye işaret etti. Ben de ağzımla misvakı geveleyip yumuşattım ve kendisine sundum. Misvakı verince, Rasûlullah'ın şimdiye kadar hiç görmediğim bir şekilde, şiddetle ağzını misvakladığınıgördüm. Bir de Rasûlullah'ın yanında, içi su dolu bir kap bulunuyordu. Ara sıra iki elini bu kaba batırıp, ıslanan elleriyle yüzünü sıvazlıyor ve: "Lailâhe illâllah! Ölümün de şiddetleri ve sadmeleri var" diyordu. Sonra, Rasûlullah'ın, kucağımda gittikçe ağırlaştığını hissettim. Yüzüne dikkatle bakmaya başladım, gözleri dikkatle bir noktaya bakıyor ve: "Allah'ım beni

şimdiye kadar hiç görmediğim bir şekilde, şiddetle ağzını misvakladığmıgördüm. Bir de RasûluUah'm yanmda, içi su dolu bir kap bulunuyordu. Ara sıra iki elini bu kaba batırıp, ısla!- nan elleriyle yüzünü sıvazhyor ve; "Lailâhe illâllah! Ölümün de şiddetleri ve sadmeleri var" diyordu. Sonra, Rasûlullah'ın, kuca ğımda gittikçe ağırlaştığım hissettim. Yüzüne dikkatle bakmaya başladım, gözleri dikkatle bir noktaya bakıyor ve: "Allah'ım beni

cennette Refik-i A'lâ camiasından kıl" diye dua ediyordu. Ben de: "Cennetle dünya arasında seçim yapmada serbest bırakıldın. Sen de, seni hak ile gönderen Allah'ın adıyla seçimini yaptın" dedim. Ve Rasûlullah'ın (s.a) ruhu kabzolundu.

Yine, Hz. Aişe (r.a) bir rivayetinde şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a), mübarek başı benim çenemle göğsüm arasında olduğu halde vefat etti. Çok küçük yaşta olmama rağmen, Rasûlullah'ın (s.a) ruhu, benim kucağımda kabzolundu. Bu cihetle ben, Rasûlullah'tan (s.a) sonra hiç bir kimsenin ölümünün şiddetinden korkmam. Sonra mübarek başını yastığın üzerine koydum ve kalkarak diğer kadınlarla beraber dövünmeye başladım.

İbn İshak, Ebu Hureyre'nin şu kavlini rivayet ediyor:

Rasûlullah (s.a) vefat edince, Ömer İbn Hattab ayağa kalkıp: "Bazı münafıklar, Rasûlullah'ın öldüğünü iddia ediyorlar. Rasûlullah (s.a) ölmedi. Musa İbn İmrân gibi, Rabbi ile görüşmeye gitti. Musa da kavmini kırk gün terkedip Rabbi ile görüşmeye gitmiş, sonra da dönmüştü. Bu sırada kavmi onun için öldü demişlerdi. Vallahi, Musa'nın döndüğü gibi Rasûlullah da dönecek ve Rasûlullah'ın öldüğünü iddia edenlerin ellerini ve ayaklarını kesecektir" dedi. Bu haber Ebu Bekir'e ulaşınca, Ebu Bekir, Mescid'in kapısından çıktı. O sırada Ömer, hâlâ konuşuyordu. Ebu Bekir, dosdoğru Aişe'nin evinde yatan Rasûlullah'ın yanına yöneldi. Rasûlullah'ın mübarek naşı evin bir köşesinde idi. Üzeri beyaz bir bürde ile örtülü idi. Ebu Bekir, bürdeyi kaldırarak, Rasûlü Ekrem'in yüzünü öptü ve: "Anam, babam sana feda olsun. Allah'ın sana yazmış olduğu ölümü tattın. Bundan sonra senin için hiçbir ölüm olmayacaktır" dedi. Sonra tekrar bürde ile Rasûlü Ekrem'in yüzünü örttü ve dışarı çıktı. Ömer (r.a) konuşmasına devam ediyordu. Ebu Bekir (r.a): "Ey Ömer! Ağır ol ve sus!" dedi. Ömer susmayıp konuşmasına devam etti. Ebu Bekir, Ömer'in susmadığını görünce insanlara doğru yöneldi. Halk Ömer'i bırakıp, Ebu Bekir'i dinlemeye başladı. Ebu Bekir (r.a) Allah'a hamd ve senâ ettikten sonra: *"Ey İnsanlar! Sizden her kim Muhammed'e tapıyorsa bilsin ki, Muhammed ölmüştür. Kim, Allah'a ibadet ediyorsa bilsin ki, Allah sağdır ve ölmez"* dedi. Sonra da, şu ayeti celileyi okudu: *"Muhammed ancak bir peygamberdir. Ondan önce de peygamberler geçmişti. Ölür veya öldürülürse geriye mi döneceksiniz? Geriye dönen, Allah'a hiçbir zarar veremez. Allah şükredenlerin mükafatını verecektir."* (Al-i İmrân: 144)

Ebu Hureyre sözüne devamla diyor ki:

peygamberdir. Ondan önce de peygamber ler geçmişti. Ölür veya öldürülürse geriye mi döneceksiniz? Geriye dönen, Allaha hindir zarar veremez. Allah şükredenlerm mükafa tını verecektir." (Al-i İmrân: 144)

Ebu Hureyre sözüne devamla diyor ki;

Sanki insanlar, Ebu Bekir okumazdan önce bu ayeti duymamış gibiydiler. Halbuki bu ayet devamlı ağızlarında idi. Ömer (r.a): "Vallahi, Ebu Bekir'in bu ayeti okuduğunu duyunca, ayaklarım beni taşıyamaz oldu ve yere yıkıldım. Rasûlullah'ın (s.a) gerçekten ölmüş olduğunu anlamıştım" dedi.

Beni Saide Sakifesi Hadisesi

İbn İshak diyor ki: Ensâr 'ın Beni Saîde Sakifesinde (çardağında) toplanmaları ile ilgili bahis şöyledir: Abdullah İbn Ebi Bekir'in, İbn Şihab Ez-Zühri'den, onun da Abdullah İbn Abdullah İbn Utbe İbn Mesûd'tan, onun da Abdullah İbn Abbas'tan rivayetine göre Ömer İbn Hattab (r.a) şöyle demiştir: (... Allah Teala'nın, Peygamberi'ni vefat ettirişinden sonra, Ensar'ın bize muhalefet ederek, Beni Sâide Sakifesinde toplandığını duyduk. Ali İbn Ebi Talib, Zübeyr İbn Avvam ve beraberinde olanlar da bizden geri kalmıştı. Diğer muhacirlerin hepsi Ebu Bekir'in yanında toplanmıştı. Ebu Bekir bizimle beraber Ensar'dan olan kardeşlerimizle görüşmek üzere yola çıktı. Yolda Ensar'dan iki salih zat bizi karşıladı. Bize Ensar'ın ne için toplandığını söylediler. Sonra da: "Ey Muhacirler! Böyle nereye gitmeyi istiyorsunuz?" diye sordular. "Ensar kardeşlerimizle görüşmeye gidiyoruz." dedik. "Ey Muhacirler! Bunu yapmayın ve işinizi aranızda halledin!" dediler. Ben: " Hayır, Vallahi! Gideceğiz" dedim. Sonra yolumuza devam ederek, Beni Sâide Sakifesine geldik. Ensar'ın içinde üstü örtülü yatan biri vardı. "Bu kimdir?" diye sordum. "Sâ'd İbn Ubade" dediler. "Nesi var?" diye sordum. "Hasta" dediler. Sonra yanlarına oturduk. İçlerinden bir hatib kalkarak Allah'a hamdü senâdan sonra: "Biz Allah'ın Ensar'ı ve İslâm'ın bir bölüğüyüz. Siz de ey Muhacirler, bizden bir grupsunuz. Fakat sizden bir grup bizi aslımızdan uzaklaştırmak ve emirliği gasbetmek istiyorlar" dedi. Sustuğu zaman konuşmak istedim. Kafamda söyleyecek çok güzel sözler hazırlamıştım. Bunları söylemek istiyordum. Fakat Ebu Bekir: "Ey Ömer! Ağır ol" diyerek beni uyardı. Onu kızdırmak istemediğimden sustum. Sonra, Ebu Bekir konuşmaya başladı. Benden daha bilgili ve daha ağırbaşlıydı. Vallahi, konuşmasında, kafamda söylemek için hazırlamış olduğum sözlerin aynısını ve hatta daha güzelini söyledi. Sonra sözüne devamla: "Söylemiş olduğunuz gibi, siz topluluksunuz. Fakat Araplar bu işin Kureyş'ten başkasında olduğunu görmemişlerdir. Kureyş, neseb ve yer itibariyle Arapların en seç-

başladı. Benden daha bilgili ve daha ağırbaşhydı. Vallahi, konuşmasında, kafamda söylemek için .hazırlamış olduğum sözlerin aymsım ve hatta daha güzelini söyle

d i Sonra sözüne devamla: “Söylemiş olduğunuz £pbi, siz topluluk sunuz. Fakat Araplar bu işin Kureyş’ten başkasmda olduğunu görmemişlerdir. Kureyş, neseb ve yer itibariyle Arapların en seç-

kinidir. Size bu iki kişiyi tavsiye ediyorum. İkisinden birine biat edin" diyerek Ebu Ubeyde İbn Cerrah ile benim elimi tuttu. İkimizin arasında oturuyordu. Ebu Bekir'in söylediklerinden sadece bu hoşuma gitmemişti. Vallahi, içlerinde Ebu Bekir'in bulunduğu bir kavme emir olmaktansa, boynumun vurulmasını tercih ederdim.

Bunun üzerine Ensar'dan biri kalkarak: "Bu konuda tartışmak yersizdir! Ey Kureyş ahalisi, bizden bir emir, sizden de bir emir nasbolunsun" dedi. Bunun üzerine tartışmalar çoğaldı ve sesler yükseldi. İhtilafın uzamasından korktuğum için: "Ey Ebu Bekir! Elini uzat!" dedim. Ebu Bekir elini uzattı ve ona biat ettim. Sonra Muhacirler, sonra da Ensar biat etti.

Enes İbn Malik'ten (r.a) şöyle dediği rivayet olunmuştur:

Ebu Bekir'e, Beni Sâide Sakifesinde biat edildikten sonra; ertesi gün Ebu Bekir, mescidte minbere çıktı. Ömer, ayağa kalkarak, Ebu Bekir'den önce konuşmaya başladı. Allah'a layık olduğu vech ile hamdü senâ ettikten sonra: "Ey İnsanlar! Dün size söylemiş olduğum şeyler, Allah'ın Kitabı'nda bulmuş olduğum veya Rasûlullah'ın (s.a) bana söylememi ahdetmiş olduğu şeyler değildi. Fakat Rasûlullah (s.a) bizim işlerimizi düzene koymuş ve size, Allah ve Rasûlünün hidayeti olan kitabını bırakmıştı. Ona sıkıca sarıldığınız vakit, hidayete erersiniz. İşte Allah'ın size hidayet verdiği bir şey de mağaradaki o iki kişiden ikincisi, Rasûlullah'ın en yakın arkadaşı ve içinizde en hayırlınız olan Ebu Bekir'i işlerinize memur kılmasıdır. Kalkınız ve ona biat ediniz" dedi. Bunun üzerine insanlar kalkarak Ebu Bekir'e biat ettiler. Bu biat, Sakife biatından sonra yapılan umumi biattı.

Rasûlullah'ın (s.a) vefatı, ilk müslüman cemaatın şahid olduğu en büyük felaketti. Bu cemaat için ilk felaket de; Uhud savaşında karşı karşıya kaldıkları büyük zorluk ile, bu savaşta Rasûlullah'ın (s.a) öldürülmüş olduğunu duymalarıydı. Bu hususta, Allah Teala'nın: *"Muhammed ancak bir peygamberdir. Ondan önce de peygamberler geçmişti. Ölür veya öldürülürse geriye mi döneceksiniz? Geriye dönen, Allah'a hiçbir zarar veremez. Allah şükredenlerin mükafatını verecektir"* (Ali İmran: 144) kavli celili nazil olmuştu.

Ayeti kerimede "geriye mi döneceksiniz?" sualiyle belirtilen hakikatin, pratikte büyük bir irtidad dalgası olarak tecelli edeceğini müminler düşünmemişlerdi. Alemlerin Rabbinin Elçisi'nin komutası altında olan ve komutanının Ademoğullarının efendisi olduğunu bilen bir müslüman hangi şeyden korkup, hangi şey

belirtilen hakikatin, pratikte büyük bir irtidad dalgası olarak tecelli edece ğini müminler düşünmemişlerdi. Alemlerin Rabbinin Elçisi'nin komutası altında olan ve komutamnın Ademoğullarmın efendisi olduğunu bilen bir müslüman hangi şeyden korkup, hangi şey

hakkında kuşkuya kapılacaktı. Çünkü onlar bu büyük komutanın gösterdiği doğrultuda gidiyorlardı. Bu yüzden müslümanların bir sabah gözlerini dünyaya açıp aralarında Rasûlullah'ı (s.a) göremeleri çok büyük bir felaketti. Bu sebebtendir ki Ömer (r.a), Rasûlullah'ın (s.a) ölümünü kabullenememiş ve Rasûlullah'ın (s.a) öldüğünü bahsetmeye yeltenen herkesi boynunu vurmakla tehdid etmişti. Musa (a.s), Rasûlullah'tan (s.a) daha efdal değildi. Rasûlü Ekrem de, Musa (a.s) gibi, Rabbine münacata gitmiş olabilirdi.

Fakat, Hz. Sıddık (r.a), Rasûlullah'ın (s.a) yanına gelip yüzünü açarak, onun gerçekten ölmüş olduğuna kanaat getirince, hiç tereddüt ve şüpheye kapılmadan insanlara bu acı gerçeği açıklamıştı. Ömer'i susturmaya çalışmış, fakat başaramamıştı. Sonra da insanlara dönerek, o tarihi sözünü söylemişti:

"Kim Muhammed'e tapıyorsa bilsin ki Muhammed ölmüştür. Kim, Allah'a ibadet ediyorsa bilsin ki, Allah sağdır ve ölmez" Bu iki kelimede, bütün İslâm inancının özü vardır. Çünkü İslâm; Allah'a ibadet etmek ve O'ndan gayrisine ibadet etmemektir.

"Allah, "Ey Meryem oğlu İsa! Sen mi insanlara 'Beni ve annemi Allah'tan başka iki tanrı olarak benimseyin!' dedin?" demişti de; "Hâşâ, hak olmayan sözü söylemek bana yaraşmaz. Eğer söylemişsem, şüphesiz sen onu bilirsin. Sen, benim içimde olanı bilirsin, ben senin içinde olanı bilmem. Doğrusu görülmeyeni bilen ancak sensin" demişti.

"Ben onlara sadece: 'Rabbim ve Rabbiniz olan Allah'a kulluk edin' diye bana emrettiğini söyledim" (Mâide: 116-117)

Hristiyanlar yirmi asırdır, bu putperestlik ve şirk bataklığı içinde yüzmektedirler. Halbuki, ilk halife Ebu Bekir Sıddık (r.a), vermiş olduğu kesin beyanla, ilk anda bu sorunu halletmiştir. Kullara yapılan kulluk, kulların ölümü ile biter; ama Allah Teala'ya yapılan kulluk, ebediyete kadar devam eder.

İslâm'ın vermiş olduğu o büyük terbiye ve o büyük iman ile en dirayetli kahramanların sarsıldığı bu felakette, Ebu Bekir (r.a) dirayetini yitirmemiş, lider ile ideoloji arasındaki farkı ortaya koyarak, insanların ideoloji etrafında toplanmaları gerektiğini vurgulamıştır. Hz. Ömer Faruk (r.a), Rasûlullah'ın (s.a) vefatı, gibi büyük bir felaket karşısında metanetini yitirmiş, fakat Ebu Bekir

iman ile en dirayetli kahramanların sarsıldığı bu felakette, Ebu Bekir (r.a) di rayetini yitirmemiş, lider ile ideoloji arasındaki farkı ortaya koya rak, insanların ideoloji etrafinda toplanmaları gerektiğini vurgu lamıştır. Hz. Ömer Faruk (r.a), RasûluUah'm (s.a) vefatı, gibi bü yük bir felaket karşısmda metanetini yitirmiş, fakat Ebu Bekir

Sıddık (r.a) metanetini toplayarak müslümanların büyük bir fitneye düşmesini engellemiştir. Netice olarak İslâm, on beş asırdan daha uzun bir süre vahdaniyyet dini olarak kalmıştır ve kıyamete dek de kalacaktır. Diğer bir tabirle yeryüzünde İslâm'dan başka bir tevhid dini yoktur.

Risaletten önce bile, Hz. Peygamber'in (s.a) dostu olan, Hz. Ebu Bekir (r.a) bu felakette çok büyük bir sabır göstermiş ve duygularına esir olmamıştır. Aksine, ümmetin sorumluluğunu omuzlarında hissederek, ağlayıp yakınmanın fayda vermeyeceğini anlamıştır. Hz. Ebu Bekir bu sorumluluğu Rasûlü Ekrem, kendisini namazda müslümanlara imâm tayin ettiğinden beri, içinin derinliklerinde yaşamıştır.

İslâmi hareketin bu hadiseden alacağı en önemli ders; yeryüzünde müslümanların fitneye düşmesine değecek hiçbir lider yoktur. Alemlerin Rabbi Allah'ın vahyi ile hareket eden Hz. Muhammed Mustafa'dan başka herkesin kararı ve sözleri doğru veya yanlış olabilir. Öyleyse hangi lider ümmeti kendine mal edebilir ve kendi çöküşüyle ümmetin de çökmesine sebeb olabilir!

Biz ümmet içerisinde liderlerin rolünü kesinlikle inkar etmiyoruz. Birçok milletin, liderlerinin ve kahramanlarının çöküşüyle, çöktüğünü biliyoruz. Fakat biz, müslüman bir ümmet olarak, eğer bu dinin ve bu akidenin kapsamında isek, liderlerin şehadeti, görevden çekilmesi veya azledilmesiyle değil çökmek, yapımızın bile sarsılması caiz değildir. Çünkü bizi fitneden koruyan ve içinde batıldan en ufak bir eser dahi olmayan kitabımız, Kur'an'ı Kerim'imiz vardır.

Müslüman gençlerin, bütün ümitlerini bağladıkları bir lideri kaybetmeleri ile sarsılmalarını da mazur görüyoruz. Çünkü Rasûlullah'ın (s.a) ölümüyle, Hz. Ömer gibi biri sarsılmıştır. Bizim neslimiz içinde Hz. Ömer'den daha büyük olabilecek kim vardır?

Şu da doğrudur ki, Rasûlullah'ı kaybetmekle, başka herhangi bir lideri kaybetmek arasında kıyas götürmeyecek bir fark vardır. Çünkü yeryüzünün bütün liderleri hata yapabilirler, fakat Rasûlullah (s.a), Rabbi ile insanlar arasında bir vasıta olması itibariyle, asla! Bu yüzden, Ümmü Eymen (r.a), "Allah'tan gelen vahyin kesilmesine ağlıyorum" demiştir. Çünkü Rasûlullah'ın (s.a) bu fâni dünyayı terkedişiyle, Allah Teala'dan kullarına gelen vahiy kesilmiştir. Bu sebeble, bu büyük felakete maruz kalanın:

^ sû lıılla h (s.a), Rabbi ile insanlar arasmda bir vasıta olması iti bariyle, asla! Bu yüzden, Ümmü Eymen (r.a), "Allah'tan gelen

■ vahyin kesilmesine ağhyorum" demiştir. Çünkü Rasûlullah'm (s.a) bu fani dünyayı terkedişiyle, Allah Teala'dan kullarına gelen vahiy kesilmiştir. Bu sebeble, bu büyük felakete maruz kalanm:

"Önceki ümmetlerden hiçbiri, Muhammed (s.a) gibi birini kaybetmemişlerdir.

Bundan sonra kiyamete kadar da hiçbir ümmet onun gibi birini kaybetmeyecektir." demesi haktır.

Rasûlullah'ın (s.a) hareket metodundan bahsederken, bu metodun Rasûlullah'ın (s.a) vefatı hadisesindeki etkisini de mulahaza etmemiz gerekir. Rasûlullah (s.a) vefat edince, Ensar'ın bir emir seçmek için Beni Saide Sakifesinde toplandığı haberi, Hz. Aişe'nin evine kadar ulaşmıştı. Bu durumu şöyle bir gözlerimizin önünde canlandıralım. Eğer duygularımıza esir olup, duygusallığın gerektirdiği mantıkla hareket etseydik, Ebu Bekir, Ömer ve Ebu Ubeyde'nin yerinde olsak, bütün dünya işlerini bırakır, Rasûlullah'ın (s.a) o mübarek ve pak cesedinin yanında kalır, onu hemen hazırlayıp, kefenleyip, defnetmeye bakardık. O halis müslümanların oradan ayrılışını hakka riayetsizlik ve itaatsizlik olarak değerlendirirdik. Fakat akidenin mantığı duyguları kontrol altına alınca durum tamamen değişmektedir. Rasûlullah'ın (s.a) vefatı, müslümanların, ortalık karışmadan, hemen bir emir üzerine ittifak etmelerini gerektiriyordu. Ortalığın karışması ve İslâm düzeninin bozulması ihtimali çok büyüktü. İşte, Yemâme'de, Müseyleme Hanefi; Yemen'de de, Esved El-Ansî irtidad etmişler, her ikisi de peygamberlik iddia etmeye başlamışlardı. Bunun için Ebu Bekir, Ömer ve Ebu Ubeyde (r.a), Rasûlullah'in (s.a) naşını bırakıp, meseleyi halletmek için Beni Sâide Sakifesine gitmekte hiçbir sakınca görmemişlerdi. Ensar, kendi başlarına karar alıp, biat yapmadan önce meseleye müdahale etmek gerekiyordu. Biatın yapıldıktan sonra bozulması, yapılmasından daha zordu. Ve eğer böyle olsaydı, hiç şüphe yok ki, sorun daha fazla büyüyecek ve bir fitneye dönüşecekti. Bu yüzden Ensar ile Muhacirlerin anlaşması gerekiyordu. Ensar, Rasûlullah'tan sonra kendilerinin hilafet makamına daha layık olduğunu düşünüyordu. Çünkü Medine, onların yurdu idi. Rasûlullah (s.a) onlara sığınmış ve onları diğer bütün kabilelere tercih etmişti. Bu yüzden Muhacirler de onlara tabi olmalıydı. Ensar'ın meseleye bakış açısı buydu ve ortaya sürdükleri deliller açıktı. Muhacirlerin ise meseleye bakışları daha farklıydı. Onlara göre, Rasûlullah (s.a) Kureyşli idi. Araplar Kureyş'ten başkasına boyun eğmezdi. Kureyşliler Beyt'ül-Haram'ın bakıcısı ve koruyucusu idiler. Hz. Muhammed de (s.a) onlardandı.

Bu iki görüş karşısında, ortaya yeni bir çözüm getirildi. Bu da

deliller açıktı. Muhacirlerin ise meseleye bakışları daha farklıydı. Onlara göre, Rasûlullah (s.a) Kureyşh idi. Araplar Ku- reyş'ten başkasma boyun eğmezdi. KureyşIiler Beyt'ül-Haram'm bakıcısı ve koruyucusu idiler. Hz. Muhammed de (s.a) onlardandı.

Bu iki görüş karşısmda, ortaya yeni bir çözüm getirildi. Bu da

her iki taraftan birer emir seçilmesi idi. Fakat Muhacirler bu görüşü, ilkinden daha şiddetle reddettiler. İki kılıç, bir kına giremezdi. Bu yüzden, Ebu Bekir'in (r.a) onlara verdiği cevap çok etkileyici idi. Hz. Ebu Bekir: "Ey Ensar cemaati! Siz ilk yardım eden ve ilk koruyanlardan idiniz. Şimdiden sonra da, ilk değiştiren ve tebdil edenlerden olmayınız" dedi. Bu sözün Ensar üzerindeki etkisi, kılıç darbesinden daha şiddetli olmuştu. Onları uykularından uyandırmıştı. Onlar Allah ve Rasûlü'nün Ensar'ı (yardımcıları) idiler. Şimdi neden onun halifesinin Ensar'ı (yardımcıları) olmayacaklardı.

Rasûlullah'ın (s.a) vefat etmeden önce, müslümanlara verdiği vasiyeti şu idi: "Ey İnsanlar! Size Ensar hakkında hayırlı olmanızı vasiyet ederim. Onlar benim özel cemaatim ve sırdaşımdırlar. Bu gün halk Medine'de günden güne çoğalmakta, halbuki Ensar yemek içindeki tuz kadar azalmaktadır. Sizden biriniz iş başına geçer de iyilik veya kötülük edebilecek kadar nüfuz sahibi olursa, Ensar'ın iyilerinin iyiliklerini alsın, kusurlularının da kusurlarını bağışlasın!"

Ensar, kendileri hakkında yapılan bu vasiyetin, Ensar olarak kalacaklarına işaret ettiğini anlamışlardı.

Hz. Ebu Bekir'in (r.a) attığı üçüncü kesin adım da, yanındaki iki kişiden birini hilafete aday göstermesiydi. Sonunda, kendisine biat edildi. Sakif'de, Muhacirler ve Ensar özel olarak Hz. Ebu Bekir'e biat ettiler. Sonra da, mescidte genel biat yapıldı.

Birbirine denk insanlar arasından bir lider seçmek, en zor işlerden biridir. Günümüzde demokrasi ile yönetilen ülkelerin çoğunda işbaşına gelen liderler, birkaç sene iktidarda kaldıktan sonra devrilmektedirler. Bu liderler, iktidarda oldukları müddetçe gelecek seçimleri kazanmak için, devlet mekanizmalarını suistimal etmekte ve politikayı kendi çıkarları doğrultusunda yürütmektedirler. Bu sebeble devletin ve halkın çıkarlarını dahi göz ardı etmektedirler. Bazı ülkelerde ise iktidar yıkılınca, yerini geniş çaplı çatışmalar almakta ve sonunda güç odakları yönetimi ele geçirmektedir. Bu gibi durumlarda devlet yönetimine en zayıf ve en dirayetsiz adaylar getirilmekte, kaliteli adaylar ise diskalifiye edilmektedir. Hele hele, halk tarafından sevilen ve halkına gerçekten hizmet veren meşhur bir lider ölür veya azledilirse, liderlik makamına oturmak isteyenler arasındaki çıkar çatışmaları daha şiddetli olmakta ve bu tür ülkeler iç çatışmalara dahi sahne olmaktadır. Halbuki, yeryüzündeki insanların en hayırlısı ve Adem

oturmak isteyenler arasındaki çıkar çatışmalan daha şiddetli olmakta ve bu tür ülkeler iç çatışmalara dahi sahne ol maktadır. Halbuki, yeıyüzündeki insaıılann en hayırlısı ve Adem

oğullarının efendisi Muhammed (s.a) vefat ettiğinde, bu tür olayların hiç biri meydana gelmemiştir.

Rasûlullah'ın (s.a) vefatından bir kaç saat sonra hemen halifenin seçilmesi bu ümmetin nasıl bir birlik içinde olduğunu ve birbirine nasıl kenetlenmiş olduklarını gösterir. Bir ümmetin iç yapısı ne kadar bozuk ve ne kadar kopuk olursa, lider seçimi de o kadar zor olur.

İslâmi hareketin bugünü ile asrı saadetteki portreyi karşı karşıya getirecek olursak kendimizin ne kadar aciz, ashab-ı kiram'ın ise ne kadar yüce, birbirlerine ne kadar kenetlenmiş olduğunu çok açık bir şekilde görürüz.

SON SÖZ

Rasûlullah'ın (s.a) hareket metodunu burada noktalarken, son olarak şu hususlar üzerinde özellikle durmak istiyoruz:

1- Bu metodun özellikleri, zamanın seyrini takib etmek şartıyla kademeli olarak, merhalelerin özünden alınmış ve sonuçta merhalenin gerçek yapısını oluşturacak şekilde, halkalar halinde birleştirilerek bir bütün halinde ortaya konulmuştur.

2- Bazı özellikler arka arkaya çeşitli merhalelerde tekrarlanmaktadır. Bu durum söz konusu özelliğin devamlılığını ve merhale düzeyini aşarak takip edilmesi gereken çizgide ana prensip olduğu anlamına gelir.

3- Bu hareket metodunu sergilemekten gaye, çağımız İslâmi hareketinin ışığı altında yürüyebileceği ve adımlarını ona göre atabileceği, ameli bir delile sahib olmasıdır.

4- Fakat bu, günümüz İslâmi hareketinin merhaleleri ile, Hz. Peygamberin Siyeri'ndeki merhalelerin birbirine tamamen mutabık olması ve ayrılık göstermemesinin zaruri olduğu anlamına gelmez. Aksine çoğu zaman, benzerlik ve yakınlık göstermesi anlamına gelir. Bu da, davanın ilk dönemiyle, bugünkü sosyal şartlar ve şahısların farklılığından kaynaklanmaktadır.

5- Bu metodla temenni ettiğim en önemli şey; İslâmi hareket içerisindeki davetçilerin, daim ve sabit olan esaslarla, merhalelere özgü olan prensipleri birbirinden ayırt etmeleri, dinin tamamlanıp, İslâm'ın muzaffer olduğu merhaledeki hükümleri, gizlilik dönemi merhalesindeki hükümlerin yerine koymamalarıdır. İslâm davetçileri, belirli bir olayla karşı karşıya kaldıklarında, uygun olan merhaleden benzer bir olayı alıp uygulamaya koyduklarında, zannediyorum ki bu metod, yazılmış olduğu gayeye paralel olarak hedefini gerçekleştirmiş olur.

İslâm davetçileri, belirli bir olayla karşı karşıya kaldıklarında, ıçygun olan merhaleden benzer bir olayı ahp uygulamaya koyduk- larmda, zannediyorum ki bu metod, yazılmış olduğu *gayeye* para lel olarak hedefini gerçekleştirmiş olur.

6- Kendisiyle beraber bu uzun yolculuğu yaptığımız okuyucu kardeşime özellikle şunu belirtmek istiyorum: Bu kitapta belirlenmiş olan özellikler, kendi kanaatimin ürünü olduğundan şahsi bir takım hatalara ve dugusallıkla yazılan bazı ibarelere maruz kalmış olabilir. Netice olarak, bazı başlıkları teşhiste ve bazı konuları değerlendirmede hata yapmış olabilirim. Muvaffakiyetim Allah'tan, hatalarım ise kendi nefsimdendir.

7- İslâmi hareket içerisinde çalışmakta olan kardeşlerimi, bu tecrübeyi yaşamaya ve eğer bir hatam varsa, bunu düzeltmek için değerli görüşlerini ve tecrübelerini bana aktararak faydalı olmaya davet ediyorum.

Bu uzun ve şaibeli yolumuzda bizi hedefimize ulaştıracak doğru çizgiyi bulmak için, diyalogtan daha faydalı bir şey yoktur.

8- İslâmi hareket içerisinde aktif olarak çeyrek asır geçirmeme rağmen, tecrübelerim belirli bir hareket içerisinde sınırlı olarak kalmıştır. Diğer kardeşlerimizin bize aktaracakları tecrübelerin, bu alanda çok büyük faydası olacaktır.

9- İslâmi hareketin, belirli bir bölgede geçirmiş olduğu tecrübelerden çok bahsetmiş olsam bile, bu durum, benim o bölgeden veya bir diğerinden olduğum anlamına gelmez. Nerede ve ne zaman olursak olalım, Allah'a hamdolsun ki, biz yüce İslâm'ın çocuklarıyız. Bu tecrübeleri vermemdeki sebeb olayları şahsen yaşamış olmamdır. Diğer bir taraftan da, Rasûlü Ekrem'in devlet merhalesine kadar ulaşıp, ondan sonrasını da içine alan hareket metodu, ancak İslâm devletini oluşturmak ve en azından bunu kendi organizasyonu içerisinde gerçekleştirmek için yola çıkmış bir İslâmi hareketin, doğrusuyla, yanlışıyla, düşmanlarına ve dostlarına karşı aldığı tavırlarıyla, pratik olarak yaşayıp elde ettiği tecrübeleriyle mukayese edilerek açıklanabilirdi.

10- Bu hareket metodunu yazarken, Afganistan İslâmi hareketinin silahlı mücadelesinin canlı örneklerini verebilmeyi ve onların çok zengin olan tecrübelerinden de yararlanmayı çok isterdim.

Son olarak, Allah Teala'dan bu çalışmamı kabul buyurmasını, kendi rızasına halis kılmasını; bu çalışmamla beni Rasûlü'nün şe-

verebilmeyi ve on- lann çok zengin olan tecrübelerinden de yararlanmayı çok ister dim.

Son olarak, Allah Teala'danbu çahşınanu kabul buyurmasım,, kendi nzasma halis kümasım; bu çahşmamla beni Rasûlü'nün şe-

faatine nail etmesini niyaz ederim. Umulur ki, kıymetli bir kardeşimin salihane duasıyla Allah Teala beni hatalardan ve tökezlemelerden muhafaza eder.

Rabbimiz! Eğer unutacak veya yanılacak olursak bizi sorumlu tutma.

Rabbimiz! Bizden öncekilere yüklediğin gibi, bize de ağır yük yükleme.

Rabbimiz! Bize gücümüzün yetmiyeceği şeyi taşıtma.
Bizi affet,
bizi bağışla,
bize merhamet et.
Sen Mevlâmızsın,
kafirlere karşı bize yardım et.

Şüphesiz hamd, Alemlerin Rabbi Allah içindir.

BİRİNCİ CİLT İNDEKS

A

Abbad İbn Bişr 266, 274, 365
Abbas 30, 103, 166, 417, 425
Abbas bin Abdulmuttalib 164
Abbas bin Nadile 177
Abbas bin Ubaḍe bin Nadile 170
Abbas İbn Abdulmuttalib 447, 424
Abbas İbn Mirdas 386
Abd'Yaleyl bin Amr 135
Abdu'd-Dar 398
Abduddar Oğulları 59, 61
Abdul-Kays 441
Abdullah bin Maz'un 28
Abdulfettah İsmail 79
Abdulkadir Udeh 79, 189
Abdulkays 268
Abdullah (r.a) 78, 192, 193, 200, 282, 283,410
Abdullah bin Abbas 60
Abdullah bin Amr bin Haram 163, 165
Abdullah bin Cahş 27
Abdullah bin Ebi Rabia 91, 93, 94, 96
Abdullah bin Ebi Ümeyye 104, 107
Abdullah bin Mesud 28, 83
Abdullah bin Ömer 83
Abdullah bin Rabia 93
Abdullah bin Ubey 220, 221, 222
Abdullah bin Ubey bin Selul 179
Abdullah bin Übey 180
Abdul Eşhel 320, 412

Abdul Eşhel oğulları 321
Abdullah İbn Abbas 21
Abdullah İbn Abdullah İbn Ubey 281
Abdullah İbn Amr İbn Harem 255
Abdullah İbn Atik 373, 374
Abdullah İbn Cabir 437
Abdullah İbn Cahş 403, 411, 422
Abdullah İbn Cübeyr 429
Abdullah İbn Ebi Talha 414
Abdullah İbn Enis 343
Abdullah İbn Hamid İbn Zübeyr 435
Abdullah İbn Ka'b 417
Abdullah İbn Mesud 247
Abdullah İbn Mesud 337, 446
Abdullah İbn Ömer 436
Abdullah İbn Revaha 377, 413
Abdullah İbn Selâm 301, 316
Abdullah İbn Şihab 332, 434, 449
Abdullah İbn Şihab Ez-Zühri 434, 449
Abdullah İbn Ubey 251, 253, 254, 256, 257, 258, 260,265, 269, 271, 274, 274, 277, 281, 282, 285, 286, 288, 295, 296, 321, 322, 332, 371, 372, 373, 374, 427, 430, 440
Abdullah İbn Ubey İbn Selül 252, 255, 259
Abdullah İbn Zeyd 409
Abdullah İbn Zübeyr 330
Abdulmenaf oğlu **Muttabil** 39
Abdulmenaf Oğulları 118
Abdulmuttalib 130, 137, 419
Abdulmenaf El-Abderi 398
Abdu Menaf oğulları 324, 280
Abdulmuttalib Oğulları 113, 114, 116
Abdurrahman bin Avf 24, 27, 33, 34, 66, 215
Abdussettar ez-Zaim 79
Abduşems Oğulları 141
Abduşşems 115
Abdü'd-Dar 397
Abdül Eşhel 412
Abdü Şems 380
Abs Oğulları 143
Abu Seleme bin Abdulesed 27

Ad 112, 155, 317, 318
Adal 343, 352
Ada 443
Adem oğulları 420, 433
Adiy 363
Adiy İbn Ebi Z'aba 423
Affan İbn Müslim 419
Afra 395, 396
Afrika 308
Ahmed 379, 382, 399
Ahnes bin Şerik 140, 141
Ahtâb 308
Ahzab 262, 317, 357,358, 419, 421, 471, 472
Ahzab Gazası 306, 348, 350, 356
Ahzab günü 261
Aişe 53, 71, 72, 200, 226, 231, 288, 289, 401, 408, 409, 410, 414, 430, 432, 433
Akabe 155, 156, 159, 160, 163, 164, 171, 174, 175
Akabe Biatı 161, 167
Akıncı Birliği 342, 343
Akik vadisi 309
Akiyk 425
Al-i İmran 340, 353
Ali 31, 43, 52, 165, 166, 182, 189, 214, 301, 346, 380, 383, 389, 396, 396, 397, 398, 405, 406, 435, 439
Ali bin Ebi Talib 24, 26, 30, 42,189, 232, 347, 388, 401, 423, 434, 436, 439, 312, 313
Ali İmran 13, 200, 227, 228, 251; 256, 259, 257, 258, 293, 329, 333, 334, 335, 341, 428, 448
Allah'ın Evi 225
Allah'ın Kitabı 408
Allame Mubarek Furi 350
Amerika 115
Amir bin Ebi Rabia 27
Amir bin El-Bekir 27
Amir bin Fuhayre 27, 59, 193
Amir bin Sa'saa 147
Amir bir Sa'saa Oğulları 144
Amir İbn Tufeyl 344, 345, 352, 354
Amir Oğulları 143, 144, 297, 354

Amir oğullarının reisi Ebu Bera 344
Ammara 77
Ammar b. Yasir 27, 36, 59, 64, 60
Ammara İbn Seken 401
Ammar İbn Yasir 446
Amr 389, 406
Amr Bin Ümeyye Ezzamiri 67
Amr bin Abse 28
Amr bin Avf Oğulları 203, 213
Amr bin El-As 91, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 100
Amr bin Fuheyre 61
Amr bin Hişam 82, 86
Amr bin Muhşi Ed-Damri 211
Amr bin Numan El-Beyadi 226
Amr İbn Abd 388
Amr İbn Abduvud 388, 405, 406
Amr İbn As 402
Amr İbn Avf 364
Amr İb Cahş 303
Amr İbn Camüh 409, 410
Amr İbn Cihaş 297, 299
Amr İbn Hadrami 422
Amr İbn Kamie 434
Amr İbn Kumeyre 332
Amr İbn Muaz 412
Amr İbn Salim El-Huzai 425
Amr İbn Umeyye Damri 298, 345, 346
Amr İbn Ümeyye 297
Amr ibn As 78
Amr Oğulları 140, 141
Anhuma 395
Araf 229
Arafat 249, 118, 372
Arap 47, 302, 307, 310, 380, 386, 390
Araplar 317, 318, 325, 348
Arap yarımadası 351
Arap Muhiti 185
Arne 371
Ashab 312, 360
As bin Vail 83, 104

As bin Vail Es-Sehmi (Ebu Amr) 83
Ashab-ı Güzin 451
Ashab-ı Kiram 345, 369, 405, 415, 416, 419, 423, 424, 431, 433, 439, 442, 459, 297
Asım 403, 404
Asım İbn Sabit 343
Asım İbn Sabit İbn Ebi'l-Eklah 398
Aşire Gazvesi 212
Aşure Günü 238
Atike binti Abdulmuttalib 106, 121
Atlas Okyanusu 171
Avf 396
Avf İbn haris 395
Avf İbn Hazrec 259
Avf Oğulları 202, 209, 210, 217
Avrupa 242, 295, 310
Ayine 444
Ayine İbn Husn 212
Ayyaş bin Ebu Rabia 27
Ayyaş bin Rabia 219
Azimet 61
Azre Oğulları 143, 347
Azuk 301
Azzâl İbn Samuel 310, 309

B

Bahteri bin Hişam 121
Bakara 13, 236, 237, 237, 238, 239, 292, 311, 316, 324
Balfour 307
Basra Körfezi 171
Batı 361
Batı Şeriâ 317
Batn'u Arne 372
Batn'ü Nahle 422
Batn'ü Rabiğ 422
Bedeviler 351, 426
Bedir 67, 236, 240, 241, 243, 244, 245, 249, 305, 306, 329, 342, 347, 356, 362, 362, 363, 376, 377, 381, 386, 393, 405, 406, 423, 424, 425, 426, 457, 459, 460

377,381,386,393,
405,406,423,424,425,426,457,459,460

Bedir ashabı 384
Bedir Gazası 239, 242, 250, 251, 289, 293, 346
Bedir Günü 246, 247, 395, 446
Bedir'de Sad İbn Muaz 359
Bedir savaşı 350, 380, 422
Bedir Vakası 215, 248
Ben-i Kaynuka 253, 255, 256, 260
Ben-i Kureyza 472
Ben-i Nadir 259, 260
Beni Esed, Fizâre 307
Beni Evs 380
Beni Harun 386
Ben Huzaa 371
Beni Kurayza 264
Beni Mustalik 264
Beni Mürre 307
Beni Nadir 269, 386
Beni nadir olayı 259
Beni Neccar 381, 382, 383
Beni Süleym 307
Berae 289
Bera bin Ma'rur 163,165, 167, 236
Berkü'l-Gımad 71
Besbes 423
Besbes İbn Amir 423
Beşinci Tabur 300
Beyhadike 248
Beyhaki 81
Beyt-i Haram 225
Beyt-i Makdis 236, 237
Beytullah 203, 230
Bi'r-i Maune 344, 346
Bi'r-i Maune Vak'ası 344
Biat 158, 177, 178
Bilal 48, 61, 217, 247, 405, 413
Bilal bin Rabah 27
Bint'ül-Hâris 320
Bir-i Maune 469
Birleşmiş Milletler Genel 302
Buas 156, 159, 175, 268

Buas Günü 226
Buhari 78, 83,194, 197, 222, 247, 250, 344, 349, 361, 366, 375, 414, 432, 450, 451, 315
Buvat 422

C

Cabbar İbn Sahr 331
Cabir 173, 360, 401, 432, 452
Cabir İbn Abdullah 267, 409, 440, 451
Cabir Oğlu ukeyl 53
Cafer 68, 98, 103
Caferi 97
Cafer bin Ebi Talib 26, 66, 92, 94
Cafer bin Muhammed 102
Cahcâh 265, 268
Cahcâh El-Gıfâri 275
Cahiliye 226, 268, 279, 282, 379, 382, 388, 417
Cahş 415
Camıh Oğulları 48
Cebrail (a.s) 21, 29, 48, 53, 189, 237, 248, 249, 250, 311, 377, 404
Cehennem 266, 284
Cellas İbn Talha İbn Ebi Talha 398
Cemadi'l Ula 212
Cemel 269
Cennet 171, 267, 463
Ceşim Oğulları 213
Cibril (a.s) 312, 313, 433, 445, 449
Cidde 343
Cihad 233, 359, 390, 392
Cin 203
Cuhfe'de Kureyş 422
Cumartesi 315, 316, 317, 453
Cuma günü 423
Cuma Mescidi 204
Cuma namazı 329
Cuma sûresi 287
Cüâl İbn Sürâka 330
Cübeyr bin Mut'im 184, 230, 399

Cübeyr bin Mutim bin Adiy 183
Cüd'an 79
Cümeyl bin Muammer El-Cemhi 82, 87
cüz'i kamuflaj 190

Ç

Çarşamba 425, 442
Çöl 76

D

Dahis 380, 268
Damre İbn Said El-Mazini 417
Damre'nin ninesi 417
Damre Oğulları 211
Dar'ün-Nedve 187
Darü'l İhya El-Kütüb El-Arabiyye 13
Dasur İbn Muharib 426
Delail 80
Delail 247
Deli 53
Demokrasi 74, 75
Demokratik Sistem 151
Devrimci enteller 271
Dırar 388
Dırar İbn Hattab 405
Dırar İbn Hattab El-Fuhri 386
Dırar oğulları 411
Doğu 361
Domuzlar 315
Dumetü'l-Cendel Gazası 347
Dumetül Cendel 212
Dünya 267, 463
Dünya Savaşı 307, 390

E

Eba Abd'ü Şems 57

Eba Amir 436
Eba Ammara 80
Eba Dücane 398
Eba Hasan 146
Eba'l Velid 110, 111, 112
Eba'l Kasım 312, 346
Eba Ömer 400
Eba Talha 419
Ebâ Amr 319, 320
Ebi Afek 364
Ebi Amir 331
Ebi'l Hakem bin Hişam 80
Ebi Kebşe 423
Ebi Kuhafe 24, 438
Ebi Lübâbe İbn Abdulmünzir 318
Ebi Osman 431
Ebi Said El-Hudri 434
Ebi Süfyan İbn Harb 452
Ebi Talha Abdullah İbn Osman İbn Abdu'd-Dar 398
Ebi Talib 102
Ebi Ümeyye bin Muğire 106
Ebi Yeskub 380
Ebubekir 24, 25, 49, 59, 61, 62, 71, 72, 73, 78, 125, 129, 144, 145, 148, 165, 182, 191, 192, 194, 196, 200, 201, 204, 244, 289, 292, 297, 346, 379, 396, 414, 432, 448
Ebu Abs İbn Cebr 365
Ebu Amir 287, 434
Ebu Amir Er-Râhib 306
Ebu Bekir (r.a)
Ebu Bekir Es-Sıddıyk 433, 445, 401
Ebu Bera 344, 345,353
Ebu Bera Amir İbn Malik 344
Ebu'l-Bahteri bin Hişam 104
Ebu Ahmed bin Cahş 27
Ebu Bekir Es-Sıddıyk 27
Ebu Bürde İbn Neyyar 331
Ebu Büreyde 201
Ebu Cabir 163
Ebu Cehil 58, 59, 77,78, 79, 80, 84, 85, 86, 87, 121, 128, 129, 142, 187, 229, 243, 246, 247, 248

Ebu Bekir Es-Sıddıyk
27 Ebu Bürde İbn
Neyyar 331 Ebu
Büreyde 201
Ebu Cabir 163
Ebu Cehil 58.59. 77,78.
79,80,84,*85,86,*87,121,128,129,
142,187,229,243,246,247.248

Ebu Cehil 280, 309, 316, 324, 325, 342, 377, 378, 392, 393, 395
Ebu Cehil bin Hişam 104
Ebu Cehil'in Kızı Cüveyriye 47
Ebu Davud 218, 432
Ebu Davud El-Mazini 447
Ebu Dücane 399, 401, 434, 435, 437, 301, 470
Ebu Dücane Semmak İbn Harşe 399
Ebu Eyyüb el-Ensari 205
Ebu Fukeyne 59
Ebu Hafs 380
Ebu'l Haysem 170
Ebu'l Haysem bin Tiyhan 167, 168, 169
Ebu'l Hayser Enes bin Ebi Rafi 143
Ebu'l Hakem 395
Ebu Harşe 435
Ebu Heysem bin Tiyhan 156
Ebu Hureyre 41, 215
Ebu Katade El-Haris İbn Rabi 373
Ebu Kuhafe 62
Ebu Leheb 39, 40, 41, 43, 113, 130, 142, 143, 417, 418, 447
Ebu Leheb El-Haşimi 246
Ebu Leyla Abdullah İbn Sehl Ensari 409
Ebu Leylâ El-Mâzini 301
Ebu Naile 365, 366, 368, 369, 370, 370
Ebu Naile-Silkan İbn Selame 365
Ebu Naim 80
Ebu Rafi 373, 374, 375, 376, 418
Ebu Rafi'nin Öldürülmesi 372
Ebu Sa'd 398
Ebu Sa'd İbn Ebi Talha 397
Ebu Safvan 229
Ebu Safvan Ümeyye bin Halef 229
Ebu Seleme 66, 342
Ebu Serua 405
Ebu Süfyan 25, 67, 218, 243, 244, 268, 257, 306, 331, 347, 348, 353, 355, 357, 358, 383, 386, 418, 424, 425, 426, 430, 438, 438, 439, 440, 441, 449, 456
Ebu Süfyan bin Harb 104, 308, 422
Ebu Süfyan İbn Haris İbn Abdullmuttalib 447

397 Ebu Safran 229
Ebu Safvan Ümeyye bin
Halef 229 Ebu Seleme
66,342
Ebu Sema 405
Ebu Süfyan 25, 67, 218, 243, 244, 268, 257, 306, 331, 347,
348,353,355,357,358,383,386,418,424,425,426,
430,438,438,439,440,441,449,456
Ebu Süfyan bin Harb 104, 308,422
Ebu Süfyan îbn Haris İbn AbduUmuttalib 447

Ebu Şeybe Osman İbn Ebi Talha 397
Ebu Talha 48, 247, 340, 403, 413, 414, 420, 434, 437, 448, 451
Ebu Talib 31, 40, 42, 43, 69, 70, 71, 74, 77, 113, 114, 116, 118, 120, 123, 126, 130, 141, 144
Ebù Ubeyde bin El-Cerrah 28
Ebu Ubeyde İbn Cerrah 433
Ebu Useyd Saidi 449
Ebu Yala 81
Ebu Zane 331
Ebu Zati'l-Keriş 395
Ebva 211
Eflah 59
Eklil 401
Emeviler 246
Emevi Camii 325
Emine binti Halid (Said oğlu Halid'in Zevcesi) 27
Emir 280
Emirleri Abdullah İbn Cübeyr 335
En'nadr 75
En'nadr bin el-Haris 75, 104
Enam 127,145, 149
Enam 420
Enes 81, 400, 414, 425, 448
Enes İbn Malik 215, 400
Enes İbn Nadr 400
Enfal 110, 176, 240, 242, 243, 245, 248, 249, 250, 294, 296, 341, 393, 446, 446, 447, 448, 457, 460
Enmar İbn Buğayd 427
Ensar 155, 156, 164, 172, 180, 201, 204, 204, 209, 213, 214, 215, 226, 227, 231, 232, 234, 247, 263, 265, 268, 276, 279, 281, 320, 328, 328, 276, 332, 343, 359, 364, 373, 396, 399, 400, 402, 403, 408, 410, 413, 414, 431, 432, 433, 437, 442, 447, 452
Ensari Seleme İbn Sülame 462
Er'Rahik El'Mahtum 330, 395, 397, 398, 400, 442, 447, 447, 448, 449, 450, 451, 359, 418, 293,427, 342
Erkam 49
Erkam bin Ebi'l-Erkam 27, 49
Esad bin Zürare 156, 171
Esed İbn Hüzeyme oğulları 343

Ensari Seleme İbn Sülame 462
Eı'Rahik El'Mahtum
330,395.397,398,400,442,447,447,
448,449,450,451,359,418,293,427,342
Erkam 49
Erkam bin Ebi'l-Erkam
27,49 Esad bin Zürare
156,171
Esed İbn Hüzeyme oğullan 343

Esirler 460
Eslem 201, 373
Esma (Ayyaş'ın zevcesi) 27
Esma 29, 78, 192, 193, 194, 200, 363
Esma binti Amis 26, 34
Esma bin Amr bin Adiy 164
Esma binti Amr bin Adiy 165
Esma binti Mervan 369
Esrâ 305
Esved 396, 449
Esved İbn Abd'ül-Esved El-Mahzümi 396
Esved İbn Şü'üb 449
Eşca 307
Et'Tirmizi, En'Nesai 340
Evs 146, 156, 158, 159, 174, 175, 187, 220, 226, 226, 228, 230, 231, 235, 265, 268, 292, 306, 309, 317, 319, 321, 322, 324, 327, 368, 373, 375, 376, 379, 383, 413
Evs bin Kayzi ve Cabir bin Sahr 227
Evs İbn Havli 267, 286
Evs Oğulları 213
Evs ve Hazrec 227
Evs Yahudileri 211

F

Fakıh Alimler 162
Farisi 47, 153, 154
Fars 348
Faruk (r.a) 60, 88, 189,274
Farz-ı ayn 162
Fasık Eba Amir 425
Fatıma (Ebu Ahmed'in Zevcesi) 27
Fatıma (Hatıb'ın zevcesi) 28
Fatıma 125, 415, 415
Fatıma binti El-Hattab 87
Fatıma binti Hattab 27
Fen Bilimleri Fakültesi 189
Ferkad ismindeki ağaç 325
Fetih 33
Fezaze Oğulları 143

125, 415,415
Fatıma binti £1-Hattab 87

, Fatıma binti Hattab 27
Fen Bilimleri Fakültesi
189 Ferkad ismindeki
ağaç 325 Fetih 33
Fezaze Oğullan 143

Fıtır Sadakası 239
Filistin 295, 302, 305, 310, 317, 326, 364
Fil Hadisesi 95
Filistin Kurtuluş Örgütü 305
Fir'avn 247, 460, 325
Firdevs 411
Fitne 269, 300
Fizılal'il Kuran 12, 13, 66,244, 337, 460
Fudul İttifakıyla 141
Fukeyhe (Hattab'ın Zevcesi) 28
Furat İbn Hayyan 429
Furkan 45, 239, 239, 244
Fussilet 111, 112
Füheyre 200

G

Gaffar 202
Galib Ailesi 423
Ganimet 460
Ganimetler 461
Gassan 143, 153, 379
Gatafan 307, 309, 387, 424, 443, 452, 453, 455, 456, 471
Gatafan kabilesi 346
Gatafan'dan Salebe oğulları 426
Gımdan 359
Gufâr oğulları 319
Gülsüm 202
Güney 361

H

Ha-Mim 110
Habbab 82, 88, 402, 425
Habbab bin Erek 28, 59
Habbab İbn Münzir 402
Habbab İbn Münzir İbn Camuh 331
Habeşistan 47, 56, 63, 64, 65, 66, 67, 91, 95, 96, 98, 101, 124, 135, 137, 185, 186, 269, 280, 399
Habeşistanlı Bilal 47

Habeşli 419, 420
Habib bin Amr 135
Hacc 163, 203, 230, 397
Haccac Es-Sehmıyan Oğulları 246
Hacer 325
Hacerü'l Esved 118
Haçlılar 242
Had 163
Hafsa binti Ömer (Hanis'in Zevcesi) 28
Hakem 81, 401
Hakim İklil'de Talha'nın Uhud günü 432
Hale 126
Halime 268
Halid 437
Halid bin El-Bekir 27
Halid bin Said 27
Halid bin Useyd 48
Halid bin Velid 33
Halid İbn Süfyan 343, 427
Halid İbn Velid 330, 331, 333, 402, 403, 429, 438
Hallad 410
Hama 181, 192
Haman 247
Hama 307, 339
Hammad İbn Selcme 419, 448
Hamra'ül-Esed 439, 440, 441, 442, 417, 342
Hamza 79, 81, 82, 84, 85, 88, 89, 95, 107, 328, 329, 379, 383, 384, 387, 399, 400,412
Hamza bin Abdulmuttalib 79, 214, 382, 396, 398, 421, 391
Hanife 153
Hanife Oğulları 143, 144
Haniflik 30
Hanis bin Huzafe 28
Hani bin Kubeysa 144, 145
Hanzale 449
Haram 344
Haram Aylar 118
Harem-i Şerif 229, 230
Harice İbn Zeyd 402
Haris 366, 444

Harem-i
Şerif229,230
Harice İbn Zeyd
402 Haris 366,444

Harise 410
Haris bin Harb 230
Haris bin Harb bin Ümeyye 183
Haris bin Kaab Oğulları 143
Haris bin Ümeyye 180
Haris İbn Evs 365, 366
Haris İbn Hazrec 413
Haris İbn Hişam 248, 378
Haris İbn Samme 437
Haris Oğulları 213, 263, 409
Harise oğulları yahudilerinden 367
Hasan İbn Sabit 184, 289, 377, 378, 382,384, 385, 418, 419
Haşim 379, 384, 396
Haşim Oğulları 42, 82, 113, 114, 116, 118, 119, 122, 137, 141, 141, 142
Haşr 355, 260, 302, 304, 469, 470, 471
Hatıb bin El-Haris 28
Hatib bin Amr 27
Hatib İbn Ebi Beltea 434, 436
Hatice 21, 24, 29, 31, 34, 73, 125, 126
Hatice binti Huveylid 27, 42
Hattab 125
Hattab bin El-Haris 28
Havdeclere 304
Havze İbn Kays El-Vâil 306
Hayber 68, 216, 304, 306, 307, 308, 311, 326, 374, 375
Haziran harbi 325
Hazrec 146, 155, 156, 156, 158, 159, 164, 174, 175, 179, 180, 187, 220, 226, 228, 235, 251, 265, 267, 268, 270, 275, 276, 282, 288, 292, 309, 314, 317, 321, 322, 324, 368, 373, 376, 379, 380, 382, 383, 413, 264
Hendek 67, 68, 269, 275, 306, 306, 314, 319, 349, 354, 360, 361, 386, 387, 388, 392, 403, 405, 406, 418, 444, 450, 455
Hendek Gazası 36, 348, 350, 372, 262, 425
Hendek Günü 442, 409
Hezimet 429
Hıbban 415
Hızb insan 348
Hicaz 327, 343, 374

361, 386, 387, 388, 392, 403, 405,406,418, 444,450, 455
Hendek Gazası 36, 348, 350, 372, 262,425
Hendek Günü 442, 409
Hezimet 429
Hıbban 415
Hızb insan 348
Hicaz 327,343,374

Hicr 44
Hicr-i Kabe 78
Hicret 68, 86, 226, 345, 422
Hicretin dördüncü yılı 343, 346
Hicri 237, 440, 442
Hicvet 288
Hikmet 266
Hind 384, 410
Hind binti Amr İbn Haram 409
Hind binti Utbe 342, 378
Hira Mağarası 21, 22
Hişam 121
Hişam bin Amr 121
Hiyre 75
Hrakl 353
Hristiyan 44, 98, 128, 129, 242
Hristiyanlar 311
Hubel 383, 438
Hubeyb 344, 384, 404, 405
Hubeyb İbn Adiy 344, 404
Hubeyre 388
Hubeyre İbn Ebi Vahab 405, 389
Hud 43, 369
Hudeybiye 67
Hudeybiye Anlaşması 68
Humne 411
Humne binti Cahş 289
Huneyn Günü 199
Hutame oğulları 363, 364
Huveylid oğlu Talha 343
Huveysa İbn Mesud 367
Huyey 300, 309, 325, 326, 349
Huyey İbn Ahtab 297, 298, 304, 316, 324, 326, 327, 306, 308, 309, 314, 320
Huzaa 140
Huzaa oğulları 425
Huzai İbn Esved 373
Huzeyfe 331, 354, 430
Huzeyfe 456
Huzeyfe İbn Yemani 455

Hübel 358
Hülefa-i Raşidin 232
Hümum 422
Hüzeyl kabilesi 343
Hüzeyme oğulları 343
Hüzün Senesi 41
hüzün yılı 126

İ

İblis 248, 330
İbn'ül-Hasib 201
İbn'ül-Kayyim 203
İbnü'd-Duğunne 72, 73, 74
İbn Abbas 40, 447
İbn Abdu'l-Uzza 400
İbn Amir 422
İbn Asakir 80
İbn Atik 375, 376
İbn Cihaş 346
İbn Ebil-Hukayk 304, 306, 471
İbn Esir 415
İbn Habban 433
İbn Hamid İbn Zübeyr 434
İbn Harb 357
İbn Haris İbn Abdulmuttalib 418
İbn Hıbban 401
İbn Hişam 63, 82, 252, 268, 276, 310, 312, 315, 321, 322, 323, 330, 276, 366, 399, 400, 411, 412, 419, 429, 452, 456
İbn Hudayr 314
İbn Husn ile Haris İbn Avf 443
İbn İshak 24, 29, 63, 64, 69, 77,79, 80, 82,113, 135, 140, 144, 154, 156, 158, 185, 187, 254, 291, 311, 320, 330, 343, 344, 399, 409, 411, 418, 419, 438, 445, 455, 457
İbn Kamie 417, 435, 436, 439
İbn Kayyim 215
İbn Kumeye 331, 417
İbn Malik 414
İbn Mesleme 298, 303, 319
İbn Mesud 83, 88, 368

^8,303,319 **İbn**
Mesud **83,88,368**

İbn Milhan 344, 344, 345
İbn Mirdas 386
İbn Münzir İbni Camuh 425
İbn Sa'd bin İkrime 446
İbn Samme 435
İbn Seken 431
İbn Süneyne 367, 367, 368, 368
İbn Şihab 113, 116
İb Tiyhan 171
İbn Tufeyl 345
İbn Ubey 219, 223, 254, 264, 266, 267, 270, 271, 274, 276, 277, 278, 279, 286, 287, 319
İbn ül-Cevzi 82
İbn Ümeyye ed-Damri 297
İbn Üreykıt 196, 200
İbrahim 30, 391
İbrahim el-Yusuf 79
İbrahim et-Tayyib 79
İcare 140
İfk 288
İkrime 395, 422
İkrime İbn Ebi Cehil 330, 401, 402, 405, 453
İmam Ahmed 53, 166, 349
İmam Ahmed bin Hanbel 35
İmam Ahmet 267
İmta'ül-Esma 21, 143, 236, 246, 247, 332, 358,360, 360, 363, 367, 372, 392, 392, 393, 394, 397,402, 404, 405, 406, 410, 413, 415, 416, 424, 424, 425, 447, 448, 452, 268, 326, 293, 304, 309, 310, 313, 326, 327
İngilizler 307
İngiltere 188
Irak 96, 105, 153, 423, 428
İran Şahları 75
İrem 155, 317, 318
İsa 93, 94, 98, 99, 102, 358
İsa bin Meryem 87, 93, 100,101
İsfendiyar 75
İslam 98, 237
İslam Devleti 470, 472, 233
İslami Hareket 151, 152, 153, 154, 180, 181, 228, 232, 235,

İsa 93,94, 98,99,102,358
İsa bin Meryem
87,93,100,101 İsfendiyar
75
İslam98,237
İslam Devleti
470,472,233
İslami Hareket
151,152,153,154,180,181,228,232,235,

239, 233, 351, 352, 390
İslami Marş 239
İslami Siyaset 152
İslam Şuuru 256
İslami Terbiye yöntemi 14
İsmail oğulları 305, 325, 299
İsra 131
İsrail 307, 308
İsrail-Arap 317
İsra 421
İsrail oğulları 305, 321, 325
İstihbarat 421
İyas bin El-Bekir 27
İyâs İbn Evs 329

K

Ka'b 366, 385
Ka'b İbn Esed 309, 310, 314, 315, 320, 321, 324 , 349, 349, 349, 364, 365, 367, 368, 369, 370, 373, 376, 380
Ka'b İbn Malik 377, 382, 387, 436
Ka'b İbn Zeyd 310, 345
Kâ'b 311, 316,317, 318
Kaab 166, 167
Kaab Oğulları 140, 141
Kabe 47, 48, 48, 51, 52, 79, 79, 80, 81, 83, 88, 90, 116,118, 121, 126, 129, 135, 137, 142, 183, 203, 229, 236, 237, 345, 350, 360, 361, 405
Kabile 284
Kab bin Malik 163
Kab İbn-Luey 41
Kab İbn Eşref 364
Kabe-i Müşerrefe 178
Kâbe 306
Kadınlar Biatı 159
Kaf-Ha-Ya Ayn-Sad 93
Kafirun Suresi 76
Kahin 53
Kalem Suresi 76
Kamil 415

Kâbe306
Kadınlar Biati 159
Kaf-Ha-Ya Ayn-Sad 93
Kaiîrun Suresi 76
Kahin 53
Kalem Suresi 76
Kamil 415

Kamuflaj 195
Kararet'ül Küdr gazası 424
Kare Kabilesi 71, 73
Karre 343, 443
Karre kabileleri 352
Kasas 45, 247, 445
Kasım bin Sabit 247
Katade'nin (r.a) Gözü 448
Katade İbn Numan 434
Kayle Oğulları 226
Kaynuka Oğulları 215, 257, 291, 292, 293, 295, 296, 298, 305, 311, 318, 321, 322, 328, 350, 364, 392
Kaynuka Oğulları Gazası 252
Kayser 177, 247, 262, 349
Kays 303
Kays bin Hatim 143
Kays İbn Ebi Hazim 432
Kehf 420
Kelb Oğulları 143, 144
Kerz bin Cabir El-Führi 234, 425
Ketibe 397
Kıble 237, 239
Kıbleyi Beyt-i Makdis 216
Kıbtiler 85
Kıyamet 470
Kızıldeniz 63, 196
Kinane 248, 265, 348, 364
Kinane İbn Ebi Hukayk 428, 306
Kinâne İbn Râbî 304
Kinde 153, 187
Kinde Oğulları 143, 144
Kisra 146,150, 154, 177, 247, 262,349
Kitab 156, 266
Kral Faruk 188
Kuba 202,203
Kuba Ciheti 202
Kudame bin Maz'un 28
Kufe 455
Kur'an-ı Kerim 203, 237, 251, 254, 256, 471, 333, 334, 336, 337, 338, 355, 390, 393, 437, 448, 457, 257, 258, 261,

Kur'an-ı Kerim 203, 237,251,254,256,471,333,334,336, 337, 338, 355, 390,393,437,448,457,257,258,261,

263, 286, 288, 292, 296, 301, 324, 329
Kureyş 25, 26, 40, 43, 47, 49, 63, 66, 71, 72, 73, 78, 79, 81, 95, 98, 103, 104, 110, 121, 122, 124, 126, 130, 140, 141,142, 143, 145, 153, 165, 177, 179, 180, 181, 182, 185, 187, 197, 210, 211, 214, 218, 223, 224, 225, 230, 234, 237, 247, 248, 270, 290, 291, 293, 306, 307, 308, 309, 329, 331, 341, 342, 348, 350, 351, 355, 356, 360, 367, 372, 377, 377, 379, 380, 384, 385, 387, 388, 389, 391, 394, 398, 399, 406, 408, 419, 423, 423, 424, 425, 425, 428, 428, 431, 433, 434, 438, 445, 446, 452, 453, 453, 455, 459
Kureyşli 30, 41, 48, 52, 68, 69, 70, 72, 74, 77, 91, 96, 107, 111, 113, 114, 115, 129, 146, 148, 148, 149, 194, 195, 249, 438, 440
Kureyş Dar'ün Nedve 53
Kureyş Süvarileri 180
Kureyş şairi Dırar bin Hattab bin Mirdas 184
Kureyza 295, 296, 311, 313, 314, 319, 328
Kureyza Oğulları 301, 305, 306, 308, 309, 311, 312, 315, 321, 323, 326, 349, 390, 393, 419, 442, 443, 444, 452, 453, 472
Kureyza yahudileri 300
Kurra 353
Kusay bin Kilab 105
Kuşluk Vakti 229
Kuzey 361
Kuzman 398
Küba mescidi 297
Kütüb-ü Sitte 218

L

Lâik 310
Lat 59, 60, 137, 357, 358, 404, 436
Lehyan 385
Lehyan oğulları 343
Leyl 62
Lihyan aşiretleri 345
Lut 43, 42
Lübeyd 56

Lübnan 307
Lüey 141, 247
Lüey Oğlu Amr Oğulları 141
Lüey Oğlu Kaab Oğulları 141

M

Mâ'ûne 298
Mabed İbn Mabed El-Huzai 440, 441
Mağruk 144, 145, 148, 149
Mağruk bin Amir 144
Mahzumi 66
Mahzum Oğulları 49, 80, 86, 103, 113
Maide 162, 231, 252
Makam-ı İbrahim 118, 225
Makrizi 21, 22, 165, 236, 246, 264, 326, 328, 360
Malik İbn Duhşem 402
Malik İbn Sinan 329, 434
Malik mürsel 248
Mâlik İbn Ebi Kavkel 259
Mason locaları 308
Matlab bin Ezher 28
Matlub 143
Maune 353
Maune kuyusu 352
Maymun 315
Meanil Kur'an 21
Mecenne 347
Medine 61, 65, 66, 67, 68, 128, 155, 156, 159, 160, 161, 165, 167, 175, 176,177, 180, 180, 185, 191, 191, 201, 201, 202, 204, 211, 212, 215, 218, 220, 221, 223, 223, 224, 226, 229, 230, 231, 232, 233, 234, 235, 237, 250, 255, 256, 258, 259, 263, 264, 269, 270, 271, 275, 279, 281, 282, 289, 291, 293, 295, 296, 297, 299, 304, 308, 309, 314, 318, 320, 326, 328, 329, 341, 342, 343, 344, 347, 348, 350, 351, 352, 355, 356, 362, 364, 364, 366, 368, 372, 375, 377, 391, 392, 409, 409, 410, 411, 414, 421, 422, 424, 425, 426, 427, 428, 430, 439, 440, 441, 442, 443

270,271,275,279,281,
282, 289, 291, 293, 295, 296, 297,299, 304,
308, 309,
314, 318,320, 326,328,329,341,342, 343,
344,347,
348,350, 351,352,355, 356,362,364,
364,366, 368,
372, 375, 377, 391,392, 409,409,410,
411,414,421,
422,424,425,426,427,428,430,439,440,441,
442,
443

Medineliler 261
Medine Andlaşması 209
Medine istihbaratı 343, 346
Medine-i Münevverede Beyt'i Harb 450
Medyen 43
Meğazi'l-Emevi 438, 450
Mekke 23, 26, 28, 29, 30, 31, 41, 43, 47, 48, 64, 66, 69, 69, 71, 72, 73, 74, 84, 88, 90, 95, 101, 106, 107, 108, 110, 178, 179, 179, 180, 181, 183, 50, 56, 58, 59, 117, 118, 119, 121, 122, 126, 129, 135, 137, 138, 140, 140, 156, 156, 158, 162, 165, 175, 187, 190, 191, 194, 200, 201, 223, 229, 229, 230, 230, 231, 232, 247, 250, 279, 287, 289, 306, 325, 328, 344, 345, 347, 355, 360, 367, 372, 377, 391, 404, 422, 423, 424, 427, 428, 435, 439, 440, 441, 442, 460
Mekke Dağları 193
Mekke'nin Fethi 47
Mekkeli 49, 114, 148, 185
Mekke Müşrik Devleti 164
Mekke Vadilerinde Gizli Namaz 51
Mekki 160
Melekler 249, 418, 445, 449, 461, 462
Meleklerin Guslettirdiği Hanzale (r.a) 448
Merru'z-Zahran 347, 348
Mervan 363
Mervan Hadid 79
Mervan kızı Esma 362,364
Merve 118
Meryem 94, 99, 100, 102, 174
Mes'ud İbn Sinan 373
Mescid 80, 216, 407
Mescid-i Haram 140, 237
Mescid-i Kıbleteyn 236
Mescid-i Nebevi 216
Mescid-i Saadet 204
Mesna 149, 154
Mesna bin Harise 144, 146, 153
Mesud bin Amr 135
Mesud bin Rabia 28
Mesud El-Eşcai Nadir 428

Mescid-i Nebevi 216
Mesdd-i Saadet 204
Mesna 149,154
Mesna bin Harise
144,146,153 Mesud bin
Amr 135
Mesud bin Rabia 28
Mesud EI-Eşcai Nadir
428

Mesud kızı Süheyl 451
Mezkür 347
Mısır 85, 188, 189
Mısır Hükümeti 74
Mikail 433, 449
Milhan 415
Milliyetçilik 46
Mina 177
Mina Halkı 178, 179
Mirac 305
Mistah 288
Mistah İbn Esâse 289
Mişkat El'Mesabih 247, 395
Mu'attib İbn Kuşeyr 262
Mu'mil Oğulları 59, 62
Muallimler 343
Muammer bin Habib 28
Muareke 168, 231, 357, 397, 400, 402
Muavviz 396
Muaz 396
Muaz İbn Amr İbn Camuh 395
Muaz İbn Cebel 413
Muaz ve Muavviz 395
Mubarek Furi 39, 170, 174, 176, 179, 191, 201, 442
Mudayr bin Semmak 226
Muennes İbn Fadale 425
Muhacir 64, 66, 205, 213, 214
Muhacirin 160, 470
Muhacirler 265, 268, 270, 270, 289, 328, 343, 431, 437, 442, 449, 452
Muhamed Fergali 79, 189
Muhammed 268, 269, 470, 449, 452, 452
Muhammed bin Abdullah 117
Muhammed bin İshak 22
Muhammed bin Şihab 22
Muhammed İbn Ka'b el-Kurezi 455
Muhammed İbn Mesleme 300, 360, 365, 368, 370, 415
Muhammed İbn Ömer 415
Muhammed Kutub 14, 74
Muharib 289, 346

455
Muhammed İbn Mesleme 300, 360,
365,368,370,415 Muhammed İbn Ömer 415
Muhammed Kıtub 14, 74
Muharib 289,346

Muharib oğulları 426
Muharrem ayı 343, 343
Muheysa 368
Muheysa İbn Mesud 371
Muhtasar Es'Siyre 227
Mulaıbül esinne 344
Murafi İbn Abdulmenaf el-Cemhi 388
Murre Oğulları 143
Mus'ab bin Umeyr 58, 159, 158, 289, 331, 411, 417, 434, 435, 436
Musa 50, 236, 292
Musa bin Ukbe 113, 116, 116, 123, 136
Mut'im 142, 143
Mut'im bin Adiy 122, 140,141,153, 184121
Muttalib 379
Muttalib Oğulları 42, 119, 122, 137, 141, 142
Mübareze 396
Mücahidler 387
Müdlic Oğulları 212
Müfreze 432
Mükerrem Abid 85
Mülteci 304
Mümin 266
Mümtehine 172
Münafıklar 255, 266, 267, 269, 282, 286, 287, 287,304, 338, 342, 345, 425
Münebbih 104, 246
Münebbih İbn Haccac'ın kölesi Eslem 423
Münzir bin Amr 180, 344
Mürted 279
Müsafi İbn Talha İbn Ebi Talha 398
Müseylemetü'l Kezzab 174
Müslim 231, 247, 395, 400
Müslim Sahih 231
Müslüman 175
Müslüman Kardeşler 189
Müsned 349
Müşrikler 227, 237, 257, 331, 348, 350, 379, 381, 398, 401, 403, 404, 405, 429, 441, 446, 447, 455
Müşrik Mina Hacıları 164

Müşrikler 227,237,257,331, 348, 360,379,381, 398,401,
403,404,405,429,441,446,447,455
Müşrik Mina Hamlan 164

Müt'im bin Adiy 180
Müzdelife 372
Müzzemmil 54

N

Nadir 308, 328
Nadir Oğulları 295, 296, 297, 298, 300, 305, 307, 313, 314, 326, 345, 345, 349, 355, 356, 385, 392, 469, 470, 471
Nâdir 311, 318
Nadr İbn Haris El-Abderi 246
Nafi İbn Cübeyr 434, 449
Nahl 60, 149
Nahle 140
Naile 358
Naim bin Abdullah 27, 49
Naim bin Mesud 103
Naim cenneti 382
Namaz 29, 238
Nasr Oğulları 143
Nebbaş İbn Kays 310, 313, 314, 327
Nebih 104, 246
Nebi 117, 250, 397, 450
Necaşi 67, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 186
Neccar 380
Neccar Oğulları 204, 210, 213, 320
Necd ahalisi 344
Necd Gazası 346, 346
Necid 321, 326, 352, 426
Necid çölleri 346
Necm 420
Nehdiyye 59, 61
Nesai 401, 432
Nesai ve Hakim 448
Nesibe binti Kaab 165
Nevevi 349
Nevfel 115, 380
Nevfel İbn Abdullah El-Mahzumi 405
Nevfel Oğulları 118, 137, 141, 142

Nesai ve Hakim
448
Nesibe biati Kaab 165
Nevevi 349
Nevfel
115,380
Nevffel İbn Abdullah El-Mahzumi 405
Nevfel Oğullan 118,137,141,142

Nifak 274, 289
Nil 94
Nisab 239
Nisâ 259, 286, 307
Nistas 405
Nuas 437, 446
Nuaym İbn Mes'ud 444, 453
Nuaym İbn Mesud Eşcai Gatafani 452
Numan bin Şerik 144, 146, 150
Numan İbn Beşir 452, 328
Nur 203, 262, 288, 408, 442
Nusayri 96, 119
Nuseybe binti Ka'b 417
Nuseybe binti Kab El-Mazeniyye 434
Nüas 448
Nübeyt Oğulları 213
Nüseybe Binti Kab 164

O

Oruç 238, 239
Osman (R.A.) 269, 380
Osman bin Affan 24, 27, 49, 58, 232
Osman bin Affan el-Emevi 66
Osman bin Maz'un 28, 56, 57
Osman İbn Abdullah İbn Muğire 437

Ö

Ömer 33, 49, 50, 56, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 87, 88, 89, 90, 95, 274, 275, 277,278, 297, 346, 420, 439
Ömer bin El-Hattab 86
Ömer bin Hattab 59, 62, 78, 232
Ömer El-Faruk 96
Ömer İbn Hattab (r.a) 288, 265, 266, 286, 332, 362, 405, 434, 438, 438, 442

P

Pazar 439, 442

Pazartesi 442
Pers 244, 245, 246, 361, 451
Putperestler 225
Put 307
Putperest 361

R

Rabia Oğulları 246
Rabiğ 343
Rabiülevvel ayı 345,ı 297
Raci 403
Radyo 239
Rahik el-Mahtum 39
Rahman 106
Raif bin Malik 156
Ramazan 63
Ramazan Ayı 238
Ranüna 204
Rasülullah 200
Rec'i ve Bir'i Maune 345
Receb 63, 236, 237
Receb ayı 422
Reci 346, 353, 385, 443, 469
Reci olayı 352
Reci Vak'ası 343, 384
Refide 319, 323
Remle (Abdullah'ın Zevcesi) 28
Ri'l, Zekvan 345
Rufaa İbn Rafi İbn Malik 249, 322, 446
Ruhsat 61
Ruhu'l-Kuds 50, 288
Rum 47, 129,154, 244
Rumlar 245, 246
Rum imparatoru 353
Rum Suresi 244, 245
Rusya 310
Rükn 140, 360
Rüstem 75

S

Sa'd 231, 232
Sa'd bin Ubade 230
Sa'd 320,324, 328, 387, 388, 400, 438, 444, 450, 432
Sa'd İbn Ebi Vakkas 231, 401, 415, 422, 431, 431, 432, 433, 435, 449, 312
Sa'd İbn Muaz 263, 319, 322, 323, 324, 387, 389, 400, 409, 412, 413, 443, 443, 470, 275, 319
Sa'd İbn Rabi 402, 424, 416
Sa'd İbn Salebe 427
Sa'd İbn Ubade 276, 286, 312, 328, 412, 443, 443
Sa'd İbn Veheb 303
Sa'd İbn Zeyd El-Ensâri 321
Sa'd kızı Sülafe 404
Sa'd ve Useyd 278
Sa'ide Oğulları 210
Saad 182, 183,184
Saad bin Ebi Vakkas 24, 56
Saad bin Muaz 159
Saad bin Rabi 215
Saad bin Ubade 180, 183
Sabit 322, 403, 419, 448
Sabit İbn Dehdaha 402
Sabit İbn Kays 470, 322
Sad bin Ebi Vakkas 27
Sad bin Muaz 229
Sad bin Ubade 222, 223
Sad İbn Ebi Vakkas 423
Safa 50, 118
Safa Tepesi 49
Safer Ayı 211
Saffat 445
Safiye binti Abdulmuttalib 411
Safiye binti Şeybe 408
Safiyye 419
Safiyye binti Abdulmuttalib 418
Safvan 428, 434, 449
Safvan İbn Ümeyye 428, 440
Sahabe 417

418 Safvan428,434,449
Safiran İbn Üm^ye
428,440 Sahabe 417

Sahih 226, 231
Sahih 401
Sahih 433
Sahih-i Buhari 250, 344, 350, 374, 395, 449, 301, 319
Sahih-i Müslim 431
Sahiheyn 432
Sahiheyn'de Sahih-i Buhari 431
Said 87, 88
Said bin Cübeyr 60
Said bin Zeyd 27
Saide Oğulları 213
Sakif 135, 142
Sakif Kabilesi 135
Salabe 346
Salebe bin Akabe Oğulları 143
Salebe Oğulları 210
Salı 442
Salim 364
Salim bin Avf Oğulları 204
Salim İbn Umeyr 364
San'a 361, 451
Sas bin Kays 226, 227
Savvab 330
Say 118
Sebat 429
Sehl bin Beyda 124
Sehl İbn Hanif 434
Sehl İbn Huneyf 301, 470
Sehm Oğulları 83
Selam İbn Mişken 346
Selâm İbn Ebil-Hukayk 304
Selâm İbn Mikşam 327
Seleme 236, 343
Seleme İbn Huveylid 427
Seleme oğulları 413
Selim Oğulları 143
Sellam İbn Ebi'l-Hukayk 373, 374
Sellam İbn Mikşem 426
Selman-ı Farisi 348, 442
Semt'ün 'Nücum El'Avali 415

Semud 112
Seriyye 342
Sevr 191
Sevr Dağı 192
Sevt 255
Sevvab 398
Sevval 453
Seyf'ül-Bahr 391, 421
Seyyid Kutub 9, 10, 13, 14, 66, 67, 74, 79, 85, 189, 240, 244, 250, 265, 327, 336
Sıddik 62
Sıffin 269
Siba 399
Siba el'Huzaiyye 59
Siba İbn Arfeta El-Gıfari 347
Sihirbaz 53
Sinan 269
Sinan El-Cehnî 275
Sinan İbn Vebre El-Cehni 265
Sinan kavmi Hazrec 268
Siyer 308
Siyer kitapları 257, 262, 296
Sovyetler Birliği 189
Suffe 344
Suheyb 47
Suheyb bin Sinan Er-Rumi 83
Suikast 303
Sultan Abdülhamid Han 307
Suriye 96, 119, 120
Suudi Arabistan 96
Süfyan 372
Süfyan Ed-Damri 423
Süfyan İbn Abdu Şems 410
Süfyan İbn Halid El-Hendeli'nin Öldürülmesi 371
Süfyan İbn Harb 453
Süheyb bin Sinan 28
Süheyl bin Amr 48, 141
Süleym 424
Süleym oğulları 354, 385, 426
Süleym oğullarına mensub 345

Süleyt bin Amr 28
Süleyt İbn Numan 428
Sümeyye 128
Sümeyye binti Hayyat (Yasir'in Zevcesi) 27
Sünen-i Nesai 361, 451
Süraka 196,197,198, 199
Süraka bin Malik 197, 248
Süveyd ve Dâis 259

Ş

Şa's İbn Kays 292
Şaban 63, 236, 237, 238, 239
Şaban ayı 346
Şafii 349
Şam 105, 153, 229, 230, 234
Şam 325, 361, 391, 422, 428, 451,
Şehid İmam Hasan El-Benna 85, 188, 79
Şehid İmam Seyyid Kutub 457, 460
Şemmas 402
Şemmas İbn Osman 402
Şer 300
Şer-i Şerif 239
Şerc'ül Acuz 366
Şerahbil İbn Haşim El-Abderi 398
Şerî hakimi 280
Şevval 63
Şeyban bin Salebe 144, 153, 187
Şeyban Oğulları 148, 150, 156
Şeybe 378, 396, 397
Şeybe bin Rabia 104, 136, 246, 316
Şeyh Necdi 188
Şeytan 249, 307, 331
Şihab 116
Şiirler 364
Şirk 358
Şuayb (Hz.) 43
Şura 175
Şureyh İbn Kazit 398
Şükrü Mustafa 189

T

Tabakat'ül-Kübra 417, 420,415
Taberani 415
Tağut 99, 194, 219, 228, 239, 266, 267, 297, 351, 364
Taif 135, 136, 137, 140, 205
Talha 376, 376, 401, 427, 433, 433, 434, 435
Talha bin Ubeydullah 24, 27, 82, 431, 432, 434
Talha İbn Ebi Talha El-Abderi 397
Talib İbn Ebi Talib 380
Tarihte fikir ve yöntemler 14
Tatar 242
Tebük 289
Tehzib Es'Siyre 259
Televizyon 239
Ten'im 404
Tevbe 65, 162, 194, 203, 289, 311
Tevbe-i nasuh 258
Tevrat 50, 292, 315, 316
Teymi 378
Teym Oğulları 141
Tirmizi 86, 231, 231, 448
Tuayme İbn Adiy Bedir 399
Tufeyl İbn Numan 405
Tuleyhat'ül-Esedi 448
Tûr 292
Tühame ahalisi 348

U

Ubade bin Samit 156, 159, 252, 254, 296, 457, 286, 267
Ubeyde 395, 397
Ubey 424, 436
Ubeyde bin Haris 26
Ubey bin Ka'b 232
Ubey bin Selül 218
Ubeyde İbn Cerrah 401
Ubey İbn Halef 332, 434,435, 436
Ubeyde İbn Haris 422
Ubeyde İbn Haris İbn Muttalib 396

401 Ubey İbn Halef
332,434,435,436 Ubeyde
İbn Haris 422 Ubeyde îbn
Haris İbn bfnttalib 396

Ubey İbn Ka'b 424, 357
Ubeyde İbn Said İbn As 395
Ubeyde İbn Said İbn As'ın kölesi Ariz Ebu Yesar 423
Uhud 67, 200, 212, 255, 256, 267, 269, 257, 260, 261, 269, 306, 309, 333, 337, 338, 339, 340, 353, 357, 358, 372, 381, 381, 382, 384, 385, 397, 399, 400, 401, 403, 406, 410, 414, 416, 417, 425, 426, 429, 430, 433, 434, 439, 440, 441, 448, 449
Uhud Dağı 33
Uhud Gazası 254, 258, 367, 371, 424
Uhud Günü 174, 263, 360, 387, 409, 411, 416, 431, 433,434, 442
Uhud harbi 298, 346, 351
Uhud imtihanı 330
Uhud savaşı 342, 343,415
Ukaz 441
Ukbe İbn Zeyd 310
Ukbe ibn Ebi Muayt El-Emevi 246
Ukkaşe'nin Kılıcı 448
Ulak 424
Umare 417
Umare İbn Yezid İbn Seken 431
Umeyr 362, 363, 364, 394
Umeyr bin Ebi Vakkas 27
Umeyr İbn Adiy 362
Umeyr İbn Hammam 394
Umeyr İbn Veheb El-Camhi 394
Umeyye 316
Umeyye İbn Halef 247
Umeyye İbn Halef'in kölesi Ebu Rafi 423
Umre 229
Umre binti Alkamet'ül Harise 429
Urve 395, 430
Urve bin Zübeyr 78, 161, 202, 22
Useyd bin Hudayr 159, 226, 275, 276, 286, 314,327, 331,405, 443
Useyye 345, 422
Utbe 378
Utbe bin Rabia 103, 104, 110, 111,112, 113, 136, 246
Utbe İbn Ebi Vakkas 332, 434, 436

443
Useyye
345,422 Utbe
378
Utbe bin Rabia
103.104,110,111,112,113,136,246
Utbe İbn Ebi Vakkas 332,434,436

Utbe İbn Râbiâ 316, 396, 424
Utbe kızı Hind 330, 399
Uzza 59, 60, 357, 358, 383, 404, 436, 439
Uzzâ ve Hubel 330

Ü

Ümeyye 58,118
Ümeyye Bin Halef 104, 230, 246
Ümeyye bin Ebu Süleyt 30
Ümeyye bin Halef el-Cemhi'nin kölesi Bilal 58
Ümeyye İbni Halef 422
Ümeyye Oğuları 103, 110, 113, 118, 137
Ümmet 265
Ümmü Abdullah 86
Ümmü Abyes 59, 61
Ümmü Amara 174, 409, 416, 434
Ümmü Amir Eşheliyye 412
Ümmü Atiyye 415
Ümmü'l-Fadıl binti El-Haris 26, 34
Ümmü Cümeyl 125
Ümmü Enmar 59
Ümmü Eymen 415
Ümmü Fadl 417, 418
Ümmü Gülsüm 42
Ümmü Habibe 67
Ümmü Harise 410, 411
Ümmü Ma'bed 200
Ümmü'l müminin Aişe 415
Ümmü Sa'd 412
Ümmü Said 416, 417
Ümmü Seleme 91, 94, 100
Ümmü Süleym 344, 413, 414, 419, 420
Ürdün 96, 300

V

Vadi 424
Vahiy 421
Vahşi 405
Vahşi İbn Harb 399

Vakfe 118
Vakıd bin Abdullah 27
Varaka bin Nevfel 30
Vedîâ 259
Velid 396
Velid bin Muğire 56, 57, 77, 103, 104
Velid bin Velid 219
Vidan Gazvesi 211
Vuddan 422
Vüsta 406

Y

Yafi 156
Yahudi 128, 155, 156, 209, 210, 213, 217, 221, 226, 227, 237, 237, 239, 242, 251, 470, 471, 260, 266, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 300, 301, 303, 304, 305, 307, 308, 310, 311, 312, 313, 314, 316, 317, 318, 319, 321, 322, 323, 324, 326, 332, 342, 345, 346, 351, 385, 392, 393, 425, 452, 453
Yahudilik 327
Yahudi Yuşa 274, 279
Yahya 299
Yahya İbn Ubbad İbn Abdullah İbn Zübeyr 418
Yâmin İbn Ömer 303
Yasir 35
Yasir bin Amir 27
Yemame 106, 109
Yeman 331
Yemen 71, 192, 196, 361, 451
Yeryüzü 269
Yesar 424
Yesrib 156, 158, 164, 171, 175, 179, 186, 210, 290, 384, 423
Yesribliler 180
Yesribli Putperestler 225
Yezid İbn Zeyd El-Hutani 362
Yezid İbn Ziyad 455
Yoldaki İşaretler 9, 10, 14
Yusuf Havvaş 79
Yusuf Talat 79, 189

Yesribliler 180
Yesribli Putperestler 225
Yezid *İbnZeyd* El-Hutani 362 Yezid İbn Ziyad 455
Yoldaki İşaretler 9,10,14
Yusuf Havvaş 79
Yusuf Talat 79,189

Yûşa 266

Z

Zad'ul Mead 450
Zariyat 42
Zatür-Rika gazası 426
Zeccac 21
Zekeriyya 299
Zem'a 121
Zem'a bin El-Esved 104, 121
Zenbi Nukmâ 309
Zennire 59, 61
Zeyd (r.a) 52, 140, 216, 286, 266, 278, 281, 284, 285, 344,405, 428
Zeyd bin Amr bin Nufeyl 30
Zeyd bin Harise 24, 28, 42, 136, 140, 142, 214
Zeyd İbn Desine 344, 404
Zeyd İbn Erkam 265, 267, 271
Zeyd İbn Harise 428, 429
Zi'l Kıssa 426
Zi'l Mecaz 436
Zi-Emer 426
Zi-Tuva 425
Ziğabe 309
Zilal-i Kuran 250
Zilhicce 84
Ziyad 401
Zübeyr 101, 395, 396, 397, 399, 443
Zübeyr bin Avvam 24, 66, 28, 94, 398, 411, 423, 442
Zübeyr İbn eltaa 310
Züheyr bin Ümeyye 121
Zühre Oğulları 82, 141
Zühri 114, 123, 311

İKİNCİ CİLT İNDEKS

A

Abbad İbn Bişr 31, 50, 101
Abbas 136, 182, 184, 184 , 186, 205, 207
Abbas İbn Abdulmuttalib 105, 166, 180, 181, 189, 204, 206, 242, 299
Abbas İbn Mirdas 246
Abda 80
Abd 81
Abdimenaf oğulları 70
Abdu'd-Dar oğulları 136
Abdulcabbar İbn Ammare İbn Gaziye İbn Abdullah İbn Ebi Bekr İbn Amr İbn Hazm 142
Abdulkays 272
Abdullah 189
Abdullah El-Hammar 111
Abdullah İbn Abdullah İbn Ebi Sevr 191
Abdullah İbn Amr İbn As 219
Abdullah İbn Amr İbn Damra 108
Abdullah İbn Ebi Bekr 188, 106
Abdullah İbn Ebi Neci 187,188
Abdullah İbn Ebi Nuceyh 103
Abdullah İbn Ebi Süleyt 108
Abdullah İbn Ebi Talha 242
Abdullah İbn Ebi Ümeyye 180
Abdullah İbn Ebi Ümeyye İbn Muğire 167
Abdullah İbn Haris 143
Abdullah İbn Hatal 189, 190
Abdullah İbn Huzafe 73, 74
Abdullah İbn Huzafe Es-Sehmi 225, 230

Abdullah İbn Huzafe Es-Sehmi 225, 230

Abdullah İbn Mes'ud İbn Abbas 194
Abdullah İbn Necih 297
Abdullah İbn Ömer 142,153
Abdullah İbn Ömer 230
Abdullah İbn Revaha 100,106, 107, 137, 139, 140,142, 143,152
Abdullah İbn Sa'd 210, 189
Abdullah İbn Sehl 106,116
Abdullah İbn Ubey 13, 36, 37, 93, 283, 285
Abdullah İbn Utbe İbn Mesud 166
Abdullah İbn Ümeyye 167
Abdulmuttalib Oğulları 190, 193, 219
Abdurrahman İbn Avf 50, 90, 183, 225, 225, 230, 231, 231
Abdurrahman İbn Hassan *16*
Abduyaleyl 259
Abduyaleyl İbn Amr 259
Abdü'ddar 205
Amr İbn Ümeyye 71
Adem 207
Adiya 102
Adiy 265, 266, 267
Adiy İbn Hatem 264, 265, 266, 268, 270
Afganistan 149
Afra 277
Ahnes İbn Süreyk 59
Ahzab 24, 36, 54, 124
Ahzab Gazası 262
Aişe 12, 14, 15, 15, 16, 16, 20, 164, 164, 178, 293, 301, 302, 306
Akabe 36
Akra İbn Habis 252, 261
Ala İbn Hadrami 77, 273
Ali (Hz.) 73, 230, 50, 89, 95,122, 176, 181,191, 232, 242
Ali İbn Ebi Talib 94, 95, 102, 117, 163, 165, 165, 180, 190, 193, 224, 266, 303
Allame El-Mansur Fevri 69
Alniyak 81
Amerika 155
Amile 278
Amir 95, 257, 262

Amir 95 .257 ,262

Amir Heyeti 261
Amir İbn Tufeyl 261, 262, 262, 262
Ammare İbn Ukbe İbn Ebi Muayt 62
Amr 81, 82, 135, 136
Amr İbn Abduvudd 89
Amr İbn As 80, 82, 128, 129, 133, 155, 156, 157, 157, 158, 226, 227
Amr İbn Sahm 171, 162, 172
Amr İbn Ümeyye 70, 71, 87, 88, 124, 129, 258, 282
Amr İbn Ümeyye Ed-Damri 125
Arafat 38, 40, 44, 293, 297, 298
Arap 117, 145
Arap Yarımadası 290
Asfan 24
Ashab-ı Kiram 23, 88
Ashame İbn'il-Ebcer 70
Asım İbn Adiy 107
Asım İbn Amr İbn Katade 219
As İbn Vail 156
Attab 194, 291
Attab İbn Esid 193, 217, 217, 235
Attaf İbn Halid 143
Avrupa 155

B

Babil 267, 268
Bahreyn 73, 78, 85, 273
Bazan 74, 75, 84
Bedevi 27
Bedir 25, 55, 165, 178
Begüm binti Muazzel 219
Behra 139
Bela 139, 143
Belkin 156
Ben-i Esed 19
Ben-i Kureyza 11
Ben-i Lehyan 9, 10, 11, 23
Ben-i Mustalık 19, 20
Beni Abdu'd-Dar 136

Beni Abdullah 189
Beni Abdumenaf 168
Beni Abdunnebi 257
Beni Abdurrahman 189
Beni Adiy İbn Ka'b 168
Beni Amir 59
Beni Asfar 85, 283
Beni Asfar Melik 77
Beni Bekir 209
Beni Bekir İbn Abdumenaf İbn Kinane Kabilesi 161
Beni Cezime 224, 230, 231, 232, 233, 234, 235,276
Beni Esed İbn Huzeyme 79
Beni Hanife 257
Beni Hanife Heyeti 263
Beni Haris İbn Ka'b 257
Beni Hazrec 237
Beni Kab 173
Beni Kinane 163, 223
Beni Mahzum 136, 190
Beni Malik 259
Beni Muharib 188
Beni Münkiz 188
Beni Nadir 94
Beni Nadir 99
Beni Saide Sakifesi 303, 306, 307
Beni Sakif 237
Beni Sehil Kabilesi 262
Beni Sehm 96, 136
Beni Seleme 106, 248
Beni Süleym 236
Beni Şeyban 223
Beni Temim 255
Beni Ubeydullah 189
Beni Uclan 141
Beni Ümeyye 183, 35
Beni Uzre 140, 145
Beni Zühre 251
Beşir İbn Süfyan 24
Beyhaki 133, 141
Beyt'ül-Haram 24, 26, 53, 136, 197, 201, 226, 229, 292, 307,

Beni Zühre 251
Beşir İbn Sfifyan
24 Beyhaki
133,141
Beyt'ül-Haram 24 ,26 ,53 ,136 ,197 ,201 ,226 ,229
,292 ,307 ,

269
Beytü'l-Makdis 76
Beni Cezime 229
Biat 220, 221
Biat-ı Rıdvan 35, 47
Bilal 31, 102, 156, 156, 192, 193, 217, 277
Bir-i Maune Faciası 144
Bişr İbn Bera 116
Buceyr İbn Züheyr 218
Budeyl İbn Verka 168, 170
Buhari 141, 153, 191
Bula 88
Busra 77
Büdeyl İbn Verka 166

C

Cabbar 106
Cabbar İbn Sahr 106
Cabir İbn Abdullah 23, 36, 58
Cafer 88, 140, 142, 151, 152
Cafer İbn Ebi Talib 70, 87, 90, 142, 142, 147, 150
Cafer-i Tayyar 155
Camh Oğulları 217
Carud 272, 273
Cemadi 152
Cerba 283
Cerir İbn Abdullah 294
Ceyfer 80, 82
Cımar 297
Cibril (a.s) 31, 52, 56, 79
Cidde 195
Cid İbn Kays 283
Cirane 197, 238, 238, 245, 247, 250
Cuhfe 182
Cuşiyye 265
Cüeyl İbn Süreka 252
Cüheyne 179, 179, 187, 188, 198
Cühfe 167
Cülendi oğulları 80

Cühfe 167
Gülendi oğullan 80

Cüreye İbn Mina 71
Cüveyriye binti Ebi Cehil 217
Cüveyriye binti Haris 18, 19
Cüzam 139
Cüzam Kabilesi 278

D

Dar'ün-Nedve 199, 205
Devsi 88, 89 , 89
Dımam İbn Salebe 270, 271, 272
Dihye 77
Dihye İbn Halife El-Kelbi 75
Dumet'ül-Cendel 282, 283
Dureyd İbn Sımme 238

E

Eba'l-Kasım 97
Eba Esid 222
Eba Fazıl 105
Eban İbn Sa'd İbn As 35
Eba Rehm Kelsum İbn Husayn İbn Utbe İbn Halef El-Gıfari 166
Eba Süleyman 148
Eba Veheb 127
Ebi Anbe 179
Ebi Hukayk 94
Ebi Kebşe 77
Ebi Mürre 190
Ebi Talha 217
Ebi Utbe 134
Ebu Amir El-Eşa'ri 238
Ebu Basir 56, 60, 61, 62, 63, 64, 66, 171
Ebu Bekir 12, 16, 30, 38, 40, 57, 107, 127, 135, 156, 157, 157, 158, 159, 160, 163, 164, 176, 178, 182, 200, 242, 259, 280, 289, 302, 303, 307, 307
Ebu Bekir İbn Ebi Kuhafe 50
Ebu Bekir Sıddık 232
Ebu Bekre 239

Sıddık 232
Ebu Bekre 239

Ebu Berze el-Eslemi 190
Ebu Cehil 213, 214
Ebu Cendel 39, 40, 43, 44, 60
Ebu Cendel İbn Süheyl 38, 59
Ebu Davud 156
Ebu Ducane Semmak İbn Harşe 117
Ebu Dücane 242, 280
Ebu Dücane Semmak İbn Harşe El-Ensari 97
Ebu Ubeyde 42
Ebu Eyyub El-Ensari 13, 14
Ebu Hayseme 280
Ebu Hureyre 88, 113, 301
Ebu Huzeyfe 230
Ebu Kebşe 85
Ebu Kuhafe 28
Ebu Mihcen 247
Ebu Osman En-Nehdi 157
Ebu Rafi 107
Ebu Seleme El-Mahzumi 90
Ebu Süfyan 18, 19, 76, 84, 85, 88, 91, 135, 162, 163, 163, 164, 168,169, 170, 173, 174, 175, 176, 177, 182, 183, 184, 185, 192, 197, 198, 204, 219, 220, 227, 228
Ebu Süfyan İbn Harb 75,166, 193, 217
Ebu Süfyan İbn Haris 167, 180, 181, 236
Ebu Süfyan İbn Haris İbn Abdulmuttalib 167. 242
Ebu Ubeyde 156, 158, 159, 160, 307
Ebu Ubeyde İbn Cerrah 38, 50, 156, 187
Ebu Yezid 188
Ebu Zer El-Gifari 280
Ekrem Ezahir 187
El'Muberek Furi 92
El-Erak 167
El-Kamus Kalesi 94
El-Ketibe 99
El-Kin 139
El-Lit 187
El-Vakidi 125
El-Vatih 94
En-Nutat 94
En-Nutat Kalesi 97

El-Kin 139
El-Lit 187
El-Vakidi 125
El-Vatih 94
En-Nutat 94
En-Nutat Kalesi 97

Enes İbn Malik 141, 244
Enes İbn Mürşid El-Ganevi 235
Enes İbn Zenim Ed-Debli 170
Ensar 23, 36, 73, 96, 101, 117, 140, 143, 148, 183, 189, 249, 256, 280
Ensari Sabit İbn Akram 152
Erbed 262
Es-Selalim Kalesi 94
Eslem 100, 179, 187,198, 280
Eslem Kabilesi 96
Esved 114
Esved El-Ansi 307
Esved Er-Rai 103, 114
Eş'ari 89
Eş-Şakk 94
Eşca 100, 111
Eşcaa Kabilesi 179
Evs 15, 189, 223, 226, 229,280
Evs İbn Havli 40, 50
Evtas 238, 238
Eyle 283
Ezher İbn Abdü Avf 59
Ezruh 283
Ezvac-ı Nebevi 20

F

Fadl İbn Abbas 242
Fahite binti Velid 196
Fars 29, 84, 86, 89 145
Farslar 130
Farslı 75
Fatıma 163, 163, 177, 189, 191, 210, 219, 219
Fatıma binti Muhammed 176
Fedek 101, 102
Fehm Kabilesi 247
Ferve İbn Amr El-Cüzami 277, 278
Ferve İbn Mesik 273
Fetih Örgütü 292
Fıtır 209

Filistin 149, 277
Filistinli 292
Firavn 125
Firaze Oğulları 246
Fudale 195
Fudale İbn Umeyr İbn Mulevvih El-Leysi 194

G

Gamim 25
Garur İbn Münzir İbn Numan İbn Münzir 273
Gassan 80, 223, 229, 278, 288
Gassani 84,145, 268
Gassani Haris İbn Ebi Şimr 79
Gatafan 262, 263, 270
Gatafan Kabilesi 93, 262
Gıfari 89, 123
Gıfar 179, 187, 198, 280
Golan Tepeleri 118

H

Habbab İbn Münzir 96, 101,117
Habeş 18
Habeşistan 29. 70. 87. 88. 89. 90. 91, 108. 129. 150. 158. 270
Habeşistan Muhacirleri 89
Hacc 289
Haccac 105, 122
Haccac İbn İlat Es-Selemi 121
Haccet'ül-Veda 297
Haccetü'l-Belağ 297
Hacer-i Esved 191
Hafız El-Beyhaki 155
Hafız El-Beyhaki 157
Hakem İbn Ebi As 217
Hakim İbn Hizam 166, 251
Halid 127, 135, 136, 153, 198,212, 226
Halid İbn Said 102
Halid İbn Velid 25, 31, 32, 125, 128, 129, 131, 132, 134, 141, 142, 143, 152, 153, 154, 155, 187, 188, 198, 198,

HaUdİbn Velid 25 ,31 .32 ,125 ,128 ,129 ,131 ,132 ,134 ,141 ,
142, 143, 162, 158, 154„ 155, 187, 188, 198, 198,

200,223,224, 225, 226, 227,230, 231, 234, 236, 238, 276,277, 282
Hama 149
Hamra'ül-Esed 12
Hamza 220
Harem-i Şerif 194, 298
Harhara 74
Haris 194
Haris İbn Abdukelal 275
Haris İbn Dırar 19
Haris İbn Ebi Şimr 84
Haris İbn Hişam 193, 213, 217, 219
Haris İbn Hişam 193
Haris İbn Ka'b 275, 276, 277
Haris İbn Ka'b Oğulları 276
Haris İbn Umeyr 84, 143
Haris İbn Umeyr El-Ezdi 278
Hasan 163
Hasan İbn Ali 176
Hasan 16
Hasan İbn Sabit 15, 17, 218, 73
Haşimoğulları 204
Hatem 265, 266
Hatem-i Tai 267
Hatıb İbn Beltea 72, 164, 178
Hatice 21
Havze 79
Havze İbn Ali 78, 78
Havze ibn Kays 93
Hayber 69, 71, 87, 88, 93, 94, 96, 98, 99,100, 101, 102, 103, 105,106, 109,113,114, 118, 120, 122, 124,128, 151
Hayber Gazası 91, 92, 108, 123, 170
Hayber Savaşı 117
Hazrec 15, 183, 189, 223, 226, 229, 280
Hemdan 274
Hemdan Kabilesi 276
Hemedan 275
Hendek 9, 10, 11, 25, 55, 89, 124, 129, 144
Hendek Savaşı 262
Hevazin 235, 236, 240, 242, 245, 256, 291

Hendek Savaşı 262
Hevazin 235,236,240,242,245,256,291

Hevazin Kabilesi 238
Hevazin Heyeti 240
Hımne binti Cahş 14
Hıraş İbn Ümeyye 32
Hıristiyan 79
Hicaz 74, 267
Hilal İbn Ümeyye 286
Himas 188
Himas İbn Kays İbn Halid 188
Himne binti Cahş 17
Hindeme 188
Hind 198, 219, 220
Hind binti Amr İbn Hiram 107
Hind binti Utbe 186, 198, 219, 220, 222
Hirakl 75, 76, 77, 81, 135, 139, 281
Hubel 204, 225
Hubeyb İbn Adiy 10
Hubeyb İbn Ebi Evs Es-Sakafi 124
Hubeyre İbn Ebi Veheb 190, 216
Hubeyş İbn Eş'ar 188
Hudde 128
Hudeybiye 23, 35, 36, 47, 51, 57, 58, 68, 69, 70, 83, 87, 93, 100,107, 110, 126, 144, 153, 179, 171, 108
Hudeybiye Sulhu 23, 24, 45, 49, 89, 92, 129, 132, 161, 162, 175.176, 178. 180, 229. 283
Huleys İbn Alkame 27
Humeyr 275, 276
Huneyn 188, 197, 236, 236, 241, 242, 244, 291
Huneyn Gazası 234, 235
Huneys 60
Huneys İbn Cabir 59
Huneys İbn Halid 188
Hur'il-Ayn 104
Huveyris 190
Huveyris İbn Nukayz 189
Huveytıb İbn Abduluzza 39, 50, 170
Huyey İbn Ahtab 20
Huzaa 67,162, 168, 170,172,173, 209
Huzaa Kabilesi 61, 161
Huzai 32

Huveyris 190
Huveyris İbn Nukayz 189
Huveytıb İbn Abduluzza 39,50,170 Huyey İbn Ahtab 20
Huzaa 67,162,168,170,172,173, 209
Huzaa Kabilesi 61,161
Huzai 32

Huzai Büdeyl İbn Verka 26
Huzeyl 223
Huzeyme İbn Sabit 287
Hüveyris ibn Nükayz 190

İ

İbn Abbas 75, 191
İbn Avvam 204
İbn Ebi Hazım 142
İbn Ebi Hukayk 92, 99
İbn Ebi Kuhafe 163
İbn Harb 184
İbn Harise 106
İbn Hişam 58, 140, 167, 189, 193, 194
İbn İbrahim 16
İbn İshak 16, 70, 93, 96, 97, 98, 103, 104, 106, 114, 119, 121, 123, 124, 137, 139, 147, 187, 188, 190, 191, 195,196, 219, 225, 289
İbn Kesir 141, 153
İbn Revaha 141,146, 148
İbn Sad 87, 88
İbn Şihab Ez-Zuhri 106, 167, 194
İbn Ümeyye Ed-Damri 124
İbn Veheb 111
İbn Velid 155
İbn Zubari 196, 218
İbrahim (Hz.) 191, 204
İkrime 213, 214, 219
İkrime İbn Ebi Cehil 32, 127, 132, 188,190, 196, 212
İliyya 75
Irak 267
İranlı 74
İsa (Hz) 71,72, 133
İskenderiye 71
İsmail 191
İsrail 117, 145
İsrail Devleti 118
İsrailli 113
Iys 60, 64

İsrail
117,145
İsrail Devleti 118
İsrailli 113
lys 60,64

K

Ka'b İbn Amr 179
Ka'b İbn Malik 286, 287, 287, 288, 288
Ka'b İbn Züheyr 218, 219
Kabe 24, 35, 38, 40, 42, 44, 105, 136, 183, 191,194, 199, 202, 203, 205, 207, 217, 226
Kabe'yi Müşerrefe 204
Kabe-i Muazzama 23
Kabetullah 32
Kadisiye 269, 267
Kamus kalesi 99
Karn'ıl-Menazil 238
Kayser 29, 74, 83, 85, 130, 143
Kays 183
Kays İbn Ebi Hazım 142
Kays İbn Husayn 276
Keda 187
Ketibe 111
Kevser 59
Kıbti 20, 73
Kıbt 71,86
Kıbt Kavmi 72
Kinane İbn Ebi Hukayk 93, 112, 116
Kinane İbn Rabi 99
Kinde 257, 276
Kisra 73, 74, 74, 75, 83, 83, 86, 130, 269
Kisra'nın oğlu Şireveyh 74
Kuaybe binti Sa'd 107
Kudeyd 166,179, 223
Kudüs 117
Kurban 209
Kureyş 10, 11, 12, 21, 25, 29, 30, 31, 32, 37, 50, 52, 53, 54, 55, 61, 62, 65, 68, 69, 72, 75, 82, 87, 89, 90, 92, 100, 121, 124, 126, 129, 130, 136, 162, 176, 183, 185, 186, 189, 192, 193, 197, 198, 203, 219, 221, 270
Kureyşli 27, 28, 49,104, 105, 182
Kurra'ül-Gumeym 10, 11
Kusay İbn Kilab 205
Kusay'ın Oğlu Abdulmenaf 205

Kurra'ül-Gumeym
10,11 I&ıeay İbn
Kilab 205
Kuaay'm Oğlu Abduhnenaf 205

Kutbe İbn Katade 144, 140
Kuzaa 266, 277
Küda 187
Kürz İbn Cabir Fihri 188

L

Lahim 139
Lahm 278
Lat 225, 226, 228
Liyye 238
Lüey Oğulları 197

M

Ma'n İbn Adiyy 285
Magine Hattı 118
Mahzumi Kabilesi 210
Mahzum Oğulları 217
Makrizi 234
Malik 111
Malik İbn Avf 236, 238, 239, 247, 256
Malik İbn Duhşum 285
Malik İbn Mürre Rehavi 275
Malik İbn Nemat 274, 275
Malik İbn Zafile 139
Mariye 21, 73
Mazin İbn Neccar 35
Meafir 275
Mean 139, 277
Mecusi 78
Medene 283
Medine 9, 23, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 69, 74, 80, 83, 84, 84, 87, 88, 89, 91, 93, 99, 102, 103, 127, 129, 130, 133, 135, 144, 145, 146, 147, 148, 154, 157, 161, 162, 162, 166, 167, 171, 172, 173, 176, 178, 190, 261, 266, 277, 293
Mekke 10, 11, 12, 18, 21, 24, 27, 32, 35, 39, 40, 42, 43, 49, 50, 52, 53, 54, 55, 56, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 70,

52,53,54,55,56,58.59,6ft 61,62,63,64.65.66,67,70,

79, 80, 83, 87, 88, 90, 104, 105, 126, 128, 129, 130,134, 135, 136, 150, 154, 155, 155, 161,161, 161, 162, 167, 167, 167, 178, 179, 180, 181, 182, 186, 187, 188, 189, 189,190, 191, 192, 194, 195, 197, 198, 198, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 207, 211, 212, 218, 219, 222, 223, 223, 225, 227, 229, 235, 240, 264, 290
Mekkeliler 25
Mekkenin Fethi 161, 171, 176, 188, 229, 291
Menaha 127
Menat 223, 224, 225, 226
Merhab 96
Merhab Kalesi 95
Merkez ibn Hafs 170
Merru'z Zahran 134, 166, 167
Mescid-i Dırar 285
Mescid-i Haram 40, 42, 192,193
Mescid-i Nebevi 162, 171
Mesud İbn Amr El-Gifari 238
Meşarif 139
Meymune binti Haris 18
Mezine Kabilesi 169
Mısır 21, 71, 117
Mikrez İbn Hafs 39, 50, 190
Mina 289, 290, 297
Mistah İbn Üsase 17
Moşe Dayan 117
Mu'te Gazası 106
Muaviye 18, 73
Muaz 291
Muaz İbn Cebel 291
Muğire İbn Şube 29, 30, 225, 228, 259
Muğire İbn Şube Es-Sekafi 260
Muhacir 23, 117, 188, 249, 280
Muhacirin 36
Muhammed 9, 10,19, 25, 28, 30, 32, 67, 120,123, 129, 131, 136, 153, 160, 201, 204, 210,212, 265
Muhammed Cafer İbn Zübeyr 191
Muhammed İbn Abdullah 41, 50, 72,203
Muhammed İbn Cafer 195
Muhammed İbn Cafer İbn Zübeyr 164, 137

Es-Sekafi 260 Muhacâr 23,
117,188, 249, 280
Muhacirin 36
Muhammed 9,10,19,25,28,30,32,
67,120,123,129,131.
136,153,160,201,204,210,212, 265
Muhammed Cafer îbn Zûbeyr 191
Muhammed İbn Abdullah
41,50,72,203 Muhammed îbn
Cafer 195
Muhammed îbn Cafer İbn Zübeyr 164,137

Muhammed İbn Mesleme 31, 50
Muhammed İbn Müslim İbn Şihab Ez-Zühri 166
Muhammed İbn Seleme 100, 117
Muhammed Mustafa15
Mukavkıs 71, 72, 73, 84
Murad Kabilesi 273, 276
Murre İbn Avf Oğulları 140
Musa 72, 95, 125,133, 236
Musa Abdullah İbn Kays El-Eşari 87
Musa Aleyhisselam 20
Musa İbn İmran 302
Musa İbn Ukbe 155, 156
Musab İbn Umeyr 206
Mut'a Nikahı 109
Mute 89, 137, 139, 142, 145, 147, 152, 152, 161, 229, 231, 281
Mute Gazası 84, 141,142, 144, 151, 154, 157, 278, 278
Mute Seriyyesi 170
Mülükü Humeyr 257
Münebbih İbn Haccac 219
Münzir İbn Savi 77, 78, 273
Mürare İbn Rebi 286
Müseyleme 263, 264
Müseyleme Hanefi 307
Müseyleme İbn Habib 263
Müşellel 223
Müzdelife 297
Müzeyne 179, 179, 187, 198
Müzhec 273
Müzhec Kabilesi 276

N

Nadr İbn Haris 251
Nahle 223, 223, 238, 238
Nahlet'ül-Yemaniyye 238
Naim Kalesi 96, 97, 94
Namus (Hz. Cibril) 125
Nasrani 18
Nebi 28, 53
Nebiyyi Ekrem 21

Nadr İbn Haris 251
NaUe 223,223,238, 238
Nahlet'ül-Yemaniyye 238
Naim Kalesi 96,97,94
Namus (Hz. Cibril) 125
Nasrani 18
Nebi 28,53
Nebiyyi Ekrem 21

Necaşi 18, 29, 70, 71, 81, 85, 87, 88, 91, 124, 125, 126, 129, 130, 131, 133, 151
Necaşi Ashame 71
Necd 92, 263
Necran 275
Necran Kabilesi 276
Nesai 141
Nevfel ibn Muaviye 239
Neyk El-İkab 167
Nizar Kalesi 97, 94, 98
Nuaym İbn Abdukelal 275
Numan 275
Nutat 97, 98
Nümeyle İbn Abdullah 190

O

Osman (Hz.) 49,136, 144, 176, 183, 205, 210, 211, 242
Osman İbn Affan 35, 37, 50, 189, 211, 279
Osman İbn Affan El-Emevi 90
Osman İbn Talha 132, 134, 136, 155, 159, 191, 192, 193, 204, 205, 206

Ö

Ömer 32, 35, 37, 39, 40, 44, 51, 106, 107, 121,131, 135, 156, 157, 160, 163, 176, 178, 191, 242, 307
Ömer İbn Hattab 42, 50, 54, 56, 111, 117, 168, 186, 240, 255, 281, 301

P

Persler 154
Pers 267
Peygamber (Hz.) 23

R

Rabia İbn Haris İbn Muttalib 242
Rabia İbn Refi 238

Pers 267
Peygamber (Hz.) 23

Rabia İbn Haris İbn Muttalib
242 Rabia İbn Refi 238

Rasulullah 12, 16, 22, 26, 27, 29, 31, 35, 36, 37, 39, 41, 42, 45, 46, 49, 50, 51,55, 60, 62, 69, 89, 96, 121, 126, 132, 136, 150, 151, 192
Rasulü Ekrem 11, 16, 61, 65, 74, 78, 80, 83, 184, 193, 195, 197, 231, 249
Rebah 134
Rebia İbn Haris İbn Abdulmuttalib 299
Reci Ashabı 10, 11
Rekusi 267, 268
Rıdvan Biati 278
Rihat 223
Roma imparatoru 281
Ruh'ül-Kudüs 49
Rum 29, 76, 84, 86, 89,153, 154
Rumlar 137, 145, 151
Rum Hükümdarı 135
Rum Kayseri 186
Ruveyfi İbn Sabit El-Ensari 109

S

Sa'd İbn Muaz Kalesi 96, 110, 94
Sa'd Kalesi 96, 97
Sa'd İbn Ebi Vakkas 50
Sa'd İbn Ubade 41, 303
Sa'd İbn Zeyd 223
Sa'd İbn Zeyd El-Eşheli 223
Sa'd ibn Ubade 183
Sa'd İbn Ebi Vakkas 252
Sa'd İbn Ubade 101, 187
Sa'd İbn Zeyd El-Eşheli 226
Sabit İbn Akram 141, 148
Sabit İbn Kays 20
Safer 152
Saffan İbn Ümeyye 195
Safiye 96
Safiyye Binti Abdülmuttalib 107
Safiyye binti Huyey 18, 20, 105
Safvan 16, 127, 195, 196
Safvan İbn Umeyye 188, 127, 132, 196, 212, 214, 219, 235,

Safvan İbn ümeyye
188,127,132,196,212,214,219,235,

251
Sahih-i Müslim 251
Said İbn Abdurrahman İbn Hassan İbn Sabit 196
Said İbn Ebi Hind 190
Said İbn Hureys 190
Said İbn Zeyd 131
Sakif 30, 240, 245, 257, 270
Sakifli 239
Sakif Kabilesi 226, 238, 240, 247, 247, 256, 257
Salim 230
San'a 75
Sara 190
Savfan ibn Muattal 17
Sehl İbn Hanif 101
Seleme İbn Ekva 95
Seleme İbn Eslem 50
Seleme İbn Meyla 188
Seleme ibn Ekva 95
Selit 79
Selit İbn Amr El-Amiri 78
Selma 107
Selman-ı Farisi 239
Seniyetü'l-Veda 138
Seniyyet'ül-Beyza 104
Sevr İbn Zeyd İbn Salim 113
Seyyid Kutub 90, 91
Sikaye 167
Sileme 247
Sirin 73
Suriye 117
Suriye Cephesi 118
Suva 226, 227
Süfane 268
Süfane binti Hatemi 267
Süheyl İbn Amr 38, 39, 43, 49, 50, 52, 57, 170, 188, 197, 212, 217
Süleym 179, 187,198
Süleym Kabilesi 169
Süleym Oğulları 246
Sümame 247, 263

Sfinmme 247,263

Sümame İbn Üsal 263
Süva 223
Süveylim 284

Ş

Şakk 98
Şam 61, 65, 73, 75, 83, 145, 150, 156, 265, 266, 277, 278, 281, 281, 287
Şecere-i Rıdvan 237
Şehba 236
Şeybe İbn Osman İbn Ebi Talha 242
Şeyma Binti Haris Es-Sadiyye 238
Şireveyh 75, 84
Şurahbil İbn Amr 84
Şüca 80
Şüca İbn Vehb 79
Şürahbil İbn Amr El-Gassani 143

T

Tai 257, 267, 270
Taif 188, 206, 218, 225, 238, 239, 239, 241, 245
Taif Gazası 238
Tai Heyeti 264
Taif Kalesi 239
Taif Seferi 238
Talha İbn Abdullah 284
Tavaf 297
Tebük 71, 240, 274, 275, 280, 281, 283, 285
Tebük Gazası 278, 283, 285, 288
Temim 257, 263, 270
Temim Heyeti 260
Temim İbn Esed El-Huzai 194
Temim Kabilesi 261
Teyma 102, 283
Teym Kabilesi 189
Tirmizi 268
Tufeyl İbn Amr 88

U

Ubade 140
Ubeydullah İbn Cahş 18
Ubey İbn Ka'b 59, 80
Ubey Kalesi 97, 94
Uhud 12,40, 54, 153, 204
Uhud dağı 231
Ukbe İbn Ebi Muayt 61, 66
Ukeydir İbn Abdülmelik 282
Ukeyl İbn Ebi Talib 190
Uman 80, 85
Umeyr 195, 196
Umeyr İbn Veheb 195, 212
Urve 29
Urve İbn Mesud 28, 30, 36, 258
Urve İbn Mesud Es-Sekafi 257
Urve İbn Zübeyr 68, 137, 156, 164, 195
Usame 150
Usame İbn Zeyd 192,210, 211
Usame Seriyyesi 278
Useyd İbn Hudayr 41, 280
Useyr İbn Rezzam 92
Usfan 166
Uyeyne İbn Hısn 247, 249, 252, 246
Uzre 156
Uzza 223, 225, 226, 227

Ü

Ümeyye binti Kays El-Gıfariyye 107
Ümeyye binti Abdülmuttalib 19
Ümmü Amir El-Eşheliyye 107
Ümmü Ammara 36, 107
Ümmü Ammare binti Ka'b 242
Ümmü Atiyye El-Ensariyye 107
Ümmü Dahhak binti Mesud 107
Ümmü Eymen 107
Ümmü Eyyüb 13, 14
Ümmü Gülsüm 61, 62, 66, 67, 190

Ümmü Habibe 19, 88, 91, 174
Ümmü Habibe binti Ebi Süfyan 18
Ümmü Hakim 196, 213, 219
Ümmü Hakim binti Haris İbn Hişam 190, 196
Ümmü Hani 190,191, 216, 216
Ümmü haris 242
Ümmü Hatibe 162
Ümmü Muta El-Eslemiyye 107
Ümmü Müney 107
Ümmü Ruman 16
Ümmü Seleme 41, 46, 61, 67, 107, 180
Ümmü Süleym binti Milhan 107, 242
Ümmü Süleyt 107, 242
Ümmü Şeybe 104
Ürdün 117

V

Vad'ıl-Kura 101, 102, 113
Vakfe 297
Vakıdi 87, 133, 142, 143
Velid İbn Muğire 219, 257, 258, 126
Vetir 161

Y

Yahudi 78, 92, 95,119, 120
Yahya İbn Abbad İbn Abdullah İbn Zübeyr 140
Yahya İbn Mugire İbn Abdurrahman İbn Haris İbn Hişam 125
Yakub 17
Yasir 144
Ye'cec 127
Ye'cüc 128
Yemame 79, 85, 263, 264, 307
Yemen 74, 75, 89, 111, 190, 190, 195, 196, 212, 213, 307
Yemen Valisi Bazan 74
Yermuk 154
Yesrib 90
Yezid İbn Ebi Huybeyb 124

Yezid İbn Ruman 156
Yuhanna İbn Ru'be 283
Yusuf 181, 193, 207

Z

Zahir 187
Zat'us-Selasil 155, 157
Zat'ü Envat 235
Zeyd 19, 141, 145, 150
Zeyd El-Hayl 264, 267, 268
Zeyd İbn Harise 137, 140, 142, 142, 147
Zeyneb 22
Zeyneb binti Cahş 14, 18
Zi'l-Merve 56
Zilhicce 93
Zituva 24, 187
Zul-Huveysıra 255, 256
Zübeyd 273
Zübeyde Hatun 206
Zübeyd Kabilesi 76
Zübeyr 96, 100, 183, 280
Zübeyr İbn Avvam 90, 101, 117, 165, 187, 303
Zübeyr Kalesi 94, 97
Zühri 58. 68. 196
Zülhuleyf 23

MÜNİR
MUHAMMEDİ
GADBAN
NEBEVİ
HAREKET
METODU
TEORİ VE PRATİK
TEORİYE PRÂTİK
Nehir